

Bibliothèque numérique

medic@

**Galien / Helmreich, Georg (éd.).
Claudii Galeni Pergameni Scripta
Minora, VoL III**

leipzig, Teubner, 1903.

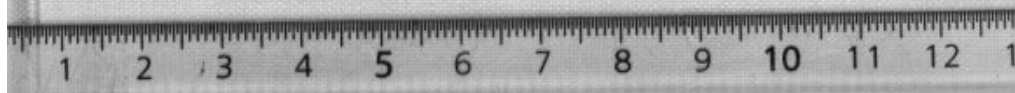
Cote : 352381-3

B I B L I O T H E C A
S C R I P T O R V M G R A E C O R V M E T R O M A N O R V M
T E V B N E R I A N A

GALENUS
SCRIPTA MINORA

EDIDERUNT
MARQUARDT - MUELLER
HELMREICH

III

CLAUDII GALENI PERGAMENI

SCRIPTA MINORA.

RECENSUERUNT

IOANNES MARQUARDT IWANUS MUELLER
GEORGIUS HELMREICH.

VOL. III.

ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΤΟΙΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΙΣ.

ΘΡΑΣΤΒΟΤΑΟΣ.

ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ.

EX RECOGNITIONE

GEORGII HELMREICH.

EDITIO STEREOTYPA

VERLAG ADOLF M. HAKKERT - AMSTERDAM
1967

Mit Genehmigung des Verlages B. G. Teubner, Stuttgart,
veranstalteter reprographischer Nachdruck

SCRIPTA MINORA.

RECEIVED

IOANNES MARGARITAE IYANNIS MUELLER
GEORGII HELMREICH.

VOL. III.

THESE ALPHABETI TOI EICATOMENOI

GEOMETRIAE

THESE ALPHABETI TOI EICATOMENOI

EX RECOGNITIONE

GEORGII HELMREICH.

EDITIO STEREOGRAPHICA

Alle Rechte, auch die der Übersetzung, des auszugsweisen Nachdruckes
und der fotomechanischen Wiedergabe,
seitens Verlag B. G. Teubner, Stuttgart, vorbehalten.

CLAUDII GALENI PERGAMENI

SCRIPTA MINORA.

RECENSUERUNT

IOANNES MARQUARDT IWANUS MUELLER
GEORGIUS HELMREICH.

VOL. III.

ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΤΟΙΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΙΣ.

ΘΡΑΣΥΒΟΛΟΣ.

ΠΕΡΙ ΦΤΣΙΚΩΝ ΔΤNAMEΩΝ.

EX RECOGNITIONE

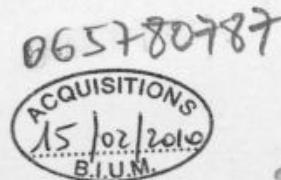
GEORGII HELMREICH.

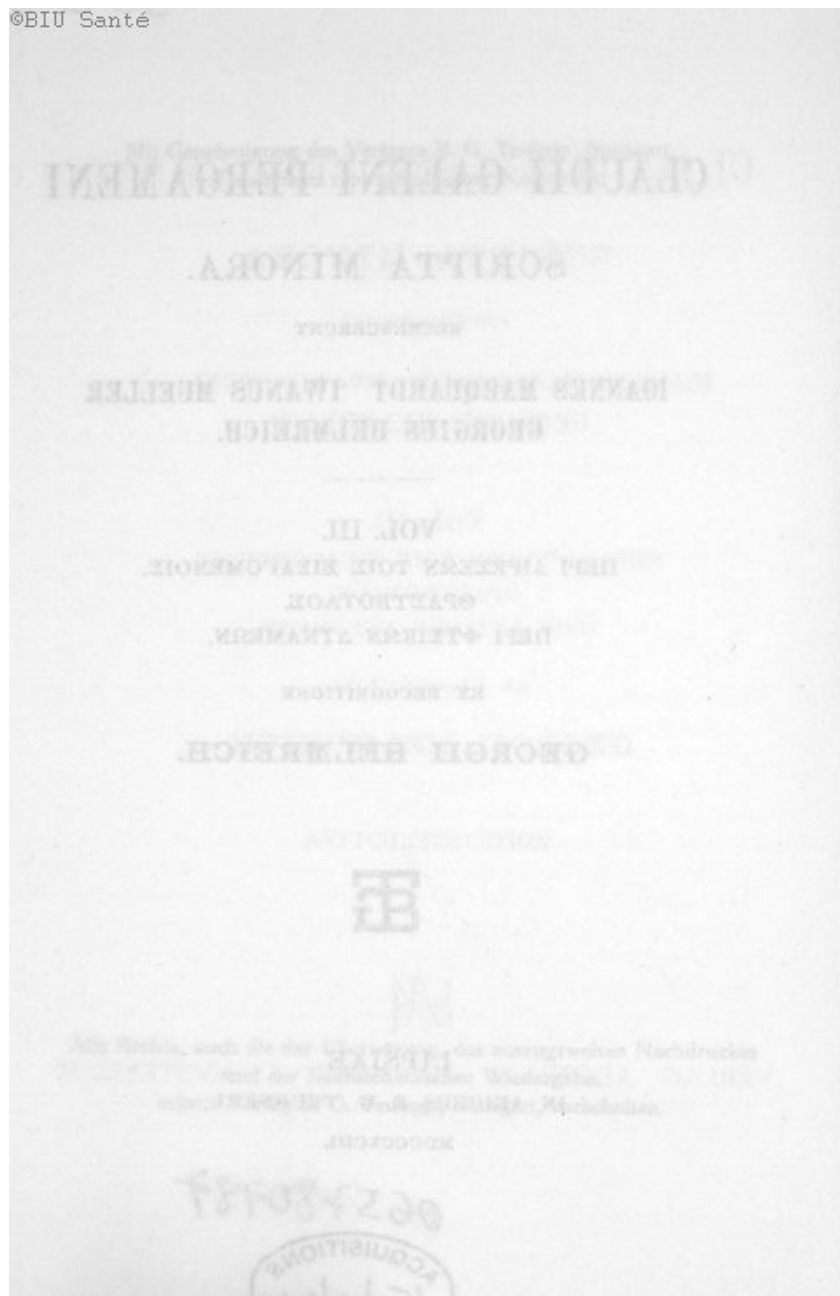

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MDCCXCIII.

PRAEFATIO.

I. In libello, qui *Περὶ αἰσθήσεων* inscribitur, iterum recensendo eisdem codicibus usus sum, quos in paranda priore editione Actorum Seminarii philolog. Erlangensis volumini alteri (p. 239—310) inserta adhibui. Quorum optimus est Laurentianus (L), cod. chartaceus, saec. XIV, plut. LXXIV 5, qui fol. 123—129 hunc librum continet. Ipse eum contuli. Huic fide proximus est Mosquensis 283 (M), chartaceus, saec. XV, ex monasterio sancti Dionysii, quod est in monte Atho, Mosquam in bibliothecam sanctissimae Synodi translatus. Bonitate paulo inferior est alter codex Mosquensis 51 (m), chartaceus, saec. XV, qui ex monasterio sancti *Παντοκράτορος* in eodem monte posito in eandem bibliothecam pervenit; cf. accurata cod. graec. mss. bibliothecarum Mosquensium S. Synodi notitia et recensio ed. Chr. Fr. Matthaei Lips. 1804 I, p. 167 et 54, qui horum codicum alterum numero 270, alterum numero 52 signavit. Collati sunt a viro doctissimo, A. Luther. Deterioris notae existimandi sunt codices Marciani duo, alter (V) append. class. V cod. 9 chartaceus saec. XV, alter (v) membranaceus, eiusdem saeculi, elegantissime scriptus, olim Bessarionis. Utrumque ipse contuli.

Hunc libellum, quem discipulis artis medicae studiosis primum legendum esse Galenus ipse in libris *περὶ τῶν ἰδίων βιβλίων* et *περὶ τῆς τάξεως τῶν ἰδίων βιβλίων* conscriptis (Script. min. vol. II 84. 93 sq.) monuit, a medicis aliisque viris doctis posterioris tem-

a*

poris, veluti a Photio patriarcha (cf. Phot. bibl. cod. 164), lectitatum esse mirandum non est. Inde factum esse puto, ut textus glossematis interpretandi causa inculcatis multis locis perturbaretur. Eiusmodi glossemata cum aliis indiciis tum diversa plerumque in codicibus verborum collocatione produntur. Itaque in hac editione pluribus quam in priore locis hoc mendorum genus statuendum esse putavi, veluti p. 1, 14. 3, 26. 5, 3. 19. 6, 25. 8, 8. 14, 8. 25. 16, 6. 17, 23. 18, 1. 24, 22. 26, 6. 28, 24 huius editionis.

II. Libellus, quem altero loco edidi, ex deterioris codicis Parisini et editionis principis auctoritate vulgo inscribitur *Πρὸς Θρασύβουλον πότερον ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς ἐστὶ τὸ ὑγιεινόν*. Sed cum codex Laurentianus praebeat inscriptionem *Γαληνοῦ Θρασύβολου* (sic). *πότερον ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς ἐστὶ τὸ ὑγιεινόν* eamque Galenus ipse confirmare videatur, qui pluribus locis hunc libellum commemorat his fere usus verbis: vol. VI 12 *μάλιστα δ' ἀνεγνωκέναι βούλομαι τὸν ὁμιλήσοντα τοῖσδε τοῖς γράμμασι τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ σκέπτομαι, τίνος ἐστὶ τέχνης μέρος τὸ ὑγιεινόν, ἐπιγράφεται δὲ Θρασύβουλος κτλ.*, ib. 136 *ὑπὲρ ὧν ἐπὶ πλεῖον ἐν ἐνὶ βιβλίῳ τὸν λόγον ἐποιήσαμην, ὃ Θρασύβουλος ἐπιγράφεται*, ib. 143 *κατ' ἐκείνο τὸ βιβλίον, ὃ Θρασύβουλον ἐπιγράφουμεν*, titulum, qui est in optimo codice, restituere non dubitavi inclusis quae subsequuntur vocabulis. Ea enim ab interpolatore explicandi causa addita atque ex ipsius libelli contextu (cf. p. 33. 75 huius editionis *πότερον ἰατρικῆς ἐστὶν ἢ γυμναστικῆς μόριον τὸ καλούμενον ὑγιεινόν*) hausta esse putaverim.

Fundamentum recensitionis meae est codex Laurentianus plut. LXXIV 3, membranaceus, saeculi duodecimi vel tertii decimi, qui fol. 110^b–129 hunc libellum continet. Cuius de natura et bonitate cum et ipse in praefatione editionis meae libelli, qui est *περὶ τοῦ διὰ τῆς σμικρᾶς σφαίρας γυμνασίου* (Augsburg 1878)

dixerim et I. Marquardt in praefatione vol. I Scriptorum minorum Galeni p. XI—XIII copiose disputaverit, ne acta agere videar, nihil amplius addo. Hoc codice multo inferior est Parisinus (P) chartaceus saec. XVI nr. 2164. Qui cum fere nihil exhibeat, quod non sit in Laurentiano, ex illo ipso aut eius apographo descriptus esse videtur. Idem iudicandum est de codice Marciano append. V 4 membranaceo saec. XV, qui cum multis aliis Galeni scriptis in fol. 256^a—267^b libellum de quo quaerimus continet. Quem ubi vitii plurimis, quae in libris manuscriptis recentioris aetatis reperiri solent, depravatum esse vidi neque quidquam memoria dignum inveni, quod non praeberet Laurentianus, celeriter consilium totius libelli cum illo codice conferendi abieci. Ex eiusdem generis codice expressa est editio princeps Aldina vol. IV f. 37 sqq., quae codicis instar habenda est.

III. In recensendis tribus libris, qui *Περὶ φυσικῶν δυνάμεων* inscribuntur, his codicibus adiutus sum: Laurentiano (L), cod. chartaceo saec. XIV plut. LXXIV 5 bene scripto, qui fol. 55—91 hoc opus Galenianum continet; Marciano (M), cod. membran. saec. XV nr. 275, in quo insunt Galeni *ιατρικὴ τέχνη*, *περὶ στοιχείων*, *περὶ κράσεων*, *περὶ φυσικῶν δυνάμεων*, *περὶ διαφορᾶς νοσημάτων*, *περὶ τῶν συμπτωμάτων διαφορᾶς*, *περὶ αἰτίων συμπτωμάτων*; Oxoniensi Bodleiano 709 sive Laudensi 58 (O), cod. membran. saec. XV eleganter scripto, qui Galeni libros *περὶ πεπονθότων τόπων*, *περὶ στοιχείων*, *περὶ κράσεων*, *περὶ ἀνωμάλου δυσκρασίας*, *περὶ φυσικῶν δυνάμεων*, *περὶ κρισίμων ἡμερῶν*, *περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν* complectitur; Parisino (P), cod. chartac. saec. XV nr. 2267, qui omnibus fere locis ita cum Marciano consentit¹⁾,

1) Quamobrem in apparatu critico Marciani et Parisini codicum consensus ubique sigillo M significatur, nisi dissentire alterum ab altero aperte monui.

ut ex eo ipso aut eius apographo descriptus esse videatur. Hos quattuor codices ipse contuli totos. Praeterea adhibui specimine collationis facto codicem Vaticanum 282 chartaceum saec. XV, qui gemellus est codicis Oxoniensis, Vaticanum Ottobonianum 311 chartaceum recentissimae aetatis male scriptum, qui ex eodem fonte quo Marcianus derivatus est, Cantabrigiensem 360 chartaceum saec. XVI, cuius partem Iwanus Mueller rogatu meo contulit, ut appareret, quam levis esset auctoritatis.

Codicum, quos enumeravi, longe praestantissimus est Laurentianus, cum quo permultis locis Marcianus ita consentit, ut facile appareat utrumque ex eodem archetypo originem duxisse, sed Marcianum ut recentioris aetatis ita minoris fidei esse. Ad horum codicum fidem proxime accedit Trivultianus 685 (T), cod. bombyc. saec. XV, qui Mediolani in bibliotheca Trivultiana asservatur. Cuius de auctoritate ut iudicare possem, factum est insigni liberalitate principis illustrissimi gentis Trivultianae, qui aditum bibliothecae suae facile concessit, et benignitate collegae humanissimi, Henrici Beckh, qui precibus meis libentissime obsecutus exordium primi, secundi, tertii libri cum hoc codice comparavit lectionumque varietatem mecum communicavit, quam paucis in apparatus criticum receptis, ne eius molem nimis augerem, hoc loco subicere malui. Trivultiani codicis lectionum variarum specimen hoc est:

p. 101 (huius editionis), 4 τῆς ante φύσεως om., 11 verba ὡς ὑπὸ τῶν — τοῖς πολλοῖς ἔθος omissa add. in marg. superiore, 12 ὡς pro οὕτως, 14 τό τε ἀόξεσθαι τε, 16 ζητήσωμεν, 17 γίγνεται, ib. ἐαντῶ δὴ pro αὐτὰ δὴ sed suprascript. m. rec. γρ. αὐτά, p. 102, 2 post λόγον add. ὑπὸ τίνων γίγνεται δυνάμεων, 7 ἐξίσταται τῇ τό πη κατ' ἐκεῖνο, 9 ὁπάσχει, 10 κατὰ χρόαν κινεῖται, 11 ἢ αὖ πάλιν, 12 γίγνοιτο, ib. ταῦτ' ἂν, 14 τὴν ποιότητα, 15 τὰ om., ib. ἢ τὸν χυμὸν, 16 κινεῖσθαι ἐξαλλαττόμενα, 17 γιγνόμενον, ib. ἢ ψυχρὸν, ib. καὶ τοῦτο κινεῖσθαι, 19 γίγνοιτο, 22 ἀμοίβουσι, 23 λεγόμενον, ib. τοῦτο, 25 τε om.,

ib. ἐλάττωνός τε τί, 103, 1 γίνηται, 2 δὲ om., 4 κοινὸν ἢ ἐξάλλας, 8 γιγνόμενα, 9 κατὰ, ib. τοῦτο, 11 τινὰς εἶναι καὶ παραγωγὰς, 13 δεχόμενος, 14 μὲν εἶναι, ib. βούλονται φύσει, 15 τὸ pro δὲ, 16 ἀλλοιώσεις ἐν αὐτῇ τῇ δ., 17 γίνεσθαι, ib. φασιν ὡς Ἀναξαγόρας om., 18 εἰ δὴ τι τοῦτοις, ib. ἐλέγχοιμι, 19 γένοιτο 1 m. corr. ex γίνουτο, ib. καὶ γὰρ εἰ μὲν, 21 ἀριστοτέλη τε καὶ μετὰ τοῦτον χρησίμῳ, 23 γινώσκοντες, 24 τὴν χεῖρα, 104, 1 ἐγίνωκεν, ib. ἐτι ὦν πρότερος, 2 ἐπιδέδεικται, 4 εἰς ἀλλήλα, 5 γίνεται, 6 καὶ πάνθ', 7 αὐτὰς ὅλας, 9 ἔγωγ κατὰ τὰς ἀρχὰς γε, 10 ἐκείνῳ πρότερον, 12 δι' ὅλων om., 14 τούτων, 15 μόνον, 19 οἶονεῖ μισγαγγείαν τινὰ τῶν ἄρτων, 19 σώματι περιέχεσθαι διακρινόμενον ὡς τὸ, 20 καίτοι γε πρό γε, 21 γινόμενος, 105, 1 τὰ om., ib. ὥσπερ γε, 3 γίγν., 4 τό γε, ib. αὐτοῖς, 6 τοῦτο, 15 καὶ τὸ νεῦρον, 19 καὶ pro κὰν, 21 φασί, 24 καλεῖν ἔργον τῆς φύσεως, 26 γ' om., 106, 1 ἐνέργεια. καὶ δῆλον ὡς, 5 ἐκ om., ib. τεττάρων ποιότητων ποιᾶν, 6 εἰς δὲ οὐκ, 8 ἱατροὶ τῶ, 10 τὸ ξηρόν τε καὶ, 15 τε om., 16 θερμόν τε καὶ, 17 ταῖς τέσσαρσι, 19 αἰτίας ἀπάσας ταύτας (εἰς om.), 21 τέσσαρσι, 23 τοῖς ζώοις καὶ φυτοῖς, 24 δρᾶν (ut videtur), 107, 1 ἔχῃ, 3 ἀλλ' οὐδὲ, 10 πρώτης, 11 τῆς ἐνεργείας ἢ δυνάμεις αἰτία, 15 ἀγνοῶμεν, 16 ταύτην, 17 αἵματοποιητικὴν δυνάμιν, ib. κὰν τῇ κοί, 21 εἰσὶν om., 22 ἔργων ἡμῖν ἀρυτέον, 24 ἔργα δὴ τῆς φ., 108, 2 δὲ τούτου, 3 ἡ om., 4 τοῦδε αὐτοῦ pro τοῦ δυνατοῦ, ib. ἐνέργεια δὲ, 13 ἀποφάσεις, ib. τὰ post τὰλλα om., 17 ἡ δὲ δὴ, 18 εἰς μήκος καὶ βάθος καὶ πλ., 20 πρόθεσις ἐστὶ, 25 συνίστασθαι ut M, 109, 1 γινομένης, ib. ξηρότης καὶ ὑγρότης καὶ θερμότητος καὶ ψυχρότης, 5 διαφορῶν, 6 πρώταις, 9 βαρύτες καὶ κορυφότες καὶ παχύτες ἀπταὶ διαφοραὶ ceteris omissis, 12 post καλῶς add. ὁμοίως καὶ λεπτότης καὶ ἀραιότης καὶ λειότης καὶ τραχύτης ἀπταὶ διαφοραί. οἶσθα δὲ δῆπον καὶ τὰς γευστὰς τὲ καὶ τὰς ὀσφρητὰς καὶ ὁρατὰς διαφορὰς, 14 ζητήσεις, 15 ὑγρότης ἐστὶ, ib. καὶ θερμότης καὶ ψυχρότης, 16 εἰ δὲ γὰρ τὰς, ib. γενομένας, 17 ἔσονται om., 17—18 αἰσθητικὰ, 18 καλεῖται δὲ τὰ αἰσθητικὰ, 110, 1 τε om., 2 καὶ ὕγραντικὴ τὲ καὶ ξηραντικὴ, 3 γινομέναις, 4 ὀστοποιητικὴν τὲ τινα καὶ νευροποιητικὴν καὶ χονδροποιητικὴν, 5 καὶ τοιούτοις ὀνόμασι, 6 ἔστιν οὖν, ib. ἰδίᾳ om., 10—11 τῆς ὑστέρας, 11 τι pro τε, 12 ἐθέλης, 13 τε om., 16 σύγκεινται, 18 χιτῶνες corr. ex χιτῶνων, ib. τε om., 19 καὶ τοῦ στομάχου om., 20 καὶ om. Liber II. p. 154, 22 μέλλονσι τι, ib. εἶρειν χρηστόν, 155, 3 ἀποδέδεικται, 6 εἰς ἅπαντα τοῦ ζώου μόρια, 8 ἐφ' ἐνὸς ἐναργῶς, 11 μὲν om., ib. ἔδωκε τινα τοιαύτην δυνάμιν ἢ φύσιν, 12 τὸ om., 17 μηδὲ ἀσκληπιάδης, ib. πάντως, 23 ἔσεσθαι, ib. ἀθρόον, 24 ἀκολοῦθεῖν ἢ σταλήσεσθαι, 156, 4 εἰς αὐτόν, 7 μὰ Δία, 8 Ἐρασιστράτου, 9 ἀληθὲς, ib. περιτόν, 10 κοίλης (per compendium) ἐνθλ. ταῖς φλ. περὶ τὸν δυνάμενον ὡς αὐτός,

13 τῆς πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίας μόνης, 15 ἡ μὲν οὖν ἡ, 17 δὴ pro δεῖ, ib. εἰς τὸ πάντῃ φη τοῦ, 18 ἀναγκαίως, 20 ἥπαρ παρέσται, 24 πρὸς τὸν πνεύμονα, ib. τῶν γὰρ ἄλλων, ib. ὁ om., 26 γ' om., 26—27 φυλάξωμεν, 27—157, 1 τὴν κοί' ἐκθλίψεως, 2 ὑποθούμεθα, 3 καὶ τοῦτο πάλιν αὐτὸν ἀρέσκειν τὸν ἐρασίστρατον, 5 αὐτῶν, 6 ἐστίν, 7 οὗτος, 11 βαίνεσθαι, ib. φείσαιμεν, 12 τῆς om., 13 ἀκολου, ib. ληρώδεις μὲν οὐσας, 14 ἀδυνάτους δὲ ἡλιθίους, 18 αἵματος τὰ στόματα, 20 φησὶν, 21—22 σοφώτατε, 25 ἀλλήλως ταῦτα ἄμφω, 158, 1—2 δόξη' ἐπιτρέπειν συναναμίγνυσθαι, 3 τὸ μέγιστον δὲ, 5 μὲν om., 8 στενώτερα, ib. μὲν om., ib. στενωτέροις, 10 δῆλον δὲ ὡς, ib. τοῦτο om., 11 ἐκρυήσεται, 12 ὅσον, 13 ὅτι ταχύτατον νῆ Δία ἐστὶ, 18 εἰ pro δεῖ, 20 περιττωμα κατὰ, 24 ὅτι ἂν τις, 25 μὴ pro μήπω, 26 ἰδιώταις παλαισταῖς, 159, 1 τοσοῦτον, 3 ἑῶντας, 5 μακρὸς ἅπανα πόρων, 9 τοσοῦτων ἐτῶν ἀριθμόν, 11 μόναις ταῖς, 15 τῶν om., 16 διαλεγόμενοι om., 17 συμπᾶσι γε τοῖς ζώοις, 20 ἐλκτικῆς τῶν οἰκείων χρήσεται δυνάμεως, 21 μὴτ' ἀποκριτικῇ τῶν ἀλλοτρίων om., 22 ἀλλοιωτικῆς, 23 καὶ μεγάλων, 24 ἐξ ὑποθέσεως om., ib. λαμβανόμενα, 27 τεθεῖναι, 160, 1—2 εἴπερ ἀκολουθήσειεν, 3 εὐρήσει διαπλάσασάν τε καὶ διαθεῖσαν, 5 ἔλιπεν τισι, 7 καὶ om., ib. προσσάξειν ἄχρι τοῦ, 10 ἐπιτρέπει, ib. γὰρ om., 12 δῆπον δι', ib. ἐκτέτακται, 14 τε om., 15 ἄλλος om., 18 καὶ ἀπρονόητον καὶ ἀπρονόητον (repetitum) καὶ ἀπερίληπτον ὡς ἂν μὴ δυνάμενον, 19 θίγειν, 21 ἅπασαν ὥστεῖ ἀποτελεῖ, 22 πιμελῇ, 23 αὐτῇ ἄψανστον, 161, 3 οὕτως om., ib. ἅπαντα τὰ τοῦ ζώου τὰ μόρια (sic), 4 ἐπιρρυνῶν, 5 ὅλη (sic) μία καὶ μονοειδὴς ὑποβεβλημένη, 6 γίγνεται γοῦν αὐτῆς, 7 ὅστον γὰρ καὶ ἀρτηρία καὶ φλέψ καὶ νεῦρον καὶ χόνδρος, 10 δ' om., ib. αὐτὸ om., 12 μοι om., 13 μὲν γὰρ ἂν εἶπεν ἢ τὴν, 14 λέγω καθ' ἑκάτερον διαφόραις, 15 γὰρ ἂν ἦν, 17 γὰρ om., 18—19 ἐνέθ' δ' αὐταῖς, 22 ἔμαθεν, 25 γίγνοιτο, ib. μὴ pro μήτε, 162, 1 γέννηται, 2 ἐπιρρεῖν αὐτοῦ τοῦ αἵματος ἀναγκαῖον, 3 ὀλίγον λέγειν χρή, 5 τίς ὁ προτρέπων om., 6 μὴ om., 7—8 τῷ σπέρματι τὸ σύμμετρον αἷμα, 11 οὐκὸν πρέπει, 13 δὴ τοσοῦτον αἷμα, 14 προσέχειν ἤδη χρή, 17 οὐδὲ σπέρμα, ib. οὐδὲ φύσιν, 18 φυλάξοιμεν, 19 τὸ χωρὶς, 20 ὁ λίθος, 21 ὑπάρχειν, 163, 1 δηλονότι ἡ δραστηνὴ. ἡ γὰρ ὀλική, 3 ἵνα φύσει γένωνται τῆς ὑπ' αὐτοῦ τί δεδημιουργημένον, 4 ἄμοιρον ἔσται τῆς ἰδίας δύν., 7 τὸ om., ib. πρὸς αὐτὸ τὸ σύμμετρον, 8 οὕτω om., 9 ἐλκομένον, 11 γὰρ ἂν αὐτοῦ καὶ κρατήση, 12 ἐξομοίωση, ib. ποιήσεται, 17 οἶον om., 19 ἐπὶ om., 20 εἰ καθ' ἓν τι χιτῶνι, 22 γράμματος, 23 μένει ἐν σμικρῷ, 164, 1 διατεινόμενον τε ἅμα καὶ τρεφόμενον, 4 ἀναμνησθέντες μὴ θήση, 5 εἰρησομένων, 6 οὕτω μὲν, 8 αὐτῇ ἄλλως, 8—9 διατεινόμενον, 9 αὐτῆς, ib. ὀλίγω πρόσθεν, 11 ὁ om., 13 κρισέραν, 16 τοῦτο γε, 20 ἔχῃ pro ἧ, 22 τέ τινα. Liber III. p. 204,

17 ἐπιτήδειος, 19 τε om., 205, 1 ἐνεργείας om., 2 παραγίνεσθαι, ib. ἐκ ἑκαστον τῶν μορίων ἐκ τῶν φλεβῶν τῆς, 5 αὐτό corr. ex αὐτῷ, 9 προσφῦναι τε, 10 τὸ τρεφόμενον, 12 μένοι, 13 ὁ om., ib. οὗτος ὁ χυμός, 13—14 μεθίσταται, 14 παραρρέει (sic), 15 κατ' οὐδενός, 15—16 πρόφασις 1 m. πρόσθεσις 2 m., 19 τρεφόμενῳ, 23 ἀκολον, 24 βεβαίως, ib. εἴπωμεν, 206, 1 προαποδεδειγμένον, ib. τεχνικὴν corr. ex τεχνικόν, 2 εἶναι pro ὑπάρχειν, 5 προστίθεται δὲ αὐτῷ, 6 ἐνεργειῶν pro ἐναργῶς, 7—8 ἀφιζόμεθα, 8 δειξόμεν, 9 ἐναργῶς, 10 διαγινώσκειν, 12 δυναμένη, 13 ἀπ' αὐτοῦ τούτου τέως πρῶτον μεθόδῳ, 15 ἐστὶ βασανίσασθαι καὶ ζητῆσαι, 16 ἄμεινον ἢν τις ἐτέρωθεν, 17 τε om., 18 ἔρξαιτο, ib. οὖν om., 19 δοκῇ, 20 τὰ τε μικρὰ τάχα, 21 ἔχῃ, 22 οὐκ ἂν αἰσθῇσει γε ἑτοιμῶς διαγινώσκεισθαι, 24—25 γαστήρ αἰ μῆτραι τὲ καὶ ὑστέραι, 26 πρῶτα om., 207, 1 αὐτῶν om., 2 ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, 4 τῷ γε, 5—6 ἐνδειξομένων ἀλλ' ὥς ἔν' ἅμα τῷ κοινῷ, 7 νοσημάτων αὐτῶν, 10 ὑπ' ἐκατέρου 1 m. ὑφ' ἐκ. 2 m., 13 πέψη.

Ex hoc variarum lectionum conspectu apparet codicem Trivultianum modo cum Laurentiano, modo cum Marciano, nonnumquam cum Oxoniensi consentire, veras autem lectiones aliunde non cognitatas praestare paene nullas, quamobrem mihi necessarium visum non est totum codicem conferre.

Praeter hos codices egregium in arte critica faci-
tanda adiumentum mihi attulerunt excerpta, quae ex
his Galeni libris in opus suum amplissimum contulit
Oribasius, quod *Ἱατρικῶν συναγωγῶν ἑβδομηκοντά-*
βιβλος inscribitur.

His expositis restat, ut viris de hoc volumine
bene meritis, Iwano Mueller, praeceptoris carissimo,
cuius consilio saepe usus sum, Henrico Beckh, qui
codicis Mediolani explorandi laborem suscepit, Ludo-
vico Bauer, collegae humanissimo, qui me in plagulis
corrigendis adiuvit, gratias agam publicas.

INDEX NOTARUM.

I. ΠΕΡΙ ΛΙΠΕΣΕΩΝ ΤΟΙΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΙΣ.

L = cod. Laurentianus LXXIV 5, L¹ = eius manus prima, L² = eiusdem manus altera; M = cod. Mosquensis 283; m = cod. Mosquensis 51; V = cod. Venetus bibliothecae Marcianae V.9; v = cod. Venetus eiusdem bibliothecae 282; C = consensus codicum. A = editio Aldina (vol. I fol. 6 sqq.); B = ed. Basileensis (vol. I f. 10 sqq.); G = ed. Goulstoni (p. 40-65); Ch. = ed. Charteriana (vol. II f. 286 sqq.); K = ed. Kuehniana (vol. I p. 64 sqq.).

II. ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΣ.

L = cod. Laurentianus LXXIV 3, L¹ = eius manus prima, L² = eiusdem manus altera; P = cod. Parisinus 2164; C = consensus codicum. A = ed. Aldina (vol. IV f. 37 sqq.); B = ed. Basileensis (vol. IV f. 287 sqq.); Ch. = ed. Charteriana (vol. VI f. 8 sqq.); K = ed. Kuehnii (vol. V p. 806 sqq.).

III. ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ.

L = cod. Laurentianus LXXIV 5; M = Marcianus 275; O = Oxoniensis Bodleianus 709; P = Parisinus 2267; T = Trivultianus 685; C = consensus codicum. A = ed. Aldina (vol. I f. 25 sqq.); B = ed. Basileensis (vol. I f. 87 sqq.); Ch = ed. Charteriana (vol. Vf. 8 sqq.); Orib. = Oeuvres d'Oribase par Bussemaker et Daremberg.

< > inclusi quae addenda censui.

[] inclusi quae delenda sunt.

* asterisco mea notavi.

I.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΤΟΙΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΙΣ.

Cap. I. Τῆς ἰατρικῆς τέχνης σκοπὸς μὲν ἡ ὑγίεια, ^{K. 1, p. 64}
 τέλος δ' ἡ κτήσις αὐτῆς. ἐξ ὧν δ' ἂν τις ἢ μὴ παρ-
 οῦσαν ὑγίειαν ἐργάζοιτ' ἢ παροῦσαν διαφυλάττοι, γι-
 γνώσκεισθαι μὲν ἀναγκαῖον τοῖς ἰατροῖς· καλεῖται δὲ
 5 τὰ μὲν ἐργαζόμενα τὴν μὴ οὔσαν ὑγίειαν ἰάματα τε
 καὶ βοηθήματα, τὰ δὲ φυλάττοντα τὴν οὔσαν [ὑγίειαν]
 ὑγεινὰ διαιτήματα. ταῦτ' ἔρα καὶ αὐτὴν τὴν ἰατρι-
 κὴν ἐπιστήμην ὑγεινῶν καὶ νοσερῶν ὁ παλαιὸς λόγος
 φησὶν, ὑγεινὰ μὲν καλῶν τὰ τε φυλάττοντα τὴν οὔσαν
 10 ὑγίειαν καὶ τὰ τὴν διεφθαρμένην ἀνασώζοντα, νοσερὰ ⁶⁵
 δὲ τὰναντία τούτων· δεῖται γὰρ ἀμφοῖν ὁ ἰατρὸς τῆς
 γνώσεως ὑπὲρ τοῦ τὰ μὲν ἐλέσθαι, τὰ δὲ φυγεῖν. ὅθεν
 δ' <ἂν> τὴν τούτων ἐπιστήμην ἐκπορίσαιοτο, οὐκέθ'
 [ὁμοίως] ὁμολογεῖται παρὰ πᾶσιν, ἀλλ' οἱ μὲν τὴν ἐμ-
 15 πειρίαν μόνην φασὶν ἀρκεῖν τῇ τέχνῃ, τοῖς δὲ καὶ ὁ
 λόγος οὐ σμικρὰ δοκεῖ συντελεῖν. ὀνομάζονται δ' οἱ
 μὲν ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας μόνης ὀρμώμενοι παρωνύμως
 ἐκείνης ἐμπειρικοί, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ λόγου

4. μὲν om. L. || 5. τὴν LM om. cett. || 6. [ὑγίειαν]* || 8. ἐπι-
 στήμην post νοσερῶν colloc. v || 11. ἀμφοῖν τῆς γν. ὁ. l. L
 12. ἐλέσθαι L ἐλεῖν cett. || 13. <ἂν>* || ἐκπορίσαιοτο* ἐκπορίσαι-
 το G ἐπορίσαντο C || 14. ὁμοίως post πᾶσιν colloc. Mm V || ὁμο-
 λόγηται M || 15. ἀρκεῖν φασι v || 17. μόνης om. M || 18. ἐκείνης*
 ἐκείνη C

λογικοί καὶ δύο εἰσὶν αὐταὶ πρῶται τῆς ἰατρικῆς αἰρέ-
 σεως, ἡ μὲν ἑτέρα διὰ πείρας ἰοῦσα πρὸς τὴν τῶν
 λαμάτων εὐρεσιν, ἡ δ' ἑτέρα δι' ἐνδείξεως. καὶ ὀνό-
 ματά γε ταῖς αἰρέσεσιν ἔθεντο ἐμπειρικὴν τε καὶ логи-
 κήν· καλεῖν δ' εἰσὶν εἰθισμένοι τὴν μὲν ἐμπειρικὴν 5
 τηρητικὴν τε καὶ μνημονευτικὴν, τὴν δὲ λογικὴν δογμα-
 τικὴν τε καὶ ἀναλογιστικὴν· καὶ τοὺς ἄνδρας ὁμοίως
 ταῖς αἰρέσεσιν ἔθεντο ἐμπειρικοὺς μὲν καὶ τηρητικοὺς
 καὶ μνημονευτικοὺς τῶν φαινομένων, ὅσοι τὴν ἐμπει-
 ρίαν εἵλοντο, λογικοὺς δὲ καὶ δογματικοὺς καὶ ἀναλο- 10
 γιστικούς, ὅσοι τὸν λόγον προσήκοντο. ||

66 Cap. II. Συστήσασθαι δὲ τὴν τέχνην οἱ μὲν ἐμ-
 πειρικοὶ τόνδε τὸν τρόπον φασίν. ἐπειδὴ πολλὰ τοῖς
 ἀνθρώποις ἐσθλῶν πάθη τὰ μὲν ἀπὸ ταῦτομάτου γιγνό-
 μενα νοσοῦσί τε καὶ ὑγιαίνουσιν, οἷον αἵματος ὀύσιν. 15
 ἐκ ῥινῶν ἢ ἰδρωτῶν ἢ διαρροίας ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο
 βλάβην ἢ ὠφέλειαν φέρου, οὐ μὴν τό γε ποιῆσαν αἰτίον
 αἰσθητὸν ἔχον, ἕτερα δ' ὧν τὸ μὲν αἰτίον ἐφαίνεται,
 οὐ μὴν ἐκ προαιρέσεως ἡμετέρας ἀλλὰ κατὰ τινα συν-
 τυλίαν, οἷον συνέβη πεσόντος τινὸς ἢ πληγέντος ἢ 20
 ἄλλως πως τραπέντος αἷμα ῥυῆναι καὶ πιεῖν ἐν νόσῳ
 χαρισάμενον τῇ ἐπιθυμίᾳ ψυχρὸν ὕδωρ ἢ οἶνον ἢ τι τοι-
 οῦτον ἄλλο, ὧν ἕκαστον εἰς ὠφέλειαν ἢ βλάβην ἐτελεύ-
 τα, τὸ μὲν [οὖν] πρότερον εἶδος τῶν ὠφελούντων ἢ
 βλαπτόντων ἐκάλουν φυσικόν, τὸ δὲ δεύτερον τυχικόν· 25
 ἑκάτερου δ' αὐτῶν τὴν πρώτην θέαν περίπτωσιν ὠνό-
 μαζον ἀπὸ τοῦ περιπίπτειν ἀβουλήτως τοῖς πράγμασι

1. τῆς ἰατρικῆς] τοῖς ἰατροῖς Lm V || 8. μὲν om. v V || 18. ἔχον A
 εἶχον C || 20. συνέβη] ἢ M || πεσόντα τινὰ ἢ πληγέντα ἢ ἀ. π.
 τραπέντα v πεσόντι τινὶ ἢ πληγέντι ἢ ἀ. π. τραπέντι G ||
 24. [οὖν]*

τοῦνομα θέμενοι. τὸ μὲν οὖν περιπτωτικὸν εἶδος τῆς
 ἐμπειρίας τοιόνδε τί ἐστι, τὸ δ' αὐτοσχέδιον, ὅταν
 ἐκόντες ἐπὶ τὸ πειράζειν ἀφίκωνται ἢ ὑπ' ὀνειράτων 67
 προτραπέντες ἢ ἄλλως πως δοξάζοντες. ἀλλὰ καὶ τρί-
 5 τον τῆς ἐμπειρίας εἶδος ἐστὶ τὸ μιμητικόν, ὅταν τῶν
 ὠφελισάντων ἢ βλαψάντων ὁτιοῦν ἢ φύσει ἢ τύχῃ ἢ
 αὐτοσχεδίως ἐπὶ τῶν αὐτῶν παθῶν αὐθις εἰς πῆραν
 ἄγῃται, καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ μάλιστα τὴν τέχνην αὐτῶν
 συστησάμενον· οὐ γὰρ δις μόνον ἢ τρις ἀλλὰ καὶ πλει-
 10 στάκις μιμησάμενοι τὸ πρόσθεν ὠφελίσαν, εἴτ' ἐπὶ τῶν
 αὐτῶν παθῶν τὸ αὐτὸ ποιοῦν εὐρίσκοντες ὥς ἐπὶ τὸ
 πολὺ τὴν τοιαύτην μνήμην θεωρήματα καλέσαντες ἥδη
 πιστὸν ἡγοῦνται καὶ μέρος τῆς τέχνης. ὥς δὲ πολλὰ
 θεωρήματα τοιαῦτ' ἡθροίζετ' αὐτοῖς, ἱατρικὴ μὲν ἦν
 15 τὸ σύμπαν ἥθροισμα καὶ ὁ ἁθροίσας ἱατρός. ἐκλήθη
 δ' ὑπ' αὐτῶν αὐτοψία τὸ τοιοῦτον ἥθροισμα, μνήμη τις
 οὕσα τῶν πολλάκις καὶ ὁσαύτως ὀφθέντων. ὠνόμαζον
 δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐμπειρίαν, ἱστορίαν δὲ τὴν ἐπαγγελ-
 λίαν αὐτοῦ· τὸ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τῷ μὲν τηρήσαντι
 20 αὐτοψία, τῷ δὲ μαθόντι τὸ τετηρημένον ἱστορία ἐστίν.

Ἐπεὶ δὲ καὶ νοσήμασί τιςιν ἐνετύγχανον ἔστιν ὅτε 68
 πρόσθεν οὐχ ἑωραμένοις ἢ τιςιν ἐγνωσμένοις μὲν ἀλλ'
 ἐν χωρίοις, ἐν οἷς οὐκ ἦν ἰαμμάτων εὐπορία τῶν διὰ
 τῆς πείρας τετηρημένων, ὄργανόν τι βοηθημάτων εὐρε-
 25 τικὸν ἐποιήσαντο τὴν τοῦ ὁμοίου μετάβασιν, ᾧ χρώ-
 μενοι πολλάκις καὶ ἀπὸ πάθους ἐπὶ πάθος [ὅμοιον]
 τὸ αὐτὸ βοήθημα μεταφέρουσι καὶ ἀπὸ τόπου ἐπὶ τό-

2. τοιοῦτον Mm || τί om. Mm v V || 4. ἢ καὶ α. L Mm || 7. αὐ-
 θις ante ἐπὶ colloc. L || 8. ἄγῃται* λέγεται V ἄγεται cett. ||
 9. πλειστάκις L πολλάκις cett. || 14. τοιαῦτ' om. L || 16. δ' om. L
 21. ἐπειδὴ δὲ V || 26. ὥς ὅμοιον L Mm, inclusi

πον καὶ ἀπὸ τοῦ πρόσθεν ἐγνωσμένου βοηθήματος ἐπὶ
τὸ παραπλήσιον ἔρχονται, ἀπὸ μὲν πάθους ἐπὶ πάθος,
ὡς εἰ ἀπ' ἐρυσιπέλατος ἐφ' ἔρπητα μεταβαίνειν, ἀπὸ
δὲ τόπου ἐπὶ τόπον, ὡς ἀπὸ βραχίονος ἐπὶ μηρόν, ἀπὸ
δὲ βοηθήματος ἐπὶ βοήθημα, ὡς ἐν διαφοραῖς ἀπὸ 5
μήλου ἐπὶ μέσπιλον. ἅπαντα δ' ἡ τοιαύτη μετάβασις
ὁδὸς μὲν ἐστὶν ἐπὶ τὴν εὐρεσιν, εὐρεσις δ' οὐδέπω πρὸ
τῆς πείρας, ἀλλ' ἡνίκ' ἂν τὸ ἐλπισθὲν εἰς πείραν ἀχθῇ,
πιστὸν ἤδη τὸ μαρτυρηθὲν ὑπ' αὐτῆς ἐστὶν οὐδὲν
ἥττον ἢ εἰ πλειστάκις καὶ ὡσαύτως ἔχον ἐτετήρητο. 10
τὴν δὲ πείραν ταύτην τὴν ἐπομένην τῇ τοῦ ὁμοίου
μεταβάσει τριβικὴν καλοῦσιν, ὅτι χρὴ τετρίφθαι || κατὰ
τὴν τέχνην τὸν μέλλοντά τι οὕτως εὐρήσειν· αἱ δ' ἐμ-
προσθεν ἅπανσαι πείραι αἱ πρὸ τῆς ἐμπειρίας, ὧν εἰς
σύστασιν ἐδεῖθ' ἡ τέχνη, καὶ περὶ τὸν τυχόντα δύναν- 15
ται γενέσθαι. τοιαύτη μὲν ἡ διὰ τῆς πείρας πρὸς τὸ
τέλος τῆς τέχνης ὁδός.

Cap. III. Ἡ δὲ διὰ τοῦ λόγον φύσιν ἐκμαθεῖν
παρακελεύεται τοῦ τε σώματος, οὗ ἐπιχειρεῖ ἰᾶσθαι,
καὶ τῶν αἰτίων ἀπάντων τὰς δυνάμεις, οἷς ὁσημέραι 20
περιπίπτει τὸ σῶμα ἢ ὑγιεινότερον ἢ νοσηρώτερον αὐτὸ
ἐκαστοῦ γίνεται. μετὰ δὲ ταῦτ' ἤδη καὶ ἀέρων [φύ-
σεις] καὶ ὑδάτων καὶ χωρίων καὶ ἐπιτηδευμάτων καὶ
ἐδεσμάτων καὶ πομάτων καὶ ἐθῶν ἐπιστήμονα, φασίν,
εἶναι δεῖ τὸν ἰατρόν, ὅπως τῶν τε νοσημάτων ἀπάντων 25
τὰς αἰτίας ἐξευρίσκη καὶ τῶν ἰαμάτων τὰς δυνάμεις

2. τὸ] τί ν || 3. ἀπὸ δὲ] καὶ ἀπὸ L || 6. μήλου κυδωνίου ν ||
7. ἐπὶ] πρὸς L || 10. πλειστάκις καὶ LM καὶ πλ. V ν || 13. ἐξευ-
ρήσειν V ἐξευρεῖν m || 14. post ἐμπειρίας add. εὐρημέναι LMm ||
16. verba τοιαύτη — ὁδός om. L || 22. [φύσεις]* φύσεως Mar-
quardt || 25. δεῖ εἶναι ν εἶναι δεῖν M || 26. ἐξευρίσκη L εὐ-
ρίσκοι cett.

καὶ παραβάλλειν οἷός τ' ἢ καὶ λογίζεσθαι, ὅτι τῷ τοι-
 ῷδε τῆς αἰτίας εἶδει τὸ τοιάνδε δύναμιν ἔχον προσ-
 αχθὲν [φάρμακον] τοῖόν τι ἐργάζεσθαι πέφυκε· πρὶν
 γὰρ ἐν τούτοις πᾶσι γυμνάσασθαι πολυειδῶς οὐχ οἷόν
 5 τε, φασίν, ἰαμάτων εὐπορῆσαι αὐτόν. οἷον, ἴν' ἐκ μι- 70
 κροῦ παραδείγματος ἰδῆς τὸ πᾶν, ἔστω τι μέρος τοῦ
 σώματος ὀδυνώμενόν τε καὶ σκληρὸν καὶ ἀντίτυπον
 καὶ ἐν ὕγκῳ μέizonι. ἐνταῦθα δεῖ τὸν ἰατρὸν ἐξευρεῖν
 πρῶτον μὲν τὴν αἰτίαν, ὅτι ὅθεν ὑγρόν τι πλεόν τοῦ
 10 κατὰ φύσιν εἰς τὸ μέρος ἐξῆρθε τ' αὐτὸ καὶ διατεῖναι
 εἰς ὀδύνην ἤγαγεν, ἐφεξῆς δ' εἰ μὲν ἔτ' ἐπιρρέοι, [τοῦ-
 το] εἴργειν τοῦ ἐπιρρεῖν, εἰ δὲ μή, κενοῦν ἤδη τὸ
 μέρος. πῶς οὖν τὸ μὲν ἐπιρρέον ἔτι κωλύσεις, τὸ δ'
 ἤδη περιεχόμενον κενώσεις; ψύχων μὲν καὶ στύφων
 15 τὸ μέρος εἴρξεις τὸ ἐπιρρέον, ἀλεαίνων δὲ καὶ χαλῶν
 κενώσεις τὸ ἡθροισμένον. οὕτω μὲν οὖν ἀπ' αὐτῆς τῆς
 διαθέσεως ἢ ἐνδειξις αὐτοῖς τοῦ συμφέροντος γίνε-
 ται, οὐ μὴν ἀρκεῖν μόνην γε ταύτην φασίν, ἀλλὰ καὶ
 παρὰ τῆς δυνάμεως τοῦ νοσοῦντος ἑτέραν [ἐνδειξιν]
 20 εἶναι καὶ παρὰ τῆς ἡλικίας ἄλλην καὶ παρὰ τῆς ἰδίας
 αὐτοῦ τοῦ κάμνοντος φύσεως ἄλλην· οὕτω δὲ καὶ παρὰ
 τῆς ὥρας τοῦ ἔτους καὶ τοῦ χωρίου τῆς φύσεως καὶ
 τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν ἐθῶν ἐνδειξιν [ἀφ' ἐκά-

2. εἶδει τῆς αἰτίας L M || ἔχον βοήθημα πρ. (om. φάρμακον) V
 ἔχον βοήθημα ἤτοι φάρμακον προσενεχθέν M βοήθημάτων δύ-
 ναμιν ἔχον πρ. (om. φάρμακον) m || 3. ὁποῖόν τι LV || 5. εὐπο-
 ρήσειν v αὐτόν ἰαμ. εὐπορῆσαι m || 8. δεῖ L χρῆ cett. || ἰατρὸν
 in hoc vocab. desinit m || 9. πρῶτον μὲν post αἰτίαν colloc. v ||
 11. [τοῦτο]* || 12. τοῦτο κενοῦν A || 14. post στύφων add. σὺ L²
 om. cett. || 15. εἴρξεις LMV κωλύσεις v || ἀλεαίνων LMV ὑγραί-
 νων v || 16. ἀπ' ἔπ' v || 18. μόνην γε ταύτην L μόνην ταύτην v V
 ταύτην μόνην M ταύτην γε μόνην A || 19. εἶναι ἐνδειξιν L ||
 23. [ἀφ' ἐκάστου τούτων]*

στον τούτων] γίνεσθαι τοῦ συμφέροντος ἰδίαν. οἶον,
 ἵνα καὶ τοῦτο σαφέστερον ἐπὶ παραδείγματος ἐκμάθῃς,
 71 ἔστω τινὰ πυρέττειν ὀξέως ἢ ὀκνοῦντά τε κινεῖσθαι καὶ
 βαρέος τοῦ σώματος αἰσθανόμενον· ἔστω δὲ καὶ εὐ-
 ογκότερος νῦν ἢ πρόσθεν καὶ ἔρκευθος πλέον ἐχέτω, 5
 ἔστωσαν δ' αὐτῷ καὶ φλέβες ἐν ὄγκῳ μείζονι. παντί
 που δηλον, ὥς τῷ τοιούτῳ πλήθος αἵματος θερμοτέρου
 πλεονάζει. τίς οὖν ἡ ἰασις; ἢ δηλον ὅτι κένωσις; ἐναν-
 τίον γὰρ τοῦτο τῷ πλήθει· τὰ δ' ἐναντία τῶν ἐναν-
 τίων [ἐστὶν] ἰάματα. πῶς οὖν αὐτὸ κενώσομεν ἢ μέχρι 10
 πύσου; τοῦτ' οὐκ ἐτι δυνατόν ἀπὸ τῆς αἰτίας μόνης
 εἶδέναι· χρὴ γὰρ καὶ δύναιμι καὶ ἡλικίαν καὶ ὥραν
 καὶ χώραν καὶ τὰλλα πάντα τὰ μικρῷ πρόσθεν εἰρη-
 μένα προσεπισκοπεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἰσχυρὸς εἴη τὴν
 δύναιμι καὶ ἀκμάζων τὴν ἡλικίαν καὶ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους 15
 ἐαρινὴ καὶ τὸ χωρίον εὐκρατον, οὐκ ἂν ἀμάρτοις, εἰ
 φλέβα τεμῶν κενώσαις τοῦ αἵματος ὅσον ἡ αἰτία κε-
 λεύει· ἀρρώστου δὲ τῆς δυνάμεως οὕσης καὶ τῆς
 ἡλικίας ἢ παιδὸς κομιδῇ σμικροῦ ἢ πρεσβύτου πάνυ
 καὶ <τοῦ> χωρίου τῶν κατεψυγμένων, οἷα τὰ περὶ τὴν 20
 Σκυθίαν, ἢ διακεκαυμένων, οἷα τὰ περὶ τὴν Αἰθιοπίαν,
 καὶ τῆς ὥρας τοῦ ἔτους ἢ σφόδρα θερμῆς ἢ σφόδρα
 72 ψυχρᾶς, οὐκ ἂν τις ἔτι τολμήσειε φλέβα τεμεῖν. ἢ οὕτω
 δὲ καὶ ἔθῃ καὶ ἐπιτηδεύματα καὶ φύσεις σωμάτων ἐπι-
 σκοπεῖσθαι κελεύουσι· γίνεσθαι γὰρ [αὐτοῖς] ἐξ ἀπάν- 25
 των αὐτῶν ἔνδειξιν τοῦ συμφέροντος ἰδίαν.

2. ἐπὶ] ἐκ L ὡς ἐπὶ V; || 4. βαρέος* βαρέως v V βάρους L
 βάρος M || 5. ἔχων V om. v || 8. δηλονότι L || 10. ἐστὶν om. v V ||
 11. οὐκ ἔστι L || 13. πάντα om. v || 14. ἰσχυρότερος LM || 17. κε-
 νώσεις LV ἐκκενώσεις M || 20. <τοῦ>* || χωρίων MV || 21. ἢ]
 καὶ L || 22. θερμῆς ἢ σφ. ψ. L ψ. ἢ σφ. θ. cett. || 23. φλεβοτο-
 μεῖν v || 25. αὐτοῖς om. v || 26. ἰδίαν om. v

Cap. IV. Ἀφ' ὧν δ' ἡ τοῦ συμφέροντος ἐνδειξις
 τοῖς δογματικοῖς, ἀπὸ τούτων ἢ τήρησις τοῖς ἐμπειρι-
 κοῖς. τὸ γὰρ προειρημένον ἄθροισμα τῶν συμπτωμά-
 των ἐπὶ τοῦ πυρέττοντος, ὃ συνδρομὴν καλεῖν εἰσιν
 5 εἰθισμένοι, τῷ μὲν δογματικῷ τὴν κένωσιν ὑπαγορεύει,
 τῷ δ' ἐμπειρικῷ τὴν ὑπόμνησιν τῆς τηρήσεως· ἐπὶ γὰρ
 τῶν οὕτως ἐχόντων πολλάκις ἐώρακώς τὴν κένωσιν
 ὠφελοῦσαν ἐλπίζει καὶ νῦν χρησάμενος ὁνήσειν. ἀλλὰ
 καὶ τοὺς ἀκμάζοντας τῇ ἡλικίᾳ τὴν ἱκανὴν κένωσιν
 10 ἀλύπως φέροντας οἶδεν ἐξ ὧν πολλάκις ἐώρακεν. οὕτω
 δὲ καὶ ἥρος μᾶλλον ἢ θέρους καὶ ἐν χωρίῳ εὐκράτῳ
 καὶ εἰ ἔθος δέ τινος κενώσεως εἴη τῷ κάμνοντι, οἷον
 δι' αἱμορροΐδος ἢ διὰ ρινῶν, ὁ μὲν δογματικὸς ἀφέλοι
 ἂν καὶ διὰ τοῦτο πλεον τοῦ αἵματος ἀπὸ τῆς τοῦ πράγ-
 15 ματος φύσεως ὁρμώμενος, ὁ δ' ἐμπειρικός, ὅτι οὕτω
 τετήρηκεν, καὶ || καθόλου φάναι τὰς αὐτὰς ἐπὶ τῶν αὐ- 73
 τῶν παθῶν ἰάσεις οἷ τε δογματικοὶ καὶ οἱ ἐμπειρικοὶ
 παραλαμβάνουσι περὶ τοῦ τρόπου τῆς εὐρέσεως αὐτῶν
 ἀμφισβητοῦντες· ἐπὶ γὰρ τοῖς αὐτοῖς φαινομένοις κατὰ
 20 τὸ σῶμα συμπτώμασιν ἐνδειξεις μὲν τῆς αἰτίας γίννεται
 τοῖς δογματικοῖς, ἐξ ἧς τὴν θεραπείαν εὐρίσκουσιν,
 ὑπόμνησις δὲ τοῖς ἐμπειρικοῖς τῶν πλειστάκις καὶ ὥσ-
 αὐτως τετηρημένων. ἐφ' ὧν δὲ μηδὲν ἔχουσιν οἱ δογ-
 ματικοὶ φαινόμενον σύμπτωμα τὸ τὴν αἰτίαν ἐνδεικνύ-
 25 μενον, ἐπὶ τούτων ἐρωτᾷν οὐκ ὀκνοῦσι τὸ προκαταρκτι-
 κὸν καλούμενον αἷτιον, οἷον εἰ κύων λυττῶν ἦν ὁ
 δακῶν ἢ ἐχιδνα ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο. τὸ μὲν γὰρ ἔλκος

1. ἡ ἐνδειξις τοῦ σ. v || 4. ἐπὶ τοῦ πυρέττοντος om. L || 10. εἶ-
 δεν L || 11. ἔαρος L in ras. || 12. τινος* τῆς L¹ τι cett. || 14. πλεῖ-
 ον LV || φύσεως τ. πρ. LV || 18. αἰρέσεως L¹ || 22. πολλάκις καὶ
 ὥσ. MV || 24. σύμπτωμα φαινόμενον L || 27. ἐν-
 δακῶν v

αὐτὸ οὐδὲν ἀλλοιότερον μέχρι παντὸς φαίνεται τῶν
 ἄλλων ἐλκῶν ἢ πάντως γε κατ' ἀρχάς. ἐπὶ μὲν γὰρ
 τοῦ λυττῶντος κυνὸς μέχρι παντὸς ὁμοιον φαίνεται
 <τῷ> τοῖς ὑπ' ἄλλον τινὸς δηχθεῖσι γεγεννημένῳ· ἐπὶ
 δὲ τῶν ἐχιδνῶν ἐν μὲν ταῖς πρώταις ἡμέραις ὁμοιον 5
 τοῖς ἄλλοις, ὕστερον δ' ἡνίκ' ἂν ἤδη μοχθηρῶς ἔχῃσι,
 παθήματά τινα περὶ τὸ σῶμα προσγίγνεται αὐτοῖς
 ὀλέθρια. τὰ δὲ τοιαῦτα [πάντα] συμπτώματα, ὅσα
 74 ὑπὸ τῶν ἰοβόλων καλουμένων ξῶων γίγνεται, μὴ
 θεραπευόμενα καλῶς εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐσχάτως ὀλέθρια 10
 καθίσταται. τίς οὖν ἡ ὀρθὴ θεραπεία; ἡ δὴλον ὅτι
 κενῶσαι τὸν ἰὸν τὸν ἕμα τῇ δῆξει τῷ σώματι τοῦ
 δηχθέντος ἐμπεσόντα; οὐκ οὐκ ἐπ' οὐλήν ἄγειν δεῖ καὶ
 κλείειν τὰ τοιαῦτα σπεύδειν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐπι-
 τέμνειν πολλάκις, εἰ σμικρὰ παντελῶς, ἥδη δὲ καὶ 15
 θερμοῖς καὶ ὀριμέσι καὶ δυναμένοις ἔλκειν τε καὶ ξη-
 ραίνειν τὸν ἰὸν φαρμάκοις χρῆσθαι διὰ τὴν αὐτὴν
 αἰτίαν. τὰ δ' αὐτὰ φάρμακα καὶ οἱ ἐμπειρικοὶ προσ-
 φέρουσιν οὐχ ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτοῦ τοῦ πράγματος
 ποδηγούμενοι πρὸς τὴν εὐρεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ τῶν διὰ 20
 τῆς πείρας φανέντων μεμνημένοι. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ ταῖς
 ἡλικίαις καὶ ταῖς ὥραις καὶ ταῖς χώραις ἐκάστου τῶν
 εἰρημένων ἡ θεραπεία δι' ἐμπειρίας ἐγινώσκειτ' αὐτοῖς,
 οὕτω καὶ ἐπὶ τοῖς προκαταρκτικοῖς ὀνομαζομένοις αἰτί-

1. αὐτὸ] αὐτῶν M || μέχρι παντὸς om. M || τῶν ἄλλων ἐλκῶν
 om. L¹ add. s. l. L² || 3. μέχρι παντὸς om. L¹ add. L² || 4. <τῷ>* ||
 γεγεννημένῳ* γεγεννημένον LV γεγεννημένοις M om. v || 6. ἂν om. v ||
 7. ὀλέθρια προσγ. αὐ. L || 8. δὲ] δὲ L γὰρ M || συμπτ. πάντα M v
 πάντα om. V || 12. τῷ σώματι L τοῦ σώματος cett. || 13. δεῖ om.
 v V || 14. σπεύδειν L¹ M σπεύδουσιν L² v V || ἐπιτέμνουσι L² v V ||
 15. παντελῶς εἴη v || ἥδη δὲ om. v V || 16. τε L om. cett. || 17. χρῆ-
 σθαι L¹ χρῶνται cett. || 19. αὐτοῦ om. L¹ M v || 21. ἐπὶ] ἐν L ||
 23. δι' ἐμπειρίας om. L

οις. εἰ μὲν δὴ οὖν συνεχώρουν ἀλλήλοις τὰς ὁδοὺς
τῆς εὐρέσεως ἀμφοτέρως ἀληθεῖς εἶναι, οὐδὲν ἂν αὐ-
τοῖς ἔδει μακροτέρων λόγων. ||

Cap. V. Ἐπεὶ δὲ τῆς μὲν ἐμπειρίας οἱ δογματικοὶ 75
5 κατηγοροῦσιν οἱ μὲν ὡς ἀσυστάτου, οἱ δ' ὡς ἀτελοῦς,
οἱ δ' ὡς ἀτέχνου, τοῦ λόγου δ' οἱ ἐμπειρικοὶ πάλιν
ὡς πιθανοῦ μὲν οὐκ ἀληθοῦς δέ, διὰ τοῦτο διπλοῦς
ἐκατέρωθεν ὁ λόγος καὶ μακρὸς πάννυ περαίνεται κατ-
ηγοροῦσίν τε καὶ ἀπολογουμένοις ἐν μέρει. τὰ μὲν οὖν
10 ὑπ' Ἀσκληπιάδου κατὰ τῆς ἐμπειρίας εἰρημένα, δεικνύν-
τος ὡς ᾧτετο μηδὲν πλειστάκις καὶ ὡσαύτως ὁφθῆναι
δύνασθαι, παντάπασιν αὐτὴν ἀσύστατον εἶναι βούλεται
μηδὲ τὸ σμικρότατον εὐρεῖν οὕσαν ἱκανήν, τὰ δ' ὑπ'
Ἑρασιστράτου, τὰ μὲν ἀπλᾶ καὶ ἐφ' ἀπλοῖς εὐρίσκεισθαι
15 διὰ τῆς ἐμπειρίας ὁμολογοῦντος, οἷον ὅτι ἡ ἀνδράχνη
τῆς αἰμωδίας ἱαμὰ ἐστίν, οὐ μὴν τὰ γε σύνθετα καὶ
ἐπὶ συνθέτοις ἔτι συγχωροῦντος, οὐκ ἀδύνατον μὲν
αὐτὴν τὸ παράπαν ἐξευρίσκειν, οὐ μὴν εἰς ἅπαντά γ'
ἱκανὴν εἶναι βούλεται, τὰ δ' <ὑπὸ> τῶν τὰ μὲν τοι-
20 αὐτὰ συγχωρούντων εὐρίσκεισθαι διὰ τῆς ἐμπειρίας,
αἰτιωμένων δ' αὐτῆς τὸ ἀπεριόριστόν τε καὶ μακρὸν
καὶ ὡς αὐτοὶ φασιν ἀμέθοδον, || εἰθ' οὕτω τὸν λόγον 76
εἰσαγόντων, οὐκ ἀσύστατον μὲν οὐδ' ἀνύπαρκτον, οἷον
ἄτεχνον δέ τι πρᾶγμα τὴν ἐμπειρίαν εἶναι βούλεται.
25 Πρὸς ταύτας οὖν τὰς ἐφόδους τῶν λόγων ἀπολο-

1. δὴ om. L¹V οὖν om. Mv || 4. ἐπειδὴ δὲ V || μὲν V om.
cett. || 6. δὲ πάλιν οἱ ε. L || 9. οὖν LV γὰρ cett. || 11. ᾧτετο L¹
οἶεται MV οἷόν τε L²v || καὶ LM om. cett. || 13. τὸ σμικρόν MV
τι σμικρότατον v || 15. καὶ ἡ v V || 16. ἐστὶν ἱαμὰ v || 18. ἐξευ-
ρίσκειν L εὐρίσκειν cett. || 19. τὰ δ' ὑπὸ τῶν τὰ μὲν τοιαῦτα*
τῶν δὲ (om. V) τὰ μὲν (om. L) τοι. LMV τὰ δὲ τῶν μὲν τοι.v ||
22. τὸν λόγον] ab his vocabulis rursus inc. m || 23. οἷον δ'
ἀ. τι L

γούμενοι καὶ συστατικὴν καὶ αὐτάρκη καὶ τεχνικὴν ἐπιδεικνύναι πειρῶνται τὴν ἐμπειρίαν καὶ αὐτοὶ δὲ τοῦ ἀναλογισμοῦ καθάπτονται πολυειδῶς, ὥστε πάλιν ἀπολογεῖσθαι πρὸς ἕκαστον εἶδος τῆς κατηγορίας τοῖς δογματικοῖς ἀναγκαῖον. ἐπαγγελλομένοις γὰρ αὐτοῖς 6 τοῦ τε σώματος τὴν φύσιν ἐπίστασθαι καὶ τῶν νοσημάτων τῶν ἀπάντων τὰς γενέσεις καὶ τῶν ἰαμάτων τὰς δυνάμεις ὁμόσε χωροῦντες οἱ ἐμπειρικοὶ πάντα διαβάλλουσιν, ὡς ἄχρη μὲν τοῦ πιθανοῦ καὶ εἰκότος προ- 10 ριόντα, βεβαίαν δὲ γνῶσιν οὐδεμίαν ἔχοντα. ἔστι δ' ὅτε καὶ τὴν γνῶσιν αὐτῶν συγχωρήσαντες τὸ ἄχρηστον αὐτῆς ἐπιδεικνύναι πειρῶνται καὶ τοῦτο ποτε δόντες αὐτοῖς τὸ περιττὸν ἐξελέγχουσι.

Τοιαῦτα μὲν δὴ καθόλου πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβη- τοῦσιν ἐμπειρικοὶ τε καὶ δογματικοί· ἐν μέρει δὲ πολλὰ 15 77 καθ' ἕκαστον αὐτῶν, οἷον ἐν ταῖς περὶ || τῆς εὐρέσεως τῶν ἀφανῶν ζητήσεσι, τῶν μὲν τὴν ἀνατομὴν καὶ τὴν ἔνδειξιν καὶ τὴν διαλεκτικὴν θεωρίαν ἐπαινούντων· ὄργανα γὰρ αὐτοῖς ταῦτα τῶν ἀδήλων θηρατικά· τῶν δ' ἐμπειρικῶν μήθ' εὐρίσκειν τι τὴν ἀνατομὴν συγχω- 20 ρούντων μήτ', εἰ καὶ εὐρίσκοιτ', ἀναγκαῖον εἰς τὴν τέχνην εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ μὴδ' ἔνδειξιν ὑπάρχειν τὸ παρὰ πᾶν μὴδ' ἕτερον ἐξ ἑτέρου δύνασθαι γνωσθῆναι· πάντα γὰρ δεῖσθαι τῆς ἐξ αὐτῶν γνώσεως μὴδ' εἶναι 25 τι σημεῖον ἀδήλου φύσει πράγματος οὐδενός· ἀλλὰ 25 μὴδὲ διαλεκτικῆς δεῖσθαι μηδεμίαν τέχνην. εἴτα καὶ πρὸς τὰς ὑποθέσεις τῆς διαλεκτικῆς λέγουσί τι καὶ

4. τῆς om. LMV || 7. ἰαμάτων ἀπάντων (add.) L || 12. αὐ-
τῆς G αὐτῶν LMV om. v || 14. δὴ om. vV || 19. αὐτοῖς* αὐ-
τοῖς C || θηρευτικά A || 20. μήτε τὴν ἀνατομὴν ἐξευρίσκειν τι L ||
24. αὐτῶν MV || 25. οὐδενός om. v

πρὸς τοὺς ὄρους καὶ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀποδείξιν εἶναι
 φασιν [ἀδήλου φύσει πράγματος οὐδενός]. ἤδη δὲ καὶ
 περὶ τῶν μοχθηρῶν τρόπων τῆς ἀποδείξεως, οἷς εἰώ-
 θασιν οἱ δογματικοὶ χρῆσθαι, λέγουσί τι καὶ περὶ παν-
 5 τὸς τοῦ ἀναλογισμοῦ, καὶ ὡς οὗτος μὲν ἀδύνατος
 ἐξευρίσκειν, ἃ ἐπαγγέλλεται, καὶ οὐτ' ἄλλη τις τέχνη
 συνίσταται κατ' αὐτὸν οὐθ' ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων
 πρόεισιν. ὁ δ' ἐπιλογισμός, ὃν ἢ δὴ <τῶν> φαινομένων 78
 λόγον εἶναι φασί, χρήσιμος μὲν εἰς εὐρεσιν τῶν προσ-
 10 καίρων ἀδήλων· οὕτω γὰρ αὐτοὶ καλοῦσιν, ὅσα τοῦ
 γένους μὲν ἐστὶ τῶν αἰσθητῶν, οὐ μὴν ἤδη γέ πω
 πέφηνε· χρήσιμος δὲ καὶ πρὸς ἐλεγχον τῶν κατὰ τοῦ
 φαινομένου τι λέγειν τολμώντων. χρήσιμος δὲ καὶ τὸ
 παρορῶμενον ἐν τοῖς φαινομένοις δεῖξαι καὶ σοφίσμα-
 15 σιν ἀπαντῆσαι μηδαμοῦ τῶν ἐναργῶν ἀφιστάμενος,
 ἀλλ' ἐν τούτοις ἀεὶ διατρίβων, οὐ μὴν ὅ γ' ἀναλο-
 γισμός, φασίν, ἀλλ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ τῶν φαινομένων,
 προέρχεται δ' ἐπὶ τὰ διὰ παντὸς ἄδηλα καὶ διὰ τοῦτο
 πολυειδής ἐστίν· ἀπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν φαινομένων
 20 ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλο τῶν ἀδήλων παραγίνεται. καὶ τὴν
 διαφωνίαν ἐνταῦθα προχειρίζονται τὴν ἀνεπίκριτον,
 ἣν δὴ σημεῖον εἶναι τῆς ἀκαταληψίας φασίν· οὕτω γὰρ
 αὐτοὶ καλοῦσι τὴν μὲν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν γνῶσιν
 κατάληψιν, ἀκαταληψίαν δὲ τοῦναντίον ταύτης· καὶ τὴν
 25 μὲν ἀκαταληψίαν αἰτίαν εἶναι φασὶ τῆς διαφωνίας τῆς
 ἀνεπικρίτου, τὴν διαφωνίαν δ' αὖ πάλιν τῆς ἀκατα-

1. εἶναι φασιν ἀπ. vV || 2. οὐδενός om. L || 5. τοῦ om. v
 6. εὐρίσκειν vV || 7. ὅ γ' || 8. <τῶν>* || φαινόμενον L¹Mv || 13. λέ-
 γειν om. LMV || 14. ἐν om. v || 16. ἀεὶ om. L || 17. εὐθὺς ἀπὸ L
 18. προέρχεται] λήγει v || 19. αὐτῶν om. M || 20. ἄλλοτ'* ἄλλος
 Mv ἄλλο LV || ἄλλον L || 24. ταύτης L ταύτη cett.

79 ληψίας σημείον. ἀνεπίκριτον δὲ τὴν περὶ ἡ τῶν ἀδή-
λων ἀνομολογίαν εἶναι φασιν, οὐ τὴν περὶ τῶν φαινο-
μένων. ἐνταῦθα γὰρ ἕκαστον φανέν οἶόν ἐστι μαρτυρεῖ
μὲν τοῖς ἀληθεύουσιν, ἐξελέγχει δὲ τοὺς ψευδομένους.
τοιαῦτα μυρία πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητοῦσιν ἐμπειρικοί 5
τε καὶ δογματικοὶ τὴν αὐτὴν θεραπείαν ἐπὶ τῶν αὐ-
τῶν παθῶν ποιοῦμενοι, ὅσοι γε νόμῳ καθ' ἑκατέραν
τὴν αἴρεσιν ἡσκηται.

Cap. VI. Οἱ δὲ μεθοδικοὶ καλούμενοι, οὕτω γὰρ
ἐαυτοὺς ὠνόμασαν, ὥσπερ οὐχὶ καὶ τῶν ἐμπροσθεν δογ- 10
ματικῶν μεθόδῳ τὴν τέχνην μεταχειρίσασθαι φασκόν-
των, οὐ μέχρη λόγου μοι δοκοῦσι ταῖς παλαιαῖς ἀμ-
φισβητεῖν αἰρέσεσιν, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ἔργων τῆς
τέχνης πολλὰ μετακοσμεῖν, οἷ γ' οὔτε τόπον πεπονθότα
χρήσιμον οὐδὲν ἔχειν φασὶν εἰς θεραπείας ἐνδειξιν οὔτ' 15
αἰτίαν οὔθ' ἡλικίαν οὔθ' ὥραν οὔτε χώραν οὔτε τοῦ νο-
σοῦντος τῆς δυνάμεως τὴν ἐπίσκεψιν ἢ τῆς φύσεως ἢ τῆς
ἐξεως αὐτοῦ. παραιτοῦνται δὲ καὶ [τὰς ὥρας καὶ τὰς
χώρας καὶ] τὰ ἔθνη, παρὰ μόνων τῶν παθῶν τὴν ἐν-
δειξιν τοῦ συμφέροντος ἀρκεῖν αὐτοῖς φάσκοντες οὐδὲ 20
παρὰ τούτων κατ' εἶδος, ἀλλὰ κοινῇ καὶ καθόλου τι-
80 θέμενοι. ἥ καὶ δὴ καὶ καλοῦσι κοινότηας αὐτὰ δὴ
ταῦτα τὰ διὰ πάντων διήκοντα τῶν ἐν μέρει καὶ πει-
ρῶνται γ' οἱ μὲν τῶν κατὰ δίαίταν νοσημάτων, ἐνιοὶ

1. περὶ LMm ἐπὶ vV || 2. ἀνομολογίαν L ἀνομοιολογίαν m
ἀνομολογίαν Mv ἀναλογίαν V || 3. φανέν Mm φανέν cett. || 5. ἀμ-
φισβητοῦσιν] ἐρίζουσιν v || 6. τὴν θεραπείαν ἐ. τ. αὐ. π. τὴν αὐ-
τὴν v || 8. αἴρεσιν αὐτῶν L || 11. μεταχειρίσασθαι L μεταχειρί-
ζεσθαι cett. || 12. ταῖς παλαιαῖς ἀμφισβητεῖν L ἀμφ. τ. π. cett. ||
14. post μετακοσμεῖν add. οἶονται LMmV || 15. χρήσιμον εἶναι
φ. L || 16. αἰτίαν v || 17. τῆς δυν. τοῦ v. L || 18. τὰς ὥρας καὶ
τὰς χώρας καὶ om. V || 20. αὐτοῖς* αὐτοῖς C || 24. τῶν γε οἱ
μὲν A || νοσημάτων ἀπάντων vV

δὲ καὶ πάντων ἀπλῶς δύο κοινότητες ἐπιδεικνύναι
καὶ τινὰ τρίτην μικτήν. ὀνόματα δ' αὐταῖς ἔθεντο
στεγνῶσιν καὶ ῥύσιν καὶ πᾶν νόσημά φασι ἢ στεγνὸν
ἢ ῥοῶδες εἶναι ἢ ἐξ ἀμφοῖν ἐπιπεπλεγμένον. εἰ μὲν
5 γὰρ αἱ φυσικαὶ τῶν σωμάτων κενώσεις ἴσχοιντο, στεγνὸν
καλοῦσιν, εἰ δέ τι μᾶλλον φέροιτο, ῥοῶδες· ἡνίκα δὲ
καὶ ἴσχοιντο καὶ φέροιτο, τὴν ἐπιπλοκὴν ἐν τούτῳ συνί-
στασθαι, καθάπερ ἐπ' ὀφθαλμοῦ φλεγμαίνοντός θ' ἄμα
καὶ ῥευματιζομένου. τὴν γὰρ φλεγμονὴν στεγνὸν οὖσαν
10 πάθος, ὅτι μὴ μόνη νῦν, ἀλλὰ σὺν τῷ ῥεύματι περὶ ἓνα
καὶ τὸν αὐτὸν τόπον ἐγένετο, τὸ σύμπαν ποιεῖν πάθος
ἐπιπεπλεγμένον. ἐνδειξιν δὲ τοῦ συμφέροντος ἐπὶ μὲν
τῶν στεγνῶν τὴν χάλασιν, ἐπὶ δὲ τῶν ῥοῶδων τὴν στάλ-
σιν ὑπάρχειν. γόνατος μὲν γὰρ, εἰ τύχοι, φλεγμαίνοντος
15 χαλᾶν φασι χρῆναι, ῥέουσιν δὲ τὴν κοιλίαν ἢ τὸν ὀφθαλ- 81
μὸν ἐπέχειν τε καὶ στέλλειν, ἐν δὲ τοῖς ἐπιπεπλεγμένοις
πρὸς τὸ κατεπεῖργον ἵστασθαι· τῷ γὰρ μᾶλλον ἐνοχλοῦντι
καὶ τὸν κίνδυνον ἐπιφέροντι, τοῦτ' ἔστι τῷ ἰσχυρο-
τέρῳ, ἐναντιοῦσθαί φασι δεῖν μᾶλλον ἢ θατέρῳ. τί
20 δὴ οὖν οὐχὶ δογματικούς ἐαυτοὺς ἐκάλεσαν ἐνδείξει
τὰ βοηθήματα ποριζόμενοι; διότι, φασίν, οἱ δογματικοὶ
τὸ ἄδηλον ἐρευνῶσιν, ἡμεῖς δ' ἐν τοῖς φαινομένοις
διατρίβομεν. ἀμέλει καὶ ὅλην τὴν αἵρεσιν ἐαυτῶν οὕ-
τως ὀρίζονται γινώσκιν φαινομένων κοινοτήτων, καὶ
25 ἵνα μὴ κοινὸς ὁ ὕρος εἶναι δοκῇ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις

1. κοινότητος δύο L || 2. ἔθεντο post ῥύσιν colloc. v || 5. κε-
νώσεις τ. σ. M τῶν σωμάτων om. v || στεγνὸν LV στέγνωσιν Mv
7. ἐπὶ (ἐν m) τούτοις Lm ἐπὶ τούτων M || 9. verba τὴν γὰρ
φλεγμονὴν ... πάθος ἐπιπεπλεγμένον spuria indicat Marquardt
10. νῦν] ἦν Lv || 14. φλεγμίναντος mv || 17. διοχλοῦντι Mv
18. τῷ κινδ. L² || τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ἰσχυρότερον LV || 20. οὖν δὴ v
23. αὐτῶν LMmV || 25. δοκῇ post μὴ colloc. L

τέχναις, καὶ γὰρ ἀκείναις γνώσεις εἶναι νομίζουσι
 φαινομένων κοινοτήτων, διὰ τοῦτο προστιθέασιν, ἀκο-
 λούθων τῷ τῆς ἰατρικῆς τέλει. τινὲς δ' αὐτῶν οὐκ
 ἀκολουθῶν ἀλλὰ συμφώνων προσέθεσαν, οἱ πλείστοι
 δ' ἄμφω συνθέντες γινώσκιν εἶναι φαινομένων κοινοτή- 5
 των τὴν μέθοδόν φασι συμφώνων καὶ ἀκολουθῶν τῷ
 τῆς ἰατρικῆς τέλει, τινὲς δ' ὥσπερ καὶ ὁ Θεσσαλὸς
 82 προσεχῶν καὶ ἀναγκαίῳ πρὸς ὑγίειαν. ταῦτα δὲ
 ἀξιούσι μῆτε δογματικοὶ καλεῖσθαι, μῆδὲ γὰρ δεῖσθαι
 τοῦ ἀδήλου, καθάπερ ἐκεῖνοι, μῆτ' ἐμπειρικοί, ἅν ὅτι 10
 μάλιστα περὶ τὸ φαινόμενον διατρίβωσιν, τῇ γὰρ ἐν-
 δεῖξει κεχωρίσθαι αὐτῶν. οὐ μὴν οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ
 τρόπῳ τῆς περὶ τὸ φαινόμενον διατριβῆς ὁμολογεῖν
 ἑαυτοὺς φασι τοῖς ἐμπειρικοῖς· ἐκείνους μὲν γὰρ ὡς
 15 ἀγνώστων ἀποχωρῆσαι τῶν ἀδήλων, ἑαυτοὺς δ' ὡς
 ἀχρηστών, καὶ τοὺς μὲν ἐμπειρικοὺς τήρησιν ἐπὶ τοῖς
 φαινομένοις, αὐτοὺς δ' ἐνδειξιν ἔχειν. ἐν τ' οὖν τού-
 τοις διαφέρειν ἑαυτοὺς ἑκατέρων φασὶ καὶ μάλιστ' ἐν
 οἷς ὥρας καὶ χώρας καὶ ἡλικίας καὶ τὰ τοιαῦτα σύμ-
 παντα περικόπτουσιν, ἄχρησται μὲν ὄντα φανερώς, ὡς 20
 αὐτοὶ νομίζουσι, δόξης δὲ χάριν τοῖς ἐμπροσθεν ἰα-
 τροῖς τετιμημένα. καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ μέγιστον ἀγαθὸν
 τῆς μεθοδικῆς αἰρέσεώς φασι καὶ σεμνύνονται γε διὰ
 τοῦτο καὶ θαυμάζεσθαι δικαιούσι καὶ τῷ γε βραχὺν
 [εἶναι] τὸν βίον εἰπόντι, τὴν δὲ τέχνην μακρὰν ἐπιτι- 25

5. δ' αὐτῶν ἄμφω LM || φασι τὴν μέθ. φαιν. κοιν. Mv ||
 6. τε καὶ ἀκ. vV || 8. καὶ] τε καὶ v || ταῦτα L'm διὰ ταῦτα
 L²MV τάντη v || post δὲ add. καὶ MmV v om. L || 9. μὴ γὰρ vV
 12. οὐδ' om. v || 15. ἑαυτοὺς L αὐτοὺς cett. || 18. ἑαυτῶν ἑκατέ-
 ρους v || 19. τὰ om. v || 21. αὐτοὶ om. Mv ἐκεῖνοι L || 23. φασι
 post ἀγαθὸν colloc. L || δι' αὐτὸ v δι' αὐτὸ τοῦτο m || 25. εἶναι
 om. v post βίον colloc. V || τὴν δὲ] καὶ τὴν L

μῶσι· τοῦναντίον γὰρ ἅπαν αὐτὴν μὲν βραχείαν εἶναι,
 τὸν δὲ βίον μακρόν. || ἀφαιρεθέντων γὰρ ἀπείντων τῶν 83
 ψευδῶς ὑπειλημμένων τὴν τέχνην ὠφελεῖν καὶ πρὸς
 μόνους τὰς κοινότητας ἀποβλεπόντων ἡμῶν οὔτε μακρὰν
 5 ἔτι τὴν ἰατρικὴν οὔτε χαλεπὴν εἶναι, ῥάστιν δὲ καὶ
 σαφῆ καὶ μῆσιν ἕξ ὕλην [τάχιστα] γνωσθῆναι δυνα-
 μένην. οὕτω μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κατὰ δίαιταν νοσημέ-
 των εἰς στενὸν κομιδῇ συνῆκται τὸ πᾶν· ὡσαύτως δὲ
 καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ χειρουργίαν τε καὶ φαρμακείαν. καὶ
 10 γὰρ ἐν ἐκείνοις καθόλου τινὰς κοινότητας ἐξευρίσκειν
 πειρῶνται καὶ σκοποὺς ὑποτίθενται τῶν ἰαμάτων ὀλί-
 γους τὸν ἀριθμὸν, ὥστ' ἐμοὶ μὲν δοκεῖν οὐδ' ἐν τοῖς
 πολυθρυλήτοις ἕξ μῆσιν ἀλλὰ καὶ πολὺ θᾶττον ὕλην
 αὐτῶν τὴν τέχνην ἐκμαθεῖν ὑπῆρξεν, καὶ χορὴ χέριν
 15 οὕτω γιγνώσκειν αὐτοῖς τῆς συντόμου διδασκαλίας, εἴ
 γε μὴ ψεύδονται, ψευδομένοις δ' ὀλιγοῦσαν ἐγκαλεῖν.

Cap. VII. Ὅπως δ' ἂν τις μέλιστα δοκοῖ μοι
 κρῖναι δικαίως ἢ τυφλώττοντας αὐτοὺς περὶ τὸ χρῆ-
 σιμον ἢ μόνους τὸ περιττὸν ὁρθῶς φεύγοντας, ἤδη
 20 φράσω. καὶ γὰρ οὐδὲ σμικρὸν ἔοικεν εἶναι τοῦτο τὸ
 σκῆμμα οὐδὲ μέχρι λόγου μοι || προῖέναι μόνον δοκοῦ- 84
 σιν, ὥσπερ τῶν δογματικῶν τε καὶ ἐμπειρικῶν ὅσοι
 περὶ τῆς πρώτης τῶν βοηθημάτων εὐρέσεως φιλονει-
 کوῦσι περὶ τῆς νῦν χρήσεως ὁμολογοῦντες ἀλλήλοις,
 25 ἀλλ' ἦτοι μεγάλα βλάπτεσθαι τὰ τῆς τέχνης ἔργα πρὸς

2. πάντων v || 6. καὶ τάχιστα vV ἢ καὶ τ. l.m || 7. μὲν
 οὐν V μὲν om. L δίαιταν M τὴν δ. cett. 8. εἰς] ὡς v συνήχθαι
 L²Mv || 9. καὶ γὰρ καὶ ἐν M || 12. δοκεῖν* δοκεῖ C || 13. πολλῶ L
 15. οὕτω] ὅντως Mm || 16. ψευδομένοις δ' αὐτοῖς Mm || 17. ὅπως
 L¹ ὡς cett. || 20. γὰρ om. L || 21. μοι om. L || δοκοῦσιν om. v
 22. τῶν δογματικῶν τε καὶ ἐμπειρικῶν* τοῖς δογματικοῖς τ. κ.
 ἐμπειρικοῖς L τοῖς ἐ. τ. κ. δογματικοῖς cett. || ὅσοι G ὅσα C
 23. φιλονεικοῦσι L¹m v διαφωνοῦσι L²MV

τῆς μεθοδικῆς αἰρέσεως ἀναγκαῖον ἢ μεγάλ' ὠφελεῖσθαι. διττῆς δὲ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι κρίσεως οὕσης τῆς μὲν διὰ τοῦ λόγου μόνου, τῆς δὲ διὰ τῶν φαινόμενων ἐναργῶς, ἢ μὲν ἑτέρα ἢ διὰ μόνου τοῦ λόγου μείζων ἢ κατὰ τοὺς εἰσαγομένους ἐστίν· οὐκ οὖν αὐτῆς νῦν ὁ 5 καιρός· ἢ δ' ἑτέρα ἢ διὰ [μόνου] τοῦ φαίνεσθαι κοινῇ πάντων ἀνθρώπων ὑπάρχει. τί οὖν κωλύει ταύτην χρῆσασθαι πρώτῃ σαφεῖ θ' ἅμα τοῖς εἰσαγομένοις οὕσῃ καὶ πρὸς αὐτῶν τῶν μεθοδικῶν τετιμημένη; διὰ παν- 10 τὸς γοῦν οὐδὲν ἕλλ' ἢ τὸ φαινόμενον ὑμνοῦσι καὶ τοῦτο πρεσβεύουσιν ἐπὶ παντὶ καὶ τὸ ἔδηλον ἔπαν ἔχρηστον εἶναι λέγουσι. φέρε δὴ πρῶτον ἐπισκεψώ- μεθα περὶ τῶν προκαταρκτικῶν καλουμένων αἰτίων κανόνα τῆς κρίσεως τὸ φαινόμενον τιθέμενοι.

Καὶ πρῶτος γ' ὁ μεθοδικὸς παρελθὼν ὧδέ πως 15 λεγέτω· Τί δὴ ποτε ψύξεις || τε καὶ ἐγκαύσεις καὶ μέθας καὶ ἀπεψίας καὶ πλησμονὰς καὶ ἐνδείας καὶ κόπους καὶ ἀργίας καὶ ἐδεσμάτων ποιότητας καὶ ἐθῶν ὑπαλλα- γάς, ὧς δογματικοὶ τε καὶ ἐμπειρικοὶ, μάτην πολυ- 20 πραγμονεῖτε; πότερον ταῦτ' ἰᾶσθαι μέλλετε τὰς ἐν τῷ σώματι παρέντες διαθέσεις, ἢ τὴν ἀρχὴν οὐδὲ πάρεστιν [οὐκέτι τῶν τοιούτων οὐδέν], ἀλλ' αὐτὰ μὲν οἴχεται, τὸ δ' ὑπ' αὐτῶν γενόμενον ἐν τῷ σώματι μένει καὶ τοῦτο χρὴ ἰᾶσθαι· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ πάθος. ἐπισκεπτέον οὖν αὐτό, οἷόν τί ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ στεγνόν, χαλαστέον, εἰ δὲ ῥοῶ- 25 δεῖ, σταλτέον, ὑφ' ὅτου ἂν αἰτίου γερονὸς ἐκότερον ᾖ. τί δὴ οὖν ἔτι τὸ αἷτιον ὠφελεῖ, μήτε τοῦ ῥοώδους χαλά-

6. μόνου om. Mm V v || 8. πρώτῃ χρ. Mv || 12. δὴ οὖν L²M | 13. καλουμένων L, M ὀνομαζομένων V λεγομένων v || 16. δὴ om. L 18. ἀργίας] ἐνεργείας v || 20. τῷ om. v || 22. | οὐκέτι τῶν τοιού- των οὐδέν]* || 24. αὐτὸ add. L² s. l. || 26. ᾗ add. L² || τί L¹mv εἰς τί L²MV || 27. ποτὲ χρ. Mv V

σεώς ποτε δεομένου μήτε τοῦ στεγνοῦ στάλσεως; ἢ πάντως οὐδέν, ὥς γε τὸ πρᾶγμα αὐτὸ δείκνυσιν.

Ὅμοιος δ' ὁ λόγος τοῖς μεθοδικοῖς καὶ περὶ τῶν ἀδήλων καὶ συνεκτικῶν ὀνομαζομένων αἰτίων· καὶ γὰρ
 5 κἀκεῖνα περιττά φασιν εἶναι, τοῦ πάθους τὴν οἰκείαν
 θεραπείαν ἐνδεικνυμένου καὶ χωρὶς τοῦ γνωσθῆναι
 τὴν αἰτίαν, ὅφ' ἧς ἐγένετο. τῷ δ' αὐτῷ τρόπῳ τῶν
 λόγων ἐπὶ τε || τὰς ὥρας καὶ τὰς χώρας καὶ τὰς ἡλικίας 86
 μεταβαίνουσι, θαυμάζοντες κἀνταῦθα τῶν παλαιῶν
 10 ἰατρῶν, εἰ μὴ συνιᾶσιν οὕτως ἐναργοῦς πρᾶγματος· ἢ
 γὰρ τοι φλεγμονή, φασί, πάθος οὔσα στεγνόν, οὐ δῆ-
 που, θέρους μὲν εἰ γένοιτο, τῶν χαλόντων δεῖται
 βοηθημάτων, χειμῶνος δ' ἄλλων τινῶν, ἀλλ' ἐν ἀμφο-
 τέραις ταῖς ὥραις τῶν αὐτῶν, οὐδ' ἐπὶ μὲν τῆς τῶν
 15 παίδων ἡλικίας τῶν χαλαστικῶν, ἐπὶ δὲ τῆς τῶν
 πρεσβυτέρων τῶν στελλόντων, οὐδ' ἐν Αἰγύπτῳ μὲν
 τῶν χαλόντων, Ἀθήνῃσι δὲ τῶν ἐπεχόντων. ἀνάπαλιν
 δὲ τῇ φλεγμονῇ τὸ ῥοῶδες πάθος οὐδέποτε τῶν χαλόν-
 των ἀλλ' ἀεὶ τῶν στελλόντων δεῖται καὶ χειμῶνος καὶ
 20 ἥρος καὶ θέρους καὶ φθινοπώρου καὶ παιδὸς ὄντος
 τοῦ νοσοῦντος καὶ ἀκμάζοντος καὶ γέροντος καί, εἰ
 τύχοι, περὶ τὴν Θράκην ἢ τὴν Σκυθίαν ἢ τὴν Ἰωνίαν
 [εἶναι ὁ ἀρρωστῶν]. οὕκουν οὐδέν τῶν τοιούτων εἰς
 οὐδέν χρήσιμον εἶναι φασιν ἀλλὰ μάτην ταῦτα πάντα
 25 πολυπραγμονεῖσθαι.

1. ἡ* ἢ Lm ἢ πάντως om. MvV || 2. οὐδέν L¹ εἰς οὐδέν
 cett. || αὐτὸ τὸ πρ. M || 5. κἀκεῖνα Mm ἐκεῖνα cett. || 8. καὶ τὰς
 χώρας post ἡλικίας colloc. Vv || 10. ἰατρῶν om. L¹ || 11. φασί
 om. v || post στεγνόν add. ὥς φασιν v || 14. ταῖς τ. π. ἡλικίαις L ||
 15. δὲ ταῖς L || 17. ἐπεχόντων L στελλόντων cett. || 18. post πά-
 θος add. ἐπάρχον v || 19. δεῖσθαι L Mm V || 22. Ἰωνίαν C Αἰθιο-
 πίαν A || 23. εἶναι om. L Mm V εἶναι ὁ ἀρρωστῶν del. Marquardt

Τί δὲ καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος [ἐπισκοπῆσαι];
 ἄρ' οὐχὶ καὶ ταῦτα μάταια πρὸς ἐνδειξιν θεραπείας;
 87 ἢ τολμησάτω τις || εἰπεῖν, ὡς ἐν μὲν τῷ νευρώδει μέρει
 τὴν φλεγμονὴν χαλαστέον, ἐν δὲ τῷ ἀρτηριώδει ἢ
 φλεβώδει ἢ σαρκώδει σταλτέον. ἢ ὅλως εἴ τι στεγνὸν
 ἐν τινι μέρει τοῦ σώματος γένοιτο, τολμησάτω τις
 εἰπεῖν, ὡς οὐ χαλαστέον αὐτὸ ἢ οὐ σταλτέον τὸ ῥοῶδες.
 εἰ τοίνυν ἢ τοῦ μέρους φύσις οὐδὲν ὑπαλλάττει τῆς
 θεραπείας τὸν τρόπον, ἀλλ' αἰεὶ κατὰ τὸ γένος τοῦ
 πάθους ἢ τῶν βοηθημάτων εὗρεσις, ἄχρηστος φανερώς 10
 ἢ τοῦ μέρους ἐπίσκεψις. ὁ μὲν δὴ μεθοδικὸς τοιοῦτος,
 ὡς τύπῳ φάναι.

Cap. VIII. Παρίτω δ' ἐπ' αὐτῷ δεύτερος ὁ ἐμ-
 πειρικὸς ὧδέ πως λέγων· Ἐγὼ τῶν φαινομένων οὐδὲν
 οἶδα πλέον οὐδ' ἐπαγγέλλομαί τι σοφώτερον ὢν πολλά- 15
 κίς ἐθεασάμην. εἰ μὲν δὴ ἀτιμάξεις τὸ φαινόμενον,
 ὥσπερ τινὸς ἔμπροσθεν ἀκούσαί μοι δοκῶ σοφιστοῦ,
 ἡμῖν μὲν ὥρα πρὸς τοὺς τιμῶντας αὐτὸ τὸ φαινόμενον
 ἀπαλλάττεσθαι, σὺ δ' ἂν ἤδη νικῆς νίκην Καδμείαν.
 εἰ δ', ὥσπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ἤκουσά σου, τὸ μὲν ἤδη- 20
 88 λον ἅπαν ἄχρηστον εἶναι φάσκεις, ἔπεσθαι δ' ὁμολογεῖς
 τοῖς ἐναργέσι, τάχ' ἂν σοι δείξαιμι τὸ παρορώμενον
 ὑπομνήσας τοῦ φαινομένου.

Διηθέντες ὑπὸ κυνὸς λυττωντος ἄνθρωποι δύο
 πρὸς τοὺς συνήθεις ἰατροὺς ἐπορεύθησαν ἰάσεως δεό- 25
 μενοι. σμικρὸν δ' ἦν ἑκατέρου τὸ ἔλκος, ὡς μηδὲ τὸ
 δέγμα πᾶν διηρῆσθαι, καὶ τὴν θεραπείαν ὁ μὲν ἔτερος

1. ἐπισκοπῆσαι om. LMmV || 2. ἄρ' οὐ v || 3. μορίῳ v om. m ||
 9. αἰεὶ om. v || 10. βοηθούντων v || 14. πλέον οὐδὲν οἶδα v ||
 16. ἀτιμάξεις v || 18. ἡμῖν μὲν* καὶ ἡμῖν C || 19. σὺ δ' οὐδ' A ||
 21. ἅπαν om. L'm || φάσκεις* φάσκοντος C || ὁμολογεῖς* ὁμολο-
 γούντος C || 22. δείξω Lm || 26. ἑκατέρου* ἑκατέρων C

αὐτῶν ἐποιεῖτο τοῦ ἔλκουσ μόνου μηδὲν ἄλλο πολυ-
 πραγμονῶν καὶ δι' ὀλίγων γ' ἡμερῶν ὑγιὲς ἀπέφηνε
 τὸ μέρος· ὁ δ' ἕτερος, ἐπειδὴ λυττῶντ' ἔγνω τὸν κύνα,
 τοσοῦτον ἀπέδει τοῦ σπεύδειν εἰς οὐλήν ἄγειν τὸ ἔλ-
 5 κος, ὥστ' αὐτὸ τοῦναντίον ἀεὶ καὶ μᾶλλον εἰργάζετο
 μεῖζον ἰσχυροῖς τε καὶ θριμέσι χρώμενος φαρμάκοις
 ἕως χρόνου συχνοῦ καὶ πίνειν δ' αὐτὸν κατηνάρκαζεν
 ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ φάρμακα τὰ λύττης ἰάματα, ὡς
 ἔφασκεν αὐτός. καὶ δὴ καὶ οὕτως ἐτελεύτα τὸ συμβᾶν
 10 ἀμφοτέροις· ὁ μὲν ἐσώθη τε καὶ ὑγιὲς ἐγένεθ' ὁ πίων
 τὰ φάρμακα, ὁ δ' ἕτερος οὐδὲν ἔχειν κακὸν οἰόμενος
 ἐξαίφνης ἔδεισέ τε τὸ ὕδωρ καὶ σπασθεὶς ἀπέθανεν.
 ἄρα σοι δοκεῖ μάτην τὸ προκατάρξαν αἷτιον ἐν τούτοις
 ἐρευνᾶσθαι; ἢ δι' ἄλλο τι ἀπέθανεν || ὁ ἄνθρωπος 89
 15 πλὴν διὰ τὴν ὀλιγορρίαν τοῦ ἱατροῦ μήτε πυθομένου
 περὶ τῆς αἰτίας μηδὲν μήτε τὴν τετηρημένην ἐπ' αὐτῷ
 θεραπείαν παραλαβόντος; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐ δι' ἄλλο
 τι φαίνεται ἢ διὰ τοῦτο.

Ἐπεὶ δὲ τῷ φαινομένῳ ἔπομαι, παρελθεῖν οὐ δύ-
 20 ναμαι τοιοῦτον οὐδὲν αἷτιον· οὕτω δὲ καὶ ἡλικίαν οὐ
 δύναμαι παραδραμεῖν οὐδ' ἀτιμάσαι· καὶ γὰρ κἀνταῦθ'
 ἀναγκάζει με πιστεύειν τὸ φαινόμενον, τῶν αὐτῶν [κατὰ
 πάντα] παθῶν οὐ πάντοτε τὴν αὐτὴν θεραπείαν ἐν-
 δεικνυμένων ἀλλ' ἔστιν ὅτε τοσοῦτον διαφέρουσιν ἐν

2. δι' om. v || 3. λυττῶντ' M λυττᾶν cett. || 5. αὐτὸ] πᾶν LV ||
 7. δ' om. L || προσηνάρκαζεν αὐτὸν v V || 8. τὰ] καὶ Ch || 9. σύμ-
 παν LMm || 10. ὑγιὲς ἦν LMm V || πίων* πίνων C || 11. οἰόμενος
 κακὸν m v || 13. προκαταρκτικὸν v || 15. πλὴν] ἢ M || τὴν om. L ||
 πυθομένου A || 16. αὐτῷ v V || 18. δι' ἄλλο οὐδὲν v δι' οὐδὲν
 ἄλλο MV || 21. παρελθεῖν L¹Mm παραδραμεῖν L² || ἀτιμάζειν v ||
 22. ἀναγκάζει με L²m v V ἀναγκάζομαι L¹M || τὸ φαίνεσθαι
 L²MV τῷ φ. L¹m || [κατὰ πάντα]* || 23. πάντοτε L πάντη cett.
 ἐνδεικνυμένων] ἐχόντων v || 24. διαφέρουσιν Lm

ταῖς διαφόροις ἡλικίαις, ὥστε μὴ ποσότητι μόνον ἢ τρὸς βοήθημάτων διαλλάττειν ἀλλ' ὅλῳ τῷ γένει. πλευριτικούς γοῦν πολλοὺς ἀκμάζοντάς τε καὶ ἰσχυροὺς εἶδον ἐγὼ πολλάκις καὶ ὑφ' ὑμῶν φλεβοτομουμένους, ἀλλ' οὐδένα τῶν ἐν ἐσχάτῳ γήρῳ ἢ κομιδῇ σμικρὸν 5 παῖδα οὐθ' ὑμεῖς ἐτολήσατε διὰ φλεβὸς κενοῦν οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς οὐδεπώποτε.

Τί δ' ὅταν Ἱπποκράτης εἴπῃ· 'ὕπὸ κύνᾳ καὶ πρὸ κύνος ἐργώδεες αἱ φαρμακεῖαι·' καὶ ὅταν αὖ πάλιν· 'φαρμακεύειν θέρεος μὲν μᾶλλον τὰς ἄνω, χειμῶνος 10 90 δὲ τὰς κάτω' πότερον ἀληθεύειν ὑμῖν ἢ ψεύδεσθαι δοκεῖ; καθ' ἑκάτερον γὰρ ἀπορήσειν ὑμᾶς ἀποκρίσεως οἴομαι· ψεύδεσθαι μὲν γὰρ εἰ φαίητε, τὸ φαινόμενον ἀτιμάζετε, ὃ τιμᾶν προσποιεῖσθε· φαίνεται γὰρ οὕτως 15 ἔχον τᾷληθές, ὡς Ἱπποκράτης λέγει· εἰ δ' ἀληθεύειν εἴποιτε, προσίεσθε τὰς ὥρας, ἃς ἀχρήστους ἀπεφύνασθε. νομίζω δ' ὑμᾶς μὴδὲ πόρῳ πον τῆς οἰκείας ἀποδημῆσαι μὴδ' ἐν πείρᾳ γενέσθαι διαφορᾶς χωρίων· ἢ πάντως ἂν ἠπίστασθε τοὺς μὲν ὑπὸ ταῖς ἄρκτοις οὐ φέροντας τὰς ἀθρόας τοῦ αἵματος κενώσεις, ὥσπερ 20 οὐδὲ τοὺς κατ' Αἴγυπτον τε καὶ ὅλην τὴν μεσημβρίαν, τοὺς δ' ἐν μέσῳ τούτων ἐναργῆ πολλάκις τὴν ὠφέλειαν ἐπὶ ταῖς φλεβοτομίαις λαμβάνοντας.

1. μὴδὲ v || 4. καὶ om. L¹M || ἡμῶν m v V, post ὑμῶν (vel ἡμῶν) add. αὐτοὺς L A || 7. οὐδέποτε L m || 8. Hipp. aphor. IV 5 t. IV 592 L. || 9. αὖ om. L || πάλιν] Hipp. l. l. IV 4 || 10. φαρμακεύειν θέρεος μὲν M θ. μὲν φ. L θ. φ. cett. || μᾶλλον om. C || post ἄνω add. κοιλίας L M m || 14. προσποιεῖσθε v || 15. ἔχον* ἔχειν C || 16. post ὥρας add. καὶ τὰς χώρας L M m || 18. post ἀποδημῆσαι add. πατρίδος L M m || μὴδ' μὴτ' v V || χωρ. διαφ. v V || 19. ἢ πάντως] π. γὰρ v || τοὺς A τὰ C, item bis infra (v. 21. 22) || 20. φέροντας V A φέροντα cett. || 22. τὴν om. v || 23. λαμβάνοντας A λαμβάνοντα C

Τὸ δὲ μὴδὲ τὰ μέρη τοῦ σώματος ἐπισκοπεῖσθαι
 πάντων μοι θαυμαστὸν ἐφ' ὑμῶν καταφαίνεται καὶ δει-
 νῶς ἄτοπον οὐ τοῖς ἀληθέσι μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑφ'
 ὑμῶν αὐτῶν πραττομένοις ἐναντίον. ὧ πρὸς τῶν θεῶν,
 5 ἐνθ' ἂν ἡ φλεγμονὴ γένηται, τῆς αὐτῆς δεῖται θερα-
 πείας, καὶ ἐν || σκέλει καὶ ἐν ὠτὶ καὶ ἐν στόματι καὶ 91
 ἐν ὀφθαλμοῖς; τί δήποτ' οὖν πολλάκις ὑμᾶς ἐθεασά-
 μην τὰς μὲν ἐν τοῖς σκέλεσι φλεγμονὰς καὶ ἀποσχά-
 ζοντας σμίλη καὶ ἀποβρέχοντας ἐλαίῳ, τοὺς δ' ὀφθαλ-
 10 μούς οὐδεπώποτε; τί δὲ τοὺς μὲν ὀφθαλμούς τοῖς
 στύφουσιν ἰᾶσθε φαρμάκοις φλεγμαίνοντας, οὐχὶ δέ
 γε καὶ τὰ σκέλη τοῖς αὐτοῖς ἐπαλείφετε; τί δ' οὐχὶ
 καὶ τὰ ὦτα φλεγμαίνοντα τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν ἰᾶσθε
 βοηθήμασι; τί δ' οὐχὶ καὶ τοὺς ὀφθαλμούς τοῖς τῶν
 15 ὠτων; ἀλλ' ἕτερον μὲν ὠτων φλεγμονῆς, ἕτερον δ'
 ὀφθαλμῶν ἐστὶ φάρμακον. ὕψος μὲν γὰρ μετὰ ῥοδίνου
 φλεγμονῆς ὠτων ἀγαθὸν φάρμακον, ἀλλ' οὐκ οἶμαί
 τινα τολμήσειν ἐγγεῖν αὐτὸ φλεγμαίνουσιν ὀφθαλμοῖς.
 εἰ δὲ καὶ τολμήσειεν, οὐ μετὰ σμικρᾶς εὐ οἶδ' ὅτι
 20 ζημίας πειράσεται τῆς τόλμης. καὶ γαρ γαρκεῶνος φλεγ-
 μαίνοντος ἀγαθὸν φάρμακον ἀκάνθης Αἰγυπτίας ὁ
 καρπός, ἀγαθὸν δὲ καὶ ἡ σχιστὴ στυπτηρία. ἄρ' οὖν
 ταῦτα καὶ ὀφθαλμῶν φλεγμαινόντων καὶ ὠτων ἢ πᾶν
 τοῦναντίον ἐσχάτη βλάβη;

25 Καὶ ταῦτα πάντα λέγω συγχωρήσας ὑμῖν τὴν 92
 πρώτην ὑπόθεσιν, ὥς χρητὴν μὲν ἐν τοῖς σκέλεσιν
 ἢ ταῖς χερσὶ φλεγμονὴν χαλᾶν, οὐ μὴν τὴν γε τῶν

1. ἐπισκέπτεσθαι L || 2. ὑφ' L || 4. ἐναντίον om. L || 5. ἡ
 om. v || 7. ὀφθαλμοῖς LV ὀφθαλμῶ cett. || 8. ἀποσχίζοντας v ||
 9. ἀποβρέχοντας LM ἐπιβρ. cett. || 10. οὐδέποτε L || 12. γε
 om. m v V

ὀφθαλμῶν ἢ τοῦ γαργαρεῶνος ἢ τῶν ὠτων. εἰ δ' ὅτι
καὶ τὴν ἐν τοῖς σκέλεσιν ἢ ταῖς χερσίν οὐκ ἐξ ἑπαντος
τρόπου χαλαστέον ὑπομνήσασθαι, τάχ' ἂν γνοίητε, εἰ
σωφρονήσετε, ὅσον ἀμαρτάνετε. ἔσται δὲ καὶ νῦν ὁ
λόγος ἀνάμνησις τοῦ φαινομένου· τῶν γὰρ ἐπὶ μηδεμιᾷ 5
πληγῇ φλεγμηνάντων ὅτιοῦν μέρος ἄλλ' αὐτομάτως
ὑπαρξαμένων, τῆς πληθωρικῆς καλουμένης διαθέσεως
παρούσης, οὐδεὶς χρήζει χαλάσεως τοῦ μορίου πρὸ
τῆς τοῦ ὅλου σώματος κενώσεως· οὐ μόνον γὰρ οὐδὲν
μειώσεις ἀλλὰ καὶ προσανξήσεις τὴν οὖσαν φλεγμονήν, 10
εἰ τοῦτο δράσειας. ὅθεν ἐν τούτῳ μὲν τῷ καιρῷ τὰ
στύφοντα καὶ ψύχοντα τῷ μέρει προσφέρομεν, ἥνίκα
δ' ἂν τὸ ὅλον σῶμα κενώσωμεν, τηνικαῦτα καὶ τὸ
φλεγμαῖνον μέρος ἀνέχεται τῶν χαλόντων. εἰ δ' ὑμεῖς
μὴ πείθω ταῦτα λέγων, ὅπερ ἔφην ἀρχόμενος τοῦ 15
λόγου, καιρὸς ἂν εἴη μοι πρὸς τοὺς τιμῶντας [αὐτὸ]
τὸ φαινόμενον ἀπαλλάττεσθαι. ||

93 Cap. IX. Ταῦτ' εἰπόντος τοῦ ἐμπειρικοῦ παρελθὼν
ὁ δογματικὸς ὧδέ πως λεγέτω· Τάχα μὲν εὖ φρονοῦντί
σοι καὶ ταῦτ' ἦν ἱκανὰ περὶ τοῦ μήθ' ἡλικίαν μήθ' 20
ῥῶσαν μήτε χώσαν ἀλλὰ μηδὲ προκαταρκτικὸν αἷτιον
μηδὲ μέρος τι τοῦ σώματος ἔχρηστον ὑπολαμβάνειν·
εἰ δέ σε μήπω πέπεικεν ὁ ἐμπειρικὸς ὑπομιμνήσκων
τῶν φαινομένων, ἀλλὰ τινος ἔτι καὶ λόγου δέει, τοῦτόν
μοι δοκῶ προσθήσειν ἐγὼ καὶ τὴν ὑπόθεσίν σου τῆς 25
αἰρέσεως ἀποδείξω σαθρὰν οὖσαν. ἀκούω μὲν γὰρ

2. ἢ V καὶ cett. || 4. ἔστω M || 6. φλεγμαίνοντων LM || 7. τῆς
om. L¹ || διαθέσεως καλ. v || 12. τῷ μέρει post στύφοντα colloc. L ||
13. κενώσωμεν τὸ ὅλον σῶμα LM || 16. αὐτὸ τὸ φ. M τ. φ.
αὐτὸ L αὐτὸ om. m v V || 19. ὧδέ L || 22. μηδὲ L ἢ cett. || 23. δέ
γε L¹ δέ σε L² || 24. δέσιν V δέη L² M m v || 26. οὖσαν om. v

ὑμῶν λεγόντων γινώσιν φαινομένων κοινοτήτων, ἐρω-
 τῶν δ' ἐκάστοτε, περὶ τί μάλισθ' ἡ κοινότης αὕτη
 συνίσταται καὶ πῶς αὐτὴν γνωριούμεν, οὐδέπω καὶ
 νῦν μοι δοκῶ γινῶναι δύνασθαι. τὸ δ' αἴτιον ἔχρη-
 σ τῶν ὀνομάτων ἀλλήλοις ὁμολογεῖτε περὶ τῶν πραγμά-
 των διαφερόμενοι. τινὲς μὲν γὰρ ὑμῶν ταῖς κατὰ
 φύσιν ἐκκρίσεις παραμετροῦσι τὸ στεγνὸν καὶ τὸ ῥο-
 ῶδες, ἰσχυρόν μὲν αὐτῶν στέγνωσιν ὀνομάζοντες τὸ
 πάθος, ἀμέτρως δ' ἐκκρινομένων, ῥύσιν. ἄλλοι δέ
 10 τινες ἐξ ὑμῶν, οὐκ ὀλίγος χορὸς, ἐν αὐταῖς τῶν σω-
 μάτων ταῖς διαθέσεσι || τὰ πάθη φασὶν εἶναι καὶ μέμ- 94
 ρονται γε δεινῶς τοῖς εἰς τὸ κενούμενον ἀποβλέπουσιν.

Ἐμοὶ δ' ὅπῃ δοκοῦσιν ἐκάτεροι σφάλλεσθαι, τάχ'
 ἂν ἤδη δηλώσαιμι. γινέσθω δ' ἡμῖν ὁ λόγος πρὸς
 15 ἐκείνους πρότερον, ὅσοι ταῖς κατὰ φύσιν ἐκκρίσεις
 κρίνουσι τὰ πάθη· θαυμάζω γὰρ αὐτῶν, εἰ μήθ' ἰδρῶ-
 τὰς ποτε μήτ' οὔρα μήτ' ἐμέτους μήτε διαχωρήματα
 πλείω τῶν κατὰ φύσιν εἶδον ἐν ταῖς νόσοις χρηστῶς
 κενούμενα, καὶ τὸ πάντων ἀτοπώτατον, εἰ μὴδ' ἐκ
 20 ῥινῶν αἰμορραγίαν ποτὲ κρίναςαν ἐθεάσαντο. ταύτης
 μὲν γὰρ οὐ τὸ ποσὸν μόνον ἀλλ' ὅλον τὸ γένος παρὰ
 φύσιν, ἰδρώτων δ' ἢ οὔρων ἢ ὕδα κατὰ γαστέρα ἢ δι'
 ἐμέτων ὀρμῆ, τὸ μὲν γένος οὐ παρὰ φύσιν, οὕτω γε
 μὴν ἄμετρον ἐστὶ ποτε τὸ πληθὺς, ὥστ' ἐγὼ μὲν

1. ἐρωτῶν C ἐρωτῶ Ch || 3. αὐτὴν L¹ αὐτοὶ L² || γνωρίσω-
 μεν L¹ γνωριούμεν L² || 4. δοκοῦσι L¹ δοκῶ L² || ἔχρη] ὅτι μέχρι M ||
 6. μὲν om. v || κατὰ] παρὰ L² || 10. verba οὐκ ὀλίγος χορὸς om. v ||
 ἐν ταῖς λοιπαῖς τ. σ. διαθέσεσι v || 14. γίνεται L¹ γενέσθω L² ||
 15. προτέρως L¹ v προτέρους V πρότερος m || κατὰ] παρὰ L² v ||
 16. αὐτοῖς LMm || 18. τῶν] τοῦ Mm || 20. κρίναςθαι Ch || ταύ-
 τη L¹ τοῦτο L² || 21. γὰρ] γέ v || 22. post φύσιν add. ὑπάρχει V ||
 24. ἐστὶν ὅλον (ποτὲ add. L² s. l.) τ. πλ. LM ἐστὶν ὅτε τ. πλ. m
 τ. πλ. ποτὲ (om. ἐστὶ) V

εἰδόν τινες εἰς τοσοῦτον ἰδρώσαντας ἄχρι τοῦ καὶ τὰ
 γνάφαλα διαβρέξαι καὶ ἄλλους δὲ κατὰ γαστέρα κενω-
 θέντας ὑπὲρ τριάκοντα κοτύλας, ἀλλ' οὐκ ἐδόκει τού-
 των οὐδὲν παύειν, ὅτι τὸ λυποῦν ἐκενοῦτο. καίτοι
 τῷ γε ταῖς κατὰ φύσιν ἐκκρίσεσιν εἰς ἅπαντα κανόνι 5
 95 χρωμένῳ || κωλυτέον ἦν τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. διὸ
 καὶ πιθανώτεροί πως εἶναι μοι δοκοῦσιν οἱ τὰς δια-
 θέσεις ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασι τὰς κοινότητας ὑποτι-
 θέμενοι, θανμάζω δὲ καὶ τούτων, ὅπως αὐτὰς φαι-
 νομένας ἐτόλμησαν εἰπεῖν· εἰ γὰρ μὴ τὸ ῥέον ἐκ τῆς 10
 κοιλίας ἢ ῥύσις ἐστὶν ἀλλ' ἢ διάθεσις τῶν σωμαίων,
 ἐξ ἧς τὸ ῥέον, οὐκ ἐνδέχεται δὲ ταύτην οὐδεμίᾳ τῶν
 αἰσθήσεων φαίνεσθαι, πῶς ἂν εἶεν αἱ κοινότητες ἔτι
 φαινόμεναι; καὶ γὰρ ἐν κώλῳ δυνατὸν τὴν τῆς ῥύ-
 σεως διάθεσιν εἶναι καὶ ἐν λεπτοῖς ἐντέροις καὶ περὶ 15
 τὴν νῆστιν καὶ [περὶ] τὴν γαστέρα καὶ τὸ μεσάραιον
 καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ἐντός, ὧν οὐδὲν οὔτ' αὐτὸ δυνα-
 τὸν αἰσθήσει λαβεῖν οὔτε τὸ πάθος αὐτοῦ. πῶς οὖν
 ἔτι φαινόμεναι λέγουντ' ἂν αἱ κοινότητες, εἰ μὴ τι ἄρα
 καὶ τὸ διὰ σημείων γνωρίζεσθαι φαίνεσθαι τις ἐθέλοι 20
 καλεῖν; ἀλλ' εἰ τοῦτο, τίνοι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν ἔτι
 διαφέρουσιν, οὐκ οἶδα. πῶς δὲ [ταχέως καὶ] ἐν ἑξ
 μηνσὶν ἐπαγγέλλονται τὴν τέχνην ἐκδιδάσκειν; οὐ γὰρ
 ἂν οἶμαι σμικρὰς δέοιντο μεθόδου πρὸς τὸ γνῶναι
 τι τῶν ἐκφευγόντων τὴν αἰσθήσιν, ἀλλὰ τῷ τοῦτο 25

1. εἶδον M οἶδα cett. || τὰ γνάφαλα LmV τὰ κνάφαλα M
 γνάφαλλα (τὰ om.) v || 2. δὲ] καὶ L om. v || 6. κωλυτέον LM
 κωλυτέα vV || σύμπαντα LMmV || 7. μοι L om. cett. || 8. τοῖς
 σώμασιν αὐτοῖς v αὐτοῖς om. V || ἐπιτιθέμενοι v || 13. πῶς ἂν
 εἶεν αἱ κ. ε. φ. Lm π. ἂν αἱ κ. ε. φ. λέγουντ' ἂν v πῶς ἂν ε.
 φ. λέγουντ' ἂν αἱ κ. M || 14. κώλῳ M || 16. νῆστιν L² κύστιν L¹ ||
 περὶ om. M || 19. μὴ τι ἄρα V μὴ τι MmL² v μήπω L¹ || 22. καὶ
 ante ταχέως add. LMm || μηνσὶν ἐξ M || 24. οἶμαι om. LMmV

καλῶς ἐργασομένῳ καὶ ἀνατομῆς χρεῖα τῆς ἑκάστου 96
 τῶν ἐντὸς ὡς ἔχει φύσεως ἐκδιδασκούσης καὶ φυσικῆς
 θεωρίας οὐ σμικρᾶς, ἵνα τό τ' ἔργον ἑκάστου καὶ τὴν
 χρεῖαν ἐπισκέψηται· πρὶν γὰρ ταῦθ' εὐρεθῆναι τῶν ἐν
 5 τῷ βιάθει τοῦ σώματος μορίων οὐδενὸς οἶόν τε δια-
 γνῶναι τὸ πάθος. τί δεῖ λέγειν, ὅτι καὶ διαλεκτικῆς
 ἐνταῦθα χρεῖα μεγάλη, ἵν' ἐκ τίνων τί περαίνεται
 σαφῶς εἰδῆς καὶ μὴ παρακρουσθῆς ποτε σοφίσμασι
 μήθ' ὑφ' ἑτέρου μήθ' ὑφ' αὐτοῦ; καὶ γὰρ καὶ ἡμᾶς
 10 αὐτοὺς ἄκοντες ἔστιν [ἰδεῖν] ὅτε σοφίζομεθα.

Καὶ μὴν καὶ οἶόν τί ἔστιν ἡ φύσις, ἡδέως ἂν
 αὐτοὺς ἐροίμην, εἰ διαλέγεσθαι μεμαθήκεσαν. οὐ γὰρ
 δὴ τοῦτό γε μόνον ἀρκεῖν ἡγοῦμαι τό τισιν ἐξ αὐτῶν
 εἰρημένον, ὅτι διάθεσις τις παρὰ φύσιν ἡ φύσις ἐστί.
 15 τίς γὰρ ἡ διάθεσις εἰ μὴ μάθοιμεν, οὐδὲν ἂν οὐδέπω
 πλέον εἰδείμην, ἅρα γε χάλασις τις ἢ μαλακότης ἢ
 ἀραιότης· οὐδὲ γὰρ ἔστιν ἀκούσαί τι σαφές οὐδὲν αὐ-
 τῶν λεγόντων, ἀλλ' ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ, νῦν μὲν τοῦτο,
 αὐθις δ' ἐκείνο, πολλάκις δὲ καὶ ἥ πάνθ' ἅμα, ὥσπερ 97
 20 οὐδὲν διαφέροντα, καὶ εἴ τις ἐπιχειρήσειε διδάσκειν
 αὐτούς, ὅπη διαφέρει ταῦτ' ἀλλήλων καὶ ὡς ἑκάστου
 αὐτῶν ιδίως δεῖται θεραπείας, οὐ μόνον οὐχ ὑπομένον-
 σιν ἀκούειν ἀλλὰ καὶ τοῖς παλαιοῖς ἐπιπλήττουσιν ὡς
 μάτην τὰ τοιαῦτα διοριζομένοις. οὕτως ἀταλαιπώρως

1. ἐργασομένῳ* ἐργασαμένῳ Vm ἐργαζομένῳ LMV || 2. δι-
 δασκούσης v || 4. εὐρεθῆναι ταῦτα vV || 5. τῷ expunx. L² || οὐ-
 δὲν L¹ || 6. διαλεκτικῆς μὲν L || 9. ὑφ' ἑτέρου] ὑπ' ἄλλου v ||
 10. ἄκοντες* ἄκοντας C || ἔστιν ἰδεῖν ποτε σοφίζομένους Mar-
 quardt || [ἰδεῖν]* || 12. ἡρώμην L¹ || εἰ γε V || 13. μόνον τοῦτο
 (αὐτό add. L²) Lm αὐτό γε μόνον V τοῦτο γε μόνον MV || 17. οὐδὲ
 Mm οὐ V οὐδὲν L || τι om. V || οὐδὲν VmM οὐδὲ καὶ L ||
 18. ἐπέλθῃ VmM ἐπέλθοι L || 21. ὅπη MmV ὅπως Lv || 22. θε-
 ραπείας L²MmV θεωρίας L¹ || οὐ μόνον οὐχ V οὐχ cett.

ἔχουσι περὶ τὴν τῆς ἀληθείας ζήτησιν. ἀλλ' οὐδ' ὅτι
 τῷ μὲν χαλαρῷ τὸ συντεταμένον ἐστὶν ἐναντίον, τῷ
 δὲ μαλακῷ τὸ σκληρόν, τῷ δ' ἀραιῷ τὸ πυκνόν, ἀκού-
 εις ἀνέχονται, καὶ ὡς παρὰ ταῦτα πάνθ' ἕτερόν τι
 ἐστὶ τὸ ἐπέχεσθαι τὰς φυσικὰς ἐκκρίσεις καὶ τὸ ῥεῖν, 5
 καὶ ὡς ὑφ' Ἱπποκράτους ταῦτα πάντα [πάλαι] διώρι-
 σται. προπετῶς δὲ περὶ τε τούτων αὐτῶν ἀποφαίνονται
 καὶ τὴν φλεγμονήν, οὕτω δὲ καλοῦσι τὸν σκληρὸν καὶ
 ἀντίτυπον καὶ ὀδυνηρὸν καὶ θερμὸν ὄγκον, ἐτοιμῶς
 πάννυ καὶ ἀσκέπτως στεγνὸν εἶναι πάθος φασίν. εἴτ' 10
 αὐτῆς ἐτέρας φλεγμονὰς ἐπιπεπλεγμένας ὀνομάζουσιν,
 ὥσπερ τὰς ἐν ὀφθαλμοῖς, ὅταν μετὰ ρεύματος ᾧσι,
 καὶ τὰς ἐν παρισθμίοις καὶ γαργαρεῶν καὶ οὐρανίσκῳ
 98 καὶ οὖλοις. || εἴθ' ὑποτίθενται πόρους τοὺς μὲν ἀραιοὺς
 γεγονέναι, τοὺς δὲ μεμυκέναι καὶ διὰ τοῦτ' ἀμφοτέρω 15
 τὰ πάθη πεπονθέναι. τινὲς δ' οὐκ ὀκνοῦσι περὶ ἓνα
 καὶ τὸν αὐτὸν πόρον ἅμα συνίστασθαι λέγειν ῥύσιν
 τε καὶ στέγνωσιν, ὃ μὴδ' ἐπινοῆσαι ῥᾶδιον. οὕτως
 ἐπὶ πᾶν τόλμης ἤκουσιν. ὀλίγοι δὲ τινες ἐξ αὐτῶν
 ὑπομεῖναι δυνηθέντες ἐπὶ πλεον ὑπὲρ ἀπάντων τούτων 20
 ἀκοῦσαί τε καὶ διασκέψασθαι μόλις ποτὲ μεταγνόντες
 ἐπὶ τὸ ἀληθέστερον τρέπονται. τούτοις μὲν οὖν καὶ
 ὅσοι μετ' ἀκριβείας τινὸς βούλονται μαθεῖν τι περὶ
 τῶν πρώτων καὶ γενικῶν παθῶν, ἰδίᾳ γέγραπται. τὸ
 δὲ νῦν εἶναι <ἐπεὶ> τοῖς εἰσαγομένοις χρήσιμον, βραχέα 25
 πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν δίκαιον. εὐξαίμην δ' ἂν τι κακεί-
 νους ἀπ' αὐτῶν ὕνασθαι· γένοιτο δ' ἂν τοῦτο, εἰ τοῦ

1. περὶ] πρὸς L || 6. καὶ ὡς] καίτοι γε V || πάλαι om. Lm
 διώρισται πάλαι M || 17. ἅμα πόρον γ || 19. ἐφ' ἅπαν γ V ||
 20. τούτων ἀπάντων L || 22. ἀληθέστερον LMm ἀληθές γ V ||
 23. ἀκριβείας] in hoc vocabulo desinit cod. V || 24. τὸ] τῷ m ||
 25. ἐπεὶ add. G || 26. ηὐξαίμην γ || 27. ἀπ' ἐπ' Mm

φιλονεικεῖν ἀποστάντες αὐτὸν τὸν λόγον ἐξετάσειαν
ἐφ' ἑαυτῶν. ἔχει δ' ὁ λόγος ὧδε· ἡ καλουμένη καὶ
πρὸς αὐτῶν ἐκείνων φλεγμονὴ παρὰ φύσιν ὄγκος ἐστὶν
ὀδυνηρὸς καὶ ἀντίτυπος καὶ σκληρὸς καὶ θερμὸς, οὐδέν
5 τι μᾶλλον ἀραιότερον ἐργαζομένη κατὰ τὸν ἑαυτῆς 99
λόγον ἢ πυκνότερον ἑαυτοῦ τὸ μέρος ἢ σκληρότερον
ἀλλὰ μεστὸν ρεύματος περιττοῦ καὶ διὰ τοῦτο τετα-
μένον. οὐ μὴν πάντως, εἴ τι τέταται, τοῦτο πυκνότερον
ἢ σκληρότερον γέγονεν ἑαυτοῦ. μάθοις δ' ἂν ἐπὶ τε
10 βυρσῶν καὶ λιμάντων καὶ πλοκάμων, εἰ πάντη διατεί-
νειν ἐπιχειρήσῃς. οὕτω δὲ καὶ ἡ ἱασις τῶν πεπληρω-
μένων κένωσις ἐστίν· ἐναντίον γὰρ τοῦτο τῇ πληρώσει.
κενουμένοις δ' εὐθύς ἔπεται τοῖς μορίοις χαλαρωτέροις
γίγνεσθαι. τάσις μὲν δὴ τοῖς πεπληρωμένοις ἐξ ἀνάγκης
15 ὥσπερ τοῖς κενουμένοις ἡ χάλασις ἔπεται, πύκνω-
σις δ' ἢ ἀραιώσις οὐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' οὐδὲ φύσις
ἢ ἐπίσχεσις· οὔτε γάρ, εἰ ἀραιόν, ἤδη τι καὶ ῥεῖν ἐξ
αὐτοῦ πάντως ἀναγκαῖον· τί γὰρ εἰ παχὺ καὶ ὀλίγον
εἴη τὸ περιεχόμενον; οὔτ', εἰ πυκνόν, ἴσχεσθαι· τὸ γὰρ
20 πολὺ καὶ λεπτὸν καὶ διὰ πυκνῶν ἐκρεῖ τῶν πόρων.
βέλτιον οὖν ἦν καὶ αὐτοὺς τὰς τῶν παλαιῶν ἀναγνόν-
τας βίβλους μεμαθηκέναι, κατὰ πόσους τρόπους τὸ
πρότερον ἐν τῷ μορίῳ στεγόμενον αὐθις ἐκκρίνεται.

2. ἑαυτῶν M ἑαυτοῦ L¹m ἑαυτὸ L² ἑαυτοῖς v || ὧδε* ὡς
LM v οὕτως ὡς m οὕτως G || 6. ἑαυτοῦ om. M || 7. ἢ σκληρότερον
post λόγον colloc. v || 8. πάντως ante τοῦτο colloc. v || 9. γέγονεν
post πυκνότερον colloc. v || 10. post βυρσῶν add. καὶ σειρῶν
L¹Mm del. L² αὐτὸ καὶ σῆρῶν add. v || 11. ἢ om. Lm || τῶν
φλεγμαινόντων v || post πεπληρωμένων add. φλεγμονῶν L¹ καὶ
φλεγμαινόντων add. L²Mm || 13. δ' L δ' αὐτοῖς cett. || 15. ἢ
χάλασις post ὥσπερ colloc. LM || 16. οὐκ L οὐδέτερον cett. ||
17. οὐδὲ LM || 21. καὶ om. M v || τὰ τῶν π. ἀ. (om. βίβλους) M
τῶν π. ἀ. (om. τὰς βίβλους) v

100 καὶ γὰρ ἀραιούμενου τοῦ || περιέχοντος αὐτὸ καὶ αὐτοῦ
 τοῦ περιεχομένου λεπτυνομένου τε καὶ πλείονος γιγνο-
 μένου καὶ σφοδρότερον κινουμένου καὶ ὑπὸ τινος τῶν
 ἐκτὸς ἐφελκομένου ἢ πρὸς τινος τῶν ἐντὸς ὠθουμένου
 καὶ οἷον ἀναρροιβδουμένου [πρὸς τινος τῶν ἐντὸς]. εἰ 5
 δέ τις ταῦτα πάντα παρὲς μίαν αἰτίαν ἡγοῖτο κενώσεως
 εἶναι τὴν ἀραίωσιν τῶν πόρων, δόξει μὴδὲ τὰ φαινό-
 μενα γινώσκειν. ἔριον γοῦν ἢ σπογγίαν ἢ τι τῶν
 οὕτως ἀραιῶν ὁρῶμεν ἐναργῶς, εἰ μὲν ὀλίγον ἐντὸς
 ἑαυτῶν ὑγρὸν ἔχει, στέγνεται καὶ μὴ μεθιέντα, τὸ 10
 πλεον δ' ἀποχέοντα. τί δὴ ποτ' οὖν οὐχὶ καπλὶ τῶν
 ὀφθαλμῶν καὶ τῶν μυκτήρων καὶ τοῦ στόματος καὶ
 τῶν ἄλλων τῶν οὕτως ἀραιῶν τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἐνενόησαν,
 ὥς ἐνδέχοιτό ποτε τῷ πλήθει τῆς περιεχομένης ἐν αὐ-
 τοῖς ὑγρότητος, οὐκ ἀραιώσῃ τῶν πόρων ἐκρεῖν τι; 15
 καὶ μὲν δὴ καὶ κεράμους εἶδομεν πολλάκις ἀραιούς
 οὕτως, ὥς διηθεῖσθαι τὸ ὕδωρ. ἀλλ' εἰ μέλιτος ἐγγχείς,
 οὐ διηθεῖται· παχύτερα γὰρ ἢ τοῦ μέλιτος οὐσία τῶν
 τοῦ κεράμου πόρων. οὕκουν οὐδὲ τοῦτ' ἀπεικὸς ἦν
 ἐννοῆσαι, ὥς διὰ λεπτότητα πολλάκις ἐκρεῖ τι, καὶ 20
 101 μὴδ' αὐτὸ τὸ περιέχον σῶμα τετραγμένον ἐκ τῆς φύσεως
 ἢ· ἀλλ' οὐδ' ὅτι πολλάκις ἡ φύσις, ἥπερ διοικεῖ τὸ
 ζῷον, ὁρμῇ σφοδρότερά χρησαμένη τὸ περιττὸν ἅπαν
 ἐκένωσε [δι' αὐτοῦ], καθάπερ ἐκθλίψασά τε καὶ ἀπω-
 σαμένη, χαλεπὸν ἦν ἐννοῆσαι τῷ γ' ἀκριβῶς τοῖς τῆς 25
 τέχνης ἔργοις ὠμιληκότι· τὰ πολλὰ γὰρ αἱ κρίσεις τῶν

5. πρὸς τινος τῶν ἐντὸς om. M || 6. κενώσεως ἡγοῖτο v ||
 8. οὖν L || σπογγίαν Mm σπογγίον cett. || 9. ἐναργῶς ὁρ. v || ὑγρ.
 ἐντὸς ε. L || 10. ἔχει v || 13. τὸ om. LMm || 15. πόρων v σωμα-
 των LMm || 16. καὶ μὴν L¹ κ. μὲν δὴ L² || πολλάκις L² ποτὲ L¹ ||
 17. διηθεῖν L¹M || 24. [δι' αὐτοῦ]* || post ἀπωσαμένη add τί
 οὖν Lv τί δὴ οὖν M om. m || 25. τῆς om. v || 26. αἱ γὰρ L

νοσημάτων ὧδέ πως γίνονται. καὶ παρήμι τὰς λοι-
 πὰς τῶν κενονμένων αἰτίας, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἰσχο-
 μένων ἴσας τὸν ἀριθμὸν ἐναντίας ταύταις οὖσας· οὐ
 γὰρ ἔστι τῶν ἐκείνων ἀκοῶν ὁ τοιοῦτος λόγος ἄκουσμα.
 5 ὃ δέ μοι δοκοῦσι τάχ' ἔν ποτε συνήσειν, ἐπὶ τοῦτ'
 αὐθις ἐπάνειμι, τὸ δύνασθαι ποτε ῥευματίζεσθαι τὸν
 ὀφθαλμὸν ἢ πολλοῦ τοῦ ῥέοντος ἢ λεπτοῦ γεγονότος
 ἢ ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ τοῦδε τοῦ μέρους ἀπωθουμένου,
 10 μηδὲν αὐτῶν τῶν σωμάτων παρὰ τὸ κατὰ φύσιν ἄλλοι-
 10 ὅτερον ἐχόντων, καὶ χρὴ δηλονότι τὸ μὲν λεπτὸν ῥεῦμα
 παχύνειν, τὸ δὲ πολὺ κενοῦν, τὴν δ' ὁρμὴν τῆς φύσεως,
 ἔαν ἐν καιρῷ γένηται, δέχεσθαι, μηδὲν περὶ τὰ σώματα
 τῶν ὀφθαλμῶν αὐτὰ πραγματευόμενον, ὅτι μηδὲ τῆς
 15 φύσεως ἦν αἰτία. τὸ || δ' οἶεσθαι τινα μὲν φλεγμονὴν 102
 15 στεγνὸν εἶναι πάθος, ἑτέραν δ' ἐπιπεπλεγμένην οὐκ
 οἶδ' ὅπως σωφρονούντων ἔστί. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπελά-
 θοντο τῶν σφετέρων λόγων, ὡς οὐ τῇ κενώσει κριτέον
 τὸ ῥοῶδες ἢ ταῖς ἐπισχέσεσι τὸ στεγνόν, ἀλλ' εἰς αὐτάς
 τῶν σωμάτων τὰς διαθέσεις χρὴ βλέπειν. ὅταν οὖν
 20 κατὰ πᾶν ὅμοιαι τυγχάνωσιν αὐται καὶ μηδενὶ φαίνη-
 ται διαφέρειν ἢ νῦν φλεγμονὴ τῆς πρόσθεν ἄλλω γ'
 ἢ τῷ τῆς μὲν ἀπορρεῖν τι, τῆς δ' οὐ, πῶς οὐ δεινῶς
 ἄτοπον ἐπιπεπλεγμένην μὲν ταύτην, στεγνὴν δ' ἐκείνην
 εἶναι νομίζουσιν; ἔπειτα δὲ πῶς οὐδὲ τοῦθ', ὅπερ ἦν
 25 προχειρότατον, ἐπῆλθεν αὐτοῖς λογίσασθαι, ὅτι μήτ'
 ἐν χειρὶ μήτ' ἐν ποδὶ μήτ' ἐν πῆχει μήτ' ἐν βραχίονι
 μήτ' ἐν κνήμῃ μήτ' ἐν μηρῷ μήτ' ἐν ἄλλῳ τινὶ μέρει

3. καὶ ἐναντίας LM || 6. post ἐπάνειμι add. δηλώσω LMm, sed L expunx. || 7. ῥέοντος LMm ῥεύματος v || 12. ἔαν LM ἄν mv || 13. ὅτι m ἄτε Lv & M || 16. οἶδα πῶς LM || 20. καθ' ἅπαν v || 25. λογίζεσθαι L || 26. μήτ' ἐν πῆχει om. LMm

τοῦ σώματος συστάν ὥφθη ποτὲ φλεγμονῆς εἶδος τοι-
 οὔτον οἷον ἐκτὸς ἀποχεῖν τι, μόναις δὲ ταῖς ἐν τῷ
 στόματι καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ταῖς ῥίσιν ὑπάρχει
 τοῦτο; πότερον ὁ Ζεὺς προσέταξε ταῖς κοινότησιν ἀπά-
 103 σαις ταῖς ἐπιπεπλεγμέναις, ὥστε μηδεπώποτε ἢ μηδεμίαν
 αὐτῶν εἰς ἄλλο μηδὲν ἀφικνεῖσθαι τῶν τοῦ σώματος
 μορίων, ἀλλ' ὀφθαλμοῖς μόνον καὶ ῥινὴ καὶ στόματι
 πολεμεῖν; ἢ φλεγμονὴ μὲν γὰρ ἅπαντα δύναται κατα-
 λαμβάνειν, ὅσα γε τὰ τῆς γενέσεως αὐτῆς αἰτία δέχε-
 σθαι πέφυκεν. τῷ δ' εἶναι τινα μὲν ἀραιὰ τὴν φύσιν, 10
 τινὰ δὲ πυκνὰ τῶν μὲν ἀποχεῖται τι τοῦ θεύματος,
 ἐν δὲ τοῖς ἴσχεται. καὶ γὰρ εἰ πληρώσεως ἀσκὸν ἢ
 ἄλλο τι τῶν οὕτω στεγανῶν οὐσίας ὑγρᾶς, οὐδὲν ἀπορ-
 20 ρεῖ· σπογγίαν δ' ἢ τι τῶν οὕτως ἀραιῶν, εὐθὺς ἅπαν
 τὸ περιττὸν ἀποχεῖται. τί δὴ οὖν χαλεπὸν ἦν ἐννοή-
 σαντας αὐτούς, ὅσῳ τὸ ἄλλο δέγμα πᾶν στεγανώτερόν
 ἐστὶ τοῦ κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοὺς μυκτῆρας καὶ
 τὸ στόμα, τῇ τῶν μορίων φύσει τὴν αἰτίαν ἀναθεῖναι,
 παρέντας ἐπιπλοκὴν καὶ λήρους μακρούς; ὅτι γὰρ τοῦθ'
 οὕτως ἔχει, δηλοῦσιν αἱ μεθ' ἐλκώσεως ἐν τοῖς ἄλλοις 20
 μορίοις γιγνόμεναι φλεγμοναί. καὶ γὰρ καὶ ἐπ' ἐκείνων
 ἀπορρεῖ τὸ λεπτότερον, ὥσπερ ἐν ὀφθαλμοῖς καὶ ῥινὴ καὶ
 στόματι. ἕως δ' ἂν ἀπαθὲς ἦ καὶ πάντη στεγανὸν τὸ

1. συστάν om. v || 2. οἷον L² ὥστε L¹ || 3. ὑπάρχειν L ||
 4. ταύταις add. L² ante ἀπάσαις || 5. μηδέποτε L¹v || 6. μηδὲν
 τ. σ. μόριον mv || ἀφικνεῖσθαι post σώματος colloc. v || 7. ἐν
 ὀφθαλμοῖς v || ῥίσι Mm || 8. γὰρ om. Lm || 10. τινα LM τὰ mv ||
 11. τινα LM τὰ mv || 12. ἐν δὲ τοῖς τῶν δὲ Lm τοῖς δὲ M ||
 13. post στεγανῶν add. ἀγγείων LM || 14. ἢ τι L² καὶ τι L¹Mm
 καὶ v || 15. δη om. L || 16. ὅσον L¹ ὅσα L² ὅσον γε A || στεγνότε-
 ρον mv || 19. οὕτω τοῦτ' v || 22. λεπτότερον Lm λεπτομερές v ||
 23. πάντως A || στεγνὸν L¹Mmv

δέσμα, τοῦ μηδὲν ἀποχεῖσθαι τοῦτ' αἷτιον, οὐ τὸ τῆς |
 φλεγμονῆς εἶδος· ὥσπερ αὖ πάλιν, εἰ μέλιτι δεύσειας 104
 ἢ ὑγρᾷ πύττῃ μὴ πάνυ τὸ πλῆθος ἀμέτρῳ σπογγιᾷ
 ἢ ἔριον, οὐδὲν ἀπορρεῖ διὰ τὸ τῆς ὑγρότητος πάχος,
 5 ἢ ὕδατι μὲν ἢ τινι τῶν οὕτω λεπτῶν, ἀλλ' ἐλαχίστῳ,
 τούτων οὐδὲν πάλιν ἀπορρεῖ διὰ τὴν ὀλιγότητα τοῦ
 ὑγροῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν οἶμαι λόγον οὐ διὰ παντὸς
 ἐκχεῖται τι τῶν ὀφθαλμῶν ἢ διὰ τὸ πάχος τῆς ὑγρό-
 10 τήτος ἢ τῷ μὴ περιτεύειν, ὥσπερ γε καὶ ἐπὶ τῶν
 κατὰ φύσιν ἐχόντων. ὥστ' ἐνδέχεται ταῦτον εἶδος τῆς
 φλεγμονῆς μηδενὶ διαφέρειν ἄλλῳ γε πλὴν τῷ πάχει
 τῆς ἐπιρροεούσης οὐσίας ὀφθαλμῶν ἐργάσασθαι χωρὶς
 ῥεύματος, ἣν οἱ σοφώτατοι μεθοδικοὶ στεγνὴν ὀνομά-
 15 ζουσι καὶ διαφέρειν οἶονται τῆς ἐπιπεπλεγμένης ἐπι-
 λανθανόμενοι τῶν ἰδίων λόγων, οὓς ἄνω καὶ κάτω
 μεταφέρουσι, σωματικὰς ἀξιοῦντες εἶναι τὰς κατασκευὰς
 τῶν παθῶν, οὐκ ἐν τοῖς ὑγροῖς συνίστασθαι. πῶς
 οὖν, ὅταν μὲν ἐν τοῖς σώμασιν ἡ αὐτὴ διάθεσις ἢ
 οὐδενὶ ἄλλῳ γε διαφέρουσα, μόνῃ δὲ τῇ τῶν ὑγρῶν
 20 φύσει λεπτῶν ἢ παχέων ὕντων ἔπῃται ποτὲ μὲν ἀπορ-
 ρεῖν τι, ποτὲ δ' ἐπέχεσθαι, || διαφερούσας ὑπολαμβάνει- 105
 νετ' εἶναι τὰς κοινότητας; οὕτω μὲν δὴ καὶ τὸ ἐπι-
 πεπλεγμένον ὕμῶν ἀδιανόητόν ἐστι. τὰ δ' ἄλλα πάντα
 τὰ κατὰ μέρος οὐκ ἐν τοῖς κατὰ δίκαιαν μόνον ἀλλὰ
 25 καὶ τοῖς κατὰ χειρουργίαν τε καὶ φαρμακείαν ὕσα
 σφάλλεσθε, τάχ' ἂν αὖθις μάθοιτε, εἰ μήπω διὰ τοῦ-

2. αὖ] δὲ LMm || 6. τούτων Lm τούτῳ Mv || verba οὐδὲν
 πάλιν — τοῦ ὑγροῦ om. v || 8. τι] τινι v || 9. τῷ] τὸ L¹M διὰ
 τὸ L² || γε om. mv || 16. σωματικὰς] ἐν τοῖς σώμασιν LM
 18. ὅταν L ὅταν ἢ Mmv || ἢ om. L¹Mmv add. I.² || 21. ἔσχε-
 σθαι v || 23. πάντα τὰ om. v || 25. καὶ ἐν v || 26. μάθοιτε mv
 μαθήσετε L || μηδέπω v

32 ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΑΙΡΕΣΕΩΝ ΤΟΙΣ ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΙΣ.

των ἐπείσθητε. νυνὶ δ' ἐπεὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἱκανὰ
καὶ ταῦτα, καταπαύσω τῇδε τὸν παρόντα λόγον.

1. νῦν LM || 2. καὶ post ἐπεὶ colloc. A || κ. τῇδε] ὥδε κ. L ||
subscriptio: τέλος τοῦ περὶ αἵρέσεων L τέλος τοῦ περὶ αἵρέσεως
λόγου τοῦ σοφωτάτου ἀτόμου (sic) M

II.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΘΡΑΣΥΒΟΛΟΣ.

[πότερον ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς ἐστὶ τὸ ὑγιεινόν.]

Cap. I. Οὐκ ἄλλα μὲν, ὦ Θρασύβουλε, παραχρημα^{K. V, 806}
 περὶ τοῦ προβληθέντος ὑπὸ σοῦ ζητήματος εἶπον, ἄλλα
 δὲ συγγράψασθαι τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασιν ἔχω· πάν-
 τως γάρ που γινώσκεις, ὥς αἰετὰ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν
 5 αὐτῶν διεξέρχομαι καὶ ὥς εἰς οὐδὲν ἐπιχειρῶ λέγειν,
 ὧν οὔτε μέθοδον ἔμαθον οὔτ' ἐγυμνασάμην πω κατ'
 αὐτήν. ἀρχὴ τοίνυν εὐρέσεως οὐ τούτῳ μόνῳ τῷ νῦν
 προκειμένῳ σκέμματι τὸ γνῶναι, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ξη-807
 τούμενον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἴπασιν. αὐτὸ δὲ δὴ
 10 τοῦτο τὸ γνῶναι διττόν ἐστιν· ἢ γὰρ τὴν ἐννοίαν
 μόνην τοῦ πράγματος ἢ καὶ τὴν οὐσίαν γινώσκομεν.
 ὅτῳ δ' ἀλλήλων ταῦτα διαφέρει, γέγραπται μὲν ἐπὶ
 πλέον ἐν τοῖς περὶ ἀποδείξεως, ἵναπερ καὶ τὰς ἄλλας
 ἀπάσας μεθόδους ἐκτιθέμεθα, γένοιτο δ' ἂν καὶ νῦν
 15 δῆλον ἐξ αὐτῆς τῆς χρήσεως.

Cap. II. Ὅντος γὰρ τοῦ προβλήματος τοῦδε, πότε-
 ρον ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς ἐστὶ τὸ καλούμενον ὑγι-

Inscriptio: Γαληνοῦ Θρασύβολου (sic). πότερον ἰατρικῆς
 ἢ γυμναστικῆς ἐστὶ τὸ ὑγιεινόν L Γαληνοῦ πρὸς Θρασύβουλον
 π. ζ. ἢ γ. ζ. τ. υ. P manu recentiore || 3. τοῖσδε C om. B || 4. τε C
 om. K || 5. καὶ ὥς εἰς B καὶ εἰς C καὶ ὥς K || 13. ἀπό (sic) L ||
 14. ἐκτιθέμεθα C ἐξετιθέμεθα Ch

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

3

εινόν, καὶ σοῦ διὰ ταῦτ' ἀξιόσαντος ἀκοῦσαι τὴν ἐμὴν
 ὑπὲρ αὐτοῦ δόξαν, ὅτι πολλάκις ἰατροῖς τε καὶ γυμνα-
 σταῖς ἐφησθα παραγεγονέναι διαμφισβητοῦσιν, ἀπο-
 κρίνεσθαί μοι πρότερον ἡξιώσά σε, τίνα ποτὲ τὴν
 ἐννοίαν ἐκάστων τῶν ὀνομάτων ἔχεις, ἰατρικῆς τε καὶ 5
 γυμναστικῆς καὶ ὑγιεινοῦ, μή που σὺ μὲν ὑπὲρ ἄλλων
 πραγμάτων ἀκούειν ποθῇς, ἐγὼ δ' ὑπὲρ ἄλλων σοι
 διαλέγωμαι, κἄπειτα πρὸς τοῦνομα μόνον ὁ λόγος ἡμῖν
 808 οὐ πρὸς αὐτὸ γίγνεται τὸ πρᾶγμα. σὺ μὲν ὅν πρὸς
 τοῦτ' ἀπεσιώπησας οἰόμενος ἐμὲ χρῆναι λέγειν αὐτὸν 10
 ὑπὲρ πάντων ἅπαντα, τὸ δ' ἀληθὲς οὐχ ὥδ' ἔχει·
 πολλὰ γὰρ ἂν εἴης οὐχ ἓν προβεβληκώς, πρῶτον μὲν
 τί ποτ' ἐστὶν ἰατρικὴ, δεύτερον δὲ τί ποτε γυμναστικὴ
 καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις τί ποτε τὸ ὑγιεινόν, ἢ τοῦτο
 δὴ τὸ μάλιστα προβεβλημένον, ὅποτερας αὐτῶν εἴη. 15
 καίτοι τοῦτ' αὐτὸ τὸ τέταρτον οὐχ ἀπλῶς ἐφασκον δεῖν
 οὕτω προβάλλειν, [ὅποτερας εἴη αὐτῶν τῶν τεχνῶν τὸ
 ὑγιεινόν] ἀλλ' εὐθὺς προστιθέντας, εἴτ' ἰδίου εἴτ'
 οἰκείου εἴτε μέρος εἴθ' ὅπως οὖν ἄλλως ἐθέλοι τις·
 ἐσεσθαι γὰρ τινα κἀνταῦθ' ἀρχὴν τῆς εὐρέσεως τῷ 20
 ζητουμένῳ. προβληθέντος γὰρ αὐτοῦ τελέως ὥδέ πως
 καὶ νῆ Δί' ἐρωτηθέντος, ἄρά γε τῆς ἰατρικῆς ἐστὶν
 ἢ τῆς γυμναστικῆς οἰκεῖον τὸ ὑγιεινόν, ἐπειδὴν ἐκάστου
 τῶν τριῶν ἐκείνων ὀνομάτων εἴπωμεν τὸ σημαίνον, 25
 ἰατρικῆς τε καὶ γυμναστικῆς καὶ ὑγιεινοῦ, δεήσει τέ-
 ταρτον ἐπ' αὐτοῖς ἐξηγήσασθαι τὸ οἰκεῖον ὅ τι σημαίνει
 καὶ τίς ὁ κανὼν αὐτοῦ τῆς διαγνώσεως. ἀλλὰ τοῦτο

3. ἐφησθαι P¹ corr. P² || 7. ποθεῖς C corr. Ch || 8. διαλέγο-
 μαι C corr. Ch || ἡμῖν C ἡμῶν B || 9. γίγνεται C corr. K || 10. αὐ-
 τὸν L αὐτόν P om. A || 15. αὐτῶν L ἂν PA || 17. [ὅποτερας —
 ὑγιεινόν]* || 20. τῶν ζητουμένων P¹ || 23. οἰκεῖον L om. PA ||
 ἐπειδὴν* ἐπειδὴν δὲ C || ἐκάστου* ἐκάστῳ C || 25. δεήσει L

μὲν ἰδιον αὐτοῦ τοῦ προβλήματος ὑπάρχει, τὸ δ' ἰατρικὴν ἐξηγήσασθαι τί ποτ' ἐστὶ καὶ γυμναστικὴν καὶ 809
 ὑγιεινὸν οὐκ ἰδιον μὲν τοῦ προβλήματος [ὑπάρχει],
 ὁμολογεῖσθαι δ' ἀναγκαῖον. ὅθεν, ἐπειδὴ τοῦθ' ἐν μό-
 5 νον, ὃ προὔβαλες, σὺ διελθεῖν ἐβουλήθης τότε καὶ σε
 κινδυνεύειν ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἑώρων ὀκνοῦντα, τῶν
 τινὰ γεγυμνασμένων ἐν λογικῇ θεωρίᾳ φιλοσόφων ἐπι-
 φανέντα πῶς τοῖς λόγοις κατὰ τύχην ἡξίου ἀποκρι-
 νασθαί μοι. προθύμως δ' ἐκείνου τοῦτο ποιήσαντος
 10 καὶ πάντ' ὀρθῶς ἀποκριναμένον ῥαδίως, ὥς οἶσθα,
 διεπεράνθη τὸ πρόβλημα.

Cap. III. Καὶ μὴν κατάδηλος ἦσθα καὶ τότε μὲν
 εὐθύς ἱκανῶς χαίρων ἐπὶ τῇ τῶν λόγων μεθόδῳ· καὶ
 γὰρ θᾶττον ἢ κατὰ τὴν προσδοκίαν εὐρέθη τὸ ζητού-
 15 μενον· ἐξ ὑστέρου δὲ προσκείμενος ἀεὶ λιπαρῶς ἐβιάσω
 τε καὶ κατηνάγκασας οὐ πᾶν τί με πρόθυμον ὄντα
 γράψασθαι τοὺς λόγους· οὔτε γὰρ ἐν τουτὶ τὸ πρό-
 βλημα μόνον ἀκριβῶς ἐρευνηθὲν ὥμην χρῆναι διασώ-
 ζειν ἐν γράμμασιν οὔθ' ὁμοίως τῷδε τὰ λοιπὰ πάντα
 20 διεξέρχεσθαι σχολὴν ἤγον. ὅθεν, ὅπερ || αὐτὸς ἐπ' 810
 ἔμμαντοῦ πράξας ἔτυχον, ἱκανὸν ὥμην εἶσεσθαι καὶ πρὸς
 ὑμᾶς τοὺς φίλους, δεῖξαι τὴν ὁδόν, ἣν χρῶμενος ἄν
 τις οὐ τοῦτο μόνον ἀλλὰ καὶ τᾶλλα πάντα διαιροῖτο
 προβλήματα.

25 Cap. IV. Τὴν γὰρ λογικὴν ὀνομαζομένην παρὰ
 τοῖς φιλοσόφοις θεωρίαν ὅστις ἂν ἱκανῶς ἀσκήσῃ, πᾶν
 οὗτος ὁμοίως δυνήσεται μεταχειρίζεσθαι ζήτημα· τὸ δ'

3. [ὑπάρχει]* || 5. ὁ L ὁ καὶ PA || 6. τῶν τινὰ LP¹A τινὰ
 τῶν P²B || 8. ἡξίου C ἡξιούν K || 13. καὶ γὰρ L καὶ PA || 15. δὲ*
 τε C || 16. τι με* μέ τοι LP¹A μέ πω P² τοί με K || 18. χρῆται
 P¹ corr. P² || 23. τᾶλλα* τὰ ἄλλα C || διαιρεῖται PA

ἄνευ ἐκείνης ἀναγινώσκειν ὑπομνήματα προβλημάτων
οὐδὲν ἄλλ' ἢ χρόνον ἀπολλύειν ἐστὶν οὔτε κρίνειν εἰ-
δότα, τίνα μὲν ἐν αὐτοῖς ἀληθῶς εἴρηται, τίνα δὲ
ψευδῶς, οὔτε πάντων τῶν γεγραμμένων μνημονεύειν
δυνάμενον. ἀλλ' ἐπειδὴ κατέστην ἥπαξ εἰς τὸ λέγειν 5
περὶ τοῦ προβλήματος, ὅθενπερ ὀλίγον. ἔμπροσθεν δὲ
λόγος ἔδειξεν, ἄρχεσθαι δεῖ.

Cap. V. Καὶ νῦν Δι' εἰ τις ἐρωτηθεῖς, ὅ τί ποτ'
ἐστὶν ἰατρικὴ, φαίη τέχνην εἶναι θεραπευτικὴν μὲν
νοσούντων, φυλακτικὴν δ' ὑγιαίνοντων, ἄντικρυς ἂν 10
οὗτος δοκοίη τὸ ζητούμενον εἰληφέναι μέρος αὐτῆς
811 ἀποφαίνων || τὸ ὑγιεινόν· ὥσπερ αὖ καὶ ὅστις ἰατρικὴν
ἀρρωστούντων μόνον εἶναι λέγει τὴν ἰατρικὴν, ἑτέρῳ
τρόπῳ καὶ οὗτος ἐξ ἐτοίμου λαμβάνει τὸ ζητούμενον
ἀφαιρῶν αὐτῆς τὸ ὑγιεινόν. οὕτω δὲ καὶ τὴν γυμνα- 15
στικὴν εἰ τις ὑγείας φυλακτικὴν εἶναι φήσειεν, ἐκ
προχείρου τὸ ζητούμενον λήψεται, ὥσπερ γε καὶ ὅς ἂν
εὐεξίας αὐτὴν ἀποφαίνεται δημιουργόν, ἑτέρῳ τρόπῳ
καὶ ὅδε τὸ ζητούμενον ὡς ὁμολογούμενον θήσεται.
χρὴ γάρ, εἴθ' ὁρισμὸν τις τῆς τέχνης εἴθ' ὑπογραφὴν 20
ἐγγειρήσειεν ἀποδιδόναι, μὴ τὸ ζητούμενον ἀναποδεί-
κτως τοῦτον ἀναιρεῖν ἢ τίθεσθαι ἀλλ' ἑτέρωθεν ποθεν
ἐξ ὁμολογουμένων ἀρξάμενον ἀποδεικνύναι πειρᾶσθαι.
ἂρ' οὖν ἄμεινον ἰατρικὴν μὲν εἶναι λέγειν, ἧς τέλος
ἡ ὑγεία, γυμναστικὴν δ', ἧς τέλος <ῆ> εὐεξία, καὶ 25
ταύτας τὰς ὑπογραφὰς ἀρχὰς τίθεσθαι τῆς ζητήσεως;

2. ἀπολύειν PA || 4. ψευδῆ PA || 6. ὅθενπερ LP ὅπερ A
8. Καὶ om. LA add. P s. 1. || νῦν Δι' εἰ L² in ras. || 12. ἀποφαί-
νον LP¹ corr. P² || ἰατρικὴν* ἰατρικὴν L ἰατρικὴν μὲν PA
14. οὕτως PA || 16. φυλακὴν L¹ φυλακτικὴν L² || εἶναι L om. PA
19. ὥδε P¹ ὅδε P² || 21. μὴ K μήτε C || 25. <ῆ> εὐεξία* εὐεξία C

ἀλλά τοι καὶ οὕτως ἐκ προχείρου μὲν τῆς γυμναστικῆς
 ἀφαιρησόμεθα τὸ ὑγιεινόν, ἐπὶ δ' αὖ τῆς ἱατρικῆς ἔτ'
 ἄδηλόν τε καὶ ζητούμενον ἀπολείψομεν· εἰ γὰρ δὴ
 τέλος ἡ ὑγίεια τῆς τέχνης ἐστὶ ταύτης, τάχ' ἂν ἔχοι
 5 λαβὴν ὁ λόγος ἢ εἰς διορισμόν, οὐ φυλακὴν τῆς οὐσῆς 812
 ἀλλὰ ποιήσιν τε καὶ γένεσιν τῆς οὐκ οὐσῆς τέλος
 εἶναι τιθέμενος αὐτῆς. εὐπορία γὰρ εἰς ἑκάτερον ἐν-
 τεῦθεν ἐπιχειρεῖν ἐπαγωγαῖς χρωμένους, εἰ μὲν τῆς
 αὐτῆς τέχνης τό τε ποιῆσαι τι πρότερον οὐκ ὄν καὶ
 10 τὸ φυλάττειν σῶον, ἐπειδὴν γένηται, δεικνύναι βουλη-
 θεῖμεν, οἰκοδομικῆς τε καὶ ναυπηγικῆς καὶ τεκτονικῆς
 τε καὶ χαλκευτικῆς μνημονεύοντες, εἰ δ' ἄλλης μὲν τὸ
 δημιουργεῖν, ἄλλης δὲ τὸ διαφυλάττειν σῶον, ὑφαν-
 τικῆς τε καὶ ῥαπτικῆς καὶ πρὸς ταύταις σκυτοτομίας
 15 τε καὶ νευρορραφίας· οὕτω γὰρ ὀνομάζουσιν τὴν τὰ
 πεπονηκότα τῶν ὑποδημάτων ἐπανορθουμένην. ἄλλου
 μὲν γὰρ εἶναι δοκεῖ τεχνίτου ποιεῖν ἱμάτιον, ἄλλου
 δ' ἠπήσασθαι ῥαγόν, ὥσπερ αὖ καὶ ὑπόδημα δημιουρ-
 γῆσαι μὲν τοῦ σκυτοτόμου, πονῆσαν δ' ἐπανορθώσα-
 20 σθαι τοῦ νευρορράφου. δέδεικται δ' ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ
 ἀποδείξεως, ὡς οὐ χρηστέον ἐπαγωγαῖς εἰς ἀποδείξεις
 ἐπιστημονικάς· ὥσθ' ὅστις ἐν ἐκείνοις ἐγν' μνάσατο, 813
 καταφρονήσει μὲν τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, ζητήσει δ' ἑτέραν
 βελτίω, ὃ μὴ γυμνασάμενος δὲ θάτερον τῶν μερῶν
 25 ἐλόμενος, ὁπότερον ἂν βουληθῇ, δι' ὅλης ἡμέρας ἐρί-
 ζειν ἔξει.

1. ἀλλά^ε L ἀλλά τι P ἀλλά τοι A || 3. ἀπολήψομεν C corr.
 Ch || 4. ἡ ante ὑγίεια om. L || 7. ἑκάτερα P || 8. χρωμένους* χρώ-
 μενον C || 12. μνημονεύοντες LP¹ μνημονεύοντες P²A || 18. ἠπί-
 σασθαι LP² ἠπίσασθαι P¹ || 20. τοῖς] τῇ P sed τοῖς eadem
 manu || 22. ἐν B μὲν C || 26. ἔξει Ch ἔχει C

Cap. VI. Καὶ γὰρ αὐτὸ καὶ ζήτημ' ἄλλο πρὸς τοῖς
 εἰρημένοις οὐ σμικρὸν ἀναφυήσεται τῆς μὲν ἱατρικῆς
 ὑγιείας ποίησιν, οὐ σωτηρίαν τε καὶ φυλακὴν ὑποθε-
 μένοις τὸ τέλος, τῆς γυμναστικῆς δὲ [τὴν] εὐεξίαν.
 ἀναγκασθήσεται γὰρ τις, οἶμαι, καθάπερ ἐπὶ τῆς ὑγι- 5
 είας οὕτω καὶ πὶ τῆς εὐεξίας ἐτέραν μὲν τὴν φυλακτι-
 κὴν αὐτῆς τέχνην ἀποφαίνειν, ἐτέραν δὲ τὴν δημιουργ-
 ρικὴν. ἀλλ' εἰ τοῦτο, δύο ἄλλας τέχνας ἐξ ἀνάγκης
 ζητήσομεν, ἐτέραν μὲν τῆς ἱατρικῆς, τὴν τῆς ὑγιείας
 φυλακτικὴν, ἐτέραν δὲ τῆς γυμναστικῆς, τὴν τῆς εὐεξίας 10
 διασωστικὴν. καὶ μὲν δὴ καὶ διττῆς οὔσης τῆς εὐεξίας,
 ὥς ἐν ἄλλοις ἀποδέδεικται, ποτέρας αὐτῶν ἡ γυμνα-
 στικὴ δημιουργὸς ἐστίν, χαλεπὸν ἔσται διελεῖν, ἅρα γε
 τῆς κατὰ φύσιν ἢ τῆς ἀθλητικῆς· ἢ δὴλον, ὥς δύο
 ἄλλας ἡμῖν τέχνας ἀναγκαῖόν ἐστι ζητεῖν; καὶ δὴ καὶ 15
 <αἱ> σύμπασαι τὸν ἀριθμὸν ἐξ γενήσονται, τρεῖς μὲν
 814 αἱ δημιουργοῦσαι τὰ τέλη, || τρεῖς δ' αἱ φυλάττονσαι.
 τριῶν γὰρ ὑποκειμένων τελῶν, ὑγιείας, εὐεξίας τῆς
 κατὰ φύσιν, εὐεξίας τῆς τῶν ἀθλητῶν, εἰς τοσοῦτον
 ἀνάγκη τὸν ἀριθμὸν ἐξήκειν τὰς τέχνας. καὶ μὴν εἴπερ 20
 τῷ διαφέρειν τὰς εὐεξίας ἀλλήλων τε καὶ τῆς ὑγιείας
 815 διαφόρων δεήσεται τῶν τεχνῶν, ἀνάγκη πᾶσαι καὶ τῆς
 ὑγιείας οὔσης διττῆς, ἐτέρας μὲν τῆς καθ' ἑξιν, ἐτέρας
 δὲ τῆς κατὰ σχέσιν ὀνομαζομένης, διττὰς εἶναι καὶ τὰς
 τέχνας. οὐ γὰρ δὴ πλέονι μὲν ἢ εὐεξία τῆς καθ' ἑξιν 25
 ὑγιείας, ἐλάττωι δὲ τῆς κατὰ σχέσιν ὑπερέχει.

1. verba Καὶ γὰρ αὐτὸ — ἀναφυήσεται post verba τῆς μὲν ἱατρικῆς — τὴν εὐεξίαν transposuit Ch || 4. [τὴν]* || 6. φυλακὴν L¹ φυλακτικὴν L² || 14. ὥς] καὶ (in L ante καὶ rasura est) ὥς K || 16. <αἱ>* || 22. δεήσεται* δεήσονται C || 25. verba οὐ γὰρ δὴ usque ad ὑπερέχει spuria videntur

Cap. VII. Γνοίης δ' ἂν ἐναργῶς ἐκάστης αὐτῶν
ἐπιμελῶς ἀνασκεψάμενος τὴν φύσιν, ἀνασκέψῃ δὲ τόνδε
τὸν τρόπον. ἡκέτω τις εἰς ἐννοϊάν σοι νῦν ὧν ἐθεάσω
πολλάκις ἀρρώστων ἰσχυρῶς μὲν διανοσησάντων, ἀπηλ-
5 λαιγμένων δ' ἄρτι τοῦ νοσεῖν, οὕτως ἰσχνός τε καὶ
ἀδύνατος εἰς τὰς κινήσεις, ὥς ἐτέρων δεῖσθαι τῶν
μετακομιούντων. οὗτος ἰάσεως μὲν οὐκέτι χρῆζει μηκέτι
γε νοσῶν, ἀναθρέψεως δέ τινος καὶ ῥώμης, ἵν' ἰσχυ-
ρός θ' ἅμα [καὶ] πρὸς τὰς ἡ κατὰ φύσιν ἐνεργείας 815
10 γένηται καὶ φέρειν ἱκανὸς τὰ προσπίπτοντα. δῆλον
γὰρ ὡς ὁ οὕτω διακείμενος, ὥς διάκειται νῦν, ὅποτε
πρότερον. ἀπήλλακται τοῦ νοσεῖν, οὔτε θάλλπος οὔτε
κρύος οὔτ' ἀγρυπνίαν οὔτ' ἀπεψίαν οὔτ' ἄλλο τῶν
πάντων οὐδὲν ἐνεγκεῖν ἱκανός ἐστιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ῥάστου
15 νοσήσει πάλιν, ὥς ἂν οὐκ ἀσφαλῆ τε καὶ μήπω πεπη-
γυῖαν κεκτημένος τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν. ἀλλ' εἴπερ
δύσλutos γένοιτο καὶ καθ' ἕξιν, οὕτω μὲν ἐστὶν εὐεξία
— τὸ γὰρ εὖ προσλαβοῦσα τότ' ἂν εὐεξία γένοιτο —
τοῦ μέντοι μεμπτὴ τις εἶναι καὶ ἄχρηστος διάθεσις
20 ἀπήλλακται. τὸ γὰρ μήτ' ἐνεργεῖν δύνασθαι κατὰ τὸν
βίον ἱκανῶς ἐτοίμως τε βλάπτεσθαι μεμπτὴ καὶ ἄχρη-
στος διάθεσις. εἰ δὲ μήτ' εἰς τὰς πράξεις ἐμποδίζοιτο
μήθ' ἐτοίμως βλάπτοιτο, τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ καθ' ἕξιν
ὑγίεια, τοῦ μὲν μηκέτ' εἶναι μεμπτὴ καὶ ἄχρηστος εἰς
25 τὰς κατὰ τὸν βίον ἐνεργείας ἀπήλλακται, τὸ δ' ἐπαι-
νετὸν οὕτω κέκτηται, κτήσαιοτο δ' ἂν, εἰ καὶ πρὸς τῷ

5. οὕτως LP¹ οὗτος P²A || 7. μετακομιούντων L μετακομι-
όντων P μετακομισόντων Ch || 9. [καὶ]* || 10. ἱκανῶς LP¹ ἱκανός
P² || 11. ὁ οὕτω L² οὕτω L¹PA || 12. θάλλπος LP || 13. κρύος
LP || οὔτ' L οὔτε PA || 19. μὲν⁷ L || 21. ἄχρηστος L || 26. πρὸς
τῷ* πρὸς τὸ C

816 μηκέτ' ἀσθενῶς ἐνεργεῖν || ἔτι καὶ ῥώμην τιν' ἀξιό-
 λογον προσλάβοιτο. μέση γὰρ ἡ καθ' ἑξιν ὑγίεια ταῖς
 ἐνεργείαις ἐστὶ τῆς τε κατὰ σχέσιν ὑγείας καὶ τῆς
 εὐεξίας. ἡ μὲν γὰρ κατὰ σχέσιν ἀρρώστους ἔχει τὰς
 ἐνεργείας, ἡ δ' εὐεξία ῥωμαλέας, ἡ δ' αὖ καθ' ἑξιν 5
 οὐπω μὲν εὐρώστους, ἀρρώστους δ' οὐκέτι. κὰν τῷδε
 δῆλον, ὥς, εἰ καὶ μέση τέτακται, πλέον τῆς κατὰ σχέσιν
 ὑγείας χρήσιμος εἰς πάσας τοῦ βίου τὰς πράξεις ἐστὶν
 ἡ καθ' ἑξιν, οὐ μὴν ἤδη τὸ κατ' ἀρετὴν ἔχουσα· μόνη
 γὰρ τοῦθ' ὑπάρχει τῇ εὐεξίᾳ. καὶ μοι νόει κατὰ στίχον 10
 τινὰ τὸ μὲν βλάβην ἐνεργείας, ὅπερ ἐν τῷ νοσεῖν
 γίνεται, ἕτερον δ' ἔξω μὲν τῆς βλάβης, ἄχρηστον δ'
 ὑπ' ἀσθενείας, ὅπερ ἐν τῷ κατὰ σχέσιν ὑγιαίνειν, ἄλλο
 δὲ τρίτον ἀσθενείας μὲν ἀπηλλαγμένον, εὐρωστίαν δ'
 οὐπω κεκτημένον, ὅπερ ἐν τῷ καθ' ἑξιν, ἐφ' ᾧ τέταρ- 15
 τον οἶον ἀρετὴ τίς ἐστὶ τῶν ἐνεργειῶν ἡ εὐεξία. [καὶ
 ἡ ἀκρότης τε καὶ ἡ τελειότης αὐτῶν ἡ ἐπ' ἄκρον ἐστὶν αὐ-
 τῶν εὐεξία.] ἡ τοίνυν εἰς ἑξιν ὑγιεινὴν ἄγουσα τέχνη
 817 τὸν ἄνθρωπον || ἐτέρᾳ δηλονότι τῆς ἰασαμένης αὐτὸν
 ὑπάρξει, συγκεχωρημένου γ' ἅπαξ τοῦ τε δεῖν ἐπὶ δια- 20
 φόροις τέλεσι διαφόρους εἶναι τὰς τέχνας τοῦ τε δύο
 καθ' ἑκάστον ἐτέραν μὲν τὴν δημιουργοῦσαν, ἐτέραν
 δὲ τὴν διαφυλάττουσαν. ᾧ καὶ δῆλον, ὥς ἡ περὶ τέ-
 λους ἐννοία περιέληφεν ἅπασαν τὴν νῦν ἡμῖν προκει-

2. προσλάβοιο L || 7. ὥς καὶ P¹ ὥς εἰ καὶ P² || 8. τὰς ante
 πάσας add. L, etsi sequitur articulus ante πράξεις; corr. Ch ||
 10. στοῖχον L (vocabulo ante στοῖχον eraso) P¹ στίχον P² ||
 12. γίνεται L || 14. εὐρωστίας C || 16. verba καὶ ἡ ἀκρότης usque
 εὐεξία ab interpolatore profecta esse ratus uncis inclusi ||
 19. ἰασαμένης C ἰασομένης K || 20. τοῦ τε* τοῦ^τ L τοῦτο τὸ P.
 τοῦ το cum asterisco A τοῦ τε τὸ B || 21. τοῦ τε* τοῦ^τ L τοῦ-
 το τὸ P τοῦ τὸ A ut supra τοῦ τε τὸ B || 23. ᾧ Ch δ C

μένην ζητήσιν, καὶ διὰ τοῦθ' ὅσοι τῶν ὁρισμῶν ἀπὸ τοῦ τέλους τὴν σύστασιν ἔχουσιν, οὐ σμικρὰς γεννώσιν ἀπορίας.

Cap. VIII. Ἴσως οὖν ἄμεινον ἐπ' αὐτὴν ἀφικόμε-
 5 νον τὴν οὐσίαν τῆς τέχνης ἀρχὴν τῆς ζητήσεως ἐκεί-
 νην ποιήσασθαι. τί οὖν ἐστὶν ἰατρικὴ; εἴποι ἂν τις
 εἶναι ἐπιστήμην ὑγιεινῶν τε καὶ νοσερῶν. ἀλλὰ καὶ
 τοῦτ' ὁδοῖ προχείρως εἰληφθαι τὸ ὑγιεινὸν ὥς μέρος
 10 δηλονότι τῆς ἰατρικῆς ὑπάρχον. ὅθεν οἶμαι τῶν τάναν-
 10 τία τιθεμένων ἔνιοι μόνων τῶν νοσερῶν ἐπιστήμην
 εἶναι συγχωρήσουσι τὴν ἰατρικὴν. ἀλλ' οὗτοί γε πρῶ-
 του μὲν ἀγνοοῦσιν, ὥς ἐστὶ μία τῶν ἐναντίων ἀπάν-
 των ἐπιστήμη καὶ ὅστις γινώσκει τὰ νοσερά, τοῦτον
 ἀνάγκη πᾶσα μὴ ἀγνοεῖν τὰ ὑγιεινά. τουτὶ μὲν ὥς
 15 μεῖζον ἢ κατ' ἐκείνους παρείσθω, λεγέσθω δ' ἤδη τὸ
 δεύτερον ὧν ἡ ἀγνοοῦσιν, ὃ τάχ' ἂν ἴσως ἀκολουθή-
 818 σαιεν, ὅτι μὴ περιλαμβάνεται κατὰ τὸν ὅρον τῆς ἰατρι-
 κῆς ἐξ ἀνάγκης τὸ ζητούμενον· ἐνεστί γάρ τινι δια-
 στείλαμένῳ τὴν ὁμωνυμίαν, εἴτα δείξαντι σωμάτων μὲν
 20 τῶν ἐχόντων ὑγίειαν καὶ σημείων τῶν δηλούντων καὶ
 αἰτίων τῶν ποιούντων ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἰατρικὴν,
 οὐ μὴν τῶν γε φυλαττόντων αὐτήν, ἀντιλαμβάνεσθαι
 κατὰ τάναντία τοῦ προβλήματος. εἰκόασιν οὖν οἱ τὰ
 τοιαῦτα σοφισζόμενοι μήτε τὸ ζητούμενον ἀκριβῶς ἐπί-
 25 στασθαι μήθ' ὅτι καὶ σημεῖον ὑγιεινόν τι λέγομεν, ὃ
 τοῖς νοσοῦσιν ἐπιφαινόμενον ὑγείας μελλούσης ἐστὶ
 γνώρισμα, μήτ' αἴτιον, ὃ τοῖς νοσοῦσι προσαγόμενον

1. τὸν ὁρισμὸν LP¹ corr. P² || 5. τῆς οὐσίας L¹ τὴν οὐσίαν (sic) L² || 6. τί L¹ τίς PA || εἴποι ἂν* εἴποῖ (sic) L in ras. || 7. εἶναι fortasse delendum || τε add. L² s. l. || 8. ὁδοῖ C || 16. ὥς pro ὃ PA || τάχ' ἂν* τάχα C || 20. ὑγίειαν L ὑγείαν PA || 26. ὑγιείας L ὑγείας PA

ὑγείας ἐστὶ ποιητικόν, ὥσπερ ἀμέλει τὰ βοηθήματα
 σύμπαντα, μήθ' ὥς καὶ τὸ δεδεγμένον ὑγίαν σῶμα
 καλοῦμεν ὑγιεινόν, ὃν πάντων ἐπιστήμην ὁ ἰατρὸς
 ἔχει μηδὲν κοινωνούντων τῷ προβλήματι πλὴν ὀνόματι.
 καὶ γὰρ εἰ τῆς τῶν ὑγαινόντων φυλακῆς ὁ ἰατρὸς 5
 ἐπιστάτης ἐστὶν ἢ γυμναστοῦ τὸ τοιοῦτον ἴδιον, ἐξ
 ἀρχῆς ἡμῖν προῦνκετο ζητεῖν, ὅπερ, ὥς ὀλίγον ἐμπρο-
 819 σθεν ἐδείχθη, || τὴν κρίσιν ἐν τῇ τοῦ τέλους ἔχει ζη-
 τήσει. πότερον γὰρ ἀπλῶς ὑγίεια τὸ τέλος ἐστὶ τῆς
 ἰατρικῆς οὐδὲν διαφέρον εἴτε ποιοῦντός τινος αὐτήν 10
 οὐκ οὔσαν εἴτε φυλάττοντος οὔσαν ἢ τὸ ποιῆσαι μὲν
 μόνον ἰατρικῆς ἐστὶ, τὸ φυλάξαι δὲ τῆς γυμναστικῆς
 [αὐτῆς]; οὕτω δὲ καὶ περὶ τῆς γυμναστικῆς, ἅρα γ'
 εὐεξία τὸ τέλος ἐστὶν ἢ ὑγίεια ἢ ποίησις ὁποτέρως
 τούτων ἢ φυλακή. 15

Cap. IX. Κινδυνεύσομεν γὰρ, ὥς ὁ λόγος ἐδειξεν,
 εἰν ὑπερβῶμεν τὴν μίαν, ἐπὶ ποιῆσαι περὶ τὸ σῶμα
 τὰς τέχνας, τὴν μὲν πρώτην καὶ σαφεστάτην καὶ σχε-
 δὸν μόνην ἀναμφισβήτητον ἰωμένην τὰ νοσήματα, δύο
 δ' ἄλλας, τὴν μὲν ἐκ τῆς κατὰ σχέσιν ὑγείας εἰς τὴν 20
 καθ' ἑξὺν ἄγουσαν, τὴν δ' ἐν ταύτῃ φυλάττουσαν καὶ
 δύο ἄλλας ὁμοίως περὶ τὴν εὐεξίαν, δημιουργικὴν μὲν
 τὴν ἐτέραν, φυλακτικὴν δὲ τὴν ἐτέραν, ἐτι τε πρὸς
 ταύταις ἄλλας δύο περὶ τὴν ἀθλητικὴν εὐεξίαν. ἀπλῶς

3. ὃν L² ὃ L¹ || 4. μηδὲν PA μηδὲ B || ὀνόμα² L || 7. προῦ-
 νκεται PA || ὅπερ ὥς L ὥσπερ PA || 8. ἔχει* ἔχειν C || 10. δια-
 φέρον LP (in L compendio scr.) διαφέρει A || verba ποιοῦντος
 usque ad εἴτε om. L¹ add. L² in marg. || 11. μὲν om. L ||
 13. [αὐτῆς]* || οὕτως δὲ καὶ L οὕτω PA || τῆς γυμναστικῆς L
 γυμναστικῆς PA || verba οὕτω — γυμναστικῆς om. L¹ add. L²
 s. l. || 14. ὁποτέρως L ὁποτέρου PA || 19. ἀμφισβήτητον P ||
 24. ταύτας A ταῦτα P || verba ἀπλῶς — ὀνομάζομεν om. P¹
 add. P²

μὲν γὰρ τὴν ἑτέραν τὴν κατὰ φύσιν ὀνομάζομεν εὐ-
 εξίαν, οὐχ ἀπλῶς δὲ τὴν οὐ φύσει, || τὴν ἀθλητικὴν, 820
 ἀλλ' αἰετὶ μετὰ προσθήκης, ὥσπερ καὶ Ἱπποκράτης ὅτε
 μὲν ὠδί πῶς λέγων· 'διάθεσις ἀθλητικὴ οὐ φύσει,
 5 εξίς ὑγιεινὴ κρείσσων', ὅτε δ' αὖ πάλιν· 'ἐν τοῖσι
 γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ' ἄκρον εὐεξία σφαλεραί' . . .
 ἀλλ' ἐν τοῖς ἀθλητικοῖς τε καὶ γυμναστικοῖς σώμασιν·
 ἀκούειν γὰρ σε χρὴ γυμναστικὰ σώματα λέγεσθαι νῦν
 οὐ τὰ τῶν ὀπωσοῦν γυμναζομένων, οἷον ἦτοι σκαπτόν-
 10 των ἢ ἐρεσόντων ἢ ἀμύντων ἢ τι τῶν ἄλλων, ὅσα
 κατὰ φύσιν ἀνθρώποις ἔργα, πραττόντων, ἀλλ' οἷς
 αὐτὸ τοῦτ' ἔστιν ἀγώνισμα τὸ γυμνάζεσθαι καταβλη-
 τικὴν τῶν ἀντιπάλων ἰσχὺν ἐπασκοῦσιν. διὰ τί μὲν
 οὖν ἡ τοιαύτη διάθεσις οὐ φύσει, δι' ἑτέρων ἐξηγή-
 15 μεθα· τὸ δ' οὖν ἐκ τοῦ λόγου χρηστὸν εἰς τὰ παρόντα
 τοῦτ' ἔστιν αὐτὸ τὸ νῦν εἰρημένον, ὥς ἐπὶ γενήσου-
 νται περὶ τὸ σῶμα τέχνη τὴν μίαν ὑπερβάσιν ἢ καὶ
 νῆ Δι' ἐννέα. τί γὰρ οὐ χρὴ δύο ἄλλας τέχνας τί-
 θεσθαι, ἑτέραν μὲν τῆς ἄκρας εὐεξίας δημιουργόν,
 20 ἑτέραν δὲ τῆς αὐτῆς ταύτης φυλακτικῆς; || ἐπὶ μὲν γὰρ 821

1. ὀνομάζομεν* ὀνομαζομένην C || 2. δὲ add. L² s. l. || 4. διά-
 θεσις ἀθλητικὴ κτλ. Hipp. d. alim. 34 (t. IX 110 L.) cf. Gal. XV
 397. IV 752. I 25 (= Script. min. I 119) διάθεσις ἀθλητικὴ
 οὐ φύσει. εξίς L διάθεσιν ἀθλητικὴν ἀφύσει εξίς. P¹ διαθέσεως
 ἀθλητικῆς οὐ φύσει εξίς. P² διάθεσιν (cum asterisco) ἀθλητικὴν A
 διαθέσεως ἀθλητικῆς B || 5. ἐν τοῖσι κτλ. Hipp. aphor. I 3 t.
 IV 458 L. cf. Gal. XVII B 361 || τοῖς γυμναστικοῖς C || 6. ἡ ἐπ'
 ἀ. εὐεξία σφαλεραί L¹ corr. L² post σφαλεραί nonnihil inter-
 cidisse videtur; cf. Gal. IV 752, 5—10 || 8. σώματα C om. K ||
 12. καταβλητικὴν L κατ' ἀθλητικὴν PA || 14. ἐξηγήμεθα L¹ ἐξ-
 ηγούμεθα L² PA || 17. verba τὴν μίαν ὑπερβάσιν ἢ καὶ νῆ Δι'
 ἐννέα. τί γὰρ οὐ χρὴ δύο ἄλλας τέχνας τίθεσθαι, quae et in P
 et in editionibus desiderantur, ex codice L restitui || ἢ καὶ] &
 καὶ L || 19. ἑτέραν P ἑτέρα L || δημιουργόν P δημιουργός L ||
 20. ἑτέραν P ἑτέρα L || φυλακτικὴν P φυλακτικὴ L

τῆς τῶν γυμναστικῶν εὐεξίας ὅτι χρηὴ φεύγειν τε καὶ
 δεδιέναι τὴν ἀκρότητα, πρὸς Ἱπποκράτους εἴρηται σα-
 φέστατα· τῆς δ' ἀπλῶς λεγομένης εὐεξίας τῆς κατὰ
 φύσιν οὐχ ὅπως φυλάττεσθαι προσήκει τὸ ἄκρον ἀλλὰ
 καὶ παντὶ τρόπῳ σπουδάζειν. οὕτως οὖν αἱ σύμπασαι
 γένοιεντ' ἂν ἐννέα περὶ τὸ σῶμα τέχναι καὶ τούτων ἐπτά
 μὲν, ἃς ἂν καὶ ἐπαινέσειέ τις, αἱ δύο δ' αἱ λοιπαὶ κακο-
 τεχνίαι δηλονότι καθάπερ καὶ ἡ κομμητική. ταύτας
 μὲν οὖν, εἰ βούλει, παραλίπωμεν, ἐπέλθωμεν δ' αὖθις
 τὰς ἐπτά, τὴν μὲν πρώτην ἀπασῶν, ἣν ἰᾶσθαι τὰς
 νόσους ἐλέγουμεν, ἄλλας δ' ἐφεξῆς αὐτῇ, δύο μὲν περὶ
 τὴν καθ' ἑξὶν ὑγίειαν, δύο δὲ περὶ τὴν εὐεξίαν καὶ
 δύο ἄλλας περὶ τὴν ἄκραν εὐεξίαν. ἥδη μὲν οὖν καὶ
 τούτων εὐδηλον, ὥς, εἰ μὴ τις θείῃ περὶ τὸ σῶμα
 τέχνην ἔν ἔχουσιν δηλονότι καὶ τὸ τέλος, ἀναγκαῖόν
 ἐστὶ τοῦτον μέχρι τῶν ἐπτά προῖέναι καὶ ὥς οὐδὲν
 ἄλλο τὸ τέλος τοῦτ' ἐστὶ παρὰ τὴν ὑγίειαν.

Cap. X. Ἀμεινον δ' ἴσως ἀκριβέστερον ἐπεξελεῖν
 τῷ λόγῳ πρῶτον μὲν τοῦτ' ἀναμνήσαντας, ὃ μηδεὶς
 822 ἀγνοεῖ, || τὰς μὲν κακοτεχνίας τὸ φαινόμενον ἀγαθὸν
 ἐκποριζομένας ἐκάστῳ τῶν ὄντων, τὰς τέχνας δὲ τὸ
 κατ' ἀλήθειαν ἐν αὐτοῖς ὑπάρχον, ἐφεξῆς δὲ τούτῳ
 λέγοντας, ὥς, εἴπερ ἡ κομμητικὴ καλουμένη νόθου
 κάλλους ἐστὶ δημιουργός, αὕτη μὲν ἂν εἴη κακοτεχνία
 τε καὶ κολακεία, τέχνη δὲ τις ἐτέρα συστήσεται περὶ 25

1. super εὐεξίας in L ab interprete quodam scriptum est
 ἦτοι πολυσαρκίας || 5. οὖν L om. PA || γένοιεντ' L¹P γένονται L² ||
 13. καὶ τούτων L καὶ τούτων P καὶ τοῦτο A || 14. εἰ μὴ LP
 εἰ καὶ A || 15. καὶ ante τὸ τέλος LP om. A || 16. τοῦτο P¹ τοῦ-
 τον P² || 19. exitum vocabuli ἀναμνήσαντας add. L² || μηδ'
 εἰς L || 22. ὑπάρχει P¹ ὑπάρχον P² ὑπάρξ L || τοῦτο LP

τὸ γνήσιόν τε καὶ ὄντως ἀληθινὸν κάλλος, ὅπερ ἐστὶν εὐχροιά τε καὶ εὐσαρκία καὶ συμμετρία τῶν μορίων, ἃ τῇ κατὰ φύσιν εὐεξία συμβέβηκεν, ἣν καὶ δι' ἄλλον μὲν λόγον τῆς γυμναστικῆς διωρισάμεθα, καὶ νῦν δ' ἂν ἴσως ἐπὶ κεφαλαίων οὐδὲν ἂν εἴη χεῖρον ὑπὲρ αὐτῶν εἰπεῖν ἀρχὴν τῷ λόγῳ τήνδε ποιησάμενους.

Cap. XI. "Ἦτοι γὰρ τὸ κατὰ φύσιν ἐνεργεῖν ἐκάστῳ τῶν μορίων ὑγιαίνειν ἐστὶν ἢ τοῦτο μὲν ἐξ ἀνάγκης ἔπεται τῇ κατὰ φύσιν τοῦ σώματος κατασκευῇ, τὸ δ' ὑγιαίνειν αὐτὸ τοῦτ' ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν κατασκευάσθαι. τούτων ὁπότερον ἂν ἐπιελήσῃς ὑποθέμενος ὑγίειαν, οὐδὲν γὰρ εἰς τὰ παρόντα διαφέρει, τῶν ἐξῆς λόγων οὕτως ἄκουε προσέχων || τὸν νοῦν. πότερα τοῦ 823 κατασκευάσθαι κατὰ φύσιν ἕκαστον τῶν μορίων ἢ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ χρῆζομεν; ἐμοὶ μὲν πάντες δοκοῦσιν οὐδ' ἂν ὅλως θελήσαι μόνον ἔχειν οὐδὲν ἀργὸν ἔργον τινός, οὔτ' οὖν ὀφθαλμοὺς μὴ βλέποντας οὔτε ῥίνας ὀσμᾶσθαι μὴ δυναμένας οὔτε σκέλη μὴ βαδίζοντα οὔτ' ἄλλο τῶν πάντων οὐδὲν ἢ μηδ' ὅλως ἐνεργοῦν ἢ κακῶς ἐνεργοῦν. οὐδενὸς γὰρ ἀπάντων, ὧν χρῆζομεν, ἀτελοὺς χρῆζομεν οὔτ' οἰκίας οὔθ' ὑποδήματος οὔτε σκίμποδος οὔθ' ἱματίου, ἀλλ' ἅμα τε χρῆζομεν καὶ τελείου χρῆζομεν. οὕτως οὖν οὐδὲ τοῦ περιπατεῖν ἀσθενῶς καὶ ἀρρώστως οὐδὲ τοῦ βλέπειν ἢ ἀκούειν ἀμβλέως οὔτ' ἄλλου τῶν πάντων οὐδενὸς ἐλλιποὺς ὁρεγόμεθα. τίς γὰρ εὐχροίαν ἢ εὐσαρκίαν ἢ κάλλος ἀπλῶς τοῦ σώμα-

1. κά L κάλος P¹ || 3. κατὰ φύσει L¹ κ. φύσιν L² || ἣν καὶ δι' ἄλλον μὲν λόγον L καὶ νῦν διὰ ἄλλον μὲν λόγον PA || 7. "Ἦτοι τὸ L¹ γὰρ add. L² || 10. κατασκευάσθαι C, item paulo infra || 15. πάντες om. L¹ add. L² s. l. || 16. θελήσει L¹ corr. P² || 18. βαδίζειν L¹ corr. L² || 20. ἀτελοὺς χρῆζομεν om. P¹ add. P² in marg. || 24. ἀμβλάως C || 26. κάλος LP¹ corr. P²

τος ἢ ῥώμην ἐλλιπῇ σχεῖν εὔχεται; καὶ μὴν εἶπερ οὐκ ἐλλιποῦς ἐνεργείας ἀλλὰ τελείας χρῆζομεν, οὐδὲ τῆς κατασκευῆς τοῦ σώματος, ἀφ' ἧς ἐνεργοῦμεν, ἐλλιποῦς δεησόμεθα. τούτων δ' ἦν θάτερον ὑγίεια· δηλον οὖν, 824 ὡς οὐδεὶς ἀτελοῦς ὑγείας ἀλλ' ὡς ἐνι μάλιστα τελειο- 5 τάτης ἅπαντες χρῆζομεν.

Cap. XII. Εἰ μὲν οὖν ἄλλο τι τὴν εὐεξίαν οἰεταί τις εἶναι παρὰ τὴν τελείαν ὑγίειαν, ἄλλην μὲν τέχνην ὑγείας, ἄλλην δ' εὐεξίας ζητεῖτω· εἰ δ' ἐν καὶ ταυτόν 10 ἐστὶν ἄμφω, μίαν ἀνάγκη καὶ τέχνην εἶναι. πῶς οὖν 10 ἐν καὶ ταυτόν ἐστὶν εὐεξία τε καὶ ἡ παντελὴς ὑγίεια; πρῶτον εἶπερ τὴν ταύτης αἰτίαν κατασκευὴν τὴν αὐτὴν δῆπου καὶ τῆς εὐεξίας εἶναι πεπιστεύκαμεν, ἄμφω ταυτόν ἐσται· δεύτερον δ' ἐξ αὐτῆς τῆς οὐσίας. εὐεξία 15 μὲν γὰρ οὐδὲν ἄλλ' ἐστὶν ἢ εὖ ἔχουσα ἔξις, ἢ δ' ἔξις 15 διάθεσις ἐστὶ μόνιμος, ὥστε, οὐπερ ἔξις, τούτου καὶ εὐεξία, πρὸς τι δ' ἄμφω. λέγεται δ' οὖν τις ἔξιν ἔχειν ἐν γραμματικῇ καὶ ἄλλος ἐν ἀριθμητικῇ καὶ ἄλλος ἐν γεωμετρίᾳ καὶ ἄλλος ἐν ἀστρονομίᾳ καὶ καθ' ἕνα τῶν ὄντων, ὅταν ἡ διάθεσις δύσλυτος ᾖ, ἔξις ὀνομά- 20 ζεται. διαφερέτω δὲ μηδὲν ἐν γε τῷ παρόντι διάθεσιν ὀνομάζειν ἢ σχέσιν. εἶπερ οὖν, οὐπερ ἔξις, τούτου 825 καὶ εὐεξία, τινὸς δ' ἢ ἔξις, δηλον, ὅτι καὶ ἡ εὐεξία τινὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ γε, οὗ καὶ ἡ ἔξις. ἀλλ' ἡμῖν νῦν οὐ περὶ τῆς γεωμετρικῆς ἔξεως ἢ μουσικῆς ἢ γραμμα- 25 τικῆς, ἀλλὰ περὶ τῆς ὑγιεινῆς ὁ λόγος ἐστίν. οὐκοῦν, ὅταν εἴπωμεν εὐεξίαν, οὐ γραμματικὴν ἢ μουσικὴν ἢ

2. τελείας LA τελείας P || 4. ἢ L¹ ἢν L² || 10. πῶς οὖν ἐν ἐστὶν L¹ καὶ ταυτόν add. L² s. l. || 12. πρῶτον om. C add. Ch || εἶπη ταύτης L¹ εἶπερ τὴν ταύτης corr. L²

γεωμετρικὴν ἀλλ' ὑγιεινὴν λέγομεν. εὐθὺς δ' αὐτὸ
 τοῦτο παρορῶσιν οἱ πολλοὶ καὶ νομίζουσι τὸ τῆς εὐεξίας
 ὄνομα τῷ τῆς ὑγείας ὁμοίως λέγεσθαι. καίτοι τὸ μὲν
 τῆς ὑγείας ὄνομα διαθέσεως τινὸς ἐστὶ, τὸ δὲ τῆς
 5 εὐεξίας οὐχ ἀπλῶς τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ τὸ κατ' αὐτὴν
 ἄριστόν τε καὶ μόνιμον ἐνδείκνυται· ἀρίστη γάρ ἐστὶν
 ἔξις ἐκείνης τῆς διαθέσεως, ἣν ὑγίαν ὀνομάζομεν,
 ἢ εὐεξία. οὐκ οὖν — αὐθις γάρ που καὶ αὐθις ἀνάγκη
 ταῦτόν εἰπεῖν, εἰ μέλλοι τις ἐξαιρησεσθαι τῶν πολλῶν
 10 ἄγνωϊαν παλαιάν — οὔτε διαθέσεως οὔτε κατασκευῆς
 οὔτ' ἐνεργείας ἐστὶ τὸ τῆς εὐεξίας ὄνομα δηλωτικόν,
 ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ τῆς ἔξεως, ἀλλὰ τοῦτο μὲν αὐτοῦ
 μόνου τοῦ || δυσλύτου τε καὶ μονίμου τῆς διαθέσεως, 826
 ἢ δ' εὐεξία πλέον οὐδὲν αὐτῷ προστίθῃσι τοῦ εὔ.
 15 σύγκειται γοῦν ἐκ τοῦ τῆς ἔξεως ὀνόματος τὸ εὔ προσ-
 λαβόντος, ὅπερ εἰώθαμεν ἐπαινοῦντες ἅπασιν ἐπιφέρειν,
 ὅσα καλῶς καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν ἀρετὴν διάκειται. τίνος
 οὖν ὀρεγόμεθα καὶ τί τῷ σώματι διὰ παντὸς ὑπάρχειν
 βουλόμεθα; πότερον διάθεσιν ὑγιεινὴν αὐτὸ τοῦτο
 20 μόνον ἴσχειν ἢ τοῦτό γε παραπλήσιον τῷ ζητεῖν, ἃρά
 γ' οἰκίας μοχθηρᾶς καὶ μελλούσης ὅσον οὐπω κατα-
 πεσεῖν χρῆζομεν ἢ καὶ πρὸς τὴν χρείαν, ἥς ἔνεκα γέ-
 γονεν, ἄριστα διακειμένης καὶ ὥς ἐνι μάλιστα πολυ-
 25 χορονιώως ὑγιαίνειν βουλόμενος. ἀλλ' οὐδ' ἐστὶ τις
 ὁλῶς τέχνη σκοπὸν ἔχουσα τὸ χεῖρόν τε καὶ ὀλιγο-

1. γεωμετρίαν LP γεωμετρικὴν P² || 6. γάρ add. C om. B |
 8. ἢ εὐεξία* ἢ εὐεξίαν C || 9. μέλλοι L μέλλει PA || 14. αὐτῷ |
 αὐτὸ LP¹ corr. P² || 15. γοῦν L οὖν PA || 20. τὸ ζητεῖν C τῷ
 ζ. Ch || 22. ἥς ἔνεκα γέγονεν add. L² s. l. || 23. διακειμή (sic) I.
 διακειμένην PA corr. Ch || πολυχρονιώτα² L πολυχρονιωτάτην
 PA corr. Ch || 26. ὅλη L¹

χρονιώτερον, ἀλλ' ὅπερ ἂν ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης ἄριστόν
 τε μέλλῃ καὶ πολυχρονιώτατον ἔσεσθαι, τοῦτο ταῖς
 ποιητικαῖς ἀπάσαις τέχναις ὁ σκοπός. οὐ μὴν οὐδὲ
 τέλος ἄλλο τι παρὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἐστὶ τοῦ σκοποῦ
 827 καὶ δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων, ὥς καὶ τέλος ἔν ἐστι 5
 τῆς περὶ τὸ σῶμα τέχνης καὶ σκοπὸς εἷς. εἴτ' οὖν
 ἀρτιότητά τις ἐθέλοι τὸν σκοπὸν τοῦτον ὀνομάζειν εἴτ'
 εὐεξίαν εἴθ' ὑγίειαν εἴτε τὴν κατὰ φύσιν κατασκευὴν
 τοῦ σώματος εἴτε τὴν κατὰ φύσιν ἐνεργειαν εἴτε διὰ-
 θεσιν ἢ κατασκευήν, ἀφ' ἧς ἐνεργοῦμεν τελέως ταύτας 10
 τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, οὐδὲν εἷς γε τὰ παρόντα
 δέομαι διαιρεῖν.

Cap. XIII. Ἐν γὰρ μοι πρόκειται δεῖξαι τὸ πᾶσαν
 τέχνην καὶ σκοποῦ καὶ τέλους ἐφίεσθαι. τέλος δ' ἐν
 ἐκάστῳ τῶν ὄντων ἔν, ὅπερ οὐδὲν ἄλλ' ἐστὶν ἢ τὸ 15
 κατ' ἐκείνην τὴν οὐσίαν ἀγαθόν. ἀμπέλου γοῦν οὐκ
 ἄλλο μὲν τελειότης, ἄλλο δὲ τὸ ἀγαθόν, οὐ μὴν οὐδ'
 ἄλλο τι παρὰ τοῦτο πρόκειται σκοπεῖσθαι τῇ περὶ τὰς
 ἀμπέλους τέχνῃ, καθάπερ οὐδὲ τῇ περὶ τὰς ἐλαίας,
 ἀλλὰ καὶ ἡδε τὴν τελειότητα τῆς ἐλαίας φύσεως ἔχει 20
 τὸν σκοπόν. Ἐν δὴ τι τῶν ὄντων ἐστὶ τὸ τάνθρωπου
 σῶμα καὶ τίς ἐστὶ καὶ τοῦδε πάντη τελειότης, ἣν καὶ
 828 παροῦσαν φυλάττειν καὶ ὁ ἀποῦσαν ἀνασώζεσθαι πρό-
 κειταί τινι τέχνῃ. ταύτης δ' εἴπερ τι κατωτέρω ποι-
 ῆσομεν ἕτερον τέλος, ὁ προειρημένος ἡμᾶς ἐκδέχεται 25
 λόγος. ἔσται γὰρ ἢ μὲν τῆς εὐεξίας, ἢ δ' ἄκρας εὐεξίας,
 ἕτερον δὲ τῆς ὑγίεινῆς ἕξεως καὶ τετάρτη τις ἄλλη

2. μέλλει PA corr. K || 3. τέχναις add. L² s. l. || 7. ἐθέλοι L
 ἐθέλει PA || 13. τὸ πᾶ . . (lacuna sex septemve litterarum)
 τέχνην L¹ σαν supplevit L² || 15. τὸ ante κατ' om. PA || 20. τῆς
 ἐλαίας φύσεως C τῆς τῆς ἐλαίας φ. K || 21. τάνθρωπον* τ'
 ἄνθρ. C || 24. ποιήσομαι PA

τέχνη σχέσεως ὑγιεινῆς δημιουργὸς ἔξωθεν τε τούτων
ἄλλη πέμπτη τῆς ἀθλητικῆς εὐεξίας. εἰ δὲ καὶ δημι-
ουργεῖν μὲν ἄλλαις τὰ τέλη, φυλάττειν δ' ἄλλαις ἐπι-
τρέψομεν, οὐ ταύτας μόνον ἀλλὰ καὶ σὺν αὐταῖς ἄλλας
5 τοσαύτας ἐπιζητήσομεν τε καὶ συστησόμεθα περὶ τὸ
σῶμα τέχνας.

Cap. XIV. Ὡς καὶ δηλον, ὥς οὔτε πολλὰ τὰ τοῦ
σώματος ἀγαθὰ χρὴ ποιεῖν οὔτ' ἄλλην μὲν τιν' αὐτοῦ
δημιουργόν, ἄλλην δὲ φύλακα. τῷ μὲν δὴ σκοπεῖσθαι
10 δυναμένῳ διὰ κεφαλαίων τὸ σύμπαν οὐδὲν ἔτι προσ-
δεῖ· τῷ δὲ τοῦτο μὴ δυναμένῳ δοῦν ἢ καὶ πάντ'
ἐξαλεῖψαι τῆς διανοίας, ὅσα τοῖς κακῶς ὑπειλημμένοις
ἔπεται, δεομένῳ παμπόλλων ἔθ' ἡγοῦμαι δεῖν. ὅτι τε
γὰρ οὐχ ἓν ἐστὶ τὸ τοῦ σώματος ἀγαθόν, ἀλλ' ὑγίειά
15 τε καὶ ῥώμη καὶ κάλλος ὅτι τε δυνατὸν ἐτέραν μὲν
εἶναι δημιουργὸν τοῦ τοῦ τέχνην, ἐτέραν δὲ φυλακτι-
κὴν ὅσα τ' ἄλλα τούτοις ἐπόμενα κακῶς ἐγνώκασιν
ἐνιοι, διελέγξει χρὴ. καὶ πρῶτόν γε, ὅτι τοῦ σώματος
ἐν ἀγαθόν ἐστὶ, διελθεῖν ἄμεινον πρῶτως τε καὶ κυρί-
20 ὡς λεγόμενον, ἐφ' ὃ πάντα τὴν ἀναφορὰν ἔχει. τὰ δ'
ἄλλα τὰ λεγόμενα σώματος ἀγαθὰ τὰ μὲν ὡς μόρια
ἐκείνου λέγεται, τὰ δ' ὡς αἷτια, τὰ δ' οἷον καρπὸς
τις. ὥσπερ γὰρ τὸ κάλλος ἢ τ' εὐχροία καὶ ἡ εὐσαρκία
καὶ ἡ συμμετρία καθάπερ καὶ ἄλλα τινὰ συμπληροῖ,
25 τί κωλύει καὶ τὸ τοῦ σώματος ἀγαθὸν ἐξ ὑγίειας καὶ
ῥώμης καὶ κάλλους συμπληροῦσθαι; τί δὲ κωλύει πάλιν
αὐτοῦ μὲν τοῦ σώματος ἀγαθὸν εἶναι τὴν ὑγίειαν,

1. ἔξωθεν τε L ἔξωθεν δὲ PA || 7. Ὡς] ὅ LP¹ ὧ P² || 12. ὑπη-
λειμένοις LP || 14. ἀλλ'* ἀλλὰ καὶ C || 17. ὅσα τ' ἄλλα C καὶ
ὅσα ἄλλα Ch || 19. διελθεῖν ἄμεινον add. L² s. l. || 24. καὶ ἄλλα
add. L² s. l. || 25. σώματος ἀγαθὸν L ἀγαθὸν om. PA

οἷον δὲ καρπὸν τινα τὸ κάλλος αὐτοῦ καὶ τὴν ἐνέργειαν ὑπάρχειν; τί δὲ κωλύει τὴν μὲν ἐνέργειαν εἶναι τὸ πρῶτον ἀγαθὸν τοῦ σώματος, αἰτίαν δ' αὐτοῦ τὴν ὑγίειαν; οὐ γὰρ ἐξ ἄλλων μὲν τινων ὑγιαῖνον ἀκριβῶς ἔσται (τὸ) σῶμα, δι' ἄλλων δ' ἰσχυρὸν ἢ καλόν· * * * 5 αὐτὸ μέλλει ποιήσκειν, εὐθὺς [δὲ] τοῦτο καὶ ἀκριβῶς ὑγιαίνον. ||

- 830 Cap. XV. Ὡστε καὶ διὰ τοῦτο μία τέχνη περὶ τὸ σῶμα. τὰ γὰρ αὐτὰ πράττοντες ἰσχυροὶ θ' ἅμα κατὰ τὰς ἐνεργείας ἐσόμεθα καὶ καλλίους ὀφθῆναι καὶ ὑγι- 10 εινότεροι καὶ εὐεκτικώτεροι, καθάπερ εἰ καὶ σφαλεῖν μὲν τι περὶ τὸ σῶμα, καὶ τῶν ἐνεργειῶν τὴν ῥώμην καταλύσομεν καὶ τῷ κάλλει λυμανούμεθα καὶ τὴν εὐεξίαν καθαιρήσομεν καὶ τὴν ὑγίειαν μειώσομεν· ἅπαντα γὰρ ταῦτα συνανξάνεται τε καὶ συμμειοῦται 15 προσηκόντως. ἢ γὰρ τοι κατὰ φύσιν ἐνέργεια δεῖται τῆς κατὰ φύσιν τοῦ σώματος κατασκευῆς, ὑφ' ἧς γίγνεται, λόγον αἰτίας ἐχούσης πρὸς αὐτήν. ὥστ' οὐκ ἐνδέχεται πρότερον τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν εἶναι, τὸ δ' ἕτερον μὴ παρῆναι. καὶ μὲν δὴ καὶ συνανξάνεται καὶ 20 συμμειοῦται ταῦτ' ἀμφοτέρω. βελτίω μὲν δὴ γενόμενα τὸ μὲν εὐεξία, τὸ δὲ ῥώμη κέκληται. τὸν αὐτὸν γὰρ καὶ ἡ ῥώμη πρὸς τὴν ἐνέργειαν ἔχει λόγον, ὥνπερ ἡ εὐεξία πρὸς τὴν ὑγίειαν· ἐκάτερον γὰρ ἐκατέρω γίγνεται καὶ ὥσπερ ἡ εὐεξία τινός ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ ῥώμη. 25 831 τῆς μὲν γὰρ κατὰ φύσιν εἴτε κατασκευῆς || εἴτε δια-

1. δὲ τινα LP || 4. οὐδὲ pro οὐ γὰρ PA || 5. (τὸ)* || post καλὸν nonnulla vocabula intercidisse videntur; conicias ἂν γὰρ ἰσχυρὸν ἢ καλὸν αὐτὸ μ. π. εὐθὺς ταῦτα || 6. δὲ om. L¹ add. L² || 11. καὶ εὐεκτικώτεροι om. P¹ add. P² || 13. λυμανούμεθα (sic) C corr. Ch || 21. ταῦτ' ἀμφοτέρω LP ταῦτ' om. A || γενόμενα L γινόμενα PA || 24. γίγνεται L γιν. PA || 26. γὰρ add. L² s. l.

θέσεως ὀνομάζειν ἐθέλοις ἀρετή τις ἢ εὐεξία, τῆς δ' ἐνεργείας ἢ ῥώμης. ταῦτόν δ' ἀρετή τε καὶ τελειότης ἐστὶ καὶ τὸ καθ' ἑκάστον τῶν ὄντων ἀγαθόν, ὅπερ αὐτοῦ πρώτως τε καὶ ἀπλῶς ἀγαθὸν ὀνομάζεται. καὶ
 5 μὲν δὴ καὶ χεῖρω γίννεται διὰ τῶν αὐτῶν ἀμφοτέρω. καὶ ἡ μὲν ὑγιεινὴ διάθεσις, ὥσπερ ἐμπροσθεν εἰπομεν, εὐεξία προσαγορεύεται, εἰ δ' αὖ τις ἐνεργεῖ ἀσθενῶς, ῥώμης ἀρρωστία τε καὶ ἀσθένεια. καὶ δὴ καὶ κάλλος μὲν τοῖς προτέροις, αἰσχος δὲ τοῖς δευτέροις ἐξ ἀνάγκης ἔπεται. πάντ' οὖν ταῦτα καὶ συναύξεται καὶ συμ-
 10 μαιούται καὶ τελειοῦται καὶ καθαιρεῖται πάνθ' ἕμᾱ καὶ τὸ βλάπτον ὀτιοῦν ἐν ἐξ αὐτῶν εὐθὺς καὶ τᾶλλα σύμ-παντα βλάπτει τό τ' ὠφελοῦν ὡσαύτως ἕπαντ' ὠφελεῖ. καὶ δῆλον, ὥς καὶ διὰ τοῦτο μίαν ἀνάγκη τέχνην εἶναι
 15 περὶ σύμπαντα ταῦτα. τί δὴ τούτων ἐστὶ τὸ πρώτον τε καὶ ἀπλῶς ἀγαθὸν τοῦ σώματος, οὐδὲν μὲν ἐπείγει τό γε νῦν εἶναι λέγειν, ἵνα δὲ μηδὲ τοῦτ' ἐνδέη, προσθήσω. σώματος ἢ ἀγαθὸν ἀπλῶς καὶ πρώτον, οὗ 832 μάλιστα δεόμεθα, τελειότης τῆς ἐνεργείας ἐστίν, ὅπερ
 20 δὴ ῥώμην τε καὶ ἰσχὺν ὀνομάζουσιν ἐλλειπτικῶς ἐρμηνεύοντες. ἐχρῆν γὰρ αὐτοὺς οὐ ῥώμην ἀπλῶς ἀλλ' ἐνεργείας ῥώμην οὐδ' ἰσχὺν ἀπλῶς ἀλλ' ἐνεργείας ἰσχὺν εἰπεῖν. ἐξῆς δὲ τούτῳ δεύτερον οὐχ ἀπλῶς οὐδὲ καθ' ἑαυτὸ τοῦ σώματος ἀγαθόν, ἀλλ' ὅτι γε τὸ πρώτον
 25 τε καὶ καθ' ἑαυτὸ τοιούτου δεῖται πάντως εἰς γένεσιν,

3. ὅπερ ἂν C (sed ὀνομάζεται) ἂν del. K || 5. χεῖρον C χείρω Ch || 7. ἐνεῖ ἀσθενῶς L ἐνεργῶς ἀσθενῶς P¹ ἐνεργῶς ἀσθενῆς P². Corruptum esse hunc locum hiato quoque monemur; suspicor legendum ἢ δ' αὖ τῆς ἐνεργείας ἀσθένεια || 16. ἐπείγει L Cobet Mnemos. X 191. ἐγείρει PA || 18. προσθήσω om. C add. Ch || 19. τῆς ante ἐνεργείας om. L τελειότητος ἐνεργείας P¹A τελειότης τῆς ἐν. P² || 23. τούτῳ L τούτων PA

ἡ τῆς ὑγείας ἐστὶν εὐεξία, ἣν καὶ αὐτὴν πάλιν ἐλ-
 λειπτικῶς ὀνομάζοντες ἀφορμὴν σοφισμάτων παρέχου-
 σιν· δέον γὰρ εὐεξίαν ὑγείας εἰπεῖν, οὐχ οὕτως ἀλλ'
 ἀπλῶς εὐεξίαν ὀνομάζουσιν. ἔπεται δ' ἐξ ἀνάγκης τῆδε
 τὸ κάλλος [ἄλλο τι γένος· ἔπεται ἐκείνοις], τρίτον ἀγαθὸν 5
 σώματος, ὥστ' οὐθ' ὁμογενῆ τὰ τοῦ σώματος ἀγαθὰ
 καθάπερ οὐδὲ τὰ τῆς ψυχῆς οὐθ' ὁμοίως λέγεται
 ἅπαντα, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς πρῶτόν τε καὶ καθ' ἑαυτό,
 τὸ δ' ὡς αἰτιον ἐκείνου, τό δ' ὡς ἐξ ἀνάγκης ἐπό-
 μενον. τίνος οὖν τούτων τῶν τριῶν ἡ περὶ τὸ σῶμα 10
 833 τέχνη¹ πρῶτως ἐστὶ δὴ¹ μισοργός; ἄρα γε τῆς ὑγείας
 ἢ τῆς ἐνεργείας ἢ τοῦ κάλλους; ὅτι μὲν γὰρ ἐξ ἀνάγ-
 κης ὠφελήσει τε καὶ ποιήσῃ τὰ τρία, καὶ ἔν ἐξ αὐ-
 τῶν ὁτιοῦν ὠφελῇ, πρόδηλον ἦδη γέγονεν· εἴτε γὰρ
 τὴν ἐνέργειαν, ἐξ ἀνάγκης καὶ τὴν ὑγίειαν τε καὶ τὸ 15
 κάλλος· ἢ μὲν γὰρ οὐχ οἷα τ' ἐστὶ χωρὶς τῆς ποι-
 ούσης αὐτὴν αἰτίας γενέσθαι, τὸ κάλλος δ' ἐξ ἀνάγκης
 ἔπεται· εἴτε τὴν ὑγίειαν, εὐθὺς καὶ τὴν ἐνέργειαν καὶ
 τὸ κάλλος· ἄμφω γὰρ ἦν ταύτης ἔργονα. καὶ μὴν εἰ
 τὸ κάλλος ποιεῖ, πάντως πον καὶ τὴν ὑγίειαν προπε- 20
 ποίηκεν, εἰ δὲ τοῦτο, καὶ τὴν ἐνέργειαν.

Cap. XVI. Ἀλλὰ τί τὸ πρῶτως ἐστὶν ὑπὸ τοῦ
 τεχνίτου γινόμενον, ὃ λόγος ἐπόθει θηρᾶσαι. καὶ δὴ
 φαίνεται σαφῶς ἦδη διὰ τῶν εἰρημένων ἢ μὲν τέχνη
 τὴν ὑγίειαν ἐργαζομένη, ταύτη δ' ἐξ ἀνάγκης ἐνεργεῖα 25
 τε καὶ τὸ φυσικὸν κάλλος ἀκολουθεῖ. ὅπου γὰρ πρῶ-
 τον ἐνεργῶν ὁ τεχνίτης ἴσταιται, τοῦτ' ἐστὶν αὐτοῦ τὸ

1. ἡ τῆς LP¹A ante ἡ add. οἷον P²B || 5. [ἄλλο τι γένος
 ἔπεται ἐκείνοις]* || 11. πρῶτως L(ut videtur)PA πρώτης Ch
 πρώτης K || 20. ποιεῖ* ποιεῖ P¹ ποιῇ P² ποῖ L || 25. ταύτης LP¹
 ταύτη P² || ἐνέργειαν L²P¹ ἐνέργεια L¹P²

τέλος, ἵσταται δ' ἐν τῷ τὴν κατὰ φύσιν ἐργάσασθαι
 διάθεσιν, ἀφ' ἧς ἐνεργοῦμεν, ὅπερ || ἦν ὑγίεια· ταύτην⁸³⁴
 δ' ἐργασάμενος οὐδὲν ἔτι ποιεῖ περὶ τὴν ἐνέργειαν ἢ
 τὸ κάλλος, ἔπεται γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖνα, καὶ ὁ τεχνίτης
 5 μὴ θέλῃ, καὶ κωλύσαι γ' αὐτὰ τῷ τεχνίτῃ παντάπασιν
 ἀδύνατον ἔπαξ γε τὴν ὑγίειαν ἐργασαμένῳ, αὐτὴν
 μέντοι τὴν ὑγίειαν ἐπ' αὐτῷ κωλύειν ἐστίν. εἰ δέ γέ
 πη διαφθείρειεν αὐτήν, οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτῷ τὴν κατὰ
 φύσιν ἐνέργειαν ἢ τὸ κάλλος ἐκπορίσαι τῷ σώματι.
 10 τὴν οὖν περὶ τὸ σῶμα τέχνην, ἣτις ἂν ἦ, περὶ μὲν
 τὴν ὑγίειαν ἀπάντων πρώτην τε καὶ καθ' ἑαυτήν
 πραγματεύεσθαι φαιτέον, ἐφεξῆς δὲ κατὰ τι συμβεβηκός
 τὴν τ' ἐνέργειαν καὶ τὸ κάλλος, οὐ μὴν ἀτελές γέ τι
 τούτων οὐδὲν οὐδ' ἐλλιπές, ἀλλὰ τέλει τε καὶ πλήρη
 15 καὶ ἔκρη. ὅπως μὲν οὖν ἐστὶ πολλὰ τοῦ σώματος
 ἀγαθὰ καὶ πῶς ἐν ὅτι τε μὴ πάντων ὡσαύτως ἢ περὶ
 τὸ σῶμα τέχνη πεφρόντικεν, ἀλλὰ τοῦ μὲν καθ' αὐτό,
 τοῦ δὲ κατὰ συμβεβηκός, αὐτάρκως δέδεικται.

Cap. XVII. Διὰ τί δ' οὐκ ἐνδέχεται κατ' οὐδε-
 20 μίαν ὕλην ἄλλην μὲν τέχνην τοῦ τέλους δημιουργόν,
 ἑτέραν δ' εἶναι || τὴν φυλάττουσαν, ἥδη καὶ ταῦτα⁸³⁵
 πειράσομαι δεικνύναι. καὶ πρῶτον μὲν ὡς οὐδὲ τὸ
 παράδειγμα αὐτοῖς ὁμολογεῖ τὸ σφέτερον, ἐπιδείξω,
 μετὰ ταῦτα δ' ὡς οὐδ' ἢ τῶν πραγμάτων αὐτῶν φύσις.
 25 εἴπερ γὰρ ἄλλης μὲν ἐστὶ τέχνης ὑπόδημα ποιήσασθαι,
 τὸ δ' ἠπήσασθαι τοῦτο παθὼν ἑτέρας, οὕτω τὴν τρί-
 τὴν ἐνταῦθα τέχνην ἐπέδειξαν ἡμῖν τὴν φυλακτικὴν.
 ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἱματίων, εἴπερ ἑτέρας μὲν ἐστὶ

5. θέλει PA || κωλύση L κωλύσει P || 9. ἐκπορήσαι C ἐκπο-
 ρίσαι Ch || 13. ἐντελές PA || 14. τε add. L om. PA || 24. αὐτῶν
 add. L² s. l. || 26. ἠπίσασθαι L ἐπίσταςθαι P¹ corr. P²

τέχνης ἠπήσασθαι, δημιουργῆσαι δ' ἑτέρας, ἢ τρίτη
 κἀνταῦθα τίς ἐστίν ἡ φυλακτική, λέγειν οὐχ ἔξουσιν.
 ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἡμετέρων σωμάτων καὶ ὅλως τῶν
 ὑπὸ φύσεως διοικουμένων ἢ μὲν οἶον δημιουργὸς ἢ
 φύσις ἐστὶν ἀνάλογον ὑφαντικῇ τε καὶ σκυτοτομικῇ, 5
 τὸ πονῆσαν δ' ἐπανορθοῦται γεωργός τε καὶ ἰατρός,
 ἀνάλογον αὖ καὶ οἷδε τῷ ῥάπτουσι τὰ ἱμάτια καὶ
 τῷ τὰ παλαιὰ τῶν ὑποδημάτων ἐπανορθοῦμένῳ. τὸ
 δὲ φυλάττειν ἱμάτιον ἢ ὑπόδημα καταθέμενον ἐπὶ
 τῆς οἰκίας, ὅπως μὴ κλαπείη πρὸς τινος ἢ ὑπὸ 10
 μυνῶν καταβρωθείη, τάχα μὲν οὐδὲ τέχνης ἐστὶν οὐ-
 836 δεμιᾶς ἀλλ' ἐπιμελείας μόνης. εἰ δ' ἄρα || καὶ τέχνην
 τινὲς εἶναι βούλονται φυλακτικὴν αὐτῶν, αἱ τοιαῦ-
 ται τέχναι τοῖς ἀνθρώποις ἢ στρατηγική τ' εἰσὶ καὶ
 ἢ πολιτική καὶ πρὸς ταύταις ἢ τε τῶν θυρωρῶν, 15
 εἰ βούλει, καὶ τῶν ἄλλων φυλάκων. ἵνα γὰρ μήτ'
 ἐπὶ τοῖς πολεμίοις ὦμεν ἢ ὅλως τοῖς πονηροῖς ἀν-
 θρώποις μήτ' ἐπὶ τοῖς θηρίοις, οἰκίας τε καὶ πόλεις
 οἰκοδομησάμεθα καὶ τείχη περιεβαλόμεθα καὶ στρα-
 τηγούς καὶ ἄρχοντας ἀπεδείξαμεν, ἀλλ' οὐ τοιαύτην 20
 837 τιν' ἐζητοῦμεν τέχνην ὑγείας φυλακτικὴν, ἀλλ' ἥτις
 οἶμαι περὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου πραγματευομένη
 τι, μὴ κατὰ συμβεβηκός ἀλλὰ καθ' αὐτό, σῶον
 αὐτὸ καὶ ὑγιαῖνον ἀποδείκνυσιν. ἐκάστη δὲ τῶν νῦν
 εἰρημένων οὐκ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὑγείας ἐστὶ φύλαξ, 25
 ἀλλ' ἐπειδὴ συμβέβηκεν τῷ μὴ σφαγέντι μηδ' ὑπὸ
 θηρίου καταβρωθέντι φυλάττεσθαι τὴν ὑγίειαν, ὥσπερ

1. ἠπίσασθαι L ἠπίστασθαι PA || 4. δημιουργός L δημιουργ-
 γική PA || 7. αὖ L οὖν PA || 14. τ' L τε P || 16. φυλάκων* φυ-
 λακῶν C || μήτ' L μήτε P² μή τις P¹ || 17. πολεμικοῖς A || 19. περιε-
 βαλλόμεθα C corr. K || 26. μηδ' * μήθ' C

οὖν καὶ ὅλην τὴν ζωὴν, διὰ τοῦτο κατὰ τι συμβεβηκός,
οὐ πρῶτως οὐδὲ κατὰ τὸν ἰδιον λόγον, ἐκάστη τῶν
τοιούτων τεχνῶν ὑγείας γίνεται φύλαξ.

Cap. XVIII. Ἡ πρώτη οὖν ὑγίειαν φυλάττουσα
5 κατὰ || τὸν ἑαυτῆς λόγον ἐν τίσιν ἔξει τὴν πραγματείαν; 837
ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μήτ' ἐν τοῖς οὐκ ἐξ ἀνάγκης ὁμιλοῦσι
τῷ σώματι μήτ' [ἐξ ἀνάγκης] ἐν τοῖς οὐδὲν διατιθεῖ-
σιν, ἀλλ' ἐν οἷς διατρίβει πάντως τὸ σῶμα, κἂν ἡμεῖς
μὴ βουλώμεθα, καὶ τούτων τοῖς ὠφελεῖν ἢ βλάπτειν
10 δυναμένοις, ἐν τούτοις τε καὶ περὶ ταῦτα πραγματεύ-
εσθαι. ξίφεσι μὲν οὖν καὶ θηρίοις καὶ κρημνοῖς καὶ
βρόχοις οὐκ ἐξ ἀνάγκης περιπίπτει τὸ σῶμα, ἀλλὰ τῷ
περιέχοντι ἄετι κατὰ διττὸν τρόπον ἐξ ἀνάγκης ὁμιλεῖ
καὶ πάντῃ περικεχυμένῳ καὶ διὰ τῆς εἰσπνοῆς ἔλκο-
15 μένῳ. καὶ μὲν δὴ καὶ ὕπνος καὶ ἐργήγορσις ἡσυχία
τε καὶ κίνησις ἐκ τῶν τοιούτων ἐστίν· ἀνάγκη γὰρ ἢ
ὕπνου ἢ ἐργήγορέναι ἢ ἡσυχάζειν ἢ κινεῖσθαι, ὥσπερ
οὖν καὶ λιμώττειν ἢ ἐσθίειν καὶ διψῆναι ἢ πίνειν ἢ τινα
μεταξὺ τούτων ἔχειν κατάστασιν. αἱ δὲ τῆς κοίτης
20 διαφοραὶ καὶ τῶν ἱματίων οὐκ ἀναγκαῖαι πᾶσαι· κλίνη
γὰρ ἐλεφαντόπους οὐδὲν οὔτ' ὠφελεῖ τὴν ὑγίειαν οὔτε
βλάπτει, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ σκίμπους εὐτε λῆς ἢ ἱμα- 838
τίοις εὐτελέειν ἢ πολυτελέειν ἢ τοῖς σκεύεσιν ὑαλίνοις
ἢ χρυσοῖς ἢ ἀργυροῖς ἢ ξυλίνοις χρῆσθαι καὶ παιδας
25 ἔχειν εὐμόρφους ἢ αἰσχροὺς τοὺς ὑπηρετουμένους ἢ
μηδ' ὅλως ἔχειν ἀλλ' ἑαυτῷ διακονεῖσθαι. ταῦτα μὲν
γὰρ οὐδὲν οὔτ' ὠφελεῖν οὔτε βλάπτειν ἡμᾶς πέφυκεν

2. ἐκάστη L ἐκάτερον PA ἐκατέρα B || 7. μήτε τῶν ἐξ ἀνάγκης LP¹ (τῶν del. P²) μήτε ἐξ ἀ. A ἐξ ἀνάγκης inclusi || 8. οἷς* οἷς τε C || 17. καὶ ἡσυχάζειν PA || 18. ἢ ἐσθίειν L καὶ ἐσθ. PA || διψῆναι LP διψᾶν A || 22. ταῦτα P² ταῦτα LP¹ A || ἢ ἱματίοις C καὶ ἱματ. B

οὔτε καθ' ἑαυτὰ καὶ πρῶτως οὔτε κατὰ συμβεβηκός.
 ἀλλ' οὐδὲ θερμὸς ἢ ψυχρὸς ἐδέσμευτά τε καὶ πόματα καὶ
 ἡρεμία καὶ κίνησις ἐργήγορσίς τε καὶ ὕπνος ἐξ ἀνάγκης
 ὠφελεῖ καὶ βλάπτει κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν.
 ἱμάτιον δὲ τρύχινον ἐν χειμῶνι καὶ βαρὺ καὶ πνιγῶδες 5
 ἐν [τῷ] θέρει βλάπτει μὲν <οὐκ> ἐξ ἀνάγκης ἀλλὰ
 κατὰ συμβεβηκός, ὅτι κρύει καὶ θάλλει τιμωρεῖται.

Cap. XIX. Ταῦτ' οὖν, ὅσα καθ' αὐτὰ δύναμιν
 ἔχει βλάβης τινὸς ἢ ὠφελείας, ὁ τῆς ὑγιείας προνο-
 ούμενος ἐπισκοπεῖται. πῶς καὶ τίνα τρόπον; ἐπειδὴν 10
 μὲν ἱκανῶς ἤδη τὸ σῶμα κενώσεως ἔχη καὶ κίνδυνος ἤκη
 βλάβης αἰσθητῆς, τρέφεσθαι κελεύων, ἐπειδὴν δὲ ξη-
 839 ραίνηται μᾶλλον ἢ τοῦ μετρίου καὶ κίνδυνος ἢ κἀν-
 τεῦθεν ἤδη βλαβῆναι, πίνειν ἀξιῶν· οὕτω δὲ καὶ γυ-
 μνάζων μὲν, ἐπειδὴν ῥῶσαι μὲν βούληται τὴν διοικοῦσαν 15
 ἡμᾶς δύναμιν, ἐκκαθῆραι δὲ τοὺς κατὰ λεπτὸν πόρους,
 ἡσυχάζειν δὲ προστάτων, ἐπειδὴν ἤτοι κάμνειν πρὸς
 τῶν γυμνασίων αἰσθηται ἢ διαφορεῖσθαι τὸ σῶμα
 πέρα τοῦ προσήκοντος, ἀλλὰ καὶ τὴν γαστέρα λαπάτ-
 των μὲν, ἣν ἴσχηται, κατέχων δέ, ἣν ἐκταράττηται, 20
 καὶ τᾶλλα δὴ πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκαστα
 πραγματευόμενος, ἐν κεφαλαίῳ τῷδε προσέχων τὸν
 νοῦν, ἐπειδὴν μὲν ἀκριβῶς ὑγιεινῶς ἔχη τὸ σῶμα, μηδὲν

1. ἑαυτὸ PA || 6. [τῷ]* || <οὐκ> ἐξ ἀνάγκης* ἐξ ἀνάγκης C ||
 ἀλλ' οὐ κατὰ συμβεβηκός PA || 7. ὅτι L (per compendium scr.)
 τῷ τε PA || 9. ὠφελείας C τῆς ὠφ. B || 11. ἦνοι C corr. K ||
 15. μὲν post γυμνάζων add. LP om. A || 16. ἐκκαθῆραι* ἐκκα-
 θαίρει L ἐκκαθῆραι PA || δέ* τε C || τοὺς κατὰ λεπτὸν πόρον LP¹
 τὰ κατὰ λεπτοὺς πόρους AP² || 19. λαπάττων μηδεὶς ἴσχηται P
 corr. P²; in L ἦν altera manu scriptum est || 21. τὰ ἄλλα C ||
 22. ἐν κεφαλαίῳ LP¹ ἐνὶ κεφ. P²A || 23. post ἀκριβῶς in L hoc
 signum est x, quo moneamur vocabulum ὑγιεινῶς in margine
 adscriptum huc esse referendum; ἀκριβῶς ἔχη καὶ ὑγιῶς PA

νεωτερίζειν, ἐπειδὴν δὲ κατὰ τι τῆς ἀκριβοῦς ἐξιστῆται
 συμμετρίας, εὐθὺς ἀντεισάγειν τὸ λείπον, πρὶν μεγά-
 λην γενέσθαι τὴν εἰς τὸ παρὰ φύσιν ἐκτροπὴν, ὥσπερ ἂν
 εἰ τὰς κρόκας ἐκρεούσας ἱματίου τινὸς οὐχ ἅμα πάσας
 5 οὐδ' ἄθρόας ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μίαν ὁ τοῦτ'
 ἔργον πεποιημένος ἴψο παρεδρεύων, ὥς λανθάνειν
 τοὺς πολλοὺς τὴν ἐπανόρθωσιν ὑπὸ σμικρότητος. τοι-
 οῦτον γὰρ τινα χρῆ καὶ τὸν τοῖς ὑγιαίνουσιν ἐφ'esτωτα
 τεχνίτην εἶναι συμ-κρᾶς διαφθορᾶς καὶ βλάβης αἰσθη-840
 10 τικόν θ' ἅμα καὶ ἐπανορθωτικόν. εἰ δέ γ' ἀπαθὲς
 ἔμεινε πάντῃ τὸ σῶμα καὶ τοιοῦτον, οἷόνπερ ὁ ποιήσας
 αὐτὸ τεχνίτης ἀπέλειπεν, οὐκ ἂν ἐδεῖτο τοῦ διὰ παντὸς
 ἐπανορθουμένου. νυνὶ δ' ἐπειδὴ διαρρεῖ τε καὶ φθεί-
 ρεται, δεῖται τινος ἐπιστάτου παρεδρεύοντος, ὃς καὶ
 15 γνωριεῖ τὸ κενούμενον ὁποῖόν τ' ἐστὶ καὶ ὁπόσον ἰάσε-
 ται τε παραχρῆμα τοιοῦτόν τε καὶ τοσοῦτον ἕτερον
 ἀντεισάγων. ἀπορρεῖ τὸ κατὰ φύσιν ὑγρόν· ἐπάρδειν
 χρῆ τὴν ἴσιν ὑγρότητα πόμα παρέχοντα. διαφορεῖται
 τὸ θερμόν· ἀντεισάγειν χρῆ τοσοῦτον ἕτερον. ἐκκενοῦ-
 20 ται τὸ ξηρόν· ἤδη καιρὸς τρέφειν· ἐνὶ λόγῳ τὸ δια-
 φορούμενον καὶ ἀπολλύμενον ἐπανορθοῦσθαι κατὰ
 βραχὺ πρὸ τοῦ τοῖς πολλοῖς γενέσθαι κατάφωρον.

Cap. XX. Ὡσπερ οὖν εἰ δύο τινὲ πίθῳ νοήσαις
 τετρημένῳ πολλαχόθι, μεστῶ μὲν ἅμφω τὰ πρῶτα,
 25 κενουμένῳ δ' ὁμοίως ὑπὸ τῶν ἐκροῶν, εἴῃ δὲ τῷ μὲν
 ἐπιστατῶν τις ἀεὶ προσεδρεύων ἐπαντλῶν ἴσον ἐκάστοτε

1. ἐξίσταται C corr. K || 5. τοῦτ' LP τοῦτο A || 7. σμικρό-
 τητα P¹ corr. P² || 9. διαφορᾶς PA || 12. ἀπέλειπεν C ἀπέλειπεν
 Ch || 13. διαρρεῖται καὶ PA || 20. ξηρόν C στερεόν coniecit
 Crassus in ed. Iunt., quod recepit Ch || 21. καὶ ἀπολλύμενον L²
 s. l. || 23. εἴ] οἴ PA || τινὲ C τινὲς Ch || νοήσαις LP¹ ὄντε P² A ||
 26. τις add. L² s. l.

841 τῷ κενουμένῳ, ἢ θατέρῳ δέ, πρὶν <ἄν> ἱκανῶς ἐκκενω-
θῇ, μηδεὶς παρείη, τηνικαῦτα δ' ἐξαίφνης ἐπιστάς τις
ἀθρόως πληρώσειεν, εὐδηλον, ὡς τὸν μὲν ἕτερον τῶν
πίθων οὐδέποτε ἐκκενοῦσθαι τε καὶ πληροῦσθαι, τὸν
δ' ἕτερον ἄμφω ταῦτα πάσχειν οἱ πολλοὶ τῶν θεωμέ- 5
νων ἐροῦσιν, οὕτως ἔχει καὶ τῶν ὑγιαίνοντων τε καὶ
νοσούντων σωμαμάτων. ἐπανορθοῦται μὲν ἄμφω ταῦτα
μία τέχνη καθ' ἓνα τρόπον ἀντεισάγουσα τὸ λείπον,
ἢ διαφορὰ δ' ἐν τῷ ποσῷ τῆς ἐπανορθώσεως, οὐκ ἐν
τῷ ποιῷ. 10

Cap. XXI. Καὶ μὴν ἡ κατὰ τὸ ποσὸν ἐν τοῖς
γιγνομένοις διαφορὰ μιᾶς ἐστὶ τέχνης· εἰ δὲ γ' ἄλλης
ἔσεσθαι μέλλοι, πάντως χρὴ παραλλάξαι τῷ ποιῷ. εἰ
δ', ὅτι τοῦ μὲν ἐφθασεν ἐκρυῖναι πολλά, πρὶν ἀφι-
κῆσθαι τὸν τεχνίτην, ὁ δ' ἕτερος ἀεὶ παρεδρεύοντος 15
εὐτυχίᾳς αὐτῷ μεστὸς διαφυλάττεται, τούτου χάριν
ἡγῇ διττὸν εἶναι τὸν τρόπον τῆς ἐπανορθώσεως,
οὐκ ὁρθῶς ἔγνωκας· οὐ γὰρ ἄλλη μὲν τέχνη μίαν
842 ἀντεισάγει κρόκην ἐκρυεῖσαν, ἄλλη ἢ δὲ τρεῖς ἢ τέττα-
ρας ἢ πεντακοσίας οὐδ' ἄλλη μὲν τέχνη σμικρόν τι 20
τοῦ τοίχου πονήσαν ἐπανορθοῦται, μείζον δ' αὐτοῦ
πάθος ἐτέραν ἐπιζητεῖ τέχνην· καθόλου γὰρ ὃ τρόπῳ
γέγονεν ἕκαστον τῶν ὄντων, τούτῳ καὶ φθειρόμενον
ἐπανορθοῦται. κρόκαι στήμοσι διαπλακεῖσαι ποιοῦσιν
ἱμάτιον. ἄρ' οὖν ἡ παθεῖν ἔξω τούτων ἱμάτιον ἢ 25

1. <ἄν>* || 8. καὶ ante καθ' add. PA om. L || 16. αὐτῷ K
αὐτῶν P¹ αὐτῷ LP²A || 19. ἀντεισάγειν PA || τέσσαρας L ||
21. verba μείζον δ' αὐτοῦ usque ad ἐπανορθοῦται a L¹P¹
omissa in marg. add. L²P², eadem in A desiderantur, asteri-
scus autem appictus hiare orationem significat || 22. καθόλου
γὰρ ὃ τρόπῳ L καθὸ γ. ὃ τρ. P ἐπὶ γὰρ τῷ τρ. B ἐπὶ γ. τῷ
τρόπῳ ὃ K || 23. τοῦτο L

ἰαθῆναι δυνατόν; δεῖ δὴ πάντως, εἴ γε πάσχει τι πάθος, ἥτοι στήμονα παθεῖν ἢ κρόκην ἢ συναμφότερα ἱασίν τε μίαν εἶναι τῆς κρόκης ἀεὶ διαπλεκομένης τῷ στήμονι μιμήσει τῆς γενέσεως.

- 5 Cap. XXII. Ἄλλ' αἱ κατὰ μέρος ἐνεργεῖαι τοὺς πολλοὺς ἐξαπατῶσιν οὐ δυναμένους θεάσασθαι τὸ καθόλου· μεθόδου γὰρ ἤδη λογικῆς τὸ τοιοῦτον, ἣν οὐτ' ἔμαθον οὐτ' ἥσκησαν οἱ τολμῶντες ἐκάστης ἡμέρας εἰς τὰ προβλήματα λέγειν. ἄμεινον γὰρ ἦν, εἴπερ
10 ἥδεσαν ἐκείνην, διδάξαι τοὺς μαθητὰς ἄπαξ, οὐ μυρία προβλήματα διέρχεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἐκείνην μαθὼν οὐδὲν ἔτι δεῖται τῶν μυρίων ἑαυτῷ γε πάντα καλῶς διαιρεῖσθαι δυνάμενος, || ὁ δ' ἀγνοῶν ἔτι τὴν μέθοδον 843
πρὸς τῷ μὴ γινώσκειν, εἰ κακῶς εἴρηται τὰ μυρία, 15
καμπόλλων ἔτι προβλημάτων, ὧν οὐκ ἀκήκοεν, ἐπιδείης ἔστιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁδοῦ τι πάρεργον ἡμῖν εἰρησθῶ
πρὸς γε τοὺς ἐκάστης ἡμέρας εἰς τὰ προβλήματα λέγοντας τοῖς μαθηταῖς, οὔτε δ' αὐτοὺς εἰδότας, ὅ τι λέγουσιν, ἔστ' ἂν ἀμαθεῖς θ' ἅμα καὶ ἀγύμναστοι θεωρίας
20 ὑπάρχουσι λογικῆς, ἐξαπατῶντάς τε τοὺς μαθητὰς ἀγνοίᾳ τοῦ κριτηρίου. καὶ γὰρ οὖν κἀνταῦθα πότερον ταῖς κατὰ μέρος ἐνεργείαις ἢ ταῖς καθόλου διακριτέον ἔστι τὰς τέχνας ἀπ' ἀλλήλων, ἢ τοῦτο μὲν οὐχί, τοῖς σκοποῖς δὲ καὶ τοῖς τέλεσιν ἢ μηδὲ τούτοις, ἀλλὰ ταῖς
25 ὕλαις τε καὶ τοῖς ὀργάνοις καὶ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τῇ θεωρίᾳ, μὴδ' ὅλως σκεψάμενοι ληροῦσιν ὑπὲρ ὧν οὐκ

1. δεῖ L² εἰ L¹ || 2. εἴτοι L || 3. τῆς κρόκης ἀεὶ διαπλεκομένης L τὴν κρόκην ἀ. διαπλεκομένης (sic) P¹ διαπλεκομένην corr. P² || 10. εἶδεσαν PA || 11. γὰρ om. PA || 17. ἐκατέρας P¹ ἐκάστης P² || 19. verba θεωρίας ὑπάρχουσι λογικῆς ἐξαπατῶντάς τε τοὺς μαθητὰς ἀγνοίᾳ e codice L restitui, PA om || 20. ὑπάρχουσι L

ἴσασιν. ἔμεινον οὖν ἴσως ἐστὶ καὶ ἡμᾶς, ἐπειδήπερ ἔπαξ ὑπέστημέν σοι τὸν ἄθλον τοῦτον ἐκτελέσαι, διελθεῖν τι καὶ περὶ τῶν ῥηθέντων ἀπάντων ὡς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων ἀρξαμένους αὐτίς ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἐνεργειῶν.

5

Cap. XXIII. Ἔστιν οὖν τις ἐνέργεια κατὰ μέρος, ἢ χρώμενοι τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν ἀναρράπτομεν, 844 ἑτέρα ἢ δὲ τῇδε μὴδὲν εἰκνῆα, δι' ἧς ὑποχύματα παρ-
άγομεν, ἄλλαι δὲ τρίτη καὶ τετάρτη μὴτ' ἀλλήλαις τι μὴτε ταῖσδε προσεοικνῆαι, καθ' ὧς ὅστουν κατεαγὸς ἐκ 10
μὲν τῆς κεφαλῆς ἐκκόπτομεν, ἐν ἄλλῳ δὲ μέρει τοῦ σώματος, οἷον βραχίονι καὶ πῆχει, κατατείναντές τε καὶ διαπλάσαντες ἐπιδούμεν. ὧν ἀπασῶν ἐνεργειῶν ἀποκεχώρηκε πάμπολυ κήλης χειρουργία καὶ ταύτης ἢ 15
τῶν κερῶν καὶ πασῶν ὁμοῦ τῶν εἰρημένων ἢ τοῦ κατὰ τὴν κύστιν λίθου. καὶ τούτων μὲν ἔτι τὰ πλεῖστα μετὰ σμίλης ἐνεργοῦμεν· ὑπαλεῖψαι δ' ὀφθαλμὸν ἢ ἔρθρον ἐμβαλεῖν ἢ καταπλάσαι τι μέρος ἢ καθετῆρι χρῆσθαι καλῶς ἢ σικύαν κολλῆσαι γίνεται μὲν ἄνευ 20
σμίλης, ἀποκεχώρηκε δὲ καὶ ἀλλήλων πάμπολυ καὶ τῶν προειρημένων, ὥσπερ γε καὶ τὸ φλέβα τεμεῖν καὶ ἀρτηρίαν διελεῖν καὶ ἀποσχάσαι τὸ δέσμα καὶ παρ-
κεντῆσαι τοὺς ὑδεριῶντας ἀλλήλων διενήνοχε καὶ συμ-
πάντων τῶν προειρημένων. καὶ αὐταὶ μὲν ἔτι καὶ 25
πρὸς ταύταις ἕτεραι μυρίαὶ χειρουργίαι τινὲς ἐνε-
845 γοῦνται δι' αὐτῶν <τῶν χειρῶν>. τῶν δὲ φαρμακευ-
όντων ὅλως ἕτερον τὸ γένος ἀλλήλων τε καὶ προσέτι

13. ὧν P om. L¹ ἢ L² ὡς A ὧν ὡς B || 14. πάμπολυ L (per compendium scr.) πάμπολλα PA, item v. 20 || 26. <τῶν χειρῶν>* cf. Gal. XV 425. XIX 358; αὐτῶν tollendum videtur || 27. τὸ ante γένος om. P¹ add. P²

τῶν κατὰ χειρουργίαν· οὐδὲν γὰρ ἔοικεν ἑλλεβόρου
 πόσις καὶ ἐδωδὴ σιτίων οὐδ' ἄσιτία κλυστήρι καὶ τριψίς
 λουτροῦ. τούτων δ' ἐπὶ πλέον ἀποκεχώρηκεν ἕλκος
 πλύναι τε καὶ καθῆραι καὶ φάρμακον ὑγρὸν ἐπιθεῖναι
 5 καὶ αὐθις ξηρὸν αἰωρηθῆναι τε καὶ περιπατῆσαι καὶ
 παλαῖσαι καὶ σκαμμωνίαν ἢ μελίκρατον πιεῖν. οἷς ἅπα-
 σιν οὐδὲν ἔοικεν ἢ τῶν σφυγμῶν τε καὶ τῆς θερμοσίας
 διάγνωσις, καίτοι δι' ἄκρων τῶν χειρῶν ἐνεργοῦμεν,
 καθάπερ οἶμαι καὶ ἢ τῶν ἐν τοῖς ἀφισταμένοις μέρεσι
 10 περιεχομένων ὑγρῶν ἢ τῶν ὕγκων τῶν ὑδρικών ἢ
 γαγγλίων ἢ ἀθερωμάτων ἢ μελικηρίδων ἢ στεατωμά-
 των· οὐ γὰρ ταῖς αὐταῖς ἐπιβολαῖς τε καὶ κινήσεσι
 τῶν δακτύλων καὶ μεταγωγαῖς καὶ θλίψεσιν ἄλλ' ἐνίοτε
 πάμπολυ διαφερούσαις ἐπὶ τῶν εἰρημένων χρώμεθα.
 15 κινδυνεύομεν γοῦν ὅλης ἡμέρας οὐδὲν ἕλλο λέγειν ἢ
 τῶν ἐνεργειῶν τὰς διαφοράς· οὕτω πάμπολυ τὸ πλη-
 θος αὐτῶν ἐστίν. ||

Cap. XXIV. Ἄλλ' ἤδη καὶ τούτων ἱκανῶς ἔν τις 846
 γνωρίζοι, πηλίκον ἀμαρτάνουσιν, ὅσοι ταῖς κατὰ μέρος
 20 ἐνεργείαις ἡγοῦνται χρῆναι διακρίνειν τὰς τέχνας. οὐ-
 δεῖς γοῦν οὕτως ἡλίθιος οὐδ' ἐμπληκτός ἐστίν, ὅς
 ἀφαιρήσεται μὲν τῆς ἱατρικῆς τὰς εἰρημένους ἐνεργείας,
 ἕλλην δέ τινα καθ' ἐκάστην αὐτῶν ἐπιστήσῃ τέχνην
 ἥτοι κηλοτομικήν, ὥς νῦν ὀνομάζουσί τινες, ἢ λιθοτο-
 25 μικήν ἢ παρακεντητικήν. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα τόνδε
 μὲν τινα κηλοτόμον εἶναι φασί, παρακεντητὴν δὲ τόνδε,
 λιθοτόμον δὲ τόνδε, πάντας γοῦν ἱατροὺς αὐτοὺς ὀνο-

1. ἑλλεβόρου PA || 12. αὐταῖς] αὐτῶν PA || 15. ὅλης ἡμέρας L
 ὅλης τῆς ἡμέρας PA || 25. καὶ post γὰρ add. L om. PA 26. κη-
 λοτό^μ (i. e. κηλοτόμον) L κηλοτομικὸν PA || παρακεντη^τ (i. e.
 παρακεντητὴν) L παρακεντητὸν P¹ παρακεντητικὸν P²A

μάζουσιν, ὥσπερ οἶμαι καὶ τοὺς ἀπὸ μορίων τινῶν
 ὠνομασμένους, ὧν ἔξαιρέτως προνοοῦνται. καὶ γὰρ
 οὖν καὶ τούτους ὀφθαλμικούς τε καὶ ὠτικούς καὶ
 ὀδοντικούς ἰατροὺς ὀνομάζουσιν, ἑτέρους δ' ἀπὸ τῆς
 ὕλης προσηγόρευσαν ἦτοι διαιτητικούς καὶ φαρμακευ- 5
 τικούς ἢ καὶ νῆ Δία βοτανικούς· εἰδὲ δ' οὐ καὶ οἰνο-
 δότας καὶ ἐλλεβοροδότας ἰατροὺς τινὰς ἐκάλεσαν ἐκ
 τοῦ πολλάκις αὐτοὺς θεάσασθαι ταῖς τοιαύταις ὕλαις
 847 χρωμένους. ἔχουσι γὰρ οἶμαι || λογικὰς ἀρχὰς ἅπαντες
 ἄνθρωποι φύσει καὶ γινώσκουσιν οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δ' 10
 ἥττον, ὥς ἔστι μὲν τι καὶ ταὐτὸν ἐν ταῖς ἐνεργείαις,
 ἔστι δέ τι καὶ διαφέρειν. οὗ μὲν οὖν ἕνεκα γίνονται,
 ταὐτόν [ὑγεία παρὰ πᾶσιν ὁ σκοπός], ὁ τρόπος δ' οὐχ
 εἷς ἀπασῶν, ἀλλ' εἷς ἀριθμὸν ἐξήκει πάμπολυν. εἰ μὲν
 δὴ τις, ὥσπερ καὶ Πλάτων ἐκάστου τὸν τρόπον τε 15
 καὶ καθόλου σκοπὸν μίαν ἐπιστήσας τέχνην, εἴτ' εἰς
 εἶδη τε καὶ διαφορὰς τέμνων αὐτὴν αὐθις ἐκείνων τῶν
 τμημάτων ἕκαστον ὀνομάζει τέχνην, οὕτω καὶ αὐτὸς
 ἐθελήσειε διαιτητικὴν τινὰ καὶ φαρμακευτικὴν καὶ
 χειρουργικὴν ὀνομάζειν τέχνην, οὐκ ἂν ἔχοιμι τούτῳ 20
 γ' οὐδὲν ἐγκαλεῖν. οὕτω δὲ καὶ ἐν τῶν εἰρημένων
 ἕκαστον τέμνων, οἷον τὴν δίαιταν εἰς τε τὰ προσφε-
 ρόμενα καὶ κενούμενα καὶ ποιούμενα καὶ ἔξωθεν προσ-
 πίπτοντα, καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἰδίαν τινὰ τέχνην
 ἐπιστήσειεν, οὐδ' ἂν τούτῳ τι μεμψαίμην. οὐδὲ γὰρ 25

7. ἐλεβοροδότας P¹ ἐλεβοροδότας P²A || 8. ταῖς om. A || τοι-
 αύταις om. LP¹ add. P² in marg. || 11. μὲν τι L μὲν τοι PA
 ἐν τι B || 12. οὖν om. L¹ add. L² || 13. verba ὑγεία παρὰ πᾶσιν
 ὁ σκοπός ab interprete addita esse ratus inclusi || 14. πάμπολν L
 πάμπολν A || 21. καὶ ἐν L¹ (nunc ἐν erasum) καὶ ἐν PA || 25. τού-
 του PA || μεμψαίμην L μεμψαίμην (sic) PA μεμφοίμην Ch

οὐδ' εἰ πάλιν αὐτὰ ταῦτα κατατέμνοι πολυειδῶς ἄχρη-
των κατὰ μέρος, οὐκ ἂν κωλύσαιμι λέγειν αὐτόν, ὥς
ἐν τοῖς || προσφερομένοις ἄλλη μὲν ἐστὶ τέχνη φαρμά- 848
κων, ἄλλη δ' ἐδεσμάτων, ἄλλη δὲ πομάτων, καὶ καθ'
5 ἕκαστον αὐτῶν ἐδέσματος τοῦδε καὶ τοῦδε καὶ πόμα-
τος τοῦδε καὶ τοῦδε καὶ φαρμάκου τοῦδε καὶ τοῦδε
συγχωρήσαιμ' ἂν ἰδίαν εἶναι λέγειν τὴν τέχνην· εἰ δ'
οἶεται ταύτας ἀλλήλων διαφέρειν τὰς τέχνας, ὥς
ἀριθμητικὴν, εἰ τύχοι, ῥητορικὴς ἢ ταύτην οἰκοδομι-
10 κῆς τε καὶ τεκτονικῆς, οὐκ ἂν ἔτι συγχωρήσαιμι. ταύ-
ταις μὲν γὰρ οὐδεὶς ἐστὶ σκοπὸς κοινός, ἐκείναις δὲ
ταῖς ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημέναις εἰς κοινὸς ἀπάσαις
πρόκειται σκοπός, ὑγίεια. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῆς ῥητορι-
κῆς, μιᾶς οὗσης τέχνης, ἄλλην μὲν τινα προοιμίου,
15 διηγήσεως δ' ἄλλην καὶ πίστεων γε καὶ τῶν καλου- 855
μένων ἐπιλόγων ἄλλην εἶναι συγχωρήσω τέχνην, εἰ μοι
μόνον ἐν γε τοῦτο φυλάττοιτο, μιᾶς εἶναι τέχνης
αὐτά, εἴτ' εἶδη βούλει καλεῖν εἴτε μέρη, κατὰ τὸν αὐ-
τὸν οἶμαι τρόπον ἔχει κατὰ τῆς ἰατρικῆς· ἄλλην μὲν
20 τινα τέχνην ἐρῶ χειρουργικὴν, ἄλλην δὲ διαιτητικὴν,
ἄλλην δὲ φαρμακευτικὴν, εἰ τοῦθ' ἐν μοι φυλάττοιτο
μόνον, ὥς εἰς ταύταις ἀπάσαις σκοπός, δι' ὃν ἀναγκά-
ζονται μιᾶς || εἶναι τέχνης μόρια. τὰ γοῦν ἀνομοιότατα 849
συνάγειν οὗτος φαίνεται καὶ συνδεῖν καὶ ἀναγκάζειν
25 εἰς μίαν ἅπαντα τέχνην συντελεῖν. ἐκκόπτει τις ἢ
ἀποκόπτει τὸ σεσηπός, ἄλλος δ' ἀνατρέφει τε καὶ σω-
κοῖ τὸ κοῖλον. ἐναντία μὲν οὕτως καὶ πάντη διαφέ-

1. κατατέμνοι L τέμνοι PA || 11. οὐδεὶς C οὐχ εἰς K || κοι-
νός post σκοπός add. C om. K || 17. ἐν γε τοῦτο in rasura L² ||
22. δι' ὃν P² δι' ὧν L || 24. οὗτος* οὕτως C || 27. ἐναντία*
ἐναντίον C || post οὕτως in L scriptum erat εἰπόντι nunc ex-
punctum || πάντη* πάντα C

ροντα δόξει τὰ πράγμαθ' ὑπάρχειν. αἵ τε γὰρ ἐνεργεῖαι
 διαφέρουσι πολὺ καὶ τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῶν ἐναν-
 τίον. ὁ μὲν γὰρ [καὶ] τῶν ὄντων ἀφαιρεῖ τι, τῷ δ'
 ἔργον γεννῆσαι τιν' οὐσίαν οὐκ οὔσαν. ἀλλ' οὐδετέρω
 γε τοῦτ' αὐτὸ πρόκειται καθ' αὐτό, τῷ μὲν ἐκκόψαι 5
 τι, τῷ δὲ γεννῆσαι, ὥσπερ οὐδὲ καῦσαι τι καὶ τεμεῖν
 οὐδ' ἄλλο τῶν πάντων οὐδὲν αὐτὸ δι' ἑαυτὸ μεταχει-
 ρίζεται τις, ἀλλ' ὥς ἄνευ τούτου τυχεῖν ὑγείας οὐ
 δυνάμενος, ἐφ' ἣν ἐπείγονται μὲν ἅπαντες, οὐ μὴν
 ταῖς αὐταῖς ὁδοῖς χρώμενοι. διὰ μὲν δὴ τὸ κοινὸν 10
 τοῦ σκοποῦ πάντες ἰατροὶ καλοῦνται, διὰ δὲ τὸ τῆς
 ἐνεργείας ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ μορίου διάφορον ἦτοι
 χειρουργὸς ἢ φαρμακευτὴς ἢ ὀφθαλμικός, χειρουργὸς
 μὲν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας, φαρμακευτὴς δ' ἀπὸ τῆς ὕλης,
 850 ὀφθαλμικός δ' ἀπὸ τοῦ μορίου. τῷ γὰρ καὶ τὰ ἴδια 15
 θεραπεύόμενα διαφέρειν ἀλλήλων οὐκ ὀλίγον αὐτοῦς
 τε τοὺς θεραπεύοντας ἐνεργείαις τε καὶ ὕλαις χρῆσθαι
 διαφόροις οἱ μὲν ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν, οἱ δ' ἀπὸ τῶν
 μορίων, οἱ δ' ἀπὸ τῶν ὕλων ὠνομάσθησαν ὀφθαλμι-
 κοὶ τε καὶ χειρουργικοὶ καὶ φαρμακευταί, κοινῇ δ' 20
 ἅπαντες ἀπὸ τοῦ τέλους ἰατροί. δέδεικται γὰρ ἐμ-
 προσθεν, ὥς ἅπαντα τέχνη περὶ τὸ τῆς ὑποβεβλημένης
 οὐσίας ἀγαθὸν ἔσπευκεν, ἐνθ' ἔν τι καθ' ἑκάστην αὐ-
 τῶν ἐστὶ τὸ πρῶτον ἀγαθόν. εἰ δ', ὅτι καλῶς ἀναρ-
 ράπτων ὁδε τις τὰ βλέφαρα κακῶς, εἰ τύχοι, φαρμα- 25
 κεύει καὶ τις ἄριστος ὢν ἐν φαρμακείᾳ διαιτῶν ὁρθῶς
 οὐκ ἐπίσταται καὶ τοῦτ' ἄλλος ἡσκηκῶς οὐκ ἐγγυμνά-

1. πράγμαθ' L πράγματα PA || 3. [καὶ]* || 5. τῷ μὲν] τὸ
 μὲν LP¹ || 6. τῷ δὲ] τὸ δὲ LP¹ || 10. αὐτῶν P¹ αὐταῖς P²
 14. δ' L δὲ PA || 15. τῷ ante γὰρ in rasura L || 16. αὐτοῦς τε
 καὶ PA καὶ del. Ch || 23. ἐνθ' ἐν τοι (τοι add. L² s. l.) L ἐνθ'
 ἐν τι PA

σατο τὰς χεῖρας, ἑτέρας ἀλλήλων πάντη τὰς τέχνας
 ὑποληψόμεθα, πρῶτον μὲν οὐ τρεῖς μόνον ἀλλὰ καὶ
 τριακοσίας οὕτω γε ποιήσομεν· ὁ μὲν γὰρ τις καθε-
 τήρι χρῆται καλῶς, ὁ δὲ κλυστήρι, φλεβοτομεῖ δ' ἄλλος,
 5 ἀρτηριοτομεῖ δ' ἕτερος· εἶθ' ὅταν εὗρεθῇ τις ἅπαντα
 καλῶς ποιῶν, οὕτως αὖ πάλιν ἅπασαι μία γενήσονται.
 καὶ μὴν ἑκατέρως || μοχθηρόν, ἢ διὰ τὴν ἀφυΐαν τῶν 851
 τεχνιτῶν εἰς πολλὰς κατακερματίζειν τὴν μίαν ἢ διὰ
 τὴν εὐφυΐαν εἰς μίαν ἀνάγειν τὰς πολλὰς. ὁ μὲν γὰρ
 10 πρότερος λόγος οὔτε τὴν ῥητορικὴν ἐάσει μίαν εἶναι
 τέχνην οὔτε τὴν ἀριθμητικὴν ἢ γεωμετρικὴν ἢ μουσικὴν
 οὐδ' ἄλλην τινὰ τῶν ἀξιολόγων, ὅς διὰ τὸ μέγεθος οἱ
 πολλοὶ τῶν μεταχειριζομένων ἀδυνατοῦσιν ὅλας ἐκμαν-
 θάνειν· ὁ δὲ δεύτερος εἰς μίαν ἀνάξει τέχνην ἐνίοτε
 15 τὰς μηδαμῶς κοινωνούσας· εἰ γὰρ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος
 ἀριθμητικὸς θ' ἅμα καὶ γραμματικὸς εἴη καὶ φιλόσο-
 φος, ἐξέσται τινὶ μιᾷς εἶναι νομίζειν ἀπάσας μόρια.

Cap. XXV. Μὴ τοίνυν μήτε τῷ πλήθει τῶν ἐργα-
 ζομένων τὰς τέχνας ἀλλὰ τοῖς προκειμένοις σκοποῖς
 20 διαιρώμεθα μήτ' εἰς τὰς κατὰ μέρος ἐνεργείας ἀπο-
 βλέπουμεν ἀλλ' εἰς τὰς καθόλου. κοινὸν γὰρ ἐν ἐπὶ
 πάσαις ταῖς κατὰ μέρος ἐνεργείαις ἐκάστη τῶν τεχνῶν
 εὐρήσεις τι· διὸ καίτοι πάμπολυ δοκοῦσαι διαφέρειν
 ὅμως οὐ κεκώλυνται μιᾷς εἶναι τεχνῆς μόρια. τὸ γοῦν
 25 ὑφαίνειν ἱμάτιον οὐδὲν ἄλλ' ἐστὶν || ἢ κρόκας στήμοσι 852
 διαπλέκειν. ἄρ' οὖν ἕτερόν τι τοῦδε τὸ ῥάπτειν ἐστίν;
 οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ τούτῳ διαπλέκονται κρόκαι στή-

8. τεχνῶν PA || 9. ἀνάγειν* ἄγειν C || 10. verba οὔτε τὴν
 ῥητορικὴν ἐ. μ. εἰ. τέχνην om. L¹ add. L² in marg. || 11. οὔτε
 τὴν ἀριθμ. ἢ in rasura L² || 13. ἀδυνατοῦντες P¹ ἀδυνατοῦσιν P² ||

23. καίτοι* καὶ τι C || πάμπό² L || 26. τοῦ ῥάπτειν PA

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

μοσιν. ὥς εἴ γε καὶ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς ἐβούλετό τις
 ἔννευ τῆς ὑφαντικῆς ἐνεργείας ἐτέρῳ τρόπῳ διαπλέξαι
 τὰς κρόκας τοῖς στήμοσιν, ἥτοι καθ' ὃν νῦν ἡπῶνται
 τὰ θάγυντα τῶν ἱματίων ἢ καθ' ὃν τοὺς ταλάρους ἢ
 τὰς σπυρίδας ἢ τὰ δίκτυα πλέκουσιν, ἐποίησε μὲν ἂν 5
 οὐδὲν ἥτιον ἱμάτιον, ἀλλ' ἐν χρόνῳ παμπόλλῳ. στοχα-
 ζόμενοι τοίνυν οὐχ ἀπλῶς τοῦ τέλους, ἀλλὰ τοῦ θᾶττον
 ἐξικέσθαι πρὸς αὐτὸ τὴν διὰ τῶν ἰστίων ἐπενόησαν
 ὑφαντικὴν οὐκ ἐν τῷ καθόλου τῶν εἰρημένων δια-
 λάττουσαν ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ μέρος. οὕτω δὲ καὶ τῆς 10
 ἱατρικῆς ἀνάριθμα μὲν οὖν ὥς οὕτω φάναι τὰ κατὰ
 μέρος, ἀλλὰ τό γε καθόλου πᾶσιν ἔργον κοινόν· ὃ τε
 γὰρ ἀφαιρῶν τι τοῦ σώματος ὥς περιττὸν ὃ τε προσ-
 τιθεῖς ὥς λείπον ἐν ἑμῶι ποιοῦσι καθόλου τὴν κατὰ
 φύσιν ἐκπορίζοντες τῷ σώματι συμμετρίαν, ἥτις ἦν 15
 ὑγίεια· οὕτω δὲ καὶ ὁ θερμαίνων καὶ ὁ ψύχων καὶ ὁ
 ξηραίνων καὶ ὁ ὑγραίνων. ||

853 Cap. XXVI. Ὡς γάρ, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς εὐθὺς οἶόν
 τ' ἦν ἡμῖν γεννησάι ζῶον, οὐκ ἄλλῳ μὲν [οὖν] ἂν
 τινι λόγῳ τὴν γενεσιν αὐτοῦ τὴν πρώτην, ἄλλῳ δ' ἂν 20
 ἐποιούμεθα τὴν ἐπανόρθωσιν, οὕτως, ἐπεὶ μηδέτερον
 τούτων αὐτοὶ πρώτως ποιοῦμεν, ἀλλ' ἡ φύσις ἐστὶν ἡ
 καὶ δημιουργοῦσα πρώτη τὸ ζῶον καὶ νῦν ἰωμένη νο-
 σοῦν, οὐκ ἄλλῳ μὲν τρόπῳ σάρκα πρότερον ἐδημιούρ-
 γησεν, ἄλλῳ δὲ νῦν, οὐδ' ἄλλῳ μὲν τρόπῳ τὴν τροφήν 25

3. καθ' ὃν L¹ καθὸ L²P, item v. 4 || ἡπῶντο P¹A. 5. μὲν
 add. L om. PA || 7. τοῦ ante θᾶττον om. PA || 11. post
 ἀνάριθμα librarius repetivit πολλὰ καὶ ἀνάριθμα, quae verba
 nunc erasa sunt L || 13. προστιθεῖς L προσθείς PA || 15. ἐκπο-
 ρίζουσι LP¹ ἐκπορίζοντες P² || 18. γὰρ εἰ in rasura L || 19. [οὖν]* ||
 22. αὐτοὶ LP αὐτὴν A αὐτῶν Ch || πρώτως LP² πρώτοι P¹A ||
 24. verba σάρκα πρότερον ἐδημιούργησεν ἄλλῳ δὲ νῦν οὐδ' ἄλλῳ
 μὲν τρόπῳ e cod. L restitui, PA om.

ἐπὶ τῶν κυνόμενων, ἄλλω δὲ νῦν ἐπισπᾶται, ἀλλὰ καὶ
ταῦθ' ὁμοίως ἐργάζεται καὶ τρέφει καὶ διακρίνει καὶ
ἀποκρίνει καὶ πάνθ' ἀπλῶς εἰπεῖν ὡσαύτως ἐργάζεται
νῦν τε καὶ τότε. ὅτι δ' ὁ ἰατρὸς τῆς φύσεώς ἐστιν
5 ὑπηρέτης [οὐδὲ πρώτη τέχνη τις ἐκείνης] καὶ ὅτι καλῶς
εἴρηται 'φύσις ἐξαρκεῖ πάντα πᾶσιν', ἀλλὰ καὶ ὡς τὰς
νόσους αὐτὴ κρίνει καὶ ὡς εἶσιν αἱ φύσεις τῶν νοσούντων
ἰατροί, παλαιοῖς ἀνδράσιν αὐτάρκως εἰρημένα, τί ἂν
ἔτι δεοίμην ἐγὼ διέρχεσθαι; τὸ γὰρ εἰς τὰ παρόντα
10 χρήσιμον ἀναμνησκῶ μόνον, ὡς οὐκ ἄλλης μὲν τέχνης
τὸ ποιεῖν, ἄλλης δ' ἐπανορθοῦσθαι τὸ πεπονθὸς ἀλλὰ 854
τῆς αὐτῆς· εἰ δὲ καὶ μὴ τῆς αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν ἰατρι-
κὴν ἐδείξαμεν ἔμπροσθεν οὐχ ὥσπερ τὴν ἱματιουργικὴν
εἰς οὐσίαν ἔγρουσαν ὁ πρότερον οὐκ ἦν, ἀλλὰ τῇ τὰ
15 πεπονηκότα τῶν ἱματίων ἐπανορθοῦμένη προσεοικυῖαν.
ἐδείξαμεν δὲ καί, ὡς τὸ φυλάττειν ὁτιοῦν διττόν ἐστι
καὶ ὡς θάτερον αὐτοῦ γένος, ἐξ οὐπέρ ἐστι καὶ τὸ
προκείμενον ἡμῖν νῦν τὸ ὑγιεινόν, ἐπανορθοῦται κατὰ
βραχὺ τὰ πονοῦντα καὶ ταύτῃ λανθάνει τοὺς πολλοὺς
20 ὡς ἕτερον ὃν τῷ γένει τοῦ θεραπευτικοῦ.

Cap. XXVII. Τὸ δ' οἰεσθαι τέλος εἶναι τινι τοῦτ'
αὐτὸ τὸ ποιεῖν οἰκίαν ἢ ἱμάτιον ἢ σκεῦος ἢ ὑγίειαν,
ἀνθρώπων ἐστὶ μὴ δυναμένων ἀπὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ
διακρίναι τὴν πρὸ τοῦ τέλους ἐνέργειαν· οὐ γὰρ οἰκο-

1. ἐπισπᾶται* ἐπίσταται C || 5. ὑπηρέτης cf. Hipp. Epid. I 5 (t. II 636 L.) || [οὐδὲ πρώτη τέχνη τις ἐκείνης]* || οὐδὲ] οὐ δὲ A cum asterisco ἢ δὲ οὐδὲ B ἢ δὲ Ch || 6. φύσις κτλ. Hipp. d. alim. 15 (t. IX 102 L.); cf. Gal. V 791. XV 306. || παντάπα-
σιν C || 7. αὐτῇ* αὐτῶν C || 8. ἰατροί] cf. Hipp. Epid. VI 5 (t. V 314 L.) Gal. V 790 extr. || 12. ἀλλὰ add. L² s. l. || 16. δὲ L
οὐν PA || 17. οὐπέρ L οὐ PA || 19. ταύτῃ L ταῦτα PA || 24. πρὸ
add. C om. B || verba γὰρ οἰκοδομεῖν usque ad τέλος ἐστὶ om.
L¹ add. in marg. L²

δομεῖν οἰκίαν αὐτὸ δὴ τοῦτο τέλος ἐστὶ τῆς οἰκοδομικῆς, ἀλλ' οἰκία, καθάπερ οὐδ' ὑφαίνειν ἐσθῆτα καὶ ναῦν συμπήττειν καὶ σκίμποδα καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ἀλλ' αὐτὸ τὸ δημιουργηθέν, ὃ δὴ καὶ πανσαμένων τῆς ἐνεργείας τῶν τεχνιτῶν ἔτι διαμένει. καὶ ταύτη γε ⁵
855 διήνεγκαν αἱ ποιητικαὶ τέχναι || τῶν μόνον πρακτικῶν, ὅτι τῶν μὲν πρακτικῶν, ὅταν ἐνεργοῦσαι παύσωνται, πέπαινται καὶ τὸ τέλος. οὐδὲν γοῦν ἔστι δεῖξαι τῆς ὀρχηστικῆς παρ' αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν, οἷον τῆς τεκτονικῆς τὸν σκίμποδα καὶ τῆς οἰκοδομικῆς τὴν οἰκίαν ¹⁰
καὶ τῆς ἱατρικῆς τὴν ὑγίειαν. οὐκ οἰκοδόμησις οὖν, ὥσπερ ὀρχησις, ἐστὶ τὸ τέλος τῆς οἰκοδομικῆς, ἀλλ' οἰκία, τῆς ἐνεργείας ἑτερόν τι· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τῆς ὑφαντικῆς οὐθ' ὑφανσις οὐθ' ὑφαίνειν οὔτ' ἐσθῆτος ¹⁵
ποίησις ἢ γένεσις, ἀλλ' ἐσθῆς. ὡσαύτως δ' οὐδὲ ποί-
ησις ἢ γένεσις ἢ ἐπανόρθωσις ὑγείας ἐστὶ τὸ τέλος τῆς ἱατρικῆς ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐνέργειά τις ἢ γε καθόλου τοῦ τεχνίτου, καθάπερ αἱ κατὰ μέρος ἦσαν ἐν ²⁰
τῷ τέμνειν καὶ καίειν καὶ κατατείνειν ἄρθρα καὶ κῶλα καὶ διαπλάττειν καὶ ἐπιθεῖν καὶ τούτων ἔτ' ἀνωτέρω
καὶ γενικώτεροι χειρουργεῖν καὶ φαρμακεύειν καὶ δι-
αιτᾶν, ἀλλ' ὑγία τὸ τέλος ἐστίν, ὃ καὶ πανσαμένου τῆς ἐνεργείας τοῦ τεχνίτου δεικνύειν ἔχομεν. οὐδ' οὖν οὐδὲ τὸ φυλάττειν ὑγίαν ἢ ἐπανορθοῦσθαι τέλος ²⁵
οὐδ' ὅλως τὸ ὑγιάζειν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐνέργεια, τέλος
856 δ' || <ἡ> ὑγία. τὴν δὲ κοινὴν καὶ γενικὴν ἐπὶ πάσαις ταῖς κατὰ μέρος ἐνεργείαις ἄλλος μὲν ἄλλως ὀνομάζει,

3. συμπήττειν C corr. B || 7. παύσονται C corr. Ch || 14. ὑφάν-
τησις PA || 15. ἐσθῆς] ἐσθῆτες L ἐσθῆτος P¹ corr. P² || 18. τοῦ
τεχνίτου L τῆς τέχνης PA || 20. ἔτ' L ἔτι PA || ἀνωτέρω L¹
ἀνώτερα L² || 22. τὸ τέλος L τέλος PA || 26. <ἡ>*

δηλοῦσι δ' ἅπαντες ἐν καὶ ταῦτόν ὃ θ' ὑγιάζειν λέγων
 ὃ θ' ὑγίειαν ποιεῖν ὃ τε ποιήσιν ὑγείας ὃ θ' ὑγίανσιν.
 ἑτέρω δὲ τρόπῳ καὶ οἷδε ταῦτόν τούτοις λέγουσιν ὃ
 τε τὴν ἰασίν τῶν νοσημάτων εἰπὼν ἢ τὴν θεραπείαν
 5 ἢ τὴν θεράπευσιν τῶν νοσούντων ἢ τὸ ἰᾶσθαι νῆ
 Δί' ἢ τὸ τὰς νόσους ἐκκόπτειν ἢ τὸ τὴν ὑγίειαν ἀντ-
 εισάγειν ὃ τε πάντα τὰ δέοντα πράττειν ὃ τε τὰς
 νοσοποιούς αἰτίας ἐξάγειν. οὐδεὶς γὰρ τούτων τὸ τέλος
 ἀλλὰ τὴν πρὸ τοῦ τέλους ἐνέργειαν λέγει, καθάπερ εἰ
 10 καὶ πρακτικὴ τις ἦν ἡ τέχνη περὶ τὸ σῶμα παραπλη-
 σίως ὀρχηστικῇ τε καὶ ὑποκριτικῇ.

Cap. XXVIII. Ἐπεὶ τοίνυν πολυειδῶς ἀποδέδεικται
 τὸ μὴ δεῖν κρίνειν τὰς τέχνας ταῖς κατὰ μέρος ἐνεργείαις ἀλλ' εἰς τὰς καθόλου τε καὶ πλησίον τοῦ τέλους
 15 ἀνάγειν, εἴτ' αὐτῶν ἐκείνων περὶ ἅσθαι διορίζειν τὸ τέ-
 λος, ἐξῆς ἰδῶμεν, || εἰ καὶ περὶ τὰς ὕλας αὐτῶν ὁμοίως 857
 ἔχει. φαίνεται γοῦν ὕλη τε μία πολλαῖς ὑποβεβλημένη
 τέχναις καὶ τέχνη μία παμπόλλαις ὕλαις χρωμένη.
 ξύλον μὲν γὰρ ὕλη κοινὴ καὶ ναυπηγῶ καὶ τέκτονι
 20 καὶ μηχανοποιῶ καὶ οἰκοδόμῳ καὶ ἄλλοις μυρίοις καὶ
 πηλὸς δὲ πολλῶν τεχνῶν ἐστὶν ὕλη καὶ λίθοι καὶ τᾶλλα
 σύμπαντα. ἰατρικῆς δ' αὖ τέχνης μιᾶς οὔσης ὕλαι
 μυρίαί, τὸ τε σῶμα αὐτὸ τὸ τὴν ὑγίειαν δεχόμενον
 ἐδέσματά τε καὶ πόματα καὶ φάρμακα σύμπαντα καὶ
 25 διαιτήματα. ταυτὶ μὲν οὖν ἰατρῶν ὕλαι, τὸ σῶμα δ'

1. ὑγιάζων P || 3. τούτοις add. L² || 6. Δί' L¹ Δία L² ||
 11. ὀρχηστικῆς τ. κ. ὑποκριτικῆς C corr. K || 16. post ἰδῶμεν in
 L vocula exstitit nunc erasa || 18. post τέχναις add. καὶ τέχνη
 μία παμπόλλαις ὑποβεβλημένη τέχναις P¹ del. P² || post παμ-
 πόλλαις repetita vocabula ὑποβεβλημένη τέχναις καὶ τέχνη μία
 παμπόλλαις expunx. L² || 22. post μιᾶς in L initio scriptum erat
 τὲ nunc erasum || 25. ἰατρῶν Ch αἰτιῶν C

ὥς ἐξ οὗ τὸ τέλος ἢ ἐν ᾧ. δῆλον οὖν, ὡς οὐδ' ἐκ
 τῶν ὑλῶν χροὴ κρίνεται τὰς τέχνας. οὐδὲ γὰρ εἴ τις
 ἑτέρως μὲν τὰς κοινὰς ὕλας καὶ ὡς ἂν εἴποι τις κατὰ
 συμβεβηκός, ἑτέρως δὲ τὰς οἰκείας τε καὶ προσεχεῖς
 ὑποθέμενος ἐκάστη τῶν τεχνῶν, ἥ μὲν ἐστὶ φυσικὸν
 σῶμα τὸ ἡμέτερον, ὕλην αὐτὸ φαίη τῆς φυσικῆς ἐπι-
 στήμης ὑπάρχειν, ἥ δ' ὑγιαστὸν ἐστὶ, τῆς ἰατρικῆς,
 ἥ δ' εὐεκτικὸν ἢ εὐεξίας δεκτικόν, τῆς γυμναστικῆς,
 οὐδ' οὕτως ἑτέρω τινὶ πλὴν τῷ τέλει || διακρίνει τὰς
 τέχνας· τὸ γὰρ ὑγιαστὸν τόδε τι λέγειν σῶμα γινώ-
 σκοντός ἐστὶν ἤδη τὸ τέλος. οὐ μὴν οὐδ' εἰ τοῖς θεω-
 ρήμασι διακρίνει τις τὰς τέχνας, ἑτέρωθεν ποθεῖν
 ἄρχεται, τῇ δυνάμει τοῦ τέλους· τὰ γὰρ οἰκεία τῶν
 τεχνῶν ἐκάστης θεωρήματα τὸ τέλος ὁρίζει τε καὶ
 κρίνει. ταῦτα γοῦν οἰκεία τῆς τέχνης ἐστίν, ἃ γι-
 γνώσκων τις εἰς τὸ τέλος ὠφελεῖται· καὶ γραμματικῆς
 δὲ καὶ μουσικῆς καὶ τεκτονικῆς καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστης
 ὅσα μὲν ἂν ἢ αὐτὸ τὸ τέλος ἄντικρυς ἢ αὐτὸ τὸ βέλ-
 τιον ἢ τὸ θάττον ἐν αὐτῷ δύνηται παρέχειν, οἰκεία
 τῆς τέχνης ἐστίν, ὅσα δ' οὐδὲν ὠφελεῖ πρὸς τὴν τοῦ
 τέλους ποιήσιν, οὐκ οἰκεία.

Cap. XXIX. Πανταχόθεν οὖν ὁ λόγος ἐπὶ τὸ τέλος
 ἐρχεσθαι κελεύει καὶ τούτῳ κρίνεται τὰς τέχνας· διὰ
 τοῦτο γὰρ ἐν ταῖς ἐνεργείαις ταῖς καθόλου καὶ τοῖς
 οἰκείοις θεωρήμασι καὶ ταῖς ἀρχαῖς <διαλλάττουσιν>.
 ἐξαλλάττονται γὰρ οὖν καὶ αἶδε κατὰ τὰ τέλη τῶν

1. οὐδ' L οὐκ PA || 6. τῆς* τις C || 7. ὑγιαστὸν L ὑγεία PA
 ὑγιεινόν Ch || 9. fort. οὐδ' οὗτος || 10. ὑγιαστὸν L in ras. P²
 ὑγιαστικόν P¹ ὑγιεινόν A || 12. ἑτέρωθεν ποθεῖν L ἑτέρωθεν ποθεῖ
 PA || 13. τῇ δυνάμει C ἢ τοῦ δυνάμει Ch || 17. δὲ LP τε A ||
 18. τὸ ante τέλος om. PA || 24. ταῖς ante καθόλου add. C om. B ||
 25. <διαλλάττουσιν>* || 26. κατὰ L καὶ PA

τεχνῶν. ἡ γὰρ ὑγίεια τὸ τέλος ἐστίν, ἐν θερμοῖς δ' αὕτη καὶ ψυχροῖς καὶ ξηροῖς καὶ ὑγροῖς. || ἐν τούτοις 859
 δηλονότι καὶ ἡ τῆς ὕλης ἀρχὴ καὶ ἡ τῆς θεωρίας ἀρχὴ
 περὶ τὴν τούτου γνῶσιν, ἀλλ' οὐχ ὡσαύτως ἰατρῶ τε
 5 καὶ φυσικῶ. καὶ τοῦτο δ' αὐτὸ τὸ οὐχ ὡσαύτως ἀπὸ
 τοῦ τέλους τῶν ἐπιστημῶν ἐγνώσθη τε καὶ διεκρίθη
 καὶ προσηκόντως αἰετὸ τέλος ὁ λόγος ἐξευρίσκει κανόνα
 τε καὶ κριτήριον ἀπάντων τῶν κατὰ τὰς τέχνας. ἡ γὰρ
 10 τοι σύστασις ἀπάσης τέχνης τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν εἰλη-
 φεν. οὔτε γὰρ ἰατρικὴν ἂν τις ἐσπεύσει συστήσασθαι,
 μὴ προποθέσας ὑγείας, οὔτ' οἰκοδομικὴν, εἰ μὴ κἀν-
 ταῦθα οἰκίας ὠρέχθη, οὔθ' ὑφαντικὴν, εἰ μὴ πρότερον
 ἐσθῆτος. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ τὰς τέχνας ἀπάσας συνιστάσα
 τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν εἰληφεν. ἐπιδέδεικται δ' ἑτέρωθι,
 15 πῶς ἂν τις ὑποκειμένον τοῦ τέλους τὴν τέχνην αὐτοῦ
 κατὰ μέθοδον ἐξευρίσκει, καὶ χρητὴ πρότερον ἐν ἐκείνῳ
 γυμνάσασθαι τῷ λόγῳ τὸν ἀκριβῶς θέλοντα τοῖς ἐν-
 εστῶσιν ἀκολουθεῖν. εἴσεται γὰρ ἐναργῶς ὑπὸ μίαν
 τε καὶ τὴν αὐτὴν θεωρίαν ἅμω πίπτοντα τὰ μόρια
 20 τὸ ὑγιεινὸν καὶ τὸ θεραπευτικόν. ἐγὼ δ' ἂν εἰς τόδε
 τὸ γράμμα πάντα μεταφέρων τὰ || δι' ἑτέρων ἐπὶ 860
 πλεῖστον ἡκριβωμένα λάθοιμ' ἂν ἑμαυτὸν ὑπὲρ τὰς
 Μενεμάχου καὶ Μηνοδότου βίβλους ἀποτείνας αὐτό.

Cap. XXX. Ἄλλ' ὅτι μὲν ἡ περὶ τὸ τοῦ σώματος
 25 ἀγαθὸν τέχνη μία πάντως ἐστίν, ἐκ τε τῶν εἰρημένων
 ἐμπροσθεν αὐτάρκως οἶμαι δεδεῖχθαι καὶ τῶν ἐξῆς
 ῥηθησομένων οὐδὲν ἥττον δειχθήσεται. οὐ μὴν ὅ τί
 γε προσῆκεν ὀνομάζειν αὐτήν, ἥδη πω πέφανται· τάχα

1. τὸ ante τέλος om. P¹ || 2. καὶ ξηροῖς καὶ ~~υγροῖς~~* κ. ὑγροῖς
 κ. ξηροῖς C || 11. προποθέσας L προπεποθεῖσαν P¹ προπεποθεί-
 σης P² A || 16. ἐξευρίσκει PA || 24. post μὲν vocula erasa est L ||
 27. δειχθήσεσθαι LP δειχθήσεται A

γὰρ οὐτ' ἰατρικὴν οὔτε γυμναστικὴν ἀλλ' ἕτερόν τι.
 τάχα δ' οὐκ ἔστιν ὅλως ὄνομα τῆς τέχνης ἐκείνης ὥσ-
 περ οὐδ' ἄλλων πολλῶν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὀλίγον ὕστε-
 ρον ἐπισκεψόμεθα. τὸ δ' οὖν ἐν μὲν εἶναι τὸ τοῦ
 σώματος ἡμῶν ἀγαθόν, ὃ τί περ ἂν ἦ, καθάπερ καὶ 5
 τῶν ἄλλων ἀπασῶν οὐσιῶν, εἶναι δὲ καὶ τέχνην αὐτοῦ
 μίαν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν πάντων, ἀληθὲς εἶναι
 φημι καὶ τὴν αὐτὴν γε μέθοδον ἀμφοῖν ὑπάρχειν.
 μίᾳς οὖν οὔσης περὶ τὸ τοῦ σώματος ἀγαθὸν τέχνης
 ἡδὴ σκοπούμεθα σύμπαντ' αὐτῆς τὰ μύρια· πάντως γὰρ 10
 861 πού || κατοψόμεθα καὶ τὸ καλούμενον ὑγιεινὸν ἦντιν'
 ἔχει τὴν δύναμιν. ἵνα δὲ κἀνταῦθα μεθόδῳ τινὶ ποι-
 ῶμεθα τὴν τομὴν, ἐπισκεψόμεθα τὸ γένος τῆς περὶ τὸ
 σῶμα τέχνης. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐν αὐτῷ μόνῳ τῷ θεω-
 ρῆσαι τὸ τέλος αὐτῆς ἔστιν ὥσπερ τῆς ἀριθμητικῆς τε 15
 καὶ ἀστρονομικῆς καὶ φυσικῆς, ἀλλὰ τι καὶ πράττει
 περὶ τὸ σῶμα, παντὶ δῆλον· ὅτι δ' οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ
 πράττειν τελευτᾷ καθάπερ ἡ ὀρχηστική, μηδὲν, ὅταν
 ἐνεργοῦσα παύσῃται, δεῖξαι δυναμένη, καὶ τοῦτ' εὖ-
 δῆλον εἶναι νομίζω. δῆλον οὖν, ὡς ἦτοι τῶν ποιητι- 20
 κῶν ἢ τῶν κτητικῶν ἔστι τεχνῶν, ἐπειδὴ μήτε τῶν
 θεωρητικῶν εὐρέθη μήτε τῶν πρακτικῶν. ἀλλ' οὐκ
 ἔστι τῶν κτητικῶν ὥσπερ ἡ ἀσπαλιευτική τε καὶ ἡ
 ἀγκιστρευτική καὶ τὸ σύμπαν εἰπεῖν ἡ θηρευτική· χει-
 ροῦνται γὰρ αὐταὶ τῶν ὄντων τι καὶ κτῶνται, ποιοῦσι 25
 δ' οὐδὲν [αὐταὶ] πρότερον οὐκ ὄν. ἐκ λοιπῶν οὖν τῶν
 ποιητικῶν ἔστιν ἡ περὶ τὸ σῶμα τάνθρωπου τέχνη.

3. τοῦτο L² in rasura || 4. ἐπισκεψόμεθα PA || 5. ἡμῶν*
 ἡμῶν P; codicis L scriptura ob compendii ambiguitatem incerta
 est || 9. οὖν add. L² || 10. σκοπούμεθα C corr. Ch || 12. ἵνα δὲ L
 ἵνα PA || 13. ἐπισκεψόμεθα L ἐπισκεψόμενοι PA || 26. αὐταὶ in
 rasura L, inclusi

διττὸν δὲ καὶ τούτων ἐστὶ τὸ ἔργον· ἢ γὰρ ὅλον τι
 ποιοῦσι πρότερον || οὐκ ὅν ἢ κατὰ μέρος ἐπανορθοῦν-862
 ται πεπονηκός. ἀλλ' ἢ ζητουμένη νῦν τέχνη ποιεῖν μὲν
 ἀδύνατος ὅλον ἀνθρώπου σῶμα, κατὰ μέρη δ' ἐπανορ-
 5 θοῦσθαι δύναται παραπλησίως τῇ τῶν ἱματίων ἀκεστικῇ
 καὶ οὐδ' ἐνταῦθα πάντα τὸν αὐτὸν ἐκείνη τρόπον. ἢ
 γὰρ φύσις οὕτω γε καὶ ποιεῖ τὸ σῶμα καὶ αὐθις
 ἐπανορθοῦται κάμνον ὥς ἢ περὶ τὴν ἐσθῆτα τέχνη.
 ταύτης δ' ὑπερηλική τις ἐστὶν ἢ νῦν ζητουμένη. συγ-
 10 χωρεῖσθω οὖν, ἵν' ὁ λόγος προῖη, καλεῖν ἡμᾶς αὐτὴν
 ἐπανορθωτικὴν. ἀλλ' ἦτοι κατὰ μεγάλα τὴν ἐπανόρ-
 θωσιν ἢ κατὰ σμικρὰ ποιεῖται. τὸ μὲν δὴ κατὰ μεγάλα
 μόρια αὐτῆς ἱατρικόν τε καὶ θεραπευτικὸν ὀνομαζέσθω,
 τὸ δὲ κατὰ σμικρὰ φυλακτικόν. ἔστι μὲν οὖν καὶ αὐ-
 15 τοῦ τοῦ κατὰ μεγάλα παμπόλλη τις ἢ διαφορά· πᾶν
 γὰρ ποσὸν εἰς ἀνέριθμόν τι πλῆθος ἐγχωρεῖ τέμνειν.
 ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ πρόκειται νῦν ὑπὲρ αὐτῶν λέγειν,
 ἀφείσθω μὲν τοῦτο, τεμνέσθω δὲ τὸ κατὰ σμικρὰ.
 δοκεῖ δὲ καὶ τοῦτο τέμνεσθαι διαφοραῖς ἐπισήμοις τρι-
 20 χῶς. ἢ γὰρ τὸν ἄκρως τε καὶ τελέως ὑγιαίνοντα παρα-
 λαβὼν ἐν τούτῳ φυλάττει καὶ || τουτὶ μὲν αὐτὸ τὸ 863
 τμήμα προσαγορεύουσιν εὐεκτικόν· ἕτερον δ' ἀναθρε-
 πτικὸν τῶν νενοσηκότων, ὃ δὴ καὶ καλοῦσιν ἐνιοι τῶν
 νεωτέρων ἱατρῶν ἀναληπτικόν· ἐν τῷ μέσῳ δ' ἀμφοῖν
 25 ἔστι τὸ καλούμενον ὑπ' αὐτῶν ἰδίως ὑγιεινόν· κοινῶς
 γὰρ καὶ τοῦτο φυλακτικὸν ἔμα καὶ ὑγιεινὸν ὀνομάζε-
 ται. ταῦτ' οὖν τὰ τρία μόρια τοῦ φυλακτικοῦ τὰ νῦν
 εἰρημένα τὸ ἀναληπτικόν, τὸ ὑγιεινόν, τὸ εὐεκτικόν
 ἔστι μὲν τοῦ κατὰ σμικρὰ ἐπανορθωτικοῦ μέρους τῆς

5. ἱαμάτων pro ἱματίων PA || 19. ἐσήμοις LP ἐπισήμοις A ||
 26. καὶ ante ὑγιεινὸν om. L εἰ P¹ καὶ P² in marg.

τέχνης, ἀλλήλων δὲ διαφέρει τῷ μᾶλλον τε καὶ ἥττον
 μᾶλλον μὲν γὰρ κατὰ σμικρὰ τὸ εὐεκτικόν, ἥττον δ'
 αὐτοῦ τὸ ὑγιεινόν, ἐκείνου δ' ἥττον κατὰ σμικρὰ τὴν
 ἐπανόρθωσιν ποιεῖται τὸ ἀναληπτικόν. ἔνιοι δὲ καὶ
 τέταρτον ἐν τούτῳ τῷ φυλακτικῷ τμήμα προστιθέασιν, 5
 τὸ καλούμενον ὑπ' αὐτῶν ἰδίως προφυλακτικόν, ἀν-
 τίστροφον ἔχον δύναμιν τῷ τοῦς ἐκ νοσημάτων ἄρτι
 πεπαισμένους ἀνακομίζοντι. δῆλον δ', ὥς ἄμφω ταῦτ'
 ἐπαμφοτερίζει πῶς τοῖς ἐναντίοις μορφοῖς ὅλης τῆς
 τέχνης, λέγω δὲ τὸ κατὰ μεγάλα καὶ τὸ κατὰ σμικρὰ, 10
 τὸ μὲν γὰρ θεραπευτικόν ὅτι κατὰ μεγάλα, πρόδηλον
 864 παντί, || τὸ δ' εὐεκτικόν τε καὶ ὑγιεινόν ὅτι κατὰ
 σμικρὰ, καὶ τοῦτ' εὐδὴλον. ἐν τῷ μέσῳ δ' ἄμφοιν ἐστὶ
 τὸ ἀναληπτικόν ὀνομαζόμενον καὶ τὸ προφυλακτικόν,
 ὥς μὲν πρὸς τὸ ὑγιεινὸν οὐ κατὰ σμικρὰ τὴν ἐπανόρ- 15
 θωσιν ποιούμενον, ὥς δὲ πρὸς τὸ θεραπευτικόν οὐ
 κατὰ μεγάλα. καὶ μοι δοκοῦσιν οὐδ' ὅσοι ταῦτ' ἄμφω
 τὰ μόρια προσαγορεύουσιν οὐδέτερα, κακῶς δοξάζειν.
 ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἕτερος λόγος.

Cap. XXXI. Ἐν δὲ τῷ νῦν προκειμένῳ σκέμματι 20
 τοῦ φυλακτικοῦ μέρους τῆς περὶ τὸ σῶμα τέχνης ὑπο-
 κείσθω τριττὰ τμήματα, τὸ μὲν ἐπὶ τῶν κατὰ σχέσιν
 ὑγιαίνοντων σωμάτων τεταγμένον, τὸ δ' ἐπὶ τῶν καθ'
 ἔξιν, τὸ δ' ἐπὶ τῶν εὐεκτούντων· καὶ τὸ μὲν ἀναληπτι-
 κὸν ὀνομαζέσθω, μηδὲν γὰρ ὑπὲρ ὀνόματος αὐτοῖς νῦν 25
 διαφερώμεθα, τὸ δ' ὑγιεινόν, τὸ δ' εὐεκτικόν, ἐπὶ μὲν

2. μὲν γὰρ L μὲν PA || 3. τὴν ante ἐπανόρθωσιν add. LP
 om. A || 5. τὸ φυλακτικόν C τῷ φυλακτικῷ Ch || 6. φυλακτικόν P¹
 προφυλακτικόν P² || 8. δ' om. C add. Ch || 11. verba τὸ μὲν γὰρ
 θεραπευτικόν usque ad κατὰ σμικρὰ omissa in marg. add. P² ||
 22. κατὰ om. P¹ add. P² || σχέσεσιν (sic) LP¹ corr. P² || 25. νῦν
 add. L² s. l. || 26. διαφερώμεθα C διαφερώμεθα Ch

τὸ βέλτιον ἄγοντα τὰ πρότερα δύο, φυλάττον δ' ἐν αὐτῷ τὸ εὐεκτικόν· καὶ τούτων οὕτως ἐχόντων ἀναμνησθῶμεν τοῦ προκειμένου σκέμματος. ἦν δ', ὡς οἶμαι, τοιόνδε, || πρότερον ἰατρικῆς ἐστὶν ἢ γυμναστικῆς 865
 5 μόριον τὸ καλούμενον ὑγιεινόν. εὐλόγως οὖν εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ἔφαμεν, ὡς εἰς ὅρισμὸν ἐμπίπτει τὸ σύμπαν ζήτημα. τί ποτε γὰρ ἐστὶν ἰατρικὴ καὶ τί ποτε γυμναστικὴ γνόντες οὐκ ἂν ἔτι χαλεπῶς εὔροιμεν, ὁποτέρως αὐτῶν ἐστὶ τὸ ὑγιεινόν. αὐτὸ μὲν γὰρ ὃ τί
 10 ποτ' ἐστὶ τὸ ὑγιεινόν, ἤδη μοι δοκῶ πεφάνθαι σαφῶς· ἢ γὰρ τὸ φυλακτικὸν ἅπαν ἢ τῶν τούτου μορίων τριῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐν τῷ μέσῳ, ὃ περὶ τὴν καθ' ἑξὶν ὑγίειαν ἀναστρέφεται. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ λοιπὸν ὑπὲρ ὀνόματος ἢ ζήτησις εἶναι, τὸ δὲ πρᾶγμ' αὐτὸ
 15 μῆκέτ' ἀμφισβήτησιν ἔχειν, ἐστ' ἂν ὁμολογῇται τε καὶ μένη τὰ προαποδεδειγμένα· καὶ δὴ διελθὼν αὐτὰ διὰ κεφαλαιῶν ἐπὶ τὴν τῶν ὀνομάτων ἐξήγησιν οὕτω τρέψομαι. φημί δὴ, καθάπερ ἀμφισμαῶν ἀγαθῶν καὶ οἰκίας τε καὶ ὑποδημάτων, οὕτω καὶ τοῦ σώματος
 20 εἶναι τινα τέχνην, ἥς μιᾶς οὔσης δύο ταῦθ' ὑπάρχειν μόρια, δημιουργοῦν μὲν τὸ ἕτερον, ἐπανορθοῦμενον 866
 δὲ θάτερον, καὶ ταῦθ' ὑπάρχειν ἄμφω τῇ φύσει πρώτως, συνεργάζεσθαι δ' εἰς τὸ ἕτερον αὐτῶν, τὸ ἐπανορθωτικόν, ἀνθρωπίνην τέχνην, ἥς εἶναι διττὰ μόρια,
 25 θεραπευτικὸν μὲν καὶ ἰατρικὸν τὸ ἕτερον, φυλακτικὸν

8. post γνόντες vocabulum δὲ erasum est in L || 11. τῶν τούτου μορίων τριῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐν μέσῳ* τῶν τούτων τι (add. L²) μορίων τρ. ὃ. ἐν τῷ μέσῳ C || 13. οὖν om. C add. B || 16. προαποδεδειγμένα* προδεδειγμένα C || δὴ add. L² s. l. || 20. ὑπάρχειν L || 22. πρώτως L πρότερον PA || 24. ἀνθρωπίνην* ἀνθρωποτέρων PA ἀνθρώπῳ L (compendii vim explorare non potui) || 25. καὶ C ἢ Ch

δὲ θάτερον. ὀνομάζεσθαι δὲ τὸ φυλακτικὸν τοῦτο καὶ
 ὑγεινόν· εἶναι δ' αὐτοῦ τρία τμήματα, τὸ μὲν ἀνα-
 ληπτικόν, τὸ δ' εὐεκτικόν, τὸ δ' ὁμωνύμως τῷ παντὶ
 προσαγορευόμενον ὑγεινόν. εἴτ' οὖν τὸ σύμπαν φυ-
 λακτικὸν εἴτε τὸ μύριον αὐτοῦ ζητεῖ τις ὁποτέρως ἐστὶ 5
 τέχνης, ἢ ἰατρικῆς ἢ γυμναστικῆς, ὅλον αὐτὸν χρῆ-
 τὸ πρᾶγμα διελθόντα, καθάπερ ἐγὼ νῦν ἐποίησα, λέ-
 γειν οὕτως ἐφεξῆς, ὥς μίᾳς οὔσης τῆς περὶ τὸ σῶμα
 τέχνης ἐξεστίν, ὥς τάν, εἰ βούλει, καλεῖν αὐτὴν ἰατρι-
 κήν, εἰ δ' οὐκ ἐθέλεις οὕτω, γυμναστικήν· εἰ δ' οὐδὲ 10
 τοῦτο, τὴν ὅλην ἀνώνυμον εἰπὼν εἶναι τὸ μὲν ἕτερον
 αὐτῶν τμήμα καλεῖ ἰατρικήν, τὸ δ' ἕτερον γυμναστι-
 κήν· εἰ δὲ μὴδ' οὕτως ἐθέλεις, ὑγεινὴν τινα τέχνην,
 τὴν ἀντιδιακρινουμένην τῇ θεραπευτικῇ, καὶ ταύτης, εἰ
 867 βούλει, μέρη διαιτητικὴν εἰπεῖ καὶ γυμναστικὴν. εἰ γὰρ 15
 καθ' ἕκαστον ἐξηγήσῃ τῶν ὀνομάτων, οὕτως ἀκολουθή-
 σει σοι τὸ σύμπαν.

Cap. XXXII. Ἰώ, φασὶ τινες ἐπὶ τούτοις, ἀλλ'
 οὐχ, ὥς ἂν ἐγὼ φάναι βουληθῶ, διακρίσθαι χρὴ περὶ
 τῶν ὀνομάτων, ἀλλ' ὥς ὁρθῶς ἔχει διελθεῖν. αὐτίς 20
 οὖν ἡμῖν ἐστὶ καὶ τούτοις ἀποκριτέον ὡδί πως· εἰ
 μέλλεις μνημονεύειν, ὥς οὗτος, ὥς οὐκέτι περὶ πραγ-
 μάτων ἢ σκέψεως, ἀλλ' ἐξηγήσιν ὀνομάτων μοι προβέ-
 βληκας, οὐδὲ τοῦτ' ἀναδύομαι. φημί δὴ σοι καθόλου
 περὶ τῶν ὀνομάτων οὐ μόνον τούτων ἀλλὰ καὶ τῶν 25
 ἄλλων ἀπάντων οὐδὲν ἔχειν εἰπεῖν σοφόν, ἀλλ' εἴτ' ἐκ
 τῆς τῶν Ἀσσυρίων εἰη φωνῆς τοῦνομα, παρὰ τῶν

1. ὀνομάζεσθαι P¹ ὀνομάζεται P² || 6. ἢρα L || αὐτὸν* αὐτὸ C ||
 χρῆναι LP¹ χρὴ P² || 9. ὥς τάν L ὅταν P om. A || 13. μὴδ' L ||
 16. ἐξηγήσει P¹ ἐξηγήσῃ P² || 17. σοι add. LP om. A || 23. προ-
 βέβληκας L¹ προῦβέβληκας L²P προῦβέβληκεν A || 24. καθ' ὅλου
 add. L om. PA || 27. εἰη* ἢ C

Ἀσσυρίων αὐτῶν μανθάνειν χρῆναι τὸ πρᾶγμα, καθ' οὗ τὸ ὄνομα λέγουσιν, εἴτ' ἐκ τῆς τῶν Περσῶν ἢ Ἰνδῶν ἢ Ἀράβων ἢ Αἰθιοπῶν ἢ ὅλως ὠντινωνοῦν, ἐκείνων πυνθάνεσθαι. τὸ γὰρ ὄνομα ῥηθὲν αὐτὸ καθ' αὐτὸ μόνον οὐδὲν ἐνδείκνυται. τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ἀκή-
 5 κοας. εἰσὶ δ' οἱ λέγουσιν ἐνδείκνυσθαι σφίσι τοῦτομα καὶ τούτους ἐγὼ || πάμπολλα συναθροίσας ὀνόματα 868
 Κελτῶν καὶ Θρακῶν καὶ Μυσῶν καὶ Φρυγῶν ἐκέλευον ἐφ' ἐκάστου λέγειν τὸ δηλούμενον πρᾶγμα· τῶν δ' ἐν
 10 τῇ τῶν Ἑλλήνων φωνῇ μόνῃ δύνασθαι τοῦτο ποιεῖν εἰπόντων, ἐξῆς προὔτεινα λιμένα· τῶν δ' εἰπόντων, ἵναπερ αἱ νῆες ὁρμουσιν, ἀλλὰ Θετταλούς γ' ἔφην τὴν ὑφ' ἡμῶν προσαγορευομένην ἀγορὰν οὕτως ὀνομάζειν. οἱ δ' ἡρνοῦντο τὴν τῶν Θετταλῶν ἐπίστασθαι διά-
 15 λεκτον, ὥσπερ οὐκ αὐτὸ δὴ τοῦθ' ὁμολογοῦντες, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐλέγετο, μηδὲν τῶν ὀνομάτων, ἐφ' οὗ κείται πρᾶγματος, ἕλλως δύνασθαι μαθεῖν ἢ παρ' αὐτῶν τῶν θεμένων διδαχθέντα. πρὸς μὲν δὴ τοὺς οὕτως ἐμ-
 20 πλήκτους ἕτερός μοι γέγραπται λόγος ἰδίᾳ, τῷ δὲ τὰ πρᾶγματ' αὐτὰ μαθεῖν ἐθέλοντι μάλιστα τε καὶ πρῶτα καὶ τοῦθ' ὥς ἔργον χρηστὸν σπουδάζοντι, τὰ δ' ἐπ' αὐτοῖς ὀνόματα τῆς πρὸς ἀλλήλους ἔνεκα διαλέκτου μαθεῖν ἐπιποθοῦντι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐξηγήσομαι
 25 — τουτὶ μὲν γὰρ ἐρμηνευτικῆς τινός ἐστιν || ἢ γραμ- 869

3. ὠντινωῦν L²PA ὠντινωνοῦν L¹ || 7. τούτους* του L τούτων P τούτου A || 11. verba εξῆς — ὁρμουσιν L² in rasura || προὔτεινα C || 12. ὁρμουσιν* ὁρμῶσιν C || γ' L γε PA || 15. ὅπερ] ὥσπερ PA || 17. τῶν post αὐτῶν add. L²P² || 20. πρᾶγματ' L πρᾶγματα PA || ἐθέλοντι L θέλειν P¹ θέλοντι P²A || 21. τὰ δ' ἐπ' αὐτοῖς L τῷ δὲ ἐπ' αὐ. PA τῷ τε δ' ἐπ' αὐ. B τῷ τε τὰ ἐπ' αὐ. Ch

ματικῆς ἐμπειρίας — ἀλλὰ τῶν Ἀττικῶν μὲν μάλιστα, δευτέρον δ' ἤδη καὶ τῶν Ἰωνικῶν ἔχειν ἐμπειρίαν ὁμολογήσω τινὰ καὶ τῶν Λωρικῶν ὀνομάτων ὥσπερ γε καὶ τῶν Αἰολικῶν. ἀλλ' ἐν ταύταις μὲν ταῖς διαλέκτοις ἀγνοεῖν μᾶλλον ἢ γινώσκειν τὰ πλεῖστα, τῆς Ἀτθίδος δ' αὖ γινώσκειν τὰ πλείω ἢ ἀγνοεῖν ὁμολογήσαιμ' ἔν. εἰ δὲ βούλει σὺ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων εἰπεῖν, Ὅμηρος μὲν οὕτω φησίν·

ἱητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιός ἔλλων
 ἰοὺς τ' ἐκτάμνειν ἐπὶ τ' ἥπια φάρμακα πᾶσσειν'. 10

ἐτέρωθι δέ φησι·

φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρὰ·
 ἱητρὸς δὲ ἕκαστος ἐπιστάμενος περὶ πάντων

ὡς τῆς ἱατρικῆς τέχνης ἰωμένης τὰ κάμνοντα σώματα
 διὰ τε φαρμάκων καὶ χειρουργίας. 15

Cap. XXXIII. Εἰ δ' ἐτι καὶ τρίτον ἕλλο μόριον ἰάσεως ὑπῆρχε τὸ διαιτητικὸν ἐν τοῖς καθ' Ὅμηρον χρόνοις, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω συμβαλεῖν, ὁ δ' ἐμοῦ προεσβύτερος θ' ἅμα καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα πιθανώτερος ἐπίστασθαι Πλάτων ὁ φιλόσοφος οὐ πάντῃ 20
 870 τι χρῆσθαι φησι τοὺς παλαιοὺς Ἀσκληπιάδας τούτῳ τῷ μέρει τῆς τέχνης. ἀλλ' ὅτι γε τῆς ἱατρικῆς ἐστί μέρη ταῦτα τὰ τρία καὶ ὡς ἢ τὰ παρὰ φύσιν ἔχοντα σώματα θεραπεύουσα τέχνη πρὸς ἀπάντων Ἑλλήνων

2. ἰώνων L ἰόνων PA Ἰωνικῶν K || 5. verba τῆς Ἀτθίδος — ἀγνοεῖν om. L¹ add. L² || 7. σοι C σὺ Ch || 8. οὕτω add. L¹ om. A || 9. 10. ἱητρὸς κτλ.] Π. XI 514. 515 || alterum versum ἰοὺς τ' κτλ. om. L¹ add. in marg. L² || ἰοὺς τᾶμνειν P || 11. verba ἐτέρωθι δέ φησι om. PA || 12. 13. φάρμακα κτλ.] Od. IV 230. 231 | φάρμακα om. PA || 21. χρῆσθαι] χρῆμα P¹ χρῆσθαι P²

ἰατρικὴ καλεῖται, σχεδὸν οὐδεὶς ἀντιλέγει. γυμναστικῆς
 δὲ τέχνης οὐπω μὲν ἦν τοῦνομα καθ' Ὅμηρον οὐδὲ
 καλεῖται τις ὅλως γυμναστικῆς, ὥσπερ ἰατρός, ὅπου γε
 καὶ παρὰ Πλάτωνι τὸ μὲν τῆς γυμναστικῆς ὄνομα οὐ
 5 πολλάκις εὐρεῖν ἔστι, παιδοτρίβην μὲντοι καλεῖ μᾶλλον
 ἢ γυμναστὴν τὸν τεχνίτην αὐτῆς. ἤρξατο γὰρ ὀλίγον
 ἔμπροσθεν τῶν Πλάτωνος χρόνων ἡ τέχνη τῶν γυμνα-
 στῶν, ὅτε περ καὶ τὸ τῶν ἀθλητῶν ἐπιτήδευμα συνέστη.
 πάλαι μὲν γὰρ εἰς ἀνὴρ ἐργάτης τῶν κατὰ φύσιν ἐρ-
 10 γῶν ἀληθῶς εὐεχτικὸς εἰς ἀγῶνα καταβαίνων οὐ πάλην
 μόνον ἀλλὰ καὶ δρόμον ἠγωνίζετο καὶ τις ἐνίκα πολλά-
 κισ εἰς ἄμφω τε ταῦτα καὶ ἀκοντίζων καὶ τοξεύων καὶ
 δισκοβολῶν καὶ ἄρματος ἐπιστατῶν, ὕστερον δὲ διε-
 κρίθη καὶ οἷόνπερ ἓνα πεποίηκεν Ὅμηρος Ἐπειὸν εἰς
 15 μὲν πάντα τὰ κατὰ φύσιν ἔργα πάντων ὕστατον, ἀγα-
 θὸν δὲ πυγμὴν, ἥς || ἐν ἄθλοις μόνοις ἡ χρεία, τοι- 871
 οὔτοι πάντες ἐγένοντο, μήτ' ἀρόσαι μήτε σκάψαι μήθ'
 ὁδὸν ἀνύσαι μηδ' ἄλλο μηδὲν εἰρηναῖον ἔργον, ἔτι δὲ
 μᾶλλον πολέμιον ἐργάσασθαι καλῶς δυνάμενοι.
 20 Cap. XXXIV. Τὴν τούτων τῶν ἀνθρώπων εὐεξίαν
 ἔμπροσθεν ἐμεψάμεθα καὶ τὴν ἐπιστατοῦσαν αὐτοῖς
 ὁμοίως γυμναστικὴν, ἄλλην δ' εὐεξίαν ἐπὶ ἡνέσαμεν
 ἀσφαλῆ θ' ἅμα καὶ πρὸς τὰς κατὰ φύσιν ἀπάσας ἐν-
 εργείας χρηστὴν, ἥς ὅλαι ποιητικαὶ θ' ἅμα καὶ φυ-
 25 λακτικαὶ δύο ἐστὸν, ἥ θ' ὕγιεινὴ προσαγορευομένη
 δίαιτα καὶ γυμνάσια. τεττάρων γὰρ οὐδῶν τῶν πασῶν

2. ἦν add. L² s. l. || 5. καλεῖν C corr. Ch || 9. ἐργάτης C
 ἐργάστης (sic) Ch ἐργαστής K || 12. εἰς pro εἰς L || ταύτης P¹
 ταῦτα P² || 14. ἐπειὸν P || 15. ἀγαθὸν δὲ πυγμὴν C πρῶτον δ'
 εἰς π. Ch (ἀγαθὸν om. B) || 17. ἀρόσαι C ἀρώσαι Ch || 19. fort.
 πολεμικὸν ut Gal. III 3, 6 || 21. αὐτοῖς P; codicis L scripturam
 explicare non potui || 25. ante δύο add. καὶ P¹ del. P²

ὕλων κατὰ γένος, ὑφ' ὧν ἀλλοιοῦται τὸ σῶμα, χειρουργίας καὶ φαρμακείας καὶ διαίτης καὶ γυμνασίων, ἡ μὲν ἄχρηστος τοῖς νοσοῦσιν, αἱ δὲ δύο δὲ τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσιν. ὁ μὲν γὰρ νοσῶν εἰς πολλὰ καὶ φαρμάκων καὶ χειρουργίας καὶ διαίτης δεόμενος εἰς οὐδὲν 5 δεῖται γυμνασίων, ὁ δ' ὑγιαίνων ἀκριβῶς γυμνασίων μὲν χρῆζει καὶ διαίτης τινός, οὔτε δὲ φαρμάκων οὔτε χειρουργίας προσδεῖται. ||

872 Cap. XXXV. Τῆς οὖν ὑγιεινῆς τέχνης μέρος ἐστὶν ἡ γυμναστική καὶ ἀντάρκως ὑπὲρ ἀμφοῖν ἡμᾶς ἐδί- 10 δαξεν Ἰπποκράτης, ὅσα τε χρὴ γινώσκειν ἀέρων τε πέρι καὶ χωρίων καὶ ὑδάτων καὶ ἀνέμων καὶ ὥρων, ὡσαύτως ἐδεσμάτων τε πέρι καὶ πομάτων καὶ ἐπιτηδευμάτων ἀκριβέστατα γράψας ἔπαντα συμπληροῦται γὰρ ἐκ τούτων ἡ δίαίτα. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον 15 ὑπὲρ τε καιροῦ καὶ ποσότητος καὶ ποιότητος οὐ γυμνασίων μόνον ἀλλὰ καὶ τριψέως ἀντάρκως διεξῆλθεν. ἔοικε δὲ Πλάτων ἀπὸ μέρους ὀνομάζειν τὸ σύμπαν [μόριον] οὐχ ὑγιεινὴν τέχνην ἀλλὰ γυμναστικὴν προσαγορεύων, ὅτι τ' ἐξαίρετον ἴδιον ὑπάρχει τοῖς 20 ὑγιαίνουσιν, ὡς ἂν μὴδ' ὅλως αὐτῶν χρωμένων τῶν νοσούντων, ὅτι τε τοῦτο μόνον ἐνόμιζεν ἐπιστάτου δεῖσθαι. τὸ γὰρ ὑγιαῖνον ἀκριβῶς σῶμα ταῖς κατὰ φύσιν ὀρεξέσει χρωμένον οὔτ' ἐν ταῖς ποιότησιν οὔτ' ἐν τῷ καιρῷ τῆς χρήσεως ἐξαμάρτοι ἂν τι περὶ τὰ 25 σιτία. περὶ μὲν δὴ τούτου λόγος ἕτερος. ἀλλ' ὅτι γε καὶ Πλάτων ἐτέραν μὲν οἶδε τὴν ὡς μέρος τῆς περὶ τὸ σῶμα τέχνης γυμναστικῆν, ἐτέραν δὲ τὴν νῦν εὐδο- 873 κιμοῦσαν, ἐκ τῶνδ' ἂν μάλιστα μάθοις· ὑπογράφω γάρ

19. [μόριον]* || 21. μὴδ' K μίθ' I.A || 23. γὰρ I, μὲν γὰρ PA

σοι τὰς ῥήσεις αὐτοῦ, πρώτην μὲν τὴν ἐκ Γοργίου
τόνδε τὸν τρόπον ἔχουσιν· ὄνομα ὄντων <τοῖν> πραγ-
μάτων δύο λέγω τέχνας· τὴν μὲν ἐπὶ τῇ ψυχῇ πολι-
τικὴν καλῶ, τὴν δ' ἐπὶ τῷ σώματι μίαν μὲν οὕτως
5 ὀνομάσαι οὐκ ἔχω σοι, μίαν δ' οὔσης τῆς τοῦ σώματος
θεραπείας δύο μόρια λέγω, τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν
δ' ἰατρικὴν. ἐνταῦθα μὲν οὖν ὅτι τε μία τοῦ σώμα-
τός ἐστιν ἡ θεραπευτικὴ τέχνη δύο ἔχουσα τὰ πρῶτα
μόρια, σαφῶς ἐδήλωσεν ὁ Πλάτων· ὅτι δὲ τῶν μὲν
10 μορίων αὐτῆς ἐστιν ὀνόματα, τῆς δ' ὅλης οὐκ ἐστιν
ὅτι τε καὶ πρὸς τὸ βέλτιστον ἀποβλέπει καὶ ὥς ἡ εὐ-
εξία τοῦτ' ἐστιν, ἐκ τῶν τοιῶνδε φανερόν, ὧν ἕκαστα
ἐν ταύτῃ βιβλίῳ διήλθε· Σώμα που καλεῖς τι καὶ
ψυχὴν; Πῶς γὰρ οὐ; Οὐκοῦν καὶ τούτων οἶει τινὰ
15 εἶναι ἑκατέρου εὐεξίαν; Ἐγώ γε. Τί δέ; δοκοῦσαν μὲν
εὐεξίαν, οὔσαν δ' οὐ; οἷον τοιόνδε λέγω· πολλοὶ δο-
κοῦσιν εὖ ἔχειν τὰ σώματα, οὐς οὐκ ἂν ῥαδίως αἰ-
σθοιτό τις, ὅτι οὐκ εὖ ἔχουσιν, ἄλλος ἢ ἰατρός τε καὶ
τῶν γυμναστικῶν τις. ἐν τε τοῖς ἑξῆς ὅτι τε πρὸς 874
20 τὸ βέλτιστον μὲν ἀποβλέπουσιν οἷδε, πρὸς δ' αὖ τὸ
ἡδιστον ὀψοποιός τε καὶ κομμωτής, αὐτός γε διεξέρχεται.

Cap. XXXVI. Τὴν μὲν τῶν τοῦς ἀθλητὰς γυμνα-
ζόντων γυμναστικὴν, ὑποδνομένην μὲν ὀνόματι σεμνῶ,
κακοτεχνίαν δ' οὔσαν, οὔπω μὲν εἰς τοσοῦτον ἀποκε-

2. ὄνομα ὄντων] Plat. Gorg. p. 464 B || τοῖν om. C || 4. τῷ
om. codd. Plat. BT || 12. verba ὧν ἕκαστα — διήλθεν om. L¹
add. in marg. L² || 13. ἐν ταύτῃ βιβλίῳ* τῷ βιβλίῳ C ἐν ταύ-
τῃ Ch || διήλθε L διήλθον PA || Σώμα κτλ.] Plat. Gorg. 463 E
15. τί δέ Ch τὴν δὲ LA τὴν δὲ P || 16. οἷον τοιόνδε LP οἷον
τε τοιόνδε A οἷον δὲ τοῖον B || 18. ἄλλος ἢ I. Ch ἀλλὰ ὁ I. L
ἀλλ' ὁ I. PA || 21. articulum et ante ὀψοποιός et ante κομμο-
τής add. PA om. L || 22. τὴν μὲν C τὴν μὲν γὰρ B

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

G

χωρηκνῦαν τοῦ κατὰ φύσιν, εἰς ὅσον αὐτὴν νῦν προ-
 ήχασιν, ἥδη δ' ἀρχομένην οὐ πρὸς τὸ βέλτιον ἀπο-
 βλέπειν, [ἀλλ' ἀπλῶς] ὡς ἰσχὺν τῶν ἀντιπάλων κατα-
 βλητικὴν ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Πολιτείας ἐμέψατο λέγων
 ὡδί· 'ναὶ μὰ τὸν Δία, ἢ δ' ὅς, σχεδὸν γέ τι πάντων 5
 μάλιστα ἢ γε περαιτέρω γυμναστικῆς ἢ περιττῇ αὐτῇ
 ἐπιμέλεια τοῦ σώματος· καὶ γὰρ πρὸς οἰκονομίαν καὶ
 πρὸς στρατείας καὶ πρὸς ἐδραίους ἐν πόλει ἀρχὰς
 δύσκολος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ πρὸς μαθήσεις
 ἀστυνασοῦν καὶ ἐννοήσεις τε καὶ μελέτας πρὸς ἑαυτὸν 10
 χαλεπὴ, κεφαλῆς τινος ἀεὶ διατάσεις καὶ ἰλίγγους ||
 875 ὑποπτεύουσα καὶ αἰτιωμένη ἐκ φιλοσοφίας ἐγγίγνεσθαι,
 ὥστε, ὅπῃ ταύτῃ ἀρετῇ ἀσκεῖται καὶ δοκιμάζεται, πάντῃ
 ἐμπόδιος· κάμνειν γὰρ οἷεσθαι ποιεῖ ἀεὶ καὶ ὠδίνοντα
 μήποτε λήγειν περὶ τοῦ σώματος'. ἔτι δὲ σαφέστερον 15
 ἐν τοῖς ἐξῆς, ὡς οὐκ ἰσχὺν καταβλητικὴν οἶεται τέλος
 εἶναι τῆς γυμναστικῆς, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰς κατὰ φύσιν
 ἐνεργείας χρειαίαν, ἐνεδείξατο λέγων ὡδί. 'αὐτὰ μὴν
 τὰ γυμνάσια καὶ τοὺς πόρους πρὸς τὸ θυμοειδὲς τῆς
 φύσεως βλέπων κάκεῖν' ἐπεγείρων πονήσει μᾶλλον ἢ 20
 πρὸς ἰσχύν, οὐχ ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἀθλῆται ῥώμης ἕνεκα

1. προήχασιν* προήγγασιν C προαγηόχασιν Ch || 2. ἀρχομέ-
 νης PA || ἀποβλέπει LP¹ corr. P² || 3. ἀλλ' ἀπλῶς inclusi ||
 4. Πολιτείας] Plat. rep. 407 B || 5. καὶ pro ναὶ codd. edd.
 Gal. || τὸν in L erasum om. PA || τί γε codd. edd. Gal. || 6. ἢ γε
 εἰ γε codd. edd. Gal. || 7. καὶ γὰρ C καὶ γάρ καὶ B || 8. ἐδραίους L
 ἐδρίας PA ἐδραῖους B || ἀρχὰς ἐν πόλει codd. edd. Gal. || 9. δὴ
 om. C add. B || 10. ἑαυτὸν L¹ ἑαυτὴν L² PA || 11. τινος C corr. B ||
 12. ὑποπταίνουσα LP || ἐγγίγνεσθαι L ἐγγιν. PA || 13. ὡς ταύτης
 ἀρετῇ L¹ ὥστε ὁ τῇ ταύτης ἀρ. L² PA; correxi || ἀσκεῖται LP
 ἀσκήται A ἀσκεῖσθαι B || δοκιμάζεται C δοκιμάζεσθαι B || 14. ἐμ-
 πόδιος L¹ ἐμπόδιον L² PA || 15. λήγειν LPB λέγειν A. 18. αὐτὰ κτλ.]
 Plat. rep. 410 B || μὴν P μὲν LA γε μὴν B || 20. ἐπεγείρων Gal.
 codd. ἐγείρων Plat. codd.

σιτία καὶ πόνοὺς μεταχειρίζονται'. δῆλος οὖν ἐξ ἀπάν-
των ὁ Πλάτων ἐστὶ τὴν Ἱπποκράτους ἀκριβῶς φυλάτ-
των γνώμην ὑπὲρ τῆς γυμναστικῆς τέχνης ταύτης, ἥς
τὸ τέλος ἐστὶν ἡ τῶν ἀθλητῶν εὐεξία· μέμφεται γὰρ
5 αὐτήν ὡς ἄχρηστον εἰς τὰς πολιτικὰς πράξεις ἀπάσας,
ὅπερ ἐνὶ λόγῳ περιλαβὼν ἐκεῖνος ὡδί πως ἀπεφήνατο·
'διάθεσις ἀθλητικὴ οὐ φύσει, ἔξις ὑγιεινὴ κρείσσειν'.
ὅτι δὲ καὶ σφαλερὰ πρὸς ὑγίειαν ἡ μάλιστα κατωρ- 876
θωμένη διάθεσις αὐτῶν ἐστίν, ἐφ' ἣν σπεύδουσι, καὶ
10 ὡς καὶ τοῦτ' ἐρίγνωσκον Ἱπποκράτης τε καὶ Πλάτων,
εἶρηται μὲν καὶ δι' ἄλλων.

Cap. XXXVII. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδήπερ ἅπαξ κατ-
έστην εἰπεῖν τι περὶ τῆς μοχθηρᾶς εὐεξίας τε καὶ
γυμναστικῆς, ὑπομνησθήσομαι καὶ τούτων ὡς ἐνὶ μά-
15 λιστα διὰ βραχυτάτων. τῆς ὑγείας ἐν συμμετρίᾳ τινὶ
τεταγμένης ἀμετρίας ἐστὶ δημιουργὸς ἡ τοιαύτη γυμνα-
στικὴ πολλὴν καὶ πυκνὴν αὐξουσα σάρκα καὶ πλῆθος
αἵματος ὡς ἐνὶ μάλιστα γλισχροτάτου παρασκευάζουσα.
βούλεται γὰρ οὐ τὴν ἰσχὺν αὐξῆσαι μόνον ἀλλὰ καὶ
20 τὸν ὄγκον τε καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος, ὥστε καὶ
ταύτῃ χειροῦσθαι τὸν ἀνταγωνιστήν. οὐκ οὖν ἔτι χαλε-
πὸν οὐδὲν ἐξευρεῖν, ὡς διὰ τοῦτ' ἄχρηστός τε πρὸς
τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας ἐστὶ καὶ ἄλλως σφαλερὰ.
ὅπερ γὰρ ἐν ἀπάσαις ταῖς ὄντως τέχναις ἀγώνισμά
25 ἐστὶ μέγιστον εἰς ἄκρον ἀφικέσθαι τοῦ σκοποῦ, τοῦτ'
ἐν ταύτῃ μοχθηρότατόν ἐστιν, ὡς οὐ φυσικὴν τινα
διάθεσιν, ἀλλ', || ὡς Ἱπποκράτης ἔλεγεν, οὐ φύσει 877

1. πόνοὺς codd. Platon. πότους C || 7. διάθεσις ἀθλητικὴ LP¹
διαθέσις ἀθλητικῆς P² || 8. κατορθωμένη LP || 15. υγείας LP |
18. γλισχροτάτην P¹ corr. P² || 26. καὶ ante ὡς add. PA || οὐ
ante φυσικὴν om. P¹A add. LP²

κατασκευαζούσῃ. τὰ μὲν γὰρ τῆς φύσεως ἀγαθὰ προ-
 ῖόντα τε καὶ ἐπιδιδόντα καὶ αὐξανόμενα γίγνεται βελτίω,
 τὰ δ' οὐ φύσει πάντα τοσοῦτον χαλεπώτερα ὅσῳ καὶ
 μείζω. ὅθεν ἄφωνοί τινες αὐτῶν ἐξαίφνης, ἕτεροι δ'
 ἀναίσθητοι καὶ ἀκίνητοι καὶ τελέως ἀπόπληκτοι γί- 5
 γνονται τοῦ παρὰ φύσιν ὄγκου τοῦδε καὶ τοῦ πλήθους
 ἀποσβέσαντός τε τὴν ἔμφυτον θερμασίαν ἐμφράξαντός
 τε τὰς διεξόδους τοῦ πνεύματος. ὅσοι δ' ἂν αὐτῶν
 τὰ πρῶτα πάθωσιν, ἀγγεῖον ῥήξαντες ἐμοῦσιν ἢ
 πτύουσιν αἷμα. τοὺς μὲν δὴ τῆς τοιαύτης εὐεξίας δη- 10
 μιουργούς, ὧν ἐστὶ τὰ θαυμαστὰ ταυτὶ συγγράμματα
 νῦν ὑπὸ τῶν τὰ ὧτα κατεαγόντων περιφερόμενα, τελέως
 ἤδη τοῦδε τοῦ γράμματος ἀποδιοπομπησόμεθα. γι-
 γνώσκεις γὰρ δήπου καὶ σύ, Θρασύβουλε φίλτατε,
 μηδ' ἀποκρίσεως αὐτοὺς ἀξιουμένους ὑπ' ἐμοῦ. τί γὰρ 15
 ἂν καὶ πλέον εἴη τοῖς χθὲς μὲν καὶ πρόωην πεπαυμένοις
 τοῦ παρὰ φύσιν ἐμπίπλασθαι τε καὶ κοιμᾶσθαι, τόλ-
 μης δ' εἰς τοσοῦτον ἤκουσιν, ὥσθ' ὑπὲρ ὧν οὐδ' οἱ
 878 ἱκανῶς ἡσκηκότες <τὴν> ἀκολούθῳν τε καὶ μαχομέ-
 νων διάγνωσιν ἔχουσιν εὐπετῶς ἀποφύνασθαι, περὶ 20
 τούτων ἀναισχύντως διατείνεσθαι; τί μάθοιεν ἂν οὐτοι
 βαθὺν καὶ σοφὸν καὶ ἀκριβὲς ἀκούσαντες θεώρημα;
 θαυμαστὸν μέντ' ἂν ἦν, εἰ τοῖς μὲν ἐκ παιδων ἀσκου-
 μένοις ἐν τοῖς ἀρίστοις μαθήμασιν οὐχ ἄπασιν ὑπ-

1. κατασκευαζούσης L P¹ A corr. P² || 2. γίγνεται L γίνεταί P ||
 3. τοσοῦ L (τοσοῦτον) || 13. ἀποδιοπομπησόμεθα L ἀποδιαπομπη-
 σόμεθα P || γινώσκεις L γιν. P || 18. οὐδ' οἱ ἢ ἡσκηκότες* οὐδὲ
 τοὺς ἢ ἡσκηκότες C || 19. <τὴν>* || ἀκολού L ἀκολουθίαν P¹ A
 -ίας P² || μαχο^μ L μαχομένην P¹ A μάχης P² in marg. || 20. ἔχον-
 σιν* ἔχειν C ἔχει K || εὐπετὲς P²

ἀρχὴ κριταῖς ἀγαθοῖς εἶναι τῆς τοιαύτης θεωρίας, ὅσοι
 δ' ἀσκοῦνται μὲν, ὥστ' ἐν ἄθλοις νικᾶν, ἀφνεῖς δ' ὄντες
 κάκει στεφάνων μὲν ἠτύχησαν, ἐξαίφνης δ' ἀνεφάνησαν
 γυμνασταί, τούτοις ἄρα μόνοις ὑπάρξει νοῦς περιττός.
 5 καὶ μὴν ἐργήγορσις μᾶλλον καὶ φροντὶς οὐκ ἀμαθὴς
 ἢ ὕπνος ὁξύν τὸν νοῦν ἀπεργάζονται καὶ τοῦτο πρὸς
 ἀπάντων σχεδὸν ἀνθρώπων ἔδεται, διότι πάντων ἐστὶν
 ἀληθέστατον, ὥς γαστήρ ἢ παχεῖα τὸν νοῦν οὐ τίκει
 τὸν λεπτόν. ἴσως οὖν ἡ κόνις ἔτι μόνῃ σοφίαν αὐτοῖς
 10 ἐδωρήσατο. τὸν μὲν γὰρ πηλόν, ἐν ᾧ πολλάκις ἐκυλιν-
 δοῦντο, τίς ὑπολαμβάνει σοφίας εἶναι δημιουργὸν
 ὁρῶν γε καὶ τοὺς σῦς ἐν αὐτῷ διατρίβοντας; ἀλλ'
 οὐδ' ἐν τοῖς ἀποπάτοις εἰκός, ἐν ᾧ οἷς διημέρουν, ἀγ- 879
 χίνοιαν φύεσθαι. καὶ μὴν παρὰ ταῦτ' οὐδὲν ἄλλο
 15 πρότερον ἔπραττον· ὅλον γὰρ ἐωρῶμεν αὐτῶν τὸν βίον
 ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ συστρεφόμενον ἢ ἐσθιόντων ἢ
 πινόντων ἢ κοιμωμένων ἢ ἀποπατούντων ἢ κυλινδου-
 μένων ἐν κόνει τε καὶ πηλῷ.

Cap. XXXVIII. Τούτους οὖν ἀποπέμψαντες — οὐ
 20 γὰρ κακοτεχνίας ἀλλὰ τέχνας ἤκομεν ἐπισκεψόμενοι —
 τοὺς τῆς ὄντως γυμναστικῆς ἐπιστήμονας ἤδη καλῶμεν,
 Ἴπποκράτην τε καὶ Διοκλέα καὶ Πραξαγόραν καὶ Φιλό-
 τιμον Ἐρασίστρατον τε καὶ Ἡρόφιλον ὅσοι τ' ἄλλοι τὴν
 ὅλην περὶ τὸ σῶμα τέχνην ἐξέμαθον. ἤκουσας δῆπου
 25 ἀφτίως Πλάτωνος λέγοντος, ὥς οὐδὲν ἐστὶν ἰδίου
 ὄνομα. μὴ τοίνυν ζήτει ἐν ὄνομα κατὰ πάσης τῆς περὶ

5. ἀγαθὴς pro ἀμαθὴς P¹ || 6. καὶ pro ἢ LP¹ corr. P² |
 ἀπεργάζεται P¹ corr. P² || 8. ἀληθέστατος P¹A corr. P² || ὥς
 γαστήρ ἢ (add. L²) παχεῖα τὸν νοῦν οὐ τίκει τὸν λεπτόν C
 παχεῖα γαστήρ λεπτὸν οὐ τίκει νόον Ch || 13. οὐδ' L¹ οὐ in
 ras. L² οὐκ AP || περιπάτοις Cobet Mnem. N. S. X 191 || 17. περι-
 πατούντων Cobet l. l. || 21. ὄντας P¹A corr. P²

τὸ σῶμα τέχνης, οὐ γὰρ εὐρήσεις· ἀλλ' εἴπερ ποτὲ κατασταίῃς ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, ἀρκείτω σοι Πλάτωνα μιμησαμένῳ διελθεῖν, ὥς μιᾶς οὔσης τῆς τοῦ σώματος θεραπείας δύο μόρια λέγω, τὴν μὲν γυμναστικὴν, τὴν δ' ἰατρικὴν, ὑγιαίνοντων μὲν δηλονότι τὴν γυμναστικὴν 5
 880 κήν, νοσοῦντων δὲ τὴν ἰατρικὴν. ἀλλ' ἐκεῖνο μᾶλλον ἐπισκέψεως ἄξιον, ὅτι μὴ τὴν ὑγιεινὴν τέχνην ὁ Πλάτων ἀντιδιεῖλε τῇ ἰατρικῇ, καθάπερ ἐποίησαν οἱ προειρη-
 μένοι πάντες ἄνδρες, ὧν, εἰ βούλει, μνημονεύσωμεν ἑνός, ἐπειδὴ καὶ πρόχειρα πᾶσιν ἐστὶν αὐτοῦ τὰ συγ- 10
 γράμματα. λέγει τοίνυν Ἑρασίστρατος ἐν τῷ προτέρῳ τῶν Ὑγιεινῶν· οὐδὲ γὰρ ἰατρὸν εὐρεῖν ἐστὶν, ὅστις δέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν [περὶ] τῶν ὑγιεινῶν πραγμα-
 τεῖαν. εἴτ' ἐφεξῆς· αἱ μὲν γὰρ παρὰ τι πάθος γι- 15
 γνόμεναι ἀπεψία καὶ αἱ τούτων θεραπείαι εἰς ἰατρι-
 κήν καὶ οὐκ εἰς τὴν τῶν ὑγιεινῶν πραγματεῖαν πίπτου-
 σιν. εἴτ' αὖθις ἐτι προελθὼν· εἰ δέ τις εἴη φανλότης περὶ τὸ σῶμα, δι' ἣν τὰ προσφερόμενα αἰεὶ διαφθαρή-
 σεται, καὶ οὕτως εἰς τὴν αὐτὴν κακοχυμίαν τοῖς προ-
 ὑπάρχουσιν ἤξει, τὴν τοιαύτην διάθεσιν ἰατροῦ καὶ 20
 οὐχ ὑγιεινοῦ λύειν. εἴτ' ἐφεξῆς· τὸ λέγειν περὶ τού-
 των ἢ λύειν ταύτας ἰατροῖς καὶ οὐχ ὑγιεινοῖς ἐπιβάλ-
 λει. φαίνεται γὰρ οὗτος οὐ μόνον ὑγιεινὴν τιν' ὄνο-
 881 μάζων τέχνην ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ἀλλὰ καὶ
 τὸν τεχνίτην αὐτῆς ὑγιεινόν, ὥσπερ οἶμαι καὶ τὸν τῆς 25
 ἰατρικῆς ἰατρόν, ἵνα τῆς περὶ τὸ σῶμα θεραπευτικῆς

10. αὐτὰ συγγράμμ. P¹ αὐτῶν σ. P²A αὐτοῦ σ. Ch || 11. προ-
 τέρῳ L πρῶτῳ PA || 12. οὐδὲ* οὔτε C || ἰατρῶν P¹ corr. P² ||
 13. περὶ om. L¹ add. L² inclusi || 14. γινόμεναι P γινόμενον A,
 codicis L lectionem non enotavi || 15. αἱ ante τούτων add. L² ||
 ἰατρικὴν LP ἰατρικῶν A || 19. καὶ οὕτως] καὶ οὐκ C x. οὕτως B in
 marg. || αὐτὴν add. L²P² s. l.

τέχνης, ἥς οὐδὲν ἦν ὄνομα τοῖς Ἑλλησιν ἰδίων, εἰς
 δύο τὰ πρῶτα τμηθείσης, ὥσπερ αὐτὰς τὰς τέχνας
 ἰατρικὴν τε καὶ ὑγιεινὴν, οὕτω καὶ τοὺς τεχνίτας αὐ-
 τῶν ὀνομάζωμεν ὑγιεινόν τε καὶ ἰατρὸν· ὡσαύτως δὲ
 5 καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἰατρῶν ἐχρήσαντο τοῖς ὀνόμασιν.

Cap. XXXIX. Ἄλλ', ὡς ἔοικεν, οὕτω κατὰ Πλά-
 τωνα σύνηθες ἦν τοῖς Ἑλλησιν οὐθ' ὑγιεινὴν τὴν
 τέχνην οὐτε τὸν ἐπιστήμονα καλεῖν ὑγιεινόν· οὐδὲ γὰρ
 οὐδὲ τὸ τοῦ Ἱπποκράτους ὑγιεινὸν ὑγιεινόν, ἀλλὰ τὸ
 10 μὲν τι περὶ διαίτης ἐπιγέγραπται, τὸ δέ τι περὶ ὑδά-
 των τε καὶ ἀέρων καὶ τόπων. τάχα δ', ὡς ἔφην, οὐδὲ
 χρεῖαν εἶναι διαίτης ὁ Πλάτων ἐνόμιζε τοῖς ὑγιαίνουσιν,
 ἀλλ' ἀρκεῖν μόνην γυμναστικὴν. οὐδὲ γὰρ τὸ ἀνα-
 ληπτικὸν μόριον ἢ τὸ προφυλακτικὸν ἴσως ἡγεῖται
 15 προσήκειν τῇ γυμναστικῇ· μέσα γάρ, ὡς ἔφην, αὐτὰ
 τεταγμένα δυνατὸν ἐστίν, ὅποτερ' τις βούλεται, προσ-
 νέμειν. ἀλλ' εἰ καὶ ταῦτά τις τοῖς ἰατροῖς ἐπιτρέψειεν, ||
 ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑγιεινὸν ἀέρων τε πέρι καὶ ὑδάτων καὶ 882
 χωρίων καὶ γυμνασίων καὶ σιτίων ἐπισκοπούμενον·
 20 καίτοι γ' οὐδὲ περὶ σιτίων ἀπάντων, ἀλλ' ὅσα τοῖς
 ὑγιαίνουσιν ἀρμόττει μόνον. τάχα δ', ἐπειδὴ καὶ τὰ
 τῶν ἀέρων τε καὶ χωρίων καὶ ὑδάτων ἐφθάνεν ἤδη
 γινώσκεισθαι τοῖς ἰατροῖς, ὡς ἂν καὶ πρῶτον τοῦ
 θεραπευτικοῦ μορίου συστάντος, οὐδὲν ἔτι προσεπι-
 25 μαθεῖν αὐτῶν ἐνέλιπεν εἰς τὸ μὴ μόνον ἰατροῖς ἀλλὰ
 καὶ ὑγιεινοῖς γενέσθαι πλὴν τῆς περὶ τὰ γυμνάσια

1. ἦν add. L² s. l. || 3. τε καὶ] τὴν P¹ corr. P² || 4. ὀνομά-
 ζομεν C corr. Ch || 7. σύνηθες καὶ P¹ σ. ἦν P² || 9. τὸ τοῦ om.
 L¹ add. L² || alterum ὑγιεινὸν add. L² s. l. || 11. τε καὶ ἀέρων L
 καὶ ἀέρων om. P¹ add. P² in marg. || 13. τὸ add. L², item ante
 προφυλ. || 17. τοῖς om. C add. K

τέχνης. οὐκ οὐκ οὐδ' ἀπεικὸς οὐδ' ἀπὸ μορίου τοῦ
προσαγορευθέντος ὀνομασθῆναι τὸ σύμπαν. ἀλλὰ τοῦτο
μὲν ὑπὲρ ὀνόματος ἐστίν, οὐ περὶ πράγματος σκο-
πεῖσθαι.

Cap. XL. Καὶ εἰ τις, ὅπερ καὶ πρόσθεν εἶπον, 5
αὐτὸ δὴ τοῦτο γινώσκων, ὅτι μὴ [καὶ] περὶ πράγμα-
τος ὁ λόγος ἀλλ' ὀνόματος ἐστίν, ἐμὲ κελεύσειεν ἀπο-
φαίνεσθαι τι καὶ περὶ τοῦδε, βέλτιον ὀνομάζειν ἐρῶ
τοὺς δύο τὰ πρῶτα μόρια φάσκοντας τῆς ὅλης τέχνης
ὑγιεινὸν τε καὶ θεραπευτικόν, εἰ γ' ἐν ταῖς μεθόδοις 10
883 ταῖς διαιρητικαῖς ἐμάθομεν || ἀντιδιαρεῖν ἀλλήλοισι
ὁμογενῆ πράγματα. τῷ γάρ, εἰ τύχοι, τῶν ζώων εἰ-
πόντι τὰ μὲν ἐναέρια, τὰ δ' ἐνυδρὰ προσθεῖναι τού-
τοις τὰ λογικὰ προφανῶς ἄτοπον. ἡ μὲν γὰρ προτέρα
διαίρεσις ἔμπυρά τε καὶ ἔγγεια προσκείσθαι ποθεῖ· 15
ταῦτα γὰρ ἀνάλογόν ἐστι τοῖς ἐναερίοις τε καὶ ἐν-
ύδροις· ἡ δ' αὖ δευτέρα τοῖς λογικοῖς ἀντιδιαρεῖσθαι
βούλεται τὰ ἄλογα, κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τῷ μὲν θνητῷ
τὸ ἀθάνατον, ἀγρίῳ δὲ τὸ ἥμερον καὶ πεζῷ τὸ πτηνόν
καὶ τὸ νηκτόν· ἐσχάτη γὰρ ἀτοπία τῶν ζώων, εἰ τύχοι, 20
τὰ μὲν ἀθάνατα λέγειν εἶναι, τὰ δὲ πεζά, τὰ δὲ δί-
ποδα. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τῆς περὶ τὸ
σῶμα τέχνης εἰ τις ἐθέλοι τέμνων ἐξευρίσκειν τὰ μό-
ρια, τὸ μὲν τοὺς νοσοῦντας ἰώμενον ἰατρικῆς τέχνης
λεχθήσεται, τὸ δὲ τῶν ὑγιαίνοντων προνοούμενον 25
ὑγιεινῆς. καὶ τούτου γ' ἔτι κάλλιον, ὥς ἡμεῖς ἐμ-
προσθεν ἐλέγομεν, τῆς περὶ τὸ σῶμα τέχνης ἐπανορ-

1. οὐδὲν L ut videtur οὐδὲ cett. || μόνον P¹ L A μορίον P²
in marg. || 2. προσωρευθέντος LP¹ προερευθέντος P² προσω-
ρευθέντος A || 6. [καὶ]* || 13. αέρια LP¹ A ἐναέρια P² || ἐνυδρὰ P¹
ἐνιδρὰ P² || 15. ἔγγεια L || 18. ταῦτα LP¹ ταύτῃ P² || 20. τύχει PA

θωπικῆς τινος οὔσης τὸ μὲν κατὰ μεγάλα τὴν ἐπανόρ-
 θωσιν ποιούμενον ἱατικόν τε καὶ ἱατρικὸν ὀνομασθή-
 σεται, τὸ δὲ κατὰ σμικρὰ καὶ διὰ τοῦτο λανθάνον, εἰ||
 τὴν ἀρχὴν ἐπανορθοῦται, φυλακτικόν. ἔτι δὲ κάλλιον 884
 5 ὀνομάσεις ἀπὸ τῶν ὑλῶν αὐτά, νοσερὸν μὲν τὸ ἔτερον,
 ὑγρινὸν δὲ θάτερον. εἰ δ' αὖ πάλιν ἐθέλοις τέμνειν
 τὸ ὑγρινὸν ἢ φυλακτικόν — εἴρηται γάρ, ὥς ἐκατέρως
 ἐγγωρεῖ προσαγορεύειν — ἀπὸ μὲν τῆς ὑποκειμένης
 ὕλης εἰς τρία τεμεῖς, ὥς ἔμπροσθεν εἴρηται, τό τ'
 10 ἀναληπτικὸν ὀνομαζόμενον καὶ τὸ κατ' εἶδος ὑγρινὸν
 καὶ πρὸς τοῦτοις τὸ εὐεκτικόν. ὑποβέβληται γάρ ἡ
 ἰδῖος ἐκάστῳ τῶν εἰρημένων ὕλη, τῷ μὲν τὸ κατὰ σχέσιν
 ὑγιαῖνον σῶμα, τῷ δὲ τὸ καθ' ἑξιν, τῷ τρίτῳ δὲ τὸ
 καλούμενον εὐεκτικόν· συμβέβηκε γὰρ ὁμωνύμως λέγε-
 15 σθαι τοῖς μορίοις τῆς τέχνης αὐτὰ τὰ σώματα. κατὰ
 δὲ τὰς ὕλας τῶν βοηθημάτων εἶπερ ἡ τομή σοι γίγνοιτο,
 τετραχῇ διαιρήσεις τὴν φυλακτικὴν τε καὶ ὑγρινὴν
 ταύτην τέχνην. ἔσται γὰρ αὐτῆς ἡ μὲν ἐν προσφερο-
 μένοις, ἡ δ' ἐν ποιουμένοις, ἡ δ' ἐν κενουμένοις, ἡ
 20 δ' ἐν τοῖς ἔξωθεν προσπίπτουσιν ἀναστρεφομένη· διὰ
 τούτων γὰρ ἡ ὑγία φυλάττεται. τὸ μὲν οὖν ἐν τοῖς
 προσφερομένοις τῆς ὑγρινῆς τέχνης μέρος ἐδεσμάτων
 τ' ἐστὶ καὶ πομάτων || ἐπιστήμη τῶν εἰς ὑγείας φυλα- 885
 κὴν ἀνηκόντων, τὸ δ' ἐν τοῖς κενουμένοις ἰδρώτων τε
 25 καὶ διαχωρημάτων οὔρων τε καὶ ὅλως ἀπάντων τῶν
 ἐκ τοῦ σώματος ἡμῶν ἐκκενοῦσθαι δεομένων, τὸ δὲ
 τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, ἀέρος ὕδατος, ἄλλης θα-

1. μεγάλων P¹ μεγάλα P² || 2. ἱατικόν τε καὶ ἱατρικόν C
 ἱατρικόν τε κ. ἱατρικόν (sic) B ἱατρικόν τε καὶ ἱατρικὴ Ch ||
 7. ἐκάτερον P¹ ἐκατέρως P², in L exitus vocabuli compendio
 scriptus est || 8. ἐγγωρεῖ L ἐγγωρεῖσει P ἐγγωρήσει A || 16. γί-
 γνοιτο L γένοιτο P A || 20. ἀναστρεφομένοις P

λάττης, ἐλαίου τῶν τ' ἄλλων ἀπάντων τῶν τοιούτων.
 ἔτι δὲ τὸ τέταρτόν τε καὶ λοιπὸν ὅπερ ἐν τοῖς ποιου-
 μένοις ἐτέτακτο μέρος τῆς τέχνης ἐν γυμνασίοις ἐστὶ
 καὶ τοῖς καλουμένοις ἐπιτηδεύμασι. καὶ γὰρ ἐργήγορ-
 σις καὶ ἀγροπνία καὶ ὕπνος καὶ ἀφροδίσιά τε καὶ 5
 θυμὸς καὶ φροντίς καὶ λουτρὸν ἐκ τούτου τοῦ γένους
 ἐστὶ καὶ χορὴ διαγιγνώσκειν τὸν ὑγιεινὸν ἐκάστου τῶν
 εἰρημένων ποσότητά τε καὶ ποιότητα καὶ καιρὸν.

Cap. XLII. Πολλοστὸν οὖν μέρος γίγνεται τῆς
 ὑγιεινῆς τέχνης ἢ περὶ τῶν γυμνασίων ἐπιστήμη· δι- 10
 καιότερον γὰρ οἶμαι καλεῖν ἐστὶ γυμναστικὴν τέχνην,
 ἣτις ἂν ἐπιστήμη τῆς ἐν ἑπασὶ τοῖς γυμνασίοις ἢ δυ-
 νάμεως, ὥς τό γε περὶ τῶν κατὰ παλαιστράν ἐπίστα-
 σθαι μόνον ἐσχάτως τε μικρὸν ἐστὶ καὶ πᾶσιν ἥμισυ
 886 χρήσιμον. ἐρέσσειν γοῦν ἔμεινον ἐστὶ καὶ σκάπτειν 15
 καὶ θερίζειν καὶ ἀκοντίζειν καὶ τρέχειν καὶ πηδᾶν
 καὶ ἱππάζεσθαι καὶ κυνηγετεῖν ὀπλομαχεῖν τε καὶ
 σχίζειν ξύλα καὶ βαστάζειν καὶ γεωργεῖν ἅπαντά τε
 τᾶλλα κατὰ φύσιν ἐργάζεσθαι κρεῖττον ἢ κατὰ παλαι-
 στράν γυμνάζεσθαι. καὶ σοὶ πάρεστιν ἤδη σκοπεῖν, οὐ 20
 μόνον ὅτι πολλοστὸν ἐστὶ μόριον <τῆς> ὑγιεινῆς τέχ-
 νης ἢ γυμναστικῆς, ἐλάχιστον δ' αὖ πάλιν ἐστὶ τῆς
 γυμναστικῆς τὸ περὶ τῶν κατὰ παλαιστράν μόριον ὅτι
 τε τούτῳ παρᾶκειται τὸ τῶν ἀθλητῶν ἐπιτηδεύμα,

1. τ' om. LP || 7. διαγιγνώσκειν L διαγιν. PA || τὸν ὑγιει-
 νόν* τῶν ὑγιεινῶν C || 9. γίγνεται L γίν. PA || 10. librarius
 codicis P ab altero ἐπιστήμη ad alterum aberravit omissis
 quae interiecta sunt verbis, add. in marg. P² || 13. κατὰ
 παλαιστράν C περὶ τῶν τὴν κατὰ παλ. (sic) B κατὰ τὴν π. Ch ||
 14. τε C πό B πω Ch || 15. γοῦν L οὖν PA || 19. τᾶλλα (sic) L ||
 21. μόριον P²B μόνον LP¹A || <τῆς>* || 23. verba γυμναστικῆς
 τὸ περὶ τῶν om. L¹ add. in marg. L² || 24. τοῦτο P¹ corr. P²

[καὶ] διαθέσεως τινος ἀπεργαστικὸν οὐ φύσει καὶ κακο-
 τεχνίαν ἐπιστατοῦσαν ἔχον, ὑποδυόμενον μὲν τέλει
 χρηστῷ τῆς εὐεξίας, ἄλλο δέ τι μᾶλλον ἢ εὐεξίαν ἐργα-
 ζόμενον. ἀλλὰ τῆς μὲν τοιαύτης κακοτεχνίας οἱ δυστυ-
 5 χῶς ἀθλήσαντες ἐξαίφνης ἐπιστήμονες ἀναφαίνονται,
 τῆς δ' ὄντως γυμναστικῆς Ἱπποκράτης καὶ ὁ προειρη-
 μένος ἅμ' αὐτῷ χορὸς ἐπιστήμων ἐστίν. ὥσπερ δ' ἐν
 τοῖς κατ' ἰατρικὴν οὐχ ἅπασιν ὀρθῶς [ἅμα] εἴρηται
 πάντα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐδὲ περὶ γυμνασίων.
 10 ἀλλὰ νῦν οὐ πρόκειται διελέγχειν τοὺς κακῶς ὑπὲρ
 αὐτῶν ἔγνωκότες, ἀλλ' ἐξηγεῖσθαι τοῦνομα τῆς γυμνα- 887
 στικῆς, ὡς ἐστὶν ἐπιστήμη τις ἥδε τῶν ἐν γυμνασίοις
 δυνάμεων, ὥσπερ ἡ φαρμακευτικὴ τῶν ἐν φαρμάκοις.
 ἅμφω γὰρ ταῦτα τὰ μόρια τὴν κλῆσιν ἀπὸ τῶν ὕλων
 15 ἔσχηκεν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις, οἷς ὀλίγον ἐμπροσθεν
 εἶπον.

Cap. XLII. Ὡς καὶ δηλον, ὡς ὅσοι τὴν γυμνα-
 στικὴν ἀντιδιαροῦσι τῇ ἰατρικῇ, κακῶς γινώσκουσιν.
 ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ὕλης, ἡ δ' ἀπὸ τῆς καθόλου τε
 20 καὶ γενικῆς ἐνεργείας ὠνόμασται. πρῶται μὲν γὰρ
 εἰσιν αἱ κατὰ μέρος ἐνέργειαι, καθῆραι δι' ἐλλεβόρου
 καὶ σκαμμωνίας, εἰ τύχοι, καὶ τεμεῖν φλέβα καὶ ὁστοῦν
 ἐκκόψαι καὶ ἀσιτῆσαι προστάξαι καὶ δοῦναι τροφήν.
 ἐπ' αὐταῖς δ' ἕτεραι γενικώτεραί τε καὶ ἥδη καθόλου,
 25 φαρμακεῦσαι καὶ χειρουργῆσαι καὶ διαιτῆσαι καὶ τού-
 των ἅπασων κοινή, τὸ ἰάσασθαι, καθάπερ οἶμαι πάλιν

1. [καὶ]* || 2. ὑποδυόμενον* ὑποδυομένην C || 3. δέ τι* δ'
 ἔτι C || 4. ἀλλὰ τῆς LP¹A ἀλλὰ ὅτι τῆς P²B || 8. post ὀρθῶς
 add. ἅμα L²PA om. L¹ || 9. οὐδὲ] οὐ P¹ || 10. νῦν add. L² ||
 12. τις add. L² || 17. Ὡς] δ LP¹ ὅ P² om. A || 18. γινώσκουσιν L
 γιν. P || 21. ἐλεβόρου PA || 22. φλέβας C φλέβα Ch || 24. αὐτάς P¹
 αὐταῖς P² || 26. ἰᾶσθαι L ἰᾶσαι PA ἰάσασθαι K

ἐπὶ ταῖς περὶ τὰ ὑγιαίνοντα γιγνομέναις ἐνεργείαις
ἀπάσαις κοινὴ ἢ φυλακὴ. καὶ ὅστις ἀντιδιαφείτῃ τῷ
888 ἱατρικῷ τὸ φυλακτικόν, ὁμογενῶν ποιεῖται τὴν ἂν
θεσιν. ἄμφω γὰρ ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ὠνόμασται, καθά-
περ αὖ πάλιν ἀπὸ τῆς ὑποκειμένης ὕλης τό τε νοσερόν 5
καὶ ὑγιεινόν, ἀπὸ δὲ τῆς τῶν βοηθημάτων ὕλης τό τε
φαρμακευτικόν [ὠνόμασται] καὶ τὸ γυμναστικόν· τὸ
μὲν γὰρ τοῦ νοσεροῦ τε καὶ ἱατρικοῦ μέρος ὑπάρχει,
τὸ δὲ τοῦ ὑγιεινοῦ τε καὶ φυλακτικοῦ.

Cap. XLIII. Προσέχειν δ' ἐνταῦθα τὸν νοῦν χρὴ, 10
μὴ πῃ λάθωμεν τὸν αὐτὸν ἀποδείξαντες τῷ γυμνα-
στικῷ τὸν ἐπιστάτην τῶν παλαισμάτων καὶ μῦθόν τι
ποιήσαντες ὅλης τῆς γυμναστικῆς τὴν ὡς ἂν εἴποι τις
παλαιστρικήν· ὁ γὰρ ἐπιστάμενος τὰ τε παλαίσματα
σύμπαντα καὶ τῶν τρίψεων ἀπάσας καλῶς ἐργάζεσθαι 15
τὰς κατὰ μέρος ἐνεργείας ἀνάλογόν ἐστι σιτοποιῷ καὶ
μαγεύῳ καὶ οἰκοδόμῳ, δημιουργεῖν μὲν ἐπισταμένοις
ἄρτους τε καὶ ὄψα καὶ οἰκίας, οὐ μὴν ἐπαΐουσί γ' οὐ-
δὲν οὐδὲ γινώσκουσιν, ὃ τί τε χρηστὸν ἐν αὐτοῖς καὶ
μὴ χρηστὸν ἦντινά τε δύναμιν ἔχον ἕκαστον αὐτῶν 20
ἐστὶ πρὸς ὑγίειαν. ἡ μὲν οὖν προνοουμένη τοῦ σώμα-
889 τος ἡμῶν τέχνη μία, καθάπερ εἴρηται πολλάκις, ἢ αἰ
δ' ἄλλαι τὰς ὕλας ταύτη παρασκευάζουσιν. οὔτε γὰρ
οἷς ἄμεινόν ἐστὶν ὑποδεδέσθαι [μὲν] καὶ ἀνυποδέτοις
εἶναι σκυτοτόμος οἶδεν οὐδ' οἷς ὑποδεδέσθαι μὲν, ἀλλὰ 25
τοῖον ἢ τοῖον ὑπόδημα. τοῦτο μὲν γὰρ Ἴπποκράτης

2. κοινήν P¹ κοινή P². An legendum κοινόν? cf. Gal. II 3
5. τε] γε C τε K || 7. [ὠνόμασται]* || 8. γὰρ om. LP¹ add. P²
12. τῶν παλαισμάτων L (compendio scr.) τοῦ παλαίσματος PA
16. ἐνεργείας P² ἐργασίας P¹ || 19. γινώσκουσιν L γιν. P
20. ἔχον P² ἔχει P¹ ἔχ L || 24. [μὲν]* || ἀνυποδέτοις LP ἀν-
υποδέτους A

γινώσκει καὶ κελεύει γε τῷδ' ἐτινι φορεῖν ἀρβύλας
 τὰς πηλοπάτιδας, οὐ μὴν αὐτός γε δημιουργήσῃ τὰς
 ἀρβύλας, οὐ μᾶλλον ἢ ὁ στρατηγὸς τὸ κράνος καὶ τὸν
 θώρακα καὶ τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὴν μάχαιραν
 5 καὶ τὰς κνημίδας. οὐδὲ γὰρ ὁ οἰκοδόμος οἶδεν ὑψηλῆς
 πέρι καὶ ταπεινῆς οἰκίσεως οὐδὲ τῆς πρὸς ἀνατολὴν
 ἢ δύσιν ἐστραμμένης οὐδέ γε τῆς πρὸς βορρᾶν τε καὶ
 ψυχρᾶς ἢ νοτίου καὶ θερμῆς οὐδὲ σκοτεινῆς ἢ φωτει-
 νῆς οὐδὲ καταγαίου τε καὶ ὑπερφύου καὶ νοτερᾶς καὶ
 10 ξηρᾶς, ἀλλ' ὅλως ἀγνοεῖ, τίνα μὲν ὠφέλειαν ἔκαστον
 τούτων ἔχει, τίνα δὲ βλάβην, ὥσπερ γε καὶ ὁ σιτο-
 ποιὸς οὐκ οἶδεν, ὅτῳ χρὴ καθαρόν ἄρτον διδόναι καὶ
 ὅτῳ συγκομιστὸν οὐδ' ὅτῳ πολὺν ἢ ὀλίγον οὐδ' ἐν
 ὅτῳ καιρῷ, κατασκευάζει μέντοι καλῶς αὐτούς. || ὥσ- 890
 15 αὐτως δὲ καὶ ὁ μάγειρος ἢ φακῆν ἢ πτισάνην ἢ χύν-
 δρον ἢ τεῦτλον ἢ τι τῶν ἄλλων ἐπίσταται σκευάζειν
 οὐκ εἰδὼς οὐδενὸς αὐτῶν τὴν δύναμιν. αἱ μὲν δὴ
 τοιαῦται τέχναι τὰς ἀπάσας ὕλας παρασκευάζουσι τῇ
 θεραπευτικῇ τοῦ σώματος, ὥσπερ αὐταῖς ταύταις ἔτεραι,
 20 τῷ μὲν σιτοποιῷ τοὺς πυροὺς ὁ γεωργὸς καὶ κρίβανον
 ὁ ἵπνοπλάστης καὶ ὁ ὑλοτόμος τὰ ξύλα καὶ ὁ τέκτων
 τὸν ἄβακα, τῷ τέκτονι δ' αὐτῷ πάλιν ἄλλος μὲν ἀξί-
 νην, ἄλλος δὲ στάθμην, ἄλλος δ' αὖ τὰ ξύλα, καὶ
 σκυτοτόμῳ δὲ κατὰ ταῦτά τὴν μὲν σμίλην ἢ χαλκευ-
 25 τική, τὰ σκύτη δ' ἢ βυρσοδεψική, τὸν καλόποδα δ' ἢ
 τεκτονική· καὶ οἰκοδόμῳ δὲ λατύποι τε καὶ λιθοτόμοι
 καὶ πλινθουργοὶ καὶ τέκτονες, οἱ μὲν λίθους, οἱ δὲ

6. οὐδὲ τῆς* οὐδὲ ὅτι LP οὐδὲν ἔτι A οὐδ' ἔτι Ch || 20. κρί-
 βανον L κρίβανον PA || 21. verba καὶ ὁ τέκτων usque ad τὰ
 ξύλα om. P¹ add. in marg. P² || 25. δ' ἢ βυρσοδεψική L δὲ
 βυρσ. PA || δ' ἢ τεκτονική L ἢ τεκτ. PA

πλίνθους, οἱ δ' ἐπιτήδεια ξύλα προπαρασκευάζουσιν. αἱ μὲν οὖν τοιαῦται τέχναι σύμπασαι προσδέονται τ' ἀλλήλων καὶ παρασκευάζουσι ταῖς τελεωτέραις τὰς θ' ὕλας αὐτάς, ἐξ ὧν ἐργάζονται τὸ τέλος, ὄργανά τε χρηστά, δι' ὧν ἐκείνας κοσμοῦσιν. 5

Cap. LXIV. Ἀπάσαις δ' αὐταῖς ἐφέστηκεν οἶον ἀρχιτεκτονική τις ἢ θεραπευτική τοῦ σώματος καὶ 891 κελεύει τῇ || μὲν οἰκοδομικῇ τοιάνδε τινὰ τὴν οἰκίαν ποιῆσαι, τῇ δὲ σκυτοτομικῇ τὸ ὑπόδημα καὶ τῇ μὲν σιτοποιητικῇ τὸν ἄρτον, τῇ δ' αὖ μαγειρικῇ τοῦτον 10 ἐκάστη τε τῶν ἄλλων, ὥς ἐκάστη πέφυκεν. ἀλλὰ ταύτης τῆς περὶ τὸ σῶμα θεραπευτικῆς ἢ ὑγιεινῆς μόριον ἦν καὶ ταύτης τετραχῇ τεμνομένης ἐνὸς τῶν μορίων ἢ γυμναστικῆς μόριον. αὕτη τοίνυν οἶον ἀρχιτεκτονική τίς ἐστι τοσῶνδε τεχνῶν, ἱππευτικῆς μὲν, ὅταν ἱππὰς 15 ξεσθαι δέῃ, διδάσκουσα μέτρον καὶ καιρὸν καὶ ποιότητα, κνηγετικῆς δὲ καὶ συμπάσης θηρευτικῆς, ὅταν αὖ τούτων ἢ χρεῖα καλῇ, κατὰ ταῦτά δὲ καὶ σκαπτόντων καὶ θεριζόντων καὶ ὑλοτομούντων καὶ ἐρεσδόντων καὶ ὀρχουμένων καὶ πᾶν ὅτιοῦν ἐνεργούντων ἐπιστατεῖ 20 τε καὶ ἄρχει καὶ προστάττει.

Cap. XLV. Μία τῶν τοιούτων ἐστὶ τεχνῶν καὶ ἡ περὶ τὰ παλαισμάτα — καλῶμεν δ' αὐτήν, εἰ βούλει,

3. τὰς τελεωτέρας PA || 7. ἀρχὴ τεκτονικῆ L ἀρχὴ τις τεκτονικῆ τις P, sed prius τις expunctum est || 8. verba τοιάνδε τινὰ τὴν οἰκίαν ποιῆσαι τῇ δὲ σκυτοτομικῇ in L omissa altera manu inter versus addita sunt || 9. ποιῆσαι (sic) L om. PA || verba τὸ ὑπόδημα καὶ τῇ μὲν σιτοποιητικῇ om. P¹ add. P² in marg. || 14. ἡ γυμναστικῆ L ἡ γυμναστικὸν PA ἢ γ. Ch || 17. θεραπευτικῆς LP¹A θηρατικῆς P² θηρευτικῆς B || 18. οὖν P¹ αὖ P² || κατὰ ταῦτά δὲ ταῦτα L¹ κατ' αὐτά δὲ L², ταῦτα delevi || 20. ἐπιστατῶν P¹ ἐπιστατῶντι P²AB ἐπιστατεῖ τε B in marg. || 22. τοιούτων add. L² || 23. καλοῦμεν C καλῶμεν B

παιδοτριβικήν — αὕτη μὲν οὐδ' ἐπαῖονσα τῶν πρὸς
 ὠφέλειάν τε καὶ βλάβην τοῦ σώματος, εὐσχήμονας δὲ
 καὶ πολυειδεῖς καὶ καταβλητικὰς καὶ ἀπόνους ἐξευ-
 ρίσκουσα λαβὰς θ' ἅμα καὶ κινήσεις οὐδὲν ἤττον τῆς 892
 5 ὀρχηστικῆς. ἀλλ' ἐκείνη μὲν οὐκ ἀντιποιεῖται τῆς περὶ
 τὸ σῶμα θεραπείας· ἡ παιδοτριβικὴ δ' οὐκ οἶδ' ὅπως
 ὑπ' ἀναισθησίας ἐσχάτης οἶον ἐμπληκτός τις οἰκίτης
 ἐπανίσταται δεσπότη χρηστῷ, τῇ γυμναστικῇ, καθάπερ
 εἰ καὶ τις ὀπλίτης ἢ ἱππεὺς ἢ τοξότης ἢ σφενδονήτης
 10 ἢ ἀκοντιστῆς ἀντιλέγοι τῷ στρατηγῷ παρατάττοντί τε
 καὶ ὀπλίζοντι καὶ πρὸς τὸν πόλεμον ἐξάγοντι καὶ αὐ-
 θις ἡσυχάζειν κελεύοντι· μαίνοιτο γὰρ ἄν που κἀκεῖ-
 νος, εἰ τὸν στρατηγὸν εἰς τὰς κατὰ μέρος ἐνεργείας
 προκαλούμενος, εἴτα βελτίων εὐρισκόμενος ἢ κοινωνεῖν
 15 ἀξιοῖ τῆς ἀρχῆς ἢ μέρος ἀποφαίνοι τὴν αὐτοῦ τέχνην
 τῆς στρατηγικῆς. μαίνοιτο δ' ἄν οὐδὲν ἤττον, οἶμαι,
 καὶ ὁ παιδοτρίβης ἢ κοινωνεῖν γυμναστικῆς ἢ μέρος
 ἔχειν αὐτῆς οἰόμενος· ὑπερέτης γὰρ ἐστὶ μόνον, ὥσπερ
 γ' ὁ στρατιώτης τῆς στρατηγικῆς, οὕτω καὶ ὁ παιδο-
 20 τρίβης [αὐτὸς γάρ], ἥ μὲν γυμνάζει, τῆς γυμναστικῆς,
 ἥ δ' ἀσκεῖ τέχνην παλαισμάτων, ἑτέρας αὖ τινός ἐστιν
 ἐπιτηδεύσεως ὑπερέτης, ἣν ἐγὼ μὲν ὀνομάζω || κατα-893
 βλητικὴν, οὐ μὴν γ' αὐτοὺς οὕτω καλοῦσιν οἱ τοὺς
 ἀθλητὰς ἀσκοῦντες, ἀλλὰ γυμναστὰς ὀνομάζουσι. καί-
 25 τοι κατὰ γε τὴν ἀλήθειαν ἕτερον μὲν ἐστὶ παιδοτρι-
 βικὴ καθάπερ ἡ τοξευτικὴ, καταβλητικὴ δ' οἰόνπερ ἡ

6. ἡ παιδοτριβικὴ δ' LP ἢ π. A ἢ δὲ π. Ch || 9. εἰ καὶ τις] οἰκίτης PA εἰ καὶ τις Ch || 14. προκαλούμενος PA || 19. γὰρ pro γ' PA || τῆς add. L² || post παιδοτρίβης add. αὐτὸς L αὐτὸς γὰρ PA, utrumque delendum || 20. τῇ γυμναστικῇ L || 22. ἐγὼ μὲν L μὲν ἐγὼ PA || 23. οὐ μὴν γ' αὐτοὺς L οὐ μόνον δ' αὐτοὺς PA || 25. κατὰ om. P¹ add. P² in marg.

στρατηγική, γυμναστική δ' οἷον ἡ ἰατρική, καὶ διτταῖς
 ὑπηρετεῖ τέχναις ἐφεστῶσαις ἐκάστη τῶν τοιούτων.
 οὕτω γὰρ καὶ ἡ σκυτοτομική τὸ μὲν ὡς στρατιώτη
 τῷδε τινι χρηστὸν ὑπόδημα παρὰ τῆς στρατηγικῆς ἐκ-
 διδάσκεται, τὸ δ' ὡς εἰς ὑγίειαν ἐπιτήδειον ὑπὸ τῆς 5
 περὶ τὸ σῶμα τέχνης ἐργάζεσθαι κελεύεται. ὡσαύτως
 δὲ καὶ ἡ μαγειρική τὸ μὲν εἰς ὑγίειαν ὄψον ἰατρῷ τε
 καὶ ὑγεινῷ παρασκευάζει, τὸ δ' εἰς ἡδονὴν τέχνη μὲν
 οὐκέτι τοῦτο γ' οὐδεμιᾶ, κολακεία δὲ τινι τὸ τέλος οὐ
 τὴν ὑγίειαν, ἀλλὰ τὴν ἡδονὴν πεποιημένη. καὶ δὴ οὖν 10
 καὶ <ῆ> παλαιστική τὸ μὲν εἰς ὑγίειαν χρηστὸν ὑγει-
 νοῖς τε καὶ γυμνασταῖς παρασκευάζει, τὸ δ' εἰς διά-
 θεσιν ἀθλητικὴν ἐκείνη τῇ κακοτεχνίᾳ τῇ πολλάκις
 εἰρημένη, τῇ καλούσῃ μὲν ἑαυτὴν γυμναστικήν, κάλλιον
 δ' ἂν ὀνομασθεῖη καταβλητική. καὶ γὰρ οὖν καὶ 15
 ὀνομάζουσιν αὐτὴν οἱ Λάκωνες καβαλικὴν καὶ καβα-
 894 λικώτερον ἑαυτῶν || γέ φασι εἶναι τὸν ἐν ταύτῃ τε-
 θραμμένον, οὐκ ἰσχυρότερον.

Cap. XLVI. Ὅπου γε καὶ ἡ ὑγιαίνουσα πολιτεία
 μισεῖ τοῦτο τὸ ἐπιτήδευμα καὶ βδελύττεται, πάσης μὲν 20
 τῆς εἰς τὸν βίον ἰσχύος ἀνατρεπτικὸν ὑπάρχον, εἰς
 οὐκ ἀγαθὴν δὲ τοῦ σώματος ἄγον διάθεσιν. ἐγὼ γοῦν
 ἐπειράθην ἑμαυτοῦ πολλάκις ἰσχυροτέρου τῶν ἀρίστων
 εἶναι δοκούντων καὶ πολλοὺς στεφανίτας ἀγῶνας ἀν-
 ηρημένων ἀθλητῶν. ἐν τε γὰρ ὁδοιπορίαις ἀπάσαις 25
 ἄχρηστοι τελέως ἦσαν ἐν τε [ταῖς] πολεμικαῖς πράξεσιν,

2. ἐφεστῶσα L¹ ἐφεστῶσαις L² || ἐκάστη* ἐκάστη A (e LP nihil notavi) || 3. στρατιώτη τῷδε τινι* στρατιώτη τὸ δὲ τινι LP¹ (τόδε del. P²) || 5. εἰς add. L² s. l. || 10. δὴ om. L || 11. <ῆ>* || 19. καὶ ῆ add. L² s. l. || 21. ὑπάρχει P¹ ὑπάρχον P² || εἰς οὐκ ἀγαθὴν L οὐκ εἰς ἀγ. PA || 22. ἐγὼγ' οὖν L || 26. ταῖς om. L¹ add. L² s. l. || πολιτικαῖς P¹ πολεμικαῖς P²

ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν πολιτικαῖς τε καὶ γεωργικαῖς, εἰ δὲ
 πον καὶ φίλῳ νοσοῦντι παραμεῖναι δέοι, πάντων ἀχρη-
 στότατοι συμβουλευσαί τε καὶ συσκέψασθαι καὶ συμ-
 προᾶσαι, ταύτῃ μὲν, ἥπερ γε καὶ οἱ σύες. ἀλλ' ὅμως
 5 οἱ τούτων ἀνυγέστατοι καὶ μηδεπώποτε νικήσαντες
 ἐξαίφνης ἑαυτοὺς ὀνομάζουσι γυμναστές, εἴτ' οἶμαι καὶ
 κεκράγασιν οὐδὲν ἥττον τῶν σῶν ἐκμελεῖ καὶ βαρ-
 βάρῳ φωνῇ. τινὲς δ' αὐτῶν καὶ γράφειν ἐπιχειροῦσιν
 ἢ περὶ τρίψεως ἢ εὐεξίας ἢ ὕγείας ἢ γυμνασίων, εἴτα 895
 10 προσάπτεσθαι τολμῶσι καὶ ἀντιλέγειν οἷς οὐδ' ὕλως
 ἔμαθον, οἷος καὶ ὁ πρῶν μὲν Ἴπποκράτει ἐγκαλῶν
 ὥς οὐκ ὀρθῶς ἀποφηνάμενῳ περὶ τρίψεως. ἐπεὶ δ'
 ἡμᾶς ἀφικομένους ἡξίωσάν τινες τῶν παρόντων ἰατρῶν
 τε καὶ φιλοσόφων ἅπαντα διελθεῖν αὐτοῖς τὸν λόγον,
 15 εἴτ' ἐφαίνετο ἀπάντων πρῶτος ὑπὲρ αὐτῆς Ἴπποκράτης
 ἀποφηνάμενος ἄριστα, παρελθὼν εἰς τὸ μέσον ἐξαίφνης
 ὁ αὐτοδίδακτος ἐκείνος γυμναστής ἐκδύσας παιδάριον
 ἐκέλευσεν ἡμᾶς τρίβειν τε τοῦτο καὶ γυμνάζειν ἢ σιω-
 πᾶν περὶ τρίψεως καὶ γυμνασίων, εἴτ' ἐφεξῆς ἐβόα·
 20 ποῦ γὰρ Ἴπποκράτης εἰσῆλθεν εἰς σκάμματα; ποῦ δ' εἰς
 παλαιστράν; ἴσως οὐδ' ἀναχέασθαι καλῶς ἠπίστατο.
 οὗτος μὲν οὖν ἐκεκράγει τε καὶ ἄλλως οὐδὲ σιωπῶν
 ἀκούειν ἐδύνατο καὶ μανθάνειν τὰ λεγόμενα, ἡμεῖς δὲ
 κατὰ σχολὴν τοῖς παροῦσι διελέχθημεν, ὥς ὅμοιον ὁ
 25 κακοδαίμων ἐκείνος ἐργάζοιτο μαγείῳ τε καὶ σιτοποιῷ
 περὶ πτισάνης ἢ ἄρτου διαλέγεσθαι τολμῶντι κἄπειτα

3. συσκέψασθαι C corr. K || 4. ταύτῃ* ταῦτα C || 7. ἐκμελεῖ
 LP¹ || 9. ὕγείας C ὕγιᾶς Ch || 10. καὶ ἀντιλέγειν add. P² in
 marg. || 11. οἷος καὶ I, οἷος PA || ἵπποκράτῃ L ἵπποκράτης P¹
 ἵπποκράτῃ P² || 21. ἀναχέασθαι LP¹ ἀναχέεσθαι P²A

896 φάσκοντι· ποῦ γὰρ Ἱπποκράτης ἐν μαγειρείῳ διέτριψεν
ἢ ἐν μυλῶνι; σκευασάτω γοῦν μοι πλακοῦνται καὶ
ἄρτον καὶ ζωμὸν καὶ λοπάδα, ἔπειθ' οὕτως ὑπὲρ αὐ-
τῶν διαλεγέσθω.

Cap. XLVII. Τί ποτ' οὖν, φήσεις, ἰατροὺς ὄνο- 5
μάζομεν Ἱπποκράτην τε καὶ τὸν ἀπ' αὐτοῦ χορόν, εἴπερ
οὐ κατὰ πάσης τῆς περὶ τὸ σῶμα τέχνης τοῦνομα
φέρομεν, ἀλλὰ κατὰ μόνου τοῦ μέρους αὐτῆς, ὃ τοὺς
κάμνοντας ἰᾶται; φαίνονται μὲν γὰρ ὅλην μεταχειρι-
σάμενοι τὴν τέχνην, ὥς μὴδὲ τὸ περὶ τὰ γυμνάσια 10
μέρος αὐτῆς ἀπολιπεῖν. ὅτι πρῶτον συστάντος ὅλης
τῆς τέχνης μέρους τοῦ θεραπευτικοῦ, διότι καὶ μάλιστα
κατήπειγεν, ὕστερον δὲ κατὰ πολλὴν σχολὴν αὐτῷ
προσθεθέντος τοῦ φυλακτικοῦ τε καὶ ὑγιεινοῦ προσ- 15
αγορευομένου, τὴν ὅλην τέχνην ἀπὸ τοῦ μέρους ὄνο-
μασθῆναι συνέβη, καθάπερ ἐπ' ἄλλων πολλῶν ἐγένετο·
καὶ γὰρ γεωμέτρως ὀνομάζομεν οὐ τοὺς περὶ τῶν ἐπι-
πέδων σχημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ τῶν στε-
ρεῶν ἐπισταμένους οὐδ' ἔστιν οὐδεὶς νῦν ὥσπερ γεω-
μέτρως οὕτω καὶ στερεομέτρως ὀνομαζόμενος, ἀλλ' 20
897 ἐκλέλοιπε τοῦνομα, καὶ θάπερ καὶ τὸ τῶν ὑγιεινῶν, οὐ
τῶν σωμάτων οὐδὲ τῶν διαιτημάτων λέγω τῶν ὑγιει-
νῶν, ἀλλὰ τῶν ἐπισταμένων ἀνδρῶν ταῦτα, τῶν ὑπ'
Ἐρασιστράτου τοῖς ἰατροῖς ἀντιδιηρημένων. ὥσαύτως
δὲ καὶ τριηρόχως μὲν ὠνόμαζον οἱ παλαιοὶ τοὺς 25
ἄρχοντας τῶν τριήρων, νῦν δ' ἤδη πάντας οὕτω κα-

1. μαγειρίῳ PA μα^Γ L μαγειρείῳ Ch || 2. ἐν ante μυλῶνι
add. L² || γοῦν add. L² || 9. φαίνονται L φαίνεται PA || μετα-
χειρισάμενοι LP¹ -ος P² || 13. σχολὴν om. P¹ add. in marg. P² ||
αὐτὸ LP¹ αὐτῷ P² || 14. προσθεθέντος P¹ || 19. οὐδεὶς L οὐδ'
εἰς PA

λοῦσι τοὺς ὁπωσοῦν ἡγουμένους στόλου ναυτικοῦ, καὶ
 μὴ τριήρεις ὧσιν αἱ νῆες. ὅμοιον τι τοῦτω περὶ τὴν
 ἰατρικὴν ἐγένετο καὶ τοὺς ἰατρούς· ἀπὸ γὰρ τοῦ πρώ-
 του συστάντος μέρους ὅλην τε τὴν περὶ τὸ σῶμα
 5 τέχνην ὀνομασθῆναι συνέβη τοῦ χρόνου προϊόντος
 ἰατρικὴν αὐτόν τε τὸν ἐπιστήμονα τῆς τέχνης ἰατρόν.
 οὐκ οὐκ οὐδ' ἀπεικός ἐστιν ἐρωτηθέντα τινὰ νῦν,
 ἥστινός ἐστι τέχνης μέρος τὸ ὑγιεινόν, ἀποκρίνασθαι
 τῆς ἰατρικῆς· ἐκταθείσης γὰρ ἐπὶ πλεον τῆς προσηγο-
 10 ρίας καὶ μηκέτι τὸ μέρος ἄλλ' ὅλην τὴν περὶ τὸ σῶμα
 τέχνην σημαινούσης Ἰπποκράτης τε δικαίως καὶ οἱ νῦν
 ἅπαντες ἰατροὶ ὀνομάζονται· ἴσασι γὰρ μόρια τῆς
 τέχνης αὐτῆς δύο τὰ μέγιστα, θεραπευτικόν τε καὶ
 ὑγιεινόν. αὐτοῦ δ' αὖ πάλιν τοῦ ὑγιεινοῦ μέρους
 15 ἴσασι τὸ γυμναστικόν, ὥς καὶ πρόσθεν ἐπιδέδεικται.⁸⁹⁸
 καθάπερ οὖν Ἰπποκράτης καὶ Διοκλῆς καὶ Πραξαγό-
 ρας καὶ Φιλότιμος καὶ Ἡρόφιλος ὅλης τῆς περὶ τὸ
 σῶμα τέχνης ἐπιστήμονες ἦσαν, ὥς δηλοῖ τὰ συγγράμ-
 ματα αὐτῶν, οὕτως αὖ πάλιν οἱ περὶ Θέωνα καὶ Τρύ-
 20 φωνα τὴν περὶ τοὺς ἀθλητὰς κακοτεχνίαν μετεχειρί-
 σαντο, καθάπερ αὖ καὶ τὰ τούτων δηλοῖ συγγράμματα,
 παρασκευὴν τέ τι γυμνάσιον ὀνομαζόντων καὶ αὐθις
 ἕτερόν τι μερισμόν, ἔπειτ' ἄλλο τι τέλειον, ἀποθερα-
 πείαν δ' ἄλλο, καὶ ζητούντων, εἴτε κατὰ τὴν τοιαύτην
 25 περιόδον ἀσκητέον ἐστὶ καὶ γυμναστέον τὸν ἀθλητὴν
 εἴτε κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον. ἥ καὶ θαυμάζειν ἐπέρ-

7. οὐκ οὐκ* οὐκοῦν C || 8. ἥστινός] εἰς τινος LP¹ corr. P² ||
 12. ἰατροὶ* ἰατροὶν C || ὀνομάζονται* ὀνομάζουσιν C || γὰρ* τε C ||
 18. συγγράμματα L γράμματα PA || 20. μετεχειρίσαντο* μετα-
 χειρίσαντες C || 22. τι* τινὰ C || 26. post εἴτε quae sequuntur
 verba κατ' ἄλλον usque ad ὅταν e codice L restitui, in PA
 desiderantur || ἥ* ἡ L cf. Gal. X 152, 1

χεται μοι τῶν νῦν τοὺς ἀθλητὰς γυμναζόντων, ὅταν ἀμφισβητούντων ἀκούσω μέρος εἶναι τῆς ἐαυτῶν τέχνης τὸ ὑγιεινόν. ὅπου γὰρ οὐδὲ τῆς ὄντως γυμναστικῆς μέρος ἐστὶν ἀλλ' ἔμπαλιν ἐκείνη μέρος ὑγιεινοῦ, τί χρὴ περὶ τῆς τούτων κακοτεχνίας ἀμφιβάλλειν, ἢ μήτε μέρος ἐστὶν ὅλως τῆς περὶ τὸ σῶμα τέχνης ἐπιτηδεύματός τε προσέστηκεν οὐχ ὑπὸ Πλάτωνος μόνου ἢ Ἱπποκράτους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων ἀτιμαζομένων;

4. verba ὑγιεινοῦ — μέρος om. P¹ add. P² in marg.

III.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΦΥΣΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΠΡΩΤΟΝ.

Cap. I. Ἐπειδὴ τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι τε καὶ κινεῖ-^{K. II, p. 1}
 σθαι κατὰ προαίρεσιν ἴδια τῶν ζώων ἐστὶ, τὸ δ' αὖ-
 ξάνεσθαι τε καὶ τρέφεσθαι κοινὰ καὶ τοῖς φυτοῖς, εἴη
 ἂν τὰ μὲν πρότερα τῆς ψυχῆς, τὰ δὲ δεύτερα τῆς
 5 φύσεως ἔργα. εἰ δέ τις καὶ τοῖς φυτοῖς ψυχῆς μετα-
 δίδωσι καὶ διαιρούμενος αὐτὰς ὀνομάζει φυτικὴν μὲν
 ταύτην, αἰσθητικὴν δὲ τὴν ἑτέραν, λέγει μὲν οὐδ'
 οὗτος ἄλλα, τῇ λέξει δ' οὐ πάνυ τῇ συνήθει κέχρηται.
 ἀλλ' ἡμεῖς γε μεγίστην λέξεως ἀρετὴν σαφηνεῖαν εἶναι
 10 πεπεισμένοι καὶ ταύτην εἰδότες || ὑπ' οὐδενὸς οὕτως 2
 ὥς ὑπὸ τῶν ἀσυνήθων ὀνομάτων διαφθειρομένην, ὥς
 τοῖς πολλοῖς ἔθος, οὕτως ὀνομάζοντες ὑπὸ μὲν ψυχῆς
 θ' ἅμα καὶ φύσεως τὰ ζῷα διοικεῖσθαι φάμεν, ὑπὸ δὲ
 φύσεως μόνης τὰ φυτὰ καὶ τό γ' αὖξάνεσθαι τε καὶ
 15 τρέφεσθαι φύσεως ἔργα φάμεν, οὐ ψυχῆς.

Cap. II. Καὶ ζητήσομεν κατὰ τόνδε τὸν λόγον,
 ὑπὸ τίνων γίνεται δυνάμεων αὐτὰ δὴ ταῦτα καὶ εἰ
 δὴ τι ἕλλο φύσεως ἔργον ἐστίν. ἀλλὰ πρότερόν γε

Inscriptio: Γαληνοῦ περὶ φυσικῶν δυνάμεων λόγος α' L
 Γ. περὶ φυσικῶν δυνάμεων βιβλίον πρῶτον M Γ. π. φ. δ. O ||
 4. τῆς ante φύσεως om. M || 6. φυτικὴν M || 8. κέχρηται L O
 χρεῖται M || 11. τῶν om. M || ἀσυνήθων L ἀήθων MO || 14. μόνης
 om. M || 16. ζητήσωμεν M || 17. δὴ] γε AP om. M

διελείσθαι τε χρὴ καὶ μηνῦσαι σαφῶς ἕκαστον τῶν
 ὀνομάτων, οἷς χρησόμεθα κατὰ τόνδε τὸν λόγον, καὶ
 ἐφ' ὃ τι φέρομεν πρᾶγμα. γενήσεται δὲ τοῦτ' εὐθὺς
 ἔργων φυσικῶν διδασκαλία σὺν ταῖς τῶν ὀνομάτων
 ἐξηγήσεσιν. ὅταν οὖν τι σῶμα κατὰ μηδὲν ἐξαλλάττη- 5
 ται τῶν προὑπαρχόντων, ἡσυχάζειν αὐτό φαμεν· εἰ
 δ' ἐξίσταί το πη, κατ' ἐκεῖνο κινεῖσθαι. καὶ τοίνυν
 ἐπεὶ πολυειδῶς ἐξίσταται, πολυειδῶς καὶ κινήσεται.
 καὶ γὰρ εἰ λευκὸν ὑπάρχον μελαίνοιτο καὶ εἰ μέλαν
 λευκαίνοιτο, κινεῖται κατὰ χροάν, καὶ εἰ γλυκὺ τέως 10
 3 ὑπάρχον αὐθις || αὐστηρὸν ἢ ἔμπαλιν ἐξ αὐστηροῦ
 γλυκὺ γένοιτο, καὶ τοῦτ' ἂν κινεῖσθαι λέγοιτο κατὰ
 τὸν χυμόν. ἄμφω δὲ ταῦτά τε καὶ τὰ προειρημένα
 κατὰ τὴν ποιότητα κινεῖσθαι λεχθήσεται καὶ οὐ μόνον
 γε τὰ κατὰ τὴν χροάν ἢ τὸν χυμόν ἐξαλλαττόμενα 15
 κινεῖσθαι φαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ θερμότερον ἐκ ψυχρο-
 τέρου γενόμενον ἢ ψυχρότερον ἐκ θερμότερου κινεῖ-
 σθαι καὶ τοῦτο λέγομεν, ὥσπερ γε καὶ εἰ τι ξηρὸν ἐξ
 ὑγροῦ ἢ ὑγρὸν ἐκ ξηροῦ γίγνοιτο. κοινὸν δὲ κατὰ
 τούτων ἀπάντων ὄνομα φέρομεν τὴν ἀλλοίωσιν. ἔν τι 20
 τοῦτο γένος κινήσεως. ἕτερον δὲ γένος ἐπὶ τοῖς τῶς
 χώρας ἀμείβουσι σώμασι καὶ τόπον ἐκ τόπου μεταλ-
 λάττειν λεγομένοις, ὄνομα δὲ καὶ τούτῳ φορέα. αὐταὶ
 μὲν οὖν αἱ δύο κινήσεις ἀπλᾶι καὶ πρῶται, σύνθετοι
 δ' ἐξ αὐτῶν αὐξησίς τε καὶ φθίσις, ὅταν ἐξ ἐλάττονός 25

3. post πρᾶγμα add. τοῦνομα L || 4. τῶν om. L || 7. ἐξίστα-
 ται MO || post πη add. τοῦτο O || κινήσεται M || 8. ἐπειδὴ M ||
 καὶ post πολυειδῶς om. MO || 11. ἢ αὐτὸ πάλιν L || 12. γένοιτο L
 γίγνοιτο M || 14. τὴν LM om. O || 15. ἢ] καὶ O || 17. γιγνόμε-
 νον M || καὶ ψυχρὸν L || 19. γίγνοιτο om. M || 20. πάντων τού-
 των M || 23. ὀνομάζεται δὲ καὶ τοῦτο φορέα M || 24. οὖν om. L

τι μείζον ἢ ἐκ μείζονος ἔλαττον γένηται φυλάττον τὸ
 οἰκείον εἶδος. ἕτεραι δὲ δύο κινήσεις γένεσις καὶ
 φθορά, γένεσις μὲν ἢ εἰς οὐσίαν ἀγωγή, φθορά δ' ἢ
 ἐναντία. πάσαις δὲ ταῖς κινήσεσι κοινὸν ἐξάλλαξις
 5 τοῦ || προὑπάρχοντος, ὥσπερ οὖν καὶ ταῖς ἡσυχίαις ἢ 4
 φυλακῇ τῶν προὑπαρχόντων. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξαλλάττεται
 καὶ πρὸς τὴν ὕψιν καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ πρὸς τὴν
 ἀφὴν αἶμα γιγνόμενα τὰ σιτία, συγχωροῦσιν· ὅτι δὲ
 καὶ κατ' ἀλήθειαν, οὐκέτι τοῦθ' ὁμολογοῦσιν οἱ σο-
 10 φισταί. οἱ μὲν γάρ τινες αὐτῶν ἅπαντα τὰ τοιαῦτα
 τῶν ἡμετέρων αἰσθήσεων ἀπάτας τινὰς καὶ παραγωγὰς
 νομίζουσιν ἄλλοτ' ἄλλως πασχουσῶν, τῆς ὑποκειμένης
 οὐσίας μηδὲν τούτων, οἷς ἐπονομάζεται, δεχομένης· οἱ
 δέ τινες εἶναι μὲν ἐν αὐτῇ βούλονται τὰς ποιότητας,
 15 ἀμεταβλήτους δὲ καὶ ἀτρέπτους ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα
 καὶ τὰς φαινομένας ταύτας [ἐν αὐτῇ] ἀλλοιώσεις
 τῇ διακρίσει τε καὶ συγκρίσει γίνεσθαι φασιν [ὡς
 Ἀναξαγόρας]. εἰ δὲ τούτους ἐκτραπόμενος ἐξελέγχοιμι,
 μείζον ἔν μοι τὸ πάρεργον τοῦ ἔργου γένοιτο. εἰ μὲν
 20 γὰρ οὐκ ἴσασιν, ὅσα περὶ τῆς καθ' ὅλην τὴν οὐσίαν
 ἀλλοιώσεως Ἀριστοτέλει τε καὶ μετ' αὐτὸν Χρυσίππῳ
 γέγραπται, παρακαλέσαι χρὴ τοῖς ἐκείνων αὐτοὺς ὁμι-
 λῆσαι γραμμασιν· εἰ δὲ γινώσκοντες ἔπειθ' ἐκόντες
 τὰ χεῖρω πρὸ τῶν βελτιόνων || αἰροῦνται, μάταια δὴ 5
 25 πον καὶ τὰ ἡμέτερα νομιοῦσιν. ὅτι δὲ καὶ Ἰπποκράτης

1. γίνηται M γίνηται O || 4. ἀπάσαις M || ἢ ἐξάλλαξις M
 ἢ om. LO || 11. εἶναι add. post τινὰς M post παραγωγὰς add.
 O om. L || 14. post βούλονται add. τῇ φύσει M φύσει O om. L
 16. ἐν αὐτῇ post ἀλλοιώσεις colloc. MO || 17. ὡς Ἀναξαγόρας
 om. L || 18. εἰ δὲ] καὶ εἰ L || ἐκτραπόμενος L || ἐξελέγχοιμι L
 ἐλέγχ. MO || 19. γένηται M γενήσεται L || καὶ γὰρ εἰ μὲν LO ||
 21. μετὰ τοῦτον O || 23. συγγράμμασιν M

οὕτως ἐγίνωσκεν Ἀριστοτέλους ἔτι πρότερος ὢν, ἐν
 ἑτέροις ἡμῖν ἀποδέδεικται. πρῶτος γὰρ οὗτος ἀπάντων
 ὢν ἴσμεν ἱατρῶν τε καὶ φιλοσόφων ἀποδεικνύειν ἐπ-
 εχείρησε τέτταρας εἶναι τὰς πάσας δραστικὰς εἰς ἀλ-
 λήλας ποιότητας, ὑφ' ὧν γίννεται τε καὶ φθείρεται 5
 πᾶνθ', ὅσα γένεσίν τε καὶ φθορὰν ἐπιδέχεται. καὶ
 μέντοι καὶ τὸ κεράννυσθαι δι' ἀλλήλων αὐτὰς ὅλας
 δι' ὧν Ἱπποκράτης ἀπάντων [ὧν ἴσμεν] πρῶτος
 ἔγνω· καὶ τὰς ἀρχὰς γε τῶν ἀποδείξεων, ὧν ὕστερον
 Ἀριστοτέλης μετεχειρίσατο, παρ' ἐκείνῳ πρῶτῳ γε- 10
 γραμμένας ἔστιν εὗρεῖν. εἰ δ' ὥσπερ τὰς ποιότητας
 οὕτω καὶ τὰς οὐσίας δι' ὧν κεράννυσθαι χρὴ νο-
 μίζειν, ὥς ὕστερον ἀπεφάνητο Ζήνων ὁ Κιτιεύς, οὐχ
 ἡγοῦμαι δεῖν ἔτι περὶ τούτου κατὰ τόνδε τὸν λόγον
 ἐπεξιέναι. μόνην γὰρ εἰς τὰ παρόντα δέομαι γιννώ- 15
 σκεσθαι τὴν δι' ὅλης τῆς οὐσίας ἀλλοίωσιν, ἵνα μὴ
 τις ὁστοῦ καὶ σαρκὸς καὶ νεύρου καὶ τῶν ἄλλων
 ἑκάστου μορίων οἶονεῖ μισγάγκειάν τινα τῷ ἄρτῳ νο-
 6 μίση περιέχεσθαι κἄπειτ' ἐν τῷ σώματι διακρινόμενον
 ὥς τὸ δμόφυλον ἑκάστου ἵεναι. καίτοι πρό γε τῆς 20
 διακρίσεως αἷμα φαίνεται γιννόμενος ὁ πᾶς ἄρτος. εἰ
 γοῦν παμπόλλῳ τις χρόνῳ μὴδὲν ἄλλ' εἴη σιτίον προσ-
 φερόμενος, οὐδὲν ἦττον ἐν ταῖς φλεψὶν αἷμα περιεχό-
 μενον ἔξει. καὶ φανερώς τοῦτο τὴν τῶν ἀμετάβλητα

1. ἔτι πρότερος ὢν LM ὢν ἔτι πρ. O, sed eadem manu
 supercr. ἔτι || 2. ἐπιδέδεικται O || ὧν ἴσμεν ἀπάντων LM || 4. ποι-
 ότητας εἰς ἀλλ. L || 7. ὅλας αὐτὰς O || 8. Ἱπποκράτης μὲν L ||
 ὧν ἴσμεν ἀπ. M ἀπάντων πρῶτος ὧν ἴσμεν L || 9. γε L τε M
 om. O || 10. πρῶτῳ L προτέρῳ MO || 12. χρὴ] δεῖ L || 15. μόνον M
 μόνων L || 17. καὶ νεύρου καὶ σαρκὸς O || 18. οἶονεῖ L² οἶον L¹
 οἶον ἐς MO || μισαγγείαν L¹ μισαγγεία τινὶ L² || 19. κἄπειτα
 περὶ τὸ σῶμα O || 20. ὥς LM πρὸς O

τὰ στοιχεῖα τιθεμένων ἐξελέγχει δόξαν, ὥσπερ οἶμαι
καὶ τοῦλαιον εἰς τὴν τοῦ λύχνου φλόγα καταναλισκόμε-
μενον ἅπαν καὶ τὰ ξύλα πῦρ μικρὸν ὕστερον γιγνώ-
μενα. καίτοι τό γ' ἀντιλέγειν αὐτοῖς ἡρνησάμην, ἀλλ'
5 ἐπεὶ τῆς ἰατρικῆς ὕλης ἦν τὸ παράδειγμα καὶ χορήζω
πρὸς τὸν παρόντα λόγον αὐτοῦ, διὰ τοῦτ' ἐμνημόνευσα.
καταλιπόντες οὖν, ὥς ἔφην, τὴν πρὸς τούτους ἀντι-
λογίαν, <ἐνὸν> τοῖς βουλομένοις τὰ τῶν παλαιῶν ἐκ-
μανθάνειν καὶ ὧν ἡμεῖς ἰδίᾳ περὶ αὐτῶν ἐπεσκέμμεθα,
10 τὸν ἐφεξῆς λόγον ἅπαντα ποιησόμεθα ζητοῦντες ὑπὲρ
ὧν ἐξ ἀρχῆς προϋθέμεθα, πόσαι τε καὶ τίνες εἰσὶν αἱ
τῆς φύσεως δυνάμεις καὶ τί ποιεῖν ἔργον ἐκάστη
πέφυκεν. ἔργον δὲ δηλονότι καλῶ τὸ γερονὸς ἤδη καὶ
συμπεπληρωμένον ὑπὸ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν, οἷον τὸ 7
15 αἷμα, τὴν σάρκα, τὸ νεῦρον· ἐνέργειαν δὲ τὴν δραστι-
κὴν ὀνομάζω κίνησιν καὶ τὴν ταύτης αἰτίαν δύναμιν.
ἐπεὶ γὰρ ἐν τῷ σιτίῳ αἷμα γίνεσθαι παθητικὴ
μὲν ἢ τοῦ σιτίου, δραστικὴ δ' ἢ τῆς φλεβὸς γίνεται
κίνησις, ὥσαύτως δὲ καὶ τῷ μεταφέρειν τὰ κῶλα κινεῖ
20 μὲν ὁ μῦς, κινεῖται δὲ τὰ ὀστέα, τὴν μὲν τῆς φλεβὸς
καὶ τῶν μυῶν κίνησιν ἐνέργειαν εἶναί φημι, τὴν δὲ
τῶν σιτίων τε καὶ τῶν ὀστέων σύμπτωμά τε καὶ πά-
θημα· τὰ μὲν γὰρ ἀλλοιοῦται, τὰ δὲ φέρεται. τὴν
μὲν οὖν ἐνέργειαν ἐγχωρεῖ καλεῖν καὶ ἔργον τῆς φύ-
25 σεως, οἷον τὴν πέψιν, τὴν ἀνάδοσιν, τὴν αἱμάτωσιν,
οὐ μὴν τό γ' ἔργον ἐξ ἅπαντος ἐνέργειαν· ἢ γὰρ τοι

1. ὥσπερ γ' O || 2. πᾶν καταναλισκόμενον M || 8. <ἐνὸν>* |
τά* τά τε L τά τε παρὰ MO || 9. ἐσκεψάμεθα L || 10. ἐφεξῆς LM
ἐξῆς O || ποιησόμεθα M || 12. ἔργον post πέφυκεν colloc. M ||
13. καλῶ δηλονότι L || 15. καὶ τὸ νεῦρον M || 21. κίνησιν post
φλεβὸς colloc. M || φάμεν M || 22. τε καὶ τῶν LM καὶ τῶν O ||
24. τῆς LM τι O

σάρεξ ἔργον μὲν ἐστὶ τῆς φύσεως, οὐ μὴν ἐνέργειά γε. δῆλον οὖν, ὥς θάτερον μὲν τῶν ὀνομάτων διχῶς λέγεται, θάτερον δ' οὐ.

Cap. III. Ἐμοὶ μὲν οὖν καὶ ἡ φλὲψ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἕκαστον διὰ τὴν ἐκ τῶν τεττάρων ποιᾶν κρᾶσιν ὡδί πως ἐνεργεῖν δοκεῖ. εἰσὶ δέ γε μὴν 5 οὐκ ὀλίγοι τινὲς ἄνδρες || οὐδ' ἔδοξοι, φιλόσοφοί τε καὶ ἰατροί, τῷ μὲν θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ τὸ δρᾶν ἀναφέροντες, ὑποβάλλοντες δ' αὐτοῖς παθητικὰ τὸ ξηρὸν τε καὶ τὸ ὑγρὸν. καὶ πρῶτός γ' Ἀριστοτέλης 10 τὰς τῶν κατὰ μέρος ἀπάντων αἰτίας εἰς ταύτας ἀναγεῖν πειρᾶται τὰς ἀρχάς, ἡκολούθησε δ' ὕστερον αὐτῷ καὶ ὁ ἀπὸ τῆς στοᾶς χορός. καίτοι τούτοις μὲν, ὥς ἂν καὶ αὐτῶν τῶν στοιχείων τὴν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν 15 χύσεσσι τέ τισι καὶ πιλήσεσιν ἀναφέρουσιν, εὐλογον ἦν ἀρχὰς δραστικὰς ποιήσασθαι τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, Ἀριστοτέλει δ' οὐχ οὕτως, ἀλλὰ ταῖς τέτταρσι ποιότησιν εἰς τὴν τῶν στοιχείων γένεσιν χρωμένῳ βέλτιον ἦν καὶ τὰς τῶν κατὰ μέρος αἰτίας ἀπάσας εἰς ταύτας ἀνάγειν. τί δή ποτ' οὖν ἐν μὲν τοῖς περὶ γενέσεως καὶ 20 φθορᾶς ταῖς τέτταρσι χρῆται, ἐν δὲ τοῖς μετεωρολογικοῖς καὶ τοῖς προβλήμασι καὶ ἄλλοθι πολλαχόθι ταῖς δύο μόναις; εἰ μὲν γὰρ ὥς ἐν τοῖς ζώοις τε καὶ τοῖς φυτοῖς μᾶλλον μὲν δρᾶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἥττον δὲ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν ἀποφαίνοντό τις, ἴσως 25

1. τῆς om. M || γε om. LM || 2. καὶ δῆλον O || 3. θάτερον δὲ καθ' ἕνα τρόπον M || 4. ἡ om. O || 6. ποιότητων ποιᾶν L ποιότητα ποιᾶν M || δέ γε μὴν L δὲ MO || 8. οἱ τῷ μὲν O || 9. τὸ ὑγρὸν τ. κ. ξ. L τό τε ξ. κ. τὸ ὑ. O || 12. τὰς ἀρχὰς πειρᾶται L 13. μὲν om. L || 15. τε om. L || 17. ταῖς om. O || 19. τῶν om. LO || ἀπάσας αἰτίας LO || 20. ἀναγαγεῖν M || 23. τοῖς ante ζώοις et φυτοῖς om. O || 25. ξηρὸν κ. τ. ὑ. L τό θ' ὑγρὸν κ. τ. ξ. MO

ἂν ἔχοι καὶ τὸν Ἱπποκράτην σύμφηφον· εἰ δ' ὥσαύτως
 ἐν || ἄπασι, οὐκέτ' οἶμαι συγχωρήσειν τοῦτο μὴ ὅτι 9
 τὸν Ἱπποκράτην ἀλλὰ μὴδ' αὐτὸν τὸν Ἀριστοτέλην
 μεμνησθαί γε βουλόμενον ὧν ἐν τοῖς περὶ γενέσεως
 5 καὶ φθορᾶς οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ μετ' ἀποδείξεως αὐτὸς
 ἡμᾶς ἐδίδαξεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων κἂν τοῖς περὶ
 κράσεων, εἰς ὅσον ἰατρῷ χρήσιμον, ἐπεσκεψάμεθα.

Cap. IV. Ἡ δ' οὖν δύναμις ἢ ἐν ταῖς φλεβὶν ἢ
 αἵματοποιητικῇ προσαγορευομένη καὶ πᾶσα δ' ἄλλη
 10 δύναμις ἐν τῷ πρὸς τι νενόηται· πρῶτως μὲν γὰρ
 τῆς ἐνεργείας [ἢ δύναμις] αἰτία, ἥδη δὲ καὶ τοῦ ἔργου
 κατὰ συμβεβηκός. ἀλλ' εἶπερ ἡ αἰτία πρὸς τι, τοῦ
 γὰρ ὑπ' αὐτῆς γενομένου μόνου, τῶν δ' ἄλλων οὐδ-
 ενός, εὐδηλον, ὅτι καὶ ἡ δύναμις ἐν τῷ πρὸς τι. καὶ
 15 μέχρι γ' ἂν ἀγνοῶμεν τὴν οὐσίαν τῆς ἐνεργούσης
 αἰτίας, δύναμιν αὐτὴν ὀνομάζομεν, εἶναι τινα λέγοντες
 ἐν ταῖς φλεβὶν αἵματοποιητικὴν, ὥσαύτως δὲ κἂν τῇ
 κοιλίᾳ πεπτικὴν κἂν τῇ καρδίᾳ σφυγμικὴν καὶ καθ'
 ἕκαστον τῶν ἄλλων ἰδίαν τινὰ τῆς || κατὰ τὸ μόριον 10
 20 ἐνεργείας. εἶπερ οὖν μεθόδῳ μέλλοιμεν ἐξευρῆσειν, ὅπό-
 σαι τε καὶ ὁποῖαί τινες αἱ δυνάμεις εἰσὶν, ἀπὸ τῶν ἔργων
 αὐτῶν ἀρκτέον· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ὑπό τινος ἐνεργείας
 γίγνεται καὶ τούτων ἑκάστης προηγείται τις αἰτία.

Cap. V. Ἔργα τοίνυν τῆς φύσεως ἔτι μὲν κνου-

1. ἔχοι] εὔχοι L εὔρη M || 2. συγχωρήσαι M || 3. οἶμαι add.
 post αὐτὸν LM || 4. γε om. M || 5. τε καὶ M || 9. καλουμένη M ||
 δ' om. L || 10. πρῶτως M πρῶτος O' πρώτης LO² || 11. ἡ δύνα-
 μίς τῆς ἐν. O || 12. κατὰ τι σ. MO || 13. γενομένου L γινομένου
 MO || 15. γ'] γὰρ L om. M || ἂν om. L || ἀγνοοῦμεν C || 17. αἷμα-
 τος ποιητικὴν M αἵματος ποιητικὴν δύναμιν O || 20. ἐξευρῆσαι
 L || 22. αὐτῶν L ἡμῖν MO || 24. verba Ἔργα usque ad ἄλλοι-
 ουμένην οὐσίαν excerp. Orib. XXII 1, 1—3 || τοίνυν L μὲν
 οὖν M δὴ O om. Orib. || ἔτι μὲν] ἔτι δὴ M ἔτι Orib.

μένον τε καὶ διαπλαττομένου τοῦ ζώου τὰ σύμπαντ'
 ἐστὶ τοῦ σώματος μύρια, γεννηθέντος δὲ κοινὸν ἐφ'
 ἑκαστῶν ἔργον ἢ εἰς τὸ τέλειον ἐκάστω μέγεθος ἀγωγὴ
 καὶ μετὰ ταῦθ' ἢ μέχρι τοῦ δυνατοῦ διαμονή· ἐνέ- 5
 ργεια δ' ἐπὶ τρισὶ τοῖς εἰρημένοις ἔργοις τρεῖς ἐξ
 ἀνάγκης, ἐφ' ἐκάστω μία, γένεσις τε καὶ αὐξησις καὶ
 θρέψις. ἀλλ' ἢ μὲν γένεσις οὐχ ἀπλῆ τις ἐνέργεια τῆς
 φύσεως, ἀλλ' ἐξ ἀλλοιώσεως τε καὶ διαπλάσεως ἐστὶ
 σύνθετος. ἵνα μὲν γὰρ ὅστουν γένηται καὶ νεῦρον
 καὶ φλέψ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ἀλλοιοῦσθαι χρὴ 10
 τὴν ὑποβεβλημένην οὐσίαν, ἐξ ἧς γίγνεται τὸ ζῶον.
 ἵνα δὲ καὶ σχῆμα τὸ δέον καὶ θέσιν καὶ κοιλότητάς
 11 τινὰς καὶ ἀποφύσεις καὶ συμφύσεις καὶ τάλλα || τὰ
 τοιαῦτα κτήσεται, διαπλάττεσθαι χρὴ τὴν ἀλλοιουμέ-
 νην οὐσίαν, ἣν δὴ καὶ ὕλην τοῦ ζώου καλῶν, ὡς τῆς 15
 νεὼς τὰ ξύλα καὶ τῆς εἰκόνης τὸν κηρόν, οὐκ ἂν
 ἀμάρτοις. ἢ δ' αὐξησις ἐπίδοσις ἐστὶ καὶ διάστασις
 κατὰ μήκος καὶ πλάτος καὶ βάθος τῶν στερεῶν τοῦ
 ζώου μορίων, ὧν περ καὶ ἡ διάπλασις ἦν, ἢ δὲ θρέψις
 20 πρόσθεσις [ἐστὶ] τοῖς αὐτοῖς ἕνευ διαστάσεως. 20

Cap. VI. Περὶ πρώτης οὖν τῆς γενέσεως εἵπωμεν,
 ἣν ἐξ ἀλλοιώσεως θ' ἅμα καὶ διαπλάσεως ἐλέγομεν
 γίνεσθαι. καταβληθέντος δὲ τοῦ σπέρματος εἰς τὴν
 μήτραν ἢ εἰς τὴν γῆν, οὐδὲν γὰρ διαφέρει, χρόνοις
 25 τισὶν ὠρισμένοις πάμπολλα συνίσταται μύρια τῆς 25

2. post δὲ add. τούτου MO om. L || 5. ἔργοις om. Orib. ||
 12. ἵνα δὲ τὸ σχ. Orib. || 13. καὶ ἀποφύσεις om. Orib. || 17. verba
 ἢ δ' αὐξησις — διαστάσεως excerpts. Orib. l. 1. 4 || ἢ δ' MOrib.
 ἢ δὲ δὴ O ἢ μὲν δὴ L || 18. κατὰ L εἰς MO || πλάτος κ. βάθ.
 Orib. β. κ. π. C || 20. ἐστι om. Orib. || 22. τε ἅμα L τε O om. M ||
 23. δὴ] γὰρ L || τὰς μήτρας O

γεννωμένης ούσίας ὑγρότητι καὶ ξηρότητι καὶ ψυχρό-
 τητι καὶ θερμότητι καὶ τοῖς ἄλλοις ἕκασιν, ὅσα τοῦ-
 τοις ἔπεται, διαφέροντα. τὰ δ' ἐπόμενα γινώσκεις,
 εἴπερ ὅλως ἐφιλοσόφησάς τι περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς·
 αἱ λοιπαὶ γὰρ τῶν ἀπτῶν ὀνομαζομένων διαφορῶν ταῖς
 εἰρημέναις ἔπονται πρώται καὶ μάλιστα, μετὰ δὲ ταύ-
 τας αἱ γενεσταί τε καὶ ὁσφρηταί καὶ ὁραταί. σκληρότης 12
 μὲν οὖν καὶ μαλακότης καὶ γλισχρότης καὶ κραυρότης
 καὶ κουφότης καὶ βαρύτης καὶ πυκνότης καὶ ἀραιότης
 10 καὶ λειότης καὶ τραχύτης καὶ παχύτης καὶ λεπτότης
 ἀπταὶ διαφοραὶ καὶ εἴρηται περὶ πασῶν Ἀριστοτέλει
 καλῶς. οἰσθα δὲ δῆπου καὶ τὰς γενεστας τε καὶ ὁσφρη-
 τὰς καὶ ὁρατὰς διαφοράς. ὥστ', εἰ μὲν τὰς πρώτας
 τε καὶ στοιχειώδεις ἀλλοιωτικὰς δυνάμεις ζητοίης,
 15 ὑγρότης ἐστὶ καὶ ξηρότης καὶ ψυχρότης καὶ θερμότης·
 εἰ δὲ τὰς ἐκ τῆς τούτων κράσεως γενομένας, τοσαῦται
 καθ' ἕκαστον ἔσονται ζῶον, ὅσαπερ ἂν αὐτοῦ τὰ αἰ-
 σθητὰ στοιχεῖα ὑπάρχῃ· καλεῖται δ' αἰσθητὰ στοιχεῖα
 τὰ ὁμοιομερῆ πάντα τοῦ σώματος μόρια· καὶ ταῦτ'
 20 οὐκ ἐκ μεθόδου τινὸς ἀλλ' αὐτόπτην γενόμενον ἐκ-
 μαθεῖν χρὴ διὰ τῶν ἀνατομῶν. ὅστον δὴ καὶ χόνδρον
 καὶ νεῦρον καὶ ὑμένα καὶ σύνδεσμον καὶ φλέβα καὶ
 πᾶνθ' ὅσα τοιαῦτα κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ζῶου γένεσιν
 ἢ φύσιν ἀπεργάζεται δυνάμει χρωμένη καθόλου μὲν

1. γενομένης L¹M || ξ. κ. υ. κ. θ. κ. ψ. O || ξ. τε καὶ υ. κ. θ.
 κ. ψ. L || 2. ἕκασιν om. L || 5. διαφορῶν LM διαφοραὶ O
 6. πρώται L πρώταις M πρώτως O || 7. post ταύτας add. ἔπον-
 ται L || τε om. LM || ὁσφραντικά M || 12. γενεστας τε καὶ τὰς
 ὁσφρ. κ. ὁρ. L ὁσφρ. τ. κ. ὁρ. κ. γ. O γ. κ. τ. ὁσφραντὰς κ. ὁ. M
 15. τε ἐστὶ O || υ. τε ξ. κ. ξ. κ. θ. κ. ψ. O υ. ξ. κ. θ. κ. ξ. κ. ψ. M
 υ. ξ. κ. ψ. κ. θ. κ. ξ. L || 16. γεννωμένας L γινομένας MO || 22. καὶ
 νεῦρον post σύνδεσμον colloc. L

- 13 εἰπεῖν τῇ γεννητικῇ τε καὶ ἀλλοιωτικῇ, κατὰ μέρος
δὲ θερμαντικῇ τε καὶ ψυκτικῇ καὶ ξηραντικῇ καὶ
ὕγραντικῇ καὶ ταῖς ἐκ τῆς τούτων κράσεως γενομέ-
ναις, οἷον ὀστοποιητικῇ τε καὶ νευροποιητικῇ καὶ χον-
δροποιητικῇ· σαφηνείας γὰρ ἔνεκα καὶ τούτοις τοῖς 5
ὀνόμασι χρηστέον. ἔστι γοῦν καὶ ἡ ἰδία σὰρξ τοῦ
ἥπατος ἐκ τούτου τοῦ γένους καὶ ἡ τοῦ σπληνὸς καὶ
ἡ τῶν νεφρῶν καὶ ἡ τοῦ πνεύμονος καὶ ἡ τῆς καρδίας.
οὕτω δὲ καὶ τοῦ ἐγκεφάλου τὸ ἰδιον σῶμα καὶ τῆς
γαστρὸς καὶ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων καὶ τῶν 10
ὑστέρων αἰσθητὸν στοιχεῖόν ἐστιν ὁμοιομερές τε καὶ
ἀπλοῦν καὶ ἀσύνθετον· ἐὰν γὰρ ἐξέλῃς ἐκάστου τῶν
εἰρημένων τὰς ἀρτηρίας τε καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ
νεῦρα, τὸ ὑπόλοιπον σῶμα τὸ καθ' ἕκαστον ὄργανον
ἀπλοῦν ἐστὶ καὶ στοιχειώδες ὡς πρὸς αἰσθησιν. ὅσα 15
δὲ τῶν τοιούτων ὀργάνων ἐκ δυοῖν σύγκειται χιτώνων
οὐχ ὁμοίων μὲν ἀλλήλοις, ἀπλοῦ δ' ἐκατέρου, τούτων
οἱ χιτῶνές εἰσι τὰ στοιχεῖα καθάπερ τῆς τε γαστρὸς
καὶ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων καὶ τῶν ἀρτηριῶν,
καὶ καθ' ἐκάτερόν γε τῶν χιτώνων ἰδιος ἡ ἀλλοιωτικὴ 20
- 14 δύνάμεις ἡ ἐκ τοῦ παρὰ τῆς ἡ μητρὸς ἐπιμηνίου γεν-
νήσασα τὸ μόριον, ὥστε τὰς κατὰ μέρος ἀλλοιωτικὰς
δυνάμεις τοσαύτας εἶναι καθ' ἕκαστον ζῷον, ὅσαπερ
ἂν ἔχη τὰ στοιχειώδη μόρια. καὶ μὲν γε καὶ τὰς ἐνερ-
γείας ἰδίαις ἐκάστῳ τῶν κατὰ μέρος ἀναγκαῖον ὑπ- 25
άρχειν ὥσπερ καὶ τὰς χρείας, οἷον καὶ τῶν ἀπὸ τῶν

2. κ. ὑγρ. κ. ξ. MO || 3. γεννωμέναις L² || 4. τέ τινι M τε
om. L || 5. τοιούτοις ὀνόμασι M τούτοις ὀν. P || 6. γοῦν L οὖν M
μὲν οὖν O || ἰδία LM ἰδιος O om. T || 10. τῆς ὑστέρας L || 12. ἐξ
ἐκάστου L || 13. τε om. LM || καὶ τὰ ν. κ. τὰς φλ. L || 18. τε
om. M || 23. ζῷον L γένος ζώου MO || 24. μὲν γε LM μέντοι O ||
25. post μέρος add. ἔργων L μορίων O om. M

νεφρῶν εἰς τὴν κύστιν διηκόντων πόρων, οἱ δὲ καὶ
οὐρητῆρες καλοῦνται. οὗτοι γὰρ οὗτ' ἀρτηρίαι εἰσὶν,
ὅτι μήτε σφύζουσι μήτ' ἐκ δυοῖν χιτώνων συνεστήκα-
σιν, οὔτε φλέβες, ὅτι μήθ' αἷμα περιέχουσι μήτ' ἔοικεν
5 αὐτῶν ὁ χιτὼν κατὰ τι τῷ τῆς φλεβός· ἀλλὰ καὶ
νεύρων ἐπὶ πλεον ἀφεστήκασιν ἢ τῶν εἰρημένων. τί
ποτ' οὖν εἰσιν; ἐρωτᾷ τις, ὥσπερ ἀναγκαῖον ὅν ἄπαν
μόριον ἢ ἀρτηρίαν ἢ φλέβα ἢ νεῦρον ὑπάρχειν ἢ ἐκ
τούτων πεπλέχθαι καὶ μὴ τοῦτ' αὐτὸ τὸ νῦν λεγόμε-
10 νον, ὥς ἴδιος ἐκάστω τῶν κατὰ μέρος ὀργάνων ἐστὶν
ἡ οὐσία. καὶ γὰρ καὶ αἱ κύστεις ἐκότεραι ἢ τε τὸ
οὔρον ὑποδεχομένη καὶ ἡ τὴν ξανθὴν χολὴν οὐ μόνον
τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀλλὰ καὶ ἀλλήλων διαφέρουσι
καὶ οἱ εἰς τὸ ἥπαρ ἀποφνύμενοι || πόροι, καθάπερ στό- 15
μαχοί τινες ἀπὸ τῆς χοληδόχου κύστεως, οὐδὲν οὗτ'
ἀρτηρίαις οὔτε φλεβὶν οὔτε νεύροις εἰκόασιν. ἀλλὰ
περὶ μὲν τούτων ἐπὶ πλεον ἐν ἄλλοις τέ τισι κἂν τοῖς
περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς εἴρηται. αἱ δὲ κατὰ
μέρος ἔπασαι δυνάμεις τῆς φύσεως αἱ ἀλλοιωτικαὶ
20 αὐτὴν μὲν τὴν οὐσίαν τῶν χιτώνων τῆς κοιλίας καὶ
τῶν ἐντέρων καὶ τῶν ὑστερῶν ἀπετέλεσαν, οἷαπέρ
ἐστι· τὴν δὲ σύνθεσιν αὐτῶν καὶ τὴν τῶν ἐμφυομένων
πλοκὴν καὶ τὴν εἰς τὸ ἔντερον ἔκφυσιν καὶ τὴν τῆς
ἐνδον κοιλότητος ἰδέαν καὶ τὰλλ' ὅσα τοιαῦτα δυνάμεις
25 τις ἑτέρα διέπλασεν, ἣν διαπλαστικὴν ὀνομάζομεν, ἣν

3. μήτε] μηδὲ M μὴ O || 6. πλεον L || 7. ὅν om. LO ||
10. ἴδια M || ὀργάνων om. M || 11. ἡ κύστις ἐκότεραι LM ||
13. τούτων pro τῶν ἄλλων L || 17. κἂν] καὶ L || 18. Ἱπποκράτους
ἀνατομῆς* ἀνατομῆς Ἱππ. LO κἂν τῇ περὶ τοῦ Ἱπποκράτους
ἀνατομῆς M cf. Script. min. II p. LXX || 22. supra ἐμφυομένων
add. γρ. συμφνομένων L² || 23. τὴν εἰς τὸ ἔντερον ἔκφυσιν LM
τὴν τῶν ἐντέρων ἐκφ. O

δὴ καὶ τεχνικὴν εἶναι λέγομεν, μᾶλλον δ' ἀρίστην καὶ ἔκτραν τέχνην καὶ πάντα τινὸς ἕνεκα ποιοῦσαν, ὥς μὴδὲν ἀργὸν εἶναι μὴδὲ περιττὸν μὴδ' ὅλως οὕτως ἔχον, ὥς δύνασθαι βέλτιον ἐτέρως ἔχειν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐν τοῖς περὶ χρεῖας μορίων ἀποδείξομεν. || 5

- 16 Cap. VII. Ἐπὶ δὲ τὴν αὐξητικὴν ἤδη μεταβάλλαντες δύνάμιν αὐτὸ τοῦθ' ὑπομνήσωμεν πρῶτον, ὥς ὑπάρχει μὲν καὶ αὐτὴ τοῖς κυομένοις ὥσπερ καὶ ἡ θρεπτική· ἀλλ' οἷον ὑπερέτιδες τινὲς εἰσι τηνικαῦτα τῶν προ-
ειρημένων δυνάμεων, οὐκ ἐν αὐταῖς ἔχουσαι τὸ πᾶν 10
κύρος. ἐπειδὴν δὲ τὸ τέλειον ἀπολάβῃ μέγεθος τὸ ζῶον, ἐν τῷ μετὰ τὴν ἀποκύψιν χρόνῳ παντὶ μέχρι τῆς ἀκμῆς ἡ μὲν αὐξητικὴ τηνικαῦτα κρατεῖ· βοηθοὶ δ' αὐτῆς καὶ οἷον ὑπερέτιδες ἢ τ' ἀλλοιωτικὴ δυνάμεις 15
ἐστὶ καὶ ἡ θρεπτική. τί οὖν τὸ ἰδίον ἐστὶ τῆς αὐ- 15
ξητικῆς δυνάμεως; εἰς πᾶν μέρος ἐκτείνει τὰ πεφυκότα. καλεῖται δ' οὕτω τὰ στερεὰ μόρια τοῦ σώματος, ἀρτη-
ρίαι καὶ φλέβες καὶ νεῦρα καὶ ὅστ' αὖ καὶ χόνδροι καὶ ὑμένες καὶ σύνδεσμοι καὶ οἱ χιτῶνες ἅπαντες, οὓς 20
στοιχειώδεις τε καὶ ὁμοιομερεῖς καὶ ἀπλοῦς ὀλίγον ἔμ-
προσθεν ἐκαλοῦμεν. ὅτ' αὖ τῷ τρόπῳ τὴν εἰς πᾶν μέρος 20
ἐκτασιν ἴσχουσιν, ἐγὼ φράσω παράδειγμά τι πρότερον
17 εἰπὼν ἕνεκα τοῦ σαφοῦς. || τὰς κύστες τῶν ὕδων λαβόντες οἱ παῖδες πληροῦσί τε πνεύματος καὶ τρέ-
βουσιν ἐπὶ τῆς τέφρας πλησίον τοῦ πυρός, ὥς ἀλεαί- 25

2. ὥς ἂν O || 3. μὴδὲ L μῆτε MO || 7. αὐτό τε MO || ὑπο-
μνήσωμεν LO || πρότερον L || 8. αὐτὴ LM αὐτὴ O || 9. ὑπερετιδική
τέ εἰσι M || 10. post δυνάμεων add. ἀλλοιωτικῆς καὶ διαπλάσεως
M om. LO || 11. μέγεθος ἀπολάβῃ L || 13. βοηθία L || 16. ἐκ-
τείνεται L' || 17. τοῦ σώματος μόρια M || 18. καὶ χόνδροι καὶ
ὅστ' αὖ L || 20. τε om. O || 21. μόριον LP || 22. ἔχουσιν L || 23. συν-
M || 24. λαμβάνοντες L

νεσθαι μέν, βλάπτεσθαι δὲ μηδέν· καὶ πολλή γ' αὕτη ἡ
 παιδιὰ περὶ τε τὴν Ἰωνίαν καὶ ἐν ἄλλοις ἔθνεσιν οὐκ
 ὀλίγοις ἐστίν. ἐπιλέγουσι δὲ δὴ καὶ τιν' ἔπη τρίβοντες
 ἐν μέτρῳ τέ τινα καὶ μέλει καὶ θυθμῷ καὶ ἔστι πάντα τὰ
 5 ῥήματα ταῦτα παρακείμεναι τῇ κύστει πρὸς τὴν αὐξήσιν.
 ἐπειδὴ δ' ἱκανῶς αὐτοῖς διατετάσθαι δοκῇ, πάλιν ἐμ-
 φνυσώσι τε καὶ ἐπιδιατείνουσι καὶ αὖθις τρίβουσι καὶ
 τοῦτο πλεονάκις ποιοῦσιν, ἄχρις ἂν αὐτοῖς ἡ κύστις
 ἱκανῶς ἔχειν δοκῇ τῆς αὐξήσεως. ἀλλ' ἐν τούτοις γε τοῖς
 10 ἔργοις τῶν παιδῶν ἐναργῶς, ὅσον εἰς μέγεθος ἐπιδίδω-
 σιν ἡ ἐντὸς εὐρυχωρίᾳ τῆς κύστεως, τοσοῦτον ἀναγκαῖον
 εἰς λεπτότητα καθελεῖσθαι τὸ σῶμα καὶ εἰ γε τὴν
 λεπτότητα ταύτην ἀνατρέφειν οἷός τ' ἦσαν οἱ παῖδες,
 ὁμοίως ἂν τῇ φύσει τὴν κύστιν ἐκ μικρᾶς μεγάλῃν ἀπ-
 15 ειργάζοντο. νυνὶ δὲ τοῦτ' αὐτοῖς ἐνδεὲς τὸ ἔργον οὐδὲ
 καθ' ἓνα τρόπον εἰς μίμησιν ἐνδεχόμενον ἀχθῆναι μὴ
 ὅτι τοῖς || παισὶν ἄλλ' οὐδ' ἄλλῳ τινί [τῶν τελείων]· 18
 μόνῃς γὰρ τῆς φύσεως ἰδίον ἐστίν. ὥστ' ἤδη σοι δῆ-
 λον, ὅς ἐστι ἀναγκαῖα τοῖς αὐξανόμενοις ἡ θρόψις. εἰ γὰρ
 20 διατείνοντο μέν, ἀνατρέφοιτο δὲ μή, φαντασίαν ψευδῇ
 μᾶλλον, οὐκ αὐξήσιν ἀληθῇ τὰ τοιαῦτα σώματα κτή-
 σεται. καίτοι καὶ τὸ διατείνεσθαι πάντῃ μόνον τοῖς
 ὑπὸ φύσεως αὐξανόμενοις ὑπάρχει. τὰ γὰρ ὑφ' ἡμῶν
 διατεινόμενα σώματα κατὰ μίαν τινὰ διάστασιν τοῦτο
 25 πᾶσχιοντα μειοῦται ταῖς λοιπαῖς οὐδ' ἔστιν εὐρεῖν
 οὐδέν, ὃ συνεχὲς ἔτι μένον καὶ ἀδιάσπαστον εἰς τὰς

1. οὐδὲν L || 2. τε om. LM || 3. δὴ καὶ om. L || ἔπη om. L ||
 4. ἐμμέτρῳ C corr. K || ταῦτα τὰ ῥήματα MO || 5. παρακείμεναι
 L || 8. αὐτοῖς om. M || 11. ἀναγκαῖον om. M || 12. γε om. L ||
 13. οἱ παῖδες post ἀνατρέφειν colloc. O || 17. τῶν τελείων om.
 LM || 21. ἀληθῇ om. M || 25. τοῖς λοιποῖς O || οὐδ' L καὶ οὐκ M
 οὐδὲ γὰρ O || 26. τὰς om. L

τρεῖς διαστάσεις ἐπεκτείναι δυνάμεθα. μόνῃς οὖν τῆς φύσεως τὸ πάντῃ διस्तάναι συνεχὲς ἑαυτῷ μένον ἔτι καὶ τὴν ἀρχαίαν ἅπασαν ἰδέαν φυλάττον τὸ σῶμα. καὶ τοῦτ' ἔστιν ἡ αὐξησις ἄνευ τῆς ἐπιρροεύσεως τε καὶ προσπλαττομένης τροφῆς μὴ δυναμένη γενέσθαι. 5

Cap. VIII. Καὶ τοίνυν ὁ λόγος ἡκεῖν ἔοικεν ὁ περὶ τῆς θρέψεως, ὅς δὲ λοιπός ἐστι καὶ τρίτος ὢν ἐξ ἀρχῆς προϋθέμεθα. τοῦ γὰρ ἐπιρροέοντος ἐν εἶδει 19 τροφῆς παντὶ || μορίῳ τοῦ τρεφομένου σώματος προσ- πλαττομένου θρέψις μὲν ἢ ἐνέργεια, θρεπτική δὲ δύ- 10 ναμὶς ἢ αἰτία. ἀλλοιώσεις μὲν δὲ κἀνταῦθα τὸ γένος τῆς ἐνεργείας, ἀλλ' οὐχ οἷαπερ ἡ ἐν τῇ γενέσει. ἐκεῖ μὲν γὰρ οὐκ ὄν [ὀστοῦν] πρότερον ὕστερον ἐγένετο, κατὰ δὲ τὴν θρέψιν τῷ ἤδη γεγονότι συνεξομοιοῦται τὸ ἐπιρροέον καὶ διὰ τοῦτ' εὐλόγως ἐκείνην μὲν τὴν 15 ἀλλοίωσιν γένεσιν, ταύτην δ' ἐξομοίωσιν [τε καὶ ὁμοί- ωσιν] ὠνόμασαν.

Cap. IX. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν τριῶν δυνάμεων τῆς φύσεως αὐτάρκως εἴρηται καὶ φαίνεται μηδεμιᾶς ἄλλης προσδεῖσθαι τὸ ζῶον, ἔχον γε καὶ ὅπως αὐξηθῇ 20 καὶ ὅπως τελειωθῇ καὶ ὅπως ἕως πλείστον διαφυ- λαχθῇ, δόξειε μὲν ἂν ἴσως ἱκανῶς ἔχειν ὁ λόγος οὗ- τος ἤδη καὶ πάσας ἐξηγεῖσθαι τὰς τῆς φύσεως δυνά- μεις. ἀλλ' εἴ τις πάλιν ἐννοήσκειν, ὥς οὐδενὸς οὐδέπω τῶν τοῦ ζῴου μορίων ἐφήψατο, κοιλίας λέγω καὶ 25 ἐντέρων καὶ ἥπατος καὶ τῶν ὁμοίων, οὐδ' ἐξηγήσατο

2. καὶ ἔτι M || 7. τῆς L τε P om. MO || ὢν LM ὢν γ' O || 8. verba τοῦ γὰρ — ὠνόμασαν excerp. Orib. XXII 1, 4—5 || 12. ἢ ἐν Orib. ἢ om. C || 13. μὲν om. L || [ὀστοῦν]* || 14. ἐξομοι- οῦται Orib. || 16. τε καὶ ὁμοίωσιν om. Orib. || 17. ὠνόμασαν L ὀνομάζουσιν M ὀνομάζομεν O || 18. ἐπειδὴ L ἐπεὶ MO || 22. δόξει L δόξει M || 26. τῶν ἐντέρων M

τὰς ἐν αὐτοῖς δυνάμεις, αὐθις δόξειεν ἂν οἷον προ-
οίμιόν τι μόνον εἰρησθαι τῆς χρησίμου διδασκαλίας. ||
τὸ γὰρ σύμπαν ὧδ' ἔχει. γένεσις καὶ αὐξησις καὶ 20
θρέψις τὰ πρῶτα καὶ οἷον κεφάλαια τῶν ἔργων ἐστὶ
5 τῆς φύσεως· ὥστε καὶ αἱ τούτων ἐργαστικαὶ δυνάμεις
αἱ πρῶται τρεῖς εἰσι καὶ κυριώταται· δέονται δ' εἰς
ὑπηρεσίαν, ὡς ἤδη δέδεικται, καὶ ἀλλήλων καὶ ἄλλων.
τίνων μὲν οὖν ἡ γεννητικὴ τε καὶ αὐξητικὴ δέονται,
εἰρηται, τίνων δ' ἡ θρεπτικὴ, νῦν εἰρήσεται.

10 Cap. X. Δοκῶ γὰρ μοι δείξειν τὰ περὶ τὴν
[φυσικὴν] τῆς τροφῆς οἰκονομίαν ὅργανά τε καὶ τὰς
δυνάμεις αὐτῶν διὰ ταύτην γεγονότα. ἐπειδὴ γὰρ ἡ
ἐνέργεια ταύτης τῆς δυνάμεως ἑξομοίωσίς ἐστιν, ὁμοι-
οῦσθαι δὲ καὶ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα πᾶσι τοῖς οὖσιν 22
15 ἀδύνατον, εἰ μὴ τινα ἔχοι κοινωνίαν ἤδη καὶ συγ-
γένειαν ἐν ταῖς ποιότησι, διὰ τοῦτο πρῶτον μὲν οὐκ
ἐκ πάντων ἐδεσμάτων πᾶν ζῷον τρέφεσθαι πέφυκεν,
ἔπειτα δ' οὐδ' ἐξ ὧν οἷόν τ' ἐστὶν οὐδ' ἐκ τούτων
παρὰχρημα, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην πλειόνων
20 ὀργάνων ἀλλοιωτικῶν τῆς τροφῆς ἕκαστον || τῶν ζώων 21
χρηζέει. ἵνα μὲν γὰρ τὸ ξανθὸν ἐρυθρὸν γένηται καὶ
τὸ ἐρυθρὸν ξανθόν, ἀπλῆς καὶ μιᾶς δεῖται τῆς ἀλλοι-
ώσεως· ἵνα δὲ τὸ λευκὸν μέλαν καὶ τὸ μέλαν λευκόν,
ἀπασῶν τῶν μεταξὺ. καὶ τοίνυν καὶ τὸ μαλακώτατον
25 οὐκ ἂν ἀθρόως σκληρότατον καὶ τὸ σκληρότατον οὐκ

1. δόξειεν ἂν LM ἂν δ. O || 3. δὲ pro γὰρ L || 7. δέδεικται
LM λέλεκται O || 8. καὶ τίνων μὲν L || τε om. L || 9. εἰρηται LM
λέλεκται O || 11. φυσικὴν om. M || τὴν τῆς τροφῆς φυσικὴν
οἶκ. L || 13. verba ὁμοιοῦσθαι — χρηζέει excerp. Orib. XXII 1, 6 ||
15. ἐστὶν ἀδύνατον MO Orib. || ἔχοι LM ἔχει O || ἤδη om. M ||
18. οὐδ' ἐξ LM οὐκ ἐξ O Orib. || 23. καὶ] ἡ LO

ἂν ἀθρόως μαλακώτατον γένοιτο, ὥσπερ οὐδὲ τὸ δυσ-
 ωδέστατον εὐωδέστατον οὐδ' ἔμπαλιν τὸ εὐωδέστα-
 τον δυσωδέστατον ἐξαίφνης γένοιτ' ἂν. πῶς οὖν ἐξ
 αἵματος ὅστουν ἂν ποτε γένοιτο μὴ παχυνθέντος γε
 πρότερον ἐπὶ πλείστον αὐτοῦ καὶ λευκανθέντος ἢ πῶς 5
 ἐξ ἄρτου τὸ αἷμα μὴ κατὰ βραχὺ μὲν ἀποθεμένου τὴν
 λευκότητα, κατὰ βραχὺ δὲ λαμβάνοντος τὴν ἐρυθρό-
 τητα; σάρκα μὲν γὰρ ἐξ αἵματος γενέσθαι ῥᾶστον· εἰ
 γὰρ εἰς τοσοῦτον αὐτὸ παχύνειεν ἢ φύσις, ὥς σύστα-
 σίν τινα σχεῖν καὶ μηκέτ' εἶναι ῥυτόν, ἢ πρώτη καὶ 10
 νεοπαγῆς οὕτως ἂν εἴη σάρξ· ὅστουν δ' ἵνα γένηται,
 πολλοῦ μὲν δεῖται χρόνου, πολλῆς δ' ἐργασίας καὶ
 μεταβολῆς τῷ αἵματι. ὅτι δὲ καὶ τῷ ἄρτῳ καὶ πολὺ
 22 μᾶλλον θριδακίνη καὶ τεύτλῳ καὶ τοῖς ὁμοίοις παμ-
 πόλλης δεῖται τῆς ἀλλοιωσεως εἰς αἷματος γένεσιν, 15
 οὐδὲ τοῦτ' ἄδηλον. ἔν μὲν δὴ τοῦτ' αἴτιον τοῦ πολλὰ
 γενέσθαι τὰ περὶ τὴν τῆς τροφῆς ἀλλοίωσιν ὄργανα.
 δεύτερον δ' ἡ τῶν περιττωμάτων φύσις. ὥς γὰρ ὑπὸ
 βοτανῶν οὐδ' ὅλως δυνάμεθα τρέφεσθαι, καίτοι τῶν
 βοσκημάτων τρεφομένων, οὕτως ὑπὸ ῥαφανίδος τρεφό- 20
 μεθα μὲν, ἀλλ' οὐχ ὥς ὑπὸ τῶν κρεῶν. τούτων μὲν γὰρ
 ὀλίγου δεῖν ὅλων ἢ φύσις ἡμῶν κρατεῖ καὶ μεταβάλλει
 καὶ ἀλλοιοῖ καὶ χρηστὸν ἐξ αὐτῶν αἷμα συνίστησιν·
 ἐν δὲ τῇ ῥαφανίδι τὸ μὲν οἰκείον τε καὶ μεταβλη-
 θῆναι δυνάμενον, μόγις καὶ τοῦτο καὶ σὺν πολλῇ τῇ 25

1. ἀθρόως LM εὐθέως O || γένοιτο post σκληρότατον colloc.
 MO || 2. verba οὐδ' ἔμπαλιν τ. εὐ. δυσωδ. om. L || 3. ἂν om. MO ||
 4. γε om. O || 7. λαβόντος O || 9. εἰς LM ἐς O || παχύνειεν M
 παχύνει LO || 12. χρόνον δεῖται LM || τε καὶ M || 13. πολὺ L
 πολλῷ O ἔτι μ. M || 15. τῆς om. L || 16. verba ἔν μὲν — φύσις
 excerp. Orib. XXII 1, 7 || 17. γίνεσθαι Orib. || 18. δὲ τῶν π. ἢ
 φύσις M || 20. ῥαφανίδος LM ῥαφανίδων O || 25. μόγις καὶ
 τοῦτο σὺν π. M μόγις κ. τ. καὶ σὺν O

κατεργασία, παντάπασιν ἐλάχιστον· ὅλη δ' ὀλίγου δεῖν
 ἐστὶ περιττωματικὴ καὶ διεξέρχεται τὰ τῆς πέψεως
 ὄργανα, βραχέος ἐξ αὐτῆς εἰς τὰς φλέβας ἀναληφθέν-
 τος αἵματος καὶ οὐδὲ τούτου τελέως χρηστοῦ. δευτέρας
 5 οὖν αὐτῆς ἐδέχσε διακρίσεως τῇ φύσει τῶν ἐν ταῖς
 φλεβῶν περιττωμάτων. καὶ χρεῖα καὶ τούτοις ὁδῶν τέ-
 τινων ἐτέρων ἐπὶ τὰς ἐκκρίσεις αὐτὰ παραγουσῶν, ὥς 23
 μὴ λυμαίνοντο τοῖς χρηστοῖς, ὑποδοχῶν τέ τινων οἶον
 δεξαμενῶν, ἐν αἷς ὅταν εἰς ἱκανὸν [ἀθροιζόμενον]
 10 πλῆθος ἀφίκηται, τηνικαὐτ' ἐκκριθήσεται. δεύτερον
 δὴ σοὶ καὶ τοῦτο τὸ γένος τῶν ἐν τῷ σώματι μορίων
 ἐξεύρηται τοῖς περιττώμασι τῆς τροφῆς ἀνακείμενον.
 ἕλλο δὲ τρίτον ὑπὲρ τοῦ πάντη φέρεσθαι, καθάπερ
 τινὲς ὁδοὶ πολλοὶ διὰ τοῦ σώματος ὅλου κατατετμη-
 15 μέναι. μία μὲν γὰρ εἰσοδος ἢ διὰ τοῦ στόματος ἅπασι
 τοῖς σιτίοις, οὐχ ἓν δὲ τὸ τρεφόμενον ἀλλὰ πάμπολλά
 τε καὶ πάμπολυ διεστῶτα. μὴ τοίνυν θαύμαζε τὸ
 πλῆθος τῶν ὀργάνων, ὅσα θρόψεως ἔνεκεν ἢ φύσις
 ἐδημιούργησε. τὰ μὲν γὰρ ἀλλοιοῦντα προπαρασκευ-
 20 αίνει τὴν ἐπιτήδειον ἐκάστῳ μορίῳ τροφήν, τὰ δὲ δια-
 κρίνει τὰ περιττώματα, τὰ δὲ παραπέμπει, τὰ δ' ὑπο-
 δέχεται, τὰ δ' ἐκκρίνει, τὰ δ' ὁδοὶ τῆς πάντη φορᾶς
 εἰσι τῶν χρηστῶν χυμῶν, ὥστ', εἶπερ βούλει τὰς δυνά-
 μεις τῆς φύσεως ἀπάσας ἐκμαθεῖν, ὑπὲρ ἐκάστου
 25 τούτων ἂν εἴῃ σοὶ τῶν ὀργάνων ἐπισκεπτέον. ἀρχὴ
 δ' αὐτῶν τῆς διδασκαλίας, ὅσα || τοῦ τέλους ἐγγύς 24

4. αἵματος om. L post βραχέος colloc. M || 5. post αὐτῆς
 add. ἐτέρας L || 6. χρεῖα δὲ καὶ M || 8. λυμαίνοντο LM || 9. ἐν
 αἷς om. M || εἰς L om. MO || [ἀθροιζόμενον]* || 10. verba δεύ-
 τερον — κατατετμημένοι excerp. Orib. XXII 1, 7 || 11. τὸ L
 om. MO || 17. πολὺ L || 24. ἀπάσας post δυνάμεις colloc. O ||
 26. ὅσα τε MO

ἔργα τε τῆς φύσεώς ἐστι καὶ μόρια καὶ δυνάμεις αὐτῶν.*

Cap. XI. Αὐτοῦ δὲ δὴ πάλιν ἀναμνηστέον ἡμῖν τοῦ τέλους, οὐπερ ἔνεκα τοσαῦτά τε καὶ τοιαῦτα τῇ φύσει δεδημιουργηται μόρια. τὸ μὲν οὖν ὄνομα τοῦ 5 πράγματος, ὥσπερ καὶ πρότερον εἴρηται, θρέψις· ὁ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος ὁμοιώσις τοῦ τρέφοντος τῷ τρεφόμενῳ. ἵνα δ' αὕτη γένηται, προηγήσασθαι χρὴ πρόσφυσιν, ἵνα δ' ἐκείνη, πρόσθεσιν. ἐπειδὴν γὰρ ἐκπέσῃ τῶν ἀγγείων ὁ μέλλων θρέψειν ὅτιοῦν τῶν 10 τοῦ ζῴου μορίων χυμός, εἰς ἅπαν αὐτὸ διασπείρεται πρῶτον, ἔπειτα προστίθεται κἄπειτα προσφύεται καὶ τελέως ὁμοιοῦται. δηλοῦσι δ' αἱ καλούμεναι λεῦκαι τὴν διαφορὰν ὁμοιώσεώς τε καὶ προσφύσεως, ὥσπερ 15 τὸ γένος ἐκεῖνο τῶν ὑδέρων, ὃ τινες ὀνομάζουσιν ἀνὰ σάρκα, διορίζει σαφῶς πρόσθεσιν προσφύσεως. οὐ γὰρ ἐνδεία δήπου τῆς ἐπιρροεύσεως ὑγρότητος, ὥς ἐναι τῶν ἀτροφιῶν τε καὶ φθίσεων, ἢ τοῦ τοιούτου γένεσις 25 ὑδέρου || συντελεῖται. φαίνεται γὰρ ἱκανῶς [αὐτοῖς] ἢ τε σὰρξ ὑγρὰ καὶ διάβροχος ἕκαστόν τε τῶν στερεῶν 20 τοῦ σώματος μορίων ὡσαύτως διακείμενον. ἀλλὰ πρόσθεσις μὲν τις γίνεταί τῆς ἐπιφερομένης τροφῆς, ἅτε δ' ὑδατωδεστέρας οὔσης ἔτι καὶ μὴ πάνυ τι κεχυμωμένης μηδὲ τὸ γλίσχρον ἐκεῖνο καὶ κολλῶδες, ὃ δὴ τῆς ἐμφύτου θερμασίας οἰκονομία προσγίγνεται, κεκτη-

3. ἡμῖν ἄν. LM || 6. ὥς γε καὶ πρόσθεν M ὥσπερ οὖν καὶ πρότερον O ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον L || 8. προηγείσθαι δεῖ O || 9. verba ἐπειδὴν γὰρ — ὁμοιοῦται excerpts. Orib. XXII 1, 7 || 13. τελέως L τέλος MO Orib. || 14. τῆς ὁμοιώσεως O || 19. αὐτοῖς post σὰρξ colloc. L, inclusi || 21. μορίων τοῦ σώματος LM || 22. ἐπιρροεμένης L || 23. τι M τε L τοι O || 24. δὴ om. L || 25. θερμότητος O || προσεγίνετο L προσεγγίγνεται M

μένης ἢ πρόσφυσις ἀδύνατός ἐστιν ἐπιτελεῖσθαι πλήθει
 λεπτῆς ὑγρότητος ἀπέπτου διαρρεούσης τε καὶ ῥαδίως
 ὀλισθαίνουσης ἀπὸ τῶν στερεῶν τοῦ σώματος μορίων
 τῆς τροφῆς. ἐν δὲ ταῖς λεύκαις πρόσφυσις μὲν τις
 5 γίνεταί τῆς τροφῆς, οὐ μὴν ἐξομοίωσίς γε. καὶ δῆλον
 ἐν τῷδε τὸ μικρῷ πρόσθεν ῥηθὲν ὡς ὀρθῶς ἐλέγτο
 τὸ δεῖν πρόσθεσιν μὲν πρῶτον, ἐφεξῆς δὲ πρόσφυσιν,
 ἔπειτ' ἐξομοίωσιν γενέσθαι τῷ μέλλοντι τρέφεσθαι.
 κυρίως μὲν οὖν τὸ τρέφον ἤδη τροφή, τὸ δ' οἶον μὲν
 10 τροφή, οὐπω δὲ τρέφον, ὁποῖόν ἐστι τὸ προσφνύμενον
 ἢ προστιθέμενον, τροφή μὲν οὐ κυρίως, ὁμωνύμως δὲ
 τροφή. τὸ δ' ἐν ταῖς φλεψὶν ἔτι περιεχόμενον || καὶ 26
 τούτου μᾶλλον ἔτι τὸ κατὰ τὴν γαστέρα τῷ μέλλειν
 ποτὲ θρῆσθαι, εἰ καλῶς κατεργασθείη, κέκληται τροφή.
 15 κατὰ ταῦτά δὲ καὶ τῶν ἐδεσμάτων ἕκαστον τροφήν
 ὀνομάζομεν οὔτε τῷ τρέφειν ἤδη τὸ ζῶον οὔτε τῷ
 τοιοῦτον ὑπάρχειν οἶον τὸ τρέφον, ἀλλὰ τῷ δύνασθαι
 τε καὶ μέλλειν τρέφειν, εἰ καλῶς κατεργασθείη. τοῦτο
 γὰρ ἦν καὶ τὸ πρὸς Ἱπποκράτους λεγόμενον· 'τροφή
 20 δὲ τὸ τρέφον, τροφή καὶ τὸ οἶον τροφή καὶ τὸ μέλλον'.
 τὸ μὲν γὰρ ὁμοιούμενον ἤδη τροφήν ὠνόμασε, τὸ δ'
 οἶον μὲν ἐκεῖνο προστιθέμενον ἢ προσφνύμενον οἶον
 τροφήν· τὸ δ' ἄλλο πᾶν, ὅσον ἐν τῇ γαστρὶ καὶ ταῖς
 φλεψὶ περιέχεται, μέλλον.

25 Cap. XII. Ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖον ὁμοίωσιν τιν'

6. τὸ LO ὅτι τὸ M || ὡς ὀρθῶς LO ὀρθῶς M || 9. οὖν om. L
 οὖν δὲ M || 10. τροφή LM τρέφον O || τρέφον LM θρῆσαν O ||
 11. ἢ τὸ O || 12. ἔτι om. O || 13. μᾶλλον ἔτι L ξ. μ. M μά-
 λιστα O || τῷ μέλλειν L τὸ μέλλον M ὡς μέλλον O || 15. ἕκαστον
 τροφήν LM ἕκαστα τροφὰς O || 19. τροφή δὲ κτλ.] Hipp. de
 alim. 8 (t. IX 100 L.), cf. Gal. XV 267. XVII B 831 || 20. δὲ
 om. O || καὶ ante τὸ οἶον om. O || 21. γὰρ om. L || 23. τῇ γαστρὶ κ.
 ταῖς φλεψὶ LM τ. φλ. κ. τ. γ. O || 25. τινὰ εἶναι LM εἶναί τινα O

εἶναι τοῦ τρέφοντος τῷ τρεφομένῳ τὴν θρέψιν, ἀντι-
 κρυσ δῆλον. οὐ μὴν ὑπάρχουσάν γε ταύτην τὴν ὁμοί-
 ωσιν, ἀλλὰ φαινομένην μόνον εἶναι φασι· οἱ μὴτε
 τεχνικὴν οἰόμενοι τὴν φύσιν εἶναι μὴτε προνοητικὴν
 τοῦ ζῴου μήθ' ὅλως τινὰς οἰκείας ἔχειν δυνάμεις, αἷς 5
 27 χρωμένη τὰ μὲν ἄλλοιοι, τὰ δ' ἔλκει, || τὰ δ' ἐκκρίνει.
 καὶ αὐταὶ δύο γέγονασιν αἰρέσεις κατὰ γένος ἐν ἱατρικῇ
 τε καὶ φιλοσοφίᾳ τῶν ἀποφνημαζόντων τι περὶ φύσεως
 ἀνδρῶν, ὅσοι γ' αὐτῶν γινώσκουσιν, ὃ τι λέγουσι,
 καὶ τὴν ἀκολουθίαν ὧν ὑπέθετο θεωροῦσι θ' ἅμα 10
 καὶ διαφυλάττουσιν. ὅσοι δὲ μὴδ' αὐτὸ τοῦτο συνιᾶ-
 σιν, ἀλλ' ἀπλῶς, ὃ τι ἂν ἐπὶ γλῶττιν ἔλθῃ, ληροῦσιν,
 ἐν οὐδετέρᾳ τῶν αἰρέσεων ἀκριβῶς καταμένοντες, οὐδὲ
 μεμνησθαι τῶν τοιούτων προσήκει. τίνες οὖν αἱ δύο
 αἰρέσεις αὐταὶ καὶ τίς ἡ τῶν ἐν αὐταῖς ὑποθέσεων 15
 ἀκολουθία; τὴν ὑποβεβλημένην οὐσίαν γενέσκει καὶ
 φθορὰ πᾶσαν ἡνωμένην θ' ἅμα καὶ ἀλλοιοῦσθαι δυ-
 ναμένην ὑπέθετο θάτερον γένος τῆς αἰρέσεως, ἀμετά-
 βλητον δὲ καὶ ἀναλλοίωτον καὶ κατατεταμημένην εἰς
 λεπτὰ καὶ κεναῖς ταῖς μεταξὺ χώραις διειλημμένην ἢ 20
 λοιπή. καὶ τοίνυν ὅσοι γε τῆς ἀκολουθίας τῶν ὑπο-
 θέσεων αἰσθάνονται, κατὰ μὲν τὴν δευτέραν αἵρεσιν
 οὔτε φύσεως οὔτε ψυχῆς ἰδίαν τινὰ νομίζουσιν οὐσίαν
 28 ἢ δύνανται ὑπάρχειν, || ἀλλ' ἐν τῇ ποιᾷ συνόδῳ τῶν
 πρώτων ἐκείνων σωμάτων τῶν ἀπαθῶν ἀποτελεῖσθαι. 25
 κατὰ δὲ τὴν προτέραν εἰρημένην αἵρεσιν οὐχ ὑστέρα

2. ταύτην om. M || 3. μόνον om. M || 4. εἶναι om. O || 5. ἔχου-
 σάν τινας οἰκ. O τινας et δυνάμεις om. M || 6. τὰ μὲν ἔλκει
 τὰ δὲ κατέχει τὰ δ' ἄλλοιοι τὰ δ' ἐκκρίνει O || 7. αὐταὶ δύο L
 δύο αὐταὶ MO || 11. ὅσοι δὲ L ὡς ὅσοι γε O καὶ ὅσοι O || 17. θ' L
 τε MO || 24. ἀλλὰ τῇ P || 25. ἐκείνων σωμάτων τῶν ἀπαθῶν LM
 σωμάτων ἐκείνων καὶ ἀπαθῶν τῶν ἀπλῶν O

τῶν σωμάτων ἢ φύσις, ἀλλὰ πολὺ προτέρα τε καὶ
 πρεσβύτερα. καὶ τοίνυν κατὰ μὲν τούτους αὕτη τὰ
 σώματα τῶν τε φυτῶν καὶ τῶν ζώων συνίστησι δυ-
 νάμεις τινὰς ἔχουσα τὰς μὲν ἐλκτικές θ' ἄρα καὶ
 5 ὁμοιωτικές τῶν οἰκείων, τὰς δ' ἀποκριτικές τῶν ἄλλο-
 τρώων, καὶ τεχνικῶς ἅπαντα διαπλάττει τε γεννώσα
 καὶ προνοεῖται τῶν γεννωμένων ἐτέραις αὐτῇσι τισι
 δυνάμεσι, στερετικῇ μὲν τινι καὶ προνοητικῇ τῶν ἐγ-
 γόνων, κοινωνικῇ δὲ καὶ φιλικῇ τῶν ὁμογενῶν. κατὰ
 10 δ' αὖ τοὺς ἑτέρους οὔτε τούτων οὐδὲν ὑπάρχει ταῖς
 φύσεσιν οὔτ' ἐννοιά τίς ἐστι τῇ ψυχῇ σύμφυτος ἐξ
 ἀρχῆς οὐκ ἀκολουθίας οὐ μάχης, οὐ διαιρέσεως οὐ
 συνθέσεως, οὐ δικαίων οὐκ ἀδίκων, οὐ καλῶν οὐκ
 αἰσχυρῶν, ἀλλ' ἐξ αἰσθησεώς τε καὶ δι' αἰσθησεως
 15 ἅπαντα τὰ τοιαῦθ' ἡμῖν ἐγγίγνεσθαι φασι καὶ φαν-
 τασίαις τισὶ καὶ μνήμας οἰακίζεσθαι τὰ ζῶα. ἐνιοὶ ||
 δ' αὐτῶν καὶ ῥητῶς ἀπεφάναντο μηδεμίαν εἶναι τῆς 20
 ψυχῆς δύναμιν, ἣ λογίζομεθα, ἀλλ' ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν
 ἔγεσθαι παθῶν ἡμᾶς καθάπερ βοσκήματα πρὸς μηδὲν
 20 ἀνανεῦσαι μηδ' ἀντειπεῖν δυναμένους. καθ' οὓς δη-
 λονότι καὶ ἀνδρεία καὶ φρόνησις καὶ σωφροσύνη καὶ
 ἐγκράτεια λῆρός ἐστι μακρὸς καὶ φιλοῦμεν οὔτ' ἀλλή-
 λους οὔτε τὰ ἔργονα καὶ τοῖς θεοῖς οὐδὲν ἡμῶν μέλει.
 καταφρονοῦσι δὲ καὶ τῶν ὄνειράτων καὶ τῶν οἰωνῶν
 25 καὶ τῶν συμβόλων καὶ πάσης ἀστρολογίας, ὑπὲρ ὧν

1. πολὺ LM πολλῶ O || 3. τῶν τε φυτῶν καὶ τῶν
 ζώων LM τῶν ζ. κ. τ. φ. O || 7. τισι om. L || 8. στερετικῇ L
 στερετικῇ O στοργικῇ M || τινι] ἄρα L || 15. τοιαῦθ' om. O ||
 ante ἡμῖν add. γινόμενα LO om. M || φασι ante ἡμῖν colloc. O ||
 16. τισὶ post μνήμας colloc. L || 17. τῆς ψυχῆς LM τῇ ψυχῇ O
 ψυχῇ Ch

ἡμεῖς μὲν ἰδίᾳ δι' ἐτέρων γραμμάτων ἐπὶ πλέον ἐσκεψά-
μεθα περὶ τῶν Ἀσκληπιάδου τοῦ ἱατροῦ σκοπούμενοι
δογμάτων. ἔνεστι δὲ τοῖς βουλομένοις καὶ αἰνέουσιν μὲν
ὁμιλῆσαι τοῖς λόγοις καὶ νῦν δ' ἤδη σκοπεῖν, ὥσπερ
τινῶν δυοῖν ὁδῶν ἡμῖν προκειμένων, ὅποτέραν βέλτιον 5
ἐστὶ τρέπεσθαι. Ἱπποκράτης μὲν γὰρ τὴν προτέραν
ῥηθεῖσαν ἐτράπετο, καθ' ἣν ἡνῶται μὲν ἡ οὐσία καὶ
ἀλλοιοῦται καὶ σύμπνουν ὅλον ἐστὶ καὶ σύρρουν τὸ
σῶμα καὶ ἡ φύσις ἅπαντα τεχνικῶς καὶ δικαίως πράττει
δυνάμεις ἔχουσα, καθ' ἧς ἕκαστον τῶν μορίων ἔλκει 10
30 μὲν ἢ ἐφ' ἑαυτὸ τὸν οἰκεῖον ἑαυτῷ χυμὸν, ἔλξαν δὲ
προσφύει τε παντὶ μέρει τῶν ἐν αὐτῷ καὶ τελέως
ἐξομοιοῖ, τὸ δὲ μὴ κρατηθὲν ἐν τούτῳ μηδὲ τὴν παν-
τελῇ δυννηθὲν ἀλλοιώσιν τε καὶ ὁμοιότητα τοῦ τρεφο-
μένου καταδέξασθαι δι' ἐτέρας αὖ τινος ἐκκριτικῆς 15
δυνάμεως ἀποτρίβεται.

Cap. XIII. Μαθεῖν δ' ἔνεστιν οὐ μόνον ἐξ ὧν
οἱ τὰναντία τιθέμενοι διαφέρονται τοῖς ἐναργῶς φαι-
νομένοις, εἰς ὅσον ὁρθότητός τε καὶ ἀληθείας ἔχει τὰ
Ἱπποκράτους δόγματα, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν κατὰ μέρος 20
ἐν τῇ φυσικῇ θεωρίᾳ ζητουμένων τῶν τ' ἄλλων ἀπάντων
καὶ τῶν ἐν τοῖς ζώοις ἐνεργειῶν. ὅσοι γὰρ οὐδεμίαν
οὐδενὶ μορίῳ νομίζουσιν ὑπάρχειν ἐλκτικὴν τῆς οἰκείας
ποιότητος δύναμιν, ἀναγκάζονται πολλάκις ἐναντία
λέγειν τοῖς ἐναργῶς φαινομένοις, ὥσπερ καὶ Ἀσκληπιά- 25

1. post ἰδίᾳ add. καὶ O ἰδίᾳ om. M || ἐτέρων γραμμάτων LM
ἐτέρων γραμμάτων O || ἐσκεψάμεθα L ἐσκεψάμεθα MO || 3. τῷ
βουλομένῳ O || 5. ἡμῖν om. O || προσκειμένων L ὑποκειμένων O ||
6. ἡμῖν τραπέσθαι O διατρέπεσθαι A || προτέραν MO πρό-
τερον L || 12. τὸ παντὶ μέρει τῶν L τὸ καὶ π. μ. τῷ M παντὶ
τῷ μ. τῷ O || αὐτῷ* αὐτῷ C || 15. ἐκκριτικῆς LM ἀποκριτικῆς O ||
20. Ἱπποκράτεια O

3. ὁ ἰατρὸς ἐπὶ τῶν νεφρῶν ἐποίησεν, οὓς οὐ μόνον
 Ἰπποκράτης ἢ Διοκλῆς ἢ Ἑρασίστρατος ἢ Πραξαγόρας
 ἢ τις ἄλλος ἰατρὸς ἄριστος ὄργανα διακριτικὰ τῶν
 οὖρων πεπιστεύκασιν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄμα γένοιτο 31
 5 σχεδὸν ἅπαντες ἴσασιν, ὁσημέραι θεώμενοι τὴν τε
 θέσιν αὐτῶν καὶ τὸν ἀφ' ἑκατέρου πόρον εἰς τὴν
 κύστιν ἐμβάλλοντα, τὸν οὖρητῆρα καλούμενον, ἐξ αὐ-
 τῆς τῆς κατασκευῆς ἀναλογιζόμενοι τὴν τε χρεῖαν
 αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν. καὶ πρό γε τῶν μαγείρων
 10 ἅπαντες ἄνθρωποι καὶ δυσουροῦντες πολλάκις καὶ
 παντάπασιν ἰσχυροῦντες, ὅταν ἀλγῶσι μὲν τὰ κατὰ
 τὰς ψόας, ψαμμώδη δ' ἐξουρῶσιν, νεφριτικούς ὀνομά-
 ζουσι σφᾶς αὐτούς. Ἀσκληπιάδην δ' οἶμαι μὴδὲ λίθου
 οὖρηθέντα ποτὲ θεάσασθαι πρὸς τῶν οὕτω πασχόντων
 15 μὴδ' ὥς προηγήσατο κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν νεφρῶν
 καὶ τῆς κύστεως χώραν ὁδύνη τις ὀξεῖα διερχομένου
 τοῦ λίθου τὸν οὖρητῆρα μὴδ' ὥς οὖρηθέντος αὐτοῦ
 τὰ τε τῆς ὁδύνης καὶ τὰ τῆς ἰσχυρίας ἐπαύσατο
 παραχρηῖμα. πῶς οὖν εἰς τὴν κύστιν τῷ λόγῳ παράγει
 20 τὸ οὖρον, ἄξιον ἀκοῦσαι καὶ θαυμάσαι τάνδρὸς τὴν
 σοφίαν, ὅς καταλιπὼν οὕτως εὐρείας ὁδοὺς ἐναργῶς
 φαινομένας ἀφανεῖς καὶ στενὰς καὶ παντάπασιν ἀν-
 αίσθητους ἡπέθετο. βούλεται γὰρ εἰς ἀτμοὺς ἀναλυ- 32
 ὄμενον τὸ πινόμενον ὑγρὸν εἰς τὴν κύστιν διαδίδοσθαι
 25 καίπειτ' ἐξ ἐκείνων αὐτῆς ἀλλήλοις συνιόντων οὕτως
 ἀπολαμβάνειν αὐτὸ τὴν ἀρχαίαν ιδέαν καὶ γίνεσθαι

3. ἢ τις C ἢ εἴ τις K || ἰατρὸς LP om. MO || 4. πεπιστεύ-
 κασιν M ἐπεπιστεύκεισαν LO || 10. καὶ δυσουροῦντες τε π. καὶ
 παντάπ. M κ. δ. γε π. ἢ παντ. L || 13. μὴδὲ] μὴδένα L || 15. τὴν . .
 χώραν LM τὰς . . χώρας O || 17. τὸν οὖρητῆρα LM τῶν οὖρητῆ-
 ρων O || 18. τὰ post καὶ om. L || 19. παράγει τῷ λόγῳ L || 20. τάν-
 δρὸς τὴν σ. LM τὴν σ. τοῦ ἀ. O || 25. ἀπολαμβάνειν οὕτως O

πάλιν ὑγρὸν ἐξ ἀτμῶν ἀτεχνῶς ὥς περὶ σπογγιᾶς τινοῦ
 ἢ ἐρίου [περὶ] τῆς κύστεως διαανοούμενος, ἀλλ' οὐ σώ-
 ματος ἀκριβῶς πυκνοῦ καὶ στεγανοῦ δύο χιτῶνας
 ἰσχυροτάτους κεκτημένου, δι' ὧν εἶπερ διέρχεσθαι
 φήσομεν τοὺς ἀτμούς, τί δῆποτ' οὐχὶ διὰ τοῦ περι- 5
 τοναίου καὶ τῶν φρενῶν διελθόντες ἐνέπλησαν ὕδατος
 τό τ' ἐπιγαστρὶον ἔπαιαν καὶ τὸν θώρακα; ἀλλὰ παχύ-
 τερος, φησὶν, ἐστὶ δηλαδὴ καὶ στεγανώτερος ὁ περι-
 τόναιος χιτῶν τῆς κύστεως καὶ διὰ τοῦτ' ἐκεῖνος μὲν
 ἀποστέγει τοὺς ἀτμούς, ἡ δὲ κύστις παραδέχεται. ἀλλ' 10
 εἶπερ ἀνατετμήκει ποτέ, τάχ' ἂν ἠπίστατο τὸν μὲν
 ἔξωθεν χιτῶνα τῆς κύστεως ἀπὸ τοῦ περιτοναίου πε-
 φνυκότα τὴν αὐτὴν ἐκείνῳ φύσιν ἔχειν, τὸν δ' ἐνδοθεν
 τὸν αὐτῆς τῆς κύστεως ἰδίου πλέον ἢ διπλάσιον ἐκείνου
 33 τὸ πάχος ὑπάρχειν. ἀλλ' ἴσως οὔτε τὸ || πάχος οὐθ' 15
 ἡ λεπτότης τῶν χιτῶνων, ἀλλ' ἡ θέσις τῆς κύστεως
 αἰτία τοῦ φέρεσθαι τοὺς ἀτμούς εἰς αὐτήν. καὶ μὴν
 εἰ καὶ διὰ τὰλλα πάντα πιθανὸν ἦν αὐτοὺς ἐντανθοῖ
 συναθροίζεσθαι, τό γε τῆς θέσεως μόνης αὐταρκες
 κωλύσαι. κάτω μὲν γὰρ ἡ κύστις κεῖται, τοῖς δ' 20
 ἀτμοῖς σύμφυτος ἡ πρὸς τὸ μετέωρον φορὰ, ὥστε
 πολὺ πρότερον ἂν ἐπλησαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν θώ-
 ρακά τε καὶ τὸν πνεύμονα, πρὶν ἐπὶ τὴν κύστιν ἀφι-
 κέσθαι. καίτοι τί θέσεως κύστεως καὶ περιτοναίου

2. περὶ om. L¹O add. L² καὶ M || 4. διέρχεσθαι LM
 διεξέρχεσθαι O || 5. οὐχὶ] οὐν καὶ L οὐν οὐχὶ M || 8. φησὶν
 om. MO || δηλαδὴ om. O || 11. ἀνατετμήκει LM ἀνετετεμ. O
 ποτέ om. MO || 14. τὸν αὐτῆς τῆς κύστεως L τῆς αὐτῆς κ. MO
 πλείον L || 18. καὶ L om. MO || post πάντα add. τὰ τοῦ σώμα-
 τος M τοῦ σ. O || ἐντανθοῖ LM ἐνταῦθα O || 22. ἀνέπλησαν
 ἅπαντα L ἐπλησαν πάντα M ἐνέπλησαν ἂν ἅπ. O ἂν ἐπλ.* ||
 23. καὶ τὸν] καὶ O || 24. τε καὶ κύστεως O || τε καὶ περιτοναίου M

καὶ θώρακος μνημονεύω; διεκπεσόντες γὰρ δήπου τοὺς
 τε τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἐντέρων χιτῶνας οἱ ἀτμοὶ κατὰ
 τὴν μεταξὺ χώραν αὐτῶν τε τούτων καὶ τοῦ περι-
 5 τουαίου συναθροισθήσονται καὶ ὑγρὸν ἐνταυθοῖ γενή-
 5 σονται, ὥσπερ καὶ τοῖς ὑδρικοῖς ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ
 τὸ πλεῖστον ἀθροίζεται τοῦ ὕδατος, ἢ πάντως αὐτοὺς
 χρὴ φέρεσθαι πρόσω διὰ πάντων τῶν ὁπωσοῦν ὁμι-
 λούντων καὶ μηδέποθ' ἴστασθαι. ἀλλ' εἰ καὶ τοῦτό τις
 ὑπόθοιτο, διεκπεσόντες ἂν οὕτως οὐ τὸ περιτόναιον
 10 μόνον ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιγάστριον, εἰς τὸ περιέχον σκε-
 δασθεῖεν ἢ πάντως ἂν ὑπὸ τῷ δέσματι || συναθροί- 34
 σθεῖεν. ἀλλὰ καὶ πρὸς ταῦτ' ἀντιλέγειν οἱ νῦν
 Ἀσκληπιάδαιοι πειρῶνται, καίτοι πρὸς ἀπάντων ἀεὶ
 τῶν παρατυγχανόντων αὐτοῖς, ὅταν περὶ τούτων ἐρί-
 15 ζωσι, καταγελῶμενοι. οὕτως ἄρα δυσαπότριπτόν τι
 κακὸν ἐστὶν ἢ περὶ τὰς αἰρέσεις φιλοτιμία καὶ δυσέκ-
 νιπτον ἐν τοῖς μάλιστα καὶ ψώρας ἀπάσης δυσιατό-
 τερον. τῶν γοῦν καθ' ἡμᾶς τις σοφιστῶν τά τ' ἄλλα
 καὶ περὶ τοὺς ἐριστικούς λόγους ἱκανῶς συγκεκροτη-
 20 μένος καὶ δεινὸς εἰπεῖν, εἴπερ τις ἄλλος, ἀφικόμενος
 ἐμοὶ ποθ' ὑπὲρ τούτων εἰς λόγους, τοσοῦτον ἀπέδει
 τοῦ δυσωπεῖσθαι πρὸς τινος τῶν εἰρημένων, ὥστε καὶ
 θανμάζειν ἔφασκεν ἐμοῦ τὰ σαφῶς φαινόμενα λόγοις
 ληρώδεσιν ἀνατρέπειν ἐπιχειροῦντος. ἐναργῶς γὰρ
 25 ὁσημέραι θεωρεῖσθαι τὰς κύστεις ἀπάσας, εἴ τις αὐτὰς
 ἐμπλήσειεν ὕδατος ἢ ἀέρος, εἴτα δῆσας τὸν τράχηλον
 πιέξοι πανταχόθεν, οὐδαμόθεν μεθιείσας οὐδέν, ἀλλ'

3. τοῦ om. L || 4. γενήσεται M || 8. μηδέποθ' LM || 11. τὸ
 δέσμα M || 18. γοῦν] γὰρ L || τις om. L || 19. καὶ om. L ||
 23. ἐμοῦ M ὡς ἐμοῦ L² μου ὡς O || 27. πιέξοι L πιέξει MO
 οὐδέν LM μηδέν O

ἀκριβῶς ἄπαν ἐντὸς ἑαυτῶν στεγνύσας. καίτοι γ' εἶπερ
 ἦσαν τινες ἐκ τῶν νεφρῶν εἰς αὐτὰς ἤκοντες αἰσθητοὶ
 καὶ μεγάλοι πόροι, πάντως ἄν, ἔφη, δι' ἐκείνων, ὥσπερ
 35 εἰσῆι τὸ ὕγρὸν εἰς αὐτάς, οὕτω καὶ θλιβόντων
 ἐξεκρίνετο. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτ' εἰπὼν ἐξαίφνης 5
 ἀπταίστω καὶ σαφεῖ τῷ στόματι τελευτῶν ἀναπηδήσας
 ἀπῆει καταλιπὼν ἡμᾶς ὥς οὐδὲ πιθανῆς τινος ἀντι-
 λογίας εὐπορεῖσθαι δυναμένους. οὕτως οὐ μόνον ὕγιες
 οὐδὲν ἴσασιν οἱ ταῖς αἰρέσεσι δουλεύοντες, ἀλλ' οὐδὲ
 μαθεῖν ὑπομένουσι. δεόν γὰρ ἀκοῦσαι τὴν αἰτίαν, δι' 10
 ἣν εἰσιέναι μὲν δύναται διὰ τῶν οὐρητήρων εἰς τὴν
 κύστιν τὸ ὕγρὸν, ἐξιέναι δ' αὖθις ὀπίσω τὴν αὐτὴν
 ὁδὸν οὐκέθ' οἶόν τε, καὶ θαυμάσαι τὴν τέχνην τῆς
 φύσεως, οὔτε μαθεῖν ἐθέλουσι καὶ λοιδοροῦνται προσ-
 ἔτι μάτην ὑπ' αὐτῆς ἄλλα τε πολλὰ καὶ τοὺς νεφροὺς 15
 γερονέει φάσκοντες. εἰσὶ δ' οἱ καὶ δειχθῆναι παρόν-
 των αὐτῶν τοὺς ἀπὸ τῶν νεφρῶν εἰς τὴν κύστιν
 ἐμφυομένους οὐρητήρας ὑπομείναντες ἐτόλμησαν εἰπεῖν
 οἱ μὲν, ὅτι μάτην καὶ οὗτοι γέροντασιν, οἱ δ', ὅτι σπερ-
 ματικοὶ τινὲς εἰσι πόροι καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸν τρά- 20
 χηλον αὐτῆς, οὐκ εἰς τὸ κύτος ἐμφύονται. δείξαντες
 οὖν ἡμεῖς αὐτοῖς τοὺς ὡς ἀληθῶς σπερματικούς πόρους
 36 κατωτέρω τῶν οὐρητήρων ἢ ἐμβάλλοντας εἰς τὸν τράχη-
 λον, νῦν γοῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ᾤήθημεν ἀπάξειν

3. καὶ ante δι' add. O || 4. ἐκθλιβόντων MO || 5. ἐξαίφνης O
 ἐφεξῆς LM || 6. τῷ om. O || 7. οὐδὲ LM μηδὲ O || 8. οὐδὲν
 ὕγιες O || 9. τοιαύταις ante αἰρέσεσι add. MO om. L || 11. μὲν]
 μέντοι L μὲν τι M || 12. τὸ om. L || 13. οὐκέτι οἶόν τε L οὐχ
 οἶόν τε αὐτῷ (αὐτὸ O) MO || 14. οὔτε LM οἱ δ' οὔτε O in ras. ||
 λοιδοροῦνται L¹ λοιδοροῦσι L² || 16. δ' οἱ καὶ L δ' οἶον καὶ M
 οἱ om. O || 22. αὐτοῖς ἡμεῖς L || ὡς ἀλ. LM ὡς om. O || 24. γοῦν
 LM οὖν O

τε τῶν ψευδῶς ὑπειλημμένων ἐπὶ τε τὰναντία μετα-
 στήσιν αὐτίκα. οἱ δὲ καὶ πρὸς τοῦτ' ἀντιλέγειν ἐτόλ-
 μων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν εἰπόντες, ἐν ἐκείνοις μὲν
 ὥς ἂν στεγανωτέροις οὖσιν ἐπὶ πλέον ὑπομένειν τὸ
 5 σπέρμα, κατὰ δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν νεφρῶν ὥς ἂν ἱκανῶς
 ἀνευρυσμένους ἐκρεῖν διὰ ταχέων. ἡμεῖς οὖν ἡναγ-
 κάσθημεν αὐτοῖς τοῦ λοιποῦ δεικνύειν εἰσρέον τῇ
 κύστει διὰ τῶν οὐρητήρων τὸ οὔρον ἐναργῶς ἐπὶ
 10 ζῶντος ἔτι τοῦ ζῶου, μόγις ἂν οὕτω ποτὲ τὴν φλυ-
 αρίαν αὐτῶν ἐπισχῆσιν ἐλπίζοντες. ὁ δὲ τρόπος τῆς
 δεξιῶς ἐστὶ τοιόσδε. διελεῖν χρὴ τὸ πρὸ τῶν οὐρη-
 τήρων περιτόναιον, εἴτα βρόχοις αὐτοὺς ἐκλαβεῖν
 κἄπειτ' ἐπιδήσαντα, ἔασαι τὸ ζῶον· οὐ γὰρ ἂν οὐρή-
 σαιεν ἔτι. μετὰ δὲ ταῦτα λύειν μὲν τοὺς ἔξωθεν
 15 δεσμούς, δεικνύναι δὲ κενὴν μὲν τὴν κύστιν, μεστοὺς
 δ' ἱκανῶς καὶ διατεταμένους τοὺς οὐρητήρας καὶ κιν-
 δυνεύοντας ῥαγῆναι κἄπειτα τοὺς βρόχους αὐτῶν ἀφε-
 λόντας ἐναργῶς ὁρᾶν ἥδη πληρουμένην οὔρου τὴν
 κύστιν. ἐπὶ δὲ τούτῳ || φανέντι, πρὶν οὐρῆσαι τὸ 37
 20 ζῶον, βρόχον αὐτοῦ περιβαλεῖν χρὴ τῷ αἰδοίῳ κἄπειτα
 θλίβειν πανταχόθεν τὴν κύστιν. οὐδὲ γὰρ ἂν οὐδὲν
 ἔτι διὰ τῶν οὐρητήρων ἐπανέλθοι [ποτὲ] πρὸς τοὺς
 νεφρούς. κἂν τούτῳ δῆλον γίγνεται τὸ μὴ μόνον ἐπὶ
 τεθνεῶτος ἀλλὰ καὶ περιόντος ἔτι τοῦ ζῶου κωλύεσθαι
 25 μεταλαμβάνειν αὐθις ἐκ τῆς κύστεως τοὺς οὐρητήρας

6. ἐόρημένους L¹ ἀνευρυσμένους L² || 7. εἰσρὲν L¹ εἰσ-
 ρέον L² || 8. ἐπὶ om. M || 10. ἐπισχῆσιν M ἐπισχίσιν L ἐπι-
 σχεῖν O || 12. βρόχον αὐτοῖς ἐμβαλεῖν L¹ || post ἐκλαβεῖν add.
 ἰδίᾳ O || 13. post κἄπειτ' add. τοὺς οὐρητικούς πόρους L ||
 15. δεικνύναι LM δεικνύειν O || 18. πεπληρωμένην M || 20. αὐ-
 τοῦ om. M || 21. οὐδὲ L οὐ MO || 22. ποτὲ om. LM || 24. ἀλλὰ
 καὶ περιόντος ἔτι om. L post οὔρον colloc. O

τὸ οὖρον. ἐπὶ τούτοις ὁφθεῖσιν ἐπιτρέπειν ἤδη τὸ
 ζῶον οὐρεῖν λύνοντας αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῷ αἰδοίῳ βρόχον,
 εἴτ' αὐθις ἐπιβαλεῖν μὲν θατέρῳ τῶν οὐρητήρων, εἶσαι
 δὲ τὸν ἕτερον εἰς τὴν κύστιν συρρεῖν καὶ τινα διαλι-
 πόντας χρόνον ἐπιδεικνύειν ἤδη, πῶς ὁ μὲν ἕτερος 5
 αὐτῶν ὁ δεδεμένος μεστὸς καὶ διατεταμένος κατὰ τὰ
 πρὸς τῶν νεφρῶν μέρη φαίνεται, ὁ δ' ἕτερος ὁ λε-
 λυμένος αὐτὸς μὲν χαλαρὸς ἐστὶ, πεπλήρωκε δ' οὖρου
 τὴν κύστιν. εἴτ' αὐθις διατεμεῖν πρῶτον μὲν τὸν
 πλήρη καὶ δεῖξαι, πῶς ἐξακοντίζεται τὸ οὖρον ἐξ αὐ- 10
 τοῦ, καθάπερ ἐν ταῖς φλεβοτομίαις τὸ αἷμα, μετὰ
 ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἕτερον αὐθις διατεμεῖν ἅπειτ' ἐπι-
 38 δῆσαι τὸ ζῶον ἐξωθεν, ἀμφοτέρῳ διηρημένων, || εἴθ'
 ὅταν ἱκανῶς ἔχειν δοκῇ, λύσαι τὸν δεσμόν. εὐρεθή-
 σεται γὰρ ἡ μὲν κύστις κενή, πληρὴς δ' οὖρου τὸ 15
 μεταξὺ τῶν ἐντέρων τε καὶ τοῦ περιοναίου χωρίον
 ἅπαν, ὥς ἂν εἰ καὶ ὑδερικὸν ἦν τὸ ζῶον. ταῦτ' οὖν
 εἰ τις αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν βουληθελὴ βασανίξειν ἐπὶ
 ζῶον, μέγας μοι δοκεῖ καταγνώσεσθαι τῆς Ἀσκλη-
 πιάδου προπετείας. εἰ δὲ δὴ καὶ τὴν αἰτίαν μάθοι, 20
 δι' ἣν οὐδὲν ἐκ τῆς κύστεως εἰς τοὺς οὐρητήρας ἀν-
 τεκρεῖ, πεισθῆναι ἂν μοι δοκεῖ καὶ διὰ τοῦδε τὴν εἰς
 τὰ ζῶα πρόνοιάν τε καὶ τέχνην τῆς φύσεως. Ἰππο-
 κράτης μὲν οὖν ὧν ἴσμεν ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων
 πρῶτος ἀπάντων, ὥς ἂν καὶ πρῶτος [ἀκριβῶς] ἐπι- 25
 γνοὺς τὰ τῆς φύσεως ἔργα, θαυμάζει τε καὶ διὰ παν-

1. οὖρον ἀλλ' ἔτι τοῦ ζῶντος L || ἤδη τὸ ζ. οὐ. L οὐρεῖν
 om. M οὐρεῖν ἢ. τὸ ζῶον O || 3. ἐπιβάλλειν LM || 4. διαλεί-
 ποντα LM || 17. ὥς ἂν LM ὥς O || 21. ἀντεκρεῖ L² ἀνατρέχει L¹ ||
 22. ἂν LM γοῦν O || 25. ἀκριβῶς add. post πρῶτος M post
 ἐπιγνοὺς add. L om. O

τὸς αὐτὴν ὑμνεῖ δικαίαν ὀνομάζων καὶ μόνην ἐξαρκεῖν
 εἰς ἅπαντα τοῖς ζώοις φησίν, αὐτὴν ἐξ αὐτῆς ἀδιδάκτως
 πράττουσαν ἅπαντα τὰ δέοντα· τοιαύτην δ' οὖσαν
 αὐτὴν εὐθέως καὶ δυνάμεις ὑπέλαβεν ἔχειν ἐλκτικὴν
 5 μὲν τῶν οἰκείων, ἀποκριτικὴν δὲ τῶν ἀλλοτρίων καὶ
 τρέφειν τε καὶ αὔξειν αὐτὴν τὰ ζῷα καὶ κρίνειν τὰ 39
 νοσήματα· καὶ διὰ τοῦτ' ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν σύμ-
 πνοιάν τε μίαν εἶναι φησι καὶ σύρροισιν καὶ πάντα
 συμπαθέα. κατὰ δὲ τὸν Ἀσκληπιάδην οὐδὲν οὐδενὶ
 10 συμπαθές ἐστι φύσει, διηρημένης τε καὶ κατατεθραν-
 σμένης εἰς ἄναρμα στοιχεῖα καὶ ληρώδεις ὄγκους ἀπά-
 σης τῆς οὐσίας. ἐξ ἀνάγκης οὖν ἄλλα τε μυρία τοῖς
 ἐναργῶς φαινομένοις ἐναντίως ἀπεφάνετο καὶ τῆς
 φύσεως ἡγνόησε τὴν τε τῶν οἰκείων ἐπισπαστικὴν δύ-
 15 ναμιν καὶ τὴν τῶν ἀλλοτρίων ἀποκριτικὴν. ἐπὶ μὲν
 οὖν τῆς ἐξαιματώσεως τε καὶ ἀναδόσεως ἐξευρέ τινα
 ψυχρὰν ἀδολεσχίαν· εἰς δὲ τὴν τῶν περιττωμάτων
 κάθαρσιν οὐδὲν ὅλως εὐρὺν εἶπεῖν οὐκ ὥκνησεν ὁμόσε
 χωρῆσαι τοῖς φαινομένοις, ἐπὶ μὲν τῆς τῶν οὔρων
 20 διακρίσεως ἀποστερήσας μὲν τῶν τε νεφρῶν καὶ τῶν
 οὐρητήρων τὴν ἐνέργειαν, ἀδήλους δὲ τινὰς πόρους
 εἰς τὴν κύστιν ὑποθέμενος· τοῦτο γὰρ ἦν δηλαδὴ
 μέγα καὶ σεμνὸν ἀπιστήσαντα τοῖς φαινομένοις πιστεῦ-
 σαι τοῖς ἀδήλοις· ἐπὶ ἥ δὲ τῆς ξανθῆς χολῆς ἔτι μεῖζον 40
 25 αὐτῷ καὶ νεανικώτερόν ἐστι τὸ τόλμημα· γενναῖσθαι
 γὰρ αὐτὴν ἐν τοῖς χοληδόχοις ἀγγείοις, οὐ διακρίνε-

1. ὑμνεῖ ταύτην O || ἀρκεῖν L; cf. Hipp. de alim. 15 (t. IX 102 L.) || 4. εὐθέως LM εὐθὺς O || δύνανται L || 5. post οἰκείων add. μίαν O || post δὲ add. ἑτέραν O || 6. τε om. MO || 7. post νοσήματα add. ταύταις ἡγεῖτο ταῖς δυνάμεσι MO om. L || σύμ-
 πνοιάν τε κτλ.] Hipp. de alim. 23 (t. IX 106 L.) || 16. οὖν om. L ||
 τῆς ἀναδόσεως M || 18. ἀπώκνησεν M || 25. τοῦτο τὸ τόλμημα L

σθαι λέγει. πῶς οὖν τοῖς ἰκτερικοῖς ἅμ' ἅμφω συμ-
 πίπτει, τὰ μὲν διαχωρήματα μηδὲν ὅλως ἐν αὐτοῖς
 ἔχοντα χολῆς, ἀνάπλεων δ' αὐτοῖς γιγνόμενον ὅλον τὸ
 σῶμα; ληρεῖν πάλιν ἐνταῦθ' ἀναγκάζεται τοῖς ἐπὶ τῶν
 οὖρων εἰρημένοις παραπλησίως. ληρεῖ δ' οὐδὲν ἦττον
 καὶ περὶ τῆς μελαίνης χολῆς καὶ τοῦ σπληνὸς οὔτε τί
 ποθ' ὑφ' Ἰπποκράτους εἴρηται συνιεῖς ἀντιλέγειν τ'
 ἐπιχειρῶν οἷς οὐκ οἶδεν ἐμπλήκτω τι καὶ μανικῶ
 στόματι. τί δὴ τὸ κέρδος ἐκ τῶν τοιούτων δογμάτων
 εἰς τὰς θεραπειὰς ἐκτίσαστο; μήτε νεφριτικόν τι νόσημα
 δύνασθαι θεραπεῦσθαι μήτ' ἰκτερικὸν μήτε μελαγχολι-
 κόν, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις οὐχ Ἰππο-
 κράτει μόνον ὁμολογουμένου τοῦ καθαίρειν τῶν φαρ-
 μάκων ἔνια μὲν τὴν ξανθὴν χολήν, ἔνια δὲ τὴν
 μέλαιναν, ἄλλα δὲ τινα φλέγμα καὶ τινα τὸ λεπτόν
 καὶ ὑδατώδες περίττωμα, μηδὲ περὶ τούτων συγχωρεῖν,
 ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν [γε] τῶν φαρμάκων γίνεσθαι λέγειν
 τοιοῦτον ἕκαστον τῶν κενουμένων, ὥσπερ ὑπὸ τῶν
 41 χοληδόχων πόρων τὴν χολήν· καὶ μηδὲν διαφέρειν
 κατὰ τὸν θαυμαστὸν Ἀσκληπιάδην ἢ ὑδραγωγὸν δι-
 δόναι τοῖς ὑδεριῶσιν ἢ χολαγωγὸν φάρμακον· ἅπαντα
 γὰρ ὁμοίως κενοῦν καὶ συντήκειν τὸ σῶμα καὶ τὸ
 σύντηγμα τοιόνδε τι φαίνεσθαι ποιεῖν, μὴ πρότερον
 ὑπάρχον τοιοῦτον. ἄρ' οὖν οὐ μαίνεσθαι νομιστέον
 αὐτὸν ἢ παντάπασιν ἄπειρον εἶναι τῶν ἔργων τῆς
 25 τέχνης; τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὥς εἰ μὲν φλέγματος ἄγω-

2. μηδὲν ὅλως ἐν αὐτοῖς ἔχοντα χολῆς LM μηδὲν ὅλως ἔχ.
 χολήν ἐν αὐτοῖς O || 4. πάλιν om. L || 5. εἰρημένοις] ἰσταμένοις L ||
 7. ὑφ' om. L || Ἰπποκράτει L || 8. μανικῶ L μαινομένῳ MO ||
 10. τι L om. MO || 12. Ἰπποκράτους L'M corr. L² || 15. φλέγμα C
 φλέγματα A || 17. γε om. LM || 18. τὸ τοιοῦτον L || 20. ἢ
 om. L || 21. οὖν om. L || 25. εἰ μὲν L εἰ μὴ M εἰ O

γὼν δοθεῖν φάρμακον τοῖς ἰκτεριῶσιν, οὐκ ἂν οὐδὲ
 τέτταρας κνύθους καθαρθεῖεν· οὕτω δ' οὐδ' εἰ τῶν
 ὑδραγωγῶν τι· χολαγωγῶ δὲ φαρμάκῳ πλείστον μὲν
 ἔκκενοῦται χολῆς, αὐτίκα δὲ καθαρὸς τοῖς οὕτω κα-
 5 θαρθεῖσιν ὁ χρῶς γίνεται. πολλοὺς γοῦν ἡμεῖς μετὰ
 τὸ θεραπεῦσαι τὴν ἐν τῷ ἥπατι διάθεσιν ἅπαξ καθή-
 ραντες ἀπηλλάξαμεν τοῦ παθήματος. οὐ μὴν οὐδ'
 εἰ φλέγματος ἀγωγῶ καθαίροις φαρμάκῳ, πλεόν ἂν τι
 διαπράξαιο. καὶ ταῦτ' οὐχ' Ἰπποκράτης μὲν οὕτως
 10 οἶδε γιγνόμενα, τοῖς δ' ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας μόνης ὁρμω-
 μένοις ἑτέρως ἔγνωσται, ἀλλὰ καὶ κείνοις ὡσαύτως καὶ 42
 πᾶσιν ἰατροῖς, οἷς μέλει τῶν ἔργων τῆς τέχνης, οὕτω
 δοκεῖ πλὴν Ἀσκληπιάδου. προδοσίαν γὰρ εἶναι νενό-
 μικε τῶν στοιχείων ὧν ὑπέθετο τὴν ἀληθῆ περὶ τῶν
 15 τοιούτων ὁμολογίαν. εἰ γὰρ ὅλως εὐρεθείη τι φάρ-
 μακον ἑλκτικὸν τοῦδε τινος τοῦ χυμοῦ μόνου, κίν-
 δυνος κρατεῖν δηλαδὴ τῷ λόγῳ τὸ ἐν ἐκάστῳ τῶν
 σωμάτων εἶναι τινα δύνάμιν ἐπισπαστικὴν τῆς οἰκείας
 ποιότητος. διὰ τοῦτο κνῆκον μὲν καὶ κόκκον τὸν
 20 κνίδιον καὶ ἵπποφαῆς οὐχ' ἔλκειν ἐκ τοῦ σώματος
 ἀλλὰ ποιεῖν τὸ φλέγμα φησὶν· ἄνθος δὲ χαλκοῦ καὶ
 λεπίδα καὶ αὐτὸν τὸν κεκαυμένον χαλκὸν καὶ χαμαί-
 δρον καὶ χαμαιλέοντα εἰς ὕδωρ ἀναλύειν τὸ σῶμα καὶ
 τοὺς ὑδερικοὺς ὑπὸ τούτων οὐ καθαιρομένους ὀνί-
 25 νασθαι ἀλλὰ κενουμένους συναυξάντων δηλαδὴ τὸ

4. χολῆς LM τῆς ζ. O || 5. γοῦν LP οὖν O || 7. οὐ μὴν
 οὐδ' L οὐδ' om. MO || 8. καθαίροις L καθαίρεις MO || 13. εἶναι
 om. M || 14. τούτων pro τῶν τοιούτ. M || 15. εἰ μὴ (μὲν P) γὰρ M ||
 17. κρατεῖν δηλαδὴ LM δ. κρ. O || ἐν om. M || 18. σωμάτων LMO²
 νοσημάτων O¹ || 19. κνῆκον C || τὸν om. MO || 20. κνίδιον* κνί-
 δον M κνίδειον LO || 24. οὐ LM οὐχι O || 25. post κενουμένους
 add. μὴ κενουμένους δὲ O || συναυξάνων O συναυξάνοντων L²

πάθος. εἰ γὰρ οὐ κενοῖ τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς σώ-
μασιν ὑδατῶδες ὑγρὸν ἀλλ' αὐτὸ γεννᾷ, τῷ νοσήματι
προστιμωρεῖται. καὶ μὲν γε καὶ ἡ σκαμμωνία πρὸς
τῷ μὴ κενοῦν ἐκ τοῦ σώματος τῶν ἰκτερικῶν τὴν
χολὴν ἔτι καὶ τὸ χρηστὸν αἷμα χολὴν ἐργαζομένη || 5
43 καὶ συντήκουσα τὸ σῶμα καὶ τηλικαῦτα κακὰ δρῶσα
καὶ τὸ πάθος ἐπαύξουσα κατὰ γε τὸν Ἀσκληπιάδου
λόγον ὅμως ἐναργῶς ὁρᾶται πολλοὺς ὠφελοῦσα. ναί,
φησὶν, ὀνίνανται μὲν, ἀλλ' αὐτῷ μόνῳ τῷ λόγῳ τῆς
κενώσεως. καὶ μὴν εἰ φλέγματος ἀγωγὸν αὐτοῖς δοίης 10
φάρμακον, οὐκ ὀνήσονται. καὶ τοῦθ' οὕτως ἐναργῆς
ἐστίν, ὥστε καὶ οἱ ἀπὸ μόνης τῆς ἐμπειρίας ὁρμώμενοι
γινώσκουσιν αὐτό. καίτοι τούτοις γε τοῖς ἀνδράσιν
αὐτὸ δὴ τοῦτ' ἔστι φιλοσόφημα, τὸ μηδενὶ λόγῳ
πιστεύειν ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐναργῶς φαινομένοις. ἐκεῖ- 15
νοι μὲν οὖν σωφρονοῦσιν· Ἀσκληπιάδης δὲ παρα-
παίει ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμᾶς ἀπιστεῖν κελεύων, ἐνθα τὸ
φαινόμενον ἀνατρέπει σαφῶς αὐτοῦ τὰς ὑποθέσεις.
καίτοι μακροῦ γ' ἦν ἄμεινον οὐχ ὁμόσε χωρεῖν τοῖς
φαινομένοις ἀλλ' ἐκείνοις ἀναθέσθαι τὸ πᾶν. ἄρ' οὖν 20
ταῦτα μόνον ἐναργῶς μάχεται τοῖς Ἀσκληπιάδου δόγ-
μασιν ἢ καὶ τὸ θέρους μὲν πλείονα κενοῦσθαι τὴν
ξανθὴν χολὴν ὑπὸ τῶν αὐτῶν φαρμάκων, χειμῶνος
δὲ τὸ φλέγμα, καὶ νεανίσκῳ μὲν πλείονα τὴν χολήν,
44 πρεσβύτῃ δὲ τὸ φλέγμα; φαίνεται || γὰρ ἕκαστον ἔλκειν 25
τὴν οὖσαν, οὐκ αὐτὸ γεννᾷ τὴν οὐκ οὖσαν. εἰ γοῦν

2. post γεννᾷ add. πρώτως O || 3. προστιμωρεῖ O || μὲν τοι
καὶ M || 6. καὶ ante συντήκουσα add. LM om. O || 9. αὐτῷ om. L ||
10. αὐτοῖς δοίης L δώη τις αὐτοῖς M δοίη τις O || 11. καὶ τοῦθ' ||
καίτοι γε L || 13. γε om. L || 19. γ' om. L || 22. τοῦ θέρους L ||
πλείονα μὲν O || 25. πρεσβυτέρῳ O || τὸ om. L || 26. τὴν οὖσαν
ἔλκειν M

ἐθελήσαις νεανίσκῳ τινὶ τῶν ἰσχνῶν καὶ θερμῶν ὥρα
 θέρους μὴτ' ἀργῶς βεβιωκότι μὴτ' ἐν πλησμονῇ φλέγ-
 ματος ἀγωγὸν δοῦναι φάρμακον, ὀλίγιστον μὲν καὶ
 μετὰ βίας πολλῆς ἐκκενώσεις τοῦ χυμοῦ, βλάψεις δ'
 5 ἐσχάτως τὸν ἄνθρωπον· ἔμπαλιν δ' εἰ χολαγωγὸν δοίης,
 καὶ πάμπολυ κενώσεις καὶ βλάψεις οὐδέν. ἄρ' ἀπι-
 στοῦμεν ἔτι τῷ μὴ οὐχ ἕκαστον τῶν φαρμάκων ἐπ-
 ἀγεσθαι τὸν οἰκτεῖον ἑαυτῷ χυμόν; ἴσως φήσουσιν οἱ
 ἀπ' Ἀσκληπιάδου, μᾶλλον δ' οὐκ ἴσως, ἀλλὰ πάντως
 10 ἀπιστεῖν ἐροῦσιν, ἵνα μὴ προδῶσι τὰ φίλτατα.

Cap. XIV. Πάλιν οὖν καὶ ἡμεῖς ἐφ' ἐτέραν μετα-
 βῶμεν ἀδολεσχίαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπουσιν οἱ σοφισταὶ
 τῶν ἀξίων τι ζητημάτων προχειρίζεσθαι καίτοι παμ-
 πόλων ὑπαρχόντων, ἀλλὰ κατατρίβειν ἀναγκάζουσι
 15 τὸν χρόνον εἰς τὴν τῶν σοφισμάτων, ὧν προβάλλουσι,
 λύσιν. τίς οὖν ἡ ἀδολεσχία; ἡ ἐνδοξος αὕτη καὶ πολυ-
 θρόλυτος λίθος ἡ τὸν σίδηρον ἥ ἐπισπώμενη. τάχα γὰρ 45
 ἂν αὕτη ποτὲ τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐπισπάσαιο πιστεύειν
 εἶναί τινος ἐν ἑκάστῳ τῶν σωμάτων ἐλκτικὰς τῶν
 20 οἰκτεῖων ποιότητων δυνάμεις. Ἐπίκουρος μὲν οὖν καί-
 τοι παραπλησίους Ἀσκληπιάδῃ στοιχείους πρὸς τὴν
 φυσιολογίαν χρώμενος ὅμως ὁμολογεῖ, πρὸς μὲν τῆς
 ἡρακλείας λίθου τὸν σίδηρον ἔλκεσθαι, πρὸς δὲ τῶν
 ἡλέκτρων τὰ κυρήβια καὶ πειρᾶται γε καὶ τὴν αἰτίαν
 25 ἀποδιδόναι τοῦ φαινομένου. τὰς γὰρ ἀπορρεούσας
 ἀτόμους ἀπὸ τῆς λίθου ταῖς ἀπορρεούσαις ἀπὸ τοῦ

2. μετὰ πλησμονῆς L¹ ἐν πλησμονῇ L² || 6. καὶ πολὺ O
 πάμπολυ τε M || 7. ἐπάγεσθαι LM ἐπισπᾶσθαι O || 10. προδίδω-
 σιν M προδῶσιν L || αὐτῶν τὰ φίλτατα L || 11. καὶ LM om. O ||
 μεταβῶμεν post ἡμεῖς colloc. O || 12. σοφισταὶ ἡμῖν M || 15. προ-
 βάλλονται O || 16. οὖν] γοῦν L || 17. ἡ λίθος ἡ L || 20. οὖν om. M ||
 21. πρὸς LM εἰς O || 24. γε καὶ om. L || 26. τοῦ λίθου L τῶν λίθων O

σιδήρου τοῖς σχήμασιν οἰκείας εἶναι φησιν, ὥστε περι-
πλέκεσθαι ῥαδίως. προσκρουούσας οὖν αὐτὰς τοῖς
συγκρίμασιν ἑκατέροις τῆς τε λίθου καὶ τοῦ σιδήρου
κᾶπειτ' εἰς τὸ μέσον ἀποπαλλομένας οὕτως ἀλλήλαις
τε περιπλέκεσθαι καὶ συνεπισπᾶσθαι τὸν σίδηρον. τὸ 5
μὲν οὖν τῶν ὑποθέσεων εἰς τὴν αἰτιολογίαν ἀπίθανον
ἄντικρυς δῆλον, ὅμως δ' οὖν ὁμολογεῖ τὴν ὁλκήν.
καὶ οὕτω γε καὶ κατὰ τὰ σώματα τῶν ζώων φησὶ γί-
γνεσθαι τὰς τ' ἀναδόσεις καὶ τὰς διακρίσεις τῶν
περιττωμάτων καὶ τὰς τῶν καθαιρόντων φαρμάκων 10
ἐνεργείας. Ἀσκληπιάδης δὲ τό τε τῆς εἰρημένης αἰτίας
46 ἀπίθανον || ὑπιδόμενος καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἐφ' οἷς
ὑπέθετο στοιχείοις ἐξευρίσκων πιθανὴν ἐπὶ τὸ μηδ'
ὅλως ἔλκεσθαι λέγειν ὑπὸ μηδενὸς μηδὲν ἀναισχυρτή-
σας ἐτράπετο, δέον, εἰ μὴθ' οἷς Ἐπίκουρος εἶπεν ἡρέ- 15
σκετο μὴτ' ἄλλα βελτίω λέγειν εἶχεν, ἀποστῆναι τῶν
ὑποθέσεων καὶ τὴν τε φύσιν εἰπεῖν τεχνικὴν καὶ τὴν
οὐσίαν τῶν ὄντων ἐνουμένην τε πρὸς ἑαυτὴν αἰεὶ καὶ
ἀλλοιουμένην ὑπὸ τῶν ἑαυτῆς μορίων εἰς ἄλληλα
δρῶντων τε καὶ πασχόντων. εἰ γὰρ ταῦθ' ὑπέθετο, 20
χαλεπὸν οὐδὲν ἦν τὴν τεχνικὴν ἐκείνην φύσιν ὁμολο-
γῆσαι δύνάμεις ἔχειν ἐπισπαστικὴν μὲν τῶν οἰκείων,
ἀποκριτικὴν δὲ τῶν ἀλλοτρίων. οὐ γὰρ δι' ἄλλο τί
γ' ἦν αὐτῇ τὸ τεχνικῇ τ' εἶναι καὶ τοῦ ζώου διασω-

3. τῆς τε λίθου M τοῖς τε λ. L τοῖς τε τοῦ λ. O || 5. ὅτι
μὲν οὖν τὸ O || 12. ὑπιδόμενος C correxi || post ἄλλην add.
ισχύον O || 13. ἀντιλογίαν post ἐξευρίσκων add. M post πιθανὴν
add. s. l. L³ || 17. καὶ τὴν LM ἐτι τε O || 18. ἡνωμένην M ||
19. ὑπὸ LM πρὸς O || 20. ταῦθ' L ταῦθ' οὕτως MO || 22. δυνά-
μεις MO δύνανται L || ἐπισπαστικὴν LM -ας O || 23. ἀποκριτι-
κὴν LM -ας O || δι' L δὴ MO || 24. τεχνικὴν τε LM || δια-
σωστικὴν LM

στικῇ καὶ τῶν νοσημάτων κριτικῇ παρὰ τὸ προσίεσθαι
 μὲν καὶ φυλάττειν τὸ οἰκεῖον, ἀποκρίνειν δὲ τὸ ἀλλό-
 τριον. ἀλλ' Ἀσκληπιάδης κἀνταῦθα τὸ μὲν ἀκόλουθον
 ταῖς ἀρχαῖς αἷς ὑπέθετο συνεῖδεν, οὐ μὴν τὴν γε πρὸς
 5 τὸ φαινόμενον ἐναργῶς ἠδέσθη μάχην, ἀλλ' ὁμόσε
 χωρεῖ καὶ περὶ τοῦτου πᾶσιν οὐκ ἰατροῖς μόνον ἀλλ' 47
 ἤδη καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις οὔτε κρίσιν εἶναι τινα
 λέγων οὔθ' ἡμέραν κρίσιμον οὔθ' ὅλως οὐδὲν ἐπὶ σω-
 τηρίᾳ τοῦ ζῶον πραγματεύεσθαι τὴν φύσιν. ἀεὶ γὰρ
 10 τὸ μὲν ἀκόλουθον φυλάττειν βούλεται, τὸ δ' ἐναργῶς
 φαινόμενον ἀνατρέπειν ἔμπαλιν Ἐπικούρῳ. τιθεὶς γὰρ
 ἐκείνος ἀεὶ τὸ φαινόμενον αἰτίαν αὐτοῦ ψυχρὰν ἀπο-
 δίδωσι. τὰ γὰρ ἀποπαλλόμενα σμικρὰ σώματα τῆς
 ἡρακλείας λίθου τοιούτοις ἑτέροις περιπλέκεσθαι μο-
 15 ρίοις τοῦ σιδήρου κἄπειτα διὰ τῆς περιπλοκῆς ταύτης
 μηδαμοῦ φαινομένης ἐπισπᾶσθαι βαρεῖαν οὕτως οὐσίαν
 οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις πεισθείη. καὶ γὰρ εἰ τοῦτο
 συγχωρήσομεν, τό γε τῷ σιδήρῳ πάλιν ἕτερον προσ-
 20 τεθέν τι συνάπτεσθαι τὴν αὐτὴν αἰτίαν οὐκέτι προσ-
 τίεται. τί γὰρ ἐροῦμεν; ἢ δηλαδὴ τῶν ἀπορρεόντων
 τῆς λίθου μορίων ἕνια μὲν προσκρούσαντα τῷ σιδήρῳ
 πάλιν ἀποπάλλεσθαι καὶ ταῦτα μὲν εἶναι, δι' ὧν
 κρεμάννυσθαι συμβαίνει τὸν σίδηρον, τὰ δ' εἰς αὐτὸν
 εἰσδυόμενα διὰ τῶν || κενῶν πόρων διεξέρχεσθαι τάχι- 48
 25 στα κἄπειτα τῷ παρακειμένῳ σιδήρῳ προσκρούοντα

1. κριτικὴν LM || 4. συνεῖδεν LM σύννοιδεν OP || 7. ἤδη
 om. M || 8. οὐδὲν LM om. O || 9. τοῦ om. MO || πραγματεύεσθαι
 L πραγματεύεσθαι MO || 15. ταύτης L τῆς M ταύτης τῆς O ||
 17. οἶδα πῶς M || 18. συγχωρήσομεν LM συγχωρήσασθαι O || ἕτε-
 ρον LM ἕτερον O || προστεθέν τι* προστιθέντας LM προστι-
 θέντι O || 23. κρεμάννυσθαι LM κρέμασθαι O || 24. διὰ τῶν
 κενῶν πόρων om. M || διεξέρχεσθαι LM διέρχεσθαι O

μήτ' ἐκεῖνον διαδύναι δύνασθαι, καίτοι τόν γε πρῶτον διαδύντα, παλινδρομοῦντα δ' αὖθις ἐπὶ τὸν πρότερον ἐτέρας αὖθις ἐργάζεσθαι ταῖς προτέrais ὁμοίας περιπλοκάς; ἐναργῶς γὰρ ἐνταῦθα τὸ ληρώδες τῆς αἰτίας ἐλέγχεται. γραφεῖα γοῦν οἷδά ποτε σιδηρᾶ 5 πέντε κατὰ τὸ συνεχές ἀλλήλοις συναφθέντα, τοῦ πρώτου μὲν μόνου τῆς λίθου ψάνσαντος, ἐξ ἐκείνου δ' εἰς τᾶλλα τῆς δυνάμεως διαδοθείσης· καὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὥς, εἰ μὲν τῷ κάτω τοῦ γραφείου πέρατι προσάγοις ἕτερον, ἔχεται τε καὶ συνάπτεται καὶ κρέ- 10 μαται τὸ προσενεχθέν· εἰ δ' ἄλλῳ τινὶ μέρει τῶν πλαγίων προσθείης, οὐ συνάπτεται. πάντῃ γὰρ ὁμοίως ἢ τῆς λίθου διαδίδεται δύναμις, εἰ μόνον ἔψαιτο κατὰ τι τοῦ πρώτου γραφείου. καὶ μέντοι καὶ τούτου πάλιν εἰς τὸ δεύτερον ὅλον ἢ δύναμις ἅμα νοήματι 15 διαρρεῖ καὶ ἐκείνου πάλιν εἰς τὸ τρίτον ὅλον. εἰ δὲ νοήσαις σμικρὰν τινα λίθον ἡρακλείαν ἐν οἴῳ τινὶ κρεμαμένην, εἴτ' ἐν κύκλῳ ψάνοντα πάμπολλα σιδήρια κακείνων πάλιν ἕτερα κακείνων ἄλλα καὶ τοῦτ' ἔχει 49 πλείονος, ἅπαντα ἢ δῆπου πίμπλασθαι δεῖ τὰ σιδήρια 20 τῶν ἀπορροόντων τῆς λίθου σωμάτων. καὶ κινδυνεύει διαφορηθῆναι τὸ σμικρὸν ἐκεῖνο λιθίδιον εἰς τὰς ἀπορροὰς διαλυθέν. καίτοι, κἂν εἰ μηδὲν παρακείοιτ' αὐτῷ σιδήριον, εἰς τὸν ἄερα σκεδάννυται, μάλιστα εἰ καὶ θερμὸς ὑπάρχοι. ναί, φησί, σμικρὰ γὰρ αὐτὰ 25 χρὴ πάννυ νοεῖν, ὥστε τῶν ἐμφερομένων τῷ ἀέρι ψηγμάτων τούτων δὴ τῶν σμικροτάτων ἐκείνων ἐνία μυριοστὸν εἶναι μέρος. εἴτ' ἐξ οὕτω σμικρῶν τολμᾷτε

1. διαδύεσθαι L || καίτοι LM καὶ O¹ || 10. προσθείης M || 17. σμικρὰν M μικρὰν LO || 18. πάμπολλα ψάνοντα O || 20. δεῖ L χρὴ O om. M || 22. μικρὸν L || 25. ὑπάρχοι L ὑπάρχει M || 26. ἐμφαινομένων L

λέγειν κρεμάννυσθαι βάρη τηλικαῦτα σιδήρου; εἰ γὰρ
 ἕκαστον αὐτῶν μυριοστόν ἐστι μέρος τῶν ἐν τῷ ἀέρι
 φερομένων ψηγμάτων, πηλίκον χρη νοῆσαι τὸ πέρους
 αὐτῶν τὸ ἀγκιστροειδές, ὃ περιπλέκεται πρὸς ἄλληλα;
 5 πάντως γὰρ δήπου τοῦτο σμικρότατόν ἐστιν ὕλου τοῦ
 ψήγματος. εἴτα μικρὸν μικρῷ, κινούμενον κινούμενῳ
 περιπλακὲν οὐκ εὐθὺς ἀποπάλλεται. καὶ γὰρ δὴ καὶ
 ἄλλ' ἅττα πάντως αὐτοῖς, τὰ μὲν ἄνωθεν, τὰ δὲ κά-
 τωθεν, καὶ τὰ μὲν ἐμπροσθεν, τὰ δ' ὀπίσθεν, τὰ δ'
 10 ἐκ τῶν δεξιῶν, τὰ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἢ ἐκρηγνύμενα 50
 σείει τε καὶ βράττει καὶ μένειν οὐκ ἐᾷ. καὶ μέντοι
 καὶ πολλὰ χρη νοεῖν ἐξ ἀνάγκης ἕκαστον ἐκείνων τῶν
 σμικρῶν σωμάτων ἔχειν ἀγκιστρῶδη πέραια. δι' ἐνὸς
 μὲν γὰρ ἀλλήλοις συνάπτεται, δι' ἑτέρου δ' ἐνὸς τοῦ
 15 μὲν ὑπερκειμένου τῇ λίθῳ, τοῦ δ' ὑποκειμένου τῷ
 σιδήρῳ. εἰ γὰρ ἄνω μὲν ἐξαφθείη τῆς λίθου, κάτω
 δὲ τῷ σιδήρῳ μὴ συμπλακείη, πλέον οὐδέν. ὥστε τοῦ
 μὲν ὑπερκειμένου τὸ ἄνω μέρος ἐκκρέμασθαι χρη τῆς
 λίθου, τοῦ δ' ὑποκειμένου τῷ κάτω πέρατι συνῆφθαι
 20 τὸν σίδηρον. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν πλαγίων ἀλλήλοις περι-
 πλέκεται, πάντως που κἀνταῦθα ἔχει τὰ ἀγκιστρα.
 καὶ μέμνησό μοι πρὸ πάντων, ὅπως ὄντα σμικρὰ τὰς
 τοιαύτας καὶ τοσαύτας ἀποφύσεις ἔχει. καὶ τούτου
 μᾶλλον ἔτι [μέμνησο], πῶς, ἵνα τὸ δεύτερον σιδήριον
 25 συναφθῇ τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ τὸ τρίτον κάκεινῳ

3. φαινομένων M || 4. ἀγκιστροειδές L - ὠδες MO || 8. αὐτοῖς
 om. O || κάτωθεν τὰ δ' ἄνωθεν O || 11. βράττει L¹ βλέπτει M
 ταράττει L²O || 13. σμικρῶν LM μικρῶν O || 14. οὐ ante συνάπτε-
 ται add. L¹ om. MO del. L² || συναφθήσεται L || 22. τὰς τοιαύ-
 τας καὶ τοσαύτας L τοσ. κ. τοι. M τὰς τοσ. τε κ. τοι. O ||
 24. μέμνησο L δεῖ μεμνήσθαι O μεμνήσθαι M, inclusi || πῶς L
 ὅπως MO || 25. καὶ om. L

τὸ τέταρτον, ἅμα μὲν διεξέρχεσθαι χρή τοὺς πόρους
 ταυτὶ τὰ σμικρὰ καὶ ληρώδη ψήγματα, ἅμα δ' ἀπο-
 51 πάλλεσθαι τοῦ μετ' αὐτὸ || τεταγμένου, καίτοι κατὰ
 πᾶν ὁμοίον τὴν φύσιν ὑπάρχοντος. οὐδὲ γὰρ ἡ τοι-
 αὐτὴ πάλιν ὑπόθεσις ἄτολμος, ἀλλ', εἰ χρή τάληθες 5
 εἰπεῖν, μακροῦ τῶν ἐμπροσθεν ἀναισχυντοτέρα, πέντε
 σιδηρίων ὁμοίων ἀλλήλοις ἐφεξῆς τεταγμένων διὰ τοῦ
 πρώτου διαδύμενα ῥαδίως τῆς λίθου τὰ μόρια κατὰ
 τὸ δεύτερον ἀποπάλλεσθαι καὶ μὴ διὰ τούτου κατὰ
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἐτοιμῶς διεξέρχεσθαι. καὶ μὴν ἑκα- 10
 τέως ἄτοπον. εἰ μὲν γὰρ ἀποπάλλεται, πῶς εἰς τὸ
 τρίτον ὠκέως διεξέρχεται; εἰ δ' οὐκ ἀποπάλλεται, πῶς
 κρεμάννεται τὸ δεύτερον ἐκ τοῦ πρώτου; τὴν γὰρ
 ἀπόπαλσιν αὐτὸς ὑπέθετο δημιουργὸν τῆς ὀκλῆς. ἀλλ',
 ὅπερ ἔφην, εἰς ἀδολεσχίαν ἀναγκαῖον ἐμπίπτειν, ἐπει- 15
 δάν τις τοιούτοις ἀνδράσι διαλέγεται. σύντομον οὖν
 τινα καὶ κεφαλαιώδη λόγον εἰπὼν ἀπαλλάττεσθαι βού-
 λομαι. τοῖς [γὰρ] Ἀσκληπιάδου γράμμασιν εἴ τις ἐπι-
 μελῶς ὁμιλήσειε, τὴν τε πρὸς τὰς ἀρχὰς ἀκολουθίαν
 τῶν τοιούτων δογμάτων ἀκριβῶς ἂν ἐκμάθοι καὶ τὴν 20
 πρὸς τὰ φαινόμενα μάχην. ὁ μὲν οὖν Ἐπίκουρος τὰ
 52 φαινόμενα φυλάττειν βουλόμενος ἀσχημονεῖ || φιλοτι-
 μούμενος ἐπιδεικνύειν αὐτὰ ταῖς ἀρχαῖς ὁμολογοῦντα·
 ὁ δ' Ἀσκληπιάδης τὸ μὲν ἀκόλουθον ταῖς ἀρχαῖς φυ-
 λάττει, τοῦ φαινομένου δ' οὐδὲν αὐτῷ μέλει. ὅστις 25
 οὖν βούλεται τὴν ἀτοπίαν ἐξελέγχειν τῶν ὑποθέσεων,
 εἰ μὲν πρὸς Ἀσκληπιάδην ὁ λόγος αὐτῷ γίγνοιτο, τῆς
 πρὸς τὸ φαινόμενον ὑπομιμνησκέτω μάχης· εἰ δὲ πρὸς

1. διερχεσθαι O || 7. διὰ μὲν O || 8. κατὰ δὲ O || 10. ἐξέρχε-
 σθαι L || 11. verba πῶς — ἀποπάλλεται om. L¹ add. L² 18. γὰρ
 om. L¹ O || 20. μάθοι LO || 28. ὑπομιμνησκέτω LM ἐπιμ. O

Ἐπίκουρον, τῆς πρὸς τὰς ἀρχὰς διαφωνίας. αἱ δ' ἄλλαι σχεδὸν αἰρέσεις αἱ τῶν ὁμοίων ἀρχῶν ἐχόμεναι τελεως ἀπέσβησαν, αὐταὶ δ' ἔτι μόναι διαρκοῦσιν οὐκ ἀγεννῶς. καίτοι τὰ μὲν Ἀσκληπιάδου Μηνόδοτος ὁ ἐμπειρικὸς ἀφύκτως ἐξελέγχει, τὴν τε πρὸς τὰ φαινόμενα μάχην ὑπομιμνήσκων αὐτὸν καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα· τὰ δ' Ἐπικούρου πάλιν ὁ Ἀσκληπιάδης ἐχόμενος ἀεὶ τῆς ἀκολουθίας, ἥς ἐκεῖνος οὐ πᾶν τι φαίνεται φροντίζων. ἀλλ' οἱ νῦν ἄνθρωποι, πρὶν καὶ ταύτας ἐκμαθεῖν τὰς αἰρέσεις καὶ τὰς ἄλλας τὰς βελτίους κᾶπειτα χρόνῳ πολλῷ κρῖναί τε καὶ βασανίσαι τὸ καθ' ἑκάστην αὐτῶν ἀληθές τε καὶ ψεῦδος, οἱ μὲν ἰατροὺς ἑαυτούς, οἱ δὲ φιλοσόφους ὀνομάζουσι μηδὲν εἰδότες. || οὐδὲν οὖν 53 θαυμαστὸν ἐπίσης τοῖς ἀληθεῖσι τὰ ψευδῇ τετιμῆσθαι.

15 ὅτῳ γὰρ ἂν ἕκαστος πρῶτον περιτύχῃ διδασκάλῳ, τοιοῦτος ἐγένετο, μὴ περιμείνας μηδὲν ἔτι παρ' ἄλλου μαθεῖν. ἔνιοι δ' αὐτῶν, εἰ καὶ πλείοσιν ἐντύχοιεν, ἀλλ' οὕτω γ' εἶσιν ἀσύμετοί τε καὶ βραδεῖς τὴν διάνοιαν, ὥστε καὶ γενηρακότες οὕτω συνιᾶσιν ἀκολουθίαν λόγου.

20 πάλαι δὲ τοὺς τοιούτους ἐπὶ τὰς βαναύσους ἀπέλνουν τέχνας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐς ὃ τι τελευτήσῃ θεὸς οἶδεν. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ, καίτοι φεύγοντες ἀντιλέγειν τοῖς ἐν αὐταῖς ταῖς ἀρχαῖς εὐθὺς ἐσφαλμένοις, ὅμως ἡναγκάσθημεν ὑπ' αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς ἀκολουθίας

25 εἰπεῖν τινα καὶ διαλεχθῆναι πρὸς αὐτούς, ἔτι καὶ τοῦτο προσθήσομεν τοῖς εἰρημένοις, ὥς οὐ μόνον τὰ κα-

3. ἀπέσβησαν L¹O ἀπεσβέσθησαν L²M || 5. ἐλέγχει M || 11. ἐκάστην LM ἕκαστον O || 12. ἀλήθειαν (etsi ante est τὸ) L || ψεῦδος LP ψευδές O || 13. μηδὲν εἰδότες om. M post ἑαυτούς colloc. L || γούν L || 20. δὲ τε L δέ γε M || τέχνας ἀπέλνουν O || 21. ἐς LM εἰς O || θεὸς οἶδεν LM θεοὺς εἰδέναι O || 26. μόναι K

θαίροντα φάρμακα πέφυκεν ἐπισπᾶσθαι τὰς οἰκείας ποιότητας ἀλλὰ καὶ τὰ τοὺς σκόλοπας ἀνάγοντα καὶ τὰς τῶν βελῶν ἀκίδας εἰς πολὺ βάθος σαρκὸς ἐμπεπαρμένας ἐνίοτε. καὶ μέντοι καὶ ὅσα τοὺς ἰοὺς τῶν θηρίων ἢ τοὺς ἐμπεφραγμαμένους τοῖς βέλεσιν ἀνέλ- 5
κει, καὶ ταῦτα τὴν αὐτὴν ταῖς ἡρακλείαις λίθοις ἐπι- 54
δείκνυται δύναμιν. ἔργω' οὖν οἶδ' ὅτε καταπεπαρ-
μένον ἐν ποδὶ νεανίσκου σκόλοπα τοῖς μὲν δακτύλοις ἔλκουσιν ἡμῖν βιαίως οὐκ ἀκολουθήσαντα, φαρμάκου δ' ἐπιτεθέντος ἀλύπως τε καὶ διὰ ταχέων ἀνελθόντα. 10
καίτοι καὶ πρὸς τοῦτό τινες ἀντιλέγουσι φάσκοντες, ὅταν ἡ φλεγμονὴ λυθῇ τοῦ μέρους, αὐτόματον ἐξιέναι τὸν σκόλοπα πρὸς οὐδενὸς ἀνελκόμενον. ἀλλ' οὗτοί γε πρῶτον μὲν ἀγνοεῖν ἐοίκασιν, ὥς ἄλλα μὲν ἐστὶ φλεγμονῆς, ἄλλα δὲ τῶν οὕτω καταπεπαρμένων ἐλκτικὰ 15
φάρμακα· καίτοι γ' εἴπερ ἀφλεγμάντων γενομένων ἐξεκρίνετο τὰ παρὰ φύσιν, ὅσα φλεγμονῆς ἐστὶ λυτικά, ταῦτ' εὐθὺς ἂν ἦν κάκείνων ἐλκτικά· δεύτερον δ', ὃ καὶ μᾶλλον ἂν τις θαυμάσειεν, ὥς οὐ μόνον ἄλλα μὲν τοὺς σκόλοπας, ἄλλα δὲ τοὺς ἰοὺς ἐξάγει φάρμακα, 20
ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τοὺς ἰοὺς ἐλκόντων τὰ μὲν τὸν τῆς ἐχίδνης, τὰ δὲ τὸν τῆς τρυγόνος, τὰ δ' ἄλλου τινὸς ἐπισπᾶται καὶ σαφῶς ἔστιν ἰδεῖν τοῖς φαρμάκοις ἐπικειμένους αὐτούς. ἐνταῦθ' οὖν [πάλιν] Ἐπίκουρον

2. καὶ τὰ τὰς O τὰ om. LM || 5. ἢ τοὺς περιπεφραγμαμένους (περιπεφραγμαμένους eadem manu) τοῖς β. L ἢ τοῖς (τοὺς P) περὶ τοῖς πεφραγμαμένοις β. M || τοῖς om. O || 11. τινες post καίτοι colloc. M || 12. αὐτόματον LM αὐτομάτως O || 13. post ἀνελκόμενον add. ἄλλον M om. LO || 17. τὰ L² τὸ L¹ || 18. αὐτίκα ταῦτ' εὐθὺς L || ὅπερ L || 20. ἐξάγει φάρμακα LM ἔλκει O || 21. τῶν om. L || 23. ἰδεῖν post ἐπικειμένους colloc. O || 24. πάλιν om. M ante ἐπαινεῖν colloc. O

μὲν ἐπαινεῖν χρὴ τῆς πρὸς ἡμᾶς φαينόμενον αἰδοῦς, 55
 μέμφεσθαι δὲ τὸν λόγον τῆς αἰτίας. ὃν γὰρ ἡμεῖς
 ἔλκοντες τοῖς δακτύλοις οὐκ ἀνηγάγομεν σκόλοπα, τοῦ-
 5 τόν ὑπὸ τῶν σμικρῶν ἐκείνων ἀνέλκεσθαι ψηγμάτων,
 πῶς οὐ παντάπασιν ἄτοπον εἶναι χρὴ νομίζειν; ἄρ'
 οὐκ ἤδη πεπεισμέθα τῶν ὕψων ἐκάστῳ δύνάμιν τιν'
 ὑπάρχειν, ἢ τὴν οἰκείαν ἔλκει ποιότητα, τὸ μὲν μᾶλ-
 10 λον, τὸ δ' ἥττον; ἢ καὶ τὸ τῶν πυρῶν ἐτι παρὰδειγμα
 προχειρισόμεθα τῷ λόγῳ; φανήσονται γὰρ οἶμαι καὶ
 15 τῶν γεωργῶν αὐτῶν ἀμαθέστεροι [καὶ ἀνοητότεροι]
 περὶ τὴν φύσιν οἱ μὴδὲν ὅλως ὑπὸ μηδενὸς ἔλκεσθαι
 συγχωροῦντες· ὥς ἔγωγε πρῶτον μὲν ἀκούσας τὸ γι-
 20 γνόμενον ἐθαύμασα καὶ αὐτὸς ἠβουλήθην αὐτόπτης
 αὐτοῦ καταστῆναι. μετὰ ταῦτα δέ, ὥς καὶ τὰ τῆς πε-
 15 ρας ὁμολόγει, τὴν αἰτίαν σκοπούμενος ἐν παμπόλλῳ
 χρόνῳ κατὰ πάσας τὰς αἰρέσεις οὐδεμίαν ἄλλην εὗρειν
 20 οἷός τ' ἦν οὐδ' ἄχρη τοῦ πιθανοῦ προοιούσαν ἀλλὰ
 καταγελάστους τε καὶ σαφῶς ἐξελεγχόμενας τὰς ἄλλας
 ἀπάσας πλὴν τῆς τὴν ὁλκὴν πρεσβενοῦσης. ἔστι δὲ
 25 τὸ γινόμενον τοιόνδε. κατακομίζοντες οἱ παρ' ἡμῶν
 γεωργοὶ τοὺς ἑκ τῶν ἀργῶν πυρρὸς εἰς τὴν πόλιν 56
 ἐν ἀμάξαις τισίν, ὅταν ὑφελέσθαι βουλευθῶσιν, ὥστε
 μὴ φωραθῆναι, κεράμι' ἅττα πληρώσαντες ὕδατος μέ-
 25 κραιμίου τὸ ὕγρὸν εἰς αὐτοὺς ὄγκον μὲν καὶ βάρος

7. ἢ L¹M ἢ L² ἢ O || 9. ἐν τῷ λ. L || φανήσονται L φα-
 νοῦνται MO || 10. αὐτῶν om. MO || καὶ ἀνοητότεροι om. MO ||
 11. περὶ τὴν φύσιν L παρὰ φύσιν M τὰ περὶ φύσεως O ||
 13. ἠβουλήθην LP ἐβ. MO || 14. τὰ LP τὸ MO || 17. τοῦ om. L ||
 20. κατακομίζοντες LM μετακ. O || 21. εἰς τὴν πόλιν om. M ||
 23. ἅττα del. L² || 24. ἐνιστάσιν* ἐνιστῶσιν C || 25. εἰς αὐτοὺς
 om. L

προσκιτώνται, κατάδηλοι δ' οὐ πᾶν γίνονται τοῖς
 ὀρῶσιν, εἰ μὴ τις προπευσμένος ἤδη περιεργότερον
 ἐπισκοποῖτο. καίτοι γ' εἰ βουληθείης ἐν ἡλίῳ κατα-
 θεῖναι πᾶν θερμῷ ταῦτόν ἀγγεῖον, ἐλάχιστον παν-
 τελῶς εὐρήσεις τὸ δαπανώμενον ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας. 5
 οὕτως ἄρα καὶ τῆς ἡλιακῆς θερμασίας τῆς σφοδρᾶς
 ἰσχυροτέραν οἱ πυροὶ δύναμιν ἔχουσιν ἔλκειν εἰς ἑαν-
 τοὺς τὴν πλησιάζουσιν ὑγρότητα. λῆρος οὖν ἐνταῦθα
 μακρὸς ἢ πρὸς τὸ λεπτομερὲς φορὰ τοῦ περιέχοντος
 ἡμᾶς ἀέρος καὶ μάλιστα ὅταν ἱκανῶς ἢ θερμὸς, πολὺ 10
 μὲν ὑπάρχοντος ἢ κατὰ τοὺς πυροὺς λεπτομερεστέρου,
 δεχομένου δ' οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος τῆς εἰς ἐκείνους
 μεταλαμβανομένης ὑγρότητος.

Cap. XV. Ἐπεὶ δ' ἱκανῶς ἠδολεσχίσσαμεν οὐχ
 ἐκόντες, ἀλλ', ὥς ἡ παροιμία φησί, μαινομένοις ἀναγ- 15
 57 κασθέντες συμμυανῆναι, πάλιν ἐπὶ τὴν τῶν οὖρων ἐπ-
 ανέλθωμεν διάκρισιν, ἐν ᾗ τῶν μὲν Ἀσκληπιάδου
 λήρων ἐπιλαθώμεθα, μετὰ δὲ τῶν πεπεισμένων διηθεῖ-
 σθαι τὰ οὖρα διὰ τῶν νεφρῶν, τίς ὁ τρόπος τῆς ἐν-
 εργείας ἐστίν, ἐπισκεψώμεθα· πάντως γὰρ ἢ ἐξ αὐτῶν 20
 ἐπὶ τοὺς νεφροὺς φέρεται τὰ οὖρα τοῦτο βέλτιον εἶναι
 νομίζοντα, καθάπερ ἡμεῖς, ὁπόταν εἰς τὴν ἀγορὰν
 ἀπλώμεν· ἢ, εἰ τοῦτ' ἀδύνατον, ἕτερόν τι χρὴ τῆς
 φορᾶς αὐτῶν ἐξευρεῖν αἴτιον. τί δὴ τοῦτ' ἐστίν; εἰ
 γὰρ μὴ τοῖς νεφροῖς δώσομέν τινα δύναμιν ἐλκτικὴν 25

2. post τις add. σαφειστάτως L || 5. ἡμέρας ἐκάστης LM ||
 7. post ἔλκειν add. συντόμως L || 8. post πλησιάζουσιν add.
 αὐτοῖς L || 9. πολὺς καὶ μακρὸς L || 14. post ἠδολεσχίσσαμεν add.
 μετ' αὐτῶν διὰ τὰ προειρημένα οὐχ ἐκόντες καὶ ἀτοπροαίρετοι
 καὶ δεῖξαι τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἡμῶν ἰσχύν τε καὶ δύναμιν θελή-
 σαντες, sed omnia expunx. L || 20. ἐστὶ post τρόπος colloc. O ||
 ἐαντῶν O || 21. τοῦτο om. L || 22. νομίζοντες L¹M

τῆς τοιαύτης ποιότητος, ὥς Ἱπποκράτης ἐνόμιζεν, οὐδὲν
 ἕτερον ἐξευρήσομεν. ὅτι μὲν γὰρ ἦτοι τούτους ἔλκειν
 αὐτὸ προσήκειν ἢ τὰς φλέβας πέμπειν, εἴπερ γε μὴ ἐξ
 ἑαυτοῦ φέρεται, παντὶ που δῆλον. ἀλλ' εἰ μὲν αἱ
 5 φλέβες περιστελλόμεναι προωθοῖεν, οὐκ ἐκεῖνο μόνον,
 ἀλλὰ σὺν αὐτῷ καὶ τὸ πᾶν αἷμα τὸ περιεχόμενον ἐν
 ἑαυταῖς εἰς τοὺς νεφροὺς ἐκθλίψουσιν· εἰ δὲ τοῦτ'
 ἀδύνατον, ὥς δεῖξομεν, λείπεται τοὺς νεφροὺς ἔλκειν.
 πῶς οὖν ἀδύνατον τοῦτο; τῶν νεφρῶν ἡ θέσις ἀντι-
 10 βαίνει. οὐ γὰρ δὴ οὕτω γ' ὑπόκεινται τῇ κοίλῃ φλεβί||
 καθάπερ τοῖς ἐξ ἐγκεφάλου περιττώμασιν ἐν τε τῇ 58
 ῥινὶ καὶ κατὰ τὴν ὑπερώαν οἱ τοῖς ἡθμοῖς ὅμοιοι
 πόροι, ἀλλ' ἐκατέρωθεν αὐτῇ παράκεινται. καὶ μὴν,
 εἴπερ ὁμοίως τοῖς ἡθμοῖς ὅσον ἂν ᾗ λεπτότερον καὶ
 15 τελέως ὀρροῦδες, τοῦτο μὲν ἐτοιμῶς διαπέμπουσι, τὸ
 δὲ παχύτερον ἀποστέγουσιν, ἅπαν ἐπ' αὐτοὺς ἵεναι χρὴ
 τὸ αἷμα τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ κοίλῃ φλεβί, καθάπερ
 εἰς τοὺς τρυγητοὺς ὁ πᾶς οἶνος ἐμβάλλεται. καὶ μὲν
 γε καὶ τὸ τοῦ γάλακτος τοῦ τυρουμένου παράδειγμα
 20 σαφῶς ἔν, ὃ βούλομαι λέγειν, ἐνδείξαιτο. καὶ γὰρ καὶ
 τοῦτο πᾶν ἐμβληθὲν εἰς τοὺς ταλάρους οὐ πᾶν διηθεῖ-
 ται, ἀλλ' ὅσον μὲν ἂν ᾗ λεπτότερον τῆς εὐρύτητος
 τῶν πλοκάμων, εἰς τὸ κάταντες φέρεται καὶ τοῦτο μὲν
 ὀρρὸς ἐπονομάζεται· τὸ λοιπὸν δὲ τὸ παχὺ τὸ μέλλον
 25 ἔσεσθαι τυρός, ὥς ἂν οὐ παραδεχομένων αὐτὸ τῶν
 ἐν τοῖς ταλάροις πόρων, οὐ διεκπίπτει κάτω. καὶ τοί-

4. ἑαυτοῦ LO αὐτῆς M || 6. τὸ ante περιεχόμενον om. O ||
 9. τοῦτ' ἀδύνατον O || ἀντιλέγει L || 14. μὲν post ὅσον add. LM ||
 18. τοὺς τρυγητοὺς M τρυγητοὺς L τὸν τρυγητὸν O || 21. πᾶν
 post τοῦτο om. L¹ add. L² || διηθεῖται καὶ ἐκχέεται L || 22. μὲν
 om. O || 24. post ὀρρὸς add. τοῖς πᾶσιν L || post ἐπονομάζεται
 add. τε καὶ λέγεται L || δὲ παχὺ A

νυν, εἴπερ οὕτω μέλλει διηθεῖσθαι τῶν νεφρῶν ὁ τοῦ
 αἵματος ὁρρός, ἅπαν ἐπ' αὐτοὺς ἤκειν χρὴ τὸ αἷμα
 59 καὶ μὴ τὸ μὲν ναί, τὸ δ' οὐ. || πῶς οὖν ἔχει τὸ φαι-
 νόμενον ἐκ τῆς ἀνατομῆς; τὸ μὲν ἕτερον μέρος τῆς
 κοίλης ἔνω πρὸς τὴν καρδίαν ἀναφέρεται, τὸ λοιπὸν 5
 δ' ἐπιβαίνει τῇ θάχει καθ' ὅλης αὐτῆς ἐκτεινόμενον
 ἄχρι τῶν σκελῶν, ὥστε τὸ μὲν ἕτερον οὐδ' ἐγγὺς
 ἀφικνεῖται τῶν νεφρῶν, τὸ λοιπὸν δὲ πλησιάζει μὲν,
 οὐ μὴν εἰς αὐτοὺς γε καταφύεται. ἐχρῆν δ', εἴπερ
 ἐμελλεν ὡς δι' ἡθμῶν αὐτῶν καθαρῶς εἶσθαι τὸ αἷμα, 10
 πᾶν ἐμπίπτειν εἰς αὐτοὺς καὶ περὶ κάτω μὲν φέρεσθαι
 τὸ λεπτόν, ἴσχεσθαι δ' ἔνω τὸ παχύ. νυνὶ δ' οὐχ
 οὕτως ἔχει· πλάγιοι γὰρ ἐκατέρωθεν τῆς κοίλης φλεβὸς
 οἱ νεφροὶ κεῖνται. οὐκ οὖν ὡς ἡθμοὶ διηθοῦσι, πεμ-
 πούσης μὲν ἐκείνης, αὐτοὶ δ' οὐδεμίαν εἰσφερόμενοι 15
 δύναμιν, ἀλλ' ἔλκουσι δηλονότι· τοῦτο γὰρ ἔτι λείπε-
 ται. πῶς οὖν ἔλκουσιν; εἰ μὲν, ὡς Ἐπίκουρος οἶεται
 τὰς ὀλκὰς ἀπάσας γίνεσθαι κατὰ τὰς τῶν ἀτόμων
 ἀποπάσεις τε καὶ περιπλοκάς, ἄμεινον ἦν ὅντως εἰπεῖν
 αὐτοὺς μὴδ' ἔλκειν ὅλως· πολὺ γὰρ ἂν οὕτω γε τῶν 20
 60 ἐπὶ τῆς ἡρακλείας λίθου μικρῷ πρόσθεν εἰρημένων ὁ
 λόγος ἐξεταζόμενος εὐρεθείη γελοιότερος· ἀλλ' ὡς
 Ἰπποκράτης ἡβούλετο. λεχθήσεται δὲ σαφέστερον ἐπὶ
 προήκοντι τῷ λόγῳ. νυνὶ γὰρ οὐ τοῦτο πρόκειται δι-
 δάσκειν, ἀλλ' ὡς οὗτ' ἄλλο τι δυνατόν εἶπεν αἴτιον 25
 εἶναι τῆς τῶν οὕρων διακρίσεως πλὴν τῆς ὀλκῆς τῶν

3. ναί LM ἤκειν O || 6. post ἐκτεινόμενον add. τε καὶ
 ἐξαπλούμενον L || 19. ἦν ὅντως] ὅντως ἐστὶν O || 20. αὐτοὺς μὴδὲ
 διηθεῖν ὅλως L αὐτοὺς post ὅλως colloc. O || 22. post γελοιότερος
 add. τε καὶ ληρωδέστερος L || 23. τρανυτέρον τε καὶ add. ante
 σαφέστερον L || 24. νῦν MO || 25. ἂν εἰπεῖν LO ἂν om. M ||
 26. τῆς ante ὀλκῆς om. LO

νεφρῶν οὐθ' οὕτω γίνεσθαι τὴν ὀλκὴν, ὥς οἱ μηδε-
μίαν οἰκείαν διδόντες τῇ φύσει δύνανται οἶονται γί-
γνεσθαι. τούτου γὰρ ὁμολογηθέντος, ὥς ἔστιν ὅλως
τις ἐν τοῖς ὑπὸ φύσεως διοικουμένοις δύναμεις ἐλκτική,
5 ληρώδης νομίζοιτ' ἂν ὁ περὶ ἀναδόσεως τροφῆς ἄλλο
τι λέγειν ἐπιχειρῶν.

Cap. XVI. Ἐρασίστρατος δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐτέραις
μὲν τισι δόξαις εὐήθεσιν ἀντεῖπε διὰ μακρῶν, ὑπερέβη
δὲ τελέως τὴν Ἱπποκράτους, οὐδ' ἄχρι τοῦ μνημονεύ-
10 σαι μόνον αὐτῆς, ὥς ἐν τοῖς περὶ καταπόσεως ἐποίη-
σεν, ἀξιόσας. ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ ἄχρι τοσούτου
φαίνεται μνημονεύων, ὥς τοῦνομ' εἰπεῖν τῆς ὀλκῆς
μόνον ὧδέ πως γράφων· 'ὀλκὴ μὲν οὖν τῆς κοιλίας
οὐδεμία φαίνεται εἶναι· περὶ δὲ τῆς ἁ ἀναδόσεως τὸν 61
15 λόγον ποιούμενος οὐδ' ἄχρι συλλαβῆς μιᾶς ἐμνημόνευσε
τῆς Ἱπποκράτειον δόξης. καίτοι γ' ἐπήρκεσεν ἂν ἡμῖν,
εἰ καὶ τοῦτ' ἔγραψε μόνον, ὥς Ἱπποκράτης εἰπὼν
'σάρκες ὀλκοὶ καὶ ἐκ κοιλίης καὶ ἔξωθεν' ψεύδεται·
οὔτε γὰρ ἐκ τῆς κοιλίας οὐτ' ἔξωθεν ἔλκειν δύνανται.
20 εἰ δὲ καὶ ὅτι μήτρας αἰτιώμενος ἄρρωστον αὐχένα
κακῶς εἶπεν 'οὐ γὰρ δύναται αὐτέης ὁ στόμαχος εἰρύ-
σαι τὴν γονὴν' ἢ εἰ καὶ τι τοιοῦτον ἄλλο γράφειν
ὁ Ἐρασίστρατος ἡξίωσε, τότε ἂν καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν
ἀπολογούμενοι εἴπομεν· ὧ γενναῖε, μὴ ῥητορικῶς ἡμῶν

2. οἰκείαν om. M || 5. post ληρώδης add. εἶναι MO om. L ||
9. Ἱπποκράτ L ους add. L² Ἱπποκράτους δόξαν M Ἱπποκράτειον O ||
verba τοῦ μνημονεύσαι usque ad μὲν γὰρ om. M || 13. πως LM
πη O || κοιλίης O || 14. εἶναι om. L || 15. λόγον ἤδη νυνὶ L || καὶ
γοῦν add. ante μιᾶς L || 16. Ἱπποκράτους M || 17. Ἱπποκράτης
Hipp. Epid. VI 6, 1 (t. V 322 L.) || 18. καὶ ante ἐκ om. C || post
κοιλίης add. εἰσῶθεν C || 19. post κοιλίας add. οὐτ' εἰσῶθεν MO
om. L || δύναιτ' ἂν ἔλκειν O || 22. καὶ om. M

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

10

κατάτρεχε χωρὶς ἀποδείξεως, ἀλλ' εἰπέ τινα κατηγορίαν
 τοῦ δόγματος, ἵν' ἢ πεισθῶμέν σοι ὡς καλῶς ἐξέλεγ-
 χοντι τὸν παλαιὸν λόγον ἢ μεταπείσωμεν ὡς ἀγνο-
 οῦντα. καίτοι τί λέγω ῥητορικῶς; μὴ γάρ, ἐπειδὴ
 τινες τῶν ῥητόρων, ἃ μάλιστα' ἀδυνατοῦσι διαλύεσθαι, 5
 ταῦτα διαγελάσαντες οὐδ' ἐπιχειροῦσιν ἀντιλέγειν, ἥδη
 πον τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἠγώμεθ' εἶναι τὸ ῥητορικῶς· τὸ
 62 γὰρ διὰ λόγον πιθανοῦ ἔστι τὸ ῥητορικῶς, τὸ δ'
 ἄνευ λόγου βωμολοχικόν, οὐ ῥητορικόν. οὐκ οὐτε
 ῥητορικῶς οὐτε διαλεκτικῶς ἀντεῖπεν ὁ Ἐρασίστρατος 10
 ἐν τῷ περὶ τῆς καταπόσεως λόγῳ. τί γάρ φησιν; 'ὅληκ-
 μὲν οὖν τῆς κοιλίας οὐδεμία φαίνεται εἶναι'. πάλιν
 οὖν αὐτῷ παρ' ἡμῶν ἀντιμαρτυρῶν ὁ αὐτὸς λόγος
 ἀντιπαρβαλλέσθω· περιστολή μὲν οὖν τοῦ στομάχου
 οὐδεμία φαίνεται εἶναι. καὶ πῶς οὐ φαίνεται; τάχ' ἂν 15
 ἴσως εἴποι τις τῶν ἀπ' αὐτοῦ· τὸ γὰρ ἀεὶ τῶν ἄνω-
 θεν αὐτοῦ μερῶν συστέλλομένων διαστέλλεσθαι τὰ
 κάτω πῶς οὐκ ἔστι τῆς περιστολῆς ἐνδεικτικόν; αὐθις
 οὖν ἡμεῖς, καὶ πῶς οὐ φαίνεται, φήσομεν, ἢ τῆς κοι-
 λίας ὅληκῃ; τὸ γὰρ ἀεὶ τῶν κάτωθεν μερῶν τοῦ στο- 20
 μάχου διαστέλλομένων συστέλλεσθαι τὰ ἄνω πῶς οὐκ
 ἔστι τῆς ὅληκῆς ἐνδεικτικόν; εἰ δὲ σωφρονήσῃς ποτε
 καὶ γνοίῃς τὸ φαινόμενον τοῦτο μηδὲν μᾶλλον τῆς
 ἐτέρας τῶν δοξῶν ὑπάρχειν ἐνδεικτικόν ἀλλ' ἀμφοτέ-
 ρων εἶναι κοινόν, οὕτως ἂν ἥδη δείξαιμεν αὐτῷ τὴν 25
 ὁρθὴν ὁδὸν τῆς τοῦ ἀληθοῦς εὐρέσεως. ἀλλὰ περὶ
 μὲν τῆς κοιλίας αὐθις. ἢ δὲ τῆς τροφῆς ἀνάδοσις

2. ὡς om. MO, item v. 3 || 3. παλαιὸν om. L || 5. διαλύ-
 σασθαι M || 7. πον om. M || ἠγώμεθ' MO || 9. post λόγον add.
 πιθανοῦ MO om. L || οὐκ οὐτε L οὐκοῦν M || 11. ἐν om. L' M ||
 δηλαδὴ λόγῳ L || φησὶν ὁ γενναῖος οὗτος L || 13. ἀντὶ μαρτύρων L ||
 16. ἀεὶ LO λέγειν M || 23. μᾶλλον om. L

οὐδὲν δεῖται || τῆς πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίας 63
 ἅπαξ γε τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως ἐπὶ τῶν νεφρῶν ὡμο-
 λογημένης, ἣν καίτοι πάνυ σαφῶς ἀληθῆ γινώσκων
 ὑπάρχειν ὁ Ἑρασίστρατος οὐτ' ἐμνημόνευσεν οὐτ' ἀντ-
 5 εἶπεν οὐθ' ὅλως ἀπεφήνατο, τίν' ἔχει δόξαν ὑπὲρ τῆς
 τῶν οὖρων διακρίσεως. ἢ διὰ τί προειπὼν εὐθὺς κατ'
 ἀρχὰς τῶν καθ' ὅλου λόγων, ὡς ὑπὲρ τῶν φυσικῶν
 ἐνεργειῶν ἐρεῖ, πρῶτον τίνες τ' εἰσὶ καὶ πῶς γίνον-
 ται καὶ διὰ τίνων τόπων, ἐπὶ τῆς τῶν οὖρων διακρί-
 10 σεως, ὅτι μὲν διὰ νεφρῶν, ἀπεφήνατο, τὸ δ' ὅπως
 γίνεταί παρῆλπε; μάτην οὖν ἡμᾶς καὶ περὶ τῆς
 πέψεως ἐδίδαξεν, ὅπως γίνεταί, καὶ περὶ τῆς τοῦ
 χολώδους περιττώματος διακρίσεως κατατρίβει. ἥρκει
 γὰρ εἰπεῖν κἀνταῦθα τὰ μόρια, δι' ὧν γίνεταί, τὸ
 15 δ' ὅπως παραλιπεῖν. ἀλλὰ περὶ μὲν ἐκείνων εἶχε λέ-
 γειν, οὐ μόνον δι' ὧν ὁργάνων ἀλλὰ καὶ καθ' ὅντινα
 γίνεταί τρόπον, ὥσπερ οἶμαι καὶ περὶ τῆς ἀναδόσεως.
 οὐ γὰρ ἥρκεσεν εἰπεῖν αὐτῷ μόνον, ὅτι διὰ φλεβῶν,
 ἀλλὰ καὶ πῶς ἐπεξῆλθεν, ὅτι τῇ πρὸς || τὸ κενούμενον 64
 20 ἀκολουθία· περὶ δὲ τῶν οὖρων τῆς διακρίσεως, ὅτι
 μὲν διὰ νεφρῶν γίνεταί, γράφει, τὸ δ' ὅπως οὐκέτι
 προστίθησιν. οὐδὲ γὰρ οἶμαι τῇ πρὸς τὸ κενούμενον
 ἀκολουθία ἣν εἰπεῖν· οὕτω γὰρ ἂν οὐδεὶς ὑπ' ἰσχυ-
 ρίας ἀπέθανεν οὐδέποτε μὴ δυναμένου πλείονος ἐπιρ-
 25 ρυῖναι ποτε παρὰ τὸ κενούμενον· ἄλλης γὰρ αἰτίας
 μηδεμιᾶς προστεθείσης, ἀλλὰ μόνης τῆς πρὸς τὸ κενού-

5. τινὰ ἔχει O τ. ἔχειν LM || 7. τῶν κ. ὁ. λόγων L τὸν κ.
 ὁ. λόγον MO || 8. τίνες L² αἵτινες L¹MO || 14. κἀνταῦθα C καὶ
 ταῦτα A || 18. εἰπεῖν αὐτῷ μόνον L αὐ. μ. εἰ. O εἰπεῖν αὐτὸ
 μόνον M || 20. τῆς διακρίσεως C τε καὶ δ. A || 22. οὐδὲ LM
 οὐτε O || τῇ π. τ. κ. ἀκολουθία LM τὴν π. τ. κ. ἀκολουθίαν O ||
 24. οὐδεπόποτε M || πλείονος M πλείονος LO

μενον ἀκολουθίας ποδηγούσης τὸ συνεχές, οὐκ ἐγχωρεῖ
 πλέον ἐπιρρῆναι ποτε τοῦ κενουμένου. ἀλλ' οὐδ'
 ἄλλην τινὰ προσθεῖναι πιθανὴν αἰτίαν εἶχεν, ὥς ἐπὶ
 τῆς ἀναδόσεως τὴν ἐκθλίψιν τῆς γαστροῦς. ἀλλ' αὕτη
 γ' ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν κοίλῃν αἵματος ἀπωλώλει τελέως, 5
 οὐ τῷ μήκει μόνον τῆς ἀποστάσεως ἐκλυθεῖσα, ἀλλὰ
 καὶ τῷ τὴν καρδίαν ὑπερκειμένην ἐξαρκάζειν αὐτῆς
 σφοδρῶς καθ' ἑκάστην διαστολὴν οὐκ ὀλίγον αἷμα.
 μόνῃ δὴ τις ἔτι καὶ πάντων ἔρημος ἀπελείπετο τῶν
 65 σοφισμάτων ἐν τοῖς κάτω τῆς κοίλης ἢ πρὸς ἥ τὸ 10
 κενούμενον ἀκολουθία, διὰ τε τοὺς ἐπὶ ταῖς ἰσχυραῖς
 ἀποθνήσκοντας ἀπολωλεκυῖα τὴν πιθανότητα καὶ διὰ
 τὴν τῶν νεφρῶν θέσιν οὐδὲν ἦττον. εἰ μὲν γὰρ ἄπαν
 ἐπ' αὐτοὺς ἐφέρετο τὸ αἷμα, δεόντως ἂν τις ἄπαν
 ἔφασκεν αὐτὸ καθαίρεσθαι. νυνὶ δέ, οὐ γὰρ ὅλον 15
 ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτοῦ μέρος, ὅσον αἱ μέχρη νεφρῶν
 δέχονται φλέβες, ἐπ' αὐτοὺς ἔρχεται, μόνον ἐκεῖνο
 καθαρθήσεται. καὶ τὸ μὲν ὀρρωδὲς αὐτοῦ καὶ λεπτὸν
 οἶον δι' ἡθμῶν τινων τῶν νεφρῶν διαδύσεται· τὸ δ'
 αἵματῶδες τε καὶ παχὺ κατὰ τὰς φλέβας ὑπομένον 20
 ἐμποδὼν στήσεται τῷ κατόπιν ἐπιρρέοντι. παλινδρο-
 μεῖν οὖν αὐτὸ πρότερον ἐπὶ τὴν κοίλῃν ἀναγκαῖον
 καὶ κενὰς οὕτως ἐργάζεσθαι τὰς ἐπὶ τοὺς νεφροὺς
 ἰούσας φλέβας, αἱ δὲ δεύτερον οὐκέτι παρακομιοῦσιν ἐπ'
 αὐτοὺς ἀκάθαρτον αἷμα· κατελιηφότος γὰρ αὐτὰς τοῦ 25
 προτέρου πάροδος οὐδεμία λέλειπται. τίς οὖν ἡμῖν

4. θλίψιν M ἐκθλίψιν L¹ ἐνθλ. L² || 5. κοίλῃν ML¹O² κοι-
 λίαν L¹O¹ || ἀπωλώλει L ἀπολώλει MO || 9. ἀπελείπετο L ἀπολεί-
 πεται O || 11. σαφῶς (add.) ἀκολουθία L || 17. μόνον οὖν M καὶ
 μόνον O || 20. τε om. LM || 21. ἐπιρρέοντι] ἐπιβαίνοντι L ||
 22. αὐτὸ om. L || πρῶτως M || 24. αἱ O ἡ LM

ἡ δύναμις ἀπάξει πάλιν ὀπίσω τῶν νεφρῶν τὸ καθα-
 ρὸν αἷμα; τίς δὲ τοῦτο μὲν διαδεξαμένη κελεύσει
 πάλιν πρὸς τὸ κάτω μέρος ἵναι τῆς κοίτης, ἐτέρῳ δ'
 ἄνωθεν ἐπιφερομένῳ προστάξει, πρὶν ἢ ἐπὶ τοὺς νε- 66
 φροὺς ἀπελθεῖν, μὴ φέρεσθαι κάτω; ταῦτ' οὖν ἅπαντα
 συνιδὼν ὁ Ἑρασίστρατος ἀποριῶν μεστὰ καὶ μίαν
 μόνην δόξαν εὖπορον εὐρὺν ἐν ἅπασιν τὴν τῆς ὀλκῆς,
 οὔτ' ἀπορεῖσθαι βουλόμενος οὔτε τὴν [πρὸς] Ἱππο-
 κράτους ἐθέλων λέγειν ἄμεινον ὑπέλαβε σιωπητέον
 10 εἶναι περὶ τοῦ τρόπου τῆς διακρίσεως. ἀλλ' εἰ κἀκεῖ-
 νος ἐσίγησεν, ἡμεῖς οὐ σιωπήσομεν· ἴσμεν γάρ, ὥς
 οὐκ ἐνδέχεται παρελθόντα τὴν Ἱπποκράτειον δόξαν,
 εἰδ' ἑτερόν τι περὶ νεφρῶν ἐνεργείας εἰπόντα μὴ οὐ
 καταγέλαστον εἶναι παντάπασιν. διὰ τοῦτ' Ἑρασίστρα-
 15 τος μὲν ἐσιώπησεν, Ἀσκληπιάδης δ' ἐψεύσατο παρα-
 πλησίως οἰκέταις λάλοις μὲν τὰ πρόσθεν τοῦ βίου καὶ
 πολλὰ πολλάκις ἐγκλήματα διαλυσαμένοις ὑπὸ περιττῆς
 πανουργίας, ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ ποτε κατελιγμένοις,
 εἴτ' οὐδὲν ἐξευρίσκουσι σόφισμα κἀπειτ' ἐνταῦθα τοῦ
 20 μὲν αἰδημονεστέρου σιωπῶντος, οἷον ἀποπληξία τινὲ
 κατελιγμένου, τοῦ δ' ἀναισχυντοτέρου κρύπτοντος μὲν
 εἶθ' ὑπὸ μάλῃς τὸ ζητούμενον, ἐξομνυμένον δὲ καὶ
 μηδ' ἑωρακέναι πώποτε φάσκοντος. οὕτω γάρ τοι καὶ
 ὁ Ἀσκληπιάδης ἢ ἐπιλειπόντων αὐτὸν τῶν τῆς πανουργ- 67
 25 γίας σοφισμάτων καὶ μήτε τῆς πρὸς τὸ λεπτομερὲς
 φορᾶς ἐχούσης ἔτι χώραν ἐνταυθοῖ ληρεῖσθαι μὴδ' ὥς

1. ἡ δύναμις LM δύν. O || 3. πάλιν om. MO || 5. κάτω
 om. A || 6. μεστὰ καὶ ἀνάπλεα L || 8. τὴν L τὰ MO || [πρὸς]* ||
 11. ἐσίγησεν L ἐσιώπησεν MO || σιωπήσομεν L σιωπησόμεθα M
 σιγήσομεν O || 13. τῆς τῶν νεφρῶν O || εἰπόντα L¹ εἰπόντας L² ||
 22. μάλῃν M μασχάλης L² || 23. γάρ τοι om. M || καὶ om. O ||
 24. ἐπιλειπόντων O || αὐτὸν L αὐτῷ MO || 26. ἐνταῦθα L

ὑπὸ τῶν νεφρῶν γεννᾶται τουτὶ τὸ περίττωμα, καθά-
περ ὑπὸ τῶν ἐν ἥπατι πόρων ἢ χολή, δυνατόν ὄν
εἰπόντα μὴ οὐ μέγιστον ὀφλεῖν γέλωτα, ἐξόμνυται τε
καὶ ψεύδεται φανερώς, οὐ διήκειν λέγων ἐπὶ τοὺς
νεφροὺς τὸ οὖρον ἀλλ' ἀτμοειδῶς εὐθὺς ἐκ τῶν κατὰ 5
τὴν κοίλην μερῶν εἰς τὴν κύστιν ἀθροίζεσθαι. οὗτοι
μὲν οὖν τοῖς ἐπ' αὐτοφώρῳ κατειλημμένοις οἰκέταις
ὁμοίως ἐκπλαγέντες ὁ μὲν ἐσιώπησεν, ὁ δ' ἀναισχύν-
τως ψεύδεται.

Cap. XVII. Τῶν δὲ νεωτέρων ὅσοι τοῖς τούτων 10
ὀνόμασιν ἑαυτοὺς ἐσέμνυναν Ἑρασιστρατεῖους τε καὶ
Ἀσκληπιαδεῖους ἐπονομάσαντες, ὁμοίως τοῖς ὑπὸ τοῦ
βελτίστου Μενάνδρου κατὰ τὰς κωμῳδίας εἰσαγομένοις
οἰκέταις, Λάοις τέ τισι καὶ Γέταις, οὐδὲν ἡγούμενοις
σφίσι πεπρωχθῆαι γενναῖον, εἰ μὴ τοῖς ἐξαπατήσειαν 15
τὸν δεσπότην, οὕτω καὶ αὐτοὶ κατὰ πολλὴν σχολὴν
ἀναισχύντα σοφίσματα συνέθεσαν, οἱ μὲν, ἵνα μὴδ'
68 ὅλως ἐξελεγχθῇ ποτ' ἢ Ἀσκληπιάδης ψευδόμενος, οἱ
δ', ἵνα κακῶς εἴπωσιν, ἃ καλῶς ἐσιώπησεν Ἑρασίστρα-
τος. ἀλλὰ τῶν μὲν Ἀσκληπιαδεῶν ἕλις. οἱ δ' Ἑρα- 20
σιστράτειοι λέγειν ἐπιχειροῦντες, ὅπως οἱ νεφροὶ διη-
θοῦσι τὸ οὖρον, ἅπαντα δρῶσί τε καὶ πάσχουσι καὶ
παντοῖοι γίνονται πιθανὸν ἐξευρεῖν τι ζητοῦντες
αἷτιον ὁλκῆς μὴ δεόμενον. οἱ μὲν δὴ πλησίον Ἑρα-
σιστράτου τοῖς χρόνοις γενόμενοι τὰ μὲν ἄνω τῶν 25

2. δυνατόν LM ἀδύνατον O || ὄν om. L || 3. ὀφλεῖν L ||
καταγέλωτα M || 4. προφανῶς L || διήκειν LO² ὥς οὐ διήρκει M ||
6. κοίλην* κοιλίαν C || 12. ἀπὸ L || 15. σφίσι M Cobet Mnemos.
X 178 φησὶ LO || 18. ἐξελεγχθῇ L ἐξελεγχθῇ MO || 19. εἴπωσιν*
εἴρωσιν ML² in ras. ἐροῦσιν O || 23. τι ζητ. ἐξ. MO || 25. τῶν
om. L

νεφρῶν μόρια καθαρόν αἷμα λαμβάνειν φασί, τῷ δὲ
 βάρος ἔχειν τὸ ὑδατώδες περιττώμα βρίθκειν τε καὶ
 ὑπορρεῖν κάτω· διηθούμενον δ' ἐνταῦθα κατὰ τοὺς
 νεφροὺς αὐτοὺς χρηστὸν οὕτω γενόμενον ἅπασιν τοῖς
 5 κάτω τῶν νεφρῶν ἐπιπέμπεσθαι τὸ αἷμα. καὶ μέχρι
 γέ τινος εὐδοκίμησεν ἡδὲ ἡ δόξα καὶ ἤκμασε καὶ ἀλη-
 θῆς ἐνομίσθη· χρόνῳ δ' ὕστερον καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἑρα-
 σιστρατείοις ὑποπτος ἐφάνη καὶ τελευτῶντες ἀπέστησαν
 αὐτῆς. αἰτεῖσθαι γὰρ ἐδόκουν δύο ταῦτα μῆτε συγ-
 10 χωρούμενα πρὸς τινος ἄλλ' οὐδ' ἀποδειχθῆναι δυνά-
 μενα, πρῶτον μὲν τὸ βάρος τῆς ὀρρώδους ὑγρότητος
 ἐν τῇ κοίλῃ || [πρώτῃ] φλεβί γεννώμενον, ὥσπερ οὐκ 69
 ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχον, ὁπότ' ἐκ τῆς κοιλίας εἰς ἥπαρ
 ἀνεφέρετο. τί δὴ οὖν οὐκ εὐθὺς ἐν ἐκείνοις τοῖς χω-
 15 ρίοις ὑπέρρει κάτω; πῶς δ' ἂν τῷ δόξειεν εὐλόγως
 εἰρησθαι συντελεῖν εἰς τὴν ἀνάδοσιν ἢ ὑδατώδους
 ὑγρότης, εἴπερ οὕτως ἐστὶ βαρεῖα; δεύτερον δ' ἄτο-
 πον, ὅτι καὶ κάτω συγχωρηθῇ φέρεσθαι πᾶσα καὶ
 μὴ κατ' ἄλλο χωρίον ἢ τὴν κοίλην φλέβα, τίνα τρό-
 20 πον εἰς τοὺς νεφροὺς ἐμπεσεῖται, χαλεπὸν, μᾶλλον δ'
 ἀδύνατον εἰπεῖν, μῆτ' ἐν τοῖς κάτω μέρεσι κειμένων
 αὐτῶν τῆς φλεβὸς ἄλλ' ἐκ τῶν πλαγίων μῆτ' ἐμφυ-
 ομένης εἰς αὐτοὺς τῆς κοιλίας ἄλλ' ἀπόφυσιν τινα
 μόνον εἰς ἑκάτερον πεμπούσης, ὥσπερ καὶ εἰς τᾶλλα
 25 πάντα μόρια. τίς οὖν ἢ διαδεξαμένη ταύτην δόξα

1. τῷ δὲ β. ἔχειν L² τὸ δὲ β. ἔχον L¹ τῷ (τὸ M) β. δ'
 ἔχειν M⁰ || 5. τῶν om. LM || 6. εὐδοκίμησεν LM ἡδὲ. O ||
 12. [πρώτῃ]* || 13. κοιλίας MO¹ κοιλίας O² in marg., in L vocabulo
 κοιλίας expuncto superscriptum est πόλης || 14. δὴ ποτ' P ||
 17. δ' om. L || 19. μὴ L μὴδὲν M μὴκέτ' εἶναι O || 23. εἰς αὐ-
 τοὺς LM αὐτοῖς O || 24. μόνον L μόνην MO || ἑκάτερον LM
 ἑκάτερα O || καὶ] γε καὶ M

καταγνωσθεῖσαν; ἔμοι μὲν ἡλιθιωτέρα μακροῦ φαίνεται
 τῆς προτέρας. ἤκμασε δ' οὖν καὶ αὕτη ποτέ. φασὶ
 γὰρ, εἰ κατὰ τῆς γῆς ἐκχυθείη μεμιγμένον ἔλαιον
 ὕδατι, διάφορον ἐκάτερον ὁδὸν βαδιεῖσθαι καὶ ὀνή-
 σεσθαι τὸ μὲν τῇδε, τὸ δὲ τῇδε. θαυμαστὸν οὖν οὐδὲν
 εἶναι φασιν, εἰ τὸ μὲν ὕδατῶδες ὑγρὸν εἰς τοὺς νε-
 70 φροὺς ῥεῖ, τὸ δ' αἷμα διὰ τῆς κοίλης φέρεται κάτω.
 κατέγνωσται οὖν ἤδη καὶ ἥδε ἡ δόξα. διὰ τί γὰρ
 ἀπὸ τῆς κοίλης μυρίων ἐκπεφυκνυῶν φλεβῶν αἷμα μὲν
 εἰς τὰς ἄλλας ἀπάσας, ἡ δ' ὀρρώδης ὑγρότης εἰς τὰς
 ἐπὶ τοὺς νεφροὺς φερομένας ἐκτρέπεται; τοῦτ' αὐτὸ
 τὸ ζητούμενον οὐκ εἰρήκασιν, ἀλλὰ τὸ γιγνόμενον εἰ-
 πόντες μόνον οἴονται τὴν αἰτίαν ἀποδεδωκέναι. πάλιν
 οὖν, τὸ τρίτον τῷ σωτῇρι, τὴν χειρίστην ἀπασῶν
 δόξαν ἐξευρημένην [δὲ] νῦν ὑπὸ Λύκου τοῦ Μακεδό-
 15 νος, εὐδοκιμοῦσαν δὲ διὰ τὸ καινὸν ἤδη λέγωμεν.
 ἀπεφήνατο γὰρ δὴ ὁ Λύκος οὗτος, ὥσπερ ἐξ ἀδύτου
 τινὸς χρησμὸν ἀποφθεγγόμενος, περὶ τῶν
 νεφρῶν θρόψεως εἶναι τὸ οὖρον. ὅτι μὲν οὖν αὐτὸ
 τὸ πινόμενον ἅπαν οὖρον γίνεται, πλὴν εἴ τι μετὰ
 20 τῶν διαχωρημάτων ὑπῆλθεν ἢ εἰς ἰδρωτάς ἀπεχώρησεν
 ἢ εἰς τὴν ἄδηλον διαπνοήν, ἐναργῶς ἐνδείκνυται τὸ
 πλῆθος τῶν καθ' ἐκάστην ἡμέραν οὐρουμένων. ἐν
 χειμῶνι δὲ μάλιστα μαθεῖν ἔστιν ἐπὶ τῶν ἀργούντων
 μέν, κωθωνιζομένων δέ, καὶ μάλιστ' εἰ λεπτός ὁ οἶνος
 25 εἴη καὶ πόριμος. οὐροῦσι ἥ γὰρ οὗτοι διὰ ταχέων ὀλί-

1. τὴν καταγνωσθεῖσαν Ο δόξα ταύτης καταγνωσθείσης Μ
 δ. ταύτην καὶ καταγνωσθεῖσαν Ρ || 3. ἐκχυθείη LM ἐκχυθῇ Ο ||
 7. αἷμα LP αἵματῶδες ΜΟ || 8. δ' οὖν Μ || 14. οὖν om. L ||
 15. [δὲ]* || 16. δὲ L τε ΜΟ || λέγομεν C λέγωμεν K || 20. ἅπαν
 om. LM || μετὰ ΜΟ διὰ L κατὰ Α || 21. ἰδρωτά LM || 22. εἰς LM
 κατὰ Ο

γου δεῖν, ὅσον περ καὶ πίνουσιν. ὅτι δὲ καὶ ὁ Ἑρα-
 σίστρατος οὕτως ἐγίνωσκεν, οἱ τὸ πρῶτον ἀνεγνω-
 κότες αὐτοῦ σύγγραμμα τῶν καθόλου λόγων ἐπίστανται.
 ὥσθ' ὁ Λύκος οὐτ' ἀληθῆ φαίνεται λέγων οὐτ' Ἑρα-
 5 σιστράτεια, δῆλον δ' ὡς οὐδ' Ἀσκληπιάδεια, πολὺ δὲ
 μᾶλλον οὐδ' Ἱπποκράτεια. λευκῷ τοίνυν κατὰ τὴν
 παροιμίαν ἔοικε κόρακι μῆτ' αὐτοῖς τοῖς κόραξιν ἀνα-
 μιχθῆναι δυναμένῳ διὰ τὴν χροάν μῆτε ταῖς περιστε-
 ραῖς διὰ τὸ μέγεθος, ἀλλ' οὐτι που τούτου γ' ἔνεκα
 10 παροπτέος· ἴσως γάρ τι λέγει θαυμαστόν, ὃ μηδεὶς
 τῶν ἐμπροσθεν ἔγνω. τὸ μὲν οὖν ἅπαντα τὰ τρεφό-
 μενα μόρια ποιεῖν τι περὶ ττωμα συγχωρούμενον, τὸ δὲ
 τοὺς νεφροὺς μόνους, οὕτω σμικρὰ σώματα, χόας ὅλους
 τέτταρας ἢ καὶ πλείους ἴσχειν ἐνίοτε περιττώματος
 15 οὐθ' ὁμολογούμενον οὔτε λόγον ἔχον· τὸ γὰρ ἐκάστου
 τῶν μειζόνων σπλάγχχνων περὶ ττωμα πλεῖον ἀναγκαῖον
 ὑπάρχειν. οἷον ἀντίκα τὸ τοῦ πνεύμονος, εἴπερ ἀνά-
 λογον τῷ μεγέθει τοῦ σπλάγχχνου γίγνοιτο, πολλα-
 πλάσιον ἔσται δῆπου τοῦ κατὰ τοὺς νεφροὺς, ὥσθ' 72
 20 ὅλος μὲν ὁ θώραξ ἐμπλησθήσεται, πνιγθήσεται δ' ἀντίκα
 τὸ ζῶον. ἀλλ' εἰ ἴσον φήσῃ τις γίνεσθαι τὸ καθ'
 ἕκαστον τῶν ἄλλων μορίων περὶ ττωμα, διὰ ποίων
 κύστεων ἐκκρίνεται; εἰ γὰρ οἱ νεφροὶ τοῖς κωθωνιζο-
 μένοις τρεῖς ἢ τέτταρας ἐνίοτε χόας ποιοῦσι περιττώ-
 25 ματος, ἐκάστου τῶν ἄλλων σπλάγχχνων πολλῷ πλείους

2. πρότερον M || αὐτοῦ ἀνεγνωκότες O || 4. λέγων φαίνε-
 ται LO || 5. verba δῆλον — Ἱπποκράτεια om. O || οὐδ' L οὐτε
 MO, item v. 6 || 7. ἔοικε post τοίνυν colloc. L || 9. ἀλλ' οὐ τού-
 του γε ἔνεκεν M || 11. ἔγνω πάποτε L || 12. συγχωρούμενον L¹
 συγχωροῦμεν L²MO || 14. περιττώματα LM || 18. τοῦ σπλάγχχνου
 τῷ μεγέθει M || 21. ἀλλ' εἰ ἴσως (ἴσον correxi) φ. τ. γ. O ἢ τί
 μέντοι φησὶ γίνεσθαι τὸ L ἢ εἰ μέντοι M (omissis φήσῃ τις
 γίν. verbis) || τὸ L om. MO || 23. ἐκκρίνει LM

ἔσονται καὶ πίθου τινὸς οὕτω μεγίστου δεήσει τοῦ
 δεχομένου τὰ πάντων περιττώματα. καίτοι πολλάκις,
 ὅσον ἐπιέ τις, ὀλίγου δεῖν οὕρησεν ἅπαν, ὥς ἂν ἐπὶ
 τοὺς νεφροὺς φερομένου τοῦ πόματος ἅπαντος. ἔοικεν
 οὖν ὁ τὸ τρίτον ἑξαπατῶν οὗτος οὐδὲν ἀνύειν ἀλλ' 5
 εὐθὺς γεγονέναι κατάφωρος καὶ μένειν ἔτι τὸ ἐξ ἀρχῆς
 ἄπορον Ἑρασιστράτῳ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν πλὴν
 Ἰπποκράτους. διατρίβω δ' ἐκὼν ἐν τῷ τόπῳ σαφῶς
 εἰδώς, ὅτι μηδὲν εἰπεῖν ἔχει μηδεὶς ἄλλος περὶ τῆς
 τῶν νεφρῶν ἐνεργείας, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ τῶν μαγείρων 10
 ἀμαθεστέρους φαίνεσθαι μηδ' ὅτι διηθεῖται δι' αὐτῶν
 73 τὸ οὖρον ὁμολογοῦντας ἢ || τοῦτο συγχωρήσαντας μηδὲν
 ἔτ' ἔχειν εἰπεῖν ἕτερον αἷτιον τῆς διακρίσεως πλὴν
 τῆς ὀλκῆς. ἀλλ' εἰ μὴ τῶν οὔρων ἢ φορὰ τῇ πρὸς
 τὸ κενούμενον ἀκολουθία γίνεταί, δῆλον, ὥς οὐδ' ἢ 15
 τοῦ αἵματος οὐδ' ἢ τῆς χολῆς ἢ εἴπερ ἐκείνων καὶ
 τούτου· πάντα γὰρ ὡσαύτως ἀναγκαῖον ἐπιτελεῖσθαι
 καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Ἑρασίστρατον. εἰρήσεται δ' ἐπὶ
 πλέον ὑπὲρ αὐτῶν ἐν τῷ μετὰ ταῦτα γράμματι.

BIBAION ΔΕΤΤΕΡΟΝ.

74 Cap. I. Ὅτι μὲν οὖν ἀναγκαῖόν ἐστιν οὐκ Ἑρα- 20
 σιστράτῳ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, ὅσοι
 μέλλουσι περὶ διακρίσεως οὔρων εἰρεῖν τι χρηστόν,

3. ἅπαν οὔρησεν O || 5. οὗτος LM οὕτως O || 9. ἔχει post
 ἄλλος colloc. L || 14. τῆς om. L || 17. πάντα L ἅπαντα M πάλ-
 τως O || 18. τὸν om. L || 19. περὶ αὐτῶν ἐπὶ πλ. L || sub-
 scriptio: τέλος τοῦ περὶ φυσικῶν δυνάμεων πρώτου O

Inscriptio: Γαληνοῦ περὶ φυσικῶν δυνάμεων δεύτερον L
 Γ. π. φ. δ. βιβλίον δεύτερον MO Γ. π. φ. δ. λόγος δεύτερος P ||
 21. μόνον M || 22. τι post μέλλουσι colloc. L

ὁμολογῆσαι δυνάμιν τιν' ὑπάρχειν τοῖς νεφροῖς ἔλκον-
 σαν εἰς ἑαυτοὺς ποιότητα τοιαύτην, οἷα ἐν τοῖς οὖροις
 ἐστὶ, διὰ τοῦ πρόσθεν ἐπιδέδεικται γράμματος, ἀνα-
 μιμνησκόντων ἅμ' αὐτῶ καὶ τοῦθ' ἡμῶν, ὥς οὐκ ἄλλως
 5 μὲν εἰς τὴν κύστιν φέρεται τὰ οὖρα διὰ τῶν νεφρῶν,
 ἄλλως δ' εἰς ἅπαντα τοῦ ζώου τὰ μόρια τὸ αἷμα, κατ'
 ἄλλον δέ τινα τρόπον ἢ ξανθὴ χολὴ διακρίνεται.
 δειχθεῖσης γὰρ ἐναργῶς ἐφ' ἐνὸς || οὐτινοσοῦν ὀργάνου 75
 τῆς ἑλκτικῆς τε καὶ ἐπισπαστικῆς ὀνομαζομένης δυνά-
 10 μεως οὐδὲν ἔτι χαλεπὸν ἐπὶ τὰ λοιπὰ μεταφέρειν αὐ-
 τήν· οὐ γὰρ δὴ τοῖς μὲν νεφροῖς ἢ φύσις ἔδωκε τινα
 τοιαύτην δυνάμιν, οὐχὶ δέ γε καὶ τοῖς τὸ χολῶδες
 ὕγρὸν ἔλκουσιν ἀγγείοις οὐδὲ τούτοις μὲν, οὐκέτι δέ
 καὶ τῶν ἄλλων μορίων ἐκάστω. καὶ μὴν εἰ τοῦτ'
 15 ἀληθὲς ἐστὶ, θαυμάζειν χρὴ τοῦ Ἑρασιστράτου ψευδεῖς
 οὕτω λόγους ὑπὲρ ἀναδόσεως τροφῆς εἰπόντος, ὥς
 μὴδ' Ἀσκληπιάδην λαθεῖν. καίτοι γ' οἶεται παντὸς
 μᾶλλον ἀληθὲς ὑπάρχειν, ὥς, εἴπερ ἐκ τῶν φλεβῶν
 ἀπορρέει τι, δυοῖν θάτερον ἢ κενὸς ἔσται τόπος
 20 ἀθρόως ἢ τὸ συνεχὲς ἐπιρρυήσεται τὴν βάσιν ἀνα-
 πληροῦν τοῦ κενουμένου. ἀλλ' ὃ γ' Ἀσκληπιάδης οὐ
 δυοῖν θάτερόν φησιν, ἀλλὰ τριῶν ἐν τι χρῆναι λέγειν
 ἐπὶ τοῖς κενουμένοις ἀγγείοις ἔπεσθαι ἢ κενὸν ἀθρόως
 τόπον ἢ τὸ συνεχὲς ἀκολουθήσειν ἢ συσταλήσεσθαι
 25 τὸ ἀγγεῖον. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν καλάμων καὶ τῶν αὐ-
 λίσκων τῶν εἰς τὸ ὕδωρ καθιεμένων ἀληθὲς εἰπεῖν,

3. ἀποδέδεικται M || 5. μὲν om. L || φέρεται τὰ οὖρα L²M
 (φέρεσθαι L¹) τ. οὐ. φ. O || 6. τοῦ ζώου τὰ μόρια M τὰ τοῦ
 ζώου μόρια L τὰ μ. τ. ζ. O || 8. ἐφ' ἐνὸς ἐναργῶς LO || 13. ἔλ-
 κουσιν L || 15. οὕτω ψ. M || 20. ἀθρόως M || 23. ἔπεσθαι L²O
 ἔσεσθαι L¹M || ἀθρόως K ἀθρόον C

76 ὅτι κενουμένου τοῦ περιεχομένου κατὰ τὴν || εὐρυχω-
 ρίαν αὐτῶν ἀέρος ἢ κενὸς ἀθρόως ἔσται τόπος ἢ ἀκο-
 λουθήσει τὸ συνεχές· ἐπὶ δὲ τῶν φλεβῶν οὐκέτ' ἐργω-
 ρεῖ, δυναμένου δὲ τοῦ χιτῶνος αὐτῶν εἰς ἑαυτὸν
 συνιζάνειν καὶ διὰ τοῦτο καταπίπτειν εἰς τὴν ἐντὸς 5
 εὐρυχωρίαν. οὕτω μὲν δὴ ψευδὴς ἡ περὶ τῆς πρὸς
 τὸ κενούμενον ἀκολουθίας οὐκ ἀπόδειξις μὰ Δι' εἰ-
 ποιμ' ἂν ἄλλ' ὑπόθεσις Ἑρασιστράτειος. καθ' ἕτερον
 δ' αὖ τρόπον, εἰ καὶ ἀληθὴς εἴη, περιττή, τῆς μὲν
 κοιλίας ἐνθλίβειν ταῖς φλεβὶ δυναμένης, ὥς αὐτὸς 10
 ὑπέθετο, τῶν φλεβῶν δ' αὖ περιστέλλεσθαι τῷ ἐνυπ-
 ἀρχοντι καὶ προωθεῖν αὐτό. τὰ τε γὰρ ἄλλα καὶ
 πλῆθος οὐκ ἂν ἐν τῷ σώματι γένοιτο, τῇ πρὸς τὸ
 κενούμενον ἀκολουθία μόνῃ τῆς ἀναδόσεως ἐπιτελου-
 μένης. εἰ μὲν οὖν ἡ τῆς γαστρὸς ἐνθλιψις ἐκλύεται 15
 προϊούσα καὶ μέχρι παντὸς ἀδυνατός ἐστιν ἐξικνεῖσθαι
 καὶ διὰ τοῦτ' ἄλλης τινὸς δεῖ μηχανῆς εἰς τὴν πάντη
 φορὰν τοῦ αἵματος, ἀναγκαία μὲν ἡ πρὸς τὸ κενού-
 μενον ἀκολουθία προσεξεύρηται· πλῆθος δ' ἐν οὐδενὶ
 77 τῶν μεθ' ἥπαρ ἔσται || μορίων, ἢ, εἴπερ ἔρα, περὶ τὴν 20
 καρδίαν τε καὶ τὸν πνεύμονα. μόνῃ γὰρ αὕτη τῶν
 μεθ' ἥπαρ εἰς τὴν δεξιὰν αὐτῆς κοιλίαν ἔλκει τὴν
 τροφήν, εἴτα διὰ τῆς φλεβὸς τῆς ἀρτηριώδους ἐκπέμπει
 τῷ πνεύμονι· τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν οὐδ' αὐτὸς ὁ Ἑρα-
 σίστρατος ἐκ καρδίας βούλεται τρέφεσθαι διὰ τὴν τῶν 25
 ὑμένων ἐπίφυσιν. εἰ δέ γ', ἵνα πλῆθος γένηται, φυ-
 λάξομεν ἄχρι παντὸς τὴν ῥώμην τῆς κατὰ τὴν κοιλίαν

1. τοῦ περιεχομένου κενουμένου O || 4. δὴ] γε δήπου M ||
 εἰς αὐτὸν L || 6. δὴ] οὖν M || 7. Δι' LO τὸν Δία M || 11. προυπ-
 ἀρχοντι L || 15. ἐκθλιψις M || 18. ἀναγκαίως O ἀναγκαίῃ L (ut
 videtur) || 19. ἐν om. L || 22. αὐτῆς* αὐτῆς C || 24. γὰρ] δὲ M ||
 ὁ om. LM || 26. φυλάξομεν M

ἐνθλίψεως, οὐδὲν ἐτι δεόμεθα τῆς πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίας, μάλιστα εἰ καὶ τὴν τῶν φλεβῶν συννυπο-
θεοίμεθα περιστολήν, ὥς αὐτὸ καὶ τοῦτ' αὐτῷ πάλιν ἀρέσκει τῷ Ἐρασιστράτῳ.

- 5 Cap. II. Ἀναμνηστέον οὖν αὐθις αὐτόν, καὶ μὴ βούληται, τῶν νεφρῶν καὶ λεκτέον, ὥς ἔλεγχος [εἰσὶν] οὗτοι φανερώτατος ἀπάντων τῶν ἀποχωρούντων τῆς ὀλκῆς· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν οὐτ' εἴπε πιθανόν, ἀλλ' οὐδ' ἐξευρεῖν εἶχε κατ' οὐδένα τρόπον, ὥς ἔμπροσθεν
10 ἐδείκνυμεν, ἕτερον αἷτιον οὗρων διακρίσεως, ἀλλ' ἀναγκαῖον ἢ μαίνεσθαι δοκεῖν, εἰ φήσαιμεν ἀτμοει-||
δῶς εἰς τὴν κύστιν ἵεναι τὸ οὔρον ἢ ἀσχημονεῖν τῆς 78
πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίας μνημονεύοντας, ληρώ-
δους μὲν οὔσης καπλὶ τοῦ αἵματος, ἀδυνάτου δὲ καὶ
15 ἡλιθίου παντάπασιν ἐπὶ τῶν οὔρων. ἔν μὲν δὴ τοῦτο σφάλμα τῶν ἀποστάντων τῆς ὀλκῆς· ἕτερον δὲ τὸ περὶ τῆς κατὰ τὴν ξανθὴν χολὴν διακρίσεως. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκεῖ παραρρέοντος τοῦ αἵματος τὰ στόματα τῶν
20 χοληδόχων ἀγγείων ἀκριβῶς διακριθήσεται τὸ χολῶδες περιττώμα. καὶ μὴ διακρινέσθω, φασίν, ἀλλὰ συνανα-
φερέσθω τῷ αἵματι πάντῃ τοῦ σώματος. ἀλλ', ὃ σο-
φώτατοι, προνοητικὴν τοῦ ζώου καὶ τεχνικὴν αὐτὸς ὁ
Ἐρασίστρατος ὑπέθετο τὴν φύσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ χολῶ-
25 δεσ ὑγρὸν ἔχρηστον εἶναι παντάπασι τοῖς ζώοις ἔφα-
σκεν. οὐ συμβαίνει δ' ἀλλήλοις ἄμφω ταῦτα. πῶς

2. συννυποθέμεθα M συννυποθέμεθα P || 3. αὐ] ἄν L || αὐτῷ π. ἄ. τῷ Ἐρασιστράτῳ* τοῦτο πάλιν αὐτῷ ἀρέσκει τῷ Ἐρασιστράτῳ L τοῦτο πάλιν (αὐτὸ om.) ἀρέσκει τὸν Ἐρασίστρατον M τοῦτ' αὐτὸ π. ἀρέσκει τὸν Ἐ. O || 6. λεκτέον] ῥητέον M || εἰσὶν eadem manu super ἐστὶν L ἐστὶν O om. M || 7. οὗτοι L οὐ-
τος MO || 9. εἶχε L ἔχει MO || 18. κατὰ ante τὰ add. L²M ||
20. ἀναφερέσθω L¹ συν add. s. l. L² || 24. ὑγρὸν om. M

γὰρ ἂν ἔτι προνοεῖσθαι τοῦ ζῶον δόξειεν ἐπιτρέπουσα
 συναναφέρεσθαι τῷ αἵματι μοχθηρὸν οὕτω χυμὸν;
 ἀλλὰ ταῦτα μὲν σμικρά· τὸ δὲ μέγιστον καὶ σαφέστα-
 τον πάλιν ἐνταῦθ' ἀμάρτημα καὶ δὴ φράσω. εἶπερ
 γὰρ δι' οὐδὲν ἄλλ' ἢ ὅτι παχύτερον μὲν ἐστὶ τὸ αἷμα, 5
 79 λεπτοτέρα δ' ἢ ἡ ξανθὴ χολή· καὶ τὰ μὲν τῶν φλεβῶν
 εὐρύτερα στόματα, τὰ δὲ τῶν χοληδόχων ἀγγείων
 στενότερα, διὰ τοῦθ' ἢ μὲν χολή τοῖς στενωτέροις
 ἀγγείοις τε καὶ στόμασιν ἐναρμόττει, τὸ δ' αἷμα τοῖς
 εὐρύτεροις, δηλον, ὥς καὶ τὸ ὑδατῶδες τοῦτο καὶ 10
 ὀρρωδες περιττωμα τοσοῦτον πρότερον εἰσρνήσεται τοῖς
 χοληδόχοις ἀγγείοις, ὅσῳ λεπτότερόν ἐστι τῆς χολῆς.
 πῶς οὖν οὐκ εἰσρεῖ; ὅτι παχύτερόν ἐστι νῆ Δία τὸ
 οὖρον τῆς χολῆς· τοῦτο γὰρ ἐτόλμησέ τις εἰπεῖν τῶν 15
 καθ' ἡμᾶς Ἑρασιστρατείων ἀποστάς· δηλονότι τῶν 15
 αἰσθήσεων, αἷς ἐπίστευσεν ἐπὶ τε τῆς χολῆς καὶ τοῦ
 αἵματος. εἶτε γὰρ ὅτι μᾶλλον ἢ χολή τοῦ αἵματος
 ῥεῖ, διὰ τοῦτο λεπτοτέραν αὐτὴν ἡμῖν ἐστι νομιστέον,
 εἶθ' ὅτι δι' ὁθόνης ἢ ῥάκους ἢ τινος ἡθμοῦ ῥᾶον δι-
 ἐξέρχεται καὶ ταύτης τὸ ὀρρωδες περιττωμα, κατὰ 20
 ταῦτα τὰ γνωρίσματα παχύτερα τῆς ὑδατῶδους ὑγρό-
 τητος καὶ αὕτη γενήσεται. πάλιν γὰρ οὐδ' ἐνταῦθα
 λόγος οὐδεὶς ἐστίν, ὃς ἀποδείξει λεπτοτέραν τὴν χολὴν
 τῶν ὀρρωδῶν περιττωμάτων. ἀλλ' ὅταν τις ἀναισχυντῇ
 περιπλέκων τε καὶ μήπω καταπεπτωκέναι συγχωρῶν, 25
 80 ὅμοιος ἐστὶ τοῖς ἰδιώταις τῶν παλαιστῶν, οἳ κατα-
 βληθέντες ὑπὸ τῶν παλαιστρικῶν καὶ κατὰ τῆς γῆς

4. πάλιν om. M || 8. στενώτερα T || στενωτέροις T || 9. ἀρ-
 μόττει L || 11. τοσοῦτον O || 13. ὅτι om. L¹ add. s. l. L² ἢ pro
 ὅτι M || 15. ὑμᾶς L || 16. τῆς om. L || 20. κατὰ] καὶ M καὶ
 κατὰ A || 22. αὕτη M

ὑπτιοὶ κείμενοι τοσοῦτον δέουσι τὸ πτώμα γνωρίζειν, ὥστε καὶ κρατοῦσι τῶν ἀνένων αὐτοὺς τοὺς καταβαλόντας οὐκ ἔδυναν ἀπαλλάττεσθαι, κὰν τούτῳ νικᾶν ὑπολαμβάνουσι.

- 5 Cap. III. Αἴθερος οὖν μακρὸς ἅπαντα πόρων ὑπόθεσις εἰς φυσικὴν ἐνέργειαν. εἰ μὴ γὰρ δυνάμεις τις σύμφυτος ἐκάστῳ τῶν ὁργάνων ὑπὸ τῆς φύσεως εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δοθείη, διαρκεῖν οὐ δύνησεται τὰ ζῶα, μὴ ὅτι τοσοῦτον ἀριθμὸν ἔτων ἀλλ' οὐδ' ἡμερῶν ὀλι-
10 γίστων· ἀνεπιτρόπευτα γὰρ ἑάσαντες αὐτὰ καὶ τέχνης καὶ προνοίας ἔρημα μόναις ταῖς τῶν ὕλων οἰακίζόμενα ῥοπαῖς, οὐδαμοῦ δυνάμεως οὐδεμιᾶς τῆς μὲν ἐλκούσης τὸ προσήκον ἑαυτῇ, τῆς δ' ἀπωθούσης τὸ ἀλλότριον, τῆς δ' ἀλλοιούσης τε καὶ προσφνούσης τὸ θρέψον, οὐκ
15 οἶδ' ὅπως οὐκ ἂν εἴημεν καταγέλαστοι περὶ τε τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν διαλεγόμενοι καὶ πολὺ μᾶλλον ἔτι περὶ τῶν ψυχικῶν καὶ || συμπάσης γε τῆς ζωῆς. οὐδὲ 81 γὰρ ζῆν οὐδὲ διαμένειν οὐδὲν τῶν ζώων οὐδ' εἰς ἐλάχιστον χρόνον ἔσται δυνατόν, εἰ τοσαῦτα κεκτημένον
20 ἐν ἑαυτῷ μόρια καὶ οὕτω διαφέροντα μὴτ' ἐλκτικῇ τῶν οἰκείων χρήσεται δυνάμει μὴτ' ἀποκριτικῇ τῶν ἀλλοτρίων μὴτ' ἀλλοιωτικῇ τῶν θρεψόντων. καὶ μὴν εἰ ταύτας ἔχοιμεν, οὐδὲν ἔτι πόρων μικρῶν ἢ μεγάλων ἐξ ὑποθέσεως ἀναποδείκτου λαμβανομένων εἰς οὖρον
25 καὶ χολῆς διάκρισιν δεόμεθα καὶ τινος ἐπικαίρου θέσεως, ἐν ᾧ μόνῳ σωφρονεῖν ἔοικεν ὁ Ἐρασίστρατος ἅπαντα καλῶς τεθῆναι τε καὶ διαπρασθῆναι τὰ μόρια

1. *τοσοῦτον L τὸ τούτον M τοσοῦτον O || 2. καταβάλλοντας L¹O || 5. μακρὸς ἔστιν M || τῶν πόρων O || 9. ἔτων ἀριθμὸν O || 11. post μόναις add. δὲ O || 15. ἡμεν L || 21. χρήσεται ante τῶν οἰκείων colloc. LM || 23. ἦ] καὶ LM

τοῦ σώματος ὑπὸ τῆς φύσεως οἰόμενος. ἀλλ' εἰ παρα-
 κολουθήσειεν ἑαυτῷ φύσιν ὀνομάζοντι τεχνικὴν, εὐθὺς
 μὲν ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα καλῶς διαπλάσασάν τε καὶ δια-
 θεῖσαν τοῦ ζώου τὰ μέρη, μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἐν-
 ἐργειαν, ὥς οὐδὲν ἔλειπεν, ἔτι προαγαγοῦσαν εἰς φῶς 5
 αὐτὸ σὺν τισὶ δυνάμεσιν, ὧν ἄνευ ζῆν οὐκ ἡδύνατο,
 καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ βραχὺ προσανυξήσασαν ἄχρι τοῦ
 πρέποντος μεγέθους, οὐκ οἶδα πῶς ὑπομένει πόρων
 82 σμικρότησιν ἢ μεγέθεσιν ἢ τισὶν ἄλλαις οὕτω ληρώ-
 δεσιν ὑποθέσει φυσικὰς ἐνεργείας ἐπιτρέπειν. ἡ γὰρ 10
 διαπλάττουσα τὰ μέρη φύσις ἐκείνη καὶ κατὰ βραχὺ
 προσανύξουσα πάντως δῆπου δι' ὅλων αὐτῶν ἐκτέταται·
 καὶ γὰρ ὅλα δι' ὅλων οὐκ ἔξωθεν μόνον αὐτὰ δια-
 πλάττει τε καὶ τρέφει καὶ προσανύξει. Πραξιτέλης μὲν
 γὰρ ἢ Φειδίας ἢ τις ἄλλος ἀγαλματοποιὸς ἔξωθεν 15
 μόνον ἐκόσμου τὰς ὕλας, καθὰ καὶ ψαύειν αὐτῶν
 ἡδύναντο, τὸ βάθος δ' ἀκόσμητον καὶ ἀργὸν καὶ ἄτεχ-
 νον καὶ ἀπρονόητον ἀπέλιπον, ὥς ἂν μὴ δυνάμενοι
 κατελθεῖν εἰς αὐτὸ καὶ καταδύνασθαι καὶ θιγεῖν ἀπάντων
 τῆς ὕλης τῶν μερῶν. ἡ φύσις δ' οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὸ 20
 μὲν ὅσπου μέρος ἅπαν ὅσπου ἀποτελεῖ, τὸ δὲ σαρκὸς
 σάρκα, τὸ δὲ πιμελὴς πιμελὴν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον·
 οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ἄψανστον αὐτῇ μέρος οὐδ' ἀνεξέργα-
 στον οὐδ' ἀκόσμητον. ἀλλὰ τὸν μὲν κηρὸν ὁ Φειδίας
 οὐκ ἡδύνατο ποιεῖν ἐλέφαντα καὶ χρυσόν, ἀλλ' οὐδὲ 25
 τὸν χρυσὸν κηρὸν· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν μένον, οἷον
 ἦν ἐξ ἀρχῆς, ἔξωθεν μόνον ἡμφιεσμένον εἶδος τι καὶ

1. τοῦ τοιοῦτου σώματος L || 3. post. διαθεῖσαν add. εὐρή-
 σει M || 5. ἔλειπεν L || 6. αὐτὰ L || 7. μέχρι A || 8. πρέποντος]
 παντός L || ὑπομένει M || 9. μικρότησιν L || 12. δι'] καὶ δι' M ||
 14. τε om. LO || 15. ἄλλος om. LO || 19. θιγεῖν] ἐφάπτεσθαι M

σχῆμα τεχνικόν, ἄγαλμα τέλειον ἥ γέρονεν. ἡ φύσις δ' 83
οὐδεμιᾶς ἔτι φυλάττει τῶν ὑλῶν τὴν ἀρχαίαν ιδέαν·
αἷμα γὰρ ἂν ἦν οὕτως ἅπαντα τοῦ ζώου τὰ μόρια,
τὸ παρὰ τῆς κνούσης ἐπιρρέον τῷ σπέρματι, δίκην
5 κηροῦ τινος ὕλη μία καὶ μονοειδὴς ὑποβεβλημένη τῷ
τεχνίτῃ. γίγνεται δ' ἐξ αὐτῆς οὐδὲν τῶν τοῦ ζώου
μορίων οὔτ' ἐρυθρόν οὔτως οὔθ' ὑγρόν. ὅστον γὰρ
καὶ ἀρτηρία καὶ φλέψ καὶ νεῦρον καὶ χόνδρος καὶ
πιμελὴ καὶ ἀδὴν καὶ ὑμὴν καὶ μυελὸς ἄναιμα μὲν, ἐξ
10 αἵματος δὲ γέρονε. τίνος [δ'] ἀλλοιώσαντος [αὐτὸ]
καὶ τίνος πῆξαντος καὶ τίνος διαπλάσαντος ἐδεόμην
ἂν μοι τὸν Ἑρασίστρατον αὐτὸν ἀποκρίνασθαι. πάν-
τως γὰρ ἂν εἶπεν ἦτοι τὴν φύσιν ἢ τὸ σπέρμα, τανύ-
τον μὲν λέγων καθ' ἐκάτερον, διαφόροις δ' ἐπινοίαις
15 ἐρμηνεύων· ὃ γὰρ ἦν πρότερον σπέρμα, τοῦθ', ὅταν
ἄρξηται φύειν τε καὶ διαπλάττειν τὸ ζῶον, φύσις τις
γίγνεται. καθάπερ γὰρ ὁ Φειδίας εἶχε μὲν τὰς δυνά-
μεις τῆς τέχνης καὶ πρὶν ψάφειν τῆς ὕλης, ἐνήργει
δ' αὐταῖς περὶ τὴν ὕλην — ἅπαντα γὰρ δυνάμεις ἀργεῖ
20 ἀποροῦσα τῆς οἰκείας ὕλης —, οὕτω καὶ τὸ σπέρμα
τὰς μὲν ἥ δυνάμεις οἰκοθεν ἐκέκτητο, τὰς δ' ἐνεργείας 84
οὐκ ἐκ τῆς ὕλης ἔλαβεν, ἀλλὰ περὶ τὴν ὕλην ἐπεδεί-
ξατο. καὶ μὴν εἰ πολλῶ μὲν ἐπικλύζοιτο τῷ αἵματι
τὸ σπέρμα, διαφθείροιτ' ἂν· εἰ δ' ὅλως ἀποροίη παντά-
25 πασιν ἀργοῦν, οὐκ ἂν γένοιτο φύσις. ἔν' οὖν μήτε

3. οὕτως om. L || τὰ τοῦ ζώου μόρια L || 5. ὕλη μία καὶ
μονοειδὴς ὑποβεβλημένη L ὕλης μιᾶς κ. μονοειδοῦς ὑποβεβλη-
μένης MO || 7. γὰρ] γοῦν K || 8. καὶ χόνδρος post γὰρ colloc. O ||
10. verba τίνος ἀλλοιώσαντος — τὴν ὕλην ἐπεδείξατο excerpse.
Orib. XXII 1 § 8—10 || δ' om. LM || αὐτὸ post πῆξαντος colloc.
O om. T || 14. ἐκάτερον OL² ἕτερον ML¹ || 16. τις om. Orib. ||
19. δ' αὖ ἐν αὐταῖς O || 22. ἔλαβεν] ἔμαθεν LO || 24. ἀποροίη LM ||
25. γένοιτο L γίγνοιτο MO

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

11

φθείρηται καὶ γίνηται φύσις ἀντὶ σπέρματος, ὀλίγον ἐπιρροεῖν ἀναγκαῖον αὐτῷ τοῦ αἵματος, μᾶλλον δ' οὐκ ὀλίγον λέγειν χρή, ἀλλὰ σύμμετρον τῷ πλήθει τοῦ σπέρματος. τίς οὖν ὁ μετρώων αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῆς ἐπιρροῆς; τίς ὁ κωλύων ἵναί πλεον; τίς ὁ προτρέπων, 5 ἢ ἐνδεέστερον μὴ εἶη; τίνα ζητήσομεν ἐνταῦθα τρίτον ἐπιστάτην τοῦ ζῶον τῆς γενέσεως, ὃς χορηγήσει τῷ σπέρματι τὸ σύμμετρον αἷμα; τί ἂν εἶπεν Ἑρασίστρατος, εἰ ζῶν ταῦτ' ἠρωτήθη; τὸ σπέρμα αὐτὸ δηλονότι τοῦτο γὰρ ἐστὶν ὁ τεχνίτης ὁ ἀναλογῶν τῷ Φειδίᾳ, 10 τὸ δ' αἷμα τῷ κηρῷ προσέοικεν. οὐκ οὐκ πρὸς τὸν κηρὸν αὐτὸν ἑαυτῷ τὸ μέτρον ἐξευρίσκειν, ἀλλὰ τὸν Φειδίαν. ἔλξει δὴ τοσοῦτον αἵματος ὁ τεχνίτης εἰς 85 ἑαυτόν, ὅπου οὐκ οὐδεὶς δεῖται. ἀλλ' ἐνταῦθα χρή προσέχειν ἤδη τὸν νοῦν καὶ σκοπεῖν, μή πως λάθωμεν τῷ σπέρ- 15 ματι λογισμόν τινα καὶ νοῦν χαρισάμενοι· οὕτω γὰρ ἂν οὔτε σπέρμα ποιήσαιμεν οὔτε φύσιν ἀλλ' ἤδη ζῶον αὐτό. καὶ μὴν εἰ φυλάξομεν ἀμφοτέρω, τὴν θ' ὀλκὴν τοῦ συμμέτρου καὶ τὸ χωρὶς λογισμοῦ, δύναμιν τινα, καθάπερ ἡ λίθος ἐλκτικὴν εἶχε τοῦ σιδήρου, καὶ τῷ 20 σπέρματι φήσομεν ὑπάρχειν αἵματος ἐπισπαστικὴν. ἠναγκάσθημεν οὖν πάλιν κἀνταῦθα, καθάπερ ἤδη πολλάκις ἐμπροσθεν, ἐλκτικὴν τινα δύναμιν ὁμολογῆσαι κατὰ τὸ σπέρμα. τί δ' ἦν τὸ σπέρμα; ἡ ἀρχή

1. διαφθείρηται M || γίνηται L γένηται O || 2. δ' οὐδ' O || 3. post ὀλίγον add. αὐτὸ O om. LM || χρή λέγειν O || 5. τίς οὖν ὁ κ. L || τίς οὖν ὁ πρ. L || 6. μὴ add. L² s. l. || εἶη M εἶη LO || 7. τὸ σύμμετρον αἷμα τῷ σπέρματι O || 10. ὁ ante ἀναλογῶν om. M || 11. πρὸς τὸν κηρὸν αὐτὸν ἑαυτῷ τὸ μέτρον ἐξευρίσκειν O || 13. δὴ L δὲ MO cf. Orib. XXII 1, 10 || τοσοῦτον αἵματος LM αἷμα τοσοῦτον O || 14. χρή om. M post ἤδη colloc. L¹ || 15. πως] πη M || 17. οὔτε] οὐδὲ bis LM || 19. τὸ om. A || 20. ἔχειν M || 21. ἐνυπάρχειν O || post ἐπισπαστικὴν add. τε καὶ ἐλκτικὴν L

τοῦ ξφού δηλονότι ἡ δραστική· ἡ γὰρ ὕλική τὸ κατα-
 μνήνιον ἐστίν. εἴτ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς πρώτη ταύτη τῇ
 δυνάμει χρωμένης, ἵνα γένηται τῶν ὑπ' αὐτῆς τι δε-
 5 δημιουργημένων, ἄμοιον εἶναι τῆς οἰκείας δυνάμεως
 οὐκ ἐνδέχεται. πῶς οὖν Ἑρασίστρατος αὐτὴν οὐκ
 οἶδεν, εἰ δὴ πρώτη μὲν αὕτη τοῦ σπέρματος ἐνέργεια
 τὸ σύμμετρον αἵματος ἐπισπᾶσθαι πρὸς ἑαυτό; σύμ-
 10 μετρον δ' ἂν εἴη τὸ λεπτόν οὕτω καὶ ἀτμῶδες, ὥστ'
 εὐθὺς εἰς πᾶν μόριον ἐλκόμενον τοῦ σπέρματος δροσο-
 15 ειδῶς μηδαμοῦ τὴν ἑαυτοῦ παρεμφαίνειν ἰδέαν. οὕτω 86
 γὰρ αὐτοῦ καὶ κρατήσῃ δαδίως τὸ σπέρμα καὶ ταχέως
 ἐξομοιώσῃ καὶ τροφήν ἑαυτῷ ποιήσεται κἄπειτ' οἶμαι
 δεύτερον ἐπισπᾶσεται καὶ τρίτον, ὥς ὄγκον ἑαυτῷ καὶ
 πληθὺς ἀξιόλογον ἐργάσασθαι τραφέντι. καὶ μὴν ἤδη
 15 καὶ ἡ ἀλλοιωτική δύναμις ἐξεύρεται μὴδ' αὐτὴ πρὸς
 Ἑρασιστράτου γεγραμμένη. τρίτη δ' ἂν ἡ διαπλαστική
 φανείη, καθ' ἣν πρῶτον μὲν οἶον ἐπίπαρόν τινα λε-
 πτόν ὑμένα περιτίθῃσιν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα, τὸν ὕφ'
 Ἱπποκράτους ἐπὶ τῆς ἐκταίας γονῆς, ἣν ἐκπεσεῖν ἔλεγε
 20 τῆς μουσουροῦ, τῷ τῶν ὠδῶν εἰκασθέντα χιτῶνι·
 μετὰ δὲ τοῦτον ἤδη καὶ τᾶλλ', ὅσα πρὸς ἐκείνου λέγε-
 ται διὰ τοῦ περὶ φύσιος παιδίου συγγράμματος. ἀλλ'
 εἰ τῶν διαπλασθέντων ἕκαστον οὕτω μένειε σμικρόν,
 ὥς ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο, τί ἂν εἴη πλέον; ἀυξάνεσθαι

1. δηλονότι om. O || γὰρ T μὲν γὰρ LM γὰρ δὴ O || 3. post
 ἵνα add. φύσις LM φύσει T || 4. ἔσται L¹T εἶναι L² || οἰκείας
 ὁμοίας LM ἰδίας T || 7. τὸ om. LO || τὸ σύμμετρον δ' ἂν LT ||
 8. οὕτω om. LT || 11. γὰρ ἂν C ἂν del. K || κρατήσῃ C || 12. ἐξ-
 ομοιώσῃ C || ποιήσεται C || 13. ἐπισπᾶσεται C || ὥστ' M || 19. Ἱππο-
 κράτους κτλ.] Hipp. de nat. pueri 13 (t. VII 490 L.), cf. Gal.
 IV 525 sq. || 20. εἰκασθέντι MT || 22. φύσιος* φύσεως C || συγ-
 γράμματος L γράμματος MO || 23. μένῃ M

τοίνυν αὐτὰ χρή. πῶς οὖν ἀνέξηθήσεται; πάντα δια-
 τεινόμενα θ' ἕμα καὶ τρεφόμενα. καὶ μοι τῶν ἔμ-
 προσθεν εἰρημένων ἐπὶ τῆς κύστεως, ἣν οἱ παῖδες
 87 ἐμφυσῶντες ἔτριβον, ἀναμνησθεῖς μαθήσῃ μᾶλλον ἢ καὶ
 τῶν νῦν ῥηθησομένων. ἐννόησον γὰρ δὴ τὴν καρδίαν 5
 οὕτω μὲν μικρὰν εἶναι κατ' ἀρχάς, ὥς κέγχρου μηδὲν
 διαφέρειν ἢ, εἰ βούλει, κυάμου, καὶ ζήτησον, ὅπως ἂν
 ἄλλως αὕτη γένοιτο μεγάλη χωρὶς τοῦ πάντα διατεινο-
 μένην τρέφεσθαι δι' ὅλης ἐαυτῆς, ὥς ὀλίγῳ πρόσθεν
 9 εἰδείκνυτο τὸ σπέρμα τρεφόμενον. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτ' 10
 Ἐρασίστρατος οἶδεν ὁ τὴν τέχνην τῆς φύσεως ὑμῶν,
 ἀλλ' οὕτως ἀνέανεσθαι τὰ ζῶα νομίζει καθάπερ τινὰ
 κρησέραν ἢ σειρὰν ἢ σάκκον ἢ τάλαρον, ὧν ἐκάστῳ
 κατὰ τὸ πέρας ἐπιπλεκομένων ὁμοίων ἐτέρων τοῖς ἐξ
 ἀρχῆς αὐτὰ συντιθεῖσιν ἢ πρόσθεσις γίννεται. ἀλλὰ 15
 τοῦτό γ' οὐκ ἀνέξῃς ἐστὶν ἀλλὰ γένεσις, ὃ σφώτατε
 γίννεται γὰρ ὁ θύλακος ἔτι καὶ ὁ σάκκος καὶ θοιμά-
 τιον καὶ ἡ οἰκία καὶ τὸ πλοῖον καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον,
 ὅταν μὴδέπω τὸ προσήκον εἶδος, οὗ χάριν ὑπὸ τοῦ
 τεχνίτου δημιουργεῖται, συμπληρωμένον ᾗ. πότ' οὖν 20
 ἀνέανεται; ὅταν ἤδη τέλειος ᾖν ὁ τάλαρος, ὥς ἔχειν
 πυθμένα τέ τινα καὶ στόμα καὶ οἶον γαστέρα καὶ τὰ
 τούτων μεταξύ, μείζων ἅπασιν τούτοις γένηται. καὶ
 88 πῶς ἔσται τοῦτο; φήσει τις. πῶς δ' ἄλλως ἢ εἰ ζῶον
 ἐξαίφνης ἢ φυτὸν ὁ τάλαρος ἡμῖν γένοιτο; μόνων γὰρ 25
 τῶν ζώντων ἢ ἀνέξῃς. σὺ δ' ἴσως οἶει τὴν οἰκίαν

1. πάντως M || 3. ἐπὶ] περὶ L¹ || 5. νῦν εἰρησομένων O || γὰρ
 δὴ om. M || 6. μὲν om. O || 9. ἐαυτῆς L αὐτῆς MO || ὀλίγῳ
 πρόσθεν L ὀλίγον ἔμπροσθεν O ὀλίγον πρόσθεν M || 10. σῶμα L¹
 σπέρμα L² s. 1. || 13. κρησέραν L || 17. ἔτι om. O || θοιμάτιον M
 τὸ ἱμ. LO || 20. ἢ] ἔχῃ O || 22. τέ τινα καὶ L τε καὶ M τινὰ
 καὶ O || 26. τὴν οἰκοδ. οἰκ. O

οἰκοδομουμένην ἀνέσθαι καὶ τὸν τάλαρον πλεκόμε-
νον καὶ θοϊμάτιον ὑφαινόμενον. ἀλλ' οὐχ ὧδ' ἔχει·
τοῦ μὲν γὰρ ἤδη συμπληρωμένου κατὰ τὸ εἶδος ἢ
αὐξήσεις, τοῦ δ' ἔτι γιγνομένου ἢ εἰς τὸ εἶδος ὁδὸς
οὐκ αὐξήσεις ἀλλὰ γένεσις ὀνομάζεται· ἀνέσθαι μὲν
γὰρ τὸ ὄν, γίγνεται δὲ τὸ οὐκ ὄν.

Cap. IV. Καὶ ταῦτ' Ἐρασίστρατος οὐκ οἶδεν, ὃν
οὐδὲν λανθάνει, εἶπερ ὅλως ἀληθεύουσιν οἱ ἀπ' αὐτοῦ
φάσκοντες ὁμιληκέναι τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσό-
φοις αὐτόν. ἄχρι μὲν οὖν τοῦ τὴν φύσιν ὑμνεῖν ὡς
τεχνικὴν κἀγὼ γνωρίζω τὰ τοῦ περιπάτου δόγματα,
τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν οὐδ' ἐγγύς. εἰ γὰρ τις ὁμιλήσειε
τοῖς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου γράμμασι, τῆς
Ἱπποκράτους ἂν αὐτὰ δόξειε φυσιολογίας ὑπομνήματα
συγκεῖσθαι, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἢ καὶ τὸ ξηρὸν
καὶ τὸ ὑγρὸν εἰς ἄλληλα δρῶντα καὶ πάσχοντα καὶ
τούτων αὐτῶν δραστηκώτατον μὲν τὸ θερμὸν, δεύτερον
δὲ τῇ δυνάμει τὸ ψυχρὸν Ἱπποκράτους ταῦτα σύμ-
παντα πρώτου, δευτέρου δ' Ἀριστοτέλους εἰπόντος.
τρέφεσθαι δὲ δι' ὅλων αὐτῶν τὰ τρεφόμενα καὶ κεράν-
νυσθαι δι' ὅλων τὰ κεραννύμενα καὶ ἀλλοιοῦσθαι δι'
ὅλων τὰ ἀλλοιούμενα, καὶ ταῦθ' Ἱπποκράτειά θ' ἔμα
καὶ Ἀριστοτέλεια. καὶ τὴν πέψιν ἀλλοίωσιν τιν' ὑπ-
άρχειν καὶ μεταβολὴν τοῦ τρέφοντος εἰς τὴν οἰκείαν
τοῦ τρεφομένου ποιότητα, τὴν δ' ἐξαιμάτωσιν ἀλλοί-

3. μὲν ante γὰρ add. O om. LM || 6. οὐκ LM μὴ O ||
13. τοῖς ἀριστοτελικοῖς ἢ καὶ θεοφραστικοῖς L || γράμμασι] δόγ-
μασι LM || 14. ἂν om. C add. K || 15. τό τε θερμὸν L || 17. μὲν
om. LM || 20. δὲ om. M del. L² || αὐτῶν* αὐτὰ L¹ αὐτῶν L² MO ||
κεράννυσθαι δι' ὅλων αὐτῶν M || 22. ὡσαύτως τὰ ἀλλ. L τε τὰ
αὐτῶν ἀλλ. M || 23. καὶ τὴν] τὴν γὰρ L

ωσιν εἶναι καὶ τὴν θρέψιν ὡσαύτως καὶ τὴν αὐξησιν
 ἐκ τῆς πάντη διατάσεως [τοῦ σώματος] καὶ θρέψεως
 γίνεσθαι, τὴν δ' ἀλλοίωσιν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ μάλιστα
 συντελεῖσθαι καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν πέψιν καὶ τὴν
 θρέψιν καὶ τὴν τῶν χυμῶν ἀπάντων γένεσιν, ἥδη δὲ 5
 καὶ τοῖς περιττώμασι τὰς ποιότητας ὑπὸ τῆς ἐμφύτου
 θερμοσίας ἐγγίγνεσθαι, ταῦτα σύμπαντα καὶ πρὸς τοῦ-
 τοις ἕτερα πολλὰ τὰ τε τῶν προειρημένων δυνάμεων
 90 καὶ τὰ || τῶν νοσημάτων τῆς γενέσεως καὶ τὰ τῶν
 ἰαμάτων τῆς εὐρέσεως Ἰπποκράτης μὲν πρῶτος ἀπάν- 10
 των ὧν ἴσμεν ὁρθῶς εἶπεν, Ἀριστοτέλης δὲ δεύτερος
 ὁρθῶς ἐξηγήσατο. καὶ μὴν εἰ ταῦτα σύμπαντα τοῖς ἐκ
 τοῦ περιπάτου δοκεῖ, καθάπερ οὖν δοκεῖ, μηδὲν δ'
 αὐτῶν ἀρέσκει τῷ Ἐρασιστράτῳ, τί ποτε βούλεται τοῖς
 Ἐρασιστρατείοις ἢ πρὸς τοὺς φιλοσόφους ἐκείνους τοῦ 15
 τῆς αἵρέσεως αὐτῶν ἡγεμόνος ὁμιλία; θαυμάζουσι μὲν
 γὰρ αὐτὸν ὡς θεὸν καὶ πάντ' ἀληθεύειν νομίζουσιν.
 εἰ δ' οὕτως ἔχει ταῦτα, πάμπαν δὴ πονεῖ τῆς ἀληθείας
 ἐσφάλλαι χρεὶ νομίζειν τοὺς ἐκ τοῦ περιπάτου φιλο-
 σόφους, οἷς μηδὲν ὧν Ἐρασιστρατος ὑπελάμβανεν 20
 ἀρέσκει. καὶ μὴν ὥσπερ τιν' εὐγένειαν αὐτῷ τῆς φυ-
 σιολογίας τὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας ἐκείνους συνουσίαν
 ἐκπορίζουσι. πάλιν οὖν ἀναστρέψωμεν τὸν λόγον ἐτέ-
 ρως ἢ ὡς ὀλίγω πρόσθεν ἐτύχομεν εἰπόντες. εἴπερ
 γὰρ οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου καλῶς ἐφυσιολόγησαν, οὐδὲν 25
 ἂν εἴη ληρωδέστερον Ἐρασιστράτου καὶ δίδωμι τοῖς

1. τὴν θρέψιν τε L || τὴν δὲ αὐξ. L || 2. τοῦ σώματος om.
 LM || 4. τὴν θρέψιν καὶ τὴν πέψιν O || 7. γίνεσθαι M || 12. post
 μὴν add. καὶ O || 13. οὖν om. L post οὖν add. καὶ M || 14. αὐ-
 τῶν L αὐτὸν MO || τῷ Ἐρασιστράτῳ L τὸν Ἐρασιστράτον MO ||
 15. post Ἐρασιστρατείοις add. ἐκείνοις L || 18. ἔχει LM ἔχει O ||
 τοῦτο M

Ἐρασιστρατείοις αὐτοῖς τὴν αἴρεσιν· ἣ γὰρ τὸν πρό-
 τερον λόγον ἢ τοῦτον ἥ προσήσονται. λέγει δ' ὁ μὲν 91
 πρότερος οὐδὲν ὁρθῶς ἐγνωκέναι περὶ φύσεως τοὺς
 περιπατητικούς, ὁ δὲ δεύτερος Ἐρασιστρατον. ἐμὸν
 5 μὲν οὖν ὑπομνήσαι τῶν δογμάτων τὴν μάχην, ἐκείνων
 δ' ἡ αἴρεσις. ἀλλ' οὐκ ἂν ἀποσταῖεν τοῦ θαυμάζειν
 Ἐρασιστρατον· οὐκοῦν σιωπάτωσαν περὶ τῶν ἐκ τοῦ
 περιπάτου φιλοσόφων. παμπόλλων γὰρ ὄντων δογμά-
 των φυσικῶν περὶ τε γένεσιν καὶ φθορὰν τῶν ζώων
 10 καὶ ὑγίειαν καὶ νόσους καὶ τὰς θεραπείας αὐτῶν ἐν
 μόνον εὑρεθήσεται ταῦτόν Ἐρασιστράτῳ κἀκείνοις τοῖς
 ἀνδράσι, τό τινας ἕνεκα πάντα ποιεῖν τὴν φύσιν καὶ
 μάτην μηδέν. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο μέχρι λόγου κοι-
 νόν, ἔργῳ δὲ μυριάκις Ἐρασιστράτος αὐτὸ διαφθείρει·
 15 μάτην μὲν γὰρ ὁ σπλὴν ἐγένετο, μάτην δὲ τὸ ἐπίπλοον,
 μάτην δ' αἱ εἰς τοὺς νεφροὺς ἀρτηρίαι καταφνόμεναι,
 σχεδὸν ἀπασῶν τῶν ἀπὸ τῆς μεγάλης ἀρτηρίας ἀπο-
 βλαστανουσῶν οὔσαι μέγισται, μάτην δ' ἄλλα μυρία
 κατὰ γε τὸν Ἐρασιστράτειον λόγον· ἅπερ εἰ μὲν οὐδ'
 20 ὅλως γιγνώσκει, βραχεῖ μαγείρου σοφώτερός ἐστιν ἐν
 ταῖς ἀνατομαῖς, εἰ δ' εἰδῶς οὐ λέγει τὴν χρεῖαν αὐ-
 τῶν, οἴεται ἥδη δηλονότι παραπλησίως τῷ σπληνὶ μάτην 92
 αὐτὰ γεγονέναι. καίτοι τί ταῦτ' ἐπεξέρχομαι τῆς περὶ
 χρείας μορίων πραγματείας ὄντα μελλούσης ἡμῖν ἰδίᾳ
 25 περαινέσθαι; πάλιν οὖν ἀναλάβωμεν τὸν αὐτὸν λόγον

2. προσήσονται L προσοίσονται M προστήσονται O || 3. πρό-
 τερος LM πρῶτος O || ὁρθὸν LM || 6. τοῦ θαυμάζειν M τοῦ μὴ
 θ. L O || 7. τὸν Ἐρασιστρατον O || σιωπησάτωσαν O || περὶ om. L ||
 9. γένεσιν L γενέσεως MO || φθορὰν L φθορὰς MO || 10. ὑγίειαν L
 ὑγιείας MO || νόσους L νόσον MO || τὰς θερ. LM || 15. μὲν om. O ||
 16. δ' αἱ] δὲ M || 17. βλαστανουσῶν O || 19. Ἐρασιστράτου M ||
 20. βραχεῖ L βραχὺ MO || σοφώτατος C || 24. ὄντα πραγμ. O

εἰπόντες τέ τι βραχὺ πρὸς τοὺς Ἑρασιστρατεῖους ἐτι
 τῶν ἐφεξῆς ἐχόμεθα. δοκοῦσι γάρ μοι μηδὲν ἀνεγνω-
 κέναι τῶν Ἀριστοτέλους οὗτοι συγγραμμάτων, ἀλλ'
 ἄλλων ἀκούοντες, ὥς δεινὸς ἦν περὶ φύσιν ὁ ἄνθρω-
 πος καὶ ὥς οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς κατ' ἴχνη τῆς ἐκείνου 5
 φυσιολογίας βαδίζουσιν, εἴθ' εὐρόντες ἐν τι τῶν περι-
 φερομένων δογμάτων κοινὸν αὐτῷ πρὸς Ἑρασίστρατον
 ἀναπλάσαι τινὰ συνουσίαν αὐτοῦ πρὸς ἐκείνους τοὺς
 ἄνδρας. ἀλλ' ὅτι μὲν τῆς Ἀριστοτέλους φυσιολογίας
 οὐδὲν Ἑρασιστράτῳ μέτεστιν, ὁ κατάλογος τῶν προ- 10
 ειρημένων ἐνδείκνυται δογμάτων, ἃ πρῶτον μὲν Ἱππο-
 κράτους ἦν, δευτέρου δ' Ἀριστοτέλους, τρίτων δὲ τῶν
 Στωϊκῶν, ἐνὸς μόνου μετατιθεμένου τοῦ τὰς ποιότητας
 εἶναι σώματα. τάχα δ' ἂν τῆς λογικῆς ἔνεκα θεωρίας
 ὁμιληκέναι φαῖεν τὸν Ἑρασίστρατον τοῖς ἐκ τοῦ περι- 15
 93 πάτου φιλοσόφοις οὐκ εἰδότες, ὥς ἐκεῖνοι μὲν ψευδεῖς
 καὶ ἀπεράντους οὐκ ἔγραψαν λόγους, τὰ δ' Ἑρασι-
 στράτεια βιβλία παμπόλλους ἔχει τοὺς τοιούτους. τάχ'
 ἂν οὖν ἤδη τις θαυμάζοι καὶ διαποροίη, τί παθὼν ὁ
 Ἑρασίστρατος εἰς τοσοῦτον τῶν Ἱπποκράτους δογμά- 20
 των ἀπετράπετο καὶ διὰ τί τῶν ἐν ἡπατι πόρων τῶν
 χοληδόχων, ἅλις γὰρ ἤδη νεφρῶν, ἀφελόμενος τὴν
 ἐλκτικὴν δύναμιν ἐπικαίρον αἰτιᾶται θέσειν καὶ στομά-
 των στενότητα καὶ χώραν τινὰ κοινήν, εἰς ἣν παρ-
 άγουσι μὲν αἱ ἀπὸ τῶν πυλῶν τὸ ἀκάθαρτον αἷμα, 25

1. τε om. LM τι om. O || 3. ἀριστοτελικῶν L || 5. τῆς ante
 στοᾶς om. L || 6. post φυσιολογίας add. τε καὶ διδασκαλίας L ||
 post ἐν τι add. καὶ τὸ τυχόν L || 8. αὐτοῦ LM αὐτῷ O || 9. post
 φυσιολογίας add. iterum τε καὶ διδασκαλίας L || 10. μετῆν L ||
 13. μετατιθεμένον L' μετατεθεμένον (sic) L² μεταθεμένον O ||
 17. Ἑρασιστράτου M || 20. τοῦ Ἱπποκράτους omisso δογμάτων
 vocabulo L || ἀπετράπετο δογμ. M || 24. κενὴν M

μεταλαμβάνουσι δὲ πρότεροι μὲν οἱ πόροι τὴν χολήν,
δεύτεραι δ' αἱ ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς τὸ καθαρόν
αἷμα. πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν ἂν βλαβῆναι τὴν ὀλκήν
εἰπὼν ἄλλων μυρίων ἐμελλεν ἀμφισβητουμένων ἀπαλ-
5 λᾶξασθαι λόγων.

Cap. V. Ὡς νῦν γε πόλεμος οὐ σμικρὸς ἐστὶ τοῖς
Ἑρασιστρατείοις οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους μόνον ἀλλὰ καὶ
πρὸς ἀλλήλους, οὐκ ἔχουσιν, ὅπως ἐξηγήσονται τὴν ἐκ
τοῦ πρώτου τῶν καθόλου λόγων λέξιν, ἐν ᾗ φησιν·
10 'εἰς τὸ ἢ αὐτὸ δ' ἀνεστομωμένων ἐτέρων δύο ἀγγείων 94
τῶν τ' ἐπὶ τὴν χοληδόχον τεινόντων καὶ τῶν ἐπὶ τὴν
κοίλην φλέβα συμβαίνει τῆς ἀναφερομένης ἐκ τῆς κοι-
λίας τροφῆς τὰ ἐναρμόζοντα ἑκατέροις τῶν στομάτων
εἰς ἑκάτερα τῶν ἀγγείων μεταλαμβάνεσθαι καὶ τὰ μὲν
15 ἐπὶ τὴν χοληδόχον φέρεσθαι, τὰ δ' ἐπὶ τὴν κοίλην
φλέβα περαιοῦσθαι'. τὸ γὰρ 'εἰς τὸ αὐτὸ ἀνεστομω-
μένων', ὃ κατ' ἀρχὰς τῆς λέξεως γέγραπται, τί ποτε
χρὴ νοῆσαι, χαλεπὸν εἰπεῖν. ἦτοι γὰρ οὕτως εἰς ταύ-
τόν, ὥστε τῷ τῆς ἐν τοῖς σιμοῖς φλεβὸς πέρατι συν-
20 ἄπτειν δύο ἕτερα πέρατα, τό τ' ἐν τοῖς κυρτοῖς καὶ τὸ
τοῦ χοληδόχου πόρου, ἢ, εἰ μὴ οὕτω, χώραν τινὰ κοι-
νήν ἐπινοῆσαι χρὴ τῶν τριῶν ἀγγείων οἷον δεξαμενὴν
τινα, πληρουμένην μὲν ὑπὸ τῆς κάτω φλεβός, ἐκκενου-
μένην δ' εἰς τε τοὺς χοληδόχους πόρους καὶ τὰς τῆς
25 κοίλης ἀποσχίδας· καθ' ἑκατέραν δὲ τῶν ἐξηγήσεων
ἔτοπα πολλά, περὶ ὧν εἰ πάντων λέγοιμι, λάθοιμ' ἂν

1. πρότερον M || 2. δεύτερον M δεύτεροι L || 4. ἀπαλλάξε-
σθαι* ἀπαλλάξασθαι C || 7. μόνον LM μόνους O || 8. πῶς ἐξηγή-
σονται M || 10. ἐτέρων om. L || 11. χολήν L¹ χοληδόχον L² ||
16. ἀνεστομωμένων O -μένων LM || 22. post ἀγγείων add. ἄλλην
O || 26. ἀμύπολλα M || πάντων LM πάντα O

ἐμαυτὸν ἐξηγήσεις Ἑρασιστράτου γράφων, οὐχ, ὅπερ
 ἐξ ἀρχῆς προϋθέμην, περαίνων. κοινὸν δ' ἀμφοτέραις
 95 ταῖς ἐξηγήσεσιν ἄτοπον τὸ μὴ || καθαίρεσθαι πᾶν τὸ
 αἷμα. χρὴ γὰρ ὥς εἰς ἡθμὸν τινα τὸ χοληδόχον ἀγ-
 γεῖον ἐμπίπτειν αὐτό, οὐ παρέρχεσθαι καὶ παραρρεῖν
 ὡκέως εἰς τὸ μείζον στόμα τῇ θύμῃ τῆς ἀναδόσεως
 φερόμενον. ἄρ' οὖν ἐν τούτοις μόνον ἀπορίαις ἀφύ-
 κτοις ὁ Ἑρασιστράτου λόγος ἐνέχεται μὴ βουληθέντος
 χρησασθαι ταῖς ἐλκτικαῖς δυνάμεσιν εἰς μηδέν, ἢ
 σφοδρότατα μὲν ἐν τούτοις καὶ σαφῶς οὕτως, ὥς ἂν 10
 μηδὲ παῖδα λαθεῖν;

Cap. VI. Εἰ δ' ἐπισκοποῖτό τις ἐπιμελῶς, οὐδ' ὁ
 περὶ θρόψεως αὐτοῦ λόγος, ὃν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν
 καθόλου λόγων διεξέρχεται, τὰς αὐτὰς ἀπορίας ἐκ-
 φεύγει. τῇ γὰρ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία συγ- 15
 χωρηθέντος ἐνὸς λήμματος, ὥς πρόσθεν ἐδείκνυμεν,
 ἐπέραινε τι περὶ φλεβῶν μόνων καὶ τοῦ κατ' αὐτὰς
 αἵματος. ἐκρέοντος γὰρ τινος κατὰ τὰ στόματ' αὐτῶν
 καὶ διαφορουμένου καὶ μήτ' ἀθρόως τόπου κενοῦ δυ-
 ναμένον γενέσθαι μήτε τῶν φλεβῶν συμπεσεῖν, τοῦτο 20
 γὰρ ἦν τὸ παραλειπόμενον, ἀναγκαῖον ἦν ἔπεσθαι τὸ
 96 συνεχὲς ἀναπληροῦν τοῦ κενουμένου τὴν βᾶσιν. αἱ
 μὲν δὴ φλέβες ἡμῖν οὕτω θρέψονται τοῦ περιεχομένου
 κατ' αὐτὰς αἵματος ἀπολαύουσαι· τὰ δὲ νεῦρα πῶς;
 οὐ γὰρ δὴ κἂν τούτοις ἐστὶν αἷμα. πρόχειρον μὲν γὰρ 25
 ἦν εἰπεῖν, ἔλκοντα παρὰ τῶν φλεβῶν· ἀλλ' οὐ βούλε-

1. ἐμαυτὸν] ἐαυτὸν L || 3. τὸ πᾶν αἷμα O || 4. χρὴν O² in
 marg. || τὸ om. O || 7. μόνον LM μόνοις O || 8. βουλομένου O ||
 14. ἐξέρχεται L || 17. μόνον A om. O || 19. ἀθρόως* ἀθρόον L
 ἀθρόον MO || κενοῦ τόπου M || 23. ἡμῖν om. L || περιεχυμένου L¹
 corr. L² || 24. δηλαδὴ add. ante πῶς L || 26. ἦν] ἡμῖν O ἦν ἡμῖν
 sed ἡμῖν del. L || βούλονται L

ται. τί ποτ' οὖν κἀνταῦθα ἐπιτεχνᾶται; φλέβας ἔχειν
 ἐν ἑαυτῷ καὶ ἀρτηρίας τὸ νεῦρον ὥσπερ τινὰ σειρὰν
 ἐκ τριῶν ἱμάτων διαφερόντων τῇ φύσει πεπλεγμένην.
 φήθη γὰρ ἐκ ταύτης τῆς ὑποθέσεως ἐκφεύξεσθαι τῷ
 5 λόγῳ τὴν ὁλκήν· οὐ γὰρ ἂν ἔτι δεήσεσθαι τὸ νεῦρον
 ἐν ἑαυτῷ περιέχον αἵματος ἀγγεῖον ἐπιρρύτου τινὸς
 ἔξωθεν ἐκ τῆς παρακειμένης φλεβὸς τῆς ἀληθινῆς αἵ-
 ματος ἐτέρου, ἀλλ' ἱκανὸν αὐτῷ πρὸς τὴν θρέψιν
 10 ἔσεσθαι τὸ κατεψευσμένον ἀγγεῖον ἐκεῖνο τὸ λόγῳ θεω-
 ρητόν. ἀλλὰ κἀνταῦθα πάλιν αὐτὸν ὁμοίᾳ τις ἀπορία
 διεδέξατο. τουτί γὰρ τὸ σμικρὸν ἀγγεῖον ἑαυτὸ μὲν θρέ-
 ψει, τὸ παρακείμενον μέντοι νεῦρον ἐκεῖνο τὸ ἀπλοῦν
 ἢ τὴν ἀρτηρίαν οὐχ οἷόν τ' ἔσται τρέφειν ἄνευ τοῦ
 σύμφυτον τιν' ὑπάρχειν αὐτοῖς ὁλκήν τῆς τροφῆς. ||
 15 τῇ μὲν γὰρ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίᾳ πῶς ἂν 97
 ἔτι δύναιτο τὴν τροφήν ἐπισπᾶσθαι τὸ ἀπλοῦν νεῦρον,
 ὥσπερ αἱ φλέβες αἱ σύνθετοι; κοιλότης μὲν γὰρ τίς
 ἔστιν ἐν αὐτῷ κατ' αὐτόν, ἀλλ' οὐχ αἵματος αὕτη γ'
 ἀλλὰ πνεύματος ψυχικοῦ μεστή. δεόμεθα δ' ἡμεῖς οὐκ
 20 εἰς τὴν κοιλότητα ταύτην εἰσάγειν τῷ λόγῳ τὴν τρο-
 φὴν ἀλλ' εἰς τὸ περιέχον αὐτὴν ἀγγεῖον, εἴτ' οὖν
 τρέφεσθαι μόνον εἴτε καὶ αὔξεσθαι δέοιτο. πῶς οὖν
 εἰσάξομεν; οὕτω γὰρ ἔστι σμικρὸν ἐκεῖνο τὸ ἀπλοῦν
 ἀγγεῖον καὶ μέντοι καὶ τῶν ἄλλων ἐκότερον, ὥστ', εἰ
 25 τῇ λεπτοτάτῃ βελόνῃ νύξειάς τι μέρος, ἅμα διαιρήσεις
 τὰ τρία. τόπος οὖν αἰσθητὸς ἀθρόως κενὸς οὐκ ἂν

3. πεπλεγμένον C corr. K || 5. δεηθήσεσθαι M || 9. ἐκεῖνο
 ἀγγεῖον L || τὸ LM τῷ O || 12. μέντοι LM δὲ O || τὸ ἀπλοῦν
 ἐκεῖνο M || 14. ἐμφυτον L || 16. ἐπισπᾶσθαι LM ἐπισπάσασθαι O ||
 23. σμικρὸν M μικρὸν LO || τὸ ἀγγεῖον τὸ ἀπλοῦν L || 26. ἀθρό-
 ως LM ἀθρόος O

ποτ' ἐν αὐτῷ γένοιτο· λόγῳ δὲ θεωρητὸς τόπος κενού-
 μενος οὐκ ἦν ἀναγκαστικὸς τῆς τοῦ συνεχοῦς ἀκολου-
 θίας. ἡβουλόμην δ' αὖ πάλιν μοι κἀνταῦθα τὸν Ἑρα-
 σίστρατον αὐτὸν ἀποκρίνασθαι περὶ τοῦ στοιχειώδους
 ἐκείνου νεύρου τοῦ σμικροῦ, πότερον ἐν τι καὶ συνεχὲς 5
 ἀκριβῶς ἐστὶν ἢ ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν σωμάτων, ὧν
 Ἐπίκουρος καὶ Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος ὑπέθεντο,
 98 σὺνγείται. καὶ γὰρ καὶ περὶ τούτου τοὺς Ἑρασιστρα-
 τεῖους ὁρῶ διαφερομένους. οἱ μὲν γὰρ ἐν τι καὶ
 συνεχὲς αὐτὸ νομίζουσιν ἢ οὐκ ἂν ἀπλοῦν εἰρησθαι 10
 πρὸς αὐτοῦ φασι· τινὲς δὲ καὶ τοῦτο διαλύειν εἰς
 ἕτερα στοιχειώδη τολμῶσιν. ἀλλ' εἰ μὲν ἐν τι καὶ
 συνεχὲς ἐστὶ, τὸ κενούμενον ἐξ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἄδη-
 λον ὑπὸ τῶν ἱατρῶν ὀνομαζομένην διαπνοὴν οὐδεμίαν
 ἐν ἑαυτῷ καταλείψει χώραν κενήν. οὕτω γὰρ οὐχ ἐν 15
 ἀλλὰ πολλὰ γενήσεται, διειργόμενα δήπου ταῖς κεναῖς
 χώραις. εἰ δ' ἐκ πολλῶν σὺνγείται, τῇ κηπαίᾳ κατὰ
 τὴν παροιμίαν πρὸς Ἀσκληπιάδην ἀπεχωρήσαμεν ἄν-
 αρμά τινα στοιχεῖα τιθέμενοι. πάλιν οὖν ἄτεχνος ἡμῖν
 ἢ φύσις λεγέσθω· τοῖς γὰρ τοιούτοις στοιχείοις ἐξ ἀνάγκης 20
 κης τοῦθ' ἔπεται. διὸ δὴ μοι καὶ δοκοῦσιν ἀμαθῶς
 πάνυ τὴν εἰς τὰ τοιαῦτα στοιχεῖα τῶν ἀπλῶν ἀγγείων
 εἰσάγειν διάλυσιν ἐνιοι τῶν Ἑρασιστρατείων. ἐμοὶ
 γοῦν οὐδὲν διαφέρει. καθ' ἑκατέρους γὰρ ἄτοπος ὁ
 τῆς θρόψεως ἔσται λόγος, ἐκείνοις τοῖς ἀπλοῖς ἀγγείοις 25
 99 τοῖς σμικροῖς τοῖς συντιθεῖσι τὰ μεγάλα || τε καὶ αἰ-

3. ἐβουλόμην O || 4. ἀποκρίνασθαι] ἀποφύνασθαι M || 6. ἐστὶν
 ἀκριβῶς O || σμικρῶν M μικρῶν LO || 7. ὑπέθεντο* ὑπετίθετο P
 ὑπέθετο L ὑπετίθεντο MO || 8. καὶ post γὰρ om. L || 11. τοῦτο]
 τουτὶ ante τολμῶσιν colloc. L || 19. ἡμῖν ἄτεχνος L || 20. λεγέσθω
 C γενέσθω A || ἐξ ἀνάγκης στοιχείοις O || 21. μοι om. L ||
 24. ἐκότερα L || 25. ἔσται om. M || 26. μικροῖς LO

σθητὰ νεῦρα κατὰ μὲν τοὺς συνεχῇ φυλάττοντας αὐτὰ
 μὴ δυναμένης γενέσθαι τῆς πρὸς τὸ κενούμενον ἀκο-
 λουθίας, ὅτι μηδὲν ἐν τῷ συνεχεῖ γίνεται κενόν, καὶ
 ἀπορροή τι· συνέρχεται γὰρ πρὸς ἄλληλα τὰ καταλει-
 5 πόμενα μόρια, καθάπερ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὁρᾶται, καὶ
 πάλιν ἐν γίνεται πάντα τὴν χώραν τοῦ διαφορηθέν-
 τος αὐτὰ καταλαμβάνοντα· κατὰ δὲ τοὺς ἐτέρους, ὅτι
 τῶν στοιχείων ἐκείνων οὐδὲν δεῖται τῆς πρὸς τὸ κε-
 νούμενον ἀκολουθίας. ἐπὶ γὰρ τῶν αἰσθητῶν μόνων,
 10 οὐκ ἐπὶ τῶν λόγῳ θεωρητῶν ἔχει δύναμιν, ὥς αὐτὸς
 ὁ Ἑρασίστρατος ὁμολογεῖ διαρρηθῆναι, οὐ περὶ τοῦ τοι-
 ούτου κενοῦ φάσκων ἐκάστοτε ποιεῖσθαι τὸν λόγον,
 ὃ κατὰ βραχὺ παρέσπαρται τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ περὶ
 τοῦ σαφοῦς καὶ αἰσθητοῦ καὶ ἀθρόου καὶ μεγάλου καὶ
 15 ἐναργοῦς καὶ ὅπως ἂν ἄλλως ὀνομάξιν ἐθέλης. Ἑρα-
 σίστρατος μὲν γὰρ αὐτὸς αἰσθητὸν ἀθρόως οὐ φησι
 δύνασθαι γενέσθαι κενόν· ἐγὼ δ' ἐκ περιουσίας εὐ-
 πορήσας ὀνομάτων ταῦτ' ὀνομαζὼν ἐν γε τῷ νῦν προ-
 κειμένῳ λόγῳ δυναμένων καὶ τᾶλλα προσέθηκα.
 20 Κάλλιον οὖν μοι δοκεῖ καὶ ἡμᾶς τι συνεισεσενέγ- 100
 κασθαι τοῖς Ἑρασιστρατείοις, ἐπειδὴ κατὰ τοῦτο γε-
 γόναμεν, καὶ συμβουλευσάι τοῖς τὸ πρῶτον ἐκείνο καὶ
 ἀπλοῦν ὑπ' Ἑρασιστράτου καλούμενον ἀγγεῖον εἰς
 ἕτερον ἅττα σώματα στοιχειώδη διαλύουσιν ἀποστῆναι
 25 τῆς ὑπολήψεως, ὥς πρὸς τῷ μηδὲν ἔχειν πλέον ἔτι
 καὶ διαφορομένοις Ἑρασιστράτῳ. ὅτι μὲν οὖν οὐδὲν

3. ὅτι τε C || 4. γὰρ LM γε O || 6. πάντα LM πάντη O ||
 7. αὐτὰ LM αὐτῶ O || 8. οὐδὲ ἐν LM || 9. μόνον M || 10. τὴν
 δύναμιν O || 11. ὁ om. O || τοῦ om. O || 15. ἐθέλης P ἐθέλεις LO
 ἐθέλεις M || 16. ἀθρόως P² ἀθρόον cett. || 20. δοκεῖ τι καὶ πρὸς
 ἡμᾶς συν. O || 25. ἔτι πλέον L || 26. διαφορομένοις O² διαφορο-
 μένους cett. || οὖν] γὰρ M

ἔχει πλέον, ἐπιδέδεικται σαφῶς· οὐδὲ γὰρ ἡδυνήθη
 διαφυγεῖν τὴν περὶ τῆς θρέψεως ἀπορίαν ἢ ὑπόθεσις·
 ὅτι δ' οὐδ' Ἑρασιστράτῳ σύμφωνός ἐστιν, ὃ ἐκεῖνος
 ἀπλοῦν καὶ πρῶτον ὀνομάζει, σύνθετον ἀποφαίνουσα
 καὶ τὴν τῆς φύσεως τέχνην ἀναιροῦσα, πρόδηλον καὶ 5
 τοῦτ' εἶναί μοι δοκεῖ. εἰ μὴ γὰρ κὰν τοῖς ἀπλοῖς τού-
 τοις ἔνωσιν τινα τῆς οὐσίας ἀπολείψομεν, ἀλλ' εἰς
 ἄναρμα καὶ ἀμέριστα καταβησόμεθα στοιχεῖα, παντά-
 πασιν ἀναιρήσομεν τῆς φύσεως τὴν τέχνην, ὥσπερ καὶ
 πάντες οἱ ἐκ ταύτης ὀρμώμενοι τῆς ὑποθέσεως ἰατροὶ 10
 καὶ φιλόσοφοι. δευτέρα γὰρ τῶν τοῦ ζῴου μορίων
 κατὰ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν ἢ φύσιν, οὐ πρώτη γί-
 101 γνεται. διαπλάττειν δὲ || καὶ δημιουργεῖν οὐ τοῦ δευ-
 τέρου γεγονότος, ἀλλὰ τοῦ προϋπάρχοντός ἐστιν· ὥστ'
 ἀναγκαῖόν ἐστιν εὐθὺς ἐκ σπερμάτων ὑποθέσθαι τὰς 15
 δυνάμεις τῆς φύσεως, αἷς διαπλάττει τε καὶ αὐξάνει
 καὶ τρέφει τὸ ζῷον· ἀλλ' ἐκείνων [ἕκαστον] τῶν σω-
 μάτων τῶν ἀνάρμων καὶ ἀμερῶν οὐδὲν ἐν ἑαυτῷ δια-
 πλάστικὴν ἔχει δύναμιν ἢ αὐξητικὴν ἢ θρεπτικὴν ἢ
 20 ὅλως τεχνικὴν· ἀπαθὲς γὰρ καὶ ἀμετάβλητον ὑπόκει-
 20 ται. τῶν δ' εἰρημένων οὐδὲν ἄνευ μεταβολῆς καὶ
 ἀλλοιώσεως καὶ τῆς δι' ὅλων κρᾶσεως γίνεται, κα-
 θάρπερ καὶ διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἐνδειξάμεθα. καὶ διὰ
 ταύτην τὴν ἀνάγκην οὐκ ἔχοντες, ὅπως τὰ ἀκόλουθα
 τοῖς στοιχείοις, οἷς ὑπέθεντο, φυλάττοιεν, οἱ ἀπὸ 25
 τῶν τοιούτων αἰρέσεων ἅπαντες ἄτεχνον ἡναγκάσθη-
 σαν ἀποφύνασθαι τὴν φύσιν. καίτοι ταῦτά γ' οὐ παρ'
 ἡμῶν ἐχρῆν μανθάνειν τοὺς Ἑρασιστρατεῖους, ἀλλὰ

6. κὰν L κὰν ἐν M ἐν O || 11. τῶν μορίων τοῦ ζῴου LM ||
 15. ἐστιν om. O || σπέρματος O || 16. τε om. LM || 17. [ἕκαστον]* ||
 τῶν ἀνάρμων σωμάτων M || 18. οὐδὲ ἐν ἑαυτῷ L

παρ' αὐτῶν τῶν φιλοσόφων, οἷς μάλιστα δοκεῖ πρῶτον ἐπισκοπεῖσθαι τὰ στοιχεῖα τῶν ὄντων ἀπάντων. οὐκ οὐδ' Ἐρασίστρατον ἂν τις ὁρθῶς ἄχρη τοσαύτης ἀμαθίας νομίζοι προήκειν, ὥς μὴδὲ ταύτην γνω-
 5 ρίσαι δυνήθῃ τὴν ἀκολουθίαν, ἀλλ' ἅμα μὲν ὑπο- 102
 θέσθαι τεχνικὴν τὴν φύσιν, ἅμα δ' εἰς ἀπαθῆ καὶ ἄναρμα καὶ ἀμετάβλητα στοιχεῖα καταθραύσαι τὴν οὐσίαν. καὶ μὴν εἰ δώσει τιν' ἐν τοῖς στοιχείοις ἀλλοίωσιν τε καὶ μεταβολὴν καὶ ἔνωσιν καὶ συνέχειαν, ἐν
 10 ἀσύνθετον αὐτῷ τὸ ἀπλοῦν ἀγγεῖον ἐκείνο, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὀνομάζει, γενήσεται. ἀλλ' ἢ μὲν ἀπλὴ φλὲψ ἐξ αὐτῆς τραφήσεται, τὸ νεῦρον δὲ καὶ ἡ ἀρτηρία παρὰ τῆς φλεβός. πῶς καὶ τίνα τρόπον; ἐν τούτῳ γὰρ δὴ καὶ πρόσθεν γενόμενοι τῷ λόγῳ τῆς τῶν Ἐρα-
 15 σιστρατεῶν διαφωνίας ἐμνημονεύσαμεν, ἐπεδείξαμεν δὲ καὶ καθ' ἑκατέρους μὲν ἄπορον εἶναι τὴν τῶν ἀπλῶν ἐκείνων ἀγγείων θρόψιν, ἀλλὰ καὶ κρῖναι τὴν μάχην αὐτῶν οὐκ ὠκνήσαμεν καὶ τιμῆσαι τὸν Ἐρασί-
 20 στρατον εἰς τὴν βελτίονα μεταστήσαντες αἴρεσιν.
 Αὐτῷ οὖν ἐπὶ τὴν ἐν ἀπλοῦν ἡνωμένον ἑαυτῷ πᾶν τὸ στοιχειῶδες ἐκείνο νεῦρον ὑποτιθεμένην αἴρε-
 σιν ὁ λόγος μεταβὰς ἐπισκοπεῖσθαι, πῶς τραφήσεται· τὸ γὰρ εὐρεθὲν ἐνταῦθα κοινὸν ἂν ἤδη καὶ τῆς Ἱπποκράτους αἰρέσεως γένοιτο. κάλλιον δ' ἂν μοι δοκῶ τὸ
 25 ζητούμενον ἐπὶ τῶν νενοσηκότων καὶ σφόδρα κατα- 103
 λελεπτυσμένων βασανισθῆναι. πάντα γὰρ τούτοις ἐναργῶς φαίνεται τὰ μέρη τοῦ σώματος ἄτροφα καὶ

3. οὐκοῦν L || 9. ἐν ἀσύνθετον C ἐν καὶ ἀσ. A || 10. αὐτὸ MO¹ || τὸ om. O || 14. γινόμενοι L || 16. ἑτέρους L¹ MO corr. L² O² in marg. || 17. ἀγγείων ἐκείνων εἶναι θρ. L || 20. ἐν καὶ ἀπλοῦν καὶ ἡν. A || 26. ἐναργῶς τούτοις O

λεπτὰ καὶ πολλῆς προσθήκης τε καὶ ἀναθρέψεως δεόμενα. καὶ τοίνυν καὶ τὸ νεῦρον τοῦτο τὸ αἰσθητόν, ἐφ' οὗπερ ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσάμην τὸν λόγον, ἰσχνὸν μὲν ἱκανῶς γέρονε, δεῖται δὲ θρέψεως. ἔχει δ' ἐν ἑαυτῷ μέρη πάμπολλα μὲν ἐκεῖνα τὰ πρῶτα καὶ ἀόρατα νεῦρα 5 τὰ σμικρὰ καὶ τινες ἀρτηρίας ἀπλᾶς ὀλίγας καὶ φλέβας ὁμοίως. ἅπαντ' οὖν αὐτοῦ τὰ νεῦρα τὰ στοιχειώδη καταλελέπνυνται δηλονότι καὶ αὐτὰ ἢ, εἰ μὴδ' ἐκεῖνα, οὐδὲ τὸ ὅλον. καὶ τοίνυν καὶ θρέψεως οὐ τὸ μὲν ὅλον δεῖται νεῦρον, ἕκαστον δ' ἐκείνων οὐ δεῖται. 10 καὶ μὴν εἰ δεῖται μὲν ἀναθρέψεως, οὐδὲν δ' ἢ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία βοηθεῖν αὐτοῖς δύναται διὰ τε τὰς ἐμπροσθεν εἰρημένας ἀπορίας καὶ διὰ τὴν ὑπόγυιον ἰσχνότητα, καθάπερ δείξω, ζητητέον ἡμῖν ἐστὶν ἐτέραν αἰτίαν θρέψεως. πῶς οὖν ἢ πρὸς τὸ κενούμενον 15 ἀκολουθία τρέφειν ἀδύνατός ἐστι τὸν οὕτω διακεῖ-
104 μενον; ὅτι τοσοῦτον ἀκολουθεῖν ἢ ἀναγκάζει τῶν συν-
εχῶν, ὅσον ἀπορρεῖ. τοῦτο δ' ἐπὶ μὲν τῶν εὐεκτούντων ἱκανόν ἐστιν εἰς τὴν θρέψιν, ἴσα γὰρ ἐπ' αὐτῶν εἶναι χρὴ τοῖς ἀπορρέουσι τὰ προστιθέμενα· ἐπὶ δὲ 20 τῶν ἐσχάτως ἰσχνῶν καὶ πολλῆς ἀναθρέψεως δεομένων εἰ μὴ πολλαπλάσιον εἶη τὸ προστιθέμενον τοῦ κενουμένου, τὴν ἐξ ἀρχῆς ἔξιν ἀναλαβεῖν οὐκ ἔν ποτε δύναιντο. δῆλον οὖν, ὥς ἔλκειν αὐτὰ δεήσει τοσοῦτῳ πλείον, ὅσῳ καὶ δεῖται πλείονος. Ἐρασίστρατος δὲ 25 κἀνταῦθα πρότερον ποιήσας τὸ δεύτερον οὐκ οἶδ' ὅπως οὐκ αἰσθάνεται. διότι γάρ, φησί, πολλὴ πρόσ-

3. ὥπερ O || 4. αὐτῶ M || 5. καὶ ἀόρατα om. L¹ add. L² ||
7. αὐτοῦ om. M αὐτῶν L¹ || 9. οὐ τὸ O A οὕτω LM || 11. ἀνα-
θρέψεως LM θρέψεως O || 12. βοηθεῖν L¹ βοηθεῖν L² || 15. καὶ
πῶς οὖν M || 18. ὅσα L || 23. δύναται M

θεσις εἰς ἀνάθρεψιν γίνεται τοῖς νενοσηκόσι, διὰ
 τοῦτο καὶ ἡ πρὸς ταύτην ἀκολουθία πολλή. πῶς δ'
 ἂν πολλὰ πρόσθεσις γένοιτο μὴ προηγουμένης ἀναδό-
 σεως δαψιλοῦς; εἰ δὲ τὴν διὰ τῶν φλεβῶν φορὰν τῆς
 5 τροφῆς ἀνάδοσιν καλεῖ, τὴν δ' εἰς ἕκαστον τῶν ἀπλῶν
 καὶ ἀοράτων ἐκείνων νεύρων καὶ ἀρτηριῶν μετάληψιν
 οὐκ ἀνάδοσιν ἀλλὰ διάδοσιν, ὥς τινες ὀνομάζειν ἠξίω-
 σαν, εἶτα || τὴν διὰ τῶν φλεβῶν μόνην τῇ πρὸς τὸ 105
 κενούμενον ἀκολουθίᾳ φησὶ γίνεσθαι, τὴν εἰς τὰ
 10 λόγῳ θεωρητὰ μετάληψιν ἡμῖν ἐξηγησάσθω· ὅτι μὲν
 γὰρ οὐκέτ' ἐπὶ τούτων ἡ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολου-
 θία λέγεσθαι δύναται καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἐσχάτως
 ἰσχνῶν, ἀποδέδεικται. τί δέ φησιν ἐπ' αὐτῶν ἐν τῷ
 δευτέρῳ τῶν καθόλου λόγων ὁ Ἑρασίστρατος, ἄξιον
 15 ἐπακοῦσαι τῆς λέξεως· 'τοῖς δ' ἐσχάτοις τε καὶ ἀπλοῖς,
 λεπτοῖς τε καὶ στενοῖς οὖσιν, ἐκ τῶν παρακειμένων
 ἀγγείων ἡ πρόσθεσις συμβαίνει εἰς τὰ κενώματα τῶν
 ἀπενεχθέντων κατὰ τὰ πλάγια τῶν ἀγγείων ἐλκομένης
 τῆς τροφῆς καὶ καταχωριζομένης'. ἐκ ταύτης τῆς
 20 λέξεως πρῶτον μὲν τὸ κατὰ τὰ πλάγια προσίεμαί τε
 καὶ ἀποδέχομαι· κατὰ μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ στόμα τὸ
 ἀπλοῦν νεῦρον οὐκ ἂν δύναίτο δεχόμενον τὴν τροφήν
 οὕτως εἰς ὅλον ἑαυτὸ διανέμειν· ἀνάκειται γὰρ ἐκείνο
 τῷ ψυχικῷ πνεύματι· κατὰ δὲ τὸ πλάγιον ἐκ τῆς
 25 παρακειμένης φλεβὸς τῆς ἀπλῆς ἐγχωρεῖ λαβεῖν αὐτό.
 δεύτερον δ' ἀποδέχομαι τῶν ἐκ τῆς Ἑρασιστράτου
 λέξεως ὀνομάτων τὸ γεγραμμένον ἐφεξῆς τῷ κατὰ τὰ

2. πρὸς ταῦτα L || 8. τὴν om. M || 9. φησὶ LM φασὶ O || 10. ἐξ-
 ηγησάσθωσαν MO || 13. δέ] δὴ L || 15. δ' om. O || 19. χωριζο-
 μένης L μεταχωριζομένης O³ in marg. || 23. αὐτὸ L || 26. ἐρα-
 σιστρατείους M || 27. τῷ] αὐτῷ L τὸ M

106 πλάγια. || τί γάρ φησι; 'κατὰ τὰ πλάγια τῶν ἀγγείων ἐλκομένης τῆς τροφῆς'. ὅτι μὲν οὖν ἔλκεται, καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν, ὅτι δ' οὐ τῇ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίᾳ, δέδεικται πρόσθεν.

Cap. VII. Ἐξεύρωμεν οὖν κοινῇ, πῶς ἔλκεται. πῶς 5 δ' ἄλλως ἢ ὡς ὁ σίδηρος ὑπὸ τῆς ἡρακλείας λίθου δύναμιν ἐχούσης ἐλκτικὴν τοιαύτης ποιότητος; ἀλλ' εἰ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς ἀναδόσεως ἢ τῆς κοιλίας ἐνθλιψις παρέχεται, τὴν δὲ μετὰ ταῦτα φορὰν ἔπασαν αἷ τε φλέβες περιστελλόμεναι καὶ προωθοῦσαι καὶ τῶν τρε- 10 φομένων ἕκαστον ἐπισπώμενον εἰς ἑαυτό, τῆς πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίας ἀποστάντες, ὡς οὐ πρεπούσης ἀνδρὶ τεχνικὴν ὑποθεμένῳ τὴν φύσιν, οὕτως ἂν ἤδη καὶ τὴν ἀντιλογίαν εἴημεν πεφευγότες τὴν Ἀσκληπιάδου μὴ δυνάμενοι γε λύειν αὐτήν. τὸ γάρ εἰς τὴν ἀπό- 15 δειξιν παραλαμβανόμενον λήμμα τὸ διεξευγμένον οὐκ ἐκ δυοῖν ἀλλ' ἐκ τριῶν ἐστὶ κατὰ γε τὴν ἀλήθειαν διεξευγμένον. εἰ μὲν οὖν ὡς ἐκ δυοῖν αὐτῷ χρη- 107 σαίμεθα, ψεῦδος ἔσται τι τῶν εἰς τὴν ἀπόδειξιν παρειλημμένων· εἰ δ' ὡς ἐκ τριῶν, ἀπέραντος ὁ λόγος 20 γενήσεται.

Cap. VIII. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἐχρήν ἀγνοεῖν τὸν Ἑρασίστρατον, εἶπερ καὶ ὅναρ ποτὲ τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου συνέντυχεν, ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὰ περὶ τῆς γενέ- 25 σεως τῶν χυμῶν, ὑπὲρ ὧν οὐδὲν ἔχων εἰπεῖν [ἄλλο]

1. ἀγγείων] μορίων L || 6. ὁ LM om. O || 7. τῆς ante τοιαύτης add. L² || 8. ἐνθλιψις LO ἐκθλιψις M || 9. παρέχει L² || μετὰ ταῦτα LM μετ' αὐτήν O || 10. τε καὶ προωθ. M || 11. ὡς ἑαυτό L¹ εἰς ἐ. L² || 12. οὐ] μὴ M || 13. τὴν om. LM || 14. ἀσκληπιάδειον L || 15. δυνάμενον L || 16. οὐκ LM οὐκέτ' O || 18. ὡς om. M || αὐτῷ M αὐτῇ LO || 23. ὅναρ LM κατ' ὅναρ O || 24. τὰ om. M || 25. [ἄλλο]*

οὐδὲ μέχρι τοῦ μετρίου πιθανὸν οἶται παρακρούεσθαι
 σκηπτόμενος, ὥς οὐδὲ χρήσιμος ὅλως ἐστὶν ἢ τῶν τοι-
 ούτων ἐπισκεψις. εἴτ', ὦ πρὸς θεῶν, ὅπως μὲν τὰ
 σιτία κατὰ τὴν γαστέρα πέττεται χρήσιμον ἐπίστασθαι,
 5 πῶς δ' ἐν ταῖς φλεβῶν ἢ χολῇ γίνεται, περιττόν;
 καὶ τῆς κενώσεως ἄρα φροντιστέον αὐτῆς μόνης, ἀμε-
 λητέον δὲ τῆς γενέσεως; ὥσπερ οὐκ ἄμεινον ὑπάρχον
 μακρῷ τὸ κωλύειν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς γεννᾶσθαι πλείονα
 τοῦ πρᾶγματ' ἔχειν ἐκκενοῦντας. θαυμαστὸν δὲ καὶ
 10 τὸ διαπορεῖν, εἴτ' ἐν τῷ σώματι τὴν γένεσιν αὐτῆς
 ὑποθετέον εἴτ' εὐθὺς ἐξωθεῖν ἐν τοῖς σιτίοις περι-
 ἔχεσθαι φατέον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτο καλῶς ἠπόρηται,
 τί οὐχὶ καὶ περὶ τοῦ αἵματος ἐπισκεψόμεθα, πότερον
 ἐν τῷ σώματι ἢ λαμβάνει τὴν γένεσιν ἢ τοῖς σιτίοις 108
 15 παρῆσπαρται, καθάπερ οἱ τὰς ὁμοιομερείας ὑποτι-
 θέμενοί φασι; καὶ μὴν πολλῷ γ' ἦν χρησιμώτερον
 ζητεῖσθαι, ποῖα τῶν σιτίων ὁμολογεῖ τῇ τῆς αἱματώ-
 σεως ἐνεργείᾳ καὶ ποῖα διαφέρεται, τοῦ ζητεῖν, τίνα
 μὲν τῇ τῆς γαστρὸς ἐνεργείᾳ νικᾶται ῥαδίως, τίνα δ'
 20 ἀντιβαίνει καὶ μάχεται. τούτων μὲν γὰρ ἡ ἐκλεξις εἰς
 πέψιν μόνην, ἐκείνων δ' εἰς αἷματος χρηστοῦ διαφέρει
 γένεσιν. οὐδὲ γὰρ ἴσον ἐστὶν ἢ μὴ καλῶς ἐν τῇ
 γαστρὶ χυλωθῆναι τὴν τροφήν ἢ μὴ χρηστὸν αἷμα
 γεννηθῆναι. πῶς δ' οὐκ αἰδεῖται τὰς μὲν τῆς πέψεως
 25 ἀποτυχίας διαιρούμενος, ὥς πολλαί τ' εἰσὶ καὶ κατὰ
 πολλὰς γίνονται προφάσεις, ὑπὲρ δὲ τῶν τῆς αἱμα-
 τώσεως σφαλμάτων οὐδ' ἄχρι ῥήματος ἐνὸς οὐδ' ἄχρι

3. θεῶν LM Διὸς O || 4. τὴν om. L || 5. ταῖς om. L ||
 8. μακρὸν L || 14. ἢ ἐν τοῖς O || 17. ἐζητῆσθαι O || τοῦ αἵμα-
 τος L || 22. οὐδὲ] οὐδὲν L² || γὰρ om. LM || ἐστὶν ἴσον LM ||
 23. ἢ μὴ χρηστὸν αἷμα γεννηθῆναι post ἴσον ἐστὶν colloc. O

συλλαβῆς μιᾶς φθεγγόμενος; καὶ μὴν εὐρίσκεται γε
 καὶ παχὺ καὶ λεπτὸν ἐν ταῖς φλεψὶν αἷμα καὶ τοῖς
 μὲν ἐρυθρότερον, τοῖς δὲ ξανθότερον, τοῖς δὲ μελάν-
 τερον, τοῖς δὲ φλεγματοδέστερον. εἰ δ' ὅτι καὶ δυσ- 5
 ῥαῖς ἀρρήτοις μὲν λόγῳ, σαφεστάταις δ' αἰσθήσεσι
 φαίνεται γινόμενον, εἰδείη τις, οὐκ ἂν οἶμαι μετρίως
 εἶτι καταγνώσεσθαι τῆς Ἑρασιστράτου ῥαθυμίας αὐτὸν
 οὕτω γ' ἀναγκαίαν εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης θεωρίαν
 παραλιπόντος· ἐναργῆ γὰρ δὴ καὶ τὰ περὶ τῶν ὑδάτων 10
 ἀμαρτήματα τῇ ῥαθυμίᾳ ταύτῃ κατὰ λόγον ἠκολουθη-
 κότα. τό τε γὰρ τῇ στενοχωρίᾳ τῶν ὁδῶν κωλύεσθαι
 νομίζειν πρόσω τοῦ ἥπατος ἵνα τὸ αἷμα καὶ μηδέποτε
 ἂν ἄλλως ὕδερρον δύνασθαι συστήναι πῶς οὐκ ἐσχάτην 15
 ἐνδείκνυται ῥαθυμίαν; τό τε μὴ διὰ τὸν σπλῆνα μηδὲ
 δι' ἄλλο τι μόριον, ἀλλ' αἰεὶ διὰ τὸν ἐν τῷ ἥπατι
 σκίρρον ὕδερρον οἰεσθαι γίνεσθαι τελείως ἀργοῦ τὴν
 διάνοιαν ἀνθρώπου καὶ μηδενὶ τῶν ὁσημέραι γιννο- 20
 μένων παρακολουθοῦντος. ἐπὶ μὲν γε χρονίαις αἰμορ-
 ροῖσιν ἐπισχεθείσαις ἢ διὰ κένωσιν ἄμετρον εἰς ψῦξιν
 ἐσχάτην ἀγαγούσαις τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἄπαξ οὐδὲ δις
 ἀλλὰ πολλάκις ἤδη τεθεάμεθα συστάντας ὑδέρους,
 ὥσπερ γε καὶ γυναιξὶν ἢ τε τῆς ἐφ' ἐκάστῳ μηνὶ
 καθάρσεως ἀπώλεια παντελὴς καὶ ἄμετρος κένωσις, 25
 ὅταν αἰμορραγήσωσί ποθ' αἰ μῆτραι σφοδρῶς, ἐπεκα-
 110 λέσαντο πολλάκις ὕδερρον καὶ τισιν αὐτῶν καὶ ὁ γυν-

3. μελανώτερον L || 7. οὐκ ἂν LM οὐκ O || 13. μὴ δὲ πού L¹
 μὴ δὲ πού L² || 14. ἂν om. LP || 15. τε μὴ] μήτε M || μὴδὲ] μὴ
 δὲ L μήτε MO || 16. δι' om. L || τῷ om. MO || 17. τὸν ὕδερρον M ||
 τελείως L || 18. γιννομένων ὁσημέραι LM || 19. γε om. M ||
 21. ἀγαγούσαις LM ἀγούσαις O || 22. ἀλλὰ καὶ π. M || 23. γε
 om. LM || 26. καὶ post αὐτῶν om. O

ναικειὸς ὀνομαζόμενος ῥοῦς εἰς τοῦτ' ἐτελεύτησε τὸ
 πάθος, ἵνα τοὺς ἀπὸ τῶν κενεάνων ἀρχομένους ἢ
 ἄλλου τινὸς τῶν ἐπικαίρων μορίων ὑδέρους παραλείπω,
 σαφῶς μὲν καὶ αὐτοὺς ἐξελέγγοντας τὴν Ἐρασιστρά-
 5 τειον ὑπόληψιν, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐναργῶς ὥς οἱ διὰ
 κατάψυξιν σφοδρὰν τῆς ὅλης ξέως ἀποτελούμενοι.
 πρώτη γὰρ αὕτη γενέσεως ὑδέρων αἰτία διὰ τὴν ἀπο-
 τυχίαν τῆς αἱματώσεως γιγνομένη τροπὸν ὁμοιότατον
 ταῖς ἐπὶ τῇ τῶν σιτίων ἀπεψίᾳ διαρροαῖς. οὐ μὴν
 10 ἐσκίρωται γε κατὰ τοὺς τοιοῦτους ὑδέρους οὐδ' ἄλλο
 τι σπλάγγνον οὐδὲ τὸ ἥπαρ. ἀλλ' Ἐρασίστρατος ὁ σο-
 φὸς ὑπεριδὼν καὶ καταφρονήσας, ὧν οὐθ' Ἱπποκράτης
 οὔτε Διοκλῆς οὔτε Πραξαγόρας οὔτε Φιλιστίων ἀλλ'
 οὐδὲ τῶν ἀρίστων φιλοσόφων οὐδεὶς κατεφρόνησεν οὔτε
 15 Πλάτων οὔτ' Ἀριστοτέλης οὔτε Θεόφραστος, ὅλας ἐν-
 ενεργείας ὑπερβαίνει καθάπερ τι σμικρὸν καὶ τὸ τυχὸν
 τῆς τέχνης παραλιπὼν μέρος οὐδ' ἀντειπεῖν ἀξιώσας,
 εἴτ' ὀρθῶς εἶτε καὶ μὴ || σύμπαντες οὗτοι θερμῶ καὶ 111
 ψυχρῶ καὶ ξηρῶ καὶ ὕγρῶ, τοῖς μὲν ὥς δρῶσι, τοῖς
 20 δ' ὥς πάσχουσι, τὰ κατὰ τὸ σῶμα τῶν ζώων ἀπάντων
 διοικεῖσθαι φασὶ καὶ ὥς τὸ θερμὸν ἐν αὐτοῖς εἰς τε
 τὰς ἄλλας ἐνεργείας καὶ μάλιστα εἰς τὴν τῶν χυμῶν
 γένεσιν τὸ πλεῖστον δύνανται. ἀλλὰ τὸ μὲν μὴ πεῖθε-
 σθαι τοσούτοις τε καὶ τηλικούτοις ἀνδράσι καὶ πλέον
 25 αὐτῶν οἰεσθαι τι γινώσκειν ἀνεμέσῃτον, τὸ δὲ μήτ'
 ἀντιλογίας ἀξιῶσαι μήτε μνήμης οὕτως ἐνδοξον δόγμα

3. ἄλλους τινας L || παραλείπω M || 7. γένεσις L || 9. τῇ post
 ἐπὶ om. LM || 11. ἡμῖν ὁ σοφὸς LM || 16. μικρὸν LM || 18. θερμῶ
 κ. ξ. κ. ψ. M θ. ψ. ξ. καὶ ὁ. O || 20. τὰ σώματα M τὰ στόματα P ||
 ἀπαντα M || 23. μὴ om. L || 24. τε om. LM || πλεον LM πλεον O ||
 25. αὐτῶν LM αὐτὸν O || μήτ'] μῆδ' M || 26. μῆτε] μῆδὲ M

θαυμαστήν τινά τὴν ὑπεροψίαν ἐνδείκνυται. καὶ μὴν
 σμικρότατός ἐστι τὴν γνώμην καὶ ταπεινὸς ἐσχάτως ἐν
 ἀπάσαις ταῖς ἀντιλογίαις ἐν μὲν τοῖς περὶ τῆς πέψεως
 λόγοις τοῖς σήπεσθαι τὰ σιτία νομίζουσι φιλοτίμως
 ἀντιλέγων, ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς ἀναδόσεως τοῖς διὰ 5
 τὴν παράθεσιν τῶν ἀρτηριῶν ἀναδίδοσθαι τὸ διὰ τῶν
 φλεβῶν αἷμα νομίζουσιν, ἐν δὲ τοῖς περὶ τῆς ἀναπνοῆς
 τοῖς περιωθεῖσθαι τὸν ἀέρα φάσκουσιν. οὐκ ᾤκησε
 δ' οὐδὲ τοῖς ἀτμοειδῶς εἰς τὴν κύστιν ἵεναι τὰ οὖρα
 112 νομίζουσιν ἀντειπεῖν οὐδὲ τοῖς εἰς || τὸν πνεύμονα 10
 φέρεσθαι τὸ ποτόν. οὕτως ἐν ἅπασιν τὰς χειρίστας
 ἐπιλεγόμενος δόξας ἀγάλλεται διατρίβων ἐπὶ πλέον ἐν
 ταῖς ἀντιλογίαις· ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ αἵματος γενέσεως
 οὐδὲν ἀτιμότερας οὔσης τῆς ἐν τῇ γαστρὶ χυλώσεως
 τῶν σιτίων οὐτ' ἀντειπεῖν τινὶ τῶν πρεσβυτέρων 15
 ἠξίωσεν οὐτ' αὐτὸς εἰσηγήσασθαι τιν' ἑτέραν γνώμην
 ἐτόλμησεν, ὁ περὶ πασῶν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν ἐν
 ἀρχῇ τῶν καθόλου λόγων ὑποσχόμενος εἶναι, ὅπως τε
 γίνονται καὶ δι' ὧν τινων τοῦ ζῴου μορίων. ἡ τῆς
 μὲν πέπτειν τὰ σιτία πεφυκνίας δυνάμεως ἀρρωστού- 20
 σης ἀπεπτίσει τὸ ζῷον, τῆς δ' αἱματούσης τὰ πεφθέν-
 τα οὐδὲν ἔσται πάθημα τὸ παράπαν, ἀλλ' ἀδαμαντίνη
 τις ἡμῖν αὕτη μόνη καὶ ἀπαθής ἐστίν; ἢ ἄλλο τι τῆς
 ἀρρωστίας αὐτῆς ἔκγονον ὑπάρξει καὶ οὐχ ὕδρεος; δῆ-
 λος οὖν ἐναργῶς ἐστίν ὁ Ἑρασίστρατος ἐξ ὧν ἐν μὲν 25
 τοῖς ἄλλοις οὐδὲ ταῖς φανλοτάταις δόξαις ἀντιλέγειν
 ᾤκησεν, ἐνταυθοῖ δ' οὐτ' ἀντειπεῖν τοῖς πρόσθεν οὐτ'

1. τὴν om. M || ὑπερηφανίαν M || καὶ μὴν LP² καὶ MP¹
 καίτοι O || 12. ἐν add. P om. cett. || 14. τῇ om. L || 18. ὑποδε-
 χόμενος M || 20. δυνάμεως πεφυκνίας O || 22. οὐδαμῶς οὐδὲν
 ἐστι M || 25. ἐστίν post Ἑρασίστρατος colloc. O || 27. οὐτ' bis LM
 οὐδ' O

αὐτὸς εἰπεῖν τι καινὸν ἐτόλμησε, τὸ σφάλμα τῆς ἐαυ-
 τοῦ γνωρίζων αἰρέσεως. τί γὰρ ἂν καὶ λέγειν ἔσχεν
 ὑπὲρ αἵματος || ἄνθρωπος εἰς μηδὲν τῷ συμφύτῳ θερ- 113
 μῷ χρώμενος; τί δὲ περὶ ξανθῆς χολῆς ἢ μελαίνης ἢ
 5 φλέγματος; ὅτι νῆ Δία δυνατόν ἐστιν ἀναμειγμένην
 τοῖς σιτίοις εὐθὺς ἔξωθεν παραγίγνεσθαι τὴν χολήν.
 λέγει γοῦν ὧδέ πως αὐτοῖς ὀνόμασι· 'πότερον δ' ἐν τῇ
 περὶ τὴν κοιλίαν κατεργασίᾳ τῆς τροφῆς γεννᾶται τοι-
 αῦτη ὑγρασία ἢ μειγμένη τοῖς ἔξωθεν προσφερομένοις
 10 παραγίγνεται, οὐδὲν χρήσιμον πρὸς ἰατρικὴν ἐπεσκέ-
 φθαι'. καὶ μὴν, ὃ γενναιότατε, καὶ κενοῦσθαι χρῆναι
 φάσκεαι ἐκ τοῦ ζώου τὸν χυμὸν τοῦτον καὶ μεγάλως
 λυπεῖν, εἰ μὴ κενωθείη. πῶς οὖν οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ
 χρηστὸν ὑπολαμβάνων γίγνεσθαι τολμᾷς ἄχρηστον λέ-
 15 γειν εἰς ἰατρικὴν εἶναι τὴν περὶ τῆς γενέσεως αὐτοῦ
 σκέψιν; ὑποκείσθω γὰρ ἐν μὲν τοῖς σιτίοις περιέχεσθαι,
 μὴ διακρίνεσθαι δ' ἀκριβῶς ἐν ἥπατι· ταῦτα γὰρ ἀμ-
 φότερα νομίζεις εἶναι δυνατά. καὶ μὴν οὐ σμικρὸν
 ἐνταῦθα τὸ διαφέρον ἢ ἐλαχίστην ἢ παμπόλλην χολήν
 20 ἐν ἑαυτοῖς περιέχοντα προσάρασθαι σιτία. τὰ μὲν γὰρ
 ἀκίνδυνα [πάντη], τὰ δὲ παμπόλλην περιέχοντα τῷ
 μὴ δύνασθαι πᾶσαν αὐτὴν ἐν || ἥπατι καθαρθῆναι κα- 114
 λῶς αἷτια καταστήσεται τῶν τ' ἄλλων παθῶν, ὧν αὐ-
 τὸς ὁ Ἐρασίστρατος ἐπὶ πλήθει χολῆς γίγνεσθαι φησι,
 25 καὶ τῶν ἑκτέρων οὐχ ἥμισυ. πῶς οὖν οὐκ ἀναγκαῖο-

3. αἱματώσεως L || 5. ὅτι μὴ ἀδύνατον L¹ ὅτι νῆ Δία δυνα-
 τόν L² || 7. οὖν pro γοῦν M || 8. τὴν om. M, P non item ||
 10. πρὸς τὴν O || ἰατρείας L || ἐσκέφθαι O || 12. ἐκ τοῦ ζώου post
 τοῦτον colloc. O || μεγάλα L || 15. τὴν om. L¹M || 19. διάφορον L¹M
 διαφέρον L²O || 20. τὰ σιτία O || 21. πάντη O πάνυ M om. L ||
 παμπόλλην] τὴν πολλήν L || 24. ὁ om. LO || 25. ἑκτέρων LM
 ἑκτερικῶν O

τατον ἰατρῷ γινώσκειν, πρῶτον μὲν, ὥς ἐν τοῖς
 σιτίοις αὐτοῖς ἔξωθεν ἢ χολή περιέχεται, δεύτερον δ',
 ὥς τὸ μὲν τεῦτλον, εἰ τύχοι, παμπόλλην, ὃ δ' ἄρτος
 ἐλαχίστην καὶ τὸ μὲν ἔλαιον πλείστην, ὃ δ' οἶνος
 ὀλιγίστην ἑκαστὸν τε τῶν ἄλλων ἄνισον τῷ πλήθει
 περιέχει τὴν χολήν; πῶς γὰρ οὐκ ἂν εἴη γελοιότατος,
 ὅς ἂν ἐκὼν αἰσθῆται τὰ πλείονα χολήν ἐν ἑαυτοῖς περι-
 έχοντα πρὸ τῶν ἐναντίων; τί δ' εἰ μὴ περιέχεται μὲν
 ἐν τοῖς σιτίοις ἢ χολή, γίνεται δ' ἐν τοῖς τῶν ζώων
 σώμασιν; ἢ οὐχὶ καὶ κατὰ τοῦτο χρήσιμον ἐπίστασθαι,
 τίνι μὲν καταστάσει σώματος ἔπεται πλείων αὐτῆς ἢ
 γένεσις, τίνι δ' ἐλάττων; ἀλλοιοῦν γὰρ δῆπου καὶ
 μεταβάλλειν οἷοί τ' ἐσμέν καὶ τρέπειν ἐπὶ τὸ βέλτιον
 αἰεὶ τὰς μοχθηρὰς καταστάσεις τοῦ σώματος. ἀλλ' εἰ
 μὴ γινώσκοιμεν, καθότι μοχθηρὰ καὶ ὅπη τῆς δεού-
 115 σης ἐξίστανται, πῶς ἂν αὐτὰς ἐπανάγειν οἷοί τ' εἴημεν
 ἐπὶ τὸ || κρεῖττον; οὐκ οὖν ἄχρηστὸν ἐστὶν εἰς τὰς
 ἰάσεις, ὥς Ἑρασίστρατός φησιν, ἐπίστασθαι τάληθες
 αὐτὸ περὶ γενέσεως χολῆς. οὐ μὴν οὐδ' ἀδύνατον
 οὐδ' ἀσαφὲς ἔξευρεῖν, ὅτι μὴ τῷ πλείστην ἐν ἑαυτῷ
 περιέχειν τὸ μέλι τὴν ξανθὴν χολήν ἀλλ' ἐν τῷ σώ-
 20 ματι μεταβαλλόμενον εἰς αὐτὴν ἀλλοιοῦνται τε καὶ τρέ-
 πεται. πικρὸν τε γὰρ ἂν ἦν γενομένοις, εἰ χολήν
 ἔξωθεν εὐθὺς ἐν ἑαυτῷ περιεῖχεν ἅπασι τ' ἂν ὡσαύ-
 25 τως τοῖς ἀνθρώποις ἴσον αὐτῆς ἐγέννα τὸ πλήθος.
 ἀλλ' οὐχ ὧδ' ἔχει τάληθες. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀκμά-

2. περιείχετο L || 5. ὀλιγίστην LM ἐλαχίστην O || 7. αὐτοῖς
 LM || 10. κατὰ τοῦτο LM κατὰ om. O || 13. μεταλλάττειν M ||
 15. καθότι τῇ μοχθηρᾷ τροπῇ L¹ καθότι μοχθηρὰ καὶ ὅπη L²
 καθότι μ. ἐστὶ καὶ πῇ O κ. μοχθηρὰ καὶ ὅπη M || 16. ἐξίσταν-
 ται M ἐξίσταται LO || αὐτὰς M αὐτὴν LO || 18. ὁ Ἑρ. M || 23. τε
 LM om. O || 25. ἐγέννα τὸ P² ἐγεννᾶτο cett.

ζουσι καὶ μάλιστ' εἰ φύσει θερμότεροι καὶ βίον εἶεν
 βιοῦντες ταλαίπωρον, ἔπαν εἰς ξανθὴν χολὴν μετα-
 βάλλει τὸ μέλι· τοῖς γέρονσι δ' ἱκανῶς ἐστὶν ἐπιτή-
 δειον, ὥς ἂν οὐκ εἰς χολὴν ἀλλ' εἰς αἷμα τὴν ἀλλοί-
 5 ωσιν ἐν ἐκείνοις λαμβάνον. Ἐρασίστρατος δὲ πρὸς τῷ
 μηδὲν τούτων γινώσκειν οὐδὲ περὶ τὴν διαίρεσιν τοῦ
 λόγου σωφρονεῖ, πότερον ἐν τοῖς σιτίοις ἢ χολὴ περι-
 ἔχεται εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἢ κατὰ τὴν ἐν τῇ κοιλίᾳ κατ-
 εργασίαν ἐγένετο, μηδὲν εἶναι χρήσιμον εἰς ἰατρικὴν
 10 ἐπεσκέφθαι λέγων. ἐχρῆν ἥ γὰρ δὴπου προσθεῖναι τι 116
 καὶ περὶ τῆς ἐν ἥπατι καὶ φλεβὶ γενέσεως αὐτῆς, ἐν
 τοῖσδε τοῖς ὁργάνοις γεννᾶσθαι τὴν χολὴν ἅμα τῷ
 αἵματι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων ἀπο-
 φηναμένων. ἀλλὰ τοῖς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς σφαλεῖσι καὶ
 15 διαμαρτάνουσι τῆς ὁρθῆς ὁδοῦ τοιαῦτά τε ληρεῖν
 ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ προσέτι τῶν χρησιμωτάτων εἰς τὴν
 τέχνην παραλιπεῖν τὴν ζήτησιν. ἡδέως δ' ἂν ἐνταῦθα
 τοῦ λόγου γερονῶς ἡρόμην τοὺς ὁμιλῆσαι φάσκοντας
 αὐτὸν ἐπὶ πλεῖστον τοῖς ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφοις,
 20 εἰ γινώσκουσιν, ὅσα περὶ τοῦ κεκρᾶσθαι τὰ σώμαθ'
 ἡμῶν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὕγροῦ
 πρὸς Ἀριστοτέλους εἴρηται τε καὶ ἀποδεδείχται, καὶ
 ὥς τὸ θερμὸν ἐν αὐτοῖς ἐστὶ τὸ δραστικώτατον καὶ
 ὥς τῶν ζώων ὅσα μὲν θερμότερα φύσει, ταῦτα πάντως
 25 ἔναιμα, τὰ δ' ἐπὶ πλέον ψυχρότερα πάντως ἔναιμα
 καὶ διὰ τοῦτο τοῦ χειμῶνος ἀργὰ καὶ ἀκίνητα κεῖται
 φωλεόντα δίκην νεκρῶν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῆς

2. μεταβάλλεται M || 5. ἐν LM om. O || πρὸς om. M || 8 τῇ
 om. M || 9. ἐς MO || 11. ἐν τούτοις δὴ τοῖς ὁργ. L² || 15. ὁρθῆς |
 εὐθείας L || 16. χρησιμωτάτων om. L || 17. δ' ἂν LM οὐν O ||
 24. φύσει θερμ. M || 25. πλέον LM πλεῖστον O || 26. τοῦ om. L

χροιάς τοῦ αἵματος οὐκ Ἀριστοτέλει μόνον, ἀλλὰ καὶ
 Πλάτωνι. καὶ ἡμεῖς νῦν, ὅπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἶπον, ||
 117 οὐ τὰ καλῶς ἀποδεδειγμένα τοῖς παλαιοῖς λέγειν προϋ-
 θέμεθα, μήτε τῇ γνώμῃ μήτε τῇ λέξει τοὺς ἄνδρας
 ἐκείνους ὑπερβαλέσθαι δυνάμενοι· τὰ δ' ἦτοι χωρὶς 5
 ἀποδείξεως ὡς ἐναργῆ πρὸς αὐτῶν εἰρημένα διὰ τὸ
 μηδ' ὑπονοῆσαι μοχθηροὺς οὕτως ἔσεσθαι τινὰς σο-
 φιστάς, οἳ καταφρονήσουσι τῆς ἐν αὐτοῖς ἀληθείας, ἣ
 καὶ παραλελειμμένα τελέως ὑπ' ἐκείνων ἀξιοῦμεν εὐ-
 ρίσκειν τε καὶ ἀποδεικνύειν. περὶ δὲ τῆς τῶν χυμῶν 10
 γενέσεως οὐκ οἶδ', εἰ ἔχει τις ἕτερον προσθεῖναι σο-
 φώτερον ὢν Ἰπποκράτης εἶπε καὶ Ἀριστοτέλης καὶ
 Πραξαγόρας καὶ Φιλότιμος καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν
 παλαιῶν. ἀποδέδεικται γὰρ ἐκείνοις τοῖς ἀνδράσιν
 ἀλλοιουμένης τῆς τροφῆς ἐν ταῖς φλεψὶν ὑπὸ τῆς ἐμ- 15
 φύτου θερμασίας αἷμα μὲν ὑπὸ τῆς συμμετρίας τῆς
 κατ' αὐτήν, οἳ δ' ἄλλοι χυμοὶ διὰ τὰς ἀμετρίας γι-
 γνόμενοι· καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πάνθ' ὁμολογεῖ τὰ
 φαινόμενα. καὶ γὰρ τῶν ἐδεσμάτων ὅσα μὲν ἐστὶ θερ-
 μότερα φύσει, χολωδέστερα, τὰ δὲ ψυχρότερα φλεγμα- 20
 118 τικώτερα· καὶ τῶν ἡλικιῶν ὡσαύτως χολωδέστεραι μὲν
 αἱ θερμότεραι φύσει, φλεγματοδέστεραι δ' αἱ ψυχρό-
 τεραι· καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων δὲ καὶ τῶν χωρῶν καὶ
 τῶν ὥρῶν καὶ πολὺν δὴ πρότερον ἔτι τῶν φύσεων
 αὐτῶν αἱ μὲν ψυχρότεραι φλεγματοδέστεραι, χολω- 25
 δέστεραι δ' αἱ θερμότεραι· καὶ νοσημάτων τὰ μὲν ψυχρὰ

1. ἀριστοτέλῃ L || 2. ἤδη om. L || εἴπομεν O || 6. διὰ τὸ LM
 τῷ O || 9. post ἐκείνων add. ἣ διὰ τὸ σύντομον ἢ διὰ τὸ ἀσα-
 φές M || 11. εἴ τις ἔχει πρ. τι σοφώτερον O || 14. παλαιῶν
 ἱατρῶν LM || 20. φλεγματοδέστερα O || 23. δὲ om. M || 24. δὴ
 om. LM || ἔτι] ἐπὶ LM || 26. νοσημάτων L νοσήματα MO

τοῦ φλέγματος ἔκγονα, τὰ δὲ θερμὰ τῆς ξανθῆς χολῆς·
καὶ ὅλως οὐδὲν ἔστιν εὐρεῖν τῶν πάντων, ὃ μὴ τοῦτο
τῷ λόγῳ μαρτυρεῖ. πῶς δ' οὐ μέλλει; διὰ γὰρ τὴν
ἐκ τῶν τεττάρων ποιὰν κρᾶσιν ἐκάστου τῶν μορίων
ὥδι πῶς ἐνεργοῦντος ἀνάγκη πᾶσα καὶ διὰ τὴν βλάβην
αὐτῶν ἢ διαφθεῖρεσθαι τελέως ἢ ἐμποδίζεσθαι γε τὴν
ἐνέργειαν καὶ οὕτω νοσεῖν τὸ ζῶον ἢ ὅλον ἢ κατὰ τὰ
μῦρια. καὶ τὰ πρῶτά γε καὶ γενικώτατα νοσήματα
τέτταρα τὸν ἀριθμὸν ὑπάρχει θερμότητι καὶ ψυχρότητι
καὶ ξηρότητι καὶ ὑγρότητι διαφέροντα. τοῦτο δὲ καὶ
αὐτὸς ὁ Ἑρασίστρατος ὁμολογεῖ καίτοι μὴ βουλόμενος.
διὰ γὰρ ἐν τοῖς πυρετοῖς χείρους τῶν σιτίων τὰς
πέψεις γίνεσθαι λέγει, μὴ διότι τῆς ἐμφύτου || θερ- 119
μασίας ἢ συμμετρίας διέφθαρται, καθάπερ οἱ πρόσθεν
ὑπελάμβανον, ἀλλ' ὅτι περιστέλλεσθαι καὶ τρεῖν ἢ
γαστήρ οὐχ ὁμοίως δύναται βεβλαμμένη τὴν ἐνέργειαν,
ἐρέσθαι δίκαιον αὐτόν, ὑπὸ τίνος ἢ τῆς γαστρὸς ἐν-
έργεια βέβλαπται. γενομένου γάρ, εἰ τύχοι, βουβῶνος
ἐπὶ προσπταίσματι, πρὶν μὲν πυρέξει τὸν ἄνθρωπον,
οὐκ ἂν χείρον ἢ γαστήρ πέψειεν· οὐ γὰρ ἱκανὸν ἦν
οὐδέτερον αὐτῶν οὔθ' ὃ βουβῶν οὔτε τὸ ἔλκος ἐμπο-
δίσαι τι καὶ βλάψαι τὴν ἐνέργειαν τῆς κοιλίας· εἰ δὲ
πυρέξειεν, εὐθὺς μὲν αἱ πέψεις γίνονται χείρους, εὐ-
θὺς δὲ καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς γαστρὸς βεβλάφθαι
φαιμέν ὁρθῶς λέγοντες. ἀλλ' ὑπὸ τίνος ἐβλάβη, προσ-
θεῖναι χρὴ τῷ λόγῳ. τὸ μὲν γὰρ ἔλκος οὐχ οἷόν τ'
ἦν αὐτὴν βλάπτειν, ὥσπερ οὐδ' ὃ βουβῶν· ἢ γὰρ ἂν

1. ἔκγονα M || 2. πάντων LM ἀπάντων O || 4. post τεττάρων
add. ποιότητων Ch || 7. οὕτω LP οὕτως MO || τὰ ante μῦρια
om. O || 8. τὰ πρῶτα L πρῶτα MO || 13. μὴδ' ὅτι M || 22. κοι-
λίας LM γαστρὸς O

ἔβλαψε καὶ πρὸ τοῦ πυρετοῦ. εἰ δὲ μὴ ταῦτα, δηλον, ὥς ἢ τῆς θερμασίας πλεονεξία. δύο γὰρ ταῦτα προσ-
 ἐγένετο τῷ βουβῶνι, ἢ τῆς κατὰ τὰς ἀρτηρίας τε καὶ
 τὴν καρδίαν κινήσεως ἀλλοίωσις καὶ ἢ τῆς κατὰ φύσιν
 θερμασίας πλεονεξία. ἀλλ' ἢ μὲν τῆς κινήσεως ἀλλοί- 5
 ωσις οὐ μόνον οὐδὲν βλάψει τὴν ἐνεργειαν τῆς γα-
 120 στρός, ἀλλὰ καὶ προσωφελήσει κατ' ἐκεῖνα τῶν ζώων,
 ἐν οἷς εἰς τὴν πέψιν ὑπέθετο πλεῖστον δύνασθαι τὸ
 διὰ τῶν ἀρτηριῶν εἰς τὴν κοιλίαν ἐμπίπτον πνεῦμα.
 διὰ λοιπὴν οὖν ἔτι καὶ μόνην τὴν ἄμετρον θερμασίαν 10
 ἢ βλάβη τῆς ἐνεργείας τῇ γαστρὶ. τὸ μὲν γὰρ πνεῦμα
 σφοδρότερόν τε καὶ συνεχέστερον καὶ πλεον ἐμπίπτει
 νῦν ἢ πρότερον. ὥστε ταύτῃ μὲν μᾶλλον πέψει τὰ
 διὰ τὸ πνεῦμα καλῶς πέττοντα ξῶα, διὰ λοιπὴν δ' ἔτι 15
 τὴν παρὰ φύσιν θερμασίαν ἀπεπτήσει. τὸ γὰρ καὶ τῷ 15
 πνεύματι φάναι τιν' ὑπάρχειν ιδιότητα, καθ' ἣν πέτ-
 τει, κἄπειτα ταύτην πυρετιόντων διαφθείρεσθαι καθ'
 ἕτερον τρόπον ἐστὶν ὁμολογῆσαι τὸ ἄτοπον. ἐρωτη-
 θέντες γὰρ αὐτοὶς, ὑπὸ τίνος ἡλλοιώθη τὸ πνεῦμα,
 μόνην ἔξουσιν ἀποκρίνεσθαι τὴν παρὰ φύσιν θερμα- 20
 σίαν καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν κοιλίαν· οὐδὲ γὰρ
 πλησιάζει κατ' οὐδὲν τοῦτο τῷ βουβῶνι.

Καίτοι τί τῶν ζώων ἐκείνων, ἐν οἷς ἢ τοῦ πνεύ-
 ματος ιδιότης μέγα δύναται, μνημονεύω, παρὸν ἐπ'
 121 ἀνθρώποις, ἐν οἷς ἢ οὐδὲν ἢ παντάπασιν ἀμυνδρόν τι 25
 καὶ μικρὸν ὠφελεῖ, ποιεῖσθαι τὸν λόγον; ἀλλ' ὅτι μὲν

1. ἔβλαψε M ἔβλαπτεν O ἔβλαψε post πυρετοῦ colloc. L ||
 7. προσωφελήσει] πρὸς ὠφέλειαν L || 8. ὑπέθετο M ὑπετίθετο LO ||
 12. πλεῖον M πλεῖστον L || 13. ταύτῃ O ταῦτα LM || 18. ἐκότε-
 ρον L || ὁμιλῆσαι L || 20. ἀποκρίνασθαι M || 22. τοῦτο LMO²
 τούτων O¹ || 23. καίτοι τί LM καίτοι O¹ καί τι O² || 24. μέγιστα M

ἐν τοῖς πυρετοῖς οὗτοι κακῶς πέττουσιν, ὁμολογεῖ καὶ
 αὐτὸς καὶ τὴν γ' αἰτίαν προστιθεὶς βεβλάφθαι φησὶ
 τῆς γαστρὸς τὴν ἐνέργειαν. οὐ μὴν ἄλλην γέ τινα
 πρόφασιν τῆς βλάβης εἰπεῖν ἔχει πλὴν τῆς παρὰ φύσιν
 5 θερμασίας. ἀλλ' εἰ βλάπτει τὴν ἐνέργειαν ἢ παρὰ φύ-
 σιν θερμασία μὴ κατὰ τι συμβεβηκός, ἀλλὰ διὰ τὴν
 αὐτῆς οὐσίαν τε καὶ δύναμιν, ἐκ τῶν πρώτων ἂν εἴη
 νοσημάτων· καὶ μὴν οὐκ ἐνδέχεται τῶν πρώτων μὲν
 εἶναι νοσημάτων τὴν ἀμετρίαν τῆς θερμασίας, τὴν δ'
 10 ἐνέργειαν ὑπὸ τῆς εὐκρασίας μὴ γίνεσθαι. οὐδὲ γὰρ
 δι' ἄλλο τι δυνατόν γίνεσθαι τὴν δυσκρασίαν αἰτίαν
 τῶν πρώτων νοσημάτων ἀλλ' ἢ διὰ τὴν εὐκρασίαν
 διαφθειρομένην. τῷ γὰρ ὑπὸ ταύτης γίνεσθαι τὰς
 ἐνεργείας ἀνάγκη καὶ τὰς πρώτας αὐτῶν βλάβας δια-
 15 φθειρομένης γίνεσθαι. ὅτι μὲν οὖν καὶ κατ' αὐτὸν
 τὸν Ἑρασίστρατον ἡ εὐκρασία τοῦ θερμοῦ τῶν ἐνε-
 ργειῶν αἰτία, τοῖς θεωρεῖν τὸ ἀκόλουθον δυναμένοις
 ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω. τούτου δ' ὑπάρχοντος
 ἡμῖν οὐδὲν ἔτι χαλεπὸν ἢ ἐφ' ἐκάστης ἐνεργείας τῇ μὲν 122
 20 εὐκρασίᾳ τὸ βέλτιον ἔπεσθαι λέγειν, τῇ δὲ δυσκρασίᾳ
 τὰ χείρω. καὶ τοίνυν εἴπερ ταῦθ' οὕτως ἔχει, τὸ μὲν
 αἷμα τῆς συμμετρικῆς θερμασίας, τὴν δὲ ξανθὴν χολὴν
 τῆς ἀμέτρου νομιστέον ὑπάρχειν ἔγγονον. οὕτω γὰρ
 καὶ ἡμῖν ἐν τε ταῖς θερμαῖς ἡλικίαις καὶ τοῖς θερμοῖς
 25 χωρίοις καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους ταῖς θερμαῖς καὶ
 ταῖς θερμαῖς καταστάσεσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ ταῖς θερ-

3. verba οὐ μὴν — ἐνέργειαν om. M add. P² in marg. ||
 8. post ἐνδέχεται add. τι LM || 9. κατὰ τὴν ἀμ. LP² || 11. τι
 om. A || 13. διαφθειρομένην om. L¹M add. L²P² || 15. post γί-
 γνεσθαι add. τῆς εὐκρασίας LM || 18. ἀποδεδεῖχθαι L || 20. βέλ-
 τιστον L || 25. ταῖς ὥραις (γε add. M) τοῦ ἔτους ταῖς θερμαῖς
 LM ταῖς θερμαῖς om. O || 26. θερμαῖς ante καταστάσεσιν om. LM

μαῖς κράσεσι τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι
 τε καὶ τοῖς διαιτήμασι καὶ τοῖς νοσήμασι τοῖς θερμοῖς
 εὐλόγως ἢ ξανθῇ χολῇ πλείστη φαίνεται γιγνομένη.
 τὸ δ' ἀπορεῖν, εἴτ' ἐν τοῖς σώμασι τῶν ἀνθρώπων ὁ
 χυμὸς οὗτος ἔχει τὴν γένεσιν εἴτ' ἐν τοῖς σιτίοις περι- 5
 ἔχεται, μηδ' ὅτι τοῖς ὑγιαίνουσιν ἀμέμπτως, ὅταν
 ἀσιτήσωσι παρὰ τὸ ἔθος ὑπὸ τινος περιστάσεως πραγ-
 μάτων ἀναγκασθέντες, [ἐφ' ὧν] πικρὸν μὲν τὸ στόμα
 γίνεσθαι, χολώδη δὲ τὰ οὖρα, δάκνεται δ' ἡ γαστήρ,
 ἑωρακότος ἐστὶν ἀλλ' ὥσπερ ἐξαίφνης νῦν εἰς τὸν 10
 κόσμον ἐληλυθότος καὶ μήπω τὰ κατ' αὐτὸν φαινόμενα
 γινώσκοντος. ἐπεὶ τίς οὐκ οἶδεν, ὥς ἕκαστον τῶν
 ἐψόμενων ἐπὶ πλέον ἀλνκώτερον μὲν τὸ πρῶτον, ὅστε-
 123 ρον || δὲ πικρότερον γίνεσθαι; κἂν εἰ τὸ μέλι βουλη-
 θεῖης αὐτὸ τὸ πάντων γλυκύτατον ἐπὶ πλείστον ἔψειν, 15
 ἀποδείξει καὶ τοῦτο πικρότατον· ὁ γὰρ τοῖς ἄλλοις,
 ὅσα μὴ φύσει θερμά, παρὰ τῆς ἐψήσεως ἐγγίγνεται,
 τοῦτ' ἐκ φύσεως ὑπάρχει τῷ μέλιτι. διὰ τοῦτ' οὖν
 ἐψόμενον οὐ γίνεσθαι γλυκύτερον· ὅσον γὰρ ἐχρῆν 20
 εἶναι θερμότητος εἰς γένεσιν γλυκύτητος, ἀκριβῶς
 αὐτῷ τοῦτο πᾶν οἰκοθεν ὑπάρχει. ὁ τοίνυν ἔξωθεν
 τοῖς ἐλλιπῶς θερμοῖς ἦν ὠφέλιμον, τοῦτ' ἐκείνῳ βλάβη
 τε καὶ ἀμετρία γίνεσθαι καὶ διὰ τοῦτο θᾶττον τῶν
 ἄλλων ἐψόμενον ἀποδείκνυται πικρόν. δι' αὐτὸ δὲ
 τοῦτο καὶ τοῖς θερμοῖς φύσει καὶ τοῖς ἀκμάζουσιν εἰς 25
 χολὴν ἐτοίμως μεταβάλλεται. θερμῷ γὰρ θερμὸν πλη-

6. post ἀμέμπτως add. συμβαίνει L || 7. [ἐφ' ὧν]* || πικρὸν
 μὲν LM μὲν πικρὸν O || 12. τῶν σιτίων ἐψόμενον M ad ἐψο-
 μένων add. in marg. ἢ χυλῶν ἢ χυμῶν O || 14. post μέλι add.
 δὲ O || 16. καὶ] γὰρ καὶ L' γοῦν καὶ L² || 20. θερμότερον L
 θερμότατον O || 25. ἐτοίμως εἰς χολὴν O || 26. θερμὸν γ. θερμῷ O

σιάζον εἰς ἀμετρίαν κράσεως ἐτοίμως ἐξίσταται καὶ
 φθάνει χολὴ γιγνόμενον, οὐχ αἷμα. δεῖται τοίνυν
 ψυχρᾶς μὲν κράσεως ἀνθρώπου, ψυχρᾶς δ' ἡλικίας,
 ἢν' εἰς αἵματος ἄγεται φύσιν. οὐκ οὖν ἀπο τρόπου
 5 συννεβούλευσεν Ἰπποκράτης τοῖς φύσει πικροχόλοις μὴ
 προσφέρειν τὸ μέλι, ὥς ἂν θερμότερας || δηλονότι 124
 κράσεως ὑπάρχουσιν. οὕτω δὲ καὶ τοῖς νοσήμασι τοῖς
 πικροχόλοις πολέμιον εἶναι τὸ μέλι καὶ τῇ τῶν γε-
 ρόντων ἡλικίᾳ φίλιον οὐχ Ἰπποκράτης μόνον ἀλλὰ καὶ
 10 πάντες ἰατροὶ λέγουσιν, οἳ μὲν ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ
 τὴν δύναμιν ἐνδειξαμένης εὐρόντες, οἳ δ' ἐκ τῆς πεί-
 ρας μόνως. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῖς ἀπὸ τῆς ἐμπειρίας
 ἰατροῖς ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα τετήρηται γιγνόμενον,
 ἀλλὰ χρηστὸν μὲν γέροντι, νέῳ δ' οὐ χρηστὸν, καὶ
 15 τῷ μὲν φύσει πικροχόλῳ βλαβερόν, ὠφέλιμον δὲ τῷ
 φλεγματώδει· καὶ τῶν νοσημάτων ὡσαύτως τοῖς μὲν
 πικροχόλοις ἐχθρόν, τοῖς δὲ φλεγματώδεσι φίλιον· ἐνὶ
 δὲ λόγῳ τοῖς μὲν θερμοῖς σώμασιν ἢ διὰ φύσιν ἢ διὰ
 νόσον ἢ δι' ἡλικίαν ἢ δι' ὥραν ἢ διὰ χώραν ἢ δι'
 20 ἐπιτήδευμα χολῆς γεννητικόν, αἵματος δὲ τοῖς ἐναντί-
 οῖς. καὶ μὴν οὐκ ἐνδέχεται ταῦτόν ἐδεσμα τοῖς μὲν
 χολὴν γεννᾶν, τοῖς δ' αἷμα μὴ οὐκ ἐν τῷ σώματι τῆς
 γενέσεως αὐτῶν ἐπιτελουμένης. εἰ γὰρ δὴ οἴκοθεν γε
 καὶ παρ' ἑαυτοῦ τῶν ἐδεσμάτων ἕκαστον ἔχον καὶ οὐκ
 25 ἐν τοῖς τῶν ζώων σώμασι || μεταβαλλόμενον ἐγέννα 125
 τὴν χολήν, ἐν ἅπασιν ἂν ὁμοίως αὐτὴν τοῖς σώμασιν

5. τοῖς φύσει πικροχόλοις μὴ προσφέρειν τὸ μέλι M μὴ
 συμφέρειν τ. μ. τ. φ. π. LO || 6. δηλονότι post ἂν colloc. L ||
 7. καὶ om. A || 9. ἡλικίᾳ] φύσει M || 12. μόνον L || σὺ γὰρ οὐκ
 οὐδὲ L || 15. μὲν om. L || 17. φίλιον LM φίλον O || 20. γεννητι-
 κὸν τὸ μέλι M || 21. μὴν om. M add. P² s. l. || 23. δὴ om. L ||
 24. καὶ om. L || 26. αὐτὴν LM O² αὐτοῖς O¹

ἐγένενα καὶ τὸ μὲν πικρὸν ἔξω γενομένοις ἦν ἂν οἶμαι
 χολῆς ποιητικόν, εἰ δέ τι γλυκὺ καὶ χρηστόν, οὐκ ἂν
 οὐδὲ τὸ βραχύτατον ἔξ αὐτοῦ χολῆς ἐγεννᾶτο. καὶ
 μὴν οὐ τὸ μέλι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον
 τῶν γλυκέων τοῖς προειρημένοις σώμασι τοῖς δι' ὅτι- 5
 οὖν τῶν εἰρημένων θερμοῖς οὖσιν εἰς χολὴν ἐτοίμως
 ἐξίσταται. καίτοι ταῦτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐξηγέσθην εἰπεῖν
 οὐ προελόμενος ἀλλ' ὑπ' αὐτῆς τοῦ λόγου τῆς ἀκολου-
 θίας ἀναγκασθεῖς. εἴρηται δ' ἐπὶ πλείστον ὑπὲρ αὐ-
 τῶν Ἀριστοτέλει τε καὶ Πραξαγόρῃ τὴν Ἱπποκράτους 10
 καὶ Πλάτωνος γνώμην ὁρθῶς ἐξηγησαμένοις.

Cap. XI. Μὴ τοίνυν ὥς ἀποδείξεις ὑφ' ἡμῶν εἰ-
 ρῆσθαι νομίζειν τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ἢ περὶ τῆς τῶν
 ἄλλως γινωσκόντων ἀναισθησίας ἐνδείξεις, οἳ μὴδὲ
 τὰ πρὸς ἀπάντων ὁμολογούμενα καὶ καθ' ἑκάστην 15
 ἡμέραν φαινόμενα γινώσκουσιν· τὰς δ' ἀποδείξεις
 αὐτῶν τὰς κατ' ἐπιστήμην ἔξ ἐκείνων χρὴ λαμβάνειν
 126 τῶν ἀρχῶν, ὧν ἤδη καὶ πρόσθεν || εἶπομεν, ὥς τὸ
 δοῦν καὶ πάσχειν εἰς ἄλληλα τοῖς σώμασιν ὑπάρχει
 κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν. καὶ 20
 εἴτε φλέβας εἴτ' ἥπαρ εἴτ' ἀρτηρίας εἴτε καρδίαν εἴτε
 κοιλίαν εἴτ' ἄλλο τι μῶριον ἐνεργεῖν τις φήσειεν ἡν-
 τινοῦν ἐνέργειαν, ἀφύκτοις ἀνάγκαις ἀναγκασθήσεται
 διὰ τὴν ἐκ τῶν τεττάρων ποιὰν κρᾶσιν ὁμολογήσαι
 τὴν ἐνέργειαν ὑπάρχειν αὐτῷ. διὰ τί γὰρ ἡ γαστήρ 25
 περιστέλλεται τοῖς σιτίοις, διὰ τί δ' αἱ φλέβες αἷμα
 γεννῶσι, παρὰ τῶν Ἑρασιστρατείων ἐδεόμην ἀκοῦσαι.

7. εἰπεῖν ἐξηγέσθην L || 9. δ'] γὰρ LM || 17. τὰς κατ' LM
 κατ' O || χρὴ LM δεῖ O || 19. πάσχειν LM τὸ πάσχειν O || 22. τι
 om. O || φησὶν LM || 24. ante τὴν add. τὸ O || 27. ἐδεόμην] ἐβου-
 λόμην M

τὸ γὰρ ὅτι περιστέλλεται μόνον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γι-
 γνώσκειν οὐδέπω χρηστόν, εἰ μὴ καὶ τὴν αἰτίαν εἰ-
 δείημεν· οὕτω γὰρ ἂν οἶμαι καὶ τὰ σφάλματα θερα-
 πεύσασθαι. οὐ μέλει, φασίν, ἡμῖν οὐδὲ πολυπραγμο-
 5 νοῦμεν ἔτι τὰς τοιαύτας αἰτίας· ὑπὲρ ἰατρὸν γὰρ εἰσι
 καὶ τῷ φυσικῷ προσήκουσι. πότερον οὖν οὐδ' ἄντε-
 ρεῖτε τῷ φάσκοντι τὴν μὲν εὐκρασίαν τὴν κατὰ φύσιν
 αἰτίαν εἶναι τῆς ἐνεργείας ἐκάστῳ τῶν ὁργάνων, τὴν
 δ' αὖ δυσκρασίαν νόσον τ' ἤδη καλεῖσθαι καὶ πάντως
 10 ὑπ' αὐτῆς βλάπτεσθαι τὴν ἐνέργειαν; ἢ πεισθῆσεσθε 127
 ταῖς τῶν παλαιῶν ἀποδείξεσιν; ἢ τρίτον τι καὶ μέσον
 ἐκατέρου τούτων πρᾶξετε μήθ' ὥς ἀληθέσι τοῖς λόγοις
 ἐξ ἀνάγκης πειθόμενοι μήτ' ἀντιλέγοντες ὥς ψευδέσιν,
 ἀλλ' ἀπορητικοί τινες ἐξαίφνης καὶ Πυρρώνειοι γενή-
 15 σεσθε; καὶ μὴν εἰ τοῦτο δράσετε, τὴν ἐμπειρίαν ἀναγ-
 καῖον ὑμῖν προστήσασθαι. τῷ γὰρ ἂν ἔτι τρόπῳ καὶ
 τῶν λαμάτων εὐποροίητε τὴν οὐσίαν ἐκάστου τῶν νοση-
 μάτων ἀγνοοῦντες; τί οὖν οὐκ ἐξ ἀρχῆς ἐμπειρικούς
 ὑμᾶς αὐτοὺς ἐκαλέσατε; τί δὲ πρᾶγμαθ' ἡμῖν παρέχετε
 20 φυσικὰς ἐνεργείας ἐπαγγελλόμενοι ζητεῖν ἰάσεως ἔνεκεν;
 εἰ γὰρ ἀδύνατος ἡ γαστήρ ἐστὶ τινι περιστέλλεσθαι καὶ
 τρίβειν, πῶς αὐτὴν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανάξομεν
 ἀγνοοῦντες τὴν αἰτίαν τῆς ἀδυναμίας; ἐγὼ μὲν φημι
 τὴν μὲν ὑπερτεθερμασμένην ἐμψυκτέον ἡμῖν εἶναι, τὴν
 25 δ' ἐψυγμένην θερμαντέον· οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐξηρασμέ-
 νην ὑγραντέον, τὴν δ' ὑγρασμένην ξηραντέον. ἀλλὰ

3. θεραπεύσασθαι M || 5. τοιαύτας om. MP¹ || 14. ἀπορητι-
 κοί LP ἀπορηματικοί O || 16. ὑμῖν L O² ἡμῖν M O¹ || καὶ om. M ||
 19. ὑμῖν L || 20. ἔνεκεν LM ἔνεκα O || 21. εἰ LM εἴπερ O ||
 22. ὅπως L || 23. μὲν LMP¹ μὲν γὰρ OP² || 24. μὲν post τὴν
 om. L || 25. ἐξηρασμένην L ἐξηραμένην M ἐξηραμμένην O

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

128 καὶ ἥ κατὰ συζυγίαν, εἰ θερμοτέρα τοῦ κατὰ φύσιν ἅμα
καὶ ξηροτέρα τύχοι γεγεννημένη, κεφάλαιον εἶναι τῆς
ιάσεως ἐμψύχειν θ' ἅμα καὶ ὑγραίνειν· εἰ δ' αὖ ψυχρο-
τέρα τε καὶ ὑγροτέρα, θερμαίνειν τε καὶ ξηραίνειν
καὶ πλεονάζειν τῶν ἄλλων ὡσαύτως· οἱ δ' ἀπ' Ἑρασιστράτου 5
τί ποτε καὶ πράξουσιν οὐδ' ὅλως ζητεῖν τῶν ἐνεργειῶν
τὰς αἰτίας ὁμολογοῦντες; ὁ γὰρ τοι καρπὸς τῆς περὶ
τῶν ἐνεργειῶν ζητήσεως οὗτός ἐστι, τὸ τὰς αἰτίας τῶν
δυσκρασιῶν εἰδῶτα εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανάγειν αὐ-
τάς, ὡς αὐτό γε [τοῦτο] μόνον τὸ γινῶναι τὴν ἐκάστου 10
τῶν ὁργάνων ἐνέργειαν ἥτις ἐστὶν οὕτω χρηστὸν εἰς
τὰς ἰάσεις. Ἑρασίστρατος δέ μοι δοκεῖ καὶ αὐτὸ τοῦτ'
ἀγνοεῖν, ὡς, ἥτις ἂν ἐν τῷ σώματι διάθεσις βλάβη
τὴν ἐνέργειαν μὴ κατὰ τι συμβεβηκὸς ἀλλὰ πρῶτως
τε καὶ καθ' ἑαυτήν, αὕτη τὸ νόσημά ἐστιν αὐτό. πῶς 15
οὖν ἐτι διαγνωστικός τε καὶ ἰατρικός ἐστὶ τῶν νοση-
μάτων ἀγνοῶν ὅλως αὐτὰ τίνα τ' ἐστὶ καὶ πόσα καὶ
ποῖα; κατὰ μὲν δὴ τὴν γαστέρα τό γε τοσοῦτον Ἑρα-
σίστρατος ἠξίωσε ζητεῖσθαι τὸ πῶς πέττεται τὰ σιτία·
129 τὸ δ' ἥτις πρώτη τε καὶ ἀρχηγὸς αἰτία τοῦτου, πῶς 20
οὐκ ἐπεσκέψατο; κατὰ δὲ τὰς φλέβας καὶ τὸ αἷμα καὶ
αὐτὸ τὸ πῶς παρέλιπεν. ἀλλ' οὐθ' Ἱπποκράτης οὐτ'
ἄλλος τις ὧν ὀλίγω πρόσθεν ἐμνημόνευσα φιλοσόφων
ἢ ἰατρῶν ἄξιον ᾤετο εἶναι παραλιπεῖν· ἀλλὰ τὴν κατὰ
φύσιν ἐν ἐκάστῳ ζῳῷ θερμοσίναν εὐκρατόν τε καὶ 25

1. τὴν συζ. A || 4. ψυχροτέρα τε LM ψ. τε ἅμα O || 8. verba τὸ
— ἐπανάγειν αὐτάς om. L || 10. τοῦτο om. LM || 11. οὕτω LM
οὕτω O || 13. ἥτις* εἰ τις C || ἂν om. O || 15. τε LM om. O ||
16. ἰατρικός LP ἰατρικός O || τῶν νοσ. ἐστὶ O || 19. ζητεῖσθαι L
ἐξετάσθαι O || 20. τε om. LM || τοῦτον] om. L¹ τοῦ I¹ O || 22. τὸ
πῶς L² τοῦτο π. L¹ O τοῦτο τὸ π. M || 24. εἶναι ᾤετο L || 25. ἐν
om. O

μετρίως ὑγρὰν οὖσαν αἵματος εἶναι φασὶ γεννητικὴν
καὶ δι' αὐτό γε τοῦτο καὶ τὸ αἷμα θερμὸν καὶ ὑγρὸν
εἶναι φασὶ τῇ δυνάμει χυμὸν, ὥσπερ τὴν ξανθὴν χολὴν
θερμὴν καὶ ξηρὰν εἶναι, εἰ καὶ ὅτι μάλισθ' ὑγρὰ
5 φαίνεται. διαφέρειν γὰρ αὐτοῖς δοκεῖ τὸ κατὰ φαντα-
σίαν ὑγρὸν τοῦ κατὰ δύναν. ἢ τίς οὐκ οἶδεν, ὥς
ἄλλη μὲν καὶ θάλαττα ταριχεύει τὰ κρέα καὶ ἄσηπτα
διαφυλάττει, τὸ δ' ἄλλο πᾶν ὕδωρ τὸ πότιμον ἐτοι-
μως διαφθείρει τε καὶ σήπει; τίς δ' οὐκ οἶδεν, ὥς
10 ξανθῆς χολῆς ἐν τῇ γαστρὶ περιεχομένης πολλῆς ἀπαύ-
στη δίψει συνεχόμεθα καὶ ὥς ἐμέσαντες αὐτὴν εὐθὺς
ἄδιψοι γιγνόμεθα μᾶλλον ἢ εἰ πάμπολυ ποτὸν προσ-
ηράμεθα; || θερμὸς οὖν εὐλόγως ὁ χυμὸς οὗτος εἴρηται 130
καὶ ξηρὸς κατὰ δύναν, ὥσπερ γε καὶ τὸ φλέγμα
15 ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν. ἐναργεῖς γὰρ καὶ περὶ τούτου
πίστεις Ἰπποκράτει τε καὶ τοῖς ἄλλοις εἴρηται παλαι-
οῖς. Πρόδικος δ' ἐν τῷ περὶ φύσεως ἀνθρώπου γράμ-
ματι τὸ συγκεκαυμένον καὶ οἷον ὑπερωπτημένον ἐν
τοῖς χυμοῖς ὀνομάζων φλέγμα παρὰ τὸ πεφλέχθαι τῇ
20 λέξει μὲν ἑτέρως χρῆται, φυλάττει μέντοι τὸ πρᾶγμα
κατὰ ταὐτὸ τοῖς ἄλλοις. τὴν δ' ἐν τοῖς ὀνόμασι
τάνδρὸς τούτου καινοτομίαν ἱκανῶς ἐνδείκνυται καὶ
Πλάτων. ἀλλὰ τοῦτό γε τὸ πρὸς ἀπάντων ἀνθρώπων
ὀνομαζόμενον φλέγμα τὸ λευκὸν τὴν χροῖαν, ὃ βλένναν
25 ὀνομάζει Πρόδικος, ὁ ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς χυμὸς ἐστίν
οὗτος καὶ πλεῖστος τοῖς τε γέρονσι καὶ τοῖς ὀπωσδή-
ποτε ψυγεῖσιν ἀθροίζεται καὶ οὐδεὶς οὐδὲ μαινόμενος

4. εἰ καὶ] καὶ L || 5. φαίνεται L || 7. τὸ κρέας M || ἄσηπτον
M || 12. εἰ L O εἴπερ M || 13. αὐτὸς ὁ χυμὸς LM || 19. ὀνομά-
ζων LM ὀνομάζει O || 21. τὸ αὐτὸ LM || 22. τοῦ ἀνδρὸς L O
τάνδρὸς M || 24. μὴ add. ante φλέγμα M || 26. τε om. LM ||
27. ψυγεῖσιν L ψυχθεῖσιν MO

ἂν ἄλλο τι ἢ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν εἴποι ἂν αὐτόν. ἄρ' οὖν θερμὸς μὲν τίς ἐστὶ καὶ ὑγρὸς χυμὸς καὶ θερμὸς καὶ ξηρὸς ἕτερος καὶ ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς ἄλλος, οὐδεὶς δ' ἐστὶ ψυχρὸς καὶ ξηρὸς τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἡ τετάρτη
 131 συζυγία τῶν κράσεων ἥ ἐν ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ὑπάρ- 5
 χουσα μόνοις τοῖς χυμοῖς οὐχ ὑπάρχει· καὶ μὴν ἢ γε μέλαινα χολή τοιοῦτός ἐστι χυμὸς, ὃν οἱ σωφρονοῦντες ἰατροὶ καὶ φιλόσοφοι πλεονεκτεῖν ἔφασαν τῶν μὲν ὠρῶν τοῦ ἔτους ἐν φθινοπώρῃ μάλιστα, τῶν δ' ἡλι-
 κιῶν ἐν ταῖς μετὰ τὴν ἀκμὴν. οὕτω δὲ καὶ διαιτήματα 10
 καὶ χωρία καὶ καταστάσεις καὶ νόσους τινὰς ψυχρὰς καὶ ξηρὰς εἶναι φασιν· οὐ γὰρ δὴ χολὴν ἐν ταύτῃ μόνῃ τῇ συζυγίᾳ τὴν φύσιν εἶναι νομίζουσιν ἀλλ' ὥσπερ τὰς ἄλλας τρεῖς οὕτω καὶ τήνδε διὰ πάντων ἐκτετάσθαι. ἡ ὑξάμην οὖν κἀνταῦθ' ἐρωτῆσαι δύνασθαι 15
 τὸν Ἑρασίστρατον, εἰ μὴδὲν ὄργανον ἢ τεχνικὴ φύσις ἐδημιούργησε καθαρκτικὸν τοῦ τοιοῦτου χυμοῦ, ἀλλὰ τῶν μὲν οὖρων ἄρα τῆς διακρίσεως ἐστὶν ὄργανα δύο καὶ τῆς ξανθῆς χολῆς ἕτερον οὐ σμικρὸν, ὃ δὲ τούτων κακοηθέστερος χυμὸς ἀλλάτται διὰ παντὸς ἐν ταῖς φλεψὶν 20
 ἀναμειγμένος τῷ αἵματι. καίτοι 'δυσεντερική', φησὶ πού 'Ἰπποκράτης, 'ἣν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξεται, θα-
 132 νάσιμον', οὐ μὴν ἢ γ' ἀπὸ τῆς ξανθῆς χολῆς ἀρχο-
 μένη πάντως ὀλέθριος, ἀλλ' οἱ πλείους ἐξ αὐτῆς δια-
 σφύζονται. τοσοῦτῳ κακοηθεστέρα τε καὶ δριμυτέρα 25
 τὴν δύναμιν ἢ μέλαινα χολή τῆς ξανθῆς ἐστίν. ἄρ'

2. καὶ θερμὸς καὶ ψυχρὸς ἕτερος L θερμὸς δὲ κ. ξηρὸς ἕτε-
 ρος M ἕτερος post θερμὸς colloc. O || 3. ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς M ||
 4. καὶ ξηρὸς καὶ ψυχρὸς M || 7. ὃν L ἣν M O || 21. δυσεντερική
 Hipp. aph. IV 24 (t. IV 510 L.) || 23. ἀρχομένη LM ἀρξαμένη O
 26. τὴν δύναμιν om. M || ἢ χολή ἢ μέλαινα M

οὐν οὔτε τῶν ἄλλων ἀνέγνω τι τῶν τοῦ Ἱπποκράτους
 γραμμάτων ὁ Ἐρασίστρατος οὐδὲν οὔτε τὸ περὶ φύσεως
 ἀνθρώπου βιβλίον, ἔν' οὕτως ἀργῶς παρέλθοι τὴν
 περὶ τῶν χυμῶν ἐπίσκεψιν, ἢ γινώσκει μὲν, ἐκὼν δὲ
 5 παραλείπει καλλίστην τῆς τέχνης θεωρίαν; ἐχρῆν οὖν
 αὐτὸν μὴδὲ περὶ τοῦ σπληνὸς εἰρηκέναι τι μὴδ' ἀσχη-
 μονεῖν ὑπὸ τῆς τεχνικῆς φύσεως ὄργανον τηλικούτου
 μάτην ἡγούμενον κατεσκευάσθαι. καὶ μὴν οὐχ Ἱππο-
 κράτης μόνον ἢ Πλάτων, οὐδὲν τι χείρους Ἐρασιστρά-
 10 του περὶ φύσιν ἄνδρες, ἔν τι τῶν καθαιρόντων τὸ
 αἷμα καὶ τοῦτ' εἶναί φασι τὸ σπλάγχνον, ἀλλὰ καὶ
 μυριοὶ σὺν αὐτοῖς ἄλλοι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν τε καὶ
 φιλοσόφων, ὧν ἀπάντων προσποιησάμενος ὑπερφρονεῖν
 ὁ γενναῖος Ἐρασίστρατος οὐτ' ἀντεῖπεν οὐθ' ὅλως τῆς
 15 δόξης αὐτῶν ἐμνημόνευσε. καὶ μὴν ὅσοις γε τὸ σῶμα
 θάλλει, τούτοις ὁ σπλὴν φθίνει, φησὶν Ἱπποκράτης,
 καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ἑμπειρίας ὁρμώμενοι πάντες ὁμολο- 133
 γοῦσιν ἰατροί. καὶ ὅσοις γ' αὖ μέγας καὶ ὑπουλος
 ἀυξάνεται, τούτοις καταφθείρει τε καὶ κακόχυμα τὰ
 20 σώματα τίθησιν, ὥς καὶ τοῦτο πάλιν οὐχ Ἱπποκράτης
 μόνον ἀλλὰ καὶ Πλάτων ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οἱ ἀπὸ
 τῆς ἑμπειρίας ὁμολογοῦσιν ἰατροί. καὶ οἱ ἀπὸ σπληνὸς
 δὲ κακοπραγοῦντος ἑκτεροὶ μελάντεροι καὶ τῶν ἐλκῶν
 αἱ οὐλαὶ μέλαιναι. καθόλου γάρ, ὅταν ἐνδεέστερον ἢ
 25 προσήκεν εἰς ἑαυτὸν ἔλκη τὸν μελαγχολικὸν χυμὸν,

1. τοῦ add. ante Ἱπποκράτους L || 2. ὁ om. O || 5. οὖν] γὰρ O || 6. αὐτὸν O τὸν Ἐρασίστρατον LM || 10. καθαιρόντων LM ἐκκαθ. O || 12. μυριοὶ LM μύριοι O || 15. δόξης LM γνώμης O || 16. Ἱπποκράτης] Hipp. de loc. § 24 (t. VI 314 L.) || 19. καταφθείρει τε καὶ κακόχυμα LM καταφθίνει καὶ κακοχύμους O || 21. Πλάτων] Plat. Tim. 72 D || 22. post ἑμπειρίας add. ὁρμώμενοι L || οἱ ante ἀπὸ om. O

ἀκάθαρτον μὲν τὸ αἷμα, κακόχρουν δὲ τὸ πᾶν γίνε-
ται σῶμα. πότε δ' ἐνδεέστερον ἔλκει; ἢ δῆλον ὅτι
κακῶς διακείμενος; ὥσπερ οὖν τοῖς νεφροῖς ἐνεργείας
οὔσης ἔλκειν τὰ οὖρα κακῶς ἔλκειν ὑπάρχει κακοπρα-
γοῦσιν, οὕτω καὶ τῷ σπληνὶ ποιότητος μελαγχολικῆς 5
ἐλκτικῆν ἐν ἑαυτῷ δύναμιν ἔχοντι σύμφυτον ἀρρωστή-
σαντί ποτε ταύτην ἀναγκαῖον ἔλκειν κακῶς κὰν τῷδε
παχύτερον ἤδη καὶ μελάντερον γίνεσθαι τὸ αἷμα.
ταῦτ' οὖν ἅπαντα πρὸς τε τὰς διαγνώσεις τῶν νοση-
μάτων καὶ τὰς ἰάσεις μερίστην παρεχόμενα χρεῖαν 10
134 ὑπερεπήδησε τελέως ὁ Ἑρασίστρατος καὶ καταφρονεῖν
προσεποιήσατο τηλικούτων ἀνδρῶν ὁ μὴδὲ τῶν τυχόν-
των καταφρονῶν ἀλλ' ἀεὶ φιλοτίμως ἀντιλέγων ταῖς
ἡλιθιωτάταις δόξαις. ὃ καὶ δῆλον, ὥς οὐδὲν ἔχων οὔτ'
ἀντειπεῖν τοῖς πρεσβυτέροις ὑπὲρ ὧν ἀπεφήναντο περὶ 15
σπληνὸς ἐνεργείας τε καὶ χρείας οὔτ' αὐτὸς ἐξευρίσκων
τι καινὸν εἰς τὸ μὴδὲν ὅλως εἰπεῖν ἀφίκετο. ἀλλ' ἡμεῖς
γε πρῶτον μὲν ἐκ τῶν αἰτίων, οἷς ἅπαντα διοικεῖται
τὰ κατὰ τὰς φύσεις, τοῦ θερμοῦ λέγω καὶ ψυχροῦ
καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ, δεύτερον δ' ἐξ αὐτῶν τῶν 20
ἐναργῶς φαινομένων κατὰ τὸ σῶμα ψυχρὸν καὶ ξηρὸν
εἶναί τινα χρῆναι χυμὸν ἀπεδείξαμεν. ἐξῆς δ', ὅτι καὶ
μελαγχολικὸς οὗτος ὑπάρχει καὶ τὸ καθαιρὸν αὐτὸν
σπλάγχνον ὁ σπλήν ἐστιν, διὰ βραχέων ὥς ἐνι μάλιστα
τῶν τοῖς παλαιοῖς ἀποδεδειγμένων ἀναμνήσαντες ἐπὶ 25
τὸ λεῖπον ἔτι τοῖς παροῦσι λόγοις ἀφιζόμεθα.

2. ἢ om. L || 3. ἐν τοῖς O ἐν om. LM || 4. εἰ add. ante
κακῶς O || 6. ἐν om. O || 14. ὃ καὶ LM ὃ O || 19. τοῦ ψυχροῦ LM ||
20. τοῦ ξηροῦ L item τοῦ ὑγροῦ || 21. ἐναργῶς om. M add. P² ||
22. ὅτι καὶ LM ὅτι O || 23. αὐτὸν O αὐτὸ L καὶ τὸ κατ' αὐτὸν
σπλάγχνον M || 24. ὁ om. LMP¹

Τί δ' ἂν εἴη λείπον ἄλλο γ' ἢ ἐξηγήσασθαι σαφῶς,
 οἷόν τι βούλονται τε || καὶ ἀποδεικνύουσι περὶ τὴν τῶν 135
 χυμῶν γένεσιν οἱ παλαιοὶ συμβαίνειν. ἐναργέστερον
 δ' ἂν γνωσθεῖη διὰ παραδείγματος. οἶνον δὴ μοι νόει
 5 γλεύκινον οὐ πρὸ πολλοῦ τῶν σταφυλῶν ἐκτεθλιμμένον
 ζέοντά τε καὶ ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ θερμο-
 σίας· ἔπειτα κατὰ τὴν αὐτοῦ μεταβολὴν δύο γεννώμενα
 περιττώματα τὸ μὲν κουφότερόν τε καὶ ἀρωδέστερον,
 τὸ δὲ βαρύτερόν τε καὶ γεωδέστερον, ὧν τὸ μὲν ἔν-
 10 θος, οἶμαι, τὸ δὲ τρύγα καλοῦσι. τούτων τῷ μὲν
 ἐτέρῳ τὴν ξανθὴν χολήν, τῷ δ' ἐτέρῳ τὴν μέλαιναν
 εἰκάζων οὐκ ἂν ἀμάρτοις, οὐ τὴν αὐτὴν ἐχόντων ιδέαν
 τῶν χυμῶν τούτων ἐν τῷ κατὰ φύσιν διοικεῖσθαι τὸ
 ζῷον, οἷαν καὶ παρὰ φύσιν ἔχοντος ἐπιφαίνονται πολ-
 15 λάκις. ἢ μὲν γὰρ ξανθὴ λεκιθώδης γίνεται· καὶ γὰρ
 ὀνομάζουσιν οὕτως αὐτήν, ὅτι ταῖς τῶν ὠδῶν λεκιθοῖς
 ὁμοιοῦται κατὰ τε χροῖαν καὶ πάχος. ἢ δ' αὖ μέλαινα
 κακοηθεστερα μὲν πολὺ καὶ αὕτη τῆς κατὰ φύσιν·
 ὄνομα δ' οὐδὲν ἰδίον κεῖται τῷ τοιούτῳ χυμῷ, πλὴν
 20 εἰ πού τινες ἢ ξυστικὸν ἢ ὀξώδη κεκλήκασιν αὐτόν,
 ὅτι καὶ ὀριμὸς ὁμοίως ὄξει γίνεται καὶ || ξύει γε τὸ 136
 σῶμα τοῦ ζῴου καὶ τὴν γῆν, εἰ κατ' αὐτῆς ἐκχυθείη,
 καὶ τινα μετὰ πομφολύγων οἶον ζύμωσιν τε καὶ ζέσιν
 ἐργάζεται, σηπεδόνος ἐπικτήτου προσελθούσης ἐκείνῳ
 25 τῷ κατὰ φύσιν ἔχοντι χυμῷ τῷ μέλανι. καὶ μοι δο-
 κοῦσιν οἱ πλείστοι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν αὐτὸ μὲν τὸ
 κατὰ φύσιν ἔχον τοῦ τοιούτου χυμοῦ καὶ διαχωροῦν

4. παραδειγμάτων L || 5. γλεύκινον L' γλεῦκος M γλυκὴν OP ||
 ἐκτεθλιμμένων O om. M || 10. οἶμαι] οἱ πλείστοι M || 14. οἶ L¹
 οἶοι L² || καὶ LM κἂν τῷ O || ἔχοντος O² ἔχοντες LMO¹ ||
 15. ξανθὴ χολή LP || 16. ταῖς] τοῖς L || 18. αὕτη L

κάτω καὶ πολλάκις ἐπιπολάζον ἄνω μέλανα καλεῖν χυμόν, οὐ μέλαιναν χολήν, τὸ δ' ἐκ συγκαύσεώς τινος καὶ σηπεδόνης εἰς τὴν ὀξεῖαν μεθιστάμενον ποιότητα μέλαιναν ὀνομάζειν χολήν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ὀνομάτων οὐ χρὴ διαφέρεισθαι, τὸ δ' ἀληθὲς ὧδ' ἔχον εἰδέναι. κατὰ τὴν τοῦ αἵματος γένεσιν ὅσον ἂν ἱκανῶς παχὺ καὶ γεῶδες ἐκ τῆς τῶν σιτίων φύσεως ἐμφερόμενον τῇ τροφῇ μὴ δέξεται καλῶς τὴν ἐκ τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀλλοίωσιν, ὁ σπλὴν εἰς ἑαυτὸν ἔλκει τοῦτο. τὸ δ' ὀπτηθὲν, ὡς ἂν τις εἴποι, καὶ συγκαυθὲν τῆς τροφῆς, εἴη δ' ἂν τοῦτο τὸ θερμώτατον ἐν αὐτῇ καὶ γλυκύτατον, οἷον τό τε μέλι καὶ ἡ πιμελή, ξανθὴ γενόμενον χολή διὰ τῶν χοληδόχων ὀνομαζομένων ἀγ-
 137 γείων ἐκκαθαίρεται. || λεπτὸν δ' ἐστὶ τοῦτο καὶ ὑγρὸν καὶ ῥυτὸν οὐχ ὥσπερ ὅταν ὀπτηθὲν ἔσχατως ξανθὸν καὶ πυρῶδες καὶ παχὺ γένηται ταῖς τῶν ὠδῶν ὁμοιον λεκίθιοις. τοῦτο μὲν γὰρ ἤδη παρὰ φύσιν· θάτερον δὲ τὸ πρότερον εἰρημένον κατὰ φύσιν ἐστίν· ὥσπερ γε καὶ τοῦ μέλανος χυμοῦ τὸ μὲν μήπω τὴν οἷον ζέσιν τε καὶ ζύμωσιν τῆς γῆς ἐργαζόμενον κατὰ φύσιν ἐστὶ, τὸ δ' εἰς τοιαύτην μεθιστάμενον ἰδέαν τε καὶ δύναμιν ἤδη παρὰ φύσιν, ὡς ἂν τὴν ἐκ τῆς συγκαύσεως τοῦ παρὰ φύσιν θερμοῦ προσειληφὸς δριμύτητα καὶ οἷον τέφρα τις ἤδη γεγονός. ὧδέ πως καὶ ἡ κεκαυμένη τρυξ τῆς ἀκαύστου διήνεγκε. θερμὸν γὰρ τι χρῆμα αὕτη γ' ἱκανῶς ἐστίν, ὥστε καίειν τε καὶ τήκειν καὶ διαφθείρειν τὴν σάρκα. τῇ δ' ἐτέρᾳ τῇ μήπω κεκαυ-

4. τὴν μέλαιναν LP || 7. παχὺ ἡ καὶ L || 11. αὐτῇ O ταύτη LM || 13. γενομένη L || ὀνομαζομένων om. M || 15. ὑπεροπτηθὲν O || 18. ἐστὶν om. M || 19. οἷον LMO² in marg. οἰκείαν O¹ || 25. τι C τοι A || 26. γ' om. O || τε om. A || 27. τὴν σάρκα om. L

μένη τοὺς ἰατροὺς ἔστιν εὐρεῖν χρωμένους εἰς ὅσαπερ
 καὶ τῇ γῇ τῇ καλουμένη κεραμίτιδι καὶ τοῖς ἄλλοις,
 ὅσα ξηραίνειν θ' ἅμα καὶ ψύχειν πέφυκεν. εἰς τὴν
 τῆς οὕτω συγκανθείσης μελαίνης χολῆς ιδέαν καὶ ἡ
 5 λεκιθώδης ἐκείνη μεθίσταται πολλάκις, ὅταν καὶ αὐτὴ
 ποθ' οἶον ὀπτηθεῖσα τύχῃ πυρώδει θερμοσίᾳ. τὰ δ'
 ἄλλα || τῶν χολῶν εἶδη σύμπαντα τὰ μὲν ἐκ τῆς τῶν 138
 εἰρημένων κράσεως γίννεται, τὰ δ' οἶον ὁδοὶ τινές
 εἰσι τῆς τούτων γενέσεώς τε καὶ εἰς ἄλληλα μεταβολῆς.
 10 διαφέρουσι δὲ τῷ τὰς μὲν ἀκράτους εἶναι καὶ μόνας,
 τὰ δ' οἶον ὀρροῖς τισιν ἐξυγρασμένας. ἀλλ' οἱ μὲν
 ὀρροὶ τῶν χυμῶν ἅπαντες περιττώματα καὶ καθαρὸν
 αὐτῶν εἶναι δεῖται τοῦ ζῴου τὸ σῶμα. τῶν δ' εἰρη-
 μένων χυμῶν ἐστὶ τις χρεία τῇ φύσει καὶ τοῦ παχέος
 15 καὶ τοῦ λεπτοῦ καὶ καθαίρεται πρὸς τε τοῦ σπληνὸς
 καὶ τῆς ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστεως τὸ αἷμα καὶ ἀποτίθεται
 τοσοῦτόν τε καὶ τοιοῦτον ἑκατέρου μέρος, ὅσον καὶ
 οἶον, εἴπερ εἰς ὅλον ἡνέχθη τοῦ ζῴου τὸ σῶμα, βλάβην
 ἔν τιν' εἰργάσατο. τὸ γὰρ ἱκανῶς παχὺ καὶ γεῶδες
 20 καὶ τελέως διαπεφευγὸς τὴν ἐν τῷ ἥπατι μεταβολὴν
 ὁ σπλὴν εἰς ἑαυτὸν ἔλκει. τὸ δ' ἄλλο τὸ μετρίως παχὺ
 σὺν τῷ κατειργάσθαι πάντη φέρεται. δεῖται γὰρ ἐν
 πολλοῖς τοῦ ζῴου μορίοις παχύτητός τινος τὸ αἷμα
 καθάπερ οἶμαι καὶ τῶν || ἐμφερομένων ἰνῶν. καὶ εἰρη- 189
 25 ται μὲν καὶ Πλάτωνι περὶ τῆς χρείας αὐτῶν, εἰρήσεται
 δὲ καὶ ἡμῖν ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν, ἐν οἷς ἂν τὰς

3. ξηραίνειν θ' ἅμα κ. ψ. M ξ. τε καὶ ψ. ἅμα O ἅμα
 om. L || 7. χολῶν] χυμῶν M || 14. χυμῶν om. O || 19. ἔν τιν' O
 ἂν τινὰ L τινὰ οὖν MP¹ οὖν del. P² || 21. ὁ σπλὴν post ἔλκει
 colloc. L || 22. κατειργάσθαι L¹ O κατεργασθέντι ML² || 25. Πλά-
 τωνι] Plat. Tim. p. 82 C || τῆς om. L || 26. συγγράμμασιν P

χρείας τῶν μορίων διερχώμεθα· δέεται δ' οὐχ ἥμιστα
 καὶ τοῦ ξανθοῦ χυμοῦ τοῦ μήπω πυρώδους ἐσχάτως
 γεγεννημένου τὸ αἷμα καὶ τίς αὐτῷ καὶ ἡ παρὰ τοῦδε
 χρεία, δι' ἐκείνων εἰρήσεται. φλέγματος δ' οὐδὲν
 ἐποίησεν ἡ φύσις ὄργανον καθαρτικόν, ὅτι ψυχρὸν καὶ 5
 ὑγρὸν ἐστὶ καὶ οἶον ἡμίπεπτός τις τροφή. δέεται τοί-
 νυν οὐ κενουῖσθαι τὸ τοιοῦτον ἀλλ' ἐν τῷ σώματι
 μένον ἀλλοιοῦσθαι. τὸ δ' ἐξ ἐγκεφάλου καταρρέον
 περίττωμα τάχα μὲν ἂν οὐδὲ φλέγμα τις ὀρθῶς ἀλλὰ
 βλένναν τε καὶ κόρυζαν, ὥσπερ οὖν καὶ ὀνομάζεται, 10
 καλοίη. εἰ δὲ μή, ἀλλ' ὅτι γε τῆς τούτου κενώσεως
 ὀρθῶς ἡ φύσις προϋνοήσατο, καὶ τοῦτ' ἐν τοῖς περὶ
 χρείας μορίων εἰρήσεται. καὶ γὰρ οὖν καὶ τὸ κατὰ τε
 τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα συνιστάμενον φλέγμα ὅπως
 ἂν ἐκκενωθῇ καὶ αὐτὸ τάχιστα τε καὶ κάλλιστα, τὸ 15
 παρεσκευασμένον τῇ φύσει μηχανήμα δι' ἐκείνων εἰ-
 ρήσεται καὶ αὐτὸ τῶν ὑπομνημάτων. ὅσον οὖν ἐμ-
 φέρεται ταῖς φλεψὶ φλέγμα χρήσιμον ὑπάρχον τοῖς
 ζώοις, οὐδεμιᾷς δέεται κενώσεως. προσέχειν δὲ χρὴ
 κἀνταῦθα τὸν νοῦν καὶ γινώσκειν, ὥσπερ τῶν χολῶν 20
 ἑκατέρας τὸ μὲν τι χρήσιμόν ἐστι καὶ κατὰ φύσιν τοῖς
 ζώοις, τὸ δ' ἄχρηστόν τε καὶ παρὰ φύσιν, οὕτω καὶ
 τοῦ φλέγματος, ὅσον μὲν ἂν ᾗ γλυκύ, χρηστὸν εἶναι
 τοῦτο τῷ ζῳῷ καὶ κατὰ φύσιν, ὅσον δ' ὀξύ καὶ ἀλμυ-
 ρὸν ἐγένετο, τὸ μὲν ὀξύ τελέως ἡπεπτῆσθαι, τὸ δ' 25

1. διερχώμεθα LM διεξερχώμεθα O || 5. ἡ φύσις ἐποίησεν M ||
 ὄργανον ἡ φ. L || 10. οὖν om. M || 13. τε] γε LM || κατὰ τὴν γ.
 τε καὶ τὰ O || 15. ἐκκενωθῇ L ἐκκενωῖτο M ἐκκενώτο O || κάλ-
 λιστα τε κ. τάχιστα O τάχιστα τε καὶ κάλλιστα LMP¹ τ. τ. κ.
 κάλλιστα P² || τὸ om. MO || 21. ἑκατέρων L¹ ἑκατέρας L² || μὲν
 τι L μέντοι MO || ἐστι om. O || ἐν add. ante τοῖς MO || 23. μὲν
 add. ante εἶναι O

ἄλμυρόν διασεσῆφθαι. τελείαν δ' ἀπεψίαν φλέγματος
ἀκούειν χρή τὴν τῆς δευτέρας πέψεως δηλονότι τῆς
ἐν φλεψίν· οὐ γὰρ δὴ τῆς γε πρώτης τῆς κατὰ τὴν
κοιλίαν· ἢ οὐδ' ἂν ἐγεγένητο τὴν ἀρχὴν χυμός, εἰ καὶ
5 ταύτην διεπεφεύγει.

Ταῦτ' ἀρκεῖν μοι δοκεῖ περὶ γενέσεώς τε καὶ
διαφθορᾶς χυμῶν ὑπομνήματ' εἶναι τῶν Ἱπποκράτει
τε καὶ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλει καὶ Πραξαγόρᾳ καὶ
Διοκλεῖ καὶ πολλοῖς ἄλλοις τῶν παλαιῶν εἰρημένων.
10 οὐ γὰρ ἐδικαίωσα πάντα μεταφέρειν εἰς τόνδε τὸν λό-
γον τὰ τελέως ἐκείνοις γεγραμμένα. τοσοῦτον δὲ μόνον
ὑπὲρ ἐκάστου εἶπον, ὅσον ἐξορμήσει τε τοὺς || ἐντυγ- 141
χάνοντας, εἰ μὴ παντάπασιν εἶεν σκαιοί, τοῖς τῶν πα-
λαιῶν ὁμιλῆσαι γράμμασι καὶ τὴν εἰς τὸ ῥᾶον αὐτοῖς
15 συνεῖναι βοήθειαν παρέξει. γέγραπται δέ που καὶ δι'
ἐτέρου λόγου περὶ τῶν κατὰ Πραξαγόραν τὸν Νικάρ-
χου χυμῶν. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα δέκα ποιεῖ χωρὶς
τοῦ αἵματος, ἐνδέκατος γὰρ ἂν εἴη χυμός αὐτὸ τὸ
αἷμα, τῆς Ἱπποκράτους οὐκ ἀποχωρεῖ διδασκαλίας.
20 ἀλλ' εἰς εἶδη τινὰ καὶ διαφορὰς τέμνει τοὺς ὑπ' ἐκεί-
νου πρώτου πάντων ἅμα ταῖς οἰκείαις ἀποδείξεσιν εἰ-
ρημένους χυμούς. ἐπαινεῖν μὲν οὖν χρή τοὺς τ' ἐξηγησα-
μένους τὰ καλῶς εἰρημένα καὶ τοὺς εἴ τι παραλέλει-
πται προστιθέντας· οὐ γὰρ οἶόν τε τὸν αὐτὸν ἄρξα-
25 σθαί τε καὶ τελειῶσαι· μέμφεσθαι δὲ τοὺς οὕτως
ἀταλαιπώρους, ὥς μηδὲν ὑπομένειν μαθεῖν τῶν ὀρθῶς

2. τὴν om. O || 5. διεπεφεύγει O'P || 7. φθορᾶς P' || 11. τὰ]
αὐτὰ LO αὐτὸν M corr. K || 12. ἐξορμήσει O ἐξορμήσει περὶ
(pro τε) L || 13. παλαιῶν ἀνδρῶν O || 14. συγγράμμασι M ||
15. παρέξειν O || 21. πρώτου πάντων LM πρῶτον πάντας O ||
25. τε om. O || τοὺς ὅντως O

εἰρημένων, καὶ τοὺς εἰς τοσοῦτον φιλοτίμους, ὥστ'
ἐπιθυμία νεωτέρων δογμάτων ἀεὶ πανουργεῖν τι καὶ
σοφίζεσθαι, τὰ μὲν ἐκόντας παραλιπόντας, ὥσπερ Ἐρα-
142 σίστρατος ἐπὶ τῶν χυμῶν ἐποίησε, τὰ δὲ πα'νούργως
ἀντιλέγοντας, ὥσπερ αὐτός θ' οὗτος καὶ ἄλλοι πολλοὶ 5
τῶν νεωτέρων. ἀλλ' οὗτος μὲν ὁ λόγος ἐνταυθοῖ τε-
λευτάτω, τὸ δ' ὑπόλοιπον ἅπαν ἐν τῷ τρίτῳ προσθήσω.

BIBAIION TPITON.

143 Cap. I. Ὅτι μὲν οὖν ἡ θρόψις ἀλλοιουμένου τε
καὶ ὁμοιουμένου γίνεται τοῦ τρέφοντος τῷ τρεφομένῳ
καὶ ὡς ἐν ἐκάστῳ τῶν τοῦ ζώου μορίων ἐστὶ τις δύ- 10
ναμις, ἣν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας ἀλλοιωτικὴν μὲν κατὰ
γένος, ὁμοιωτικὴν δὲ καὶ θρεπτικὴν κατ' εἶδος ὀνομά-
ζομεν, ἐν τῷ πρόσθεν δεδήλωται λόγῳ. τὴν δ' εὐπο-
ρίαν τῆς ὕλης, ἣν τροφήν ἐαυτῷ ποιεῖται τὸ τρεφό-
μενον, ἐξ ἐτέρας τινὸς ἔχειν ἐδείκνυτο δυνάμεως ἐπι- 15
σπᾶσθαι πεφυκίας τὸν οἰκεῖον χυμόν, εἶναι δ' οἰκεῖον
144 ἐκάστῳ τῶν μορίων χυμόν, ὅς ἂν ἐπιτηδεῖος εἰς τὴν
ἐξομοίωσιν ᾗ, καὶ τὴν ἔλκουσαν αὐτὸν δύναμιν ἀπὸ
τῆς ἐνεργείας ἑλκτικὴν τέ τινα καὶ ἐπισπαστικὴν ὀνο-
μάζεσθαι. δέδεικται δὲ καί, ὡς πρὸ μὲν τῆς ὁμοιώσεως 20
ἡ πρόσφυσις ἐστίν, ἐκείνης δ' ἔμπροσθεν ἡ πρόσθεσις
γίνεται, τέλος, ὡς ἂν εἴποι τις, οὕσα τῆς κατὰ τὴν

3. ἐκόντας LP² ἐκόντες M ἐκοντί O || 5. οὗτός τ' αὐτός O ||
6. ἐνταυθα L

Inscriptio: Γαληνοῦ περὶ φυσικῶν δυνάμεων τρίτον L
Γ. π. φ. δ. λόγος τρίτος M π. φ. δ. τρίτος O || 10. ἐν om. MP¹
add. P² || 15. ἐδέδεικτο M (ἐδείκνυτο P) || 17. ἐπιτηδεϊότατος O ||
18. αὐτὸ L || 19. τέ om. M γέ O || ὀνομάζομεν M

ἐπισπαστικὴν δύνανται ἐνεργείας. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ
παράγεσθαι τὴν τροφήν ἐκ τῶν φλεβῶν εἰς ἕκαστον
τῶν μορίων τῆς ἐλκτικῆς ἐνεργούσης γίννεται δυνά-
μεως, τὸ δ' ἤδη παρῆχθαι τε καὶ προστίθεσθαι τῷ
5 μορίῳ τὸ τέλος ἐστὶν αὐτό, δι' ὃ καὶ τῆς τοιαύτης
ἐνεργείας ἐδεήθημεν. ἵνα γὰρ προστεθῇ, διὰ τοῦθ'
ἐλκεται. χρόνον δ' ἐντεῦθεν ἤδη πλείονος εἰς τὴν
θρόψιν τοῦ ζῴου δεῖ. ἐλχθῆναι μὲν γὰρ καὶ διὰ τα-
χέων τι δύναται, προσφῦναι δὲ καὶ ἀλλοιωθῆναι καὶ
10 τελέως ὁμοιωθῆναι τῷ τρεφομένῳ καὶ μέρος αὐτοῦ
γενέσθαι παραχρῆμα μὲν οὐχ οἶόν τε, χρόνῳ δ' ἂν
πλείονι συμβαίνοι καλῶς. ἀλλ' εἰ μὴ μένοι κατὰ τὸ
μέρος ὁ προστεθείς οὗτος χυμός, εἰς ἕτερον δέ τι μεθ-
ίσταται καὶ παραρρέοι διὰ παντὸς ἀμείβων τε καὶ
15 ὑπαλλάττων τὰ χωρία, κατ' οὐδὲν αὐτῶν || οὔτε πρόσ- 145
φυσις οὐτ' ἐξομοίωσις ἔσται. δεῖ δὲ κἀνταῦθ' αἰτιό-
σθαι τῇ φύσει δυνάμεως ἑτέρας εἰς πολυχρόνιον μόνον τοῦ
προσπεφύκτος τῷ μορίῳ χυμοῦ καὶ ταύτης οὐκ ἐξωθέν
ποθεν ἐπιρροούσης ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ θρεψομένῳ κατὰ-
20 κισμένης, ἣν ἀπὸ τῆς ἐνεργείας πάλιν οἱ πρὸ ἡμῶν
ἠναγκάσθησαν ὀνομάσαι καθεκτικὴν. ὁ μὲν δὴ λόγος
ἤδη σαφῶς ἐνεδείξατο τὴν ἀνάγκην τῆς γενέσεως τῆς
τοιαύτης δυνάμεως καὶ ὅστις ἀκολουθίας σύνεσιν ἔχει,
πέπεισται βεβαίως ἐξ ὧν εἵπομεν, ὡς ὑποκειμένου τε

1. ἀπὸ μὲν τοῦ (τὸ P) παράγεσθαι MP¹ αὐτὸ μὲν τὸ παρα-
γίνεσθαι P² μὲν om. L || 7. ἤδη om. M || 8. verba ἐλχθῆναι
usque ad συμβαίνοι καλῶς excerpts. Orib. XXII 1, 11 || γὰρ
οὖν Orib. || 9. τι ante καὶ διὰ colloc. M Orib. || προσφῦναι O
καὶ ἀλλοιωθῆναι om. Orib. || 12. μένοι L μένει OP² μένη MP¹ ||
13. μεθίσταται L² μεθίσταται L¹ MO || 16. verba δεῖ δὲ usque
ad καθεκτικὴν excerpts. Orib. l. l. 12 || δέ τις κἀνταῦθα M Orib. ||
21. ὀνομάσαι ἠναγκ. L || καθελκτικὴν L || 23. ἀκολουθίας L² M
ἀκολουθοῦσαν L¹ O || 24. βεβαίως LM βιαίως O

καὶ προαποδεδειγμένον τοῦ τεχνικὴν εἶναι τὴν φύσιν
καὶ τοῦ ζώου κηδεμονικὴν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν αὐτῇ
καὶ τὴν τοιαύτην δύναμιν.

Cap. II. Ἄλλ' ἡμεῖς οὐ τούτῳ μόνῳ τῷ γένει τῆς
ἀποδείξεως εἰδισμένοι χρῆσθαι, προστιθέντες δ' αὐτῷ 5
καὶ τὰς ἐκ τῶν ἐναργῶς φαινομένων ἀναγκαζούσας τε
καὶ βιαζομένας πίστεις ἐπὶ τὰς τοιαύτας καὶ νῦν ἀφι-
ξόμεθα καὶ δειξομεν ἐπὶ μὲν τινῶν μορίων τοῦ σώμα-
τος οὕτως ἐναργῇ τὴν καθεκτικὴν δύναμιν, ὥς αὐταῖς
146 ταῖς αἰσθήσεσι || διαγιγνώσκεισθαι τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς, 10
ἐπὶ δὲ τινῶν ἥττον μὲν ἐναργῶς ταῖς αἰσθήσεσι, λόγῳ
δὲ κἀνταῦθα φωραθῆναι δυναμένην. ἀρξώμεθ' οὖν
τῆς διδασκαλίας ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τέως πρώτου μεθόδῳ
τινὶ προχειρίσασθαι μόρι' ἅττα τοῦ σώματος, ἐφ' ὧν
ἀκριβῶς ἔστι βασανίσαι τε καὶ ζητῆσαι τὴν καθεκτικὴν 15
δύναμιν ὁποία ποτ' ἔστιν. ἄρ' οὖν ἄμεινον ἢν τις
ἐτέρωθεν ἢ ἀπὸ τῶν μεγίστων τε καὶ κοιλοτάτων ὀρ-
γάνων ὑπάρξαιτο τῆς ζητήσεως; ἔμοι μὲν οὖν οὐκ ἂν
δοκεῖ βέλτιον. ἐναργεῖς γοῦν εἰκὸς ἐπὶ τούτων φανῆ-
ναι τὰς ἐνεργείας διὰ τὸ μέγεθος· ὥς τὰ γε σμικρὰ 20
τάχ' ἂν, εἰ καὶ σφοδρὰν ἔχει τὴν τοιαύτην δύναμιν,
ἀλλ' οὐκ αἰσθήσει γ' ἐτοίμην διαγιγνώσκεισθαι τὴν
ἐνέργειαν αὐτῆς. ἀλλ' ἔστιν ἐν τοῖς μάλιστα κοιλότατα
καὶ μέγιστα τῶν τοῦ ζώου μορίων ἢ τε γαστήρ καὶ
<αἷ> μῆτραί τε καὶ ὑστέραι καλούμεναι. τί οὖν καλῶν 25
ταῦτα πρώτα προχειρισάμενους ἐπισκέψασθαι τὰς ἐν-

3. τοιάνδε L || 13. τέως πρώτον L²M πρώτως O πρώτον L¹ ||
14. ἐφ'] ἀφ' LM || 15. ἔστιν ἀκριβῶς L || καθεκτικὴν L ||
16. ὁποία ποτ'] ἥτις M || 18. ὑπάρξαιτο M || 19. γοῦν om. M
add. P² || ἐπὶ τούτων εἰκὸς M || 22. ἔτοιμον O² || 24. καὶ μῆτραι
αἷ καὶ L κ. μ. τε καὶ αἷ M αἷ μ. τε καὶ αἷ O || 26. πρώτα LM
om. O

εργείας αὐτῶν, ὅσαι μὲν καὶ πρὸ τῆς ἀνατομῆς δῆλαι,
τὴν ἐξέτασιν ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν ποιουμένους, ὅσαι δ'
ἀμυδροτέρα, τὰ παραπλήσια διαιροῦντας ἀνθρώπων
ζῶα, || οὐχ ὥς οὐκ ἂν ἱκανῶς τό γε καθόλου περὶ τῆς 147
5 ζητουμένης δυνάμεως καὶ τῶν ἀνομοίων ἐνδειξαμένων,
ἀλλ' ὥς ἵν' ἅμα τῷ κοινῷ καὶ τὸ ἴδιον ἐφ' ἡμῶν αὐ-
τῶν ἐγνωκότες εἰς τε τὰς διαγνώσεις τῶν νοσημάτων
καὶ τὰς ἰάσεις [αὐτῶν] εὐπορώτεροι γινώμεθα. περὶ
μὲν οὖν ἀμφοτέρων τῶν ὀργάνων ἅμα λέγειν ἀδύνα-
10 τον, ἐν μέρει δ' ὑπὲρ ἑκατέρου ποιησόμεθα τὸν λόγον
ἀπὸ τοῦ σαφέστερον ἐνδείξασθαι δυνάμενον τὴν καθε-
κτικὴν δύναμιν ἀρξάμενοι. κατέχει μὲν γὰρ καὶ ἡ
γαστήρ τὰ σιτία, μέχρι περ ἂν ἐκπέψη, κατέχουσι δὲ
καὶ αἱ μήτραι τὸ ἐμβρυον, ἔστ' ἂν τελειώσωσιν· ἀλλὰ
15 πολλαπλάσιός ἐστιν ὁ τῆς τῶν ἐμβρύων τελειώσεως
χρόνος τῆς τῶν σιτίων πέψεως.

Cap. III. Εἰκὸς οὖν καὶ τὴν δύναμιν ἐναργέστε-
ρον ἐν ταῖς μήτραις φωράσειν ἡμᾶς τὴν καθεκτικὴν,
ὅσῳ καὶ πολυχρονιωτέραν τῆς γαστρὸς τὴν ἐνέργειαν
20 κέκτηται. μῆσι γὰρ ἐννέα πού ταῖς πλείσταις τῶν
γυναικῶν ἐν αὐταῖς τελειοῦται τὰ κνήματα, μεμνυκίαις
μὲν ἅπαντι τῷ αὐχένι, περιεχούσαις δὲ πανταχόθεν
αὐτὰ σὺν τῷ χορίῳ. || καὶ πέρας γε τῆς τοῦ στόματος 148
μύσεως καὶ τῆς τοῦ κνουμένου κατὰ τὰς μήτρας μονῆς
25 ἡ χρεία τῆς ἐνεργείας ἐστίν· οὐ γὰρ ὥς ἔτυχεν οὐδ'
ἀλόγως ἱκανᾶς περιστέλλεσθαι καὶ κατέχειν τὸ ἐμβρυον

5. ἐνδειξαμένων LM ἐνδειξαμένων O || 6. ὥς ἵν' T' ὥς ἵνα LM ὅσῳ O' ὥς in marg. O² || 8. αὐτῶν post νοσημάτων colloc. LO, inclusi || 10. ποιησόμεθα M || 11. καθεκτικὴν M || 13. πέψη M || 14. τελειώσωσιν M τελειώσωσιν P² || ἀλλὰ καὶ M || 15. τῆς τελειώσεως τῶν ἐμβρ. L || 17. ἐναργετέραν οὕσαν (sed οὕσαν ex-
punct.) L || 22. πανταχόθεν L || 23. τῆς τε τοῦ M || 26. ἱκανῶς L

ἡ φύσις ἀπείργασατο τὰς ὑστέρας, ἀλλ' ἔν' εἰς τὸ
 πρέπον ἀφίκεται μέγεθος τὸ κινούμενον. ὅταν οὖν, οὐ
 χάριν ἐνήργουν τῇ καθεκτικῇ δυνάμει, συμπεπληρω-
 μένῃ, ταύτην μὲν ἀνέπαυσάν τε καὶ εἰς ἡρεμίαν
 ἐπανήγαγον, ἀντ' αὐτῆς δ' ἕτερα χροῶνται τῇ τέως
 ἡσυχάζουσῃ, τῇ προωστικῇ. ἣν δ' ἄρα καὶ τῆς ἐκείνης
 ἡσυχίας ὄρος ἡ χρεία καὶ τῆς γ' ἐνεργείας ὡσαύτως ἡ
 χρεία· καλούσης μὲν γὰρ αὐτῆς ἐνεργεῖ, μὴ καλούσης
 δ' ἡσυχάζει. καὶ χρηὶ πάλιν ἀνταυθα καταμαθεῖν τῆς
 φύσεως τὴν τέχνην, ὥς οὐ μόνον ἐνεργειῶν χρησίμων
 δυνάμεις ἐνέθηκεν ἐκάστῳ τῶν ὀργάνων, ἀλλὰ καὶ τοῦ
 τῶν ἡσυχίων τε καὶ κινήσεων καιροῦ προϋνοήσατο.
 καλῶς μὲν γὰρ ἀπάντων γιγνομένων τῶν κατὰ τὴν
 κύησιν ἢ ἀποκριτικῇ δυνάμει ἡσυχάζει τελέως ὥσπερ
 οὐκ οὔσα, κακοπραγίας δέ τις γενομένης ἢ περὶ τὸ
 149 χορίον ἢ περὶ τινα τῶν ἄλλων ἢ ὑμένων ἢ περὶ τὸ
 κινούμενον αὐτὸ καὶ τῆς τελειώσεως αὐτοῦ παντάπασιν
 ἀπογνωσθείσης οὐκέτ' ἀναμένουσι τὸν ἐννεάμηνον αἱ
 μήτραι χρόνον, ἀλλ' ἡ μὲν καθεκτικὴ δυνάμεις αὐτίκα
 δὴ πέπνυται καὶ παραχωρεῖ κινεῖσθαι τῇ πρότερον
 20 ἀργούσῃ, πράττει δ' ἤδη τι καὶ πραγματεύεται χρηστὸν
 ἢ ἀποκριτικὴν τε καὶ προωστικὴν· καὶ γὰρ οὖν καὶ ταύ-
 την οὕτως ἐκάλεσαν ἀπὸ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῇ τὰ ὀνό-
 ματα θέμενοι καθάπερ καὶ ταῖς ἄλλαις. καὶ πῶς ὁ
 λόγος ἔοικεν ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀποδείξειν ἅμα· καὶ γὰρ
 25 τοὶ καὶ διαδεχομένους αὐτὰς ἀλλήλας καὶ παραχωροῦσαν

2. οὐ om. M || 3. ἐνεργοῦσι L¹ ἐνήργουν L² || 5. ἐπανήγαγον
 L O ἐπήγαγον M || 7. γ' om. M || 13. verba καλῶς μὲν usque ad
 προωστικὴν excerp. Orib. XXII 3, 14 || 14. κύησιν LM ὑστέραν O ||
 ὥσπερ] ὡς Orib. || 18. ἀπεγνωσμένης Orib. || οὐκ Orib. || τῶν
 ἐννέα μηνῶν αἱ μ. τὸν χρόνον L¹ corr. L² || 22. καὶ γὰρ] cf.
 Orib. XXII 1, 13 || 23. ἐνεργειῶν LM ἔργων O Orib. || αὐτῶν L

ἀεὶ τὴν ἑτέραν τῇ λοιπῇ, καθότι ἂν ἡ χρεῖα κελεύῃ,
καὶ τὴν διδασκαλίαν κοινὴν οὐκ ἀπεικός ἐστι δέχεσθαι.
τῆς μὲν οὖν καθεκτικῆς δυνάμεως ἔργον περιστεῖλαι
τὰς μήτρας τῷ κνουμένῳ πανταχόθεν, ὥστ' εὐλόγως
5 ἀπτομέναις μὲν ταῖς μαιευταῖς τὸ στόμα μεμυκός
αὐτῶν φαίνεται, ταῖς κνούσαις δ' αὐταῖς κατὰ τὰς
πρώτας ἡμέρας καὶ μάλιστα κατ' αὐτὴν ἐκείνην, ἐν ἧπερ
ἂν ἡ τῆς γονῆς σύλληψις γένηται, κινουμένων τε καὶ
συντρεχουσῶν εἰς ἑαυτὰς τῶν ὑστερῶν αἰσθησις γί- 150
10 γνεται καὶ ἦν ἄμφω ταῦτα συμβῇ, μῦσαι μὲν τὸ στόμα
χωρὶς φλεγμονῆς ἢ τινος ἄλλου παθήματος, αἰσθησὶν
δὲ τῆς κατὰ τὰς μήτρας κινήσεως ἀκολουθῆσαι, πρὸς
αὐτὰς ἤδη τὸ σπέρμα τὸ παρὰ τὰνδρὸς εἰληφέναι τε
καὶ κατέχειν αἱ γυναῖκες νομίζουσι. ταῦτα δ' οὐχ
15 ἡμεῖς νῦν ἀναπλάττομεν ἡμῖν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐκ μακρᾶς
πείρας δοκιμασθέντα πᾶσι γέγραπται σχεδόν τι τοῖς
περὶ τούτων πραγματευσαμένοις. Ἡρόφιλος μὲν γε
καὶ ὥς οὐδὲ πυρῆνα μήλης ἂν δέχοιτο τῶν μητρῶν τὸ
στόμα, πρὶν ἀποκνεῖν τὴν γυναῖκα, καὶ ὥς οὐδὲ τοῦ-
20 λάχιστον ἔτι διέστηκεν, ἦν ὑπάρξειται κύειν, καὶ ὥς
ἐπὶ πλέον ἀναστομοῦνται κατὰ τὰς τῶν ἐπιμηνίων φο-
ράς, οὐκ ὠκνησε γράφειν· συνομολογοῦσι δ' αὐτῷ καὶ
οἱ ἄλλοι πάντες οἱ περὶ τούτων πραγματευσάμενοι καὶ
πρωτός γ' ἀπάντων ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων Ἴππο-

3. verba περιστεῖλαι usque ad νομίζουσι excerpts. Orib. XXII 3, 7 || 4. τῶν κνουμένων O Orib. || 5. μὲν ἀπτ. L || 6. φαίνεται] φ. καὶ O || 8. ἂν om. Orib. || γένηται] γίγνεται M γίνηται O || 10. ἦν] εἰ Orib. || συμβαίη C, cortexi || 12. τῆς μήτρας M τὴν μήτραν O || 13. αὐτὰς C || τὰνδρὸς L τοῦ ἀ. O || 14. κατασχέιν M || 15. ἡμῖν M ἡμῖν om. O || 17. μὲν γε καὶ LM γε μὴν O || 18. οὐκ ἂν δέχοιτο O δ' ἔχοιτ' ἂν M || 19. κύειν LO ἀκούειν M ἀποκνέειν P || 20. ἦν LO πρὶν M || 24. πρωτός] πρὸ L || γε πάντων O || Ἱπποκράτης] Hipp. aph. V 51. 54

κράτης ἀπεφήνατο μύειν τὸ στόμα τῶν ὑστερῶν ἐν τε
ταῖς κνήσεσι καὶ ταῖς φλεγμοναῖς, ἀλλ' ἐν μὲν ταῖς
κνήσεσιν οὐκ ἐξιστάμενον τῆς φύσεως, ἐν δὲ ταῖς
φλεγμοναῖς σκληρὸν γιγνόμενον. ἐπὶ δέ γε τῆς ἐναν-
τίας τῆς ἐκκριτικῆς ἀνοίγνυται μὲν τὸ στόμα, προ- 5
151 ἔρχεται δ' ὁ πυθμὴν ἥ πας ὅσον οἶόν τ' ἐγγυτάτω
τοῦ στόματος ἀπωθούμενος ἔξω τὸ ἔμβρυον, ἅμα δ'
αὐτῷ καὶ τὰ συνεχῆ μέρη τὰ οἶον πλευρὰ τοῦ παντὸς
ὀργάνου συνεπιλαμβανόμενα τοῦ ἔργου θλίβει τε καὶ
προωθεῖ πᾶν ἔξω τὸ ἔμβρυον. καὶ πολλαῖς τῶν γυναι- 10
κῶν ὠδῖνες βίαιοι τὰς μήτρας ὅλας ἐκπεσεῖν ἠνάγκα-
σαν ἀμέτρως χρησαμέναις τῇ τοιαύτῃ δυνάμει, παρα-
πλησίον τινὸς γιγνομένου τῷ πολλαῖς ἐν πάλαις τισὶ
καὶ φιλονεικίαις συμβαίνοντι, ὅταν ἀνατρέψαι τε καὶ
καταβαλεῖν ἐτέρους σπεύδοντες αὐτοὶ συγκαταπέσωμεν. 15
οὕτω γὰρ καὶ αἱ μήτραι τὸ ἔμβρυον ὠθοῦσαι συνεξέ-
πεσον ἐνίοτε καὶ μάλισθ', ὅταν οἱ πρὸς τὴν ῥάχιν αὐ-
τῶν σύνδεσμοι χαλαροὶ φύσει τυγχάνωσιν ὄντες. ἔστι
δὲ καὶ τοῦτο θαυμαστόν τι τῆς φύσεως σόφισμα, τὸ
ζῶντος μὲν τοῦ κνήματος ἀκριβῶς πᾶν μεμυκέναι τὸ 20
στόμα τῶν μητρῶν, ἀποθανόντος δὲ παραχρῆμα διαν-
οίγεσθαι τοσοῦτον, ὅσον εἰς τὴν ἔξοδον αὐτοῦ διαφέ-
ρει. καὶ μέντοι καὶ αἱ μαῖαι τὰς τικτούσας οὐκ εὐθὺς
ἀνιστᾶσιν οὐδ' ἐπὶ τὸν δίφρον καθίζουσιν, ἀλλ' ἔπτον-
152 ται πρότερον ἀνοιγομένον τοῦ στόματος ἥ κατὰ βραχὺ 25

3. οὐκ om. M add. P² || 4. γε om. M || 6. οἶόν τε δυνα-
τὸν M || 7. ἔξω om. M || 9. παντὸς τοῦ ἔργου O || 10. περὶ ὧν
LP συνωθεῖ M || verba πολλαῖς usque ad τυγχάνωσιν ὄντες
excerps. Orib. XXII 3, 29 || 15. αὐτοὶ LM αὐτοῖς O || 18. δεσμοὶ
Orib. || 20. μὲν om. O || πᾶν] πάντη L || τὸ στόμα μεμ. O ||
22. διέξοδον M || 24. ἀνιστᾶσιν L ἀνιστάσιν MO || τῶν δίφρων O

καὶ πρῶτον μὲν, ὥστε τὸν μικρὸν δάκτυλον καθιέναι,
 διεστηκέναι φασίν, ἔπειτ' ἤδη καὶ μείζον καὶ κατὰ
 βραχὺ δὴ πυνθανομένοις ἡμῖν ἀποκρίνονται τὸ μέγε-
 θος τῆς διαστάσεως ἐπαυξανόμενον. ὅταν δ' ἱκανὸν
 5 ἢ πρὸς τὴν τοῦ κυουμένου δίοδον, ἀνιστᾶσιν αὐτὰς
 καὶ καθίζουσιν καὶ προθυμείσθαι κελεύουσιν ἀπώσασθαι
 τὸ παιδίον. ἔστι δ' ἤδη τοῦτο τὸ ἔργον, ὃ παρ' ἑαυ-
 τῶν αἰ κύνουσαι προστιθέασιν, οὐκέτι τῶν ὑστερῶν,
 ἀλλὰ τῶν κατ' ἐπιγαστριον μυῶν, οἱ πρὸς τὴν ἀπο-
 10 πάτησιν τε καὶ τὴν οὖρησιν ἡμῖν συνεργοῦσιν.

Cap. IV. Οὕτω μὲν ἐπὶ τῶν μητρῶν ἐναργῶς αἱ
 δύο φαίνονται δυνάμεις, ἐπὶ δὲ τῆς γαστροῦς ὥδε.
 πρῶτον μὲν τοῖς κλύδωσιν, οἱ δὲ καὶ πεπίστευνται τοῖς
 ἰατροῖς ἀρρώστου κοιλίας εἶναι συμπτώματα καὶ κατὰ
 15 λόγον πεπίστευνται· ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐλάχιστα προσενη-
 νεγμένων οὐ γίνονται περιστελλομένης ἀκριβῶς αὐτοῖς
 τῆς γαστροῦς καὶ σφιγγούσης πανταχόθεν, ἐνίοτε δὲ
 μεστή μὲν ἡ γαστήρ ἐστιν, οἱ κλύδωνες δ' ὥς ἐπὶ 153
 κενῆς ἐξακούονται. κατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἔχουσα καὶ
 20 χρωμένη καλῶς τῇ περισταλτικῇ δυνάμει, κἂν ὀλίγον
 ἢ τὸ περιεχόμενον, ἔπαιν αὐτὸ περιλαμβάνουσα χώραν
 οὐδεμίαν ἀπολείπει κενήν, ἀρρωστοῦσα δέ, καθότι ἂν
 ἀδυνατήσῃ περιλαβεῖν ἀκριβῶς, ἐνταῦθ' εὐρυχωρίαν
 τιν' ἐργαζομένη συγχωρεῖ τοῖς περιεχομένοις ὑγροῖς
 25 κατὰ τὰς τῶν σχημάτων μεταλλάγας ἄλλοτ' ἀλλαχόσε
 μεταρρέουσι κλύδωνας ἀποτελεῖν. εὐλόγως οὖν, ὅτι

1. πρῶτα L || ὥς M || 2. τὸν μείζονα M μείζονα L' μείζον
 L² O || 4. ἐπαυζόμενον M || 5. ἀνιστᾶσιν L ἀνιστῶσιν MO || 7. δ'
 ἤδη LM δὲ O || 9. κατὰ τὸ M || 10. συνεργοῦσιν LM συντελοῦ-
 σιν O || 12. ἐπὶ δὲ γε L || 15. προσενηνεγμένα L || 16. αὐτοῖς
 ἀκριβῶς O || 22. καθὼ (τι om.) L || 23. ἀδυνατή L || 24. τινὰ post
 ἐργαζομένη colloc. O || 26. μεταρρέουσι L μεταρρέειν καὶ MO

μηδὲ πέψουσιν ἱκανῶς, οἱ ἐν τῷδε τῷ συμπτώματι
γενόμενοι προσδοκῶσιν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται πέψαι καλῶς
ἄρρωστον γαστέρα. τοῖς τοιοῦτοις δὲ καὶ μέχρι πλεί-
ονος ἐν αὐτῇ φαίνεται παραμένον τὸ βάρος, ὥς ἂν
καὶ βραδύτερον πέττουσι. καὶ μὴν θαυμάσειεν ἂν τις 5
ἐπ' αὐτῶν τούτων μάλιστα τὸ πολυχρόνιον τῆς ἐν τῇ
γαστρὶ διατριβῆς οὐ τῶν σιτίων μόνον ἀλλὰ καὶ τοῦ
πόματος· οὐ γάρ, ὅπερ ἂν οἰηθείη τις, ὥς τὸ τῆς
γαστρὸς στόμα τὸ κάτω στενὸν ἱκανῶς ὑπάρχον οὐδὲν
παρήσει πρὶν ἀκριβῶς λειωθῆναι, τοῦτ' αἴτιον ὅντως 10
ἐστί. πολλὰ γοῦν πολλάκις ὁπωρῶν ὅσῃ μέγιστα κατα-
154 πίνουσι || πάμπολλοι καὶ τις δακτύλιον χρυσοῦν ἐν τῷ
στόματι φυλάττων ἄκων κατέπιε καὶ ἄλλος τις νόμισμα
καὶ ἄλλος ἄλλο τι σκληρὸν καὶ δυσκατέργαστον, ἀλλ'
ὅμως ἅπαντες οὗτοι ῥαδίως ἀπεπάτησαν, ἃ κατέπιον, 15
οὐδενὸς αὐτοῖς ἀκολουθήσαντος συμπτώματος. εἰ δέ
γ' ἡ στενότης τοῦ πόρου τῆς γαστρὸς αἰτία τοῦ μένειν
ἐπὶ πλεόν ἢν τοῖς ἀτρίπτοις σιτίοις, οὐδὲν ἂν τούτων
ποτὲ διεχώρησεν. ἀλλὰ καὶ τὸ τὰ πόματ' αὐτοῖς ἐν
τῇ γαστρὶ παραμένειν ἐπὶ πλείστον ἱκανὸν ἀπάγειν 20
τὴν ὑπόνοιαν τοῦ πόρου τῆς στενότητος· ὅλως γάρ,
εἴπερ ἦν ἐν τῷ κεχυλῶσθαι τὸ θάττον ὑπιέναι, τὰ τε
ῥοφήματ' ἂν οὕτω καὶ τὸ γάλα καὶ ὁ τῆς πτισάνης
χυλὸς αὐτίκα διεξῆει πᾶσιν. ἀλλ' οὐχ ὧδ' ἔχει· τοῖς
μὲν γὰρ ἀσθενέσιν ἐπὶ πλείστον ἐμπλεῖ ταῦτα καὶ 25

2. γινόμενοι L || 7. μόνων M || 8. οἰηθείη LM ὡήθη O ||
ὥς τὸ om. M || 9. ἱκανῶς ὑπάρχον LM supra ἱκανῶς add. ἀκρι-
βῶς L² ὑπ. ἀκριβῶς O || 10. λειωθῆναι MO ἀλλοιωθῆναι L ||
11. πολλὰ LM πολλοὶ O || 12. πάμπολλα O || 15. ἅπαντες om. L ||
18. ἦν om. M || 20. ἀπάγειν LO ὑπάγειν M || 21. post στενότη-
τος in M sequuntur haec verba: ὅλος ὁ πόρος ὅμως βέσιμος
ἐμελλεν ἔσεσθαι τοῖς ὕγροις καὶ καὶ τοῖς σιτίοις ἄβατος. ἦν γὰρ
εἴπερ ἦν κτλ.

κλύδωνας ἐργάζεται παραμένοντα καὶ θλίβει καὶ βα-
 ρύνει τὴν γαστέρα, τοῖς δ' ἰσχυροῖς οὐ μόνον τούτων
 οὐδὲν συμβαίνει, ἀλλὰ καὶ πολὺ πλῆθος ἄρτων καὶ
 κρεῶν ὑποχωρεῖ ταχέως. οὐ μόνον δ' ἐκ τοῦ περιτε-
 5 τάσθαι τὴν γαστέρα καὶ βαρύνεσθαι || καὶ μεταρρεῖν 155
 ἄλλοτ' εἰς ἄλλα μέρη μετὰ κλύδωνος τὸ παραμένειν
 ἐπὶ πλεον ἐν αὐτῇ πάντως τοῖς οὕτως ἔχουσι τεκμή-
 ραιτ' ἂν τις ἀλλὰ καὶ τῶν ἐμέτων· ἐνιοὶ γὰρ οὐ μετὰ
 τρεῖς ὥρας ἢ τέτταρας ἀλλὰ νυκτῶν ἤδη μέσων παμ-
 10 πόλλου μεταξὺ χρόνου διελθόντος ἐπὶ ταῖς προσφοραῖς
 ἀνήμεσαν ἀκριβῶς ἅπαντα τὰ ἐδηδεσμένα. καὶ μὲν δὴ
 καὶ ζῶον ὅτι οὖν ἐμπλήσας ὑγρᾶς τροφῆς, ὥσπερ ἡμεῖς
 πολλάκις ἐπὶ σῶν ἐπειράθημεν ἐξ ἀλεύρων μεθ' ὕδα-
 15 τος οἷον κνκεῶνά τινα δόντες αὐτοῖς, ἔπειτα μετὰ
 τρεῖς πον καὶ τέτταρας ὥρας ἀνατεμόντες, εἰ οὕτω
 καὶ σὺ πράξειας, εὐρήσεις ἔτι κατὰ τὴν γαστέρα τὰ
 ἐδηδεσμένα· πέρας γὰρ αὐτοῖς ἐστὶ τῆς ἐνταῦθα μονῆς
 οὐχ ἢ χύλωσις, ἣν καὶ ἐκτὸς ἔτι ὄντων μηχανήσασθαι
 δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἢ πέψις, ἕτερόν τι τῆς χυλώσεως
 20 οὕσα, καθάπερ αἱμάτωσίς τε καὶ θρέψις. ὥς γὰρ
 κακεῖνα δέδεικται ποιότητων μεταβολῇ γιγνόμενα, τὸν
 αὐτὸν τρόπον καὶ ἢ ἐν τῇ γαστρὶ πέψις τῶν σιτίων
 εἰς τὴν οἰκείαν ἐστὶ τῷ τρεφομένῳ ποιότητα || μετα- 156
 25 βολὴ καὶ ὅταν γε πεφθῇ τελέως, ἀνοίγνυται μὲν τηρι-
 καῦτα τὸ κάτω στόμα, διεκπίπτει δ' αὐτοῦ τὰ σιτία
 ῥαδίως, εἰ καὶ πλῆθος τι μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντα τύχοι
 λίθων ἢ ὀστέων ἢ γιγάρτων ἢ τινος ἄλλου χυλωθῆναι

3. συμβαίνει om. LM || 5. τὴν γαστέρα post βαρύνεσθαι
 colloc. O || 7. πλεῖον LM || πάντως] πᾶσι M || 9. verba μέσων —
 προσφοραῖς om. L¹ add. L² in marg. || 11. ἰσχυρῶς L¹ ἀκρι-
 βῶς L² || ἅπαντα LM πάντα O || 12. ζώων A || 13. ἀλεύρου M ||
 17. αὐτοῖς om. M || 21 τὸν] κατὰ τὸν O || 26. τι om. L

μὴ δυναμένου. καὶ σοι τοῦτ' ἐνεστὶν ἐπὶ ζώου θεά-
 σασθαι στοχασαμένῳ τὸν καιρὸν τῆς κάτω διεξόδου.
 καὶ μὲν γε καὶ εἰ σφαλείης ποτὲ τοῦ καιροῦ καὶ μηδὲν
 μήπω κάτω παρέρχοιτο πεττομένων ἐτι κατὰ τὴν γαστέρα
 τῶν σιτίων, οὐδ' οὕτως ἄκαρπος ἡ ἀνατομή σοι γενή- 5
 σεται. θεάσῃ γὰρ ἐπ' αὐτῶν, ὅπερ ὀλίγῳ πρόσθεν
 ἐλέγομεν, ἀκριβῶς μὲν μεμνηκότα τὸν πυλωρὸν, ἔπασσαν
 δὲ τὴν γαστέρα περιεσταλμένην τοῖς σιτίοις τρόπον
 ὁμοιότατον, οἷόνπερ καὶ αἱ μήτραι τοῖς κυνουμένοις.
 οὐ γὰρ ἔστιν οὐδέποτε κενὴν εὐρεῖν χώραν οὔτε κατὰ 10
 τὰς ὑστέρας οὔτε κατὰ τὴν κοιλίαν οὔτε κατὰ τὰς
 κύστεις ἀμφοτέρως οὔτε κατὰ τὴν χοληδόχον ὀνομαζο-
 μένην οὔτε τὴν ἐτέραν· ἀλλ' εἴτ' ὀλίγον εἴη τὸ περι-
 εχόμενον ἐν αὐταῖς εἴτε πολὺ, μεστὰ καὶ πλήρεις αὐ-
 τῶν αἱ κοιλίαι φαίνονται περιστελλομένων ἀεὶ τῶν 15
 χιτώνων τοῖς περιεχομένοις, ὅταν γε κατὰ φύσιν ἔχῃ
 157 τὸ ζῶον. Ἐρασίστρατος δ' οὐκ οἶδ' ὅπως τὴν περι-
 στολήν τῆς γαστροῦς ἀπάντων αἰτίαν ἀποφαίνει καὶ
 τῆς λειώσεως τῶν σιτίων καὶ τῆς τῶν περιττωμάτων
 ὑποχωρήσεως καὶ τῆς τῶν κεχυλωμένων ἀναδόσεως. 20
 ἐγὼ μὲν γὰρ μυριάκις ἐπὶ ζῶντος ἐτι τοῦ ζώου διελὼν
 τὸ περιτόναιον εὗρον ἀεὶ τὰ μὲν ἔντερα πάντα περι-
 στελλόμενα τοῖς ἐνυπάρχουσι, τὴν κοιλίαν δ' οὐχ
 ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπὶ μὲν ταῖς ἐδωδαῖς ἔνωθεν τε καὶ
 κάτωθεν αὐτὰ καὶ πανταχόθεν ἀκριβῶς περιειληφύϊαν 25
 ἀκίνητον, ὥς δοκεῖν ἡνώσθαι καὶ περιπεφυκέναι τοῖς

2. κάτω] τοιαύτης M || 3. μὲν] μέντοι M || 5. σοι post ἄκαρ-
 πος colloc. M || 8. περιεσταλμένην LM περιστελλομένην O ||
 9. οἷόν περ LM ὅνπερ O || 10. οὐδέποτε LM οὐδέπω O || 13. οὔτε
 κατὰ τὴν ἐ. M || 19. τῆς ante λειώσεως om. L || supra λειώσεως
 add. ἀλλοιώσεως L² || περιττωμάτων] πεττομένων L || 21. μὲν
 γὰρ L μέντοι PO μὲν M

σιτίοις· ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν πυλωρὸν εὗρισκον ἀεὶ μεμνύμενα καὶ κεκλεισμένον ἀκριβῶς ὥσπερ τὸ τῶν ὑστερῶν στόμα ταῖς ἐγκύμοσιν· ἐπὶ μέντοι ταῖς πέψεσι συμπληρωμέναις ἀνέφκτο μὲν ὁ πυλωρός, ἡ γαστήρ δὲ περισταλτικῶς ἐκινεῖτο παραπλησίως τοῖς ἐντέροις.

Cap. V. Ἄπαντ' οὖν ἀλλήλοις ὁμολογεῖ ταῦτα καὶ τῇ γαστρὶ καὶ ταῖς ὑστέραις καὶ ταῖς κύστεσιν εἶναι τινὰς ἐμφύτους δυνάμεις καθεκτικὰς μὲν τῶν οἰκείων ποιότητων, ἥ ἀποκριτικὰς δὲ τῶν ἀλλοτρίων. ὅτι μὲν 158
 10 γὰρ ἔλκει τὴν χολὴν εἰς ἑαυτὴν ἢ ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστις, ἐμπροσθεν δέδεικται, ὅτι δὲ καὶ ἀποκρίνει κατ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὴν γαστέρα, καὶ τοῦτ' ἐναργῶς φανερύεται. καὶ μὴν εἰ διεδέχετο τὴν ἐλκτικὴν δύναμιν ἢ ἐκκριτικὴ καὶ μὴ μέση τις ἀμφοῖν ἦν ἢ καθεκτικὴ, διὰ
 15 παντὸς ἐχρῆν ἀνατεμνομένων τῶν ζώων ἴσον πλῆθος χολῆς εὗρίσκεισθαι κατὰ τὴν κύστιν· οὐ μὴν εὗρίσκεται γε. ποτὲ μὲν γὰρ πληρεστάτη, ποτὲ δὲ κενωτάτη, ποτὲ δὲ τὰς ἐν τῷ μεταξὺ διαφορὰς ἔχουσα θεωρεῖται, καθάπερ καὶ ἡ ἑτέρα κύστις ἢ τὸ οὔρον ὑποδεχομένη.
 20 ταύτης μὲν γε καὶ πρὸ τῆς ἀνατομῆς αἰσθανόμεθα, πρὶν ἀνιὰθῆναι τῷ πλήθει βαρυνθεῖσαν ἢ τῇ δριμύτητι δηχθεῖσαν, ἀθροισούσης ἔτι τὸ οὔρον, ὥς οὔσης τινὸς κἀνταῦθα δυνάμεως καθεκτικῆς. οὕτω δὲ καὶ ἡ γαστήρ ὑπὸ δριμύτητος πολλάκις δηχθεῖσα πρωιαίτερον
 25 τοῦ δέοντος ἄπεπτον ἔτι τὴν τροφήν ἀποτρίβεται. αὐθις δ' ἂν ποτε τῷ πλήθει βαρυνθεῖσα ἢ καὶ κατ' ἄμφω συνελθόντα κακῶς διατεθεῖσα διαρροαίς ἐάλω. καὶ

4. ἀνέφκται M || 5. ἐκκινεῖται M, corr. P² || 6. ὁμολογεῖται LM || καὶ LM ἐν O || 10. γὰρ om. L || 14. μὴ] οὐ A || ἦν ἀμφοῖν O || 17. κενωτάτη L κενωτάτη MO || 21. βαρυνθείσης O || 22. δηχθείσης O || 23. κἀνταῦθ' αἰνός O || 26. καὶ om. O || 27. συνελθόντα LM συνελθόντων O

159 μέν γε καὶ οἱ ἕμετοι, τῷ πλήθει βαρυνθείσης ἢ αὐτῆς
ἢ τὴν ποιότητα τῶν ἐν αὐτῇ σιτίων τε καὶ περιτιτω-
μάτων μὴ φερούσης, ἀνάλογόν τι ταῖς διαρροαῖς πά-
θημα τῆς ἄνω γαστροῦ ἐστίν. ὅταν μὲν γὰρ ἐν τοῖς
κάτω μέρεσιν αὐτῆς ἢ τοιαύτη γένηται διάθεσις, ἐρρω- 5
μένων τῶν κατὰ τὸν στόμαχον, εἰς διαρροίας ἐτελεύ-
τησεν, ὅταν δ' ἐν τοῖς κατὰ τὸ στόμα, τῶν ἄλλων
εὐρωστούντων, εἰς ἐμέτους.

Cap. VI. Ἐνεστὶ δὲ καὶ τοῦτο πολλάκις ἐναργῶς
ιδεῖν ἐπὶ τῶν ἀποσίτων· ἀναγκαζόμενοι γὰρ ἐσθίειν 10
οὔτε καταπίνειν εὐσθενούσιν οὔτ', εἰ καὶ βιάσαιντο,
κατέχουσιν, ἀλλ' εὐθὺς ἀνεμοῦσι. καὶ οἱ ἄλλως δὲ
τῶν ἐδεσμάτων πρὸς ὅτιον δυσχεραίνοντες βιασθέντες
ἐνίοτε προσάρασθαι ταχέως ἐξεμοῦσιν ἢ, εἰ κατάσχοιεν
βιασάμενοι, ναυτιώδεις τ' εἰσὶ καὶ τῆς γαστροῦ ὑπτίας 15
αἰσθάνονται καὶ σπενδούσης ἀποθέσθαι τὸ λυποῦν.
οὕτως ἐξ ἀπάντων τῶν φαινομένων, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς
ἐρρέθη, μαρτυρεῖται τὸ δεῖν ὑπάρχειν τοῖς τοῦ ζῴου
μορίοις σχεδὸν ἅπασιν ἔφεσιν μὲν τινα καὶ οἶον ὄρεξιν
160 τῆς οἰκείας ποιότητος, ἀποστρεφὴν δὲ τινα ἢ καὶ οἶον 20
μῖσός τι τῆς ἄλλοτριᾶς. ἀλλ' ἐπιέμενα μὲν ἔλκειν εὖ-
λογον, ἀποστρεφόμενα δ' ἐκκρίνειν. καὶ τούτων πάλιν
ἢ θ' ἐλκτική δύναμις ἀποδείκνυται καθ' ἅπαν ὑπάρ-
χουσα καὶ ἡ προωστική. ἀλλ' εἶπερ ἔφεσις τέ τις ἐστὶ
καὶ ἑλξίς, εἴη ἢν τις καὶ ἀπόλανσις· οὐδὲν γὰρ τῶν 25
ὄντων ἔλκει τι δι' αὐτὸ τὸ ἔλκειν, ἀλλ' ἢν ἀπολαύση

1. γε] τοι L || 6. διαρροίας LM διάρροιαν O || 9. ἐναργῶς
ιδεῖν πολλάκις O || 10. post ἐσθίειν add. οὔτοι L || 11. εὐστονοῦ-
σιν L || 14. ἢ καὶ εἰ M || 18. ἐρρέθη M² || δεῖν] δ' ἢν M ||
23. καθάπαν LO κατὰ πάντα P in ras. καθάπερ M || 24. τε
om. L || 26. ἀπολαύη M

τοῦ διὰ τῆς ὀλκῆς εὐπορηθέντος. καὶ μὴν ἀπολαύειν οὐ δύναται μὴ κατασχόν. κὰν τούτῳ πάλιν ἡ καθεκτικὴ δύναμις ἀποδείκνυται τὴν γένεσιν ἀναγκαίαν ἔχουσα· σαφῶς γὰρ ἐφίεται μὲν τῶν οἰκείων ποιότητων ἡ γαστήρ, ἀποστρέφεται δὲ τὰς ἀλλοτριάς. ἀλλ' εἴπερ ἐφίεται τε καὶ ἔλκει καὶ ἀπολαύει κατέχουσα καὶ περιστελλομένη, εἴη ἂν τι καὶ πέρας αὐτῇ τῆς ἀπολαύσεως κἀπὶ τῷ δ' ὁ καιρὸς ἤδη τῆς ἐκκριτικῆς δυνάμεως ἐνεργούσης.

10 Cap. VII. Ἀλλ' εἰ καὶ κατέχει καὶ ἀπολαύει, καταχρῆται πρὸς ὃ πέφυκε. πέφυκε δὲ τοῦ προσήκοντος ἑαυτῇ || κατὰ ποιότητα καὶ οἰκείου μεταλαμβάνειν· ὥσθ' ἔλ- 161
κει τῶν σιτίων ὅσον χρηστότατον ἀτμωδῶς τε καὶ κατὰ βραχὺ καὶ τοῦτο τοῖς ἑαυτῆς χιτῶσιν ἐναποτίθεται τε
15 καὶ προστίθῃσιν. ὅταν δ' ἱκανῶς ἐμπλησθῇ, καθάπερ ἄχθος τι τὴν λοιπὴν ἀποτίθεται τροφὴν ἐσχηκυῖαν τι χρηστὸν ἤδη καὶ αὐτὴν ἐκ τῆς πρὸς τὴν γαστέρα κοινωνίας· οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται δύο σώματα δρᾶν καὶ πάσχειν ἐπιτήδεια συνελθόντα μὴ οὐκ ἦτοι πάσχειν θ' ἄμα καὶ
20 δρᾶν ἢ θάτερον μὲν δρᾶν, θάτερον δὲ πάσχειν. ἐὰν μὲν γὰρ ἰσάξῃ ταῖς δυνάμεσιν, ἐξ ἴσου δράσει τε καὶ πείσεται, ἂν δ' ὑπερέχῃ πολὺ καὶ κρατῇ θάτερον, ἐνεργήσῃ περὶ τὸ πάσχον· ὥστε δράσει μέγα μὲν τι καὶ αἰσθητόν, αὐτὸ δ' ἦτοι σμικρόν τι καὶ οὐκ αἰσθητόν
25 ἢ παντάπασιν οὐδὲν πείσεται. ἀλλ' ἐν τούτῳ δὴ καὶ μάλιστα διήνεγκε φαρμάκον δηλητηρίου τροφή· τὸ μὲν γὰρ κρατεῖ τῆς ἐν τῷ σώματι δυνάμεως, ἡ δὲ κρατεῖ-

5. τὰς ἀλλοτριάς* τῶν ἀλλοτριῶν C || 7. αὐτῆς A || 11. πρὸς] εἰς L¹ corr. L² || 16. ἀποτίθεται L²M ἀπωθεῖται L¹O || 20. δὲ L δ' αὐτῶν O || 22. θάτερον L² θάττον L¹ || 23. μὲν γε μέγα κ. αἰσθ. L μέγα om. M || 25. καὶ ante διήνεγκε colloc. L

ται. οὐκ οὖν ἐνδέχεται τροφήν μὲν εἶναι τι τῷ ζῳῷ
 προσήκουσαν, οὐ μὴν καὶ κρατεῖσθαι γ' ὁμοίως πρὸς
 162 τῶν || ἐν τῷ ζῳῷ ποιότητων· τὸ κρατεῖσθαι δ' ἦν ἀλλοι-
 οῦσθαι. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ μὲν ἰσχυρότερα ταῖς δυνάμεσιν
 ἐστὶ μόρια, τὰ δ' ἀσθενέστερα, κρατήσκει μὲν πάντα τῆς 5
 οἰκείας τῷ ζῳῷ τροφῆς, οὐχ ὁμοίως δὲ πάντα· κρατήσκει
 δ' ἄρα καὶ ἡ γαστήρ καὶ ἀλλοιῶσει μὲν τὴν τροφήν,
 οὐ μὴν ὁμοίως ἥπατι καὶ φλεψὶ καὶ ἀρτηρίαις καὶ
 καρδίᾳ. πόσον οὖν ἐστίν, ὃ ἀλλοιοῖ, καὶ δὴ θεασώ-
 μεθα· πλεόν μὲν ἢ κατὰ τὸ στόμα, μείον δ' ἢ κατὰ τὸ 10
 ἥπαρ τε καὶ τὰς φλέβας. αὕτη μὲν γὰρ ἡ ἀλλοιώσις
 εἰς αἵματος οὐσίαν ἄγει τὴν τροφήν, ἡ δ' ἐν τῷ στό-
 ματι μεθίστησι μὲν αὐτὴν ἐναργῶς εἰς ἕτερον εἶδος,
 οὐ μὴν εἰς τέλος γε μετακοσμεῖ. μάθους δ' ἂν ἐπὶ τῶν
 ἐγκαταλειφθέντων ταῖς διαστάσεσι τῶν ὀδόντων σιτίων 15
 καὶ καταμεινάντων δι' ὅλης νυκτός· οὔτε γὰρ ἄρτος
 ἀκριβῶς ὁ ἄρτος οὔτε κρέας ἐστὶ τὸ κρέας, ἀλλ' ὕξει
 μὲν τοιοῦτον, οἷόν περ καὶ τοῦ ζῳοῦ τὸ στόμα, δια-
 λέλυται δὲ καὶ διατέτῃ καὶ τὰς ἐν τῷ ζῳῷ τῆς σαρ-
 κὸς ἀπομέμακται ποιότητας. ἔνεστι δέ σοι θεάσασθαι 20
 163 τὸ μέγεθος τῆς ἐν τῷ στόματι || τῶν σιτίων ἀλλοι-
 ώσεως, εἰ πυροὺς μασησάμενος ἐπιθείης ἀπέπτοις δο-
 διῇσιν· ὕψει γὰρ αὐτοὺς τάχιστα μεταβάλλοντάς τε
 καὶ συμπέττοντας, οὐδὲν τοιοῦτον, ὅταν ὕδατι φρυα-
 θῶσιν, ἐργάσασθαι δυναμένους. καὶ μὴ θαυμάσης· τὸ 25
 γὰρ τοι φλέγμα τουτὶ τὸ κατὰ τὸ στόμα καὶ λειχῶν

1. οὐκοῦν M || 4. verba ἀλλ' ἐπεὶ — ἀπομέμακται ποιότητας
 excerpts. Orib. XXI 1, 16 || 6. τῷ om. L τῷ ζῳῷ om. M || 7. μὲν
 Orib. ἄμα L om. cett. || 9. θεασόμεθα Orib. || 10. πλεῖον LM ||
 τὸ ante στόμα om. O ante ἥπαρ om. A || 15. καταλειφθέντων O ||
 16. καὶ om. MO || μεινάντων Orib. || 18. τὸ τοιοῦτον L || οἷόν περ
 MOrib. οἷον LO || τὸ τ. ζ. στόμα O || 19. διατέτῃ L²M

ἐστὶν ἄκος καὶ σκορπίους ἀναιρεῖ παραχρῆμα καὶ πολλὰ
 τῶν ἰοβόλων θηρίων τὰ μὲν εὐθέως ἀποκτείνει, τὰ δ' ἐς
 ὕστερον ἅπαντα γοῦν βλέπτει μέγας. ἀλλὰ τὰ μεμα-
 σημένα σιτία πρῶτον μὲν τούτῳ τῷ φλέγματι βέβρεκται
 5 τε καὶ πεφύραται, δεύτερον δὲ καὶ τῷ χρωτὶ τοῦ στό-
 ματος ἅπαντα πεπλησίακεν, ὥστε πλείονα μεταβολὴν
 εἴληφε τῶν ἐν ταῖς κεναῖς χώραις τῶν ὀδόντων ἐσφη-
 νωμένων. ἀλλ' ὅσον τὰ μεμασημένα τούτων ἐπὶ πλεόν
 ἡλλοίωται, τοσοῦτον ἐκείνων τὰ καταποθέντα. μὴ γὰρ
 10 οὐδὲ παραβλητὸν ἢ τὸ τῆς ὑπερβολῆς, εἰ τὸ κατὰ τὴν
 κοιλίαν ἐννοήσαιμεν φλέγμα καὶ χολὴν καὶ πνεῦμα καὶ
 θερμοσίαν καὶ ὅλην τὴν οὐσίαν τῆς γαστροῦς. εἰ δὲ
 καὶ συνεπινοήσῃς αὐτῇ τὰ παρακείμενα || σπλάγχνα 164
 καθάπερ τινὶ λέβητι μέγας πυρὸς ἐστίας πολλὰς, ἐκ
 15 δεξιῶν μὲν τὸ ἥπαρ, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὸν σπλῆνα, τὴν
 καρδίαν δ' ἐκ τῶν ἄνω, σὺν αὐτῇ δὲ καὶ τὰς φρένας
 αἰωρουμένας τε καὶ διὰ παντὸς κινουμένας, ἐφ' ἅσαι
 δὲ τούτοις σκέπον τὸ ἐπίπλοον, ἐξαίσιόν τινα πεισθήσῃ
 τὴν ἡλλοίωσιν γίνεσθαι τῶν εἰς τὴν γαστέρα κατα-
 20 ποθέντων σιτίων. πῶς δ' ἂν ἡδύνατο ῥαδίως αἷμα-
 τοῦσθαι μὴ προπαρασκευασθέντα τῇ τοιαύτῃ μετα-
 βολῇ; δέδεικται γὰρ οὖν καὶ πρόσθεν, ὥς οὐδὲν εἰς
 τὴν ἐναντίαν ἀθρόως μεθίσταται ποιότης. πῶς οὖν
 ὁ ἄρτος αἷμα γίγνεται, πῶς δὲ τὸ τεῦτλον ἢ ὁ κύαμος
 25 ἢ τι τῶν ἄλλων, εἰ μὴ πρότερόν τιν' ἑτέραν ἡλλοί-

3. τὰ μεμασημένα κτλ. excerpts. Orib. XXII 1, 21—24
 τὰ] τὰ μὲν A || 6. ἅπαντι M Orib. || 7. ἐν ταῖς LM ἐν αὐταῖς
 ταῖς O || ἀπεσφηνωμένων M || 9. ἡλλοίωται LM ἡλλοίωτο O || μὴ
 L' O Orib. μὴδὲ M οὐδὲ L² || 10. ἢ* εἴη C; an scribendum οὐδὲ
 γὰρ οὐδὲ παραβλητὸν <ἂν> εἴη? || 17. αἰωρούσας L' M || κινούσας
 L' M || 21. προκατασκευασθέντα L || 25. τι L² τινὰ L' || προ-
 τέραν L

ωσιν ἐδέξατο; πῶς δ' ἡ κόπρος [εὐθὺς] ἐν τοῖς λεπτοῖς
ἐντέροις ἀθρόως γεννηθήσεται; τί γὰρ ἐν τούτοις σφο-
δρότερον εἰς ἀλλοίωσιν ἔστι τῶν κατὰ τὴν γαστέρα;
πότερά τῶν χιτώνων τὸ πλῆθος ἢ τῶν γειννιώντων
σπλάγχνων ἢ περιθσεις ἢ τῆς μονῆς ὁ χρόνος ἢ σύμ- 5
φυτός τις ἐν τοῖς ὀργάνοις θερμασία; καὶ μὴν κατ'
οὐδὲν τούτων πλεονεκτεῖ τὰ ἔντερα τῆς γαστροῦς. τί
165 ποτ' οὖν ἐν μὲν τῇ γαστρὶ νυκτὸς ἥ ὅλης πολλάκις
μείναντα τὸν ἄρτον ἔτι φυλάττεσθαι βούλονται τὰς
ἀρχαίας διασφάζοντα ποιότητος, ἐπειδὴ δ' ἅπαξ ἐμ- 10
πέσῃ τοῖς ἐντέροις, εὐθὺς γίνεσθαι κόπρον; εἰ μὲν
γὰρ ὁ τοσοῦτος χρόνος ἀδύνατος ἀλλοιοῦν, οὐδ' ὁ
βραχύς ἱκανός· εἰ δ' οὗτος ἀντάρκης, πῶς οὐ πολὺ
μᾶλλον ὁ μακρός; ἄρ' οὖν ἀλλοιοῦται μὲν ἡ τροφή
κατὰ τὴν κοιλίαν, ἄλλην δέ τιν' ἀλλοίωσιν καὶ οὐχ 15
οἶαν ἐκ τῆς φύσεως ἰσχει τοῦ μεταβάλλοντος ὀργάνου;
ἢ ταύτην μὲν, οὐ μὴν τὴν γ' οἰκίαν τῷ τοῦ ζώου
σώματι; μακροῦ τοῦτ' ἀδυνατώτερόν ἐστι. καὶ μὴν οὐκ
ἄλλο γ' ἢν ἡ πέψις ἢ ἀλλοιώσις εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
τρέφομένου ποιότητα. εἴπερ οὖν ἡ πέψις τοῦτ' ἔστι 20
καὶ ἡ τροφή κατὰ τὴν γαστέρα δέδεικται δεχομένη
ποιότητα τῷ μέλλοντι πρὸς αὐτῆς θρέψεσθαι ζῶντι
προσήκουσαν, ἱκανῶς ἀποδέδεικται τὸ πέτεσθαι κατὰ
τὴν γαστέρα τὴν τροφήν. καὶ γελοῖος μὲν Ἀσκληπιά-
δος οὗτ' ἐν ταῖς ἐρυγαῖς λέγων ἐμφαίνεσθαι ποτε τὴν 25
ποιότητα τῶν πεφθέντων σιτίων οὗτ' ἐν τοῖς ἐμέτοις

1. εὐθὺς om. M || 4. πότερα LM πότερον O || 5. παράθεις
L¹M || 9. τὸν ἄρτον, ἄρτον (sic) M || 13. πολὺ LM πολλῶ O ||
14. ἄρ' L² ἄλλ' L¹ || 15. οὐχ οἶαν] οὐ τὴν LM || 19. ἢ add. P²
om. cett. || post ἀλλοίωσις add. τοῦ τρέφοντος in marg. P² ||
22. θρέψεσθαι* θρέψασθαι M τρέψεσθαι L τραφήσεσθαι O ||
23. ἱκανῶς om. C add. L² in marg.

οὐτ' ἐν ταῖς ἀνατομαῖς· αὐτὸ γὰρ δὴ τὸ τοῦ σώματος 166
 τὸς ἐξόξειν αὐτὰ τῆς κοιλίας ἐστὶ τὸ πεπέφθαι. ὁ δ'
 οὕτως ἐστὶν εὐήθης, ὥστ', ἐπειδὴ τῶν παλαιῶν ἀκούει
 λερόντων ἐπὶ τὸ χρηστὸν ἐν τῇ γαστρὶ μεταβάλλειν
 5 τὰ σιτία, δοκιμάζει ζητεῖν οὐ τὸ κατὰ δύναμιν ἀλλὰ
 τὸ κατὰ γεῦσιν χρηστὸν, ὥσπερ ἢ τοῦ μήλου μηλω-
 δεστέρου — χρὴ γὰρ οὕτως αὐτῷ διαλέγεσθαι — γι-
 γνομένου κατὰ τὴν κοιλίαν ἢ τοῦ μέλιτος μελιτω-
 δεστέρου. πολὺ δ' εὐηθέστερός ἐστι καὶ γελοιότερος
 10 ὁ Ἑρασίστρατος ἢ μὴ νοῶν, ὅπως εἴρηται πρὸς τῶν
 παλαιῶν ἢ πέψις ἐψήσει παραπλήσιος ὑπάρχειν, ἢ ἐκὼν
 σοφιζόμενος ἑαυτόν. ἐψήσει μὲν οὖν, φησὶν, οὕτως
 ἐλαφρὰν ἔχουσαν θερμασίαν οὐκ εἰκὸς εἶναι παραπλη-
 15 σίαν τὴν πέψιν, ὥσπερ ἢ τὴν Αἴτνην δέον ὑποθεῖναι
 τῇ γαστρὶ ἢ ἄλλως αὐτῆς ἀλλοιωῶσαι τὰ σιτία μὴ δυ-
 ναμένης ἢ δυναμένης μὲν ἀλλοιοῦν, οὐ κατὰ τὴν ἐμ-
 φυτον δὲ θερμασίαν, ὑγρὰν οὖσαν δηλονότι καὶ διὰ
 τοῦθ' ἔψειν οὐκ ὀπιᾶν εἰρημένην. ἐχρῆν δ' αὐτόν,
 εἴπερ περὶ πραγμάτων ἀντιλέγειν ἐβούλετο, πειραθῆναι
 20 δεῖξαι μάλιστα μὲν καὶ ἢ πρῶτον, ὥς οὐδὲ μεταβάλλει 167
 τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἀλλοιοῦται κατὰ ποιότητα πρὸς τῆς
 γαστρὸς τὰ σιτία, δεύτερον δ', εἴπερ μὴ οἶός τ' ἦν
 τοῦτο πιστώσασθαι, τὸ τὴν ἀλλοίωσιν αὐτῶν ἄχρηστον
 εἶναι τῷ ζῳῷ· εἰ δὲ μὴδὲ τοῦτ' εἶχε διαβάλλειν, ἐξελέγ-
 25 ξαι τὴν περὶ τὰς δραστικὰς ἀρχὰς ὑπόληψιν καὶ δεῖξαι
 τὰς ἐνεργείας ἐν τοῖς μορίοις οὐ διὰ τὴν ἐκ θερμοῦ

1. αὐτὸ γὰρ τὸ L¹ αὐτὸ μὲν γὰρ δὴ τὸ L² || 5. δοκιμάζειν M ||
 10. μὴν οὖν O μὴ νοῶν O² in marg. || 11. παραπλήσιος M παρα-
 πλήσιον O παραπλησίως L (ut videtur) || 12. οὕτως MO² οὐ-
 τος LO¹ || 16. μὲν post ἀλλοιοῦν colloc. O || 20. post πρῶτον
 add. τὴν γαστέρα M om. LO || 22. τ' ἦν om. M ἐστὶ L || 24. μὴδὲ
 μὴ LM

καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ ποιᾶν κρᾶσιν ὑπάρχειν ἀλλὰ δι' ἄλλο τι· εἰ δὲ μὴδὲ τοῦτ' ἐτόλμα διαβάλλειν, ἀλλ' ὅτι γε μὴ τὸ θερμὸν ἐστὶν ἐν τοῖς ὑπὸ φύσεως διοικουμένοις τὸ τῶν ἄλλων δραστηκώτατον. ἢ εἰ μήτε τοῦτο μήτε τῶν ἄλλων τι τῶν ἐμπροσθεν εἶχεν ἀποδεικνύναι, μὴ ληρεῖν ὀνόματι προσπαλαίοντα μάτην, ὥσπερ οὐ σαφῶς Ἀριστοτέλους ἐν τ' ἄλλοις πολλοῖς κἂν τῷ τετάρτῳ τῶν μετεωρολογικῶν ὅπως ἡ πέψις ἐψήσει παραπλήσιος εἶναι λέγεται, καὶ ὅτι μὴ πρῶτως μὴδὲ κυρίως ὀνομαζόντων, εἰρηκότος. ἀλλ',¹⁰ ὥς ἤδη λέλεκται πολλάκις, ἀρχὴ τούτων ἀπάντων ἐστὶ μία τὸ περὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ διασκέψασθαι, καθάπερ Ἀριστοτέλης ἐποίησεν ἐν τῷ 168 δευτέρῳ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀποδείξας ἀπάσας τὰς κατὰ τὰ σώματα μεταβολὰς καὶ ἀλλοιωσεις ὑπὸ 15 τούτων γίνεσθαι. ἀλλ' Ἐρασίστρατος οὕτε τούτοις οὐτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν προειρημένων ἀντειπὼν ἐπὶ τοῦ νομα μόνον ἐτράπετο τῆς ἐψήσεως.

Cap. VIII. Ἐπὶ μὲν οὖν τῆς πέψεως, εἰ καὶ τὰλλα πάντα παρέλιπε, τὸ γοῦν ὅτι διαφέρει τῆς ἐκτὸς ἐψή- 20 σεως ἢ ἐν τοῖς ζῳοῖς πέψις, ἐπειράθη δεικνύναι, περὶ δὲ τῆς καταπόσεως οὐδ' ἄχρι τοσούτου. τί γὰρ φησιν; 'ὅλην μὲν οὖν τῆς κοιλίας οὐδεμία φαίνεται εἶναι'. καὶ μὴν δύο χιτῶνας ἡ γαστήρ ἔχει πάντως ἕνεκά του γεγονότας καὶ διήκουσιν οὗτοι μέχρι τοῦ στόματος, ὁ 25 μὲν ἔνδον, οἷός ἐστι κατὰ τὴν γαστέρα, τοιοῦτος δια-

2. εἰ δὲ] ἢ M ἢ εἰ L || ἐτόλμα LM ἐτόλμησε O || 5. ἢ] καὶ M || μήτε* μὴδὲ C || 12. τὸ add. L s. l. om. MO || ὑγροῦ καὶ ξηροῦ L || 15. τὰ σώματα LM τὸ σῶμα O || 18. τῆς ἐψήσεως] τῆς πέψεως L || 24. καὶ δύο γε L¹ ἀλλὰ δύο μὴν L² || 25. post μέχρι add. καὶ LO || 26. μὲν] μὲν οὖν L

μένων, ὁ δ' ἕτερος ἐπὶ τὸ σαρκωδέστερον ἐν τῷ στο-
μάχῳ τρεπόμενος. ὅτι μὲν οὖν ἐναντίας ἀλλήλαις τὰς
ἐπιβολὰς τῶν ἰνῶν ἔχουσιν οἱ χιτῶνες οὗτοι, τὸ φαι-
νόμενον αὐτὸ μαρτυρεῖ. τίνος δ' ἕνεκα τοιοῦτοι γεγό-
5 νασιν, Ἐρασίστρατος μὲν οὐδ' ἐπεχείρησεν εἰπεῖν, ἡμεῖς
δ' ἐροῦμεν. ὁ μὲν ἔνδον εὐθείας ἔχει τὰς ἴνας, ὀλκῆς
γὰρ ἕνεκα γέγονεν· ὁ δ' ἔξωθεν ἐγκαρσίας ὑπὲρ τοῦ 169
κατὰ κύκλον περιστέλλεσθαι· ἐκάστω γὰρ τῶν κινου-
μένων ὁργάνων ἐν τοῖς σώμασι κατὰ τὰς τῶν ἰνῶν
10 θέσεις αἱ κινήσεις εἰσὶν. ἐπ' αὐτῶν δὲ πρῶτον τῶν
μυῶν, εἰ βούλει, βασάνισον τὸν λόγον, ἐφ' ὧν καὶ αἱ
ἴνες ἐναργέσταται καὶ αἱ κινήσεις αὐτῶν ὁρῶνται διὰ
σφοδρότητα. μετὰ δὲ τοὺς μῦς ἐπὶ τὰ φυσικὰ τῶν
ὁργάνων ἴθι καὶ πάντ' ὅψει κατὰ τὰς ἴνας κινούμενα
15 καὶ διὰ τοῦθ' ἐκάστω μὲν τῶν ἐντέρων στρογγύλαι
καθ' ἐκάτερον τῶν χιτῶνων αἱ ἴνες εἰσὶ· περιστέλλον-
ται γὰρ μόνον, ἔλκουσι δ' οὐδέν. ἡ γαστήρ δὲ τῶν
ἰνῶν τὰς μὲν εὐθείας ἔχει χάριν ὀλκῆς, τὰς δ' ἐγκαρ-
σίας ἕνεκα περιστολῆς· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς μυσὶν
20 ἐκάστης τῶν ἰνῶν τεινομένης τε καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν
ἐλκομένης αἱ κινήσεις γίνονται, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον
κάν τῇ γαστρὶ· τῶν μὲν οὖν ἐγκαρσίων ἰνῶν τεινο-
μένων ἔλαττον ἀνάγκη γίνεσθαι τὸ εὖρος τῆς περι-
εχομένης ὑπ' αὐτῶν κοιλότητος, τῶν δ' εὐθειῶν ἐλκο-
25 μένων τε καὶ εἰς ἑαυτὰς συναγομένων οὐκ ἐνδέχεται
μὴ οὐ συναιρεῖσθαι τὸ μῆκος. ἀλλὰ μὴν ἢ ἐναργῶς 170

8. στέλλεσθαι O || verba ἐκάστω — εἰσὶν excerpts. Orib.
XXIV 18, 11 || ἐκάστω O Orib. ἐκάστου LM || 9. ὁργάνων] μορίων
Orib. || ἐν om. C add. P² || τῷ σώματι Orib. || 11. αἱ om. LM ||
14. πάντ' LM πάντως O || 18. δ' om. L || 22. κάν M καὶ L
ἐν O || verba τῶν μὲν usque ad τὸν λάρυγγα excerpts. Orib.
XXIV 18, 12 || οὖν del. P² O² || ἰνῶν om. L || 26. συναίρεσθαι L

γε φαίνεται καταπινόντων συναιρούμενον καὶ τοσοῦ-
 τον ὁ λάρυγξ ἀνατρέχων, ὅσον ὁ στόμαχος κατασπᾶται,
 καὶ ὅταν γε συμπληρωθείσης τῆς ἐν τῷ καταπίνειν
 ἐνεργείας ἀφεθῇ τῆς τάσεως ὁ στόμαχος, ἐναργῶς
 πάλιν φαίνεται καταφερόμενος ὁ λάρυγξ· ὁ γὰρ ἐνδον 5
 χιτῶν τῆς γαστρὸς ὁ τὰς εὐθείας ἵνας ἔχων ὁ καὶ τὸν
 στόμαχον ὑπαλείφων καὶ τὸ στόμα τοῖς ἐντὸς μέρεσιν
 ἐπεκτείνεται τοῦ λάρυγγος, ὥστ' οὐκ ἐνδέχεται κατα-
 σπώμενον αὐτὸν ὑπὸ τῆς κοιλίας μὴ οὐ συνεπισπᾶσθαι
 καὶ τὸν λάρυγγα. ὅτι δ' αἱ περιφερεῖς ἵνες, αἷς περι- 10
 στέλλεται τὰ τ' ἄλλα μόρια καὶ ἡ γαστήρ, οὐ συναι-
 ροῦσι τὸ μήκος, ἀλλὰ συστέλλουσι καὶ στενοῦσι τὴν
 εὐρύτητα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἔστιν ὁμολογούμενον
 Ἑρασιστράτου· περιστέλλεσθαι γὰρ φησι τοῖς σιτίοις
 τὴν γαστέρα κατὰ τὸν τῆς πέψεως ἅπαντα χρόνον. 15
 ἀλλ' εἰ περιστέλλεται μὲν, οὐδὲν δὲ τοῦ μήκους ἀφαι-
 ρεῖται τῆς κοιλίας, οὐκ ἔστι τῆς περισταλτικῆς κινή-
 σεως ἴδιον τὸ κατασπᾶν κάτω τὸν στόμαχον. ὅπερ γὰρ
 αὐτὸς ὁ Ἑρασίστρατος εἶπε, τοῦτο μόνον αὐτὸ συμ-
 171 βήσεται τὸ τῶν ἄνω συστελλομένων διαστέλλεσθαι τὰ 20
 κάτω. τοῦτο δ' ὅτι, καὶ εἰς νεκροῦ τὸν στόμαχον
 ὕδατος ἐγγέης, φαίνεται γιγνόμενον, οὐδεὶς ἀγνοεῖ.
 ταῖς γὰρ τῶν ὕλων διὰ στενοῦ σώματος ὁδοιπορίαις
 ἀκόλουθόν ἐστι τὸ σύμπτωμα· θαυμαστὸν γὰρ, εἰ δι-
 ερχομένου τινὸς αὐτὸν ὄγκον μὴ διασταλήσεται. οὐκ- 25
 οὖν τὸ μὲν τῶν ἄνω συστελλομένων διαστέλλεσθαι

1. γε om. M || 5. κάτω φερόμενος MP¹Orib. καταφερόμενος
 LP²O || 7. ὑψηλὴ φῶς in ras. L || ἐπεκτείνεται μέρεσιν M Orib. ||
 8. κατασπώμενων αὐτῶν Ch || 9. οὐ add. L² || 10. περιστέλλον-
 ται M || 16. τῆς κ. ἀφαιρεῖται L || 19. εἶπε MO λέγει L || αὐτῷ
 LM || 21. νεκρὸν C νεκροῦ K || τὸν post νεκροῦ del. L² || 22. ἐγ-
 χέοις O || 23. τοῦ σώματος O || 25. διαστέλλεται M

τὰ κάτω κοινόν ἐστι καὶ τοῖς νεκροῖς σώμασι, δι' ὧν
ὁπωσοῦν τι διεξέρχεται, καὶ τοῖς ζῶσιν, εἴτε περι-
στέλλοιτο τοῖς διερχομένοις εἴθ' ἔλκοιτο· τὸ δὲ τῆς
τοῦ μήκους συναιρέσεως ἴδιον τῶν τὰς εὐθείας ἵνας
ἐχόντων ὀργάνων, ἵν' ἐπισπάσωνται τι. ἀλλὰ μὴν
ἐδείχθη κατασπώμενος ὁ στόμαχος, οὐ γὰρ ἂν εἴλκε
τὸν λάρυγγα· δηλὸν οὖν, ὥς ἡ γαστήρ ἔλκει τὰ σιτία
διὰ τοῦ στομάχου. καὶ ἡ κατὰ τὸν ἕμετον δὲ τῶν
ἐμουμένων ἕχρη τοῦ στόματος φορὰ πάντως μὲν πον
10 καὶ αὐτὴ τὰ μὲν ὑπὸ τῶν ἀναφερομένων διατεινόμενα
μέρη τοῦ στομάχου διεστώτα κέκταται, τῶν πρόσω δ'
ὅ τι ἂν ἐκίστοτ' ἐπιλαμβάνηται, τοῦτ' ἀρχόμενον δια-
στέλλεται, τὸ δ' ὅπισθεν καταλείπει δηλονότι συστέλ- 172
λόμενον, ὥσθ' ὁμοίαν εἶναι πάντη τὴν διάθεσιν τοῦ
15 στομάχου κατὰ γε τοῦτο τῇ τῶν καταπινόντων· ἀλλὰ
τῆς ὁλκῆς μὴ παρούσης τὸ μήκος ὅλον ἴσον ἐν τοῖς
τοιούτοις συμπτώμασι διαφυλάττεται. διὰ τοῦτο δὲ
καὶ καταπίνειν ῥᾶόν ἐστιν ἡ ἐμεῖν, ὅτι καταπίνεται
μὲν ἀμφοῖν τῆς γαστρὸς τῶν χιτῶνων ἐνεργούντων,
20 τοῦ μὲν ἐντὸς ἔλκοντος, τοῦ δ' ἐκτὸς περιστελλομένου
τε καὶ συνεπωθοῦντος, ἐμεῖται δὲ θατέρου μόνου τοῦ
ἔξωθεν ἐνεργούντος, οὐδενὸς ἔλκοντος εἰς τὸ στόμα.
οὐ γὰρ δὴ ὥσπερ ἡ τῆς γαστρὸς ὄρεξις προηγέιτο τοῦ
καταπίνειν τὰ σιτία, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοῖς ἐμέ-
25 τοις ἐπιθυμῇ τι τῶν κατὰ τὸ στόμα μορίων τοῦ

2. διέρχεται M διεξέρχεται P || 3. verba τὸ δὲ τῆς usque
ad παθήματος excerpts. Orib. XXIV 18, 14 || 4. μέλους M ||
7. οὖν om. M || ἡ om. L || 10. ἂν φερομένων M || 12. ἂν om. M ||
ἐπιλαμβάνη Orib. ἐπιλαμβάνεται M || 13. ὅ add. ante καταλεί-
πει L || 14. πάλιν pro πάντη Orib. || 16. μή] οὐ L || ὅλον om.
Orib. || ἐν LM ἐπὶ O || 17. δὲ om. O || 23. δὴ om. L || 24. κατα-
πιεῖν M

GALEN. SCRIPT. MIN. III.

15

γιγνομένου παθήματος, ἀλλ' ἔμφω τῆς γαστρὸς αὐτῆς
 εἰσιν ἐναντία διαθέσεις, ὀρεγομένης μὲν καὶ προσιεμέ-
 νης τὰ χρήσιμά τε καὶ οἰκεία, δυσχεραίνουσης δὲ καὶ
 ἀποτριβομένης τὰ ἀλλότρια. διὸ καὶ τὸ καταπίνειν
 αὐτὸ τοῖς μὲν ἱκανῶς ὀρεγομένοις τῶν οἰκείων ἐδεσμά- 5
 των τῇ γαστρὶ τάχιστα γίνεται, σαφῶς ἐλκώσεως αὐτὰ
 καὶ κατασπώσεως πρὶν ἢ μασηθῆναι, τοῖς δ' ἥτοι φάρ-
 173 μακόν τι κατ' ἀνάγκην πίνουσιν ἢ σιτίον ἐν χώρᾳ
 φαρμάκου προσφερομένοις ἀνιάρᾳ καὶ μόγῃς ἢ κατά-
 ποσις αὐτῶν ἐπιτελεῖται. δῆλος οὖν ἐστὶν ἐκ τῶν εἰ- 10
 ρημένων ὁ μὲν ἔνδον χιτῶν τῆς γαστρὸς ὁ τὰς εὐθείας
 ἔχων ἵνας τῆς ἐκ τοῦ στόματος εἰς αὐτὴν ὀλκῆς ἔνεκα
 217 γεγωνῶς καὶ διὰ τοῦτ' ἐν ταῖς καταπόσεσι μόναις ἐν-
 εργῶν, ὁ δ' ἔξωθεν ὁ τὰς ἐγκαρσίας [ἵνας] ἔχων ἔνεκα
 μὲν τοῦ περιστέλλεσθαι τοῖς ἐνυπάρχουσι καὶ προ- 15
 ωθεῖν αὐτὰ τοιοῦτος ἀποτελεσθεὶς, ἐνεργῶν δ' οὐδὲν
 ἡττον ἐν τοῖς ἐμέτοις ἢ ταῖς καταπόσεσιν. ἐναργέστατα
 δὲ μαρτυρεῖ τῷ λεγομένῳ καὶ τὸ κατὰ τὰς χάννας τε
 καὶ τοὺς συνόδοντας γιγνόμενον· εὐρίσκεται γὰρ ἐνίοτε
 τούτων ἡ γαστήρ ἐν τῷ στόματι καθάπερ καὶ ὁ Ἄρι- 20
 στοτέλης ἐν ταῖς περὶ ζώων ἔγραψεν ἱστορίαις καὶ
 προστίθησιν γε τὴν αἰτίαν ὑπὸ λαιμαργίας αὐτοῖς τοῦτο
 συμβαίνειν φάσκων. ἔχει γὰρ ὧδε· κατὰ τὰς σφοδρο-
 τέρας ὀρέξεις ἄνω προστρέχει πᾶσι τοῖς ζώοις ἡ γαστήρ,
 ὥστε τινὲς τοῦ πάθους αἰσθησιν ἐναργῇ σχόντες ἐξέρ- 25
 πειν αὐτοῖς φάσι τὴν κοιλίαν, ἐνίων δὲ μασσωμένων

1. γενομένου M Orib. || 2. ἐστὶν LM || ἐναντία διαθέσεις L¹
 corr. L² || 6. αὐτὰ post κατασπώσεως colloc. L || 8. ante σιτίον
 add. τι O || 9. post ἀνιάρᾳ add. καὶ βραδείᾳ P² om. cett. ||
 14. ἵνας om. L || 15. ὑπάρχουσι L || 18. χάννας LM || 20. ὁ om. O ||
 Ἄριστοτέλης] Arist. I p. 591 B. || 23. σφοδροτάτας M || 24. προ-
 τρέχει M corr. P² || 26. αὐτοῖς* αὐτοῖς C

ἔτι καὶ μήπω ἥ καλῶς ἐν τῷ στόματι τὰ σιτία κατερ- 174
 γασσαμένων ἐξαρκάζει φανερώς ἀκόντων. ἐφ' ὧν οὖν
 ζώων φύσει λαιμάργων ὑπαρχόντων ἢ τ' εὐρυχωρία
 τοῦ στόματος ἐστὶ δαψιλῆς ἢ τε τῆς γαστρὸς θέσις
 5 ἐγγύς, ὥς ἐπὶ συνόδοντός τε καὶ χάννης, οὐδὲν θαυ-
 μαστόν, ὅταν ἱκανῶς πεινᾶσαντα διώκῃ τι τῶν μικρο-
 τέρων ζώων, εἴτ' ἤδη πλησίον ἢ τοῦ συλλαβεῖν, ἀνα-
 τρέχειν ἐπειγούσης τῆς ἐπιθυμίας εἰς τὸ στόμα τὴν
 γαστέρα. γενέσθαι δ' ἄλλως ἀμήχανον τοῦτο μὴ οὐχ
 10 ὥσπερ διὰ χειρὸς τοῦ στομάχου τῆς γαστρὸς ἐπισπω-
 μένης εἰς ἑαυτὴν τὰ σιτία. καθάπερ γὰρ καὶ ἡμεῖς
 ὑπὸ προθυμίας ἐνίοτε τῇ χειρὶ συνεπεκτείνομεν ὅλους
 ἡμᾶς αὐτοὺς ἕνεκα τοῦ θάττον ἐπιδράξασθαι τοῦ προ-
 κειμένου σώματος, οὕτω καὶ ἡ γαστήρ οἶον χειρὶ τῷ
 15 στομάχῳ συνεπεκτείνεται. καὶ διὰ τοῦτ' ἐφ' ὧν ζώων
 ἅμα τὰ τρία ταυτὶ συνέπεσεν, ἐφασίς τε σφοδρὰ τῆς
 τροφῆς ὅ τε στόμαχος μικρὸς ἢ τ' εὐρυχωρία τοῦ
 στόματος δαψιλῆς, ἐπὶ τούτων ὀλίγη ῥοπὴ τῆς ἐπεκτά-
 σεως εἰς τὸ στόμα τὴν κοιλίαν ὅλην ἀναφέρει. ἥρκει
 20 μὲν οὖν ἴσως ἀνδρὶ φυσικῶ παρ' αὐτῆς μόνης τῆς
 κατασκευῆς τῶν ὀργάνων τὴν ἐνδειξιν τῆς ἐνεργείας 175
 λαμβάνειν. οὐ γὰρ δὴ μάτην γ' ἂν ἡ φύσις ἐκ δυοῖν
 χιτώνων ἐναντίως ἀλλήλοις ἐχόντων ἀπειργάσατο τὸν
 οἰσοφάγον, εἰ μὴ καὶ διαφορῶς ἐκάτερος αὐτῶν ἐν-
 25 εργεῖν ἔμελλεν. ἀλλ' ἐπεὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ τῆς
 φύσεως ἔργα διαγιγνώσκειν οἱ περὶ τὸν Ἑρασίστρατον

1. κατεργασαμένων L O κατεργασμένων M || 2. ἐξαρκάζει
 LOP ἐξαρκάζειν M || 5. τε om. O || οὐδὲν οὖν O || 6. μικροτά-
 των M || 7. εἴη C corr. K || 9. γένεσθαι M || 11. καὶ om. M
 add. P² || 12. ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας M || συνεπεκτείνανεν I || 17. ἢ τ'
 καὶ ἡ L || 18. στόματος] στομάχον L || 22. λαβεῖν M

εἰσιν ἱκανοί, φέρε καὶ τῆς τῶν ζώων ἀνατομῆς ἐπι-
 δεξιόμενοι αὐτοῖς, ὥς ἐκάτερος τῶν χιτῶνων ἐνεργεῖ τὴν
 εἰρημένην ἐνέργειαν. εἰ δὴ τι λαβὼν ζῶον, εἴτα γυ-
 μνώσας αὐτοῦ τὰ περικείμενα τῷ στομάχῳ σώματα χω-
 ρὶς τοῦ διατεμεῖν τινα τῶν νεύρων ἢ τῶν ἀρτηριῶν 5
 ἢ τῶν φλεβῶν τῶν αὐτόθι τεταγμένων ἐθέλοις ἀπὸ
 τῆς γέννους ἕως τοῦ θώρακος εὐθείαις τομαῖς διελεῖν
 τὸν ἔξω χιτῶνα τὸν τὰς ἐγκαρσίας ἵνας ἔχοντα καίπειτα
 τῷ ζῳῷ τροφήν προσενέγκοις, ὅψει καταπῖνον αὐτὸ
 καίτοι τῆς περισταλτικῆς ἐνεργείας ἀπολωλυίας. εἰ δ' 10
 αὖ πάλιν ἐφ' ἐτέρου ζώου διατέμοις ἀμφοτέρους τοὺς
 χιτῶνας τομαῖς ἐγκαρσίαις, θεάσῃ καὶ τοῦτο καταπῖνον
 οὐκέτ' ἐνεργοῦντος τοῦ ἐντός. ὃ δὴλον, ὅτι καὶ διὰ
 176 θατέρου μὲν αὐτῶν καταπίνειν οἶόν τ' ἐστίν, ἥ ἀλλὰ
 χεῖρον ἢ δι' ἀμφοτέρων. πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ 15
 τοῦτ' ἐστὶ θεάσασθαι σαφῶς ἐπὶ τῆς εἰρημένης ἀνατο-
 μῆς, ὥς ἐν τῷ καταπίνειν ὑποπίμπλαται πνεύματος ὁ
 στόμαχος τοῦ συγκαταπινομένου τοῖς σιτίοις, ὃ περι-
 στελλομένου μὲν τοῦ ἔξωθεν χιτῶνος ὠθεῖται ῥαδίως
 εἰς τὴν γαστέρα σὺν τοῖς ἐδέσμασι, μόνον δὲ τοῦ ἐν- 20
 δον ὑπάρχοντος ἐμποδῶν ἴσταιται τῇ φορᾷ τῶν σιτίων
 διατείνον τ' αὐτὸν καὶ τὴν ἐνέργειαν ἐμποδίζον. ἀλλ'
 οὔτε τούτων οὐδὲν Ἐρασίστρατος εἶπεν οὔθ' ὥς ἡ
 σκολιὰ θέσις τοῦ στομάχου διαβάλλει σαφῶς τὸ δόγμα
 τῶν νομιζόντων ὑπὸ τῆς ἄνωθεν βολῆς μόνης ποδη- 25

1. καὶ] καπὶ L || τῆς ἐπὶ τῶν M || 8. τὸν τὰς ἐγκαρσίας ἵνας
 ἔχοντα M τὸν τὰς ἵνας ἔχοντα τὰς ἐγ. LO || 9. προσενέγκοις*
 προσενέγκης L προσενεγκῶν M προσενεγκεῖν O || 11. ἀμφοτέρους
 τ. χ.] τὸν ἔσωθεν χιτῶνα M || 12. ἐγκαρσίαις τομαῖς LM || 13. διὰ
 om. O || 14. μὲν om. O add. L² || 16. σαφῶς θ. O θεάσασθαι
 om. M || 20. μόνον LM χρόνον O¹ χρόνῳ O² || 23. οὔτε M
 οὐδὲ LO || 25. μόνης LP om. O

γούμενα μέχρι τῆς γαστρὸς ἵεναι τὰ καταπινόμενα.
 μόνον δ' ὅτι πολλὰ τῶν μακροτραχήλων ξφών ἐπι-
 κεκυφότα καταπίνει, καλῶς εἶπεν. ὃ δὴλον, ὅτι τὸ
 φαινόμενον οὐ τὸ πῶς καταπίνομεν ἀποδείκνυσιν, ἀλλὰ
 5 τὸ πῶς οὐ καταπίνομεν· ὅτι γὰρ μὴ διὰ μόνης τῆς
 ἄνωθεν βολῆς, ἐκ τούτου δὴλον· οὐ μὴν εἴθ' ἐλκούσης
 τῆς κοιλίας εἴτε παράγοντος αὐτὰ τοῦ στομάχου, δὴλον
 ἤδη πω. ἀλλ' ἡμεῖς γε || πάντας τοὺς λογισμοὺς εἰπόντες 177
 τοὺς τ' ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀργάνων ὁρμωμένους
 10 καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων συμπτωμάτων τῶν τε πρὸ τοῦ
 γυμνωθῆναι τὸν στόμαχον καὶ γυμνωθέντος, ὥς ὀλίγῳ
 πρόσθεν ἐλέγομεν, ἱκανῶς ἐνεδειξάμεθα τοῦ μὲν ἔλκειν
 ἕνεκα τὸν ἐντὸς χιτῶνα, τοῦ δ' ἀπωθεῖν τὸν ἐκτὸς
 γεγυμένον. προϋθέμεθα μὲν οὖν ἀποδείξαι τὴν καθ-
 15 ἐκτικὴν δύναμιν ἐν ἐκάστῳ τῶν ὀργάνων οὕσαν, ὥσπερ
 ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ τὴν ἐλκτικὴν τε καὶ προσέτι τὴν
 ἀλλοιωτικὴν. ὑπὸ δὲ τῆς ἀκολουθίας τοῦ λόγου τὰς
 τέσσαρας ἀπεδείξαμεν ὑπαρχούσας τῇ γαστρὶ, τὴν
 ἐλκτικὴν μὲν ἐν τῷ καταπίνειν, τὴν καθεκτικὴν δ' ἐν
 20 τῷ πέττειν, τὴν ἀπωστικὴν δ' ἐν τοῖς ἐμέτοις καὶ ταῖς
 τῶν πεπεμμένων σιτίων εἰς τὸ λεπτὸν ἔντερον ὑπο-
 χωρήσειν, αὐτὴν δὲ τὴν πέψιν ἀλλοίωσιν ὑπάρχειν.
 Cap. IX. Οὕκουν ἔτ' ἀπορήσομεν οὐδὲ περὶ τοῦ
 σπληνός, εἰ ἔλκει μὲν τὸ οἰκτεῖον, ἀποκρίνει δὲ τὸ
 25 ἀλλότριον, ἀλλοιοῦν δὲ καὶ κατέχειν, ὅσον ἂν ἐπισπά-
 σῃται, πέφυκεν, οὐδὲ περὶ ἥπατος ἢ φλεβὸς ἢ ἀρτη-

3. τὸ φαινόμενον L τὸ om. MO || 9. τ' om. LM || 17. τὰς
 om. M || 18. τέσσαρας L || ἐπεδείξαμεν L || 23. ἀπορήσομεν sine
 ἂν O || 25. ἀλλοιοῦν δ. κ. κατέχειν LP ἀλλοιοῖ δ. κ. κατέχει MO ||
 ἐπισπάζεται L ἐπισπάζεσθαι MO || 26. πέφυκεν C πεφύκη K ||
 οὐδὲ* οὔτε C

178 ρίας ἢ καρδίας ἢ τῶν ἄλλων τινός· ἀναγκαῖαι γὰρ
ἐδείχθησαν αἱ τέτταρες αὗται δυνάμεις ἅπαντι μορίῳ
τῷ μέλλοντι θρέψεσθαι καὶ διὰ τοῦτ' αὐτὰς ὑπερέτι-
δας εἶναι θρέψεως ἔφαμεν· ὥς γὰρ τὸ τῶν ἀνθρώπων
ἀποπάτημα τοῖς κυσὶν ἡδιστον, οὕτω καὶ τὰ τοῦ ἥπα- 5
τος περιττώματα τὸ μὲν τῷ σπληνί, τὸ δὲ τῇ χοληδόχῳ
κύστει, τὸ δὲ τοῖς νεφροῖς οἰκτεῖον.

Cap. X. Καὶ λέγειν ἔτι περὶ τῆς τούτων γενέσεως
οὐκ ἂν ἐθέλοιμι μεθ' Ἱπποκράτην καὶ Πλάτωνα καὶ
Ἀριστοτέλην καὶ Διοκλέα καὶ Πραξαγόραν καὶ Φιλό- 10
τιμον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ περὶ τῶν δυνάμεων εἶπον ἂν,
εἰ τις τῶν ἔμπροσθεν ἀκριβῶς ἐξεργάσατο τὸν ὑπὲρ
αὐτῶν λόγον. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν παλαιοὶ καλῶς ὑπὲρ αὐ-
τῶν ἀποφηνάμενοι παρέλιπον ἀγωνίσασθαι τῷ λόγῳ,
μηδ' ὑπονοήσαντες ἔσεσθαι τινες εἰς τοσοῦτον ἀναι- 15
σχύντους σοφιστάς, ὥς ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσαι τοῖς ἐν-
αργέσιν, οἱ νεώτεροι δὲ τὸ μὲν τι νικηθέντες ὑπὸ τῶν
σοφισμάτων ἐπείσθησαν αὐτοῖς, τὸ δὲ τι καὶ ἀντι-
λέγειν ἐπιχειρήσαντες ἀποδεῖν μοι πολὺ τῆς τῶν πα-
179 λαιῶν ἔδοξαν δυνάμεως, ἥ διὰ τοῦθ', ὥς ἂν ἐκείνων 20
αὐτῶν, εἶπερ ἔτ' ἦν τις, ἀγωνίσασθαι μοι δοκεῖ πρὸς
τοὺς ἀνατρέποντας τῆς τέχνης τὰ κάλλιστα, καὶ αὐτὸς
οὕτως ἐπειράσθην συνθεῖναι τοὺς λόγους. ὅτι δ' ἢ οὐ-
δὲν ἢ παντάπασιν ἀνύσω τι σμικρὸν, οὐκ ἄγνοῶ· πάμ-
πολλα γὰρ εὗρίσκω τελέως μὲν ἀποδεδειγμένα τοῖς 25

1. ἀναγκαῖαι γὰρ κτλ. excerpts. Orib. XXII 1, 14 || 3. θρέψασθαι M || 11. οὐδὲ ante περὶ om. L || 12. ὑπὲρ LM περὶ O || 14. πολλὰ ante παρέλιπον add. O om. LM || 16. τοῖς ἐναργῶς φερομένοις (sic) M || 21. δοκῶν O (in marg. δοκεῖ) δοκῶ P || 23. ἢ ante οὐδὲν om. O del. P² || 24. παντάπασιν ἀνύσω τι καὶ τοῦτο μικρὸν OM π. ἀνύσουσι τι μικρὸν L γρ. δ' οὐδὲν παντάπασιν ἀνύσω ἢ καὶ τοῦτο σμικρὸν L²

παλαιοῖς, οὔτε δὲ συνετὰ τοῖς πολλοῖς τῶν νῦν δι'
 ἀμαθίαν, ἀλλ' οὐδ' ἐπιχειρούμενα γινώσκεισθαι διὰ
 ῥαθυμίαν, οὔτ', εἰ καὶ γνωσθεῖη τινί, δικαίως ἐξετα-
 ζόμενα· χρη γὰρ τὸν μέλλοντα γνῶσεσθαι τι τῶν πολ-
 5 λῶν ἄμεινον εὐθὺς μὲν καὶ τῇ φύσει καὶ τῇ πρώτῃ
 διδασκαλίᾳ πολὺ τῶν ἄλλων διενεγκεῖν· ἐπειδὴν δὲ
 γένηται μειράκιον, ἀληθείας τινὰ σχεῖν ἐρωτικὴν μα-
 νίαν, ὥσπερ ἐνθουσιῶντα καὶ μήθ' ἡμέρας μήτε νυκτὸς
 διαλείπειν σπεύδοντά τε καὶ συντεταμένον ἐκμαθεῖν,
 10 ὅσα τοῖς ἐνδοξοτάτοις εἴρηται τῶν παλαιῶν· ἐπειδὴν
 δ' ἐκμάθῃ, κρίνειν αὐτὰ καὶ βασανίζειν χρόνῳ παμ-
 πόλλῳ καὶ σκοπεῖν, πόσα μὲν ὁμολογεῖ τοῖς ἐναργῶς
 φαινομένοις, πόσα δὲ διαφέρεται, || καὶ οὕτω τὰ μὲν 180
 αἰρεῖσθαι, τὰ δ' ἀποστρέφεσθαι. τῷ μὲν δὴ τοιούτῳ
 15 πᾶν σφόδρα χρησίμους ἥλπικα τοὺς ἡμετέρους ἔσεσθαι
 λόγους· εἶεν δ' ἂν ὀλίγοι παντάπασιν οὗτοι· τοῖς δ'
 ἄλλοις οὕτω γενήσεται τὸ γράμμα περιττόν, ὥς εἰ καὶ
 μῦθον ὅν τις λέγοι.

Cap. XI. Συμπεραντέον οὖν ἡμῖν τὸν λόγον ἔνεκα
 20 τῶν τῆς ἀληθείας ἐπιμεμένων ὅσα λείπει κατ' αὐτὸν
 ἔτι προσθεῖσιν. ὥς γὰρ ἡ γαστήρ ἔλκει μὲν ἐναργῶς
 καὶ κατασπᾷ τὰ σιτία τοῖς σφόδρα πεινώδεσι, πρὶν
 ἀκριβῶς ἐν τῷ στόματι λειωθῆναι, δυσχεραίνει δὲ
 καὶ ἀπωθεῖται τοῖς ἀποσίτοις τε καὶ πρὸς ἀνάγκην
 25 ἐσθίουσιν, οὕτω καὶ τῶν ἄλλων ὁργάνων ἕκαστον ἀμ-
 ποτέρως ἔχει τὰς δυνάμεις, τὴν τε τῶν οἰκείων ἑλκτι-

7. τινὰ σχεῖν L τινὸς ἔχειν MO τινὸς σχεῖν A || 9. ἐκμαθὼν
 M || 11. ἐπὶ χρόνῳ M || 13. δὲ] δὲ καὶ LM || 15. πᾶν χρησίμους
 σφόδρα τοὺς ἡ. ἥλπικα λ. ἔσεσθαι O || ἥλπισα M || 17. γενήσεται L
 γενήσεσθαι MO || 20. τῆς om. L || post ὅσα add. δὲ O || 21. ἔτι
 προσθεῖσιν LMO² ἐπιπροσθήσειν A || γὰρ om. O || 22. κατασπᾷ
 LM μετασπᾷ O

κὴν καὶ τὴν τῶν ἀλλοτριῶν ἀποκριτικὴν. καὶ διὰ
 τοῦτο, καὶ ἐξ ἐνὸς ἢ χιτῶνος ὄργανόν τι συνεστῶς,
 ὥσπερ καὶ αἱ κύστες ἀμφοτέραι καὶ αἱ μήτραι καὶ αἱ
 φλέβες, ἀμφοτέραι τῶν ἰνῶν ἔχει τὰ γένη· τῶν εὐ-
 θειῶν τε καὶ τῶν ἐγκαρσίων. καὶ μὲν γὰρ καὶ τρίτον
 181 τι ἢ γένος ἰνῶν ἐστὶ <τῶν> λοξῶν, ἑλάττω πολὺ τῷ
 πλήθει τῶν προειρημένων δύο γενῶν. εὐρίσκεται δ'
 ἐν μὲν τοῖς ἐκ δυοῖν χιτῶνων συνεστηκόσιν ὄργανοις
 ἐν θατέρῳ μόνῳ ταῖς εὐθείαις ἰσὶν ἀναμειγμένον,
 ἐν δὲ τοῖς ἐξ ἐνὸς ἅμα τοῖς ἄλλοις δύο γένεσι. συν-
 10 ἐπιλαμβάνουσι δ' αὐταὶ μέγιστον τῇ τῆς καθεκτικῆς
 ὀνομασθείσης δυνάμεως ἐνεργείᾳ· δεῖται γὰρ ἐν τούτῳ
 τῷ χρόνῳ πανταχόθεν ἐσφίγγθαι καὶ περιτετάσθαι τοῖς
 ἐνυπάρχουσιν τὸ μόριον, ἢ μὲν γαστήρ ἐν τῷ τῆς πέ-
 ψεως, αἱ μήτραι δ' ἐν τῷ τῆς κνήσεως χρόνῳ παντί. 15
 ταῦτ' ἄρα καὶ ὁ τῆς φλεβὸς χιτῶν εἰς ὧν ἐκ πολυει-
 δῶν ἰνῶν ἐγένετο καὶ τῶν τῆς ἀρτηρίας ὁ μὲν ἑξῶθεν
 ἐκ τῶν στρογγύλων, ὁ δ' ἑσώθεν ἐκ μὲν τῶν εὐθειῶν
 πλείστων, ὀλίγων δὲ τινῶν σὺν αὐταῖς καὶ τῶν λοξῶν,
 ὥστε τὰς μὲν φλέβας ταῖς μήτραις καὶ ταῖς κύστεσιν 20
 εἰκέναι κατὰ γὰρ τὴν τῶν ἰνῶν σύνθεσιν, εἰ καὶ τῷ
 πάχει λείπονται, τὰς δ' ἀρτηρίας τῇ γαστρὶ. μόναι δὲ
 πάντων ὀργάνων ἐκ δυοῖν θ' ἅμα καὶ ἀμφοτέρων ἐγ-
 καρσίας ἐχόντων τὰς ἰνὰς ἐγένετο τὰ ἑντερα. τὸ δ'
 182 ὅτι βέλτιον ἦν ἢ τῶν τ' ἄλλων ἐκάστῳ τοιούτῳ τὴν 25

2. συνεστός MO || 3. καὶ post ὥσπερ om. M || 4. ἀμφοτέραι L¹
 γρ. ἐκάτερα L² ἐκάτερον M ἀμφοτέρων O || 6. ἰνῶν ἐστὶ λοξῶν
 (λοξὸν M) LM ἐστὶν ἰνῶν λοξῶν O, articulum addidi || 9. ἀναμε-
 μιγμένοι M corr. P² ἀναμειγμένα L¹ corr. L² || 13. ἐσφίγγθαι C
 τε καὶ M || 14. γρ. τὰ μόρια L² μορίοις M || μὲν] μὲν γὰρ LM
 20. ταῖς τε μήτραις L || 21. σύνθεσιν LM θέσιν O || 23. θ' om. A
 24. τὰς om. LM || 25. τ' om. A || τοιούτον M

φύσιν ὑπάρχειν, οἷόνπερ καὶ νῦν ἐστὶ, τοῖς τ' ἐντέροις
ἐκ δυοῖν ὁμοίων χιτώνων συγκεῖσθαι τῆς περὶ χρείας
μορίων πραγματείας ἐστίν. οὐκ οὖν νῦν χρὴ ποθεῖν
ἀκούειν περὶ τῶν τοιούτων, ὥσπερ οὐδὲ διὰ τί περὶ
5 τοῦ πλήθους τῶν χιτώνων ἐκάστων τῶν ὀργάνων δια-
πεφώνηται τοῖς ἀνατομικοῖς ἀνδράσιν. ὑπὲρ μὲν γὰρ
τούτων ἀντάρκως ἐν τοῖς περὶ τῆς ἀνατομικῆς διαφω-
νίας εἰρηταί· περὶ δὲ τοῦ διότι τοιοῦτον ἕκαστον ἐγέ-
νετο τῶν ὀργάνων, ἐν τοῖς περὶ χρείας μορίων εἰρήσεται.
10 Cap. XII. Νυνὶ δ' οὐδέτερον τούτων πρόκειται
λέγειν, ἀλλὰ τὰς φυσικὰς δυνάμεις μόνας ἀποδεικνύειν
ἐν ἐκάστῳ τῶν ὀργάνων τέτταρας ὑπαρχούσας. ἐπὶ
τοῦτ' οὖν πάλιν ἐπανελθόντες ἀναμνήσωμέν τε τῶν
ἐμπροσθεν εἰρημένων ἐπιθωμέν τε κεφαλὴν ἤδη τῷ
15 λόγῳ παντὶ τὸ λείπον ἐτι προσθέντες. ἐπειδὴ γὰρ
ἕκαστον τῶν ἐν τῷ ζῳῷ μορίων ἔλκειν εἰς ἑαυτὸ τὸν
οἰκεῖον [τῇ ποιότητι] χυμὸν ἀποδέδεικται καὶ πρώτη
σχεδὸν αὕτη τῶν φυσικῶν ἐστὶ δυνάμεων, ἐφεξῆς
ἐκείνῳ γνωστόν, ὥς οὐ πρότερον ἀποτρίβεται τὴν
20 ἐλχθεῖσαν <τροφὴν> ἥτοι σύμπασαν ἢ καὶ τι περὶ τῶμα
αὐτῆς, πρὶν ἂν εἰς ἐναντίαν μεταπέσῃ διάθεσιν ἢ αὐτὸ
τὸ ὄργανον ἢ καὶ τῶν περιεχομένων ἐν αὐτῷ τὰ πλεῖ-
στα. ἢ μὲν οὖν γαστήρ, ἐπειδὴ μὲν ἱκανῶς ἐμπλησθῇ
τῶν σιτίων καὶ τὸ χρηστότατον αὐτῶν εἰς τοὺς ἑαυτῆς
25 χιτῶνας ἐναπόθῃται βδάλλουσα, τηνικαῦτ' ἤδη τὸ λοι-
πὸν ἀποτρίβεται καθάπερ ἄχθος ἀλλότριον· αἱ κύστεις

1. καὶ om. L || τ' om. O || 4. περὶ] ὑπὲρ MO || 5. χιτώνων
συγκεῖσθαι (add.) ἐκάστω M || 6. γὰρ om. L || 7. ἐν τοῖς om. M ||
περὶ] ὑπὲρ M || 13. τε om. O || 15. ἐτι om. M add. P² || 17. τῇ
ποιότητι om. O || 19. ἐκείνο LO || 20. <τροφὴν>*, cf. Gal. XV 317 ||
21. τὸ] τὸν A || 25. ἐναπόθῃται] ἀποτίθεται O || τὰ λοιπὰ L

δ', ἐπειδὴν ἕκαστον τῶν ἐλχθέντων ἢ τῷ πλήθει δια-
 τεῖνον ἢ τῇ ποιότητι δάκνον ἀνιαρὸν γένηται· τῷ δ'
 αὐτῷ τρόπῳ καὶ αἱ μήτραι· ἦτοι γάρ, ἐπειδὴν μηκέτι
 φέρωσι διατεινόμεναι, τὸ λυποῦν ἀποθέσθαι σπεύδου- 5
 σιν ἢ τῇ ποιότητι δακνόμεναι τῶν ἐκχυνθέντων εἰς αὐ-
 τὰς ὑγρῶν. ἐκότερον δὲ τῶν εἰρημένων γίγνεται μὲν
 καὶ βιαίως ἔστιν ὅτε καὶ ἀμβλώσκουσι τηρικαῦτα, γί-
 γνεται δ' ὥς τὰ πολλὰ καὶ προσηκόντως, ὅπερ οὐκ
 ἀμβλώσκειν ἀλλ' ἀποκνίσκειν τε καὶ τίττειν ὀνομάζε-
 ται. τοῖς μὲν οὖν ἀμβλωθριδίῳις φαρμάκοις ἢ τισιν 10
 184 ἄλλοις παθήμασι διαφθεῖρουσι τὸ ἔμβρυον ἢ τινας
 τῶν ὑμένων αὐτοῦ φηγνύουσιν αἱ ἀμβλώσεις ἔπονται,
 οὕτω δὲ καὶ ἀνιὰ ἀνιὰ ποθ' αἱ μήτραι κακῶς
 ἔχουσιν τῇ διατάσει, ταῖς δὲ τῶν ἐμβρύων αὐτῶν
 κινήσεσι ταῖς σφοδροτάταις οἱ τόκοι, καθάπερ καὶ 15
 τοῦθ' Ἰπποκράτει καλῶς εἴρηται. κοινὸν δ' ἀπασῶν
 τῶν διαθέσεων ἡ ἀνία καὶ ταύτης αἴτιον τριττὸν ἢ
 ὄγκος περιττὸς ἢ τι βάρος ἢ δῆξις· ὄγκος μὲν, ἐπειδὴν
 μηκέτι φέρωσι διατεινόμεναι, βάρος δ', ἐπειδὴν ὑπὲρ
 τὴν ῥώμην αὐτῶν ἢ τὸ περιεχόμενον, δῆξις δ', ἐπειδὴν 20
 ἦτοι τὰ πρότερον ἐν τοῖς ὑμέσιν ὑγρὰ στεγόμενα ῥα-
 γέντων αὐτῶν εἰς αὐτὰς ἐκχυνθῇ τὰς μήτρας ἢ καὶ
 σύμπαν ἀποφθαρεν τὸ κύημα σηπόμενόν τε καὶ δια-
 λυόμενον εἰς μοχθηροὺς ἰχώρας οὕτως ἐρεθίξῃ τε καὶ
 δάκνῃ τὸν χιτῶνα τῶν ὑστερῶν. ἀνάλογον οὖν ἐν 25
 ἅπασιν τοῖς ὁργάνοις ἕκαστα τῶν τ' ἔργων αὐτῶν τῶν

7. ὅτε om. M || 9. τε om. M || 13. ἀνιὰ ἀνιὰ C ἀνιὰ ἀνιὰ A
 ἀνιὰ ἀνιὰ K || 15. σφοδροτάταις M || 16. ὅφ' Ἰπποκράτους O ||
 17. ὑποθέσεων L || ταύτης αὐτῆς O || 19. ἐπειδὴν] ἐν M ||
 20. ἐπειδὴν om. M || 21. τὰ om. M add. P² || 22. ἐκχυνθῆναι M
 (P non item) || 23. ἀποφθαρεν M || 24. τε om. MO || 26. ἕκαστα
 τῶν τ' ἔργων] ἐνεκα τῶν ἐντέρων M corr. P² || τ' om. L

φυσικῶν καὶ μέντοι τῶν παθημάτων τε καὶ νοσημάτων φαίνεται γιγνόμενα, τὰ μὲν ἐναργῶς καὶ σαφῶς οὕτως, ὥς ἀποδείξεως δεῖσθαι μηδέν, τὰ δ' ἥττον μὲν ἐναργῶς, οὐ μὴν ἄγνωστά γε παντάπασιν τοῖς || ἐθέλουσι 185
 5 προσέχειν τὸν νοῦν. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς γαστροῦς αἷ τε δῆξις ἐναργεῖς, διότι πλείστης αἰσθήσεως μετέχει, τὰ τ' ἄλλα παθήματα τὰ τε ναντίαν ἐμποιοῦντα καὶ οἱ καλούμενοι καρδιωγμοὶ σαφῶς ἐνδείκνυνται τὴν ἀποκριτικὴν τε καὶ ἀπωστικὴν τῶν ἀλλοτρίων δύναμιν,
 10 οὕτω δὲ καὶ τῶν ὑστερῶν τε καὶ τῆς κύστεως τῆς τὸ οὖρον ὑποδεχομένης· ἐναργῶς γὰρ οὖν καὶ αὕτη φαίνεται μέχρι τοσούτου τὸ ὑγρὸν ὑποδεχομένη τε καὶ ἀθροίζουσα, ἄχρις ἂν ᾗτοι πρὸς τοῦ πλήθους αὐτοῦ διατεινομένη μηκέτι φέρῃ τὴν ἀνίαν ἢ πρὸς τῆς ποι-
 15 ότητος δακνόμενης· χρονίζον γὰρ ἕκαστον τῶν περιττωμάτων ἐν τῷ σώματι σήπεται δηλονότι, τὸ μὲν ἐλάττονι, τὸ δὲ πλείονι χρόνῳ, καὶ οὕτω δακνωδὲς τε καὶ δριμὺ καὶ ἀνιαρὸν τοῖς περιέχουσι γίνεται. οὐ μὴν ἐπὶ γε τῆς ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστεως ὁμοίως ἔχει· ὥ δὴλον,
 20 ὅτι νεύρων ἥμισυ μετέχει. χρόν δὲ κἀνταῦθα τὸν γε φυσικὸν ἄνδρα τὸ ἀνάλογον ἐξευρίσκειν. εἰ γὰρ ἔλκειν τε τὸν οἰκτεῖον ἀπεδείχθη χυμὸν, ὥς φαίνεσθαι πολλάκις μεστήν, ἀποκρί νειν τε τὸν αὐτὸν τοῦτον οὐκ εἰς 186
 μακράν, ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτὴν ἢ διὰ τὸ πλήθος βα-
 25 ρυνομένην ἢ τῆς ποιότητος μεταβαλλούσης ἐπὶ τὸ δακνωδὲς τε καὶ δριμὺ τῆς ἀποκρίσεως ἐφίεσθαι. οὐ γὰρ δὴ τὰ μὲν σιτία τὴν ἀρχαίαν ὑπαλλάττει ποιότητα ταχέως οὕτως, ὥστ', ἐπειδὴν ἐμπέσῃ τοῖς λεπτοῖς ἐν-

3. μὴ δεῖσθαι μηδέν M || 5. ἐπὶ μὲν οὖν om. M || 11. γὰρ οὖν L γοῦν P γὰρ O || 21. εὐρίσκειν M

τέροις, εὐθὺς εἶναι κόπρον, ἢ χολή δ' οὐ πολὺ μᾶλλον
ἢ τὸ οὖρον, ἐπειδὴν ἅπαξ ἐκπέσῃ τῶν φλεβῶν, ἐξα-
λάττει τὴν ποιότητα, τάχιστα μεταβάλλοντα καὶ σηπό-
μενα. καὶ μὴν· εἴπερ ἐπὶ τε τῶν κατὰ τὰς ὑστέρας
καὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὰ ἔντερα καὶ προσέτι τὴν τὸ 5
οὖρον ὑποδεχομένην κύστιν ἐναργῶς φαίνεται διάτασις
τις ἢ δῆξις ἢ ἄχθος ἐπεγείρον ἕκαστον τῶν ὀργάνων
εἰς ἀπόκρισιν, οὐδὲν χαλεπὸν καπὶ τῆς χοληδόχου κύ-
στεως ταὐτὸ τοῦτ' ἐννοεῖν ἐπὶ τε τῶν ἄλλων ἀπάντων
ὀργάνων, ἐξ- ὧν δηλονότι καὶ αἱ ἀρτηρίαι καὶ αἱ 10
φλέβες εἰσὶν.

Cap. XIII. Οὐ μὴν οὐδὲ τὸ διὰ τοῦ αὐτοῦ πόρου
τὴν θ' ὀλκὴν γίνεσθαι καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἐν διαφέ-
187 ρουσι || χρόνοις οὐδὲν ἔτι χαλεπὸν ἐξευρεῖν, εἰ γε καὶ
τῆς γαστρὸς ὁ στόμαχος οὐ μόνον ἐδέσματα καὶ πό- 15
ματα παράγων εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ναντίαις τὴν
ἐναντίαν ὑπηρεσίαν ὑπηρετῶν ἐναργῶς φαίνεται, καὶ
τῆς ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστεως ὁ αὐχὴν εἰς ὧν ἅμα μὲν
πληροῖ δι' αὐτοῦ τὴν κύστιν, ἅμα δ' ἐκκενοῖ, καὶ τῶν
μητρῶν ὁ στόμαχος ὡσαύτως ὁδὸς ἐστὶν εἶσω μὲν τοῦ 20
σπέρματος, ἐξω δὲ τοῦ κινήματος. ἀλλὰ κἀνταῦθα
πάλιν ἢ μὲν ἐκκριτικὴ δύναμις ἐναργής, οὐ μὴν ὁμοίως
γ' αὐτῇ σαφὴς τοῖς πολλοῖς ἢ ἐλκτικὴ· ἀλλ' Ἰππο-
κράτης μὲν ἀρρώστου μήτρας αἰτιώμενος αὐχένα φησί·
'οὐ γὰρ δύναται αὐτέης ὁ στόμαχος εἰρῶσαι τὴν γο- 25
νήν'. Ἐρασίστρατος δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης εἰς τοσοῦτον

1. πολὺ LM πολλῶ O || 9. πάντων L || ὀργάνων πάντων M ||
13. θ' om. O || διαφέρουσι L διαφοροῖς O διαφοροῖς τοῖς M ||
14. ἔτι] ἐστὶ L || 16. ἐαυτήν M || ναντίαις] ἐναντίαις M corr. P² ||
17. ὑπηρετούμενος L¹ corr. L² || 19. δι' αὐτοῦ πληροῖ O || δ' ||
δὲ καὶ O || 23. αὐτῇ σαφὴς L αὐτῇ σαφῶς M σαφὴς αὐτῇ O ||
25. ante εἰρῶσαι add. εἶσω M post γονήν add. O

ἡκονσι σοφίας, ὥστ' οὐ μόνον τὴν κοιλίαν καὶ τὰς
 μήτρας ἀποστεροῦσι τῆς τοιαύτης δυνάμεως ἀλλὰ καὶ
 τὴν ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστιν ἅμα τοῖς νεφροῖς. καίτοι γ'
 ὅτι μὴδ' εἰπεῖν δυνατόν ἕτερον αἷτιον ἢ οὕρων ἢ
 5 χολῆς διακρίσεως, ἐν τῷ πρώτῳ δέδεικται λόγῳ. καὶ
 μήτραν οὖν καὶ γαστέρα καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστιν
 δι' ἐνὸς καὶ ταύτου στομάχου τὴν θ' ὅλην καὶ τὴν 188
 ἀπόκρισιν εὐρίσκοντες ποιούμενας μηκέτι θαυμάζωμεν,
 εἰ καὶ διὰ τῶν φλεβῶν ἢ φύσις ἐκκρίνει πολλάκις εἰς
 10 τὴν γαστέρα περιττώματα. τούτου δ' ἔτι μᾶλλον οὐ
 χρὴ θαυμάζειν, εἰ, δι' ὧν εἰς ἥπαρ ἀνεδόθη φλεβῶν
 ἐκ γαστρούς, αὐτὴς εἰς αὐτὴν ἐξ ἥπατος ἐν ταῖς μακρο-
 τέραις ἀσιτίαις ἔλκεσθαι τις δύναται τροφή. τὸ γὰρ
 τοῖς τοιούτοις ἀπιστεῖν ὁμοίον ἐστὶ δῆπον τῷ μηκέτι
 15 πιστεύειν μὴδ' ὅτι τὰ καθαίροντα φάρμακα διὰ τῶν
 αὐτῶν στομάτων ἐξ ὅλου τοῦ σώματος εἰς τὴν γαστέρα
 τοὺς οἰκείους ἐπισπᾶται χυμούς, δι' ὧν ἐμπροσθεν ἢ
 ἀνάδοσις ἐγένετο, ἀλλ' ἕτερα μὲν ζητεῖν ἀναδόσεως,
 ἕτερα δὲ καθάρσεως στόματα. καὶ μὴν εἶπερ ἔν καὶ
 20 ταύτῳ στόμα διτταῖς ὑπηρετεῖ δυνάμεσιν, ἐν διαφόροις
 χρόνοις εἰς τάναντία τὴν ὅλην ποιούμεναις, ἐμπροσθεν
 μὲν τῇ κατὰ τὸ ἥπαρ, ἐν δὲ τῷ τῆς καθάρσεως καιρῷ
 τῇ τοῦ φαρμάκου, τί θαυμαστόν ἐστὶ διττὴν ὑπηρεσίαν
 τε καὶ χρεῖαν εἶναι ταῖς φλεβὶ ταῖς ἐν τῷ μέσῳ τε-
 25 ταγμέναις ἥπατός τε καὶ τῶν κατὰ τὴν κοιλίαν, ὥσθ',

1. τὴν κοιλίαν καὶ τὰς μήτρας LM τὴν μήτραν καὶ τὴν
 κοιλίαν O || 11. verba εἰ δι' ὧν — ἀνάδοσις ἐγένετο excerpts.
 Orib. XXII 1, 44 || post ἀνεδόθη add. τι LO || 13. ἔλκεσθαι τις
 δύνασθαι LO δύναται corr. O² ἔλκεσθαι τινα δύναται (τρο-
 φήν) M || 14. ἀπιστεῖν] ἀπορεῖν A || μηκέτι] μὴ Orib. || 17. ἐπι-
 σπᾶσθαι L || 20. ταύτῳ O || ὑπηρετεῖται LM || ταῖς δυνάμεσιν O
 διαφέρουσι M || 22. καιρῷ om. M || 25. τε om. L

ὁπότε μὲν ἐν τούτοις ἄφθονος εἴη περιεχομένη τροφή,
 189 διὰ τῶν εἰρημένων εἰς ἥπαρ ἀναφέρεσθαι φλεβῶν,
 ὁπότε δ' εἴη κενὰ καὶ δεόμενα τρέφεσθαι, διὰ τῶν
 αὐτῶν αὐθις ἐξ ἥπατος ἔλκεσθαι; πᾶν γὰρ ἐκ παντός
 ἔλκειν φαίνεται καὶ παντὶ μεταδιδόναι καὶ μία τις
 εἶναι σύρροια καὶ σύμπνοια πάντων, καθάπερ καὶ
 τοῦθ' ὁ θειότατος Ἱπποκράτης εἶπεν. ἔλκει μὲν οὖν
 τὸ ἰσχυρότερον, ἐκκενοῦται δὲ τὸ ἀσθενέστερον. ἰσχυ-
 ρότερον δὲ καὶ ἀσθενέστερον ἕτερον ἑτέρου μόριον ἢ
 ἀπλῶς καὶ φύσει καὶ κοινῇ πᾶσιν ἐστὶν ἢ ἰδίως τῷδε
 5 τινι γίγνεται. φύσει μὲν καὶ κοινῇ πᾶσιν ἀνθρώποις
 θ' ἅμα καὶ ζώοις ἢ μὲν καρδία τοῦ ἥπατος, τὸ δ'
 ἥπαρ τῶν ἐντέρων τε καὶ τῆς γαστρὸς, αἱ δ' ἀρτηρίαι
 τῶν φλεβῶν ἐλκύσαι τε τὸ χρήσιμον ἐαυταῖς ἀποκορῖναι
 τε τὸ μὴ τοιοῦτον ἰσχυρότεροι. καθ' ἕκαστον δ' ἡμῶν
 15 ἰδίως ἐν μὲν τῷδε τῷ καιρῷ τὸ ἥπαρ ἰσχυρότερον
 ἔλκειν, ἢ γαστήρ δ' ἐν τῷδε. πολλῆς μὲν γὰρ ἐν τῇ
 κοιλίᾳ περιεχομένης τροφῆς καὶ σφοδρῶς ὀρεγομένου
 τε καὶ χρήζοντος τοῦ ἥπατος, πάντως ἰσχυρότερον
 ἔλκει τὸ σπλάγχνον· ἔμπαλιν δὲ τοῦ μὲν ἥπατος ἐμ-
 20 πεπλησμένου τε καὶ διατεταμένου, τῆς γαστρὸς δ'
 ὀρεγομένης καὶ κενῆς ὑπαρχούσης ἢ τῆς ὅλης ἰσχύς
 εἰς ἐκείνην μεθίσταται. ὥς γὰρ, εἰ κἂν ταῖς χειρσί
 τινα σιτία κατέχοντες ἀλλήλων ἀρπάζοιμεν, εἰ μὲν

2. ἀναφέρεται M || 4. πᾶν γὰρ κτλ. Orib. XXII 1, 44 ||
 5. ἔλκεται L¹ ἔλκειν φαίνεται L² || μίαν πάντων εἶναι σύρροια
 κ. σύμπνοια O μίαν τις εἶναι σύρροια καὶ σύμπνοια πάντων
 Orib. || 7. θανμαστός καὶ θειότατος L θειότατος M θανμασιώ-
 τας O || 13. τῶν ante ἐντέρων om. O || τῆς om. A || 14. ἔλκον-
 σαι LM || ἀποκορῖναι L¹ ἀποκορῖνονσαι L² || 15. ὥς ἰσχυρότεροι M
 καθ' || καὶ καθ' OP² || δ' om. M || 17. ἐν δὲ τῷδε ἢ γαστήρ O
 19. παντοίως MO || 20. ἥπατος M om. LO || 22. τε καὶ O || 23. ὥς
 γὰρ LM ὥσπερ O

ὁμοίως εἶημεν δεόμενοι, περιγίγνεσθαι τὸν ἰσχυρότε-
 ρον εἰκός, εἰ δ' οὗτος μὲν ἐμπεπλησμένος εἴη καὶ διὰ
 τοῦτ' ἀμελῶς κατέχων τὰ περιττὰ ἢ καὶ τινι μετα-
 δοῦναι ποθῶν, ὁ δ' ἀσθενέστερος ὁρέγοιτο δεινῶς,
 5 οὐδὲν ἂν εἴη κώλυμα τοῦ μὴ πάντα λαβεῖν αὐτόν,
 οὕτω καὶ ἡ γαστήρ ἐκ τοῦ ἥπατος ἐπισπᾶται ῥαδίως,
 ὅταν αὐτὴ μὲν ἱκανῶς ὁρέγηται τροφῆς, ἐμπεπλησμένον
 δ' ἢ τὸ σπλάγχνον. καὶ τοῦ γε μὴ πεινῆν ἐνίοτε τὸ
 ζῶον ἢ περιουσία τῆς ἐν ἥπατι τροφῆς αἰτία· κρείτ-
 10 τονα γὰρ ἔχουσα καὶ ἐτοιμοτέρην ἢ γαστήρ τροφήν
 οὐδὲν δεῖται τῆς ἔξωθεν· εἰ δέ γέ ποτε δέοιτο μὲν,
 ἀποροίη δέ, πληροῦται περιττωμάτων. ἰχῶρες δέ τινες
 εἰσι ταῦτα χολώδεις τε καὶ φλεγματώδεις καὶ ὀρρώδεις,
 οὓς μόνους ἐλκούσῃ μεθίησιν αὐτῇ τὸ ἥπαρ, ὅταν ποτὲ
 15 καὶ αὐτὴ δέηται τροφῆς. ὥσπερ οὖν ἐξ ἀλλήλων ἔλκει
 τὰ μόρια ἢ τροφήν, οὕτω καὶ ἀποτίθεται ποτ' εἰς ἄλ- 191
 ληλα τὸ περιττὸν καὶ ὥσπερ ἐλκόντων ἐπλεονέκτει τὸ
 ἰσχυρότερον, οὕτω καὶ ἀποτιθεμένων καὶ τῶν γε κα-
 λουμένων ρευμάτων ἥδε ἢ πρόφασις. ἕκαστον γὰρ τῶν
 20 μορίων ἔχει τινὰ τόνον σύμφυτον, ᾧ διωθεῖται τὸ
 περιττόν. ὅταν οὖν ἐν ἑξ αὐτῶν ἀρρωστότερον γένηται
 κατὰ δὴ τινα διάθεσιν, ἐξ ἀπάντων εἰς ἐκεῖνο συρρεῖν
 ἀνάγκη τὰ περιττώματα. τὸ μὲν γὰρ ἰσχυρότατον ἐν-
 ἀποτίθεται τοῖς πλησίον ἅπασιν, ἐκείνων δ' αὖ πάλιν
 25 ἕκαστον εἰς ἕτερον ἕττα τῶν ἀσθενεστέρων, εἴτ' αὖθις
 ἐκείνων ἕκαστον εἰς ἄλλα καὶ τοῦτ' ἐπὶ πλεῖστον γί-

1. ἡμεν O || 7. αὐτῇ L || ὁρέγοιτο O || τῆς τροφῆς M || 8. ἢ*
 εἴη C || 9. ἐν ἥπατι C ἐν τῷ ἥπ. K || 10. τροφήν ἢ γαστήρ O ||
 15. αὐτῇ O αὐτὸ LM || ἔλκει] ἔχει L || 16. ποτ'] που L || 17. verba
 ἐπλεονέκτει — ἀποτιθεμένων om. L¹ add. L² || 22. δὴ om. O ||
 23. περιττώματα LM περιττὰ O || ἰσχυρότερον M

γίνεται, μέχρι περ ἂν ἐξ ἀπάντων ἐλαυνόμενον τὸ πε-
 ρίττωμα καθ' ἓν τι μείνῃ τῶν ἀσθενεστάτων· ἐντεῦθεν
 γὰρ οὐκέτ' εἰς ἄλλο δύναται μεταρρεῖν, ὥς ἂν μήτε
 δεχομένου τινὸς αὐτὸ τῶν ἰσχυροτέρων μήτ' ἀπώσασθαι
 δυναμένου τοῦ πεπονθότος. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν παθῶν 5
 τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἰάσεως αὐθις ἡμῶν ἐπιδεικνύν-
 των ἱκανὰ καὶ ἐκείνων ἔσται λαβεῖν μαρτύρια τῶν ἐν
 192 τῷδε τῷ λόγῳ παντὶ || δεδειγμένων ὁρθῶς. ὁ δ' ἐν
 τῷ παρόντι δεῖξαι προῦκειτο, πάλιν ἀναλάβωμεν, ὥς
 οὐδὲν θαυμαστὸν ἐξ ἥπατος ἦκειν τινὰ τροφήν ἐντέροις 10
 τε καὶ γαστρὶ διὰ τῶν αὐτῶν φλεβῶν, δι' ὧν ἔμπρο-
 σθεν ἐξ ἐκείνων εἰς ἥπαρ ἀνεδίδοτο. καὶ πολλοῖς
 ἀθρόως τε καὶ τελέως ἀποστῆσιν ἰσχυρῶν γυμνασίῳ
 ἢ τι κῶλον ἀποκοπεῖσιν αἵματος [ἀθρόου] διὰ τῶν
 ἐντέρων γίγνεται κένωσις ἐκ τινων περιόδων, ὥς που 15
 καὶ Ἰπποκράτης ἔλεγεν, οὐδὲν μὲν ἄλλο λυποῦσα,
 καθαίρουσα δ' ὀξέως τὸ πᾶν σῶμα καὶ τὰς πλησμονὰς
 ἐκκενοῦσα, διὰ τῶν αὐτῶν δῆπου φλεβῶν τῆς [ἐξω]
 φορᾶς τῶν περιττῶν ἐπιτελουμένης, δι' ὧν ἔμπροσθεν
 ἢ ἀνάδοσις ἐρίγνετο. πολλάκις δ' ἐν νόσοις ἢ φύσει 20
 διὰ μὲν τῶν αὐτῶν δῆπου φλεβῶν τὸ πᾶν ἐκκαθαίρει
 ζῶον, οὐ μὴν αἱματώδης γ' ἢ κένωσις αὐτοῖς, ἀλλὰ
 κατὰ τὸν λυποῦντα γίγνεται χυμὸν. οὕτω δὲ καὶ ταῖς
 χολέραις ἐκκενοῦται τὸ πᾶν σῶμα διὰ τῶν εἰς ἐντερὰ

2. ἀσθενεστέρων L. Iam repetuntur vocabula εἴτ' αὐθις
 usque ad τῶν ἀσθενεστάτων (sic), sed del. L² || 6. ἡμῶν ἐπι-
 δεικνύντων* ἡμῖν ἐπιδεικνύουσιν C || 7. ἔσται in marg. O² ἐν-
 εστι M ἐστὶ LO || μαρτύρια OP² μαρτυρίαν LM || post μαρτύρια
 add. τῷ λόγῳ MO expunx. P², in L haec vocabula charta ob-
 ducta teguntur || 8. πᾶντι L || 12. ἀνεδίδοτο LM ἀνεφέρετο O ||
 14. ἀθρόου om. L || 17. τῆς πλησμονῆς LM || 18. ἐξω in marg. O²
 ἔσω LO¹ om. M || 21. post δῆπου add. τούτων M || 24. τὸ om. A ||
 εἰς τὰ M

τε καὶ γαστέρα καθηκουσῶν φλεβῶν. τὸ δ' οἶσθαι
 μίαν εἶναι ταῖς ὕλαις φορὰν τελέως ἀγνοοῦντός ἐστι
 τὰς φυσικὰς || δυνάμεις τὰς τ' ἄλλας καὶ τὴν ἐκκριτι- 193
 κὴν ἐναντίαν οὖσαν τῇ ἐλκτικῇ· ταῖς γὰρ ἐναντίαις
 5 δυνάμεσιν ἐναντίας κινήσεις τε καὶ φορὰς τῶν ὕλων
 ἀναγκαῖον ἀκολουθεῖν. ἕκαστον γὰρ τῶν μορίων, ὅταν
 ἐλκύσῃ τὸν οἰκτεῖον χυμὸν, ἔπειτα κατὰσχη καὶ ἀπο-
 λαύσῃ, τὸ περιττὸν ἅπαν ἀποθέσθαι σπεύδει, καθότι
 μάλιστα δύναται τάχιστα θ' ἅμα καὶ κάλλιστα, κατὰ
 10 τὴν τοῦ περιττοῦ ῥοπὴν. ὅθεν ἡ γαστήρ τὰ μὲν ἐπι-
 πολάζοντα τῶν περιττωμάτων ἐμέτοις ἐκκαθαίρει, τὰ
 δ' ὑφίστάμενα διαρροαῖς. καὶ τό γε ναυτιῶδες γί-
 γνεσθαι τὸ ζῶον τοῦτ' ἐστὶν ὁρμῆσαι τὴν γαστέρα
 κενωθῆναι δι' ἐμέτου. οὕτω δὲ δὴ τι βίαιον καὶ
 15 σφοδρὸν ἡ ἐκκριτικὴ δύναμις ἔχει, ὥστ' ἐν τοῖς εἰ-
 λεοῖς, ὅταν ἀποκλεισθῇ τελέως ἡ κάτω διέξοδος, ἐμεί-
 ται κόπρος. καίτοι πρὶν διελθεῖν τό τε λεπτὸν ἔντερον
 ἅπαν καὶ τὴν νῆστιν καὶ τὸν πυλωρὸν καὶ τὴν γαστέρα
 καὶ τὸν οἰσοφάγον οὐχ οἷόν τε διὰ τοῦ στόματος ἐκ-
 20 πεσεῖν οὐδενὶ τοιούτῳ περιττώματι. τί δὲ θαυμαστόν,
 εἰ καὶ τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείας τῆς κατὰ τὸ δέριμα
 μέχρι τῶν ἐντέρων τε καὶ τῆς γαστρός ἀφικνοῖτό τι ||
 μεταλαμβάνομενον, ὥς καὶ τοῦθ' Ἰπποκράτης ἡμᾶς 194
 ἐδίδαξεν, οὐ πνεῦμα μόνον ἢ περίττωμα φάσκων ἀλλὰ
 25 καὶ τὴν τροφήν αὐτὴν ἐκ τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείας αὐ-

5. ante ὕλων add. ἄλλων L || 12. γε MO τε L¹ om. L¹ ||
 ναυτιῶδει L¹ corr. L² || 13. τῷ ζῳῷ L¹ corr. L² || 14. οὕτως δ'
 ἐστι L¹ οὕτω δὲ δὴ τι L²P οὕτω δ' εἴ τι M || 17. ἐλθεῖν L ||
 τε om. M || 18. νῆστιν] κύστιν L || 20. ante οὐδενὶ add. οὐδὲν O ||
 τοιοῦτόν τι περίττωμα O || δὴ] δὲ L || 22. ἀφικνεῖται O ||
 23. Ἰπποκράτης] Hipp. de alim. (t. II p. 20 K.). Gal. XV 351 ||
 25. καὶ om. L

θις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ὅθεν ἀνηνέχθη, καταφέρεσθαι.
 ἐλάχιστα γὰρ ῥοπαὶ κινήσεων τὴν ἐκκριτικὴν ταύτην
 οἰακίζουσι δύναμιν, ὥς ἂν διὰ τῶν ἐγκαρσίων μὲν
 ἰνῶν γιγνομένην, ὠκύτατα δὲ διαδιδόμενην ἀπὸ τῆς
 κινήσεως ἀρχῆς ἐπὶ τὰ καταντικρὺ πέρατα. οὐκ οὖν
 ἀπεικὸς οὐδ' ἀδύνατον ἀήθει ποτὲ ψύξει τὸ πρὸς τῷ
 δέρματι μόριον ἐξαίφνης πηλὴν ἅμα μὲν ἄρρωστό-
 τερον αὐτὸ γενόμενον, ἅμα δ' οἷον ἄχθος τι μᾶλλον
 ἢ παρασκευὴν θρόψεως ἔχον τὴν ἔμπροσθεν ἀλύπως
 αὐτῷ παρεσπαρμένην ὑγρότητα καὶ διὰ τοῦτ' ἀποθέσθαι
 σπεῦδον, ἅμα δὲ τῆς ἔξω φορᾶς ἀποκεκλεισμένης τῇ
 πυκνώσει, πρὸς τὴν λοιπὴν ἐπιστραφῆναι καὶ οὕτω
 βιασάμενον εἰς τὸ παρακείμενον αὐτῷ μόριον ἀθρόως
 ἀπώσασθαι τὸ περιττόν, ἐκεῖνο δ' αὖ πάλιν εἰς τὸ
 195 μετ' αὐτό, || καὶ τοῦτο μὴ παύσασθαι γιγνόμενον, 15
 ἄχρις ἂν ἡ μετάληψις ἐπὶ τὰ ἐντὸς πέρατα τῶν φλεβῶν
 τελευτήσῃ. αἱ μὲν δὴ τοιαῦται κινήσεις θάττον ἀπο-
 παύονται, αἱ δ' ἀπὸ τῶν ἐνδοθεν διερεθιζόντων, ὥς
 ἐν τε τοῖς καθαίρουσι φαρμάκοις καὶ ταῖς χολέραις
 ἰσχυρότεραί τε πολὺ καὶ μονιμώτεραι γίνονται καὶ 20
 διαμένουσιν, ἔστ' ἂν καὶ ἡ περὶ τοῖς στόμασι τῶν
 ἀγγείων διάθεσις, ἢ τὸ πλησίον ἔλκουσα, παραμένη.
 αὕτη μὲν γὰρ τὸ συνεχὲς ἐκκενοῖ μόριον, ἐκεῖνο δ'
 αὖ τὸ μετ' αὐτὸ καὶ τοῦτ' οὐ παύεται μέχρι τῆς ἐσχά-
 της ἐπιφανείας, ὥστε διαδιδόντων τῶν ἐφεξῆς αἰετῶν
 25 ρίων ἐτέρων ἐτέροις τὸ πρῶτον πάθος ὠκύτατα δι-
 κνέσθαι μέχρι τῶν ἐσχάτων. οὕτως οὖν ἔχει καπὶ
 τῶν εἰλεῶν. αὐτὸ μὲν γὰρ τὸ φλεγμαῖνον ἔντερον

7. ἄρρωστον M || 8. γινόμενον O || 16. ἄχρι L || 20. πολλῶ M ||
 23. γὰρ εἰς τὸ O || 24. αὖ εἰς τὸ O || 25. διαδιδόντων LP
 μεταδ. O || 26. ὠκύτητι L¹ ὠκιστα L² || 28. γὰρ om. L

οὔτε τοῦ βάρους οὔτε τῆς δριμύτητος ἀνέχεται τῶν
περιττωμάτων καὶ διὰ τοῦτ' ἐκκρίνειν αὐτὰ σπεύδει
καὶ ἀπωθεῖσθαι πορρωτάτω. κωλυόμενον δὲ κάτω ποι-
εῖσθαι τὴν δίωσιν, ὅταν ἐντανθοῖ ποτε τὸ σφοδρότα-
5 τον ἢ τῆς φλεγμονῆς, εἰς τὰ πλησιάζοντα τῶν ὑπερ-
κειμένων ἐντέρων ἀπωθεῖται. καὶ οὕτως ἤδη κατὰ
τὸ συνεχὲς τὴν ῥοπὴν τῆς ἐκκριτικῆς δυνάμεως ἄνω 196
ποιησαμένης ἄχρι τοῦ στόματος ἐπανερχεται τὰ περιτ-
τώματα. ταῦτα μὲν οὖν δὴ καὶ τοῖς τῶν νοσημάτων
10 λογισμοῖς ἐπὶ πλέον εἰρήσεται. τὸ δ' ἐκ παντὸς εἰς
πάν φέρεσθαι τι καὶ μεταλαμβάνεσθαι καὶ μίαν ἀπάν-
των εἶναι σύμπνοιάν τε καὶ σύρροϊαν, ὡς Ἰπποκράτης
ἔλεγεν, ἥδη μοι δοκῶ δεδεῖχθαι σαφῶς καὶ μηκέτ' ἄν
τινα, μηδ' εἰ βραδὺς αὐτῷ νοῦς ἐνείη, περὶ τῶν τοι-
15 ούτων ἀπορῆσαι μηδενός, οἷον ὅπως ἡ γαστήρ ἢ τὰ
ἐντερα τρέφεται καὶ τίνα τρόπον ἐκ τῆς ἐσχάτης ἐπι-
φανείας εἶσω τι διικνεῖται. πάντων γὰρ τῶν μορίων
ἔλκειν μὲν τὸ προσήκον τε καὶ φίλιον, ἀποκρίνειν δὲ
τὸ βαρὺνον ἢ δάκνον ἐχόντων δύναμιν οὐδὲν θαν-
20 μαστὸν ἐναντίας συνεχῶς γίγνεσθαι κινήσεις ἐν αὐ-
τοῖς, ὥσπερ ἐπὶ τε τῆς καρδίας ὁράται σαφῶς καὶ τῶν
ἀρτηριῶν ἀπασῶν καὶ τοῦ θώρακος καὶ τοῦ πνεύμο-
νος. ἐπὶ μὲν γε τούτων ἀπάντων μόνον οὐ καθ'
ἐκάστην καιροῦ ῥοπὴν τὰς ἐναντίας κινήσεις θ' ἅμα
25 τῶν ὁργάνων καὶ φορὰς τῶν ὑλῶν ἢ ἐναργῶς ἔστιν 197
ἰδεῖν γιγνομένης. εἴτ' ἐπὶ μὲν τῆς τραχείας ἀρτηρίας
οὐκ ἀπορεῖς ἐναλλάξ ποτὲ μὲν εἶσω παραγούσης εἰς

3. ἀπωθεῖται L || 4. ἐντανθῇ L || 5. ὑποκειμένων O ὑπερκ.
O² in marg. || 8. ποιησαμένης L ποιησάμενον MO || 9. οὖν om.
MO || 13. λέγει L || 14. βραδὺς] γε. βραχὺς L² || 17. τι om. M ||
23. γε] γὰρ M || καὶ μόνον M

τὸν πνεύμονα τὸ πνεῦμα, ποτὲ δ' ἔξω, καὶ τῶν κατὰ
 τὰς ῥίνας πόρων καὶ ὅλου τοῦ στόματος ὡσαύτως
 οὐδ' εἶναι σοι δοκεῖ θαναστὸν οὐδὲ παραδόξον, εἰ,
 δι' οὗ μικρῷ πρόσθεν εἶσω παρεκομίζετο τὸ πνεῦμα,
 διὰ τούτου νῦν ἐκπέμπεται, περὶ δὲ τῶν ἐξ ἥπατος
 εἰς ἔντερά τε καὶ γαστέρα καθήκουσων φλεβῶν ἀπο-
 ρεῖς καὶ σοι θαναστὸν εἶναι φαίνεται, διὰ τῶν αὐ-
 τῶν ἀναδίδοσθαι θ' ἅμα τὴν τροφήν εἰς ἥπαρ ἔλκεσθαι
 τ' ἐξ ἐκείνου πάλιν εἰς γαστέρα; διόρισαι δὴ τὸ ἅμα
 τοῦτο ποτέρως λέγεις. εἰ μὲν γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν
 χρόνον, οὐδ' ἡμεῖς τοῦτό γε φάμεν. ὥσπερ γὰρ εἰς-
 πνέομεν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ καὶ αὐθις πάλιν ἐν ἑτέρῳ
 ἀντεκπνέομεν, οὕτω καὶ τροφήν ἐν ἑτέρῳ μὲν χρόνῳ
 τὸ ἥπαρ ἐκ τῆς γαστρὸς, ἐν ἑτέρῳ δ' ἡ γαστήρ ἐκ τοῦ
 ἥπατος ἐπισπᾶται. εἰ δ' ὅτι καθ' ἓν καὶ ταὐτὸ ζῶον
 ἐν ὄργανον ἐναντίαις φοραῖς ὑλῶν ὑπηρετεῖ, τοῦτό
 σοι βούλεται δηλοῦν τὸ ἅμα καὶ τοῦτό σε ταράττει,
 198 τὴν τ' || εἰσπνοὴν ἰδὲ καὶ τὴν ἐκπνοήν. πάντως πον
 καὶ αὐταὶ διὰ μὲν τῶν αὐτῶν ὀργάνων γίνονται,
 τρόπῳ δὲ κινήσεώς τε καὶ φορᾶς τῶν ὑλῶν διαφέρου-
 σιν. ὁ πνεύμων μὲν οὖν καὶ ὁ θώραξ καὶ ἀρτηρίαι
 αἱ τραχεῖαι καὶ αἱ λεῖται καὶ καρδία καὶ στόμα καὶ
 ῥῖνες ἐν ἐλαχίσταις χρόνῳ ῥοπαῖς εἰς ἐναντίας κινή-
 σεις αὐτά τε μεταβάλλει καὶ τὰς ὑλὰς μεθίστησιν. αἱ
 200 δ' ἐξ ἥπατος εἰς ἔντερα καὶ γαστέρα καθήκουσαι φλέβες 25

3. οὐδ' L οὐδὲν M οὐδέ γ' O || εἶναι σοι δ. τι M εἶναι σοι
 δ. O σοι om. L || ἐπίδοξον L || 4. παρεκομίζε L || 6. τε om. LM ||
 9. τε πάλιν ἐξ ἐκείνου L ἐξ ἄλλης πάλιν O ἐξ αὐτῶν in marg. O ||
 τὴν ante γαστέρα add. MO || διόρισαι δὴ L διορίσαι δεῖ MO ||
 12. πάλιν om. M || 14. ἐκ τοῦ LM ἀπὸ τ. O || 16. ὑπηρετεῖ M
 ὑπηρετεῖται LO || 17. τὸ ἅμα δηλοῦν O || 18. post πον add.
 γὰρ O || 21. μὲν om. O || αἱ add. ante ἀρτηρίαι O || 22. αἱ ante
 λεῖται om. LO || τὸ στόμα L || 23. ἐν om. L

οὐκ ἐν οὕτω βραχείσι χρόνον μορίοις ἀλλ' ἐν πολλαῖς
 ἡμέραις ἅπαξ ἐνίοτε τὴν ἐναντίαν κινουῦνται κίνησιν.
 ἔχει γὰρ ὥδε τὸ σύμπαν. ἕκαστον τῶν ὁργάνων εἰς
 ἑαυτὸ τὴν πλησιάζουσιν ἐπισπᾶται τροφήν ἐκβοσκό-
 5 μενον αὐτῆς ἅπασαν τὴν χρηστὴν νοτίδα, μέχρις ἂν
 ἱκανῶς κορεσθῇ, καὶ ταύτην, ὡς καὶ πρόσθεν ἐδείκνυ-
 μεν, ἐναποτίθεται ἑαυτῷ καὶ μετὰ ταῦτα προσφύει τε
 καὶ ὁμοιοῖ, τουτέστι τρέφεται. διώρισται γὰρ ἱκανῶς
 ἔμπροσθεν ἕτερόν τι τῆς θρέψεως ἐξ ἀνάγκης αὐτῆς
 10 προηγούμενον ἢ πρόσφυσιν ὑπάρχειν, ἐκείνης δ' ἔτι
 πρότερον ἢ πρόσθεσις. ὥσπερ οὖν || τοῖς ζώοις αὐτοῖς 191
 ὄρος ἐστὶ τῆς ἐδωδῆς τὸ πληρῶσαι τὴν γαστέρα, κατὰ
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκαστῳ τῶν μορίων ὄρος ἐστὶ τῆς
 προσθέσεως ἢ πλήρωσις τῆς οἰκείας ὑγρότητος. ἐπεὶ
 15 τοίνυν ἅπαν μόριον τῇ γαστρὶ ὁμοίως ὁρέγεται τρέ-
 φεσθαι, καὶ περιπτύσσεται τῇ τροφῇ καὶ οὕτω σφίγγει
 πανταχόθεν αὐτὴν ὡς ἡ γαστήρ. ἔπεται δ' ἐξ ἀνάγκης
 τούτῳ, καθάπερ καὶ πρόσθεν ἐρρέθη, τὸ πέττεσθαι
 τοῖς σιτίοις, τῆς γαστροῦς οὐ διὰ τοῦτο περιστελλο-
 20 μένης αὐτοῖς, ἵν' ἐπιτήδεια τοῖς ἄλλοις ἐργάσῃται
 μορίοις· οὕτω γὰρ ἂν οὐκέτι φυσικὸν ὄργανον ἀλλὰ
 ζῷόν τι γίγνοιτο λογισμὸν τε καὶ νοῦν ἔχον, ὡς αἰρεῖ-
 σθαι τὸ βέλτιον· ἀλλ' αὕτη μὲν περιστέλλεται τῷ τὸ
 πᾶν σῶμα δύναιμι ἐλκτικὴν τινα καὶ ἀπολυστικὴν
 25 κεκτῆσθαι τῶν οἰκείων ποιότητων, ὡς ἔμπροσθεν ἐδεί-
 κνυτο· συμβαίνει δ' ἐν τούτῳ τοῖς σιτίοις ἀλλοιοῦσθαι.

3. verba ἕκαστον usque ad τρέφεται excerp. Orib. XXII 1, 38 || 7. ἐν ἑαυτῷ O ἐν αὐτῷ M || 10. δέ τι L || 11. verba ὥσπερ οὖν — ὑγρότης excerp. Orib. XXII 1, 39 || 12. ἐκπλη-
 ρῶσαι A || 15. ὁμοίως τῇ γ. M || ὁρέγεται τρέφεται τε O || 16. τῇ
 τροφῇ L τὴν τροφήν MO || 20. ἐργάζεται L || 23. αὐτὴ M ||
 24. τινα L τε MO

καὶ μέντοι καὶ πληρωθεῖσα τῆς ἐξ αὐτῶν ὑγρότητος
καὶ κορεσθεῖσα βάρος ἡγείται τὸ λοιπὸν αὐτά. τὸ
περιττὸν οὖν εὐθὺς ἀποτρίβεται τε καὶ ὠθεῖ κάτω
200 πρὸς ἥτερον ἔργον αὐτῇ τρεπομένη, τὴν πρόσφυσιν.
ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ διερχομένη τὸ ἔντερον ἔπαιν ἢ 5
τροφὴν διὰ τῶν εἰς αὐτὸ καθηκόντων ἀγγείων ἀναρ-
πάζεται, πλείστη μὲν εἰς τὰς φλέβας, ὀλίγη δὲ τις εἰς
τὰς ἀρτηρίας, ὥς μικρὸν ὕστερον ἀποδείξομεν. ἐν
τούτῳ δ' αὖ τῷ χρόνῳ καὶ τοῖς τῶν ἐντέρων χιτῶσι
προστίθεται. καὶ μοι τεμὼν ἤδη τῷ λογισμῷ τὴν τῆς 10
τροφῆς οἰκονομίαν ἔπασαν εἰς τρεῖς μοῖρας χρόνων ἐν
μὲν τῇ πρώτῃ νόει μένουσάν θ' ἅμα κατὰ τὴν κοιλίαν
αὐτὴν καὶ πεττομένην καὶ προστιθεμένην εἰς κόρον
τῇ γαστρὶ καὶ τι καὶ τῷ ἥπατι παρ' αὐτῆς ἀναφερόμε-
νον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ διερχομένην τὰ τ' ἔντερα καὶ 15
προστιθεμένην εἰς κόρον αὐτοῖς τε τούτοις καὶ τῷ
ἥπατι καὶ τι βραχὺ μέρος αὐτῆς πάντῃ τοῦ σώματος
φερόμενον· ἐν δὲ δὴ τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ προστεθὲν
ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ προσφύεσθαι νόει τῇ γαστρὶ·
κατὰ δὲ τὴν τρίτην μοῖραν τοῦ χρόνου τρέφεσθαι μὲν 20
ἤδη τὴν κοιλίαν ὁμοιώσασαν ἑαυτῇ τελέως τὰ προσ-
φύοντα, πρόσφυσιν δὲ τοῖς ἐντέροις καὶ τῷ ἥπατι
201 γίγνεσθαι τῶν προστεθέντων, ἀνάδοσιν δὲ πάντῃ
τοῦ σώματος καὶ πρόσθεσιν. εἰ μὲν οὖν ἐπὶ τούτοις
εὐθέως τὸ ζῶον λαμβάνει τροφήν, ἐν ᾧ πάλιν ἢ 25

1. verba καὶ μέντοι usque ad προστίθεται excerpts Orib. XXII 1, 40 || 2. τὸ λοιπὸν M τὸ om. L¹ O || 3. ὠθεῖται L² || 4. αὐτῇ τρεπομένη L¹ αὐτῆς τρεπομένης L² αὐτῆς τρεπομένην M || 6. αὐτὸ M Orib. αὐτά L O || 10. λογισμῷ γρ. λόγῳ L² || 11. χρόνων μοῖρας M || 17. αὐτῆς τῆς τροφῆς M || 22. δὲ τῷ ἥπατι καὶ τοῖς ἐντέροις O τε (τοῖς ἐντέροις add. L²) κ. τ. ἦ. L || 24. verba εἰ μὲν οὖν usque ad τὴν τροφήν excerpts. Orib. XXII 1, 42 || 25. λαμβάνει C corr. K

γαστήρ χρόνῳ πέττει τε ταύτην καὶ ἀπολαύει προστι-
 θεῖσα πᾶν ἐξ αὐτῆς τὸ χρηστὸν τοῖς ἑαυτῆς χιτῶσι,
 τὰ μὲν ἔντερα τελέως ὁμοιώσει τὸν προσφύοντα χυμὸν,
 ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἥπαρ. ἐν ὅλῳ δὲ τῷ σώματι πρόσ-
 5 φυσις τῶν προστεθέντων τῆς τροφῆς ἔσται μορίων.
 εἰ δ' ἄσιτος ἀναγκάζεται μένειν ἢ γαστήρ ἐν τούτῳ
 τῷ χρόνῳ, παρὰ τῶν ἐν μεσεντερίῳ τε καὶ ἥπατι
 φλεβῶν ἔλξει τὴν τροφήν· οὐ γὰρ ἐξ αὐτοῦ γε τοῦ
 σώματος τοῦ ἥπατος. λέγω δὲ σῶμα τοῦ ἥπατος αὐτήν
 10 τε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σάρκα πρῶτην καὶ μάλιστα, μετὰ
 δὲ τήνδε καὶ τῶν ἀγγείων ἕκαστον τῶν κατ' αὐτό.
 τὸν μὲν γὰρ ἐν ἑκάστῳ τῶν μορίων ἤδη περιεχόμενον
 χυμὸν οὐκέτ' εὐλογον ἀντισπᾶν ἑτέρῳ μορίῳ καὶ μά-
 λισθ' ὅταν ἤδη πρόσφυσις ἢ ἐξομοίωσις αὐτοῦ γίγνη-
 15 ται. τὸν δ' ἐν ταῖς εὐρυχωρίαις τῶν φλεβῶν τὸ
 μᾶλλον ἰσχύον θ' ἅμα καὶ δεόμενον ἀντισπᾶ μόριον.
 οὕτως οὖν καὶ ἡ γαστήρ ἐν ᾧ χρόνῳ δεῖται μὲν 202
 αὐτῇ τροφῇ, ἐσθίει δ' οὐδέπω τὸ ζῶον, ἐν τούτῳ
 τῶν κατὰ τὸ ἥπαρ ἐξαρχάζει φλεβῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν
 20 σπλῆνα διὰ τῶν ἐμπροσθεν ἐδείκνυμεν ὅσον ἐν ἥπατι
 παχύτερον ἔλκοντα κατεργάζεσθαι τε καὶ μεταβάλλειν
 ἐπὶ τὸ χρηστότερον, οὐδὲν οὐδ' ἐνταῦθα θαυμαστὸν
 ἔλκεσθαι τι καὶ τοῦ σπληνὸς εἰς ἕκαστον τῶν κοινω-
 νούντων αὐτῷ κατὰ τὰς φλέβας ὁργάνων, οἷον εἰς
 25 ἐπίπλοον καὶ μεσεντέριον καὶ λεπτὸν ἔντερον καὶ κῶλον
 καὶ αὐτὴν τὴν γαστέρα· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον
 ἐξεργεῖσθαι μὲν εἰς τὴν γαστέρα τὸ περιττώμα καθ'

1. τε om. MO || 4. δὲ τῷ τε τῷ LM || 8. ἔξει L || 9. verba σῶμα —
 τήνδε καὶ τῶν om. L¹ add. s.l. L² || αὐτήν τε om. M || 10. πρῶτον L ||
 11. τήνδε om. L || 12. γὰρ om. L || 15. τὸν] τὸ C corr. K || 16. ἰσχύον
 γρ. ἰσχυρόν L² || 18. αὐτῇ L αὐτῇ MO || οὐδέποτε M || 23. ἐκ L¹
 γρ. καὶ L² || 25. καὶ κῶλον om. M || 27. τὰ περιττώματα M

ἕτερον χρόνον, αὐτὸν δ' αὖθις ἐκ τῆς γαστρὸς ἔλκειν
 τι τῆς οἰκείας τροφῆς ἐν ἑτέρῳ καιρῷ. καθόλου δ'
 εἰπεῖν, ὃ καὶ πρόσθεν ἤδη λέλεκται, πᾶν ἐκ παντὸς
 ἔλκειν τε καὶ πέμπειν ἐγχωρεῖ κατὰ διαφέροντας χρό-
 νους, ὁμοιοτάτου γιγνομένου τοῦ συμβαίνοντος, ὥς
 εἰ καὶ ξῶα νοήσαις πολλὰ τροφήν ἄφθονον ἐν κοινῷ
 κατακειμένην, εἰς ὅσον βούλεται, προσφερόμενα. καθ'
 ὃν γὰρ ἤδη πέπανται χρόνον ἕτερα, κατὰ τοῦτον εἰ-
 203 κὸς ἐσθίειν ἕτερα, καὶ μέλλειν γε τὰ μὲν ἥ παύεσθαι,
 τὰ δ' ἄρχεσθαι, καὶ τινα μὲν συνεσθίοντα, τὰ δ' ἄνὰ 10
 μέρος ἐσθίοντα καὶ ναὶ μὰ Δία γε τὸ ἕτερον ἀρπάζειν
 θατέρου πολλάκις, εἰ τὸ μὲν ἕτερον ἐπιδέοιτο, τῷ δ'
 ἀφθόνως παρακέοιτο. καὶ οὕτως οὐδὲν θαυμαστὸν
 οὐτ' ἐκ τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείας εἶσω τι πάλιν ὑπο-
 στρέφειν οὔτε διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγείων ἐξ ἥπατός τε 15
 καὶ σπληνὸς εἰς κοιλίαν ἀνενεχθῆναι τι, δι' ὧν ἐκ
 ταύτης εἰς ἐκεῖνα πρότερον ἀνηνέχθη. κατὰ μὲν γὰρ
 τὰς ἀρτηρίας ἱκανῶς ἐναργῆς τὸ τοιοῦτον, ὥσπερ καὶ
 κατὰ τὴν καρδίαν τε καὶ τὸν θώρακα καὶ τὸν πνεύ-
 μονα. τούτων γὰρ ἀπάντων διαστελλομένων τε καὶ 20
 συστελλομένων ἐναλλάξ ἀναγκαῖον, ἐξ ὧν εἰλκυσθῇ τι
 πρότερον, εἰς ταῦθ' ὕστερον ἐκπέμπεσθαι. καὶ ταύτην
 ἄρα τὴν ἀνάγκην ἡ φύσις προγιγνώσκουσα τοῖς ἐν τῇ
 καρδίᾳ στόμασι τῶν ἀγγείων ὑμένας ἐπέφυσε κωλύ-
 σοντας εἰς τοῦπίσω φέρεσθαι τὰς ὕλας. ἀλλ' ὅπως 25
 μὲν τοῦτο γίγνεται καὶ καθ' ὅντινα τρόπον, ἐν τοῖς
 περὶ χρεῖας μορίων εἰρήσεται δεικνύντων ἡμῶν τὰ τ'

7. κατακειμένην ἔχοντα M || 8. ἕτερον L, item v. 9 || 9. παύ-
 σεσθαι M || 10. μὲν συνεσθίοντα τὰ δ' om. L || τὰ δ' ἄνὰ μέρος
 ἐσθ. om. M || 16. ἐνεχθῆναι L || 18. ἐναργῶς pro ἱκανῶς ἐναρ-
 γῆς M || τοιοῦτο A

ἄλλα καὶ ὥς ἀδύνατον οὕτως ἀκριβῶς κλείεσθαι τὰ
στόματα τῶν ἀγγείων, ὥς ἢ μηδὲν παλινδρομεῖν. εἰς 204
μὲν γὰρ τὴν ἀρτηρίαν τὴν φλεβώδη, καὶ γὰρ καὶ
τοῦτ' ἐν ἐκείνοις δειχθήσεται, πολὺ πλέον ἢ διὰ τῶν
5 ἄλλων στομάτων εἰς τοῦπίσω πάλιν ἀναγκαῖον ἐπ-
ανέρχεσθαι. τὸ δ' εἰς τὰ παρόντα χρήσιμον, ὥς οὐκ
ἐνδέχεται τι τῶν αἰσθητῶν καὶ μεγάλην ἐχόντων εὐρύ-
τητα μὴ οὐκ ἦτοι διαστελλόμενον ἔλκειν ἐξ ἀπάντων
τῶν πλησίον ἢ ἐκθλίβειν αὐτὸς εἰς ταῦτα συστέλλο-
10 μενον ἔκ τε τῶν ἤδη προειρημένων ἐν τῷδε τῷ λόγῳ
σαφεὲς ἂν εἴη καὶ ὧν Ἑρασίστρατός τε καὶ ἡμεῖς
ἐτέρωθεν περὶ τῆς πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίας
ἐδείξαμεν.

Cap. XIV. Ἀλλὰ μὴν καὶ ὥς ἐν ἐκάστη τῶν ἀρ-
15 τηριῶν ἐστὶ τις δύναμις ἐκ τῆς καρδίας ἐπιρρέουσα,
καθ' ἣν διαστελλονται τε καὶ συστέλλονται, δέδεικται
δι' ἐτέρων. εἴπερ οὖν συνθείης ἅμφω τό τε ταύτην
εἶναι τὴν κίνησιν αὐταῖς τό τε πᾶν τὸ διαστελλόμενον
ἔλκειν ἐκ τῶν πλησίον εἰς ἑαυτό, θανμαστὸν οὐδέν
20 σοι φανεῖται τὰς ἀρτηρίας, ὅσαι μὲν εἰς τὸ δέρμα
περαίνουσιν αὐτῶν, ἐπισπᾶσθαι τὸν ἔξωθεν ἀέρα δια-
στελλομένας, ὅσαι δὲ κατὰ τι πρὸς τὰς ἢ φλέβας ἀν- 205
εστόμωονται, τὸ λεπτότατον ἐν αὐταῖς καὶ ἀτμωδέστα-
τον ἐπισπᾶσθαι τοῦ αἵματος, ὅσαι δ' ἐγγὺς τῆς καρ-
25 διας εἰσίν, ἐξ αὐτῆς ἐκείνης ποιεῖσθαι τὴν ὀλκὴν. ἐν
γὰρ τῇ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθίᾳ τὸ κουφότατόν
τε καὶ λεπτότατον ἔπεται πρῶτον τοῦ βαρυτέρου τε

1. ἀκριβῶς οὕτως M, fortasse recte ἢ 3. γὰρ L δὴ M γὰρ O ἢ
8. ante ἔλκειν add. μὲν, post ἐκθλίβειν (v. 9) add. δὲ O ἢ 11. τε
om. M ἢ 18. αὐταῖς LM αὐτῆς OP² ἢ 21. αὐτῶν] αὐτὸν M
αὐτὸ L ἢ 23. ἀτμωδέστερον L ἢ 27. πρῶτον C πρότερον K

καὶ παχυτέρον· κουφότατον δ' ἐστὶ καὶ λεπτότατον
 ἀπάντων τῶν κατὰ τὸ σῶμα πρῶτον μὲν τὸ πνεῦμα,
 δεύτερον δ' ὁ ἀτμός, ἐπὶ τούτῳ δὲ τρίτον, ὅσον ἂν
 ἀκριβῶς ἢ κατειργασμένον τε καὶ λελεπνυσμένον αἷμα.
 ταῦτ' οὖν εἰς ἑαυτὰς ἔλκουσιν αἱ ἀρτηρίαι πανταχό- 5
 θεν, αἱ μὲν εἰς τὸ δέρμα καθήκουσαι τὸν ἔξωθεν ἀέρα·
 πλησίον τε γὰρ αὐταῖς οὗτός ἐστι καὶ κουφότατος ἐν
 τοῖς μάλιστα· τῶν δ' ἄλλων ἢ μὲν ἐπὶ τὸν τράχηλον
 ἐκ τῆς καρδίας ἀνιούσα καὶ ἢ κατὰ ῥάχιν, ἥδη δὲ καὶ
 ὅσαι τούτων ἐγγὺς ἐξ αὐτῆς μάλιστα τῆς καρδίας· 10
 ὅσαι δὲ καὶ τῆς καρδίας πορρωτέρω καὶ τοῦ δέρματος,
 ἔλκυν ταύταις ἀναγκαῖον ἐκ τῶν φλεβῶν τὸ κουφό-
 τατον τοῦ αἵματος· ὥστε καὶ τῶν εἰς τὴν γαστέρα τε
 καὶ τὰ ἔντερα καθήκουσιν ἀρτηριῶν [ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῇ
 ῥάχει πεφυκυῶν ἀπασῶν] τὴν ὅλην ἐν τῷ διαστέλ- 15
 206 λεσθαι γίνεσθαι παρὰ τε τῆς || καρδίας αὐτῆς καὶ
 τῶν παρακειμένων αὐτῇ φλεβῶν παμπόλλων οὐσῶν.
 οὐ γὰρ δὴ ἔκ γε τῶν ἐντέρων καὶ τῆς κοιλίας τροφήν
 οὕτω παχεῖαν τε καὶ βαρεῖαν ἐν ἑαυτοῖς ἐχόντων δύ-
 νανται τι μεταλαμβάνειν, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγον, φθά- 20
 νουσαι πληροῦσθαι τοῖς κουφοτέροις. οὐδὲ γὰρ εἰ
 καθεῖς ἀυλίσκον εἰς ἀγγεῖον ὕδατος τε καὶ ψάμμου
 πληρὴς ἐπισπάσαιο τῷ στόματι τὸν ἐκ τοῦ ἀυλίσκου
 ἀέρα, δύναιτ' ἂν ἀκολουθῆσαι σοι πρὸ τοῦ ὕδατος ἢ
 ψάμμος· αἰ γὰρ ἐν τῇ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία 25
 τὸ κουφότερον ἔπεται πρότερον.

2. τὸ ante σῶμα om. O || 5. τοῦτ' M || ἔλκουσιν M || 7. τε
 om. L || ἐν τοῖς μάλιστα τε κουφότατος O || 12. τῶν om. M || 13. τε
 καὶ τὰ ἔντερα om. M || 14. verba inclusa deleta sunt in L, τῆς
 ἐπὶ τὴν ῥάχιν πεφυκυῶν (πεφυκυῶν P) M τῆς ἐπὶ ῥάχει π. O ||
 21. οὐδὲ] οὐ L || 22. καθεῖς LM καθεῖς O || 23. ἐκ τοῦ ἀγγείου L
 ἐκ τούτου MO ἐκ πύκνου (?) P, correxi || 24. ἢ add. L² om. L¹MO

Cap. XV. Οὕκουν χορή θαναμάζειν, εἰ παντελῶς
 ὀλίγον ἐκ τῆς κοιλίας, ὅσον ἂν ἀκριβῶς ἢ κατειρ-
 γασμένον, εἰς τὰς ἀρτηρίας παραγίνεται φθανούσας
 πληροῦσθαι τῶν κουφοτέρων, ἀλλ' ἐκεῖνο γινώσκειν,
 5 ὥς δὴ ἔστιν ὀλκῆς εἶδη, τὸ μὲν τῇ πρὸς τὸ κενούμε-
 νον ἀκολουθία, τὸ δ' οἰκειότητι ποιότητος γιννόμενον·
 ἑτέρως μὲν γὰρ εἰς τὰς φύσας ὁ ἀήρ, ἑτέρως δ' ὁ
 σίδηρος ὑπὸ τῆς ἡρακλείας ἐπισπᾶται λίθου· καὶ ὥς
 ἢ μὲν πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία || τὸ κουφότερον 207
 10 ἔλκει πρότερον, ἢ δὲ κατὰ τὴν τῆς ποιότητος οἰκει-
 ότητα πολλάκις, εἰ οὕτως ἔτυχε, τὸ βαρύτερον, ἂν τῇ
 φύσει συγγενέστερον ὑπάρχη. καὶ τοίνυν καὶ ταῖς
 ἀρτηρίαις τε καὶ τῇ καρδίᾳ, ὥς μὲν κοίλοις τε καὶ
 διαστελλεσθαι δυναμένοις ὀργάνοις, αἰετὸ κουφότερον
 15 ἀκολουθεῖ πρότερον, ὥς δὲ τρέφεσθαι δεομένοις, εἰς
 αὐτοὺς τοὺς χιτῶνας, οἳ δὴ τὰ σώματα τῶν ὀργάνων
 εἰσὶν, ἔλκεται τὸ οἰκεῖον. ὅσον ἂν οὖν εἰς τὴν κοιλό-
 τητα διαστελλομένων αὐτῶν αἵματος μεταληφθῇ, τού-
 του τὸ οἰκειότατόν τε καὶ μάλιστα τρέφειν δυνάμενον
 20 οἱ χιτῶνες αὐτοὶ τῶν ἀγγείων ἐπισπῶνται. τοῦ δ' ἐκ
 τῶν φλεβῶν εἰς τὰς ἀρτηρίας μεταλαμβάνεσθαι τι πρὸς
 τοῖς εἰρημένοις ἱκανὸν καὶ τοῦτό γε τεκμήριον. εἰ
 πολλὰς καὶ μεγάλας ἀρτηρίας διατεμὼν ἀποκτείνει τὸ
 ζῷον [δι' ἐκείνων] βουληθείης, εὐρήσεις αὐτοῦ τὰς
 25 φλέβας ὁμοίως ταῖς ἀρτηρίαις ἐκκενουμένας, οὐκ ἂν
 τούτου ποτὲ γενομένου χωρὶς τῶν πρὸς ἀλλήλας αὐταῖς
 ἀναστομώσεων. ὡσαύτως δὲ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν καρ-

5. δὴ ἔστιν (sic) L || ἔστιν L ἔστιν MO || 15. post δὲ add.
 καὶ O || 17. οὖν ἂν O || 18. τούτου τὸ LM τοῦθ' ὥς O || 22. τοῦτό
 γε LM τόδε O || 23. τὸ ζῷον post βουληθείης colloc. O || 24. δ'
 ἐκείνων M, inclusi || 26. γιννόμενον M || 27. οὕτως L || αὐτὴν om.
 M non P

δῖαν ἐκ τῆς δεξιᾶς κοιλίας εἰς τὴν ἀριστερὰν ἔλκεται
 208 τὸ λεπτότατον ἔχοντός τινα τρήματα τοῦ μέσου δια-
 φράγματος αὐτῶν, ἃ μέχρι μὲν πλείστον δυνατόν ἐστὶν
 ἰδεῖν, οἷον βοθύνους τινὰς ἐξ εὐρυτέρου στόματος αἰ-
 καὶ μᾶλλον εἰς στενότερον προϊόντας. οὐ μὴν αὐτὰ γε τὰ 5
 ἔσχατα πέρατα δυνατόν ἐτι θεάσασθαι διὰ τε σμικρό-
 τητα καὶ ὅτι τεθνεώτος ἤδη τοῦ ζώου κατέψνκται τε
 καὶ πεπύκνωται πάντα. ἀλλ' ὁ λόγος κἀνταῦθα πρῶ-
 τον μὲν ἐκ τοῦ μηδὲν ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεσθαι
 μάτην ὁρμώμενος ἐξευρίσκει τὰς ἀναστομώσεις ταύτας 10
 τῶν κοιλιῶν τῆς καρδίας· οὐ γὰρ δὴ εἰκὴ γε καὶ ὥς
 ἔτυχεν οἱ ἐς στενὸν οὕτω τελευτῶντες ἐγένοντο βόθυ-
 νοι· δεύτερον δὲ καὶ τοῦ δυοῖν ὄντων στομάτοις ἐν
 τῇ δεξιᾷ τῆς καρδίας κοιλίᾳ τοῦ μὲν εἰσάγοντος τὸ
 αἷμα, τοῦ δ' ἐξάγοντος πολὺ μείζον εἶναι τὸ εἰσάγον. 15
 ὥς γὰρ οὐ παντὸς τοῦ αἵματος, ὅσον ἢ κοίλῃ φλὲψ
 δίδωσι τῇ καρδίᾳ, πάλιν ἐξ ἐκείνης ἐκπεμπομένου τῷ
 πνεύμονι, μείζων ἐστὶν ἢ ἀπὸ τῆς κοίλης εἰς αὐτὴν
 ἐμφυσις τῆς ἐμφυομένης εἰς τὸν πνεύμονα φλεβός.
 209 οὐδὲ ἥ γὰρ τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὥς ἐδαπανήθη τι τοῦ 20
 αἵματος εἰς τὴν αὐτοῦ τοῦ σώματος τῆς καρδίας θρόεψιν.
 ἑτέρα γὰρ ἐστὶ φλὲψ ἢ εἰς ἐκεῖνο κατασχιζομένη μήτε
 τὴν γένεσιν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῆς μήτε τὴν τοῦ αἵμα-
 τος ἔχουσα μετάληψιν. εἰ δὲ καὶ δαπανᾷται τι, ἀλλ'
 οὐ τοσοῦτόν γε μείων ἐστὶν ἢ εἰς τὸν πνεύμονα φλὲψ 25

3 ἐστὶν om. O || 4. εὐρυτέρου LM εὐρυτάτου O || 5. εἰς
 στενότερον L ἐκ στενωτέρου M corr. P² εἰς στενοτέρους O ||
 6. τε] τὴν L per compendium || 12. ἐς L εἰς cett. || 14. τὸ αἷμα
 L² τὰ αὐτὰ L¹ || 15. post αἷμα add. πολλῶ (πολὺ M) μείζονος
 MO om. L || post ἐξάγοντος add. ἡττονος O ἐλάττονος M om. L ||
 πολὺ LM πολλῶ O || τὸ εἰσάγον* τὸ τοῦ εἰσάγοντος LO τὸ om. M ||
 18. ἀπὸ κοίλης LM || 21. εἰς αὐτὴν (τοῦ σώματος om.) M || 25. γε
 LP om. MO

ἄγουσα τῆς εἰς τὴν καρδίαν ἐμφυομένης, ὅσον εἰκὸς
 εἰς τὴν τροφήν ἀνηλωσθαι τῆς καρδίας, ἀλλὰ πλεον
 πολλῶ. δῆλον οὖν, ὡς εἰς τὴν ἀριστεράν τι μεταλαμ-
 βάνεται κοιλίαν. καὶ γὰρ οὖν καὶ τῶν κατ' ἐκείνην
 5 ἀγγείων δυοῖν ὄντων ἑλαττόν ἐστι πολλῶ τὸ ἐκ τοῦ
 πνεύμονος εἰς αὐτὴν εἰσάγον τὸ πνεῦμα τῆς ἐκφυ-
 ομένης ἀρτηρίας τῆς μεγάλης, ἀφ' ἧς αἱ κατὰ τὸ σῶμα
 σύμπασαι πεφύκασιν, ὡς ἂν μὴ μόνον ἐκ τοῦ πνεύ-
 10 μονος πνεῦμα μεταλαμβάνουσης αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς
 δεξιᾶς κοιλίας αἷμα διὰ τῶν εἰρημένων ἀναστομώσεων.
 ὅτι δ' ἄμεινον ἦν τοῖς τοῦ σώματος μορίοις τοῖς μὲν
 ὑπὸ καθαροῦ καὶ λεπτοῦ καὶ ἀτμώδους αἵματος τρέ-
 φεσθαι, τοῖς δ' ὑπὸ παχέος καὶ θολεροῦ καὶ ὡς οὐδ'
 ἐνταῦθά τι παρεώραται τῇ φύσει, τῆς || περὶ χρείας 210
 15 μορίων πραγματείας ἐστίν, ὥστ' οὐ χρεὶ νῦν ὑπὲρ
 τούτων ἔτι λέγειν, ἀλλ' ὑπομνήσαντας, ὡς δύο ἐστὶν
 ὁλικῆς εἶδη, τῶν μὲν εὐρείαις ὁδοῖς ἐν τῷ διαστέλλεσθαι
 τῇ πρὸς τὸ κενούμενον ἀκολουθία τὴν ἔλξιν ποιουμέ-
 νων, τῶν δ' οἰκειότητι ποιότητος, ἐφεξῆς λέγειν, ὡς
 20 τὰ μὲν πρότερα καὶ πόρρωθεν ἔλκειν τι δύναται, τὰ
 δὲ δεύτερα ἐκ τῶν ἐγγυτάτω μόνων. αὐλίσκον μὲν
 γὰρ ὅτι μήμιστον εἰς ὕδωρ ἔνεστι καθέντα ῥαδίως
 ἀνασπᾶν εἰς τὸ στόμα δι' αὐτοῦ τὸ ὑγρόν· οὐ μὴν
 εἰ γ' ἐπὶ πλεον ἀπαγάγοις τῆς ἡρακλείας λίθου τὸν
 25 σίδηρον ἢ τοὺς πυροὺς τοῦ κεραμίου — καὶ γὰρ καὶ
 τοιοῦτόν τι πρόσθεν ἐλέγετο παρὰδειγμα — δύναται ἂν

2. τὴν ante τροφήν om. O || πλεονι OP² || 3. τι om. O ||
 4. οὖν LM εἰ O || 5. δύο ὄντων L ὄντων P || 11. τοῦ σώματος
 τοιοῦτο L || 12. καὶ λεπτοῦ om. M || 15. ὑπὲρ LM περὶ O ||
 16. ἔτι om. L || ἐστὶν L¹ ἐστὶν L² εἰσὶν M || 18. ποιουμένων τ.
 ἔλξιν O || 20. τι om. M || 21. μόνων LM μόνον O || 22. καθέντα
 LM καθέντι O || 25. τῶν κεραμίων M τοῦ κεράμ L

ἔτι γενέσθαι τις ὀλκή. σαφέστατα δ' ἂν αὐτὸ μάθοις
ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς κήποις ὀχετῶν· ἐκ τούτων γὰρ εἰς μὲν
τὰ παρακείμενα καὶ πλησίον ἅπαντα διαδίδοται τις
ἰκμάς, εἰς δὲ τὰ πορρωτέρω προσελθεῖν οὐκέτι δύναται
καὶ διὰ τοῦτ' ἀναγκάζονται πολλοὶς ὀχετοῖς μικροῖς
ἀπὸ τοῦ μεγάλου τετμημένοις εἰς ἕαστον μέρος τοῦ
κήπου τὴν ἐπίρρυσιν τοῦ ὕδατος ἐπιτεχνᾶσθαι· καὶ
211 τηλικαῦτά γε τὰ ἥ μεταξὺ διαστήματα τούτων τῶν μι-
κρῶν ὀχετῶν ποιοῦσιν, ἥλικα μάλιστα νομίζουσιν ἀρ-
κεῖν εἰς τὸ ἱκανῶς ἀπολαύειν ἔλκοντα τῆς ἐκατέρωθεν
αὐτοῖς ἐπιρρεούσης ὑγρότητος. οὕτως οὖν ἔχει καὶ
τοῖς τῶν ζώων σώμασιν. ὀχετοὶ πολλοὶ κατὰ πάντα
τὰ μέλη διεσπαρμένοι παράγουσιν αὐτοῖς αἷμα καθά-
212 περ ἐν κήποις ὕδρειαν τινά. καὶ τούτων τῶν ὀχετῶν
τὰ μεταξὺ διαστήματα θαυμαστῶς ὑπὸ τῆς φύσεως
εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διατέτακται πρὸς τὸ μήτ' ἐνδεῶς χορη-
γεῖσθαι τοῖς μεταξὺ μορίοις ἔλκονσιν εἰς ἑαυτὰ τὸ
αἷμα μήτε κατακλύζεσθαι ποτ' αὐτὰ πλήθει περιττῆς
ὑγρότητος ἀκαίρως ἐπιρρεούσης. ὁ γὰρ δὴ τρόπος τῆς
θρέψεως αὐτῶν τοιούσδε τίς ἐστι. τοῦ συνεχοῦς ἑαυτῷ
213 σώματος, οἷον περ τὸ ἀπλοῦν ἀγγεῖον Ἐρασίστρατος
ὑποτίθεται, τὰ μὲν ἐπιπολῆς μέρη πρῶτα τῆς ὁμιλού-
σης ἀπολαύει τροφῆς· ἐκ δὲ τούτων αὐτὰ μεταλαμβάνει
κατὰ τὸ συνεχὲς ἔλκοντα τὰ τούτων ἐξῆς, εἴτ' ἐξ ἐκεί-
νων αὖθις ἕτερα καὶ τοῦτ' οὐ παύεται γιγνόμενον,
214 ἕχθρις ἂν εἰς ἅπαντ' αὐτοῦ διαδοθῇ τὰ μόρια τῆς τρε-
φούσης οὐσίας ἢ ποιότης. ὅσα δὲ τῶν μορίων ἐπὶ

8. τηλικαῦτα M O || 10. ἀπολαβεῖν M || 11. αὐτῶν L || 13. μέλη
LP μέρη O || 14. κήποις M κήπων L κηπίων O || 15. τῆς om. O ||
16. ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς L || 20. τις om. L O || 23. ἐκ τούτων δ' O ||
αὐτὸ αἷμα L || 27. verba ὅσα δὲ usque ad ἡθροισμένος excerpts.
Orib. XXII 1, 45 || τῶν om. Orib.

πλέον || ἀλλοιούμενον δεῖται τοῦ μέλλοντος αὐτὰ θρέ- 212
 ψειν χυμοῦ, τούτοις ὥσπερ τι ταμείον ἢ φύσις παρ-
 εσκευάσεν ἥτοι κοιλίας ἢ σήραγγας ἢ τι ταῖς σήραγγιν
 ἀνάλογον. αἱ μὲν γὰρ σάρκες αἱ τε τῶν σπλάγχνων
 5 ἀπάντων αἱ τε τῶν μυῶν ἐξ αἵματος αὐτοῦ τρέφονται
 βραχείαν ἀλλοίωσιν δεξαμένον. τὰ δ' ὅσα παμπόλλης
 ἐν τῷ μεταξὺ δεῖται τῆς μεταβολῆς, ἵνα τραφῇ, καὶ
 ἔστιν οἶόνπερ τὸ αἷμα ταῖς σαρκί, τοιοῦτος ὁ μυελὸς
 τοῖς ὀστοῖς ἐν μὲν τοῖς μικροῖς τε καὶ ἀκοιλίοις κατὰ
 10 τὰς σήραγγας αὐτῶν διεσπαρμένος, ἐν δὲ τοῖς μείζονσι
 τε καὶ κοιλίας ἔχουσιν ἐν ἐκείναις ἠθροισμένος. ὥς
 γὰρ καὶ διὰ τοῦ πρώτου γράμματος ἐδείκνυτο, τοῖς
 μὲν ὁμοίαν ἔχουσι τὴν οὐσίαν εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν
 ἐγκωρεῖ, τοῖς δὲ πάμπολυ διεστιῶσιν ἀμήχανον ἀλλή-
 15 λους ὁμοιωθῆναι χωρὶς τῶν ἐν μέσῳ μεταβολῶν. τοι-
 οῦτόν τι καὶ τοῖς χόνδροις ἐστὶ τὸ περιεχυμένον
 μυξῶδες καὶ τοῖς συνδέσμοις καὶ τοῖς ὕμεισι καὶ τοῖς
 νεύροις τὸ παρעσπαρμένον ἐν αὐτοῖς ὑγρὸν γλίσχρον·
 ἕκαστον γὰρ || τούτων ἐξ ἰνῶν σύγκειται πολλῶν, αἵπερ 213
 20 ὁμοιομερεῖς τ' εἰσὶ καὶ ὅντως αἰσθητὰ στοιχεῖα. κατὰ
 δὲ τὰς μεταξὺ χώρας αὐτῶν ὁ οἰκειότατος εἰς θρέψιν
 παρέσπαρται χυμός, ὃν εἵλκυσαν μὲν ἐκ τῶν φλεβῶν
 τοῦ αἵματος, ὅσον οἶόν τ' ἦν ἐκλεξάμεναι τὸν ἐπιτη-
 δειότατον, ἐξομοιοῦσι δὲ κατὰ βραχὺ καὶ μεταβάλλου-
 25 σιν εἰς τὴν ἐαυτῶν οὐσίαν.

Ἄπαντ' οὖν ταῦτα καὶ ἀλλήλοις ὁμολογεῖ καὶ

2. ταμείον C || 4. γὰρ POrib. οὖν O om. LM || 8. τοιοῦτον
 O Orib. || 9. ὀστοῖς] ὀτέοις L || 11. ἐκείνοις LM || 12. συγγράμμα-
 τος L || 15. post χωρὶς add. καὶ L || 17. καὶ τοῖς νεύροις κ. τ.
 ὕμεισι M || 20. στοιχεῖα om. O || 22. ἐκ τοῦ (add. L²) τῶν φλ.
 αἵματος L || 23. ἐκλεξάμεναι LP ἐκλεξάμενα MO || τὸν ἐπιτηδαιό-
 τατον LM τὸ ὁμοιότατον O

τοῖς ἔμπροσθεν ἀποδεδειγμένοις ἱκανῶς μαρτυρεῖ καὶ
οὐ χρηὴ μῆκύνειν ἐτι τὸν λόγον· ἐκ γὰρ τῶν εἰρημένων
ἐνεστὶν ἐκάστῳ τὰ κατὰ μέρος ἅπαντα καθ' ὅντινα
γίγνεται τρόπον ἐξευρίσκειν ἐτοιμῶς, ὥσπερ καὶ διὰ
τί πολλοῖς κωθωνιζομένοις ἀμπολὺν τάχιστα μὲν ἀναδί- 5
δοται τὸ ποθὲν, οὐρεῖται δ' ὀλίγου δεῖν ἅπαν ἐντὸς οὐ
πολλοῦ χρόνου. καὶ γὰρ κἀνταῦθα τῇ τε τῆς ποιότη-
τος οἰκειότητι καὶ τῇ τῆς ὑγρότητος λεπτότητι καὶ τῇ
τῶν ἀγγείων τε καὶ τῶν κατ' αὐτὰ στοματίων εὐρύτητι
καὶ τῇ τῆς ἐλκτικῆς δυνάμεως εὐρωστίᾳ τὸ τάχος συν- 10
τελεῖται τῆς ἀναδόσεως, τῶν μὲν πλησίον τῆς κοιλίας
214 τεταγμένων μορίων οἰκειότητι ποιότητος || ἐκ τῶν ἔνεκα
ἐλκόντων τὸ πόμα, τῶν δ' ἐξῆς τούτοις ἐξαρπαζόντων
καὶ αὐτῶν εἰς ἑαυτὰ κἄπειτα τῶν ἐφεξῆς πάλιν ἐκ
τούτων μεταλαμβάνοντων, ἕχρισ ἂν εἰς τὴν κοιλίην 15
ἀφίκηται φλέβα, τοῦντεῦθεν δ' ἤδη τῶν νεφρῶν τὸ
οἰκτεῖον ἐπισπώμενων. ὥστ' οὐδὲν θαυμαστὸν οἶνον
μὲν ὕδατος ἀναλαμβάνεσθαι θάττον οἰκειότητι ποιότη-
τος, αὐτὸν δὲ τὸν οἶνον τὸν μὲν λευκὸν καὶ καθαρὸν
ἐτοιμῶς ἀναδίδοσθαι διὰ λεπτότητα, τὸν δ' αὖ μέλανα 20
καὶ θολερὸν ἴσχεσθαι τε κατὰ τὴν ὁδὸν καὶ βραδύνειν
ὑπὸ πάχους. εἴη δ' ἂν ταῦτα καὶ τῶν ὑπὲρ τῶν ἀρ-
τηριῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων οὐ σμικρὰ μαρτύρια.
πανταχοῦ γὰρ ὅσον οἰκτεῖόν τε καὶ λεπτὸν αἷμα τοῦ
μὴ τοιούτου ῥῆον ἔπεται τοῖς ἔλκουσιν. ἀτμὸν οὖν 25
ἔλκουσαι καὶ πνεῦμα καὶ λεπτὸν αἷμα κατὰ τὰς διαστά-

4. διὰ τί L¹M νή Δία OL² || 9. αὐτὸ L || 12. ἔνεκεν αὐτῶν
O || 13. ἐφεξῆς L || 18. τῆς π. LM τῆς om. O || 19. αὐτὸν δὲ τὸν
οἶνον LM αὐτῶν δὲ τῶν οἶνων O || 22. ὑπὲρ ἀρτηρίας L || 24. τε
om. LM || 25. ἔπεται] ἔλκεται L || οὖν LM μὲν οὖν O || 26. ἔλ-
κονσαι L² ἔχουσαι L¹MO || post διαστάσεις add. ἔλκειν L¹MO
expunx. L²

σεις αἱ ἀρτηρίαι τῶν κατὰ τὴν κοιλίαν καὶ τὰ ἔντερα
περιεχομένων χυμῶν ἢ οὐδ' ὅλως ἢ παντάπασιν ἐπι-
σπῶνται βραχύ.

1. τῶν κ. τ. κ. κ. τ. ἔ. περιεχομένων χυμῶν LM τὸν . . .
περιεχόμενον χυμὸν O || 2. ἐπισπῶνται L¹M ἐπισυνεπισπῶνται
(sic) O || 3. βραχύ LM βραχύν O || subscriptiones: τέλος τῶν
περὶ φυσικῶν δυνάμεων τριῶν βιβλίων M τέλος τοῦ τρίτου
βιβλίου Γαληνοῦ περὶ φυσικῶν δυνάμεων P² τέλος τοῦ περὶ τῶν
φυσικῶν δυνάμεων post fragmentum libelli qui est περὶ οὐσίας
τῶν φυσικῶν δυνάμεων L

